Materialet er digitaliseret af

ARBEJDER MUSEET

The Workers Museum

Titel: Typograf-Tidende
Udgiver: Dansk typograf Forbund
Udgivelsesår: 1885-1885

BRUG OG OPHAVSRET

Hele eller dele af materialet kan være beskyttet af ophavsretsloven og må kun benyttes til personlig brug. Har alle ophavere været døde i mere end 70 år, er materialet i public domain og kan anvendes frit. Husk at kreditere ophaverne.

USAGE AND COPYRIGHT

This document, or parts of this document may be copyrighted with usage limited to personal use. If all authors have been dead for at least 70 years, the document is in the public domain and may be used freely. Remember to credit the authors.

VIL DU VIDE MERE OM ARBEJDERHISTORIEN?

Besøg os på Arbejdermuseet

Søg i vores biblioteks- og arkivsamling

ARBEJDERBEVÆGELSENS ARKIV

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 1. | København, den 3. Januar 1885. | 12. Aargang.

Ved Aarskiftet.

Det er jo Skik, at Digtere og Malere —
Ja, jeg har ogsaa ofte hørt, at Talere
Det gamle Aar fremstiller ved en Mand,
Der træt af Dage staar ved Gravens Rand.
Repræsentanten for det nye Aar,
Det er en Dreng med Kinder friske, røde,
Med milde Øjne, lyst og krøllet Haar,
Og venligt smiler han enhver i Møde.

Saa lad mig dette Billede benytte
Og et Par Ord jeg nok dertil tør knytte.

Ved Graven staar den trætte Olding nu,
Træt af de mange kummerfulde Dage,
Træt af at se paa Verdens Nød og Gru,
Træt af at høre Mængdens Suk og Klage. —
Hans Blik er end uhyggeligt og vildt,
Med Gysen sér han paa sin Tid tilbage;
Han véd, ej mange vil ham dømme mildt,
Og ikkun faa vil ham i Forsvar tage.

Og derfor gyser han, den gamle Mand!
End sér han Spor af Blodet og af Taarerne,
Han Klager hører selv ved Gravens Rand,
Sér Saar, som ikke læges kan af Aarene.

Men nu er Timeglasset rundet ud,
Nu er han fri for sine svære Byrder,
Nu maa han ogsaa lyde Tidens Bud
Og ned i Tidens Elv han nu sig styrter.

Du nye Aar, som smiler os i Møde,
Vil Du forsone nu din Formands Brøde?
Og tør til Dig vi sætte ret vor Lid?
Og vil Du skænke os en bedre Tid?
Og vil Du standse Tordnen af Kanonerne?
Og vil Du stifte Fred iblandt Nationerne?
Og vejre Mismodstaagen bort med Vindene?
Og bringe Fred i Hjærterne og Sindene?

Saa gi'er vi os med Glæde i din Vold!
Vi véd ej, hvad Du bærer i dit Skjold.
Men Haabet er for ungt til straks at briste,
Og Haabet — det er det vi sidst vil miste!

PL. ST.

Ved Aarskiftet 1885.

Hver Gang et Aar er gaaet plejer man at kaste Blikket tilbage paa den forløbne Tid og paa de Begivenheder, der har vist sig for vore Øjne. En saadan Statusopgørelse har det gode ved sig, at den, der kan sé, vil drage Nytte af disse Begivenheder for den kommende Tid og saa vidt muligt indrette sig saaledes, at han for Fremtiden kan undgaa de Fejlregninger, der muligvis er bleven begaaede i den forløbne Tid.

Med Hensyn til Bevægelsen i vort Fag, da har den lige som i 1883 været meget livlig — og dette gælder ikke alene København, men ogsaa i en ikke ringe Grad Provinserne.

Aarets første Fjerdedel endte i København med Vedtagelsen af en ny Tarif, der, endskønt den indeholder en Del ubehagelige Punkter, dog medførte en ikke uvæsenlig Forbedring af Bogsætternes og derved ogsaa af en Del Bladsætteres Arbejdsforhold. Umiddelbart derefter indtraf en usædvanlig Begivenhed i Aarhus, idet Sætterne i »Jyllandsposten« havde set sig nødsaget til at stanse Arbejdet, fordi Udgiveren af nævnte Blad ikke vilde bekvemme sig til at indrømme Sætternes moderate Fordring om en Lønningsforhøjelse. Desværre fandtes der til Trods for det ypperlige Sammenhold, Danmarks Typografer ved denne Lejlighed udviste, nogle enkelte samvittighedsløse Subjekter, der for at faa fat i en »livsvarig« Plads, forraadte deres Fagfællers Sag og saaledes blev den hovedsagelige Foranledning til, at denne Strejke tabtes. Kollegernes Offervillighed viste sig for øvrigt i et smukt Lys ved Indsamlingen af frivillige Bidrag til de Strejkende.

Strejken i »Jyllandsposten« henledte Opmærksomheden paa, at Typografernes Organisationer lod en Del tilbage at ønske, og navnlig, at »Dansk typografisk Forening« i Følge sine Love var ude af Stand til at

blande sig ind i sine Medlemmers Arbejdsforhold. Denne Erkendelse affødte et Forslag fra Hillerød Lokalforening til »Dansk typografisk Forening«s Repræsentantmøde i Odense om, at sidstnævnte Forening blandt sine Formaal skulde optage en Fordring om Arbejdsvilkaarenes Forbedring. »Den typografiske Forening« i København, som betragter denne Fordring som sit Hovedformaal, var selvfølgelig i høj Grad interesseret i dette Spørgsmaals heldige Løsning, idet man jo maa indrømme, at Københavns Typografer har et meget vanskeligt Stade, naar de alene skal føre Kampen for Arbejdsvilkaarenes Forbedring. Af denne Grund besluttede »Den typografiske Forening« at sende 3 Repræsentanter til Odense for der at arbejde hen til, at Repræsentantmødet muligvis kunde bestemme sig til Vedtagelsen af Hillerød-Forslaget. Resultatet af Forhandlingerne svarede ikke til de Forventninger, man havde knyttet til disse, idet Sagen endnu ikke var moden til en Afgørelse i denne Retning; dog blev den københavnske Forening for saa vidt imødekommet, som der blev optaget en Bestemmelse i Lovene om, at de Medlemmer, der modarbejder enten »Dansk typografisk Forening« eller en anden med denne i Gensidighed staaende Forening, vil blive udelukkede af førstnævnte Forening. Denne Bestemmelse er bleven bragt i Anvendelse over for Skruebrækkerne i »Jyllandsposten«.

Indførelsen af Tarifen i København har krævet ikke saa ringe Ofre, idet Foreningen navnlig saa sig tvunget til at udelukke 28 Medlemmer hos Schultz, fordi de mente at staa sig bedre ved at arbejde efter en anden Arbejdsorden end den, Foreningen var bleven enig med Arbejdsgivernes Forening om at indføre paa samtlige københavnske Bogsætterier. De med Tarifens Indførelse forbundne ekstra-ordinære Udgifter, saasom en forhøjet Arbejdsløshedshjælp og Rejsehjælp, foranledigede en Forhøjelse af Kontingentet, hvorved et større Beløb af disse Udgifter nu er bleven dækket.

Rigsdagens Sætteri, som paa Grund af de der herskende gunstige Arbejdsforhold havde givet Anledning til en resultatløs Forhandling mellem »Foreningen af danske Bogtrykkere« og vor Forening og senere i Voldgiftsretten, blev i Oktober Maaned lukket for vore Medlemmer, fordi Hr. Kancelliraad Schultz forlangte af Rigsdagssætterne, at de, saa længe nævnte Sætteri befandt sig i Hovedtrykkeriet i Niels Juelsgade, hvortil det var bleven flyttet efter Kristianborg Slots Brand, skulde underkaste sig hans Tarif. Saafremt Sætterne havde indladt sig herpaa, vilde Foreningen have staaet foran det Alternativ, enten at ekskludere disse Medlemmer, eller at bryde Overenskomsten med »Foreningen af danske Bogtrykkere« — Sætternes bestemte og kollegiale Optræden friede Foreningen ud af denne noget uheldige Situation. Ogsaa denne Strejke medførte, at nogle Typografer absenterede sig fra de kollegiale Rækker og blev Skruebrækkere.

Overenskomsten imellem »Den typografiske Forening« og »Hjælpekasserne«, som traadte i Kraft den 1. Januar 1884, har givet Anledning til nogle temmelig stærke Rivninger mellem de københavnske Typografer og til Slutning ført til en delvis Splittelse i »Den typ. Forening«. Man vil erindre, at der paa to Generalforsamlinger i »Hjælpekasserne« blev stillet Forslag om at søge kongelig Konfirmation paa nogle Lovparagrafer, en Fordring, som begge Gange blev forkastet, men paa Grund af, at der paa den sidste i denne Anledning afholdte Generalforsamling var forekommen et Par Formfejl, blev Afstemningen om det samme Punkt gentaget, og denne Gang paa Trykkerierne. Herved blev Konfirmationsforslaget vedtaget med en Majoritet af 12 Stemmer, og da ca. 100 Medlemmer af »Den typografiske Forening« maatte have stemt *for* Forslaget, siden det opnaaede Majoriteten, tog 2 Styrelsesmedlemmer i vor Forening heraf Anledning til at nedlægge deres Mandater. Ved Erstatningsvalget viste det sig pludselig, at Konfirmationssagen havde fremavlet en fuldstændig forandret Situation, og at Valget ikke kom til at dreje sig om *Personer*, men om et *Princip*, idet der opkastedes det Spørgsmaal, om Foreningen for Fremtiden skulde slutte sig til de øvrige organiserede Fagforeninger. Ved Afstemningen udtalte 203 Stemmer sig for og 155 Stemmer imod en saadan Tilslutning. En Del Medlemmer, hvis Anskuelser gaar i en meget konservativ Retning, har af denne Grund vendt Foreningen Ryggen og oprettet en ny typografisk Forening. Naar man sammenligner Af- og Tilgangen af Medlemmer i »Den typografiske Forening«, viser det sig, at der ved Slutningen af 1884 endnu raadedes over mindst 365 Medlemmer, medens den nye Forening — dersom den kan faa samtlige de udmeldte og dem, der hidtil har staaet uden for den gamle Forening, med — vil kunne gøre Regning paa ca. 130 Medlemmer. Saa ubehageligt det end er, at Københavns Typografer har delt sig i to Lejre, maa man paa den anden Side dog ikke glemme, at et Samarbejde imellem de to Foreninger meget vel er muligt, blot man viser hinanden den fornødne Agtelse og Imødekommenhed. Det er nemlig komplet meningsløst at antage, at de typografiske Arbejdere, blot fordi et tilsyneladende principielt Mellemværende har slaaet en Revne i deres Sammenhold, nu skulde begynde paa at uddybe Kløften ved en indbyrdes Fejde og ved at udsaa Tvedragt imellem sig. Imidlertid vil det maaske allerede nu være nødvendigt at gøre den

nye Forening, der definitivt skal konstitueres i Morgen, opmærksom paa, at det i denne Henseende meget vil komme an paa dens Optræden over for os — enten om den bringer os Fred og Forsoning eller om den vil vise os et krigersk Ansigt. Kærligheden til vor fælles Sag vil forhaabenlig formaa Lederne af den nye Forening til at vælge det første Alternativ.

Arbejdsmarkedet har siden Juni Maaned vist et mindre tilfredsstillende Udseende, hvilket saavel gælder København som Provinserne, og end ikke Jule-Literaturen har været i Stand til at beskæftige hele den ledige Arbejdskraft. Grunden hertil maa selvfølgelig først og fremmest søges i det usunde Forhold, der hersker mellem Typografernes og Lærlingenes Antal. Som ét Eksempel herpaa skal vi anføre, at CHR. BIRCH i Landemærket beskæftiger 11 à 12 **Lærlinge** og 1 **Typograf**. Et saadant skandaløst Forhold kan naturligvis kun Lovgivningsmagten sætte en virksom Stopper for.

Idet vi slutter vor Revue med dette triste Billede, udtaler vi det Haab, at det nye Aar maa bringe os en større Grund til Tilfredshed, end det gamle har bragt, og med dette Haab ønske vi vort: *Glædeligt Nytaar.*

Vore Bøgers Udstyrelse.

Under denne Overskrift har Hr. Xylograf F. HENDRIKSEN i »Politiken« for 26. Decbr. skrevet en læseværdig Artikel.

Hr. Hendriksen klager over, at vore Bøgers Udstyrelse er smag- og stilløs:

»At man er rigtig godt i Gang med at øve Vold mod alle sunde typografiske Regler og Skønhedsfordringer, kan enhver med lidt Sans for Bogtryk overbevise sig om ved at aabne gamle Bøger og sammenligne dem med de mange pyntelige Fremtoninger, som f. Eks. dette Aars Julemarked har kaldt frem her hjemme. Det er meget trist at se, hvor langt ned i det smaalige, stilløse og tilmed upraktiske, Bogtrykkerkunsten har naaet«.

Enhver med »lidt Sans for Bogtryk« maa ubetinget give Forfatteren Ret. Den rene, naturlige Stil er trængt tilbage af noget glimrende, pralende, uægte Stads. Det kan nok være, at Boghandlerne heri har den største Skyld, idet de ikke nøjes med at opgive Værkets Format, Papir- og Skriftsort, men bruger fremmede, især tyske Mønstre, som saa delvis bliver eftergjort; men de har dog Medskyldige. Dersom En kom og fortalte mig, at de danske Bogtrykkere og Typografer havde en fin Smag og en sund Skønhedssans, saa vilde jeg være nødt til forundret at spørge: Hvor Pokker har de faaet de Egenskaber fra? De unge følger saa godt de kan de ny Moder, og de Gamle er nødt til at følge med; thi den Regel, der gælder for Møbelsnedkere, Hattemagere, Skræddere, Guldsmede og hundrede andre Fag: kun hvad der er moderne, er smukt! gælder ogsaa for Bogtrykkerne, og da det nu er bleven moderne at komponere Friser, hvori der som ofte hverken er Plan eller Tegning, at anvende til Initialer Bogstaver, i Reglen lyse i sort firkantet Bund, ikke ulig Bogstaver, der er klippet ud af en Navneklud og sat ind i en fantastisk Ramme, og som Finaler at anvende en lille Plet, der ser ud som et af Silhuetpapir udklippet Kløverblad — saa er det smukt!

Det er ikke Meningen at banlyse Friser, Vignetter, Initialer og Finaler — tværtimod! Men det er Sammensætningen, Sammenblandingen, det smagløse og uforstaaede i Valget, der maa bekæmpes. — Det er ikke Viljen til at skabe noget smukt og godt, der fattes de Typografer, som befatter sig med den Gren af Typografien; men deres Smag skal ledes, Fejlene paavises. Og hvem vil paatage sig det? Der kan nævnes flere blandt vore Billedkunstnere og Kritikere, som nok kunde.

Enhver Ven af vort Fag maa være Hr. Hendriksen taknemmelig for hans vægtige Indlæg i Sagen. For Typograferne er Artiklen især interessant ved, at Forfatteren har nævnt flere af den nyere Tids Bøger som Eksempler paa sin Paastand. Jeg kan dog ikke være enig med Hr. Hendriksen, naar han foretrækker den gamle *Fraktur* for den »aldeles fortærskede Modeskrift *Mediæval*«. Vi er godt paa paa Vej til at faa Bugt med denne sniklede Frakturskrift, vi ønsker ikke, at den skal vinde Terræn igen. *Schwabakkeren*, som Hr. Hendriksen ogsaa lægger et godt Ord ind for, er som en Hofmand af gammel Race, og naar vi bliver helt fri for Frakturen, vil Schwabakkeren ogsaa forlade os. Mediævalen er en let læselig Skrift og anstrænger Øjet langt mindre end den smalle Antikva.

Hr. Hendriksen fremhæver, og med god Grund, at man ofte paa den nyeste Tids Bogomslag ser »en ynkværdig Farvesammensætning«.

»Det vil heller ikke her være vanskeligt«, skriver han, »at træffe Valget mellem den forlorne Stads og fornuftigt Bogtryk. Man lægge blot Kiellands »Fortuna« ved Siden af Bjørnsons »Det flager«, og den førstes klare og enkelte Façon vil gøre sig hæderligt gældende lige over for sin spraglede Kammerat, der dog maa siges at være et af de ordenligste Omslag i denne Genre, vi har sét«.

Det er naturligvis ikke forkasteligt at anvende Farver paa Bogomslaget, naar det bare ikke røber Mangel paa Farvesans eller er overlæsset og stilløst. Men Farvesans er sjælden en medfødt Gave, og den

læres ikke i Almueskolerne. Men naar Boghandlerne mere end nu vilde overlade vore Bøgers typografiske Udstyrelse til Bogtrykkerne, naar Bogtrykkerne vilde lønne en Fagmand som kritisk Korrektør og naar de kunde faa Raad til at danne en Skole for Bogtrykkerlærlinge, saa vilde nok atter en renere Smag gøre sig gældende i vort Fag. TH.

Den typografiske Forening.

UDMELDTE.

P. Fremming (»Dagens Nyheder«).
Olaf Brandt (Morgenbladet).
A. E. Henningsen (A. W. Henningsen).
Charles Auener (Petersen).
Reimers (Ferslew).
Vilh. Graby, L. Larsen (Trier).
C. Christensen, H. Hagemann, Jørgensen (Hoffensberg & Trap).
H. P. Lassen (Jørgensen & Ko.).
A. Hjorth, H. Stecher (»Berl. Tid.«).
Faktor J. V. Winkelmann, Fr. Jørgensen (Dagbladet).

Som Følge af d'Hrr. P. Christensen og Hansen-Pughs Udmeldelse er det nødvendigt at foretage Suppleringsvalg til Voldgiftsretten, hvilket Valg herved udskrives til Onsdag d. 14. Januar. Stemmesedlerne vil medfølge næste Nr. af »Typ.-Tid.«

☞ I Aften er Bibliotheket lukket. ☜

Maskeraden

i »Den typ. Forening« afholdes **Lørdag den 31. Januar** i Seekamps Lokale.

Undertegnede agter i Aften, **Lørdag den 3. Januar Kl. 8½** i **Arbejderforeningen af 1860's Lokale** at afholde en

Aftenunderholdning og Assemblée,

hvis hele Overskud skal tilfalde vore **arbejdsløse Kolleger.**

Program.

1. FAHRBACH: Standardenträger Marsch.
2. *Spækhøker Jokumsen paa Skovtur,* Hr. *G. W. Busch.*
3. *Humoristisk Oplæsning,* Hr. *Clausen.*
4. A. JUNGMANN: Mein liebes Heimathland, (Tonestykke).
5. *Humoristisk Foredrag* af Hr. *Kisach.*
6. *Kometen.* Fremsiges af Hr. *G. W. Busch.*
7. L. de WENZEL: Le petit Bleu, Vals.

8. H. VALD. RASMUSSEN: »Et Trykkys«. Polka.
9. *Humoristisk Oplæsning.* Hr. *Clausen.*
10. *Smedenes Skrue,* Hr. *Kisach.*
11. KUHLAU: Arie af Op. »Elisa«. Solo for Tenorbasun, udføres af Hr. *H. C. Rasmussen.*
12. *Peter Becks Arrestation,* Hr. *G. W. Busch.*
13. *Farvel og Tak* af *b,* foredrages af Hr. *Winkelmann.*
14. MARSCHKE: Trompeter-Galop.

Derefter Assemblée til Kl. 4.

Entréen til Aftenunderholdningen er fastsat til 35 Øre pro Person; Baltegn for en Herre 65 Øre, for en Dame 35 Øre. Arbejdsløse Kolleger kunne faa gratis Adgang, naar de henvende sig til R. Böhm.

Otto Barnewitz. Rud. Böhm. H. P. Rasmussen.
P. L. Pedersen. Emil Petersen. Victor Petersen.

Indkomne Bidrag til de arbejdsløse.

Dagstelegrafen 4.00, Nielsen & Lydiches 3. B. 23.50, Avisen 2. B. 2.65, Triers 1.90, Dagens Nyheder 1.20, Græbes 3.00, Sivertsen 2. B. 1.40, Fra Typograferne i Holbæk 4.25, Dagstelegrafen 4.00, S. B. Salomon 1.40, Avisen 3. B. 3.40, Nielsen & Lydiche 4. B. 6.25, Hoffensberg 1.30, Ugens Nyheders Bogtr. 1.25, Sivertsen 1.40, Hoffensberg 1.40, Græbes 2.75, Allers 3. og 4. Bidrag 5.60, Fra Typograferne i Holbæk 2. Bidrag 4.25, Ferslews 1.00, Aamodt 1.00, Jørgensen & Ko. 1.90, Bording 12.00, I. Cohen 3.30, b. (3. Bidrag) 1.00, Birch 1.00, »Politiken« 12.00, N. Cohen 4.45, »Adresse-Avisen« 1.00, »Dagbladet« 8.50, O. C. Olsen 8.12, S. L. Møller 1.15, Fra Natravnene 3.25 og 2.69, En Tobakspibe 0.25. I alt 116 Kr. 71 Øre.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Vejle, JULIUS RASMUSSEN (udlært hos Th. Nielsen i Vejle d. 26. December 1884).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nykøbing, CARL NIELSEN, Medlem af »Dansk typ. Forening«, sidst arbejdet i Ribe.
Nakskov, CHRISTIAN RYDAHL (sidst arbejdet i Næstved).
Holbæk, FRANTZ SCHIØTT (sidst arbejdet i København).
Holbæk, PETER MEDOR LARSEN (sidst arbejdet i Hillerød).
Holbæk, I. P. JACOBSEN (sidst arbejdet i København).
Hillerød, F. METSCHER (sidst arbejdet i København).
Middelfart, H. GEMYNTHE (sidst arbejdet i Rudkøbing).

Bortrejste Medlemmer:

Nykøbing, SOPHUS ANDERSEN, Medlem af »Den typ. Forening«.
Hillerød, P. M. LARSEN til Holbæk.
Nykøbing, C. T. SIIGER, JULIUS KREBS, AUG. CLAUSEN.
Helsingør, G. G. J. DONATZKY, bortrejst til Helsingborg den 8. December 1884.
Middelfart, VILH. PETERSEN til Odense.
Rudkøbing, H. GEMYNTHE til Middelfart.

KUNDGØRELSER.

Typograf, Sætter og Trykker, ønsker Plads straks. Billet mrkt., RP., bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Typograf H. Marius Hansen,
som sidst har arbejdet i *Rudkøbing* anmodes om, hurtigst muligt at opgive sin Adresse til Typograf L. CHR. NIELSEN, »Randers Dagblad«, Randers.

TYPOGRAF-TIDENDE
ORGAN FOR DE TYPOGRAFISKE ARBEJDERES INTERESSER
udkommer hver Lørdag.
Abonnementspris: Kr. 1.25 kvartaarlig.
Abonnement kan tegnes paa samtlige kgl. Postkontorer og Brevsamlingssteder.
Avertissementer indrykkes for 10 Øre pr. Petitlinie.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 2. | København, den 10. Januar 1885. | 12. Aargang.

En Redaktionssag.

Naar jeg med forrige Numer*) efter eget Ønske har overtaget det juridiske Ansvar for »Typ.-Tid.«s Indhold, er jeg mig tilfulde bevidst, at jeg dermed ogsaa overtager et Ansvar, som i en langt højere Grad vil komme til at kræve hele min Opmærksomhed, nemlig det *moralske Ansvar*. Thi om det end ikke altid vil være muligt at omsejle de Skær, Lovgivningen har sat for at holde Journalistiken indenfor visse Grænser, maa enhver Redaktør dog have Følelsen af, at der ogsaa er opstillet andre Grænser for hans Virksomhed, Grænser, som det tidt nok kan være vanskeligt ikke at overskride. I denne Henseende kommer det meget an paa Medarbejdernes Forhold til Redaktionen. Det sker ikke saa sjældent, at en Indsender forlanger sin Artikel optaget aldeles uforandret, da han i modsat Tilfælde vil give Afkald paa at se den offenliggjort. Ligeledes sker det oftere, at Artikelskriveren meddeler Redaktionen, at der til dette eller hint Numer vil komme en Artikel, saa Redaktionen indretter sig derpaa ved Arrangementet af Stoffet. Indtræffer nu det Tilfælde, at Artiklen kommer i sidste Øjeblik og der er knyttet den oven omtalte Betingelse til dens Optagelse, kan Redaktionen blive bragt i en mindre behagelig Situation, idet man saa nødsages til enten at optage noget, man ikke gærne sér i Bladets Spalter, eller ogsaa i det yderste Øjeblik maa anstrænge sig for at tilvejebringe en Erstatning for det kasserede. Denne Eventualitet vil jeg søge at undgaa ved konsekvent at anvende Rødkridtet overfor saadanne Udtryk og Sætninger, som aabenbart vil virke nedsættende paa Bladets Anseelse og paa vor fælles Sag. Derved mener jeg dog aldeles ikke, at man skal tage med Fløjelshandsker paa Forhold, som kan trænge til en skarp Kritik — Hovedsagen er kun, at man holder sig inden for Sømmelighedens Grænser.

Ligeledes kunde jeg ønske, at vore Indsendere vilde sætte deres Navn under de af dem skrevne Artikler, undtagen dog i saadanne Tilfælde, hvor vedkommendes Eksistens staar paa Spil. Ganske vist mener jeg ikke, at man mere bør sé paa Forfatterens Navn end paa Artiklens Indhold, men enhver Læser vil ved anonyme Offenliggørelser uvilkaarlig anstrænge sig for at udfinde Forfatterens Person, for derigennem saa at sige at kunne vurdere Artiklens Indhold. Ved Kritiseringen af specielle Arbejdsforhold kan man ikke med Rette forlange, at vedkommende Meddeler skal overgive sit Navn til Offenligheden, thi derved kan han i ni af ti Tilfælde risikere at blive brødløs, og Frygten herfor vilde selvfølgelig afholde mange Kolleger fra at fremdrage utilbørlige Forhold for Offenligheden. En Hovedbetingelse ved saadanne Indsendelser er, at man beflitter sig paa en absolut sandfærdig Fremstilling og at man ikke offenliggør noget, som ikke kan bevises. Bladets Anseelse vil selvfølgelig kun vinde ved en konsekvent gennemført sandhedskærlig Journalistik.

Til Slutning vil jeg anbefale Kollegerne ret flittigt at benytte »Typ.-Tid.«s Spalter til Meningsudvekslinger, thi derved gavner vi os selv og Sagen bedst.

RUD. BØHM.

*) Forsinket af Mangel paa Plads.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.*)

I.

I Aaret 1482 rejste Hollænderen JOHAN SNEL gennem Danmark for at komme til Sverig, hvortil han muligvis var bleven indkaldt af Sten Sture den ældre. Paa denne Rejse standsede han i Odense og trykkede her — maaske paa Foranledning og Bekostning af den der værende Domprovst, Hans Urne — en historisk Fremstilling paa Latin af Tyrkernes Belejring af Øen Rhodus, forfattet af Johanniterordenens Vicekansler Guill. Caorsin. Bogen

*) Da det her er paatænkt at give en kortfattet historisk Skildring af Bogtrykkerkunsten i Danmark fra dens Indførelse til vore Dage, kan det ikke undgaas, at enkelte Personer som Johan Snel, Godfred af Ghemen, Ludvig Dietz o. fl. vil være vore Læsere bekendte fra tidligere Artikler, som »Gamle Bøger« og »Fra Johan Snels Tid«; men vi har dog ikke af den Grund troet at burde udelade dem.

Ærede Medlemmer af »Dansk typ. Forening«, som maatte have Interesse for og Kendskab til ældre og nyere Provinstrykkeriers Historie, beder vi herved sende eventuelle Bidrag til

Redaktionen af »Typ.-Tid«.

er 14 Kvartblade stor, trykt med gothiske Typer paa Størrelse som Nutidens Mittel, 31 Linjer paa Siden, med aaben Plads til at paategne Initialerne; af Skilletegn findes kun Punktum og Kolon. Efter at have fuldført dette det første Værk, der er trykt i Danmark*), fortsatte Snel Rejsen til Stockholm, hvor han Aaret efter trykkede en latinsk Bog, en Samling Fabler, Samtaler mellem Dyr. Typerne, han benyttede hertil, er af omtrent samme Snit, som dem, hvormed han trykkede Rhodus' Belejring, men lidt større. Ligesom Snel kun trykkede én Bog i Danmark, saaledes blev Fablerne ogsaa den eneste, han trykkede i Sverig; dog var denne betydelig større, 312 Sider med 123 Træsnit; disse Træsnit har han sandsynligvis selv skaaren, ligesom han ogsaa selv støbte sin Skrift.

Kort efter Fuldførelsen af sin Bog synes Snel at være død og hans Trykkeri at have henstaaet ubenyttet i 27 Aar.

Syv eller otte Aar efter at Snel havde gæstet Danmark bosatte GODFRED AF GHEMEN sig i København. Godfred var ligesom Snel en Hollænder og havde tidligere været Bogtrykker i Byen Gauda i Holland, hvor han maaske var født; men han synes at have rejst med sit Trykkeri flere Steder i Tyskland inden han kom til Danmark, hvortil han formodes at være indkaldt af Universitetets Rektor, Peder Albertsøn, i hvis Hus han indrettede sit Trykkeri. Til sit Bogtrykkermærke valgte han Dannebrogskorset med de oldenborgske Bjælker i Hjærteskjoldet, og for oven af dette en Krone, for neden Solen og Maanen.**)

En Gramatik: *Donati de partibus ars minor* antages Godfred af Ghemen at have trykt 1489 eller 1490; den indeholder 16 upaginerede Blade, 30 Linjer paa Siden, Skriften er gothisk, Mittel Størrelse, og ligesom hos Snel er her kun af Skilletegn benyttet Punktum og Kolon.

Den første danske Bog, Godfred af Ghemen trykkede, var Rimkrøniken. Den er i Kvartformat, 92 Blade med fra 28 til 30 Linier paa Siden, upaginerede, men signerede forneden med Bogstaver; Bogen er trykt med samme Typer som den nysnævnte lille Donat; foran de to første Linier i hvert Afsnit er ladet aaben Plads til et Initial og senere paategnet med rød Farve, alle de store Bogstaver er gennemtrukne med en rød Streg, Skilletegnene mangler aldeles, og istedenfor Tal er benyttet smaa Bogstaver (xii). Bogen er trykt paa tykt riflet Papir, som trods de fire Hundrede Aar, der snart er henrundne siden, har holdt sig udmærket, hvilket er et ofte gentaget Bevis paa, at man den Gang lavede Papir af langt bedre Stoffer end nu.

Titlen:

(|| *Hær begynner then danskæ Krönnickæ*
well offuerseet oc ræth

er sat med samme Skrift, som er benyttet til selve Teksten, der under et Træsnit, som næsten fylder hele Siden, forestillende en harniskklædt Konge med Kaabe og Krone, Septer og Rigsæble, staaende ved Vaabenskjoldet med de tre Løver.

Som Rimkrønikens Forfatter nævnes en Munk, Broder Niels i Sorø. Enhver af de danske Konger fra Humble til Kristian den første fortæller her selv om sin Fødsel, sine Bedrifter, sin Død og Begravelse, altsammen paa Vers. Endogsaa Trykkerstedet er Rim:

Her ær wdtrychth och wind laghz paa
the gernigher store och somme smaa
Som Kongher aff Danmark i theris tijdh
hwer wz seg haffuer haffth tijl ijdh
M fira hundrede halfæmsælmnæ tywa
paa fæmthæ aar ieg wil ey lywæ
Tha wor thenne Krønnicke tryckt aff ny
wz Godfrid aff ghemen i Køhmahaffn by

I en anden Udgave, vist nok den fjerde, som udkom 13 Aar efter i Duodez og er trykt med en mindre Skrift, er Trykkerstedets sidste fire Linier ændret saaledes:

M. fæmhundrede paa thet ottende aar
paa paske affthen som wor i gaar
Tha wor thenne krønike trykt af ny
w Gotfrid aff ghemen i køhenhaffn by.

Med Sikkerhed kan nitten Skrifter siges at være udgaaet fra Godfred af Ghemens Presse. Han var selv Forlægger af de Værker, han trykkede, og paa nogle af dem har han haft god Afsætning, idet de udkom i flere Oplag, hvilket især er Tilfælde med Rimkrøniken, Kærlighedsromanen Flores og Blanzeflor, Peder Laales Ordsprog.

Og alligevel synes Godfred af Ghemens Livsvilkaar i Danmark ikke at have været glimrende. Hans Typer — han havde kun to Slags — blev efterhaanden en

---

*) I 1882 kom der fra »Dansk typ. Forening«s Hovedbestyrelse Forespørgsel til »Den typ. Forening«s Styrelse om der var Stemning for Afholdelsen af en Fest i Anledning af Bogtrykkerkunstens Indførelse i Danmark. Den daværende Styrelse var imidlertid af den Mening, at fordi Johan Snel paa sin Gennemmrejse til Sverig havde trykt en enkelt Bog, kunde han ikke kaldes Danmarks første Bogtrykker; som saadan havde altid og burde vedblivende Godfred af Ghemen betragtes. Den samme Mening udtalte Justitsraad Bruun i sit Foredrag om Snel ved Sangforeningens Snelfest 1883.

**) Afbildning heraf findes i P. Hansens Ill. dansk Literaturhistorie I. Side 143 og af den senere omtalte Titel til Rimkrøniken findes et fotolitografisk Bilag i samme Del.

Del medtagne og ikke erstattede med nye; han var ikke selv Herre over det danske Sprog og har ikke skaffet sig kyndige Medarbejdere, hvorfor de Bøger, han udgav, vrimlede af Fejl; de Træsnit, han lod skære, eller maaske selv skar, stod langt under, hvad man samtidig saa fra Udlandets Trykkerier. Dog var hans Virksomhed gavnlig for det danske Folk, der derved fik Adgang til folkelig Læsning, men han bragte ikke Bogtrykkerkunsten til at indtage noget højt Standpunkt i Danmark.

Godfred af Ghemens Bogtrykkeri maa være standset 1510, rimeligvis paa Grund af hans Død, og han synes ikke at have oplært nogen, der kunde fortsætte hans Virksomhed.

Førend Godfred af Ghemen kom til København maatte Gejstligheden i Danmark ty til fremmede Bogtrykkere, navnlig til Lucas og Mathæus Brandis i Lybæk, Stefan Arnds i Slesvig, og det er rimeligvis ogsaa Gejstligheden, der 1504 har faaet MATHÆUS BRANDIS til at oprette et Bogtrykkeri i Ribe. Han trykkede her Jyske Lov, en Bog i Kvart med 150 upaginerede Blade, trykt med en lille og en større Skrift. Hver Paragraf begynder med et rødt tegnet Bogstav uden Forsiring, desuden findes fire Træsnit, som baade hvad Tegning og Udskæring angaar, just ikke kan betegnes som Kunstværker. — Senere flyttede Mathæus Brandis til København og her trykkede han 1510 en *Missale Hafniense*. Om dette Værk end ikke kan maale sig med hvad samtidige Bogtrykkere navnlig i Leipzig og Paris udførte, maa det dog kaldes et smukt typografisk Arbejde. Bogen er i Folio, tospaltet, og bestaar af 310 Blade.

Vore illustrerede Blade

er bleven forøget med et nyt Ugeblad, »*Nordstjærnen*«, som udgives af Forlagsbureauet og trykkes hos Nielsen & Lydiche. I Prøvenummeret findes et Portræt af Digteren Jonas Lie, kønt udført baade fra Xylografens og Trykkerens Haand, hvorimod de to indvendige Billeder ikke er af første Sort. Den ikke videre smagfulde Sammenblanding af Fraktur og Antikva tør forhaabenlig skrives paa Udgivernes Regning. Nr. 2 er i saa Henseende endnu mere broget: Fraktur, Antikva, Digte af Schwabakker og af Gothisk. Idéen er maaske taget efter de Læsebøger, Børnene bruger i nederste Klasse: at vænne Læserne til at læse forskellige Skriftsorter. »Nordstjærnen« er udgaaet for at konkurrere med »*Illustreret Familiejournal*«. Imidlertid har »Ill. Familiejournal« strammet sig betydeligt op og fremkommet med et Prøvenummer, der hvad Udstyrelsen angaar ikke staar saa lidt over »Nordstjærnen«, og skønt det naturligvis ikke er vor Sag at kritisere Bladets Indhold, men kun dets Udstyrelse, kan vi dog ikke undlade at bemærke, at Prøvenummerets Tekst nu er flersidig og interessant, og holder Bladet, hvad det her lover, kan Kampen blive haard nok. Det er kun Skade, at »Ill. Familiejournal« ikke med den nye Aargang har skaffet sig en anden Titel; den nuværende er baade smagløs og grim.

Forskelligt.

Aftenunderholdningen og Assembléen, som i Lørdags Aftes blev afholdt til Fordel for de arbejdsløse Kolleger, var særdeles vellykket. Da flere af d'Hrr., som har haft Billetter til Forhandling, endnu ikke har opgjort Regnskab derfor, kan det ikke med Bestemthed siges, hvor stort Overskuddet er, dog stiller det sig vistnok til godt og vel 50 Kr. — et meget tilfredsstillende Resultat.

— »**Ny typografisk Forening**« afholdt sit første Møde i Søndags. Der var indtegnet 96 Medlemmer. Til Formand blev valgt P. CHRISTENSEN, til Næstformand H. P. LASSEN og til Medbestyrere HANSEN-PUCH, MOSSBERG og TØMMERUP. HELMER fik Posten som Kasserer.

— »**Har Gutenberg opfunden Bogtrykkerkunsten?**« Dette Spørgsmaal er utallige Gange udtalt. For nogen Tid siden skrev Hollænderen J. H. HESSELS en Bog paa Engelsk med denne Titel; han undersøgte Sagen grundig og alvorlig, berejste Frankrig og Tyskland, gennemsøgte Bibliothekerne, fandt alt hvad Tyskerne selv havde fundet, men kom ikke til det Resultat, at han kunde svare et bestemt Ja eller Nej til Spørgsmaalet. Bogen er sympathetisk og godt skrevet og ikke udsprungen af Antipathi mod Gutenberg. Hessels har nu som Anerkendelse for sit Skrift af Universitet i Cambridge faaet Titel *honoris causa*, Magister i de frie Kunster.

— For nogle Dage siden anmeldtes paa Station 5 (Vesterbro), at en Typograf var forsvunden siden 29. Decbr. Da han har været arbejdsløs i længere Tid, menes det, at han i et Anfald af Tungsind har aflivet sig. Den Forsvundne, hvis Navn er FREDERIK FERDINAND HANSEN, er 32 Aar gammel og efterlader sig Kone og 3 Børn; han har ikke været Medlem af »Den typografiske Forening«.

— **Strøtanke**. Der trykkes mange løgnagtige Bøger; den, der indeholder den største Portion Løgn, er — Skattelisten.

— I Wien blev for nogle Uger siden en Faktor ved Navn MARKL dømt til flere Aars Tugthus, fordi han havde bedraget Forretningen for Tusinder af Kroner. Han udførte Bedragerierne paa den Maade, at han opførte Sættere, som for længe siden havde forladt vedkommende Trykkeri, som endnu arbejdende der i Lønningslisten. En Medanklaget, RIGL, der mentes at være vidende om Bedragerierne, blev frikendt. Flere større Principaler i Wien agter nu at ophæve Faktorpladserne i deres Trykkerier.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER.

FRED. GEORG HANSEN (sidst arbejdet i Aalborg).
ALFRED WILLIAM LARSEN (udlært hos O. C. Olsen & Ko. Nytaar 1885. O. C. Olsen).
Bogtrykker SIMON BERNSTEEN.
Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE.

Faktor Ludvig J. Rasmussen (L. A. Jørgensen).
Bogtrykker A. W. Henningsen.

Med dette Nr. følger Stemmesedler til Suppleringsvalget til Voldgiftsretten. Stemmesedlerne maa være tilbageleverede til den paa disse angivne Tid.

Obs. *De arbejdsløse Medlemmer*, som ønsker at gøre Krav gældende i den frivillige Indsamling, anmodes om at indfinde sig hos FORMANDEN for at modtage Anvisningen.

D'Hrr. Inkassatorer anmodes om, ved Affattelsen af Bidragslisterne altid at opføre Medlemmernes Navne i alfabetisk Orden, da det modsatte er meget tidsspildende for Kassereren. STYRELSEN.

Maskeraden

i »Den typ. Forening« afholdes **Lørdag den 31. Januar** i Seekamps Lokale.

Indkomne Bidrag til de arbejdsløse.

»Avisen« 1 Kr. 30 Øre, »Nationaltidende« (5. Bidr.) 4.00, »Morgenbladet« 3.00, Fjeldsøe 80 Ø. »Dagens Nyheder« 2.67, Hoffensberg 4 B. 1.20, Sivertsen 4. B. 1.02, Græbes 3.00, Typograferne i Holbæk 3. B. 4.75, Gustav 1.00, Chr. Birchs Bogtr. 1.00, Lunos 4.65, O. C. Olsen 5.42, »Dagbladet« 3.45, fra Kollegerne i Ringsted, 1. B. 3.00, Schiellerup 1.00. I alt 41 Kr. 44 Øre.

Ved en Korrekturfejl var Hovedsummen for de i forrige Nr. kvitterede Beløb angivet til Kr. 116,71 i Stedet for Kr. 137,51.

Typografernes Sangforening.

Aarsfesten afholdes Søndag den 25. Januar i Seekamps Lokale. Efter Opfordring vil »Danmarks Kæmpehøje« blive udført igen af Koret, og der er iøvrigt sørget for fortrinlig Assistance.

Sangerne bedes om at møde fuldtallig og præcis i Aften.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

D'Hrr. Lokalforeningsformænd anmodes om *senest 14de Januar* at indsende Oktober Kvartals Regnskab, ledsaget af Kvittering for hafte Udgifter, til undertegnede Hovedkasserer for Foreningen.

Ethvert indsendt Regnskab skal have Paategning om at være godkendt af Revisorerne.

Aarhus, Januar 1885. JOH. LUND, Østergade 27.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Hjørring, VALDEMAR BERSCHKE (udlært i »Vends.-Tid.«s Trykkeri i Hjørring d. 1. Januar 1885).
Middelfart, NIELS MÅRTENSEN (udlært hos Kaptajn Cl. Madsen i Middelfart d. 1. Januar 1885).
Roskilde, TH. OLSEN (Medlem af »Norsk Central-Rejsekasse).
Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Ribe, JULIUS A. BIGUM (Militær).
Nakskov, CARL J. SØRENSEN (sidst arbejdet i Nykøbng p. F.).
do. ADOLF BENGT GUNNARSEN (sidst arbejdet i Københavns).
do. A. KR. KRISTENSEN (sidst arbejdet i Nykøbing p. M.).
Odense, Sætter VILH. PETERSEN (sidst arbejdet i Middelfart).
Holbæk, C. T. SIIGER (sidst arbejdet i Nykøbing p. S.).
do. AUG. CLAUSEN (sidst arbejdet i Nykøbing p. S).
do. JULIUS KREBS, Nykøbing.
Nykøbing p. M., Typograf LARSEN (sidst arbejdet i København).

Bortrejste Medlemmer:

Kolding, HARALD HØGFELDT (arbejdsløs).
do. BRUNO SCHEUNEMANN (arbejdsløs).
Ringsted, CHRISTIAN GÜTH (arbejdsløs).
Slagelse, ADOLF JENSEN.
Nykøbing p. M., A. Kr. KRISTENSEN til Nakskov.

KUNDGØRELSER.

Maskintrykker.

En dygtig Maskintrykker, som tillige kan sætte, kan faa en god og fast Plads. Billet, mrkt. »Maskintrykker«, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

TYPOGRAF-TIDENDE
ORGAN FOR DE TYPOGRAFISKE ARBEJDERES INTERESSER
udkommer hver Lørdag.
Abonnementspris: Kr. 1.25 kvartaarlig.
Abonnement kan tegnes paa samtlige kgl. Postkontorer og Brevsamlingssteder.
Avertissementer indrykkes for 10 Øre pr. Petitlinie.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 3. | København, den 17. Januar 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

II.

Hidtil havde kun Udlændinge trykt Bøger i Danmark; den første danskfødte Bogtrykker var POVEL RÆFF. Han var Kannik, havde været Rektor ved Universitetet og var en velhavende og lærd Mand. Han har rimeligvis købt Lybækkeren Mathæus Brandis' Trykkeri. I tyve Aar virkede Povel Ræff som Bogtrykker, først i København, saa en kort Tid i Nyborg og endelig i Aarhus. Der synes kun at være udgaaet theologiske Skrifter fra hans Trykkeri, og han var, lige som Godfred af Ghemen, selv Forlægger for de fleste af de Bøger, han trykkede. Som alle Datidens Bogtrykkere havde Povel Ræff ogsaa et Bogtrykkermærke: et Vaabenskjold med en springende Ræv.

Heller ikke Povel Ræff hævede Bogtrykkerkunsten i Danmark i Højde med Udlandets større Byer; gammelt var Trykkeriet da han købte det, og de Par Skrifter, han ejede, trykkede han paa en Snes Aar; men han trykkede rigtignok heller ikke i Gennemsnit én Bog om Aaret.

Den første Bog, Povel Ræff trykkede i København, var *Manuale Roskildense;* den er i stort Oktavformat, 67 upaginerede Blade, Teksten sat af Misal Gothisk, 17 Linier paa Siden og Initialerne paategnede med Rødt. Paa Titelbladet findes et Træsnit, som er benyttet flere Aar tidligere i Tyskland, og forestiller en Munk, som sidder med en opslagen Bog paa sine Knæ.

Aaret efter trykkede Povel Ræff atter et latinsk theologisk Skrift, saa begyndte han paa en dansk Bog: *Hr. Michaels Rimværker.* Bogen indeholder tre Digte, hver med sin Titel og sit Trykkersted. De to førstnævnte Digte er trykt 1514, det tredje Aaret efter, og Titlen paa dette*) er sat dels paa Latin med Misal Gothisk, understreget med blaa Linier, dels paa Dansk med Mittel Gothisk. Povel Ræff oplyser i en Efterskrift, at dette Digt, »Jomfru Mariæ Rosenkrans«, er skrevet 1496 af Hr. Michael, Sognepræst ved Sct. Albani Kirke i Odense. Denne Efterskrift slutter med et ualmindelig langt Trykkersted, der meddeler, at for at Bogen ikke skal ligge døv, jordet og nedstoppet, men komme blandt Folket baade til Lærde og Lægmænd, Gud og Jomfru Marie til Ære og alle os fattige og syndige Mennesker til Trøst,

Tha er hwn nw nylighen trycht vti then konnyngeligæ stad Køpmanhaghen: hooss her Powel ræff: Cannick ther samæstedz. Och thet for hederlighæ och gudfrychtighæ mandz: brodher her Hanss bartholomei bøn scyld aff predickæbrøddræ orden. Aar effther gudz byrd: Twsendæ fæm hwndredæ paa thet fæmtendæ. Then tiisdag næst effther wor ffruæ dag Purificationis. Deo gratias.

1522 trykkede Povel Ræff i Nyborg en Ritualbog: *Canon Roschildensis.* Bogen er i Kvartformat, 76 Blade; inde i Teksten, hvor noget skal synges eller messes, er trykt Nodelinier, men ingen Noder. Titlen er trykt med rød Farve.

Nu kommer der et Tidsrum paa otte Aar, fra hvilket man intet Vidnesbyrd har om Povel Ræffs Bogtrykkervirksomhed; har han i denne Tid trykt noget, maa det være gaaet tabt. Saa dukker han 1530 op i Aarhus, hvor han trykker et lille Skrift: *Om Præsters Giftermaal.* Efter Datidens Skik angiver Povel Ræff gærne nøjagtig, hvad Dag han har trykt sin Bog, f. Eks. paa et af Povl Eliesens theologiske Stridsskrifter, som han trykkede i Aarhus, meddeler han, at det er trykt 1531 den tolvte Dag i April Maaned, og paa et andet af samme Forfatter fra samme Aar:

(| *Trycht ij Aarhwss hoess Her P. R. Aar effther Christi mandoms fødtzill M. D. xxxi. Then xxviij dag Junij Manett. P. R.*

Efter Aaret 1533 vides intet Skrift at være udgaaet fra Povel Ræffs Bogtrykkeri.

I Aaret 1519 optraadte i Aarhus en ny Bogtrykker ved Navn MELCHIOR BLUMME, rimeligvis en Udlænding. Hans Bogtrykkermærke var en Rose. Han trykkede for Gejstligheden i Aarhus et lithurgisk Skrift paa Latin: *Breviarium Aarhusiense.* Det er en temmelig stor Bog, 377 Blade, trykt med gothiske Bogstaver, tospaltet og

*) En Afbildning af denne Titel findes i P. Hansens Ill. danske Literaturhist. I.

38 Linier paa Siden; Titlen er trykt med rød og sort Farve, men Udstyrelsen er ellers tarvelig.

Samme Aar rejste Melchior Blumme til København og trykkede her en Bog paa Latin: *Epistolæ aureæ Turci* (Stortyrkens Breve). Bogen er i Kvartformat, 10 upaginerede Blade, trykt med gothisk Skrift, 38 Linier paa Siden. Paa Titlen, som er omgivet af en forsiret Ramme, findes i Træsnit det danske Vaaben, støttet af to Vildmænd. Trykkerstedet lyder:

Impressum Haffnie per Melchiorem Blume Anno a natali christiano. Millesimoquingente-simodecimonono.

Derefter trykkede han to latinske Lærebøger og endelig 1520 et theologisk Værk. Hermed har han afsluttet sin Virksomhed og overladt sit Trykkeri til BALTHASAR BLUMME, rimeligvis hans Søn.

Balthasar Blumme trykkede da samme Aar et latinsk Æredigt over Kristian den anden, forfattet af Dr. Mathias Gabler fra Stuttgart. Bogen er i Kvartformat, kun otte Sider med 26 Linier paa Siden. Paa Titlen findes det samme Træsnit, det danske Vaaben, som Melchior Blumme havde benyttet til et Par af sine Bøger. I denne Bog findes for første Gang i Danmark græske Typer.

Men denne Bog synes ogsaa at være Balthasar Blummes hele selvstændige Virksomhed, og i de følgende syv Aar blev ingen Bog trykt i København, saa kommer der 1528 en ny Bogtrykker, PETER BRANDIS, som synes at være kommen i Besiddelse af Godfred af Ghemens Trykkeri. Han var rimeligvis en Slægtning af den bekendte Bogtrykkerfamilie fra Lybæk. Heller ikke hans Virksomhed var stor; han trykkede kun to Bøger i Kvartformat med henholdsvis 88 og 20 upaginerede Blade, nemlig et Svar paa Kong Gustav af Sverigs Spørgsmaal i Anledning af Reformationen af Povl Eliesen og en Undervisning om Hospitalers Indretning af samme lærde Forfatter. Trykkerstedet paa det førstnævnte Skrift lyder:

Trøct y Køhmenhaffn aff Petro Brandis Anno domini M D xxviii die Aprilis P T.

Hr. Folkethingsmand Berg og Fabriksloven.

Ikke saa sjældent hører man klage over, at Fabriksloven bliver overtraadt ved at Lærlinge maa arbejde langt ud over den Tid, Loven tillader; men at saadant finder Sted endogsaa paa Værksteder, der ejes af en af de saakaldte »Førere« af Venstrepartiet, der — efter sigende — kæmper for Lovenes Overholdelse og Arbejdernes Interesser, skulde næppe troes. Man behøver imidlertid kun at tage til Hillerød, der vil man omtrent hver Dag kunne se, *at paa »Demokraten«, Hr. Folkethingsmand Bergs Bladfabrik maa Lærlingene arbejde fra Kl. ca. 6 om Morgenen til Kl. ca. 9, 10, 11, 12 om Natten med 1 (højst* $1^1/_2$ *Time Middag).* At Hr. Berg ikke skulde være vidende herom, er der næppe nogen der troer. Han har indtil for kort Tid siden haft Bopæl i samme Sted, hvor Bladfabriken findes, og skønt han ofte var bortrejst, har han dog haft god Lejlighed til at se Lærlingene i Arbejde paa Trykkeriet i nævnte Tidsrum, der absolut strider imod Fabrikloven. Men Hr. Berg føler som andre Kapitalister: Det gælder at skabe sig den billigste Arbejdskraft, og det sker for hans Vedkommende ved at lade Lærlingene hænge i. Bladfabriken i Hillerød drives ved Hjælp af 5 Lærlinge og 3 à 4 Sættere*), som lønnes med den laveste Beregningsmaade, der bydes i Provinsbogtrykkerierne — »men hvad der er sparet, er fortjent«. — Dette om Hr. Bergs Overholdelse af den Lov, han selv har været med til at skabe, og hans Interesse for Arbejderne i Særdeleshed.

En anden Side af Sagen bliver imidlertid: Arbejdsinspektørens Stilling hertil. Hvor er denne Embedsmand henne? Er han hjemme paa sit Kontor eller forhindrer hans Stilling som Repræsentant i Frederiksberg Kommunalbestyrelse ham i at rejse omkring og paatale slige Misbrug. Hvornaar har han været i Hillerød? Maaske har han ikke Mod til at komme paa saa stor en Mands Værksted — eller hvad er Grunden til, at slig Overtrædelse af Loven kan finde Sted aarevis? Hr. Arbejdsinspektøren er maaske saa venlig at oplyse Grunden! — Da Fabriksloven udkom, mente Arbejderne at for Fremtiden vilde Misbrug af Børn og unge Menneskers Arbejde i Fabriker om ikke blive forhindret, saa dog holdt inden for Lovens Grænser; men desværre, Arbejderne byggede her som ved mange andre Lejligheder kun Luftkasteller. Kapitalisten misbruger hver Dag Børns og unge Menneskers Arbejdskraft. Det er dog ikke Fabriklovens Skyld; naar den blev overholdt, var det et Skridt frem; men i dette Tilfælde synes det, at Arbejdsinspektøren enten er bange for at nærme sig Huset eller ogsaa gives der ham en fejl Besked at rejse tilbage med.

Forskelligt.

Gutenbergs Presse. Den gamle Træpresse, paa hvilken Gutenberg i Aaret 1441 i Mainz skal have trykt sin første Bog, ejes nu af en Boghandler Klein i Dresden, en flittig Samler af gamle Bogtryksager, og hvis Museum af slige Sjældenheder for Tiden repræsen-

*) For kort Tid siden er antaget den 6. Lærling, medens Sætternes Antal er reduceret til 2. Inds. Anm.

terer en Sum af 5 Mill. Kroner. Tilværelsen af denne historisk berømte Presse er ofte dragen i Tvivl, men Journ. f. Buchdr. forsvarer dens Ægthed, idet den henviser til, at efter »Der Hof zum Jungen«s Brand 1856, det Hus, hvori Gutenberg bevisligt har haft Bogtrykkeri, fik Arbejderne ved Udgravningen fat paa Levningerne af en gammel Presse med Monogrammet J. G., og Dr. Klein i Mainz udgav 1857 et lille Skrift om dette Fund. — At man i Løbet af de fire Hundrede Aar ikke har haft nogen Kundskab om Tilværelsen af denne Presse, men først funden den efter en Ildebrand, forekommer os dog lidt besynderligt, skriver »Tidn. för Boktryckarkonst«. Muligvis har Pressen været gæmt i en underjordisk Hvælving, hvis Spor har været tabt, men atter er funden ved Branden.

Dødsfald.

Lørdagen den 10. d. M. døde Bogtrykker FERDINAND FJELDSØE, 58 Aar gammel. Han havde lært Typografien hos I. G. Salomon. Da han som Sætter arbejdede i »Flyveposten« vandt han i Lotteriet en større Pengesum, hvorfor han i Kompagni med afdøde Boghandler Gandrup 1857 etablerede et Bogtrykkeri, og sammen med Gandrup udgav han ogsaa »Folkets Avis«. Fjeldsøe har i sin Tid været en arbejdsom Mand, men han bragte ikke sit Trykkeri til at indtage nogen fremragende Plads blandt de københavnske Bogtrykkerier og fra hans Presse er ikke udgaaet noget Arbejde, der hævede sig over det jævne hverdagsagtige. Han blev begravet i Torsdags Middags paa Assistenskirkegaarden.

Den typografiske Forening.

Herved meddeler undertegnede Styrelse, at *Indsamlingen til de arbejdsløse Kolleger nu vil blive afsluttet*, idet de fleste af dem har faaet Arbejde og der er rigelige Midler tilstede, for at kunne understøtte de Kolleger, der i den nærmeste Fremtid maatte blive arbejdsløse. Regnskabet over de indkomne Bidrag og udbetalte Summer vil blive stillet under Kontrol af Foreningens Revisorer og vil senere blive offenliggjort. Vi takker paa det hjærteligste for den Beredvillighed, med hvilken saavel vore Medlemmer som en Del Kolleger i Provinserne har efterkommet vor Opfordring om at hjælpe de arbejdsløse Kolleger. STYRELSEN.

Opfordring.

Det vil være de fleste af vore Kolleger bekendt, at Snedkerne og Stolemagerne er bleven tvungne til at nedlægge Arbejdet, fordi deres Mestre har villet *nedsætte* Arbejdernes Løn med *40 à 50* pCt. En saadan brutal Fordring kunde ingen ærekær Arbejder underkaste sig thi hverken Levnedsmidlerne eller Huslejen, hverken Brændslet eller Skatterne er bleven billigere. Dersom de vilde have givet deres Samtykke til Mestrenes Fordring, vilde de have dømt sig selv og deres Familjer til en langsom Sultedød; men i Tillid til, at deres Kammerater i de andre Fag vilde staa dem bi i Kampen for Tilværelsen, har de med Foragt tilbagevist Mestrenes brutale Fordring og i et Antal af 50 Mand nedlagt Arbejdet.

Vi henvender os nu til Eder, Kolleger, med Anmodning om at hjælpe de strejkende Stolemagere, at føre deres Kamp sejrrigt igennem. Enhver kan let regne ud, hvilken Betydning det har for en Arbejder, naar han pludselig mister Halvdelen af sin Ugeløn, og Enhver vil derfor ogsaa kunne indsé, at Stolemagernes nuværende Kamp for Eksistensen er berettiget. Derfor Kolleger, bidrag Eders Skærv til, at Stolemagermestrenes inhumane Fordring kan tilbagevises paa det kraftigste. Bidrag modtages af medundertegnede Rud. Bøhm.

Med kollegial Hilsen

Otto Barnewitz, Fælledvej 6, Sidestuen.
Rud. Bøhm, Pilestræde 36.
Emil Petersen, »Dagbladet«.
P. L. Pedersen, I. Cohens Bogtrykkeri.
Victor Petersen, Bordings Bogtrykkeri.

NYE MEDLEMMER.

JULIUS SØRENSEN. VIGGO FOGTMANN (Henriksens Bogtrykkeri). MAGNUS PETERSEN (udlært Nytaar 1885 (Nielsen & Lydiche). GEORG CARL CHRISTIAN JULIUS CONSTANTIN KIRSCHNER (udlært hos Chr Eltong d. 1. Januar 1885).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE.

Peter Alfred Nielsen (Th. Nielsen).
F. C. C. Rasmussen, M. Petersen (Krigsministerens Bogtrykkeri).
A. Madsen, L. Nielsen (Thiele).
W. Halberg (Nic. Cohen).
A. J. Johansen, L. H. V. Schrøder (Qvist & Co.s Bogtrykkeri).

Ved den i Dag af Undertegnede foretagne Optælling af Stemmesedlerne til Voldgiftsrettens Supleringsvalg viste sig følgende Resultat:

Der var i alt afgivet 176 Stemmer; af disse fik **V. Petersen** 175 og ANTH. SVENDSEN 172 Stemmer. V. Petersen er altsaa valgt som aktivt Medlem af Voldgiftsretten og A. Svendsen som Suppleant.

København, den 15. Januar 1885.

L. D. Berg. **Rud. Bøhm.**
Otto Barnewitz. **P. L. Pedersen.**

Maanedsmøde

afholdes **Lørdag den 24. Januar,** Aften Kl. $10^1/_2$ i Foreningens Lokale, Skindergade.

Dagsorden: 1. Prøvevalg paa Styrelsen, Kasserer og Revisorer. 2. Budgettet. STYRELSEN.

Indkomne Bidrag til de arbejdsløse.

Aller (5. og 6. B.) 5 Kr. 50 Ø., »Nationaltidende« (6. B.) 4 Kr., Sivertsen 1 Kr. 40 Ø., Nielsen & Lydiche (5. og 6. B.) 10 Kr. 55 Ø., »Avisen« 1 Kr. 90 Ø., »Dagens Nyheder« 1 Kr. 35 Ø., Græbes 3 Kr., »Dagbladet« 2 Kr. 35 Ø., Hoffensberg 1 Kr. 31 Ø., »Politiken«s Sætteri 12 Kr., Luno 1 Kr., N. Cohen 8 Kr. 90 Ø., »Adresseavisen« 1 Kr., C. C. P. 50 Ø., Chr. Birch 6 Kr., O. C. Olsen 5 Kr. 45 Ø., fra Kollegcr i Ringsted 2 Kr. 50 Ø., **Overskud fra Aftenunderholdningen 60 Kr. 85 Ø.**, indsamlet af A A. ved Assembléet 55 Ø.

I alt 130 Kr. 11 Ø.

Rettelse. I forrige Uges Opgørelse stod »Avisen« 1 Kr. 90 Ø., i Stedet for 1 Kr. 30 Ø.

FORENINGENS MASKEBAL

afholdes **Lørdagen den 31. Januar** i Seekamps Lokaler, Gammelholm, hvortil forventes talrig Tilslutning af Medlemmerne med deres Damer.

Besøgende kan deltage; dog kan disse kun faa Billetter ved Rekvisition af et Medlem, der, hvis dette forlanges, maa opgive vedkommendes Navn.

Billetter à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter, af hvilke kun sælges et begrænset Antal ligeledes 1 Kr., kan hver Dag faas hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. Berg, store Regnegade 17. — Tilskuerne har Ret til at deltage i Ballet efter Kl. 12.

Bestemmelser.

1. Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises og Kontrol-Mærket afleveres ved Indgangen til Balsalen; selve Billetten beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2. Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. 11½.
3. Kl. 8½ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af en Balinspektør.
4. Kl. 11½ finder Demaskeringen Sted.
5. Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6. Kl. 5 Afslutning.

Der sker intet Billetsalg ved Indgangen.

O. Tobergs Maskeradegarderobe, Aabenraa 20

anbefales til Deltagerne med smukke Dragter til meget moderate Priser. Garderoben vil være til Stede i Seekamps Lokale den 31te ds.

Styrelsen.

Typografernes Sangforening.

Søndag den 25. Januar 1885, Kl. 7½, afholder »**Typografernes Sangforening**« i Hr. *Seekamps* Lokale sin

ni og tredivte Aarsfest

med **Koncert** (under Ledelse af Hr. Kapelmusikus A. Guldbrandsen) samt **Bal.**

Program:

1. *A. W. Lanzky:* Danmark.
2. *F. A. Reissiger:* Olaf Trygvason.
3. *Joachim Raff:* Cavatine for Violin. Hr. Kapelmusikus **Carl Jensen.**
4. a. *Holger Drachmann:* »Hvor bliver Jollen af?« b. *Byraadsmøde i Molkøbing:* »Første Behandling om forhøjet Hundeskat«. } Hr. fhv. kgl. Skuespiller **Jul. Døcker.**
5. *H. Kjerulff:* Brudefærden i Hardanger.
6. *Lenz:* Hr. von Rococo.

7. *Bellmann:* Blåsan nu alla. / Hvila vid denna källa.
8. a. *Rubinstein:* Wanderers Nachtlied. b. *Henrik Rung:* Høstnatten. } Duetter for Sopran og Alt.
9. *F. David:* Andante og Scherzo-Finale for Violin. Hr. Kapelmusikus **Carl Jensen.**
10. a. *Welhaven:* »Asgaardsrejen«. b. *Bendix Hansen:* »En klog Kone«. } Hr. fhv. kgl. Skuespiller **Jul. Døcker.**
11. *J. P. E. Hartmann:* Danmarks Kæmpehøje.

Billetter til Koncerten à 50 Øre faas hos Medlemmerne paa Bogtrykkerierne og hos Bestyrelsen. Baltegn à 1 Kr. for en Herre og 50 Øre for en Dame faas i Salen selve Festaftenen. Styrelsen.

Dansk typografisk Forening.

I *Nykøbing p. M.* er Typograf E. Nielsen (Folkebladet) valgt til Formand, i Stedet for A. K. Kristensen, der er bortrejst.

I *Varde* er Faktor H. P. Hansen (»Ribe Amtstidende«) valgt til Formand i Stedet for R. Stampe.

Typograf Viggo Ferd. Hansen bedes opgive sin Adresse til Hovedbestyrelsen.

Aarhus, den 14. Januar 1885. Hovedbestyrelsen.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er

Nye Medlemmer:

Ringsted, Esben Hansen (udlært hos L. V. Hansen i Ringsted den 27 Decbr. 1884).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nakskov, Hans Marius Hansen (sidst arbejdet i Rudkøbing).

Randers, Alfred Sofus Andersen (sidst arbejdet i Nykøbing p. M.).

Bortrejste Medlemmer:

Randers, Fred. Ferd. Jensen (arbejdsløs).

Ringsted, Niels Jensen (Medlem af »Den typ. Forening«, København, arbejdsløs).

KUNDGØRELSER.

En dygtig Sætter,

øvet i Akcidensarbejde, kan faa fast Plads i et større Provinsbogtrykkeri. Billet, mrkt. »97«, med Anbefalinger fra tidligere Konditioner modtager »Typ.-Tid.«s Ekspedition.

En dygtig Akcidenssætter, som i over 3 Aar har arbejdet hos en dygtig Mand, ønsker fra den ½ 85 en lignende Plads, helst paa længere Tid.

Billet, mrkt. H. 456, bedes indlagt paa dette Blads Kontor i Løbet af 8 Dage.

En flink Maskinmester

kan faa en stadig Plads i et ældre Bogtrykkeri. Han maa kunne levere smukt Bog- og Akcidenstryk samt være inde i kulørt Tryk og almindelige Illustrationer. Billet, mrkt. L. B., modtages paa Bladets Kontor.

Prenumeration å

Nordisk Typograf-Tidning,

utgifven af

Typografiska Föreningen i Stockholm,

mottages å samtliga postanstalter i Sverige, Norge, Danmark och Finland.

Utkommer med ett nummer i hvarje månad.

Prenumerationspris: 2 kr. för helt, 1 kr. för halft och 50 öre för fjerdedels år.

Annonspriset för nordiska annonser är 15 öre och för utländska 25 öre pr. petitrad. För större eller minst 4 gånger införd annons lemnas rabatt.

Meddelanden mottagas tacksamt under adress: Maria Högbergsgata n:r 39 B. Stockholm.

Redaktionen.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: Rud. Bøhm, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. Truelsen. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 4. | København, den 24. Januar 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

III.

Arbejdet for Reformationens Indførelse i Danmark var i fuld Gang, dens ypperste Forkæmpere med Hans Tausen i Spidsen havde Sæde i Viborg; men der maatte mere til end Prædikestol og Klostercelle for at de ny Ideer kunde trænge sig frem, Bogtrykkerkunsten maatte hjælpe til. Der er derfor al Grund til at tro, at det er Hans Tausen og hans Venner i Viborg, som har faaet Tyskeren HANS VINGAARD til at oprette et Trykkeri i denne By. De to første Bøger, Hans Vingaard trykkede, var ogsaa Stridsskrifter af Hans Tausen, det ene en fri Oversættelse af Luthers Mandat til alle tro Kristne, og Aaret efter kom et tredje Skrift, et Svar fra Hans Tausen til hans Modstander, den gamle Biskop i Odense, Jens Andersen Beldenak. Biskoppen havde først skrevet et Brev til Menighederne i Viborg og Aalborg, at de ikke skulde lytte til Hans Tausens kætterske Tale; Hans Tausen havde ikke svaret, fordi Biskoppen var saa vred, og han vilde ikke ægge ham mere; men da Hr. Jens vedblev at modarbejde ham i hans Kamp for den lutherske Lære, skrev Hans Tausen i sit Brev til Biskoppen: »Derfor vil jeg med faa Ord svare Eder, helst fordi Gud har sendt os en Prenter her til Byen, som kan hjælpe mig at føre denne min Skrivelse for Menighedens Øjne«.

Bogen er i Kvartformat, 27 upaginerede Blade, trykt med Schwabakker, 38 Linier paa Siden; til Trykkerstedet er benyttet en hel Side:

Prendth i Wiborgh aff megh Hans
Wingarthener. Fridagh effther
kiørmøss Anno domini
MDxxix.

Hans Vingaards Trykkeri var kun lille og tarveligt, men han forbedrede det efterhaanden. Mindst 17 Bøger, dog ingen af større Omfang, er udgaaet fra hans Presse i de 5—6 Aar, han havde Ophold i Viborg.

1531 var Hans Vingaard i København, og hans første Arbejde var her en »Undervisning i den kristelige Lærdom«, oversat af Jens Peersen. 1533 besørgede han en ny Udgave af *Den danske Rimkrønike;* fra Godfred af Ghemens Trykkeri var der udkommen fire Udgaver. I denne Udgave er Kong Hans' Historie tilføjet, og som Forfatter hertil nævnes Erik Krabbe til Bustrup, Rigsraad og Høvedsmand paa Lundenæs. Titlen, der er omgiven af en tarvelig i Træ udskaaren Ramme, er sat med Misalskrift:

¶ *Her begynnes then Danske krønnicke wel offwer seet oc corrigeret bedre end til forn Kiøbnehaffn. M. D. xxxiii.*

Bogen er i Oktavformat, 138 upaginerede Blade, 23 Linier paa Siden, trykt med Schwabakker. Trykkerstedet er i denne Udgave ændret saaledes:

MD paa trettende oc tiffwe aar
Sancte Magdalene affthen) thet wor*
Tha wor thenne Krønnicke tryckt aff ny
wed Hans Wingartner i Kiøbmenhaffn by.

I denne Udgave af Bogen findes en Kundgørelse om, at Hans Vingaard har faaet kongeligt Privilegium paa at trykke og udgive den i tre samfulde Aar, og der bekendtgøres tillige, at Bogen er til Salgs i København hos Hans Prenter i det ny Klosterstræde, og udi Viborg i Jylland hos Peder Snedker og udi Assens i Fyen hos Hr. Christiern Skrock, Prædiker der.

Den første og trofaste Forkæmper for det danske Sprog og den danske Literatur var CHRISTIERN PEDERSEN. Han antages at være født i Svendborg, gik i Skole i Roskilde, blev Kannik i Lund, studerede i fem Aar ved Universitetet i Paris. Under sit Ophold i Paris lod han trykke 10—12 forskellige Bøger, dels for egen Regning, dels for et Par andre af sine Landsmænd. En stor Fortjeneste har han indlagt sig ved at udgive Saxos' Danmarkshistorie, som ligeledes blev trykt i Paris, særdeles pragtfuld udstyret. — 1515 vendte han hjem og overtog atter sit Embede som Kannik ved Lunds Domkirke. Men da han hørte til den ulykkelige Kong Kristian den andens trofaste Tilhængere, maatte han ti Aar efter flygte, da Johan Rantzaus Tropper kom til Lund og plyndrede Byen. Chr. Pedersen søgte Tilflugtssted hos Admiralen Søren

*) 21. Juli.

Norby, og da han nægtede at komme tilbage til Lund uden Lejde, blev han kendt skyldig i Majestætsforbrydelse og fradømt alle sine Ejendele. I Søren Norbys Ærinde rejste Chr. Pedersen til den landflygtige Konge i Berlin og fulgte ham derfra til Lier.

Chr. Pedersen havde selv anskaffet sig et Bogtrykkeri medens han opholdt sig i Paris og førte det med sig til Antwerpen, hvor han tilbragte flere Aar af sin Landflygtighed. Da han 1532 fik Lov til at komme tilbage til Malmø »og nære og bjærge sig af Prenteri og være kongelig Majestæt huld og tro«, førte han sit Trykkeri dertil. Kort før havde han nogen Tid haft Ophold i Lybæk. Han har ikke selv praktisk arbejdet i sit Bogtrykkeri, og paa ingen af de Bøger, der udgik fra hans Presse i Antwerpen, findes nogen Bogtrykker navngivet, medens der paa en Bog, der trykkedes under hans Ophold i Lybæk, anføres Johan Hochstraten, som altsaa enten var hans Kompagnon eller hans Faktor.

Johan Hochstraten var en Nederlænder. Han fulgte med Chr. Pedersen til Malmø og bestyrede Trykkeriet der i tre Aar, hvorefter det 1536 blev solgt til Hans Vingaard.

Endskønt Hans Vingaard derved kom i Besiddelse af smukke og gode fransk-gothiske Typer, lod han dem dog ligge urørte i flere Aar og vedblev at slide paa sine gamle Schwabakkere. I Løbet af de seksten Aar, Hans Vingaard havde Ophold i København, 1532—1559, er der udgaaet ca. 35 Bøger fra hans Bogtrykkeri, hvoraf de største dog var den ovenfor nævnte Udgave af Rimkrønniken og en Kirkeordinants i Oktav paa 118 Blade*).

*) Chr. Bruun: Aarsberetninger og Meddelelser fra det store kgl. Bibliothek. II.

Vore Arbejdslokaler.

Den vigtigste Betingelse for at et Menneske kan bevare sin Sundhed, er at han ikke mangler frisk Luft; skal han opholde sig i Lokaler, hvor Luften er blandet med skadelige Substanser, gaar det ham lige som Stueplanten i den daarlige Jord: den sygner hen, den kan godt leve længe, men den faar et forkrøblet, sygeligt Udseende; det samme er Tilfælde med Mennesket; den daarlige Luft dræber ham ikke straks, men som en Orm gnaver den i ham, han faar det blege, sygelige Udseende, som adskiller ham fra Friluftsmennesket.

Derfor burde vore Arbejdslokaler først og fremmest være renlige og godt ventilerede; men de Sætterlokaler, som kan kaldes tidssvarende, er snart talte. Lunos Trykkeri er vel i saa Henseende det bedste; ved Opførelsen af Schultz' Trykkeri er der ogsaa taget noget Hensyn til Arbejderne, men da forh. Bogtrykker Wibe rejste sin Bygning, lod han Arbejdslokalerne bygge i Fængselstil. Det er jo ikke alle Bogtrykkere, der selv har Raad til at bygge deres Trykkeri, og det er meget vanskeligt at faa passende Lokaler til Leje; naar man derfor er nødt til at tage Lokaliteterne som de bedst kan falde, bør Principaler og Arbejdere saa godt de kan hjælpes ad med at holde Arbejdslokalerne rene og luftige. Men her findes i København Sætterlokaler, som ikke bliver vaskede én Gang om Aaret, og hvor Støvet Aar efter Aar faar Lov til at ligge og samle sig tommetykt; der findes Lokaler i København, hvor hele Vinteren igennem ikke et Vindue holdes aabent en Nat, »fordi det saa varer saa længe inden det bliver varmt om Morgenen«, og en stor Del af vore Kolleger foretrækker at beholde den gamle forpestede, støvrige Luft frem for at taale en mindre Varmegrad en halv Times Tid om Morgenen.

De mindste Trykkerier, hvor Maskinen drejes ved Haandkraft, er ikke de farligste; men de i den nyere Tid meget benyttede Gasmotorer, som gærne opstilles i selve Trykkeriet, og aldrig er helt lugtfri, men af og til fylder Lokalerne med en tyk, næsten uigennemsigtig Taage, hører til Sundhedens farligste Fjender. Hvor meget Giftstof denne olieagtige Luftart indeholder, er jeg ikke kompetent til at afgøre, men Erfaringen har vist, at den er et virksomt Afføringsmiddel.

Arbejderne kunde maaske nok ved en venskabelig Henstilling til deres respektive Principaler faa disse til at afholde en Renselsesfest et Par Gange om Aaret, og naar de saa selv vilde være lidt mindre kuldskære end gamle Jomfruer og aabne deres Vindue hver Aften, saa havde de gjort, hvad de formaaede; men skønt Læger og Videnskabsmænd atter og atter udtaler, at frisk Luft er Menneskets vigtigste Ernæringsmiddel, vedbliver Arbejderne dog at være mærkværdig forsømmelige i denne Henseende. —n.

Korrespondance.

Aarhus, d. 20. Januar 1885.

I Gaar Aftes afholdtes ordinær Generalforsamling i den herv. Lokalforening. — Regnskabet for Oktober Kvartal 1884 fremlagdes og godkendtes enst. Der forelaa en Klage fra et udslettet Medlem, der paa Grund af Restance var nægtet Arbejdsløshedsunderstøttelse og derefter udelukket af Foreningen. Lokalforeningsformanden havde derfor forelagt Sagen for Generalforsamlingen. Efter at Forholdet var blevet belyst fra flere Sider og Humanitetshensyn gjort gældende mod Ved-

kommende, vedtoges det at genoptage ham i Foreningen, samt udbetale ham Understøttelsen, imod at han berigtigede Restancen. — Derefter behandledes Sager udenfor Dagsordenen. G. NELSON,
Sekretær.

Medlemskort eller Emblem.

Der har ofte mellem »Den typ. Forening«s Medlemmer været Tale om det Ønskelige i at være forsynede med Medlemskort eller Emblem. Fremfor Medlemskort vilde jeg dog foretrække et Emblem af Sølv eller stærk forsølvet Nysølv, lille og fordringsløst, uden Baand eller Roset. Jeg har tænkt mig Emblemet i Form af et Skjold og paa dette Bogtrykkervaabnet, foroven i Skjoldet et Øsken med tilhørende løs Naal, saaledes at det kunde hæftes i Frakken eller Kjolen ved festlige Lejligheder og til Hverdagsbrug efter Behag bæres i Uhrkæden. Et saadant Emblem vilde kunne faas for en Krones Penge, og der var vist ikke mange af vore Medlemmer, der vilde undslaa sig for at koste sig et saadant.

Hvis dette Forslag kunde blive drøftet i Aften paa Maanedsmødet, vilde det glæde

et ældre Medlem.

Forskelligt.

Bogtrykkeri i et Galehus. I Sindssygeanstalten Konradsberg ved Stockholm befandt sig for et Aars Tid siden en sindssyg Sætter, til hvis Beskæftigelse og Adspredelse var anskaffet en lille Haandpresse og en Smule Skrift. En sindssvag Nabo i samme Hus viste en saa levende Interesse for denne Syssel, at den gale Sætter maatte undervise sin Aandsfælle i den sorte Kunst. Snart fik endnu flere Gale Lyst til at lære Kunsten, og Sætteren uddannede dem alle i sit Fag — han havde jo ikke bedre Forstand. Anstaltens Overlæge, Dr. Bjørnstrøm, understøttede disse Bestræbelser i enhver Retning i Erkendelsen af, at denne Beskæftigelse ikke alene var de Sindssyge en nyttig og fornøjelig Adspredelse, men at den ogsaa havde en gavnlig Indflydelse paa de Ulykkeliges Helbredelse. Han oprettede i Anstalten et fuldstændigt Bogtrykkeri, hvis Ledelse han overlod til en Bogtrykker, der ikke havde mistet Forstanden, og alle de Gale, der havde vist Lyst og havde Anlæg til Typografien, blev underviste og sysselsatte. Den første fra dette sælsomme Bogtrykkeri udkomne Bog var et af Dr. Bjørnstrøm forfattet Skrift om Sindssygdomme. Bogen er 202 Sider stor; Sats, Trykning, Udstyrelse opfylder alle tekniske Fordringer, kort sagt — intet tyder paa, at hele Bogen er sat og trykt af gale Mennesker.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER.

L. LEMPKE (tidligere Medlem, sidst arbejdet i Frederikshavn; Græbe).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE.

Adamsen (sidst arbejdet hos Olsen & Co.).

Maanedsmøde

afholdes i Aften, **Lørdag den 24. Januar**, Kl. $10^1/_2$ i Foreningens Lokale, Skindergade.

Dagsorden: 1. Prøvevalg paa Styrelsen, Kasserer og Revisorer. 2. Budgettet. 3. Forskelligt.

D'Hrr. Inkassatorer anmodes om, at indbetale Restancerne for det forløbne Halvaar, da Regnskabet skal afsluttes. STYRELSEN.

Budget for 1. Halvaar 1885.

Indtægt.

Medlemsbidrag	2100 Kr.
Abonnement paa »Typograf-Tidende«	50 —
Avertissementer i do.	20 —
»Dansk typ. Forening« $^2/_5$ ved Udgivelsen af »Typograf-Tidende«	468 —
Renter	188 —
	2826 Kr.

Udgift.

Faste Understøttelser	87 Kr.
Rejsehjælp	300 —
Leje af Lokale	60 —
Administration	30 —
Tidsskrifter og Bladhold	30 —
Buddeløn	100 —
Bogtrykkerarbejde	70 —
Trykning af »Typograf-Tidende«	970 —
Redaktionshonorar	200 —
Udgift til Bladets Forsendelse til »Dansk typografisk Forening«	70 —
Formandens Honorar	50 —
Kassererens do.	175 —
Forskellige Udgifter	100 —
Understøttelse til arbejdsløse	200 —
Bibliotheket	50 —
	2492 Kr.
Overskud	334 Kr.

Til de arbejdsløse er endvidere indkommen:

Efter Regnskabets Afslutning indbetalt for 4 Billetter til Aftenunderholdningen Kr. 1.40, Foreningens Bud har givet Afkald paa sit Honorar for Ombæringen af en Løbeseddel Kr. 2.00, fra Typograferne i Holbæk Kr. 4.50 — i alt Kr. 7.90.

Til Stolemagernes Strejke har Undertegnede modtaget følgende Bidrag:

Hansons Stempelfabrik 0.50, »Politiken«s Sætteri 1.20, »Avisen«s Sætteri 0.90, Bordings Bogtrykkeri 1.25, Schiellerups Bogtrykkeri 0.40, Jørgensen & Ko.s Bogtrykkeri 0.40, Olsen & Ko.s Bogtrykkeri 5.65, Græbes Bogtrykkeri 1.75, N. Cohens Bogtrykkeri 2.80, Salomons Bogtrykkeri 1.00, Nielsen & Lydiches Bogtrykkeri 2.20, I. Cohens Bogtrykkeri 1.90, »Dagbladet«s Sætteri 1.00 — i alt Kr. 20.95.

RUD. BØHM.

Gaver til Bibliotheket.

Fra Hr. Boghandler ANDR. SCHOU: *Carl Gjellerup:* Brynhild, en Tragedie. *Karl Gjellerup:* En klasisk Maaned, Billeder og Stemninger fra en Grækenlandsrejse. *Gustaf af Geijerstam:* Fattigfolk, Skildringer af svensk Almueliv. *Johannes Kok:* Biskop Brammers Ungdomsliv. *Gottfried Keller:* Folkene fra Seldwyla. II. *Jules Verne:* Keraban Stivnakke. — Huslig Lykke, — praktisk Haandbog for Husmødre.

FORENINGENS MASKEBAL

afholdes **Lørdagen den 31. Januar** i Seekamps Lokaler, Gammelholm hvortil forventes talrig Tilslutning af Medlemmerne med deres Damer.

Besøgende kan deltage; dog kan disse kun faa Billetter ved Rekvisition af et Medlem, der, hvis dette forlanges, maa opgive vedkommendes Navn.

Billetter à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter, af hvilke kun sælges et begrænset Antal, ligeledes 1 Kr., kan hver Dag faas hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. BERG, store Regnegade 17. — Tilskuerne har Ret til at deltage i Ballet efter Kl. 12.

Bestemmelser.

1. Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises og Kontrol-Mærket afleveres ved Indgangen til Balsalen; selve Billetten beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2. Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. $11^1/_2$.
3. Kl. $8^1/_2$ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af en Balinspektør.
4. Kl. $11^1/_2$ finder Demaskeringen Sted.
5. Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6. Kl. 5 Afslutning.

Der sker intet Billetsalg ved Indgangen.

O. Tobergs Maskeradegarderobe, Aabenraa 20

anbefales til Deltagerne med smukke Dragter til meget moderate Priser. Garderoben vil være til Stede i Seekamps Lokale den 31te ds.

STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

Søndag den 25. Januar 1885, Kl. $7^1/_2$, afholder »**Typografernes Sangforening**« i Hr. *Seekamps* Lokale sin

ni og tredivte Aarsfest

med **Koncert** (under Ledelse af Hr. Kapelmusikus A. GULDBRANDSEN) samt **Bal.**

Program:

1. *A. W. Lanzky:* Danmark.
2. *F. A. Reissiger:* Olaf Trygvason.
3. *Joachim Raff:* Cavatine for Violin.
   Hr. Kapelmusikus **Carl Jensen.**
4. a. *Holger Drachmann:* »Hvor bliver Jollen af?« } Hr. fhv. kgl.
   b. *Byraadsmøde i Molkøbing:* »Første Behandling om forhøjet Hundeskat«. } Skuespiller Jul. Døcker.
5. *H. Kjerulff:* Brudefærden i Hardanger.
6. *Lenz:* Hr. von Rococo.

7. *Bellmann:* { Blåsan nu alla. / Hvila vid denna källa.
8. a. *Rubinstein:* Wanderers Nachtlied. } Duetter for Sopran
   b. *Henrik Rung:* Høstnatten. } og Alt.
9. *F. David:* Andante og Scherzo-Finale for Violin.
   Hr. Kapelmusikus **Carl Jensen.**
10. a. *Welhaven:* »Asgaardsrejen«. } Hr. fhv. kgl. Skuespiller
    b. *Bendix Hansen:* »En klog Kone«. } **Jul. Døcker.**
11. *J. P. E. Hartmann:* Danmarks Kæmpehøje.

Billetter til Koncerten à 50 Øre faas hos Medlemmerne paa Bogtrykkerierne og hos Bestyrelsen. Baltegn à 1 Kr. for en Herre og 50 Øre for en Dame faas i Salen selve Festaftenen. STYRELSEN.

D'Hrr. Medlemmer, som har Krav paa Billetter til Aarsfesten og endnu ikke har faaet saadanne tilsendt, bedes henvende sig i Lokalet, Pilestræde 32, i Aften.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Ringkøbing, HARDER MIKKELSEN (udlært hos Rasmussen i Ringkøbing d. 1. Novbr. 1884; tiltraadt 1. Novbr. 1884).

Kallundborg, TH. J. NIELSEN (Medlem af »Den typ. Forening«).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Viborg, JØRG. JENSEN (sidst arbejdet i Aarhus).

Aalborg, CHR. G. ODENSE (sidst arbejdet i Aarhus).

Holbæk, FREDERIK OLSEN (sidst arbejdet i København).

Nykøbing p. F., MIKKEL NIELSEN (sidst arbejdet i Odder; arbejder i Maribo).

Bortrejste Medlemmer:

Ringkøbing, C. A. H. WITTROG (arbejdsløs).

Nykøbing p. F., N. C. TOBIESEN.

Brevkasse.

Jens Lund, Aarhus. For sent til dette Nr.

KUNDGØRELSER.

En flink, yngre Sætter

kan *straks* faa en stadig Plads i et mindre Provinsbogtrykkeri. Løn: Fri Station og 7 Kr. ugenlig. Billet, mrkt. G. 25, modtages paa dette Blads Kontor.

Büchlers Gutenberg-Tableau

sat med Blystreger og udført i 5 Farver, faas hos RUD. BØHM. Pris: 1 Kr. 50 Ø. pr. Ekspl.

Prenumeration å

Nordisk Typograf-Tidning,

utgifven af

Typografiska Föreningen i Stockholm,

mottages å samtliga postanstalter i Sverige, Norge, Danmark och Finland.

Utkommer med ett nummer i hvarje månad.

Prenumerationspris: 2 kr. för helt, 1 kr. för halft och 50 öre för fjerdedels år.

Annonspriset för nordiska annonser är 15 öre och för utländska 25 öre pr. petitrad. För större eller minst 4 gånger införd annons lemnas rabatt.

Meddelanden mottagas tacksamt under adress: Maria Högbergsgata n:r 39 B. Stockholm.

Redaktionen.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 5. | København, den 31. Januar 1885. | 12. Aargang.

Forholdene i S. L. Møllers Bogtrykkeri.

Naar jeg i »Typograf-Tidende« fremdrager Forholdene i dette Trykkeri, saa er det fordi de forekommer mig at afgive en passende Illustration til Artiklen »Vore Arbejdslokaler« i »Typ.-Tid.« Nr. 4. Ikke alene er Lokalet i sig selv usundt og uhyggeligt, men der hersker desuden et ligefrem skandaløst Svineri og en Hensynsløshed uden Lige over for Arbejderne. De Sættere, der *har* arbejdet der, beder: »Herre! fri os!« og de, der *ikke* har arbejdet der, beder samme Bøn; thi »S. L. Møllers Bogtrykkeri« er godt kendt blandt Københavns Typografer. Jeg skal her søge at give et Billede af dette Kunstens Tempel.

Naar man fra Niels Hemmingsensgade er kommen ind i Gaarden og har naaet Trappen, der fører op til »Kunstens Hal«, bliver man tvivlsom staaende, ser sig tilbage og kløer sig bag Øret. Man vil ikke rigtig tro at det er sandt, at her er Opgangen til Trykkeriet — man er gaaet fejl, mener man. Saa vender man om og gaar hen til en Karl, der staar i Gaarden og arbejder. »Vær saa venlig at sige mig, om det er Opgangen til Trykkeriet?« — »Jo — op ad Trappen, saa højt De kan komme«. — Saa var det dog sandt! Og nu begynder der en Forestilling i Balancepræstationer — thi der findes jo intet Rækværk ved en Pakhusloftstrappe, og Vorherre har jo heller ikke velsignet os med Sugeskaale under Hænder og Fødder som Fluerne. Man skal op paa fjerde Loft. Trapperne har virkelig i sin Tid været gode, kan man se, men Tid og Slid har ogsaa her øvet deres Værk, de sukker og stønner under En, og det er med en vis Ømtaalighed, jeg træder paa dem, for at ingen af os — Trappen og jeg — skal komme til Skade. De store Luger til et Ophejsningsapparat staar aabne Dag og Nat, Sommer og Vinter. Om Sommeren — lad gaa! Men om Vinteren, naar Vorherre sender os Sne og Slud, Kulde og Frost — jo, jo! saa er den artig. Saa maa man i første Tilfælde putte sig i »de langskaftede« — hvis man har dem, — og i andet Tilfælde tage Skøjterne med hjemme fra — for her kommer man »paa Glatis«, saa det kan blive til noget. Hvert Loft er blevet en skinnende blank Løbebane, og Trappetrinene med — Farten kan blive ganske artig nedad! Sikken Rutschbane! Og sikke mange rare Ben man kunde faa brækkede under Vejs, hvis man ikke passede paa som en Smed. Under denne farefulde Operation har man da naaet 4de Loft og befinder sig lige over for det store Hjul til Ophejsningsapparatet og de 3 Trappetrin, der fører op til Trykkeriet. Man er bleven oprømt efter Turen op, og det fryder Ens Hjærte at føle sig hensat til dette stille Asyl, hvor Kunstens Udøvere passer deres fredelige Dont. Saa aabner man Døren. Aldrig skal jeg glemme den gribende, vemodig klagende Lyd, denne Dør gav fra sig, da jeg aabnede den! Og saa trevent den drejede sig paa sine Hængsler! Der lagde sig ligesom en kold Haand om Begejstringen — den sank. Og endmere sank den, da jeg traadte over Tærskelen; thi om den Luft, der slog mig i Møde end *kunde* været værre, saa var den dog langtfra ren, det mærkede jeg ved, at jeg kom til at nyse. Min Lugteorganisme gjorde sig bekendt med følgende Tilsætninger: Røg og Sod fra Kakkelovnen, Os fra Lamperne, Dunster af Maskinolie, smeltet og sveden Valsemasse, Spildedamp, Støv og andre Stoffer, der i aarevis har ligget gæmt og glemt i Krogene og under Reolerne, og saa endelig Dunsterne af Cacao-Bønner og Chokolade fra Cloettas Chokoladefabrik. En køn Recept — ikke sandt? Spørg blot Principalen ad, og De skal se, han vil gøre et fiffigt lille Træk med Næsen opefter og svare: »A — hva' — Luft!« saa er den Sag klaret. Om her da ikke bliver gjort rent? Naada! To Gange om Ugen bliver her »fejet ud« — vær saa artig! Jeg skulde nok mene, der bliver gjort rent. Og tror De saa, det er af Mangel paa Ventilation, at al den rare »Luft« faar Lov til at kildre vore Lugteorganer? Nej langt fra — Ventilation er her i Guds Velsignelse af. Hør blot: Jeg var gaaet derop for at hilse paa mine Kolleger deroppe under Taget, og alle havde de omringet mig for at trykke min Haand. Under Samtalen mærkede jeg saadan en kold Pusten i Nakken. Jeg troede ærlig talt, at det var en af dem, der vilde drive Løjer med mig og jeg vendte mig om. Der stod min tidligere Gadegespon med et bredt Smil over hele Ansigtet, saa jeg blev ganske

gnaven derved. »Naa!« siger jeg, »hold nu op med de Narrestreger!« — »Er Du gal? Hvad for Narrestreger taler Du om?« — »Du staar jo der og puster mig i Nakken — Du maa da endelig ikke bilde Dig ind, at det er saa rart!« — Saa begynder han at le, saa han maa holde sig paa Maven, og stønner: »Se, dit Fæ! kig!« — »Hvor?« — »Der!« Og saa peger han paa Vinduet. Jeg ser, — jeg kigger — aa jo, her er et net lille Kighul! Et 10-Aars Barn kunde gærne stikke sit Hoved derigennem, hvis der ikke var stoppet en Bunke Klude deri. Langs opad Vindussprodsen saa man den klare Himmel i en tyk Linies Bredde. »Det er lige saadan der ovre«, siger han og peger paa Vinduet paa den modsatte Side. Jeg saa — her var allerede et Par 2-Cicero Blystege i Færd med at absentere sig ud i det Fri gennem en vældig Sprække mellem Sprodsen og Vindusrammen. »Men Herregud! hvorfor lukker I da ikke Vinduerne i saadan en Hundekulde?« — »Det er vi nok fri for — de kan ikke lukkes«. — »Saa maa de dog vel kunne gøres i Stand«. — »Ja, men det er saa dyrt. — Kan Du nu forstaa, hvem der pustede Dig i Nakken?« — Jo, nu kunde jeg ogsaa forstaa, hvorfor Sætterne hos S. L. Møller alle gaar med uldne Halstørklæder paa ved Arbejdet. Ole.

Ved Maanedsmødet,

som den 24. d. M. afholdtes i Foreningens Lokale, blev foretaget Prøvevalg paa Styrelse, Kasserer og Revisorer, hvorved samtlige Tillidsmænd blev genvalgt. FORMANDEN bad de Tilstedeværende agitere for, at ethvert Medlem denne Gang afgav sin Stemme. Idet han forelagde Budgettet til Godkendelse, bemærkede han, at Kontingentet var beregnet til 25 Øre ugenlig og Styrelsen vilde ved førstkommende Generalforsamling fremkomme med Forslag om denne Nedsættelse. — Efter at LOUW, C. C. JENSEN og CHARL. THOMSEN havde anbefalet Budgettet, vedtoges dette enstemmig. — EMIL PETERSEN takkede Thomsen for hans Virksomhed som kritisk Revisor. — LOUW og C. C. JENSEN klagede over, at »Typ.-Tid.« ikke var saa godt trykt, som et Fagblad burde være. Der udspandt sig nu en længere Debat om Sagen »Emblem eller Medlemskort«. C. C. JENSEN talte varmt for Anskaffelsen af et Emblem og understøttedes af LOUW, ANTHON JENSEN og KRYGER; den sidstnævnte Taler foreslog at Foreningen skulde bekoste Emblem og fordre dem tilbage af de Medlemmer, der udgik af Foreningen; blev Emblemerne bestilt i et større Antal, f. Eks. 500, vilde de næppe komme til at koste over 35 Øre pr. Stk. For Anskaffelsen af Medlemskort talte BARNEWITZ og EMIL PETERSEN samt SCHIØTT, der kaldte Anbringelsen af et Emblem paa Frakken for Ordensgalskab. For at se, hvorledes Stemningen var, blev der foretaget Haandsoprækning; 18 stemte for Emblem, 16 for Medlemskort, hvorefter C. C. JENSEN lovede at fremkomme paa førstkommende Generalforsamling med Forslag om Anskaffelsen af Emblem.

Korrespondancer.

Kolding, d. 19. Januar.

Paa et herværende Bogtrykkeri passerede fornylig følgende Begivenhed: *Beregnings*sætterne (1 Kr. for 100 Linjer paa 15 Cicero) havde begyndt at knibe en halv Time af paa Middagen, der ellers er 2 Timer, for at de kunde faa »lagt saa meget af«, før de gik til Middag, at de kunde begynde at sætte af en »tør« Kasse, naar de kom tilbage. Dette gik godt nogle Dage, men saa opdagede Principalen »Kniberiet«, og en skøn Dag kommer han over i Sætteriet og siger til de fast lønnede Arbejdere (Faktoren, Trykkeren og Lærlingen) at fremtidig maatte de kun holde $1^1/_2$ Time Middag, og **»hvem der ikke vilde finde sig heri, kunde gaa med det samme«**. (Den sædvanlige Trusel, som bliver budt Arbejderen, naar denne ikke vil finde sig i *alt*, hvad en Principal kan finde paa at byde ham). — Dette var at tage Faktoren paa et ømt Sted. Hidtil havde han fundet sig i *meget*, men dette blev ham dog *for meget* af det gode. Imidlertid var der ingen, der straks gjorde nogen Bemærkning til Principalens Ordre, og alle syntes saaledes at vilde finde sig i den »ny Husorden«. Dog ikke denne Gang. *Alle* holdt fremdeles deres 2 Timer Middag. Saa kommer Principalen farende over i Trykkeriet og siger til Faktoren, **»at naar jeg giver en Ordre, saa vil jeg have, at den punktlig skal adlydes!«**

Hvad gør nu Faktoren? Han bliver ganske rolig borte fra Trykkeriet om Eftermiddagen (hvem der ikke vil finde sig i o. s. v.); han vilde altsaa **ikke** finde sig i den »ny Husorden«. — Dette var noget uhørt. — Typograferne gør Principalen opmærksom paa, at Faktoren endnu ikke havde indfundet sig (hvad ikke før var sket), og om der ikke skulde forhøres hos ham, om han skulde være bleven syg; men hertil blev der svaret Nej. (Man lugtede Lunten).

Resultatet blev imidlertid — takket være Faktorens bestemte Optræden —, at Principalen dog tilsidst lod gaa Bud til Faktoren, og anmodede ham om at genoptage Arbejdet, hvilket denne ogsaa gjorde, men selvfølgelig paa Betingelse af den »*gamle* Husorden«s Overholdelse, og hermed var Striden bilagt.

Naar jeg fremdrager denne lille Konflikt — som i de flestes Øjne ser betydningsløs ud, hvad den i Virkelig-

heden ikke er, da man hidtil paa det omtalte Trykkeri har været vant til at se Principalens Befalinger og Ordrer blive efterkommet paa en Prik —, da er det just ikke for at fremhæve *denne* specielt, men for samtidig at gribe Lejligheden til at minde om, at det mange Gange — og i de allerfleste Tilfælde — er Faktorens eller den Styrendes Skyld, naar Typografernes i Almindelighed beskedne Fordringer bliver afviste. Kunde vi en Gang komme saa vidt, at Faktorerne vilde se med lidt mildere Øjne paa Typograferne og deres Tarv i Stedet for al Tid først og fremmest at varetage Principalens (begge Dele kan godt forenes) da vilde vi være naaede et godt Stykke frem. Lad os virke hen til at faa dette Misforhold forandret. G—h.

Aarhus, den 20. Januar 1885.

I Gaar Aftes afholdtes et Møde af Aarhus Typografer, paa hvilket Regnskabet over den afsluttede Strejke ved »Jyllandsposten« blev fremlagt til Godkendelse. Regnskabet var revideret af de paa et tidligere Møde valgte Revisorer (d'Hrr. NELSON og GEERTSEN), og det godkendtes enstemmigt. Overskudet, der andrager 337 Kr. 9 Øre, blev det besluttet foreløbig at lade henstaa til Forrentning i Aarhus Privatbank, og der valgtes et Udvalg, bestaaende af WEBER, MAROTT og JENS LUND til at forvalte det, ligesom dette Udvalg skulde være at betragte som et »staaende Udvalg«, der fik givet Bemyndigelse til i paakommende Tilfælde at indvarsle til Møde af Aarhus Typografer. L.

Forskelligt.

Maskeballet i Aften synes at skulle faa en særdeles livlig Tilslutning fra Kollegernes og deres Damers Side. Der vil blive arrangeret et Optog og flere komiske Masker vil bidrage til at bringe Humøret i det rigtige Hjørne. Vi tillader os herved at ønske vore Kolleger og deres Damer en god Fornøjelse!

— I Søndags Aftes afholdt »*Typografernes Sangforening*« sin 39. Aarsfest, der var særdeles godt besøgt, ligesom Sangerne og de Assisterende smukt og godt foredrog de forskellige til Underholdningen hørende Ting; navnlig glæder det os at kunne konstatere, at Sangforeningen under Hr. GULDBRANDSENS Ledelse fremdeles gør gode Fremskridt i Henseende til Sammensang og godt Repertoire. Efter Koncerten afholdtes en munter Fællesspisning, ved hvilken Taler og Sange vekslede; derefter fortsættes Dansen til Kl. 5.

— **Revolver-Attentat.** To Gutenbergs-Sønner i Berlin var bleven forelsket i én og samme Dame, hvorover den ene af dem var bleven i den Grad desparat, at han for et Par Uger siden besluttede at udføre en vanvittig Gerning. Han købte sig om Lørdagen for sin Løn en Revolver og lurede sin Rival op, hvorefter han trakterede ham med to Skud, der saarede den Overfaldne livsfarlig, saaledes at han øjeblikkelig maatte transporteres til Hospitalet. Angriberen mældte sig derefter selv til Politiet og saa vel han som Tvistens Æble — Damen — blev arresteret.

— **Kinesisk Konversationsleksikon.** I Kina er man for Øjeblikket i Færd med at udarbejde et Konversationsleksikon, som skal omfatte Kina's Historie fra den fjærneste Oldtid indtil Nutiden, og Værket antages at ville udgøre mindst 1000 Bind. Et stort Antal af Kina's mest fremragende Videnskabsmænd er engagerede som Medarbejdere.

Uddrag af Regnskabet over Strejken ved „Jyllandsposten".

A. Indtægt.

Indkommet ved frivillige Bidrag fra København og Provinserne (fuldstændig Liste herover er tidligere meddelt i »Typ.-Tid.«)	—	1255,57.
Redaktør Christen Nielsen idømt Kost og Tæring til 3 af de Typografer, som han havde anlagt Sag imod . .	—	30,00.
	Kr.	1285,57.

B. Udgift.

Udbetalt i Understøttelse til de Strejkende	Kr.	505,00.
Trykning af Strejkebladet og andre Tryksager	—	140,00.
I Sagførersalær	—	137,26.
Til Bortsendelse af Skruebrækkere	—	103,00.
Andre Udgifter: Distribution af Bladet, Porto, Telegrammer, Skrivematerialier o. s. v.	—	63.22.
Indestaaende i Aarhus Privatbank ved Regnskabets Slutning	—	337,09.
	Kr.	1285,57.

Idet Udvalget bringer ovenstaaende Udtog af Regnskabet til offenlig Kundskab, maa det samtidig udtale en hjærtelig Tak til alle, der ved at yde Bidrag — stort eller lidet — har gjort deres til at søge at opnaa et heldigt Resultat af Stejken.

Aarhus, d. 20. Januar 1885.

Udvalget for Aarhus Typografer.

Den typografiske Forening.

UDMELDTE.

Chr. Fr. Andersen (Luno).
L. Horn. M. Olufsen (Hoffensberg).

D'Hrr. Inkassatorer anmodes om, at indbetale Restancerne for det forløbne Halvaar, da Regnskabet skal afsluttes.

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdes **Lørdagen den 21. Februar,** Aften Kl. $10^1/_2$, i Foreningens Lokale, Skindergade 41.

Dagsorden: 1. Styrelsen giver Meddelelse om det forløbne Halvaar. 2. Forelæggelse af Regnskabet og event. Godkendelse af samme. 3. Valg paa Formand, Næstformand, 3 Medbestyrere, Kasserer og 2 Revisorer.

STYRELSEN.

Til **Stolemagernes Strejke** har Undertegnede endvidere modtaget følgende Bidrag:

Jørgensen & Ko.s Bogtrykkeri 0,75, »Politiken«s 1,20, Hansons Stempelfabrik 0,50, Græbes 1,75, I. Cohens 1,80, »Dagbladet«s 1,30, Chr. Birchs 0,50, Lunos 2,25, N. Cohens 2,85, »Dagens Nyheder«s 1,20, »Avisen«s 0,90, Schiellerups 0,40, Nielsen & Lydiches 2,35, Typograferne i Holbæk (1. B.) 7,00, i alt Kr. 24,75, med de tidligere indkomne Kr. 21,95, i alt Kr. 46,70. RUD. BØHM.

FORENINGENS MASKEBAL

afholdes i Aften, **Lørdag,** i Seekamps Lokaler, Gammelholm, hvortil forventes talrig Tilslutning af Medlemmerne med deres Damer.

Besøgende kan deltage; dog kan disse kun faa Billetter ved Rekvisition af et Medlem, der, hvis dette forlanges, maa opgive vedkommendes Navn.

Billetter à 1 Kr. 50 Øre for en Herre, 1 Kr. for en Dame, Tilskuerbilletter, af hvilke kun sælges et begrænset Antal, ligeledes 1 Kr., kan hver Dag faas hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. BERG, store Regnegade 17. — Tilskuerne har Ret til at deltage i Ballet efter Kl. 12.

Bestemmelser.

1. Indgangen aabnes Kl. 8. Entré-Billetten forevises og Kontrol-Mærket afleveres ved Indgangen til Balsalen; selve Billetten beholdes for at kunne tjene som Legitimation.
2. Enhver Deltager maa være maskeret indtil Kl. $11^1/_2$.
3. Kl. $8^1/_2$ tager Dansen sin Begyndelse under Ledelse af en Balinspektør.
4. Kl. $11^1/_2$ finder Demaskeringen Sted.
5. Kl. 12 Fællesspisning à la carte til 1 Kr. pr. Kuvert.
6. Kl. 5 Afslutning.

Der sker intet Billetsalg ved Indgangen.

O. Tobergs Maskeradegarderobe, Aabenraa 20,

anbefales til Deltagerne med smukke Dragter til meget moderate Priser. Garderoben vil være til Stede i Seekamps Lokale den 31te ds.

STYRELSEN.

I Aften er Bibliotheket lukket.

Typografernes Sangforening.

I Aften fortsættes Sangøvelserne. — D'Hrr. Sangere bedes afgøre deres Billetsalg i Aften. — Ved Aarsfesten er fundet et Agern til en Kæde og tabt et broderet Lommetørklæde. Berigtigelse i Lokalet i Aften.

STYRELSEN.

Til Typograf **Th. Niss Enke** er indkommet følgende Bidrag:

»Adresseavisen«s Trykkeri Kr. 10,00, Nielsen & Lydiches Kr. 7,65, Sivertsens Kr. 2,00, Fjeldsøes Kr. 1,05, Rasmussen & Olsens Kr. 1,40, Elvius Kr. 0.75, Qvist & Ko.s Kr. 2,00, Bordings Kr. 2,00, »Dagbladet«s Kr. 3,75. Sally B. Salomons Kr. 0.50, »Dagstelegrafen«s Kr. 5.35, Ferslew & Ko.s Kr. 0,50, Schultz Kr. 14,05, Valentin & Lunds Kr. 4,60, I Cohens 2,50, Kellers (C. Th. Thomsen) Kr. 0,50, Knudtzons Kr. 1,75. »Politiken«s Kr. 3,00, Laur. Madsens og »Dagens Nyheder«s Kr. 2,75, »Avisen«s Kr. 2,00, »Berl. Tid«s 4,65, Eltongs Kr. 1 25, Th. Nielsens Kr. 0,75, Triers Kr. 3,25. Henningsens Kr. 3,00, Birchs Kr. 0,50, O. C. Olsen & Ko.s Kr. 2,00, Carl Lunds Kr. 1,00, Jørgensen & Ko.s Kr. 0,75, Thieles Kr. 4,90, Ludv. Jørgensens Kr. 1,50, Lunos Kr. 1,75, N. Cohens 4,65, Allers Kr. 300, ialt Kr. 101,15.

Min hjærteligste Tak til d'Hrr. Bidragydere for den mig ydede Hjælp, hvorfor herved kvitteres.

ANTONIA NISS.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Ringsted, PETER ALEXIUS RASMUSSEN (sidst ardejdet i København).

Bortrejste Medlemmer:

Roskilde, P. CHRISTENSEN (arbejdsløs).

Brevkasse.

H. C. Deres Gensvar til »Soro Amtst.« af 26. Januar, der efter »Holbæk A. Dagbl.« har optaget et Forsvar for Folketingsmand Berg, vil blive optaget i næste Nr. — Billetter der indsendes til »Typ.-Tid.«, bedes adresserede til *Ekspeditionen* og *ikke* til Redaktionen.

KUNDGØRELSER.

En yngre Maskintrykker

søger Plads i København eller i en Provins. Billet, mrkt. L. 12, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Büchlers Gutenberg-Tableau

sat med Blystreger og udført i 5 Farver, faas hos RUD. BØHM. Pris: 1 Kr. 50 Ø. pr. Ekspl.

Prenumeration å

Nordisk Typograf-Tidning,

utgifven af

Typografiska Föreningen i Stockholm,

mottages å samtliga postanstalter i Sverige, Norge, Danmark och Finland.

Utkommer med ett nummer i hvarje månad.

Prenumerationspris: 2 kr. för helt, 1 kr. för halft och 50 öre för fjerdedels år.

Annonspriset för nordiska annonser är 15 öre och för utländska 25 öre pr. petitrad. För större eller minst 4 gånger införd annons lemnas rabatt.

Meddelanden mottagas tacksamt under adress: Maria Högbergsgata nr 39 B. Stockholm.

Redaktionen.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 6. | København, den 7. Februar 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

IV.

Roskilde var den næste By i Danmark, som fik en Bogtrykker, HANS BARTH. Den lutherske Læres bitre Modstander, Povel Eliesen, af sin Samtid med Urette kaldet Povl Vendekaabe, havde længe ventet paa ham; i den første Bog, Hans Barth trykkede for ham, en Oversættelse af Erasmus fra Rotterdams Skrift *Om Kongers Regimente,* skriver han nemlig, at Bogen længe har ligget færdig til Tryk, »*och fordi samme bog paa then tiid er aff prenteriid icke wdganghen, tha haffuer hun paa noghen stwnd wærett unyttig oc wfructsommelig, men dog wnder thet haab, att nar wij finge waal paa prentere, tha kwnne hwn (offuerseet oc forbædret) wdgaa i samme gode mening, som hun er først screffuen wdi.*

Bogen er i lille Kvartformat, 112 Blade, paginerede med Romertal, 27 Linier paa Siden, trykt med Schwabakker; hvert Kapitel begynder med et Initial. Paa sidste Side læses:

Tryckt wdi Roschilde wed Hans Barth. Anno etc. M. D. xxxiiij xij Mensis Augusti.

Hans Barth trykkede i de tre følgende Aar tre eller fire Bøger, alle med Schwabakker, saa trykkede han 1538 en Bog paa Latin af Ph. Melanchton med latinske Typer. Paa Titelbladet er anbragt et Træsnit som Ramme, foroven ses Kristus prædikende for Folket og forneden Kristus udsendende Apostlene; inden i Rammen er Titlen sat og hertil er benyttet gothiske Typer.

Denne udskaarne Ramme benyttede Hans Barth ogsaa til de tre følgende Bøger, han trykkede, en Oversættelse af Corvinus' Postil, hvis Titel han trykkede med rød og sort Farve; en dansk Oversættelse af Kirkeordinantsen og endelig 1540 *Det ny Testamente,* oversat paa Islandsk af Odder Godskalksøn. Denne Bog er i Oktavformat, 330 upaginerede Blade, 33 Linier paa Siden, trykt med smaa Schwabakker med islandske Bogstaver. Trykkerstedet lyder:

prycht vti Konungligum stad Roschylld af mier Hans Barth xii dag Aprilis, Anno domini, M. Dxl.

Denne Bog syntes at være den sidste, Hans Barth har trykket. Hans Trykkeri var efter Tidens Forhold ikke lille, idet han raadede over 5—6 forskellige Skrifter.

* * *

Christiern Pedersen havde 1543 fuldendt sin Oversættelse af Biblen efter Luthers Oversættelse fra 1584. Imidlertid var der i Tyskland udkommen en ny revideret Udgave af Luthers Oversættelse, hvorefter Chr. Pedersens Manuskript skulde revideres. Til at foretage denne Revision havde Kristian den tredje udnævnt en Kommission, bestaaende af Sjællands Biskop Peder Palladius, de to theologiske Professorer Dr. Johannes Machabæus og Magister Niels Hemningsen samt Præsterne Hans Henriksen og Peder Tidemand. Manuskriptet blev renskrevet af Studenter.

Nu gjaldt det at finde en Bogtrykker. Hans Vingaard kunde ikke udføre dette Arbejde tilfredsstillende, der blev derfor truffen Aftale med Ludvig Dietz i Rostock. Denne Mand var en af det 16de Aarhundredes mest fremragende Bogtrykkere. Han var født i Speier. 1504—5 arbejdede han som Svend i et Trykkeri i Rostock, men anskaffede sig selv et Trykkeri 1515. Alle de Skrifter, der udgik fra hans Trykkeri, udmærker sig ved en særdeles smuk Udstyrelse. Den 21de November 1547 lod Kristian den tredje fra Roskilde sende Dietz en Skrivelse, hvori der meddeltes ham, at Kongen havde besluttet at lade Biblen trykke paa Dansk; Papiret var allerede kommet til Stede. Da Dietz havde tilbudt at ville trykke Biblen, anmodedes han om at komme til København, for at nærmere Aftale kunde træffes. Den 8de Maj 1548 udfærdigedes i Kolding Kontrakt med Dietz; Bestemmelserne i den var følgende:

Dietz skal inden Mikkelsdag begive sig til København med sit eget Trykkeri og der trykke hele Biblen, baade det gamle og det ny Testament paa Dansk, 3000 Ekspl., i stort Format, med sine egne Lettere, Presser, Værktøj og Former, hvilke han har brugt til den lybækske Bibel. Han skal selv forsyne sig med Svende, Sættere, Trykkere, Værktøj og alt, som gøres Behov; Papir og Korrektur sørger Kongen for. Alt til Trykkeriet hørende skal hentes og bringes tilbage paa Kongens Regning. Dietz skal i København have fri

Bolig og saa længe han er optaget af Arbejdet være fri for al Skat og Tynge. Dietz skal levere hvert Ekspl. for en Gylden; 200 Gylden skal udbetales ham paa Haanden og ikke senere afkortes ham; naar han er kommen til København, skal der betales ham 400 Gylden, som senere skal afdrages ham. Dietz skal maanedlig have Betaling, og der skal gives ham en Skude Brændeved til hans Husholdning. Bliver han nødsaget til at ligge stille med Arbejdet, skal der tages tilbørligt Hensyn hertil hvad Betalingen angaar. Dietz skal være tilfreds med disse Betingelser, Intet mere forlange senere og snarest muligt tage fat paa Værket*).

Trykningen begyndte i December 1548 og fuldendtes i Løbet af 1550.

Kristian den tredjes danske Bibel blev det første Pragtværk, der er trykt i Danmark. Foran i Bogen findes Kongens Portræt. Titlen dannes af et stort Træsnit; i Midten ses et stort Træ, hvorpaa en Tavle med følgende Indhold, trykt dels med sort, dels med rød Farve:

Biblia, Det er den gantske Hellige Schrifft, vdsæt paa Danske. Esaiæ 40. Prentit i Kiøbenhaffn, aff Ludowich Dietz. M. D. L.

Paa højre Side af Træet ses Scener af det gamle Testamente, paa venstre Side af det ny**). Det tredje Blad indeholder følgende Forbud mod Eftertryk:

WJi Christian mett Guds naade, Danmarcks, Norgis, Wendis och Gottis Konningh, Hertug wdi Slesvig, Holsten, Stormarn och Dytmersken, Greffue wdi Oldenborg och Delmenhorst, Giøre alle witterligt att epther thij, wij nu then almectigste Gudt till ære, saa och wore wndersotte besynderligen thennom som icke kunde forstaa Latine och Tydsk maal tijll beste, haffue ladett wdsette och prente then hele Bibel paa danske, och then tijlforne met flit ladet offuerse af lerde Mendt her wdi wort wniuersitet her i wor stadt Kiøpnehaffn, Tha epther thij wij forfare att mange steds er hendt, att nar noger mercklige bøger bliffue først prentett, tha wnderstaa mange thennom for girighedz skyldt strax att lade igen prente same bøger oc dog icke wille giøre ther paa, nogen flijtt eller besynderlig wmbkosth att lade thennom tijllforne, offuerse aff Lerde Mendt, huor aff kommer at mange merckelige bøger forfalskes, Thij forbiude wij alle ehuo the helst ere eller være kunde Nogen danske Bibell epther thendne bog at prente eller prente lade i noger maade wden wor beuilling och samtycke, Fordrister sig nogen her emod att prente eller prente lade same Bibell epther som forscreffuet staar. Tha skulle samme bøger wære forbrut huor the findis herr vdi Riiget, och then som same bøger findis hos, straffis ther offuer som wedt bør. Giffuit paa wort Slott Kiøbnehaffn, Taarsdagen nest epther Sancti Hans dag medt sommer, Aar, etc. M. D. L. wnder wort Siignett.«

Hele Biblen, som er i meget stort Format, bestaar af 532 Blade; der findes i Bogen henved et halvt Hundrede Træsnit, en Mængde større og mindre smukke Initialer.

Da Ludvig Dietz havde fuldført Trykningen af den danske Bibel, vendte han tilbage til Rostock. 1558 tænkte han paa at flytte til København og bosatte sig der, men man holdt ham tilbage i Rostock og udnævnte ham til Universitetsbogtrykker. Han døde den 1ste September 1559.

*) Kirkehistoriske Samlinger. II.

**) Denne Titel i virkelig Størrelse og paa eftergjort Papir findes som fotolitografisk Bilag i P. Hansens Ill. danske Literaturhist. I.

Fra L. A. Jørgensens Bogtrykkeri.

Lørdagen den 24de Januar sluttede vi en Overenskomst med Hr. Jørgensen om Sætningen af en Prisliste. Vi skulde have 60 Øre pr. Kol. og alt Materialet udleveret; som bekendt er der ikke meget Materiale i Trykkeriet i Rosengaarden. — Men da næste Lørdag kom og vi havde affattet vore Regninger fuldstændig efter Aftale, nægtede Hr. J. at betale, skønt vore Regninger var godkendte af Faktoren, Hr. Rasmussen. Da vi bestemt modsatte os enhver Afkortning af vor fortjente Løn, truede Hr. J. med at ville henvende sig om Raad hos en »*ældre Fagmand*« (?), hvilket han som bekendt ikke selv er. Efter Middag blev vi ogsaa kaldt ind paa Kontoret, og Hr. J. havde da modtaget den Besked af den »*ældre Fagmand*« (?), at han skulde fradrage os et Beløb af 4 Kr. 8 Øre, hvilket vi naturligvis ikke vilde finde os i. Men Hr. J. vilde paa ingen Maade betale mere; vi kunde saa gøre, hvad vi vilde; han kunde sagtens faa flinke Sættere! Hr. J. beskyldte os oven i Købet for at have opskrevet 8 Kol., som en af hans Lærlinge havde sat, hvilket naturligvis aldrig kunde falde os ind.

Lærlingeforholdene i Hr. Jørgensens Trykkeri er ligefrem skandaløse. Han lader sine Lærlinge arbejde til langt ud paa Natten mod en Betaling af 15 à 20 Øre pr. Time, skønt de med Undtagelse af én er under 18 Aar.

Arbejdslokalet er et lille tilrøget Hul, hvor seks Mennesker staar sammenstuvede.

K. & H.

Forsøg paa at vaske Hr. Berg ren.

Artiklen i dette Blads Nr. 3 om Arbejdsforholdene i Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød har bevæget et af hans mange Blade til at forsøge at fremstille Hr. Berg som den forfulgte Uskyldighed. Da jeg ikke har haft Lejlighed til at se »Holb. A. Dagbl.«, véd jeg ikke om nedenstaaende, der er taget fra »Sorø Amtstidende« for 26. Januar d. A., er et helt eller delvis Uddrag af nævnte Dagblad. Stykket lyder saaledes:

> **Et Angreb paa Berg.** Forskellige Højreblade have efter »Typ.-Tid.« optaget en Artikel, som giver en aldeles urigtig Skildring af Arbejdsforholdene i Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød. Naar Forfatteren af nævnte Indlæg saaledes vil give det Udseende af, at »Fredb. A. Av.« søger at trykke Arbejdspriserne for Typograferne ved at beskæftige et uforholdsmæssigt stort Antal Lærlinge, er dette, i Følge »Holb. A. Dagbl.« aldeles i Modstrid med de Forhold, som faktisk har eksisteret i nævnte Trykkeri i de senere Aar, idet Bladet tværtimod som Regel har beskæftiget 7—8 voksne Arbejdere og kun 3, højst 4 Lærlinge, et Forhold, som man sikkert vil finde overskredet i de fleste Provinsbogtrykkerier. At Forholdet for Øjeblikket er noget ugunstigere, hidrører ganske simpelt fra, at Trykkeriet, ved at »Holb. A. Dagbl.« har faaet eget Tykkeri, har mistet et betydeligt Arbejdsstof og altsaa har maattet skille sig ved nogle af de voksne Arbejdere; men da to af Lærlingene vil være udlærte om nogle Maaneder, vil Forholdene altsaa atter forandre sig. Endnu mindre begrundet er det, naar der i Indlæget ankes over, at Arbejderne lønnes for lavt. Tværtimod er det ikke Bladet bekendt, at der noget Sted udenfor København og Aarhus gives bedre Vilkaar, derimod kan det nævne adskillige Eksempler paa lavere Betaling.

»Holb. Amts Dagbl.« **ejes** af Hr. BERG. Om Redaktionen af nævnte Blad er Forfatter af ovenstaaende eller det skyldes en »Indsender«, véd jeg ikke — det sidste er det sandsynligste.

Altsaa »— som Regel har (Hr. Berg) beskæftiget 7—8 voksne Arbejdere og kun 3, højst 4 Lærlinge« — oplyser »Holb. A. Dagbl.« Jeg erklærer det for en komplet Usandhed; thi naar der her er Tale om »voksne Arbejdere«, kan ingen — det skulde da være nævnte Blads Indsender undtagen — forstaa andre end *Typografer*. I Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød har i de sidste 10 Aar — vistnok heller ikke før — **ikke** paa én Gang arbejdet eller været »beskæftiget« 7—8 voksne Typografer. Men jeg skal forsøge at komme med paa de 7—8 voksne Arbejdere — det er jo rart at vide hvem disse er, og paa Forhaand er jeg sikker paa, at nævnte Blads »Indsender« og jeg er enig, naar vi tæller dem saaledes: 1) Faktøren, 2—3) 2 Sættere, 4) en Karl, der fungerer som Trykker, 5) Redaktøren af »Fredb. A. Avis«, 6) en Kone, der holder Kontoret rent, 7) en Bogholderske og 8) — ja, jeg har forgæves spekuleret paa et Individ, der i Lighed med de 4 sidste kan siges at være »beskæftiget« som voksen Arbejder ved Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød, men maaske kan vi senere faa at vide, hvem det er. Stakkels Hr. Berg, saaledes at blive forfulgt, naar han beskæftiger 7—8 voksne Arbejdere, men Hr. Berg faar trøste sig med, at en Profet ikke er ansét i sit eget Fædreland. — Det var nu de 7—8 voksne Arbejdere! — ». . . 3, højst 4 Lærlinge . . .« er den næste Unøjagtighed. For Tiden er der *5 (fem) Lærlinge* og den 6te skal være antaget. — At Forholdene er ugunstige paa Grund af ». . . at Trykkeriet ved, at »Holb. A. Dagbl.« har faaet eget Trykkeri, har mistet et betydeligt Arbejdsstof . . .« er ogsaa urigtigt. »Holb. A. Dagbl.« var saa godt som *kun* et Aftryk af »Fredb. A. Avis« og fordrede ikke meget Arbejde. Naar nævnte Organ, der er draget i Marken for Hr. Berg, havde oplyst, at de 5 Disciple — ringere kan de ikke kaldes — ikke kunde være fuldt beskæftiget, naar der var Sættere, havde det truffet det rette — og det burde saa tillige have meddelt, at Beregningssætterne maa spadsere, medens de omtalte 5 Disciple »stikker paa af alle Kræfter«. At 2 af Lærlingene snart har udlært, vil formentlig kun have til Følge, at to—tre—fire Lærlinge bliver antagne for at forstærke den allerede store Arbejdskraft, der findes i vort Fag. — At der ikke uden for København og Aarhus gives »bedre Vilkaar« end i Hillerød, er ogsaa urigtigt; der gives mange Bogtrykkerier, hvor der betales 25 Øre pr. Tusend, men jeg betvivler, at der findes et eneste, der ejes af en »rigtig Demokrat« — og det vil Hr. Berg jo være — der lader sine Beregningssættere gaa og drive om Dagen og saa lader Lærlingene staa til langt ud paa Natten og sætte Akcidentser for halv Betaling af hvad der gives Sættere. Jeg skal bemærke, at Hr. Berg tidligere har givet 27 Øre pr. Tusend, men Forholdene har givet ham Anledning til — ligesom saa mangen anden Kapitalist — at trække 2 Øre af.

Til Slutning skal jeg glæde »Holb. A. Dagbl.« med, at Forholdene for Lærlingenes Vedkommende har forbedret sig betydeligt paa Trykkeriet i Hillerød i Løbet af de sidste 14 Dage. Tidligere maatte alle 5 Lærlinge uden Ekstrabetaling møde Kl. 5 à 6 om Morgenen for at false Bladet, bringe det paa Postkontoret og til Abonnenterne i Byen, nu møder kun de to ældste Lærlinge, der nok lige er fyldt 18 Aar og saaledes sluppet Fabriksloven, for at udføre nævnte Arbejde, og faar herfor en Betaling af 2 Kr. hver om Ugen. De 3 andre Lærlinge arbejder ikke længere end Loven

tillader — alt efter at Forholdene er paatalte her i »Typ.-Tid.«.

Naar »Holb. A. Dagbl.« nu har faaet undersøgt, at dets »Indsender« har faaet det til at give »en aldeles urigtig Skildring af Arbejdsforholdene i Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød«, oplyser det nok dette, og det vil for Fremtiden — hvis det da *kan* — nægte Indsenderen Optagelse af slige »Skildringer«.

Samtidig kunde Bladet give Oplysning om, hvormange Lærlinge der er eller skal anbringes til Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød. H. O—n.*)

Forskelligt.

Maskeballet i Lørdags lykkedes over al Forventning godt, saa vel med Hensyn til Besøget som til den udmærkede muntre Stemning, der var herskende hele Aftenen. Et usædvanligt stort Antal komiske Masker formaaede i en meget høj Grad at bringe det hele i en gemytlig Gænge; men ogsaa mange smukke Dame- og Herre-Karaktermasker bidrog til Festens Forskønnelse. Ved Festmaaltidet blev der afsunget 2 Sange, en til »Den typografiske Forening« og en til Damerne. FORMANDEN talte for Foreningen, ved hvilken Lejlighed han omtalte den Bevægelse, Foreningen havde foretaget i Slutningen af i Fjor, hvorefter han udtalte Ønsket om, at det om kortere eller længere Tid maatte lykkes os at faa de københavnske Typografer til atter at samle sig i en stærk og kraftig Forening. R. TH. ANDERSEN talte for Damerne, EMIL PETERSEN for Herrerne, O. BARNEWITZ for Gæsterne, SCHIØTT for Formanden og Styrelsen og FORMANDEN for Digterne af Sangene. Dermed blev Taflet hævet og Dansen fortsat til Kl. 6 om Morgenen. Vi tager herved Anledning til at takke Medlemmerne for den Ihærdighed, hvormed de har virket for det ved Maskeballet opnaaede gode Resultat. Overskuddet vil vistnok blive mellem 80 og 90 Kr.

*) Ved en Fejltagelse stod i forrige Nr. i Brevkassen H.—C. i Stedet for H. O—n. RED.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

FRED. F. JENSEN (Medlem af »Dansk typ. Forening«), THORVALD NIELSEN (Medlem af »Dansk typ. Forening«; I. Cohen).

GEORG ALBERT BACH (udlært d. 1. Februar i Sorø; Sally B. Salomon).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdes **Lørdagen den 21. Februar**, Aften Kl. $10^1/_2$, i Foreningens Lokale, Skindergade 41.

Dagsorden: 1. Styrelsen giver Meddelelse om det forløbne Halvaar. 2. Forelæggelse af Regnskabet og event. Godkendelse af samme. 3. Valg paa Formand, Næstformand, 3 Medbestyrere, Kasserer og 2 Revisorer. 4. Forslag om Nedsættelse af Kontingentet. STYRELSEN.

D'Hrr. Inkassatorer anmodes om, at indbetale Restancerne for det forløbne Halvaar, da Regnskabet skal afsluttes.

Gaver til Bogsamlingen.

Fra Dr. FR. WINKEL HORN: Fra det høje Nord, 6. Del.

Det ny Bogkatolog faas hos Bibliothekaren for 15 Øre.

Til **Stolemagernes Strejke** har Undertegnede endvidere modtaget følgende Bidrag:

Indsamlet ved en Bolle 3.44, »Avisen«s Sætteri 0.90, Jørgensen & Ko.s Bogtr. 0.65, »Morgenbladet«s Sætteri 3.00, »Politiken«s 1.20. »Dagbladet«s Sætteri 1.25, Triers Bogtr. 3.30. N. Cohens Bogtr. 2.70, I Cohens Bogtr. 1.90. Nielsen & Lydiches Bogtr. 2,20, Græbes Bogtr. 1.75, Olsen & Ko.s Bogtr. 3.90, Typograferne i Holbæk 3.00, i alt 29.19, med det tidligere indkomne 46.70, i alt 75.89.

RUD. BØHM.

Typografernes Sangforening.

I Aften: *Sangøvelse.* Der vil nu efter Aarsfesten blive lært flere nye Sange, ligesom ogsaa det ældre Repertoire ved Sammensang hver Aften vil blive repeteret. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Bortrejste Medlemmer:

Vejle, JULIUS RASMUSSEN, bortrejst den 30. Januar til Nykøbing paa Falster.

KUNDGØRELSER.

En Akcidenstrykker

ønsker Plads snarest mulig her i Byen, gode Anbefalinger haves. Billet, mrkt. Trykker V., modtager dette Blads Kontor i Løbet af 8 Dage.

TYPOGRAF-TIDENDE

ORGAN FOR DE TYPOGRAFISKE ARBEJDERES INTERESSER

udkommer hver Lørdag.

Abonnementspris: Kr. 1.25 kvartaarlig.

Abonnement kan tegnes paa samtlige kgl. Postkontorer og Brevsamlingssteder samt hos samtlige Bogtrykkeriers Inkassatorer.

Avertissementer indrykkes for 10 Øre pr. Petitlinie.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 7. | København, den 14. Februar 1885. | 12. Aargang.

En Situationsvise

af —*n* med Kommentarer af *Th.*

1.

Og det var i Aaret det mærkværdige Aar,
Da Sættertarifen blev lavet,
Som skulde skaffe Sætterne blidere Kaar.

Saaledes begyndte den første af de Viser, der blev sungen ved »Den typ. Forening«s Maskerade den 31. Januar. Allerede før Musikanterne havde spillet Fredmans gamle bekendte forkortede Epistel en Gang igennem, havde man søgt efter Forfatteren; men man fandt ham ikke; han havde beskeden, forsigtig eller ængstelig — jeg kender ikke hans Følelser — skjult sig bag et lille —*n*. At dette lille n var Slutningen paa det velklingende danske *sen* var ikke vanskeligt at gætte; men om der foran dette skulde staa Rasmus, Peder eller Søren, det opgav man at gruble over. Formanden udbragte Digternes Skaal. Dette plejer at være et godt Middel til at faa Digteren — elektriseret af de mange spejdende Blikke, lykkelig over den Lykke, hans Vise har gjort, rørt over Formandens Tale — til som en Snegl at krybe ud af sit Skjul; men det lod til, at Forfatterne var blevne enige om, ikke at takke for Skaalen før til næste Maskerade.

Man kom straks i en oprømt Stemning ved at blive mindet om det mærkværdige Aar, da Sættertarifen blev lavet, mindet om de mange karakteristiske Tarifkommissionsmøder, om Spændingen blandt Sætterne, om den mindeværdige Generalforsamling i »Aftenstjærnen«, om Kampen for Tarifens Indførelse; mange syntes, det var en Efterlignelse af den gamle Fabel: »Da Bjærget lavede til Barsel, var der stor Støj og Bulder, men da Forløsningens Time kom, fødte det en lille bitte Mus.« Men andre, mindre sangvinske Mennesker, sagde: »Har de dog faaet saa meget ud af det, det var mærkværdigt!« — Det var et mærkværdigt Aar,

Da »Folkets Avis« blev begravet!

»Folkets Avis« havde en Gang været Folkets Avis i den bedste Betydning, saa kom »Dagstelegrafen« og gav den et Stød, den aldrig forvandt, saa den tilsidst maatte gaa paa Krykker og blive anden Udgave af »Dagens Nyheder«, ligesom »Dagstelegrafen« blev anden Udgave af »Nationaltidende« og »Aftenposten« tredje, og »Dags-Avisen« anden Udgave af »Den ny Tid«.

Da »Dagbladet« sa'e Kristen Nielsen har Ret,

skete jo ogsaa i det samme mærkværdige Aar, da »Jyllandsposten« blev sat af Sømænd, Sandmænd, Tjenestekarle og Piger og

Da Koch fik en Rolle og spilled' den slet.

Stakkels ulykkelige Koch! Den Skruebrækkerrolle i »Jyllandsposten« ødelagde hans Fremtidslykke! Naar hans Direktør nu benytter ham som Statist i Kasino, maa han give ham et falsk Navn! Han bliver aldrig nogen elsket Elsker!

Da Schultz' Typografer fik Udgangsbillet,
Og Birch havde elleve Drenge!

Man tillod sig at le ad Birchs Drenge; men det gør ikke noget! Gud véd hvor mange Gange Birch i sin Tid gjorde sig lystig over Oettingers store Stab af Elever. Nu ler han mindre, han er bleven mere alvorlig, han er bleven Medlem af Odd Fellow Ordenen, og som saadan skal man gøre sin Næste alt muligt godt og bære over med hans Svagheder. Hvis Oettinger havde levet, skulde han have været Lærer i Typografi i den paatænkte Skole for Bogtrykkerlærlinge, nu skal Birch og L. A. Jørgensen være det; til slige Poster bør man altid tage Folk, der i Gerning viser, de holder af Drenge.

2.

Man politisered' i Værksted og Hjem,
Selv vi kunde ej stænge ude
Den skarpere Luftning, som trængte sig frem.

Allerede for en halv Snes Aar siden mærkede vi de første Pust i Foreningens Lokale; de var dog den Gang saa svage, at ingen mærkede noget til Trækken; men lidt efter lidt blev denne Luftning stærkere, den trængte paa med Voldsomhed, saa tilsidst

Vi aabned' Foreningens Rude.

Det var maaske dog alligevel lidt for tidlig; den Luftstrømning, som nu pludselig uhindret styrtede ind,

rev meget omkuld, som det havde kostet aarelang Møje at rejse op; noget »Postelin« vilde der altid gaa i Stykker, men med lidt mere Varsomhed kunde en Del have været sparet;

Men saa var der no'en der bemærkede, at
Den Luftning var farlig, de tog deres Hat
Og Handsker og Stok, og saa sa'e de Godnat!

— »Handsker og Stok« — det var især de fine Folk, der generedes af Trækken og gik deres Vej,

Og saa var der Splid i Familjen!

Der dannede sig to Partier, de Konservative og Arbejderpartiet. Det kunde ikke undgaas, og det kan ikke nægtes: der var Vrede paa begge Sider; de Konservative var vrede, fordi Ruden var bleven aabnet, og Arbejderpartiet var fornærmet over de Konservatives Finfølelse. Men Vreden paa begge Sider dæmpes lidt efter lidt, de to Partier indrømmer hinanden — maaske lidt tvungent — at man dog har Frihed til at have en egen Mening og følge den.

3.

Men selv, kære Venner, om det er lidt trist
Med denne forskellige Mening,
Alt jævnes med Tiden, vi faar vel tilsidst
Kun én typografisk Forening.

Det kan være, der vil gaa Aar, faa eller mange, men en saa unaturlig Ting, som at ét Fag skal være delt i tre Partier — Trykkerforeningen regnet til et Parti —, vil en Gang ændres. Én Stand, fire Foreninger (Sangforeningen medregnet) og én Fane, som tilhører samtlige Københavns Typografer! — Arbejderpartiet tager Fanen med ud i Ulvedalene, Sangforeningen tager den med til Bernstorf, naar den skal synge for Kongen; hvis nu »Ny typ. Forening« vil tage Fanen med i Tivoli! Men jeg tror ikke, den vil det! Alt vil nok ende fredeligt, vi skal bare lade Tiden jævne Sagen —

En Overgang er det, som Ræven han sa'e,
Maaske vil I se, der vil komme en Dag,
Da atter vi kan under Gutenbergs Flag

— det er sandt: Flaget! Vi har nok egenlig glemt, paa en Generalforsamling af de københavnske Typografer at faa afgjort, hvem Fanen skulde tilhøre! Maaske vi i Tavshed enes om den saa længe, at Spørgsmaalet slet ikke behøver at fremkomme. Formanden udtalte det samme Ønske som Visen, og den talrige Forsamling tilkendegav ved rungende Hurraraab, at den delte det: at den Dag maatte komme, hvor alle de københavnske Typografer kunde

I Venskab og Enighed samles.

Korrespondance.

Aarhus, den 10. Februar 1885.

Efter at der i længere Tid har hersket nogen Uenighed mellem Kollegerne her i Byen, synes Forholdene nu at skulle komme i en bedre Gænge, idet man den 6te December enedes om at arrangere et Assemblé, som blev særdeles vellykket, skønt der kun var mødt en Snes Par, men Deltagerne nærede det Ønske, at snart et lignende Assemblé maatte blive afholdt, hvori alle Byens Typografer vilde deltage. En udvalgt Kommite har nu arrangeret et Bal til den 28de Februar, hvortil man haaber flere Kollegeer fra de nærmeste Byer, til hvem der er sket Henvendelse, vil slutte sig. Da det er gennem slige selskabelige Sammenkomster Kollegerne bedst faar Lejlighed til at lære hverandre at kende, er det mit Haab, at den forestaaende Festlighed vil samle alle Byens Kolleger og mange udenbys. x.

Odense, den 11. Februar 1885.

Siden Repræsentantmødet forrige Aar har der ikke været et saa stærkt Liv og Røre imellem de odensianske Typografer som netop nu i de senere Dage. Anledning dertil har dog hverken været Forenings-Anliggender, ej heller har det været Stridigheder om det ene eller det andet — nej sligt mærkede man ikke Spor af, da man den 7de Februar efter Indbydelse — udstedt af den private Stryge-Kvartet i Fyens Stiftsbogtrykkeri — var samlede til en Aftenunderholdning og Bal i de samme Lokaler, hvor det i første Linie nævnte Møde blev afholdt. Der har i de senere Aar været afholdt lignende Aftenunderholdninger, hvorfra Deltagerne er vendte hjem med Følelsen af at have tilbragt en rigtig gemytlig Aften, og Lysten og Begæret efter at komme til at deltage i disse »Typograf-Baller« er ogsaa Aar for Aar bleven stærkere, men en saa animeret Stemning og en saa rigelig Tilslutning som i Aar — ca. 200 Damer og Herrer — har der ikke tidligere været (i den 11te Time maatte der endogsaa siges Nej til Forespørgsler efter Billetter). Programmet lød: Boieldieu: Ouverture til »Kalifen af Bagdad«. V. R.: Prolog. Lefibure-Wely: Kloster-Klokkerne (Piano). Solosange: a. Nøkken, b. Krigerens Drøm, med Kvartet. Haydn: Symfoni: a. Menuet, b. Finale Presto, Kvintet. Solosange: a. Sangfuglen, b. Kom til mig! med Piano. L. Boh: Jagten (Kvintet og Piano), og til Slutning Vaudevillen »Ikke en Smule jaloux«. Før Stykket blev spillet en i Dagens Anledning komponeret »Trykker-Vals«, men dette Nr. var — uvist af hvilken Grund — ikke opført paa Programmet. Efter at Salen var ryddeliggjort, gik Dansen livligt til

henimod Morgenstunden, kun afbrudt ved Bollens Fremkomst, ved hvilken en gemytlig Sang af V. R. paa den evigglade Kobbersmeds Melodi blev afsungen, og hvor Talere i meget smigrende Ord takkede — og da særlig Stiftsbogtrykkeriets Personale — for den fornøjelige Aften. Efter sikkert Forlydende vil en Kreds af Kolleger rette en Opfordring til ovennævnte Stryge-Kvartet om inden ret lang Tid at foranstalte en lignende Sammenkomst, og det er da at haabe, at d'Hrr. og deres Assisterende vil modtage Opfordringen og atter offre en Del af deres Tid for at glæde deres Kolleger og deres Kollegers Venner. — th —

Forskelligt.

Abonnement paa »Typograf-Tidende« for Københavns Vedkommende kan foruden paa Postkontoret modtages af »Den typ. Forening«s Inkassatorer, med hvem der da træffes Overenskomst, om Betalingen skal ske pr. Uge, Maaned eller Kvartal. Hvert Kvartal indbetaler Inkassatoren Pengene, 1,25 Øre pr. Nummer, til Hr. Kasserer Berg.

— **I Bergs Bogtrykkeri i Hillerød** har efter Forlydende Arbejdsinspektøren aflagt et Besøg. »Forholdene skal være af en saadan Natur, at Hr. Berg, hvis man ikke lader Naade gaa for Ret, maa sættes under Tiltale«, skriver »Avisen«.

— **»Ny typografisk Forening«s Maanedsblads** første Numer vil udgaa først i næste Maaned. Det er endnu ikke lykkedes at finde et passende Navn til Bladet. H. P. Lassen skal være Redaktør.

— **Det pædagogiske Selskab** har paa en Generalforsamling, som afholdtes i Onsdags Aftes, vedtaget at opfordre Kultusministeren til at lade udarbejde en ny Retskrivningsordbog med Svend Grundtvigs som Grundlag, og *befale* dens Brug i alle Landets Skoler. — Hvis nu vore Herrer Journalister og Literater kunde blive enige om ogsaa at følge den Retskrivning, saa behøvede Sætterne ikke at være inde i — Gud véd hvor mange forskellige Skrivemaader! — Men en saadan Enighed faar vi vist ikke at se i vor uenige Tid.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

NIELS FRED. CARL HENRICHSEN (tidligere Medlem; I. Cohen).
S. CHRISTENSEN.

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

D'Hrr. Inkassatorer anmodes om, at indbetale Restancerne for det forløbne Halvaar, da Regnskabet skal afsluttes.

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdes **Lørdagen den 21. Februar**, Aften Kl. $10^1/_2$, i **Skindergade 9**, (hos Restavratør Hansen).*)

Dagsorden: 1. Styrelsen giver Meddelelse om det forløbne Halvaar. 2. Forelæggelse af Regnskabet og event. Godkendelse af samme. 3. Forslag om Nedsættelse af Kontingentet. 4. Forslag fra C. C. JENSEN om at Foreningen skal anskaffe Emblem til sine Medlemmer. 5. Valg paa Formand, Næstformand, 3 Medbestyrere, Kasserer og 2 Revisorer.

Medlemmerne anmodes om at møde talrige og præcise. STYRELSEN.

*) Altsaa ikke som tidligere meddelt i Foreningens Lokale.

Paa given Foranledning meddeles herved, at tilrejsende Medlemmer af »Dansk typografisk Forening« skal mælde sig inden 5 Dage efter Ankomsten hos Kassereren for »Hjælpekasserne«, Hr. N. HANSEN, St. Købmagergade 46 (Carl Lunds Bogtr.). Forsømmelsen af denne Tidsfrist vil have til Følge, at de maa betale Indskrivningspenge og betale Kontingent i 13 Uger til nævnte Kasser, forinden de kan hæve Syge-Understøttelse.

Til **Stolemagernes Strejke** har Undertegnede endvidere modtaget følgende Bidrag:

»Dagens Nyheder«s Sætteri 1.20, »Dagbladet«s 1.25, »Politiken«s 1.20, »Avisens«s 0.90, Triers Bogtrykkeri 1.10, Birchs 0.50, Lunos 1.45, Græbes 1.75, N. Cohens 1.95; i alt 11.30, med de tidligere indkomne 75.89, i alt **87.19**. RUD. BØHM.

Typografernes Stiftelser.

Da der til April Flyttedag bliver en Fribolig at bortgive, kan Andragender herom indgives til Bestyrelsen inden 21. Februar.

Tidligere Ansøgere, der ønsker paany at komme i Betragtning, behøver kun at anmelde det til Bestyrelsen.

København, den 7. Februar 1885. BESTYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10 *præcis* til 12: Sammensang af hele Koret. Kl. 12: »Fastelavnsboller«. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Da der i Fredericia er udstedt Udlænding-Bevis til en Person, der udgiver sig for at være Typograf Hugo Boorg, Medlem af »Luxenborg Societé«, men som formodes at være en dansk Malersvend, maa der ikke udbetales Understøttelse til Vedkommende, inden han paa en aldeles fyldestgørende Maade har legitimeret sig. Mulig Underretning om Vedkommende bedes meddelt Hovedbestyrelsen.

Lokalforeningen i *Nykøbing p. S.* er ophævet paa Grund af utilstrækkelig Medlemsantal. HOVEDBESTYRELSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nykøbing p. F., JULIUS RASMUSSEN (sidst arbejdet i Vejle).

Bortrejste Medlemmer:

Kallundborg, THORVALD JOHAN NIELSEN af København.

Fortegnelse over Til- og Afgang af Medlemmer i „Den typografiske Forening".

Nye Medlemmer.

N. Jensen.
N. C. Hansen.
Viggo Hansen.
Theod. Petersen.
Julius Lyng.
J. J. Jensen.
C. F. V. Holtzschwartz.
Ant. Peter Christensen.
Laursen.
Theod. Bertelsen.
Chr. Schiøtt.
Hans Peter Rasmussen.
Mads Hansen.
V. Halberg.
Kirchheiner.
P. M. Dabelsten.
J. C. O. Rasmussen.
Adolf Gunnarsen.
A. L. Weuge.
Rasmus Jochumsen.
Lauritz G. Meyer.
Sønderkjær.
Joh. Nielsen.
Aug. Hjortsvang.
H. C. Jacobsen.
F. P. Irmscher.
Chr. Benzin.
E. Svendsen.
Hans Nic. Nielsen.
Rasmus Rasmussen.
F. C. Dinsen.
P. J. Petersen.
J. C. Høyer.
St. Kryger Jensen.
Adolf Weel.
G. Stammerjohan.
Arn. Ferd. Koppel.
Carl Fred. Firring.
Peter Alfred Nielsen.
F. Metzscher.
L. Blom.
Ulrich Hansen.
Lindboe.
Rud. O. Olsen.
Jul. Lars Olsen.
Peter Paasche.
Fred. Knud Madsen.
Fritz Berg.
Nic. Winkelmann.
Niels Joh. Nic. Wendt.
Adolf Madsen.
Niels Chr. Nielsen.
Bernhard Nielsen.
Fred. Oluf Olsen.
Vald. Ludv. H. Lassen.
Emil Wiinblad.
Oluf Olsen.
J. M. Hansen.
A. Truelsen.
P. Christiansen.

Udslettede.

Th. Philipsen.

Udmeldte.

N. C. Hylsberg.
E. O. Lindberg.
V. P. F. Neye.
N. H. Nielsen.
Peter Nielsen.
J. P. Strøm.
P. Nordlunde.
S. Fabricius.
C. F. Sørensen.
A. C. Nielsen.
V. Friis.
C. Andersen.
C. Fischmann.
E. Pfeiffer.
Joh. Nielsen.
Otto Schäffer.
H. Kelpien.
C. Bing.
Peter Jeppesen.
H. C. Nielsen.
Reitzel.
Bergenholtz.
Joh. Keil.
V. Rasmussen.
C. Hansen.
Th. Nielsen.
G. Steen.
J. T. Glies.
Bernhard Weiss.
Albert Christensen.
T. Amtoft.
J. P. C. Jensen.
Charles Wennstrøm.
Vermund.
V. Christensen.
Fr. Gjerløv.
N. P. Hansen.
A. Jacobsen.
Aug. E. Jensen.
C. Kronstrøm.
C. Lassen.
E. P. J. Mogensen.
Adolf Reis.
C. Wedege.
Tømmerup.
C. L. Christensen.
P. Madsen.
A. Larsen.
C. Erichsen.
V. E. E. Grøndahl.
H. Borrebye.
C. Prægel.
O. Kielsen.
S. P. Jeppesen.
P. A. Christensen.
V. Hein.
C. Nielsen.
J. A. Petersen.
C. Calmar.
C. V. Auner.
Albert Auner.
H. Hansen.
L. H. Hansen.
S. C. Hansen.
H. P. Holst.
J. V. Jensen.
J. Jutl.
S. H. Jørgensen.
J. Kemph.
P. K. Nielsen.
E. F. Truelsen.
P. V. Truelsen.
Chr. Christensen.
N. Jacobsen.
Dr. Fr. Knudtzon.
Joseph Læssøe.
H. Mosberg.
H. Utæcht.
G. A. Wehage.
Emil Sørensen.
P. Christensen.
Wm. Petersen.
N. Nordlunde.
E. Køhlert.
R. Helmer.
E. V. Larsen.
A. C. Nielsen.
C. Fibecker.
Fr. Scharnowsky.
V. Carlsen.
Chr. Graffe.
Hansen-Pugh.

Udelukkede.

Jul. Agerbech.
S. Buch.
V. V. Buch.
Fr. Clausen.
Eye.
C. A. Hansen.
Emil Hansen.
Carl Hansen.
Chr. Jocobsen.
C. Jensen.
J. Jensen.
O. Jensen.
A. Jørgensen.
Oskar Larsen.
Langmack.
M. Nielsen.
Albert Olsen.
Emanuel Petersen
Fernando Petersen.
Schnell.
Sophus Severin.
Sonne.
A. Steffensen.
Sylling.
Thorv. Sørensen.
Theod. Sørensen.
Viggo T. Barnewitz.
Hansen-Heyde.
J. A. Hansen.
A. Cortz.
H. P. Press.

Bortreiste.

A. S. Andersen.
J. H. Bergmann.
Chr. Cristensen.
Güth.
Adolf Gunnarsen.
Fr. Hansen.
A. V. Hansen
Carl Henrichsen.
V. Hogrefe.
Adolf Jensen.
R. Jochumsen.
P. Jacobsen.
Niels Jensen.
F. Keil.
Kindahl.
P. M. Larsen.
J. P. Larsen
Adolf Madsen.
Fr. Metzscher.
Alfred Nielsen.
Bernhard Nielsen.
Niels Chr. Nielsen.
Obiora.
Rudolf Olsen.
Jul. Lars Olsen.
H. Randow.
V. Rabe.
T. M. Sørensen.
E. Svendsen.
Frantz Schiøtt.
Vollmann.

Medlemsantal **365.**

Rettelser.

I Artiklen »Bogtrykkerkunsten i Danmark« i forr. Nr., Side 21, 2. Spalte, 5te Linie foroven staar: Luthers Oversættelse fra 1584: læs 1541. — I Artiklen »Forsøg paa at vaske Hr. Berg ren« i samme Nr., Side 23, 2den Spalte, 7de Linie forneden staar: Kl. 5 à 6 om Morgenen; læs: Kl. henad 6.

Brevkasse.

A. V. O., Aarh. Vi ejer ikke et eneste Ekspl. af Lovene; men om kort Tid vil der vist foreligge Udkast til ny Love.

KUNDGØRELSER.

Patent Nysølvs Vinkelhager anbefales af A. Rasmusssn, Niels Hemmingsensgade 19, København K.

En dygtig Avis-Sætter,

som er vant til at arbejde i Provinserne, kan i Løbet af 14 Dage faa en *stadig* Plads i *Nestved Tidendes Bogtrykkeri i Næstved.* Løn efter *Beregning.* Vedkommende skal kunne præstere *mindst* 80,000 Bogstaver ugenlig, være hurtig til Korrigering og øvet i at læse forskellige Slags Manuskripter. Uden at kunne paatage sig dette, nytter det ikke at melde sig

Ordres paa antike og moderne Skrifter og Indfatninger fra det for Leveringen af bedste Materiale anerkendte Skriftstøberi: Bauer & Ko., Stuttgart, modtages af

A. Rasmussen,
Niels Hemmingsensgade 19, København K.

„TYPOGRAFISKE MEDDELELSER"
(udgivne af Den typ. Forening i Kristiania)
udkommer hver Lørdag. Pris 2 Kr. 20 Øre pr. Aar.
Bestilles paa Postanstalterne.
Annoncer modtages til en Pris af 15 Øre pr. Petitlinje.
Faste Averterende Rabat.
Ekspedition: Toldbodgade Nr. 30, Kristiania.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: Rud. Bøhm, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. Truelsen. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 8. | København, den 21. Februar 1885. | 12. Aargang.

Af Christian Sørensens Papirer.

Jeg er født 1818. Fra min Barndom havde jeg vist et sygeligt Hang til mekaniske Spekulationer. Allerede i mit 13de Aar kom jeg i Guldsmedlære, og et Aar senere, ved et rent Tilfælde, og tvært imod mine Tilbøjeligheder, blev jeg Sætter. I mit 20de Aar fik jeg den første Idé til *Sætte*maskinen, efter at jeg den Gang havde haft flere mekaniske Projekter for; Ideen til *Aflægge*maskinen kom jeg først til nogle Aar senere. Med at udvikle disse Ideer og senere slaa dem begge sammen til én hengik otte Aar, i hvilke jeg bestandig arbejdede som Sætter for at erhverve mit Livsophold; jeg benyttede ethvert Øjeblik, som mit Arbejde kunde levne mig, til at gøre Eksperimenter, Tegninger og Beregninger, mit Projekt vedkommende, jeg arbejdede mig gennem en hel Række af forskellige Konstruktioner, indtil min Idé i 1846 i Hovedsagen var moden, og den er ikke senere undergaaet nogen væsenlig Forandring. Pengeunderstøttelse fra det rejersenske Fond satte mig i Stand til at faa en smuk lille, men temmelig kostbar Model af min Opfindelse udført, hvorved jeg havde vundet det, at det nu var bleven mig muligt at begribeliggøre min Idé for andre. Kristian den ottende interesserede sig meget for denne Sag, og det er uden for al Tvivl, at han havde gjort noget alvorligt for at fremme den, hvis ikke Døden havde forhindret ham deri. I 1849 satte en ny Understøttelse af det rejersenske Fond mig i Stand til endelig at følge den mit hele Liv nærede Tilbøjelighed: *at blive Mekaniker*, og jeg forlod da med Glæde min Sætterkasse. At tænke paa at gøre nogen Fremgang med min Opfindelse paa den Tid var ikke muligt, da Krigen med Tyskland havde fremkaldt en Periode, som kun slet egnede sig for slige Sager; man maatte afvente bedre Tider, og imidlertid udviklede jeg mig i den praktiske Mekanik, vejledet af den udmærkede Mekaniker J. P. Hansen, for at jeg, naar Tiden kom, selv kunde forfærdige min Sættemaskine. Signalet til Londoner-Udstillingen gav Anledning til, at en Privatmand, Baron C. Dirckinck-Holmfeld, gik i Kompagni med mig om at eksploitere min Opfindelse, som nu skulde fremstilles paa Londoner-Udstillingen. Over Hals og Hoved skulde en Maskine bygges for denne Hensigt; jeg var endnu ikke bleven nogen meget gammel Mekaniker, det var den første store Maskine, jeg skulde forfærdige, og det var en vanskelig Sag; men den blev dog færdig og kom paa Udstillingen. *Opfindelsen* var der fuldstændig, men den var bleven mindre heldig udført; Maskinen kunde dog arbejde saa meget, at den viste, hvorledes Operationen gik for sig, men at gøre noget i Praksis med den, kunde der ikke være Tale om. Vistnok med stor Uret fik Opfindelsen ingen som helst Belønning paa Londoner-Udstillingen, hvilket havde til Følge, at dens Fremtidsudsigter var blevne ikke lidt formørkede; min Kompagnon havde tabt Kuragen, Sagen var ikke faldet saaledes ud, som han havde tænkt sig, idet han havde gjort Regning paa i England at sælge Patentet og faa store Summer derfor. Dog vedblev han at understøtte mig med Penge for at gøre Maskinen om, som ogsaa blev bragt dertil, at der kunde arbejdes med den i Praksis, og det var med den, der i sin Tid blev sat nogle smaa Skrifter, som bar Mærket: Sat med Sørensens Sættemaskine. Denne Maskine havde dog mange Fejl, og især den, at det gamle Stativ var blevet bibeholdt, hvorved det var blevet umuligt at anbringe paa den det senere opfundne Apparat til Typernes Indskydning i Maskinen. Min Kompagnon trak sig ud af Kompagniskabet eller gjorde i det mindste ikke mere for at fremme Sagen. Nu bestilte Hr. Gjødwad hos mig en Maskine til »Fædrelandet«, og efter at denne var taget i Brug og man var tilfreds med den, bestiltes en til af samme Mand; men efter at Arbejdet alt var paabegyndt, fik man den Idé, at det dog var værd at fremstille den paa den den Gang forestaaende Verdensudstilling i Paris 1856, og da man ikke vilde bruge Maskinen først, men sende den ny til Udstillingen, saa fik jeg længere Tid til dens Forfærdigelse, end ellers vilde være Tilfældet, og Følgen deraf var, at den blev udført med stor Omhyggelighed og blev meget bedre end den forrige, ligesom det ogsaa er en Selvfølge, at saa længe Tingen endnu er saa ny, vil enhver følgende Maskine blive bedre end den foregaaende, eftersom der bestandig vindes mere Erfaring baade med Hensyn til Konstruktion og Udførelse.

Maskinen kom saaledes paa Udstillingen, den gik fortræffelig, gjorde Lykke og fik Udstillingens første Præmie, hvilket efter Bestemmelserne for dens Anvendelse skulde tilfalde »Grupper, store industrielle Foretagender, offenlige Institutioner« o. s. v., men ikkun kunde tilfalde *enkelte* Personer, naar disse havde gjort sig *udmærket fortjente af Samfundet.* To Juryer har, efter mange og nøjagtige Undersøgelser af Opfindelsen, hver især *enstemmig* voteret mig denne Præmie, og der kunde ikke være Tale om noget som helst »Vorsprecherei« eller Skafferi i denne Henseende, som der er blevet mumlet om i visse Kroge, men jeg har faaet min Præmie *alene* fordi man erkendte, at jeg *fortjente den.*

Fra Bergs Bogtrykkeri i Hillerød.

Bestyreren af Chr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød har til flere Blade sendt følgende Erklæring, hvortil jeg gærne vil knytte et Par Bemærkninger.

I forskellige Blade har man i den sidste Tid omhandlet Forholdene i det Bogtrykkeri, hvis ansvarlige Bestyrer jeg siden Trykkeriets Oprettelse i 1874 har været. Første Gang noget kom frem i den Anledning, modtog jeg fra Arbejdsinspektøren Opfordring til Forklaring. Denne har jeg givet og skal for Tiden ikke komme ind derpaa. Kun ønsker jeg oplyst, at jeg antager og afskediger Bogtrykkeripersonalet, deriblandt ogsaa Læredrengene, og anser mig juridisk og moralsk ansvarlig for deres Behandling.

Naar Hr. Bergs Navn er indblandet heri, da skylder jeg at tilføje, at hvad han har havt med Læredrengenes Forhold at gøre, bestaar deri, at han har optaget dem, der ikke havde Hjem i Hillerød, i sit Hus, hvor de har havt Kost, Klæder, Pleje, et Værelse til hver, kort sagt alt frit i Læretiden, og udstyret dem fuldstændig ved deres Bortgang, altsaa behandlet dem, som om de var Børn af Huset. Det er den »Mishandling«, han har øvet.

Hillerød, den 17. Februar 1885.

Ærbødigst
E. K. DRACKENBERG,
Bestyrer af »Fredb. Amts Avis«' Bogtr.

Ved at læse ovenstaaende kom jeg til at tænke: »Skindet er Esaus, men Røsten Jakobs!« — men lad Hr. »Bestyrer« Drackenberg alligevel beholde begge Dele, lad ham være »Røsten« og »Skindet« — han har i disse Tider Brug for begge Dele.

Erklæringen afkræfter ikke med et eneste Ord Rigtigheden af de Anker, jeg her i »Typ.-Tid.« har fremsat mod Lærlingeforholdene paa Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød — tværtimod, den bekræfter dem fuldt ud, idet enhver med Lethed vil indse, at Hr. D. vil forsøge at dække Hr. Berg. Jeg skal derfor, idet jeg noterer dette, kun gøre nogle faa Bemærkninger til ovenstaaende. Hr. D. skriver, at han for Tiden ikke skal komme ind paa den Forklaring, han har givet Arbejdsinspektøren. Det er klogt, meget klogt, thi Hr. D.s Hukommelse kunde maaske være glippet ham, saa han ikke endnu har kunnet huske, at Fabriksloven er *bleven overtraadt,* og saa var det jo uheldigt, at jeg fremkom med de nødvendige Oplysninger. Vi faar den imidlertid nok at se — jeg har ikke i Sinde at slippe denne Sag — og er der saa Fejl, skal jeg nok opfriske Hr. D.s Hukommelse. Hr. D. oplyser, at han »antager og afskediger Bogtrykkeripersonalet«. Naar jeg nu oplyser, at jeg kan nævne Hr. D. henved en halv Snes Typografer, der er »antagne« af Hr. Berg uden at have talt eller brevvekslet med Hr. Bestyreren, tror jeg nok, at vi kan lade den Fugl flyve — det er en betænkelig Begrebsforvirring at »antage« og »modtage«. At Hr. D. anser sig for »juridisk og moralsk ansvarlig« for Lærlingenes Behandling, bliver en aldeles privat Fornøjelse for ham selv. Hr. Berg er Ejer af Bogtrykkeriet og har Borgerskabet — han bærer Ansvaret for det Misbrug, der er gjort af Lærlingene, og som jeg i min første Artikel bemærkede, Hr. Berg *kan ikke* være uvidende om, at dette er sket. Det smukke Familjeforhold mellem Hr. Berg og Lærlingene skænker jeg Hr. »Bestyreren« til behagelig Overvejelse. Naar han nøjere faar det overtænkt vil han finde, at slet saa hedt er det ikke — ja ikke bedre end hos enhver Mester, der har Drengene i Kost, og det vedkommer desuden slet ikke Sagen.

Til Slut: »Dagsavisen« og »Den ny Tid« har optaget Hr. D.s Erklæring og skriver:

Disse Oplysninger kan ikke komme overraskende for dem, der kender Hr. Berg, og som da ogsaa véd, at hans Holdning i Tilfælde som dette altid dikteres af den Bravhed, Hjælpsomhed og ægte Humanitet, der er saa stærkt fremtrædende i denne Mands Karakter.

Hm! Blot Hr. Secher vilde overføre dette paa sig selv, saa kom der vel ingen Drenge til at arbejde ved hans Blade om Søndagen. H. O—n.

Dødsfald.

Vor Kollega, FRITS VEGNER, afgik ved Døden i Onsdags efter to Dages Sygeleje af en ondartet Halsbetændelse. Han blev kun 22 Aar gl. og efterlader sig desværre Enke og to smaa Børn.

Den Afdøde, der havde lært i Hoffensbergs Officin, havde i de sidste halvandet Aar arbejdet i »Nationaltidende«s Sætteri. Han var en flink paapasselig Arbejder, en brav Kollega og et trofast Medlem af vor Forening.

Han begraves i Morgen, Søndag, Kl. 1 fra Sundby Kirke paa Amagervej, og vi haaber, at ret mange ved at følge ham til Graven vil vise ham den sidste Ære.

„Den typografiske Forenings" Regnskab for 2. Halvaar 1884.

Indtægt.

	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Kassebeholdning den 30. Juni 1884			11427	31
Medlemmernes Bidrag	3430	80		
Abonnement paa »Typograf-Tidende«	43	35		
Avertissementer	19	10		
»Dansk typografisk Forening« betalt $^2/_5$ af Udgiften til »Typograf-Tidendes« Udgivelse	495	94		
Tilbagebetalt Rejsehjælp	8	»		
Betalt Gæld til Foreningen	27	75		
Renter	196	»		
Solgt 6 Stk. Obligationer af Kassebeholdningen	1152	36		
5 Stk. Kreditforeningsobligationer à 200 Kr.	1000	»		
			6373	30
Summa **Indtægt** . . .			17800	61

Udgift.

	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Faste Understøttelser.				
Juli, August, September, Oktober, November og December	90	»		
			90	»
Andre Understøttelser.				
Juli, August, September, Oktober, November og December:				
Til Rejsehjælp	607	»		
» Strejkende	536	33		
			1143	33
Forskellige Udgifter.				
Leje af Lokale	36	»		
Administration	25	80		
Tidsskrifter og Bladhold	11	08		
Budeløn	100	»		
Bogtrykkerarbejde	58	68		
Trykning af »Typograf-Tidende«	969	90		
Redaktionshonorar	200	»		
Udgift til »Typ.-Tid.«s Forsendelse til Medlemmerne af »Dansk typografisk Forening«	62	40		
Formandens Honorar for 2det Halvaar	50	»		
Kassererens do. do.	175	»		
Forskellige Udgifter	2	62		
Udgifter ved Tarifkommissionen	68	93		
Bibliotheket	50	»		
Udtaget 6 Stk. Obligationer af Kassebeholdningen	1200	»		
Købt 5 Stk. Kreditf. Obligationer à 200 Kr., Kours $95^3/_4$ = 957 Kr. 50 Ø., Rente 5 Kr. 76 Ø., Kourt. 96 Øre	964	22		
			3974	63
Understøttelse til Arbejdsløse.				
Juli, August, September, Oktober, November og December	1780	43		
			1780	43
Summa **Udgift** . . .			6988	39
Kassens Status den 31. Decbr. 1884.				
49 Stk. Østifternes Kreditforenings Obligationer à 200 Kr.	9800	»		
Kontant . . .	1012	22		
			10812	22
Balance . . .			17800	61

Regnskabet efterset og intet fundet at erindre. Kassebeholdning og Bevis for Værdipapirernes Tilstedeværelse i Banken til Stede.

København, den 19. Febr. 1885.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Bibliothekets Regnskab.

1884	Indtægt.	Kr.	Øre
$^1/_7$	Kassebeholdning fra 1. Halvaar 1884	2	57
	Bevilget paa Budgettet for 2. Halvaar	50	»
	Indkomne Mulkter	18	80
	For Salg af Kataloger	1	80
	Underballance	35	68
		108	85

1884	Udgift.	Kr.	Øre
$^9/_8$	Bogbinder Larsen	13	65
$^{27}/_9$	Flytning af Bibliotheket	9	»
$^1/_{12}$	Bogtrykker Schiellerup (Kataloger)	45	45
$^{31}/_{12}$	Boghandler Topp	39	20
	Assurancepræmie til 14. Januar 1886	1	25
		108	85

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

VIGGO HANSEN (sidst arbejdet i Hillerød; I. Cohen).

PETER CHR. STUDT (sidst arbejdet i Thisted; Nielsen & Lydiche).

FELIX BIRCK (har tidligere været Medlem af »Den typ. Forening«, sidst arbejdet hos Jørgensen & Ko.; Græbe).

CHR. PETERSEN (udlært den 14. Februar hos Luno; Luno).

P. CHRISTENSEN (sidst arbejdet i Roskilde, Medlem af »Dansk typ. Forening«; L. A. Jørgensen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE:

O. PETERSEN (»Dagens Nyheder«).

UDSLETTEDE:

O. A. NIELSEN og G. BURGHARD (paa Grund af Restance til Hjælpekasserne).

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdes i Aften Kl. $10^1/_2$, i **Skindergade 9,** (hos Restavratør Hansen).*)

Dagsorden: 1. Styrelsen giver Meddelelse om det forløbne Halvaar. 2. Forelæggelse af Regnskabet og event. Godkendelse af samme. 3. Forslag om Nedsættelse af Kontingentet. 4. Forslag fra C. C. JENSEN om at Foreningen skal anskaffe Emblem til sine Medlemmer. 5. Valg paa Formand, Næstformand, 3 Medbestyrere, Kasserer og 2 Revisorer.

Medlemmerne anmodes om at møde talrige og præcise. STYRELSEN.

*) Altsaa ikke som tidligere meddelt i Foreningens Lokale.

Bibliotheket er lukket i Aften.

Paa given Foranledning meddeles herved, at tilrejsende Medlemmer af »Dansk typografisk Forening« skal mælde sig inden 5 Dage efter Ankomsten hos Kassereren for »Hjælpekasserne«, Hr. N. HANSEN, St. Købmagergade 46 (Carl Lunds Bogtr.). Forsømmelsen af denne Tidsfrist vil have til Følge, at de maa betale Indskrivningspenge og betale Kontingent i 13 Uger til nævnte Kasser, forinden de kan hæve Syge-Understøttelse.

Stemmesedlerne

maa indleveres senest i Dag Kl. 5, enten til *Formanden* eller til *Kassereren* eller før Generalforsamlingens Begyndelse i Skindergade 9.

Til **Stolemagernes Strejke** har Undertegnede endvidere modtaget følgende Bidrag:

Nielsen & Lydiches Bogtr. 2.20, I. Cohens 1.85, Jørgensen & Ko.s 1.30, Fjeldsøes 1.00, Græbes 2.00, Triers 0.90, I. Cohens 1.80, Bordings 5.30, »Avisen«s Sætteri 0.90, »Morgenbladet«s 1.20, »Dagbladet«s 1.70, »Politiken«s 1.20, Typograferne i Holbæk 5.20, i alt 26.55, med de tidligere indkomne 87.19 tilsammen Kr. 113.74. RUD. BØHM.

Typografernes Hjælpekasser.

Søndagen den 8. Marts Formiddag Kl. 11, afholdes den ordinære halvaarlige Generalforsamling hos Restavratør Hansen, Skindergade 9, 1ste Sal.

Dagsordenen skal blive meddelt i næste Nr.

København, den 20. Februar 1885. STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10 fortsættes Sangøvelserne.

D'Hrr. Medlemmer, der resterer med *Kontingent,* bedes, paa Grund af Regnskabsaarets Afslutning, at indsende dette inden denne Maaneds Udgang til Kassereren, *Vald. Carlsen*, Lunos Bogtrykkeri.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

L. V. HANSEN (sidst arbejdet i Kolding).

Bortrejste Medlemmer:

Svendborg, HANS HANSEN af Frederiksborg (sidst arbejdet i Ærøskøbing.

KUNDGØRELSER.

Hr. Typograf N. C. Tobiesen, som har arbejdet sidst i Nykøbing p. F., bedes snarest opgive sin nuværende Adresse til »Typ.-Tid.s Ekspedition.

Patent Nysølvs Vinkelhager anbefales af A. Rasmussen, Niels Hemmingsensgade 19, København K.

For en Typograf.

En Typograf (helst Trykker), som er dygtig i Faget, og som disponerer over 1000 Kr., kan, mod at indskyde denne Sum, blive optagen som Interessent i et i god Gang værende Provins-Akcidens-Trykkeri. Billet, mrkt. »Interessent«, modtager »Typ.-Tid.«

Typograf.

For en Typograf (Trykker), som er *vel øvet* i at trykke paa Maskine, og som kan assistere ved almindelig Avis-Sats, er Plads ledig til 18. Marts førstk. i *F. Engsig-Karups Bogtrykkeri* i Assens.

En Maskintrykker søger Plads i København eller en Provinsby. Billet, mrkt. »Maskintrykker«, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

„TYPOGRAFISKE MEDDELELSER"

(udgivne af Den typ. Forening i Kristiania)

udkommer hver Lørdag. Pris 2 Kr. 20 Øre pr. Aar.

Bestilles paa Postanstalterne.

Annoncer modtages til en Pris af 15 Øre pr. Petitlinje.

Faste Averterende Rabat.

Ekspedition: Toldbodgade Nr. 30, Kristiania.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 9. | København, den 28. Februar 1885. | 12. Aargang.

Generalforsamlingen

den 21. Februar.

Til Dirigent valgtes N. HANSEN, til Sekretær R. TH. ANDERSEN.

1. *Styrelsen giver Meddelelse om det forløbne Halvaar.* Idet FORMANDEN gav denne Oversigt over Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar, dvælede han navnlig ved Tarifens Vedtagelse og Indførelse, ved de Trykkerier, vi i den Anledning maatte blokere, samt ved Forhøjelsen af Kontingentet; han mindede om Tilnærmelsen til det socialdemokratiske Arbejderparti, hvorved Foreningen ganske vist mistede ca. 100 Medlemmer, men de trofaste sluttede sig med saa megen større Inderlighed til Foreningen, og vi kan med fuld Tillid se Fremtiden i Møde og vise, at vi kan hævde vor Rettighed og vor Selvstændighed i alle Retninger. — HEINEMANN ønskede Regnskabet fremlagt otte Dage før Generalforsamlingens Afholdelse. — FORMANDEN gjorde en Undskyldning for Regnskabets sene Fremlæggelse; den væsenligste Skyld heri havde flere Inkassatorer, der var noget forsømmelige i at udføre det Hverv, der var betroet dem, medens andre derimod var særdeles pligtopfyldende.

2. *Forelæggelse af Regnskabet og eventuel Godkendelse af samme.* FORMANDEN henviste til, at Foreningen dette Halvaar havde et Underskud paa 600 Kr., som har sin Grund i, at Arbejdsløshedsunderstøttelsen var forhøjet, og de ikke ubetydelige Udgifter til Strejkende; Udgiften til rejsende Typografer havde ogsaa været større end sædvanlig, idet man flere Gange havde betalt for i en kritisk Tid at faa den overflødige Arbejdskraft bort fra Byen; men der var dog over 10,000 Kr. i Reservefondet. — LOUW klagede over, at »Typ.-Tid.« ikke var saa godt trykt, som et typografisk Fagblad burde være. — FORMANDEN indrømmede Klagens Berettigelse og lovede at paatale Sagen. — CHARL. THOMSEN oplyste som Revisor, at Trykningen af »Typ.-Tid.« nu var en Kr. billigere pr. Nr. end tidligere. Foreningen havde en Sum af 384 Kr. udestaaende som Laan til forskellige Medlemmer, hvoraf en Del var gammel Gæld; Revisorerne mente, Styrelsen var for liberal mod Laantagerne, og maatte derfor opfordre den til at søge at inddrive de udestaaende Laan enten hos Laantagerne eller deres Kavtionister. Regnskabet over Understøttelserne til de Arbejdsløse havde Revisorerne ikke haft i Hænde og kunde derfor ikke udtale sig derom. — FORMANDEN lovede, at Styrelsen skulde rette sig efter Revisorernes Ønske med Hensyn til de udestaaende Laan. Regnskabet over Arbejdsløshedsunderstøttelsen er ikke afsluttet endnu, idet der endnu udbetales Understøttelser af de frivillige Bidrag; saa snart ske kan, skal Revisorerne faa det til Gennemsyn. Der var over 200 Kr. Rest af frivillige Bidrag; Maskeraden havde givet et Overskud af 103 Kr., hvoraf Styrelsen havde bestemt, at Halvdelen skulde tilfalde det frivillige Understøttelsesfond.

3. *Forslag om Nedsættelsen af Kontingentet.* FORMANDEN bemærkede, at Styrelsen nøje havde undersøgt denne Sag, og var kommen til det Resultat, at en Nedsættelse fra 35 Øre til 25 godt kunde finde Sted og dog give Overskud. — LOUW var imod Nedsættelsen; vigtige Ting, f. Eks. Lærlingespørgsmaalets Løsning, vilde koste Penge. Han ønskede de 10 Øre, der var Tale om at give slip paa, henlagte til et særligt Strejkefond, hvoraf saa Foreningen i paakommende Tilfælde skulde hjælpe andre Foreninger. — C. C. JENSEN sluttede sig til Styrelsens Forslag. Forhøjelsen skete under ekstraordinære Forhold, som nu er forbi, og Fremtiden sér ikke saa truende ud, at vi behøver at frygte en Arbejdsnedlæggelse. Lærlingespørgsmaalet kunde kun ordnes ad Lovgivningens Vej. — HALLENGREEN vilde ogsaa støtte Styrelsens Forslag. Efter at endnu nogle Medlemmer havde talt for og imod, vedtoges Nedsættelsen med 46 Stemmer imod 22. — Formanden oplyste, at Nedsættelsen vilde ske fra Lørdag den 28. Februar.

4. *Forslag fra C. C. Jensen om at Foreningen skal anskaffe Emblem til sine Medlemmer.* Forslagsstilleren bemærkede, at der paa det sidste Maanedsmøde blev talt for og imod dette Forslag. De fleste var enige om at betragte Emblemet som et Kontrolmærke; som saadant betragtet mente Taleren det var overflødigt. Det væsenligste ved Emblemet skulde være dets symbolske Betydning for Faget, ligesom en Fane

er det. — HEINEMANN vilde ogsaa stemme for Emblem. I visse Tilfælde var det heldigt som Kontrolmærke. Han mente, Foreningen skulde bekoste Emblemerne, og at bortrejsende eller udmeldte Medlemmer skulde tilbagegive deres Emblem; men det kunde være heldigt, endnu i 6 Uger at vedblive at betale 35 Øre ugenlig, de Tiører, som derved indkom, kunde benyttes til Anskaffelse af Emblemer, og ny tiltrædende Medlemmer burde betale for deres Emblem. — BARNEWITZ, BARTHEL og HALLENGREEN foretrak Medlemskort. — FORMANDEN ønskede i denne Sag at tale som Medlem, da han her var kontra sine Medbestyrere. Han stemte ogsaa for Emblem. Vi havde nu et Tilfælde, at vi med vor Fane skulde følge en brav Kollega til Jorden; ved Emblemerne vilde vi kunne legitimere os som den Afdødes Kolleger, vise os som en sluttet Trop. Taleren mente, Foreningen skulde bekoste Emblemerne, at ethvert Medlem ved Modtagelsen skulde afgive en skriftlig Tilstaaelse af at have modtaget et saadant, forpligter sig til ikke at misbruge det og tilbagelevere det ved Bortrejse eller Udmeldelse. Efter at endnu et Par Talere havde haft Ordet, blev Anskaffelsen af Emblem vedtaget med 49 Stemmer mod 38.

5. *Valg af Formand, Næstformand, 3 Medbestyrere, Kasserer og 2 Revisorer.*

Til Formand genvalgtes BØHM med 219 St.

Til Næstformand: EMIL PETERSEN med 220 St.

Til Medbestyrere: VICTOR PETERSEN (219 St.), O. BARNEWITZ og P. L. PEDERSEN med 218 St.

Til Kasserer: L. D. BERG med 218 St.

Til Revisorer: CHARL. THOMSEN og WILL. SØRENSEN med 217 St.

FORMANDEN takkede for Valget; den Enstemmighed, hvormed hele Styrelsen var genvalgt, syntes at tyde paa, man var tilfreds med dens Virksomhed; han vilde haabe, dette ogsaa virkelig var Tilfælde. — C. C. JENSEN takkede Styrelsen for dens Virksomhed i det forløbne Halvaar; det glædede ham, at Foreningen havde faaet en Styrelse, der forstod Arbejdernes Tarv. — EMIL PETERSEN takkede Medlemmerne for den mod ham viste Tillid. Havde hans Hverv end stundom været lidt tungt, havde han dog ogsaa haft lykkelige Timer i sin Virksomhed for Foreningen. Den Adskillelse, der er sket, vil en Gang atter heles, da de Fratraadte i den af dem dannede Forening arbejder i samme Spor som vi. Taleren udbragte sluttelig et kraftigt besvaret Leve for »Den typ. Forening«.

Udenfor Dagsordenen gjorde HEINEMANN opmærksom paa, at Slutningsbemærkningen i Artiklen »Fra Bergs Bogtrykkeri i Hillerød«, at der benyttedes Lærlinge til Søndagsarbejde i Hr. Sechers Blade, var urigtig. — FORMANDEN var naturligvis som Redaktør ansvarlig for Bemærkningen, skønt han ikke havde skrevet Artiklen; han havde ogsaa hørt Rygtet, at der benyttedes Lærlinge til Søndagsarbejdet; men sikkert var det, at dersom der havde staaet Helligdage i Stedet for Søndag, havde en Rettelse været unødvendig, eftersom Bladsætterne hidtil havde haft Helligdagene fri og O. C. Olsens Bogsættere og Lærlinge havde udført Arbejdet.

Korrespondance.

Randers, d. 18. Februar.

Ved at læse Korrespondancerne i forrige Numer fra Aarhus og Odense har jeg fundet Anledning til at sende et Par Linjer til Tidenden. Det har glædet flere Kolleger her i Randers, at se de Tegn paa Livet blandt Typograferne i adskillige Provinsbyer, netop fordi den Maade, hvorpaa det viser sig, heller ikke er ukendt her. Navnlig ser vi med Interesse, hvad der foregaar i vor større Naboby, en Interesse, der er parret med Forundring over, at Deltagelsen i selskabelige Sammenkomster ikke er større i en By, der kan tælle vel omtrent 60 Udøvere af Faget, og at der ikke for længe siden er dannet nogen Forening paa et saadant Grundlag, saa meget mere som Aarhus er det Sted, hvor Spiren til Sammenslutningen af Danmarks typografiske Arbejdere blev lagt. Aldrig saa snart var dette smukke Værk traadt ud i Livet, før vi her i Byen gjorde Alvor af en Tanke, der længe havde gæret, nemlig at samle alle virkelige Kolleger under ét Formaal, og den bedste Paaskrift, man kunde give den Ring, som skulde omslutte os alle, kunde heldigst være »Glæden«. Jeg har vel hørt, at vore Venner i Aarhus, ligesom mange andre Steder (muligvis dog særlig stærkt der), spreder deres Søgen efter det, der skal muntre Sindet, naar man er uden for sit daglige Slid, paa højst forskellige Steder og i vidt forskellige Omgangskredse; men jeg véd, at det samme har været Tilfældet her og jeg har sét, at det er lykkedes ærlig Stræben at samle dem, som af Tilværelsen er sat til at færdes sammen. Det er min Overbevisning, at man i alt Fald mange Steder kan skabe en Sammenslutning af lignende Art som den, der omtales i de to Korrespondancer, til Nytte og Glæde for Deltagerne. For at antyde, hvad der er arbejdet paa i de 3 Aar, vor lille Forening har bestaaet, vil jeg nævne: 2 Gange spillet Komedie med Bal (hver Gang c. 400 Deltagere), foruden flere Baller, Koncerter, Skovture o. s. v., og for at gøre begribelig den Iver, der er lagt for Dagen, vil jeg blot anføre, at der i den korte Tid er skrevet til disse forskellige Lejligheder over et halvt Hundrede Sange, udelukkende af Kolleger. Jeg er af den Formening, at slige smaa Klubber ikke er saa sjældne som det lader, og jeg vil glædes ved at høre Beretninger derom her i Tidenden; maaske det vil give Stødet til, at man ret mange Steder vil gøre Forsøg i den Retning. Som Selskabsmænd og Arrangører er Typografer meget søgte — skulde de da ikke selv kunne bringe noget stort og godt ud af disse Anlæg inden for deres egen Kreds til Glæde for dem selv og vistnok ogsaa til Anseelse for vor Stand, som det er min Mening, at vi bør gøre, hvad vi kan, for at hæve lige saa vel ud- som indadtil.

ANDR. CHRISTENSEN.

Regnskab over „Dansk typografisk Forening"s Indtægter og Udgifter

fra 1. Juli til 31. December 1884.

A. Lokalforeningerne.

Lokalforeningerne.	Indtægt.												Udgift.															
	Medlemsbidraget.				Andre Indtægter.		Modtaget af Hovedkassen.		Kassebeholdning fra forr. Halvaar.		Tilsammen Indtægt i Halvaaret.		Sygeunderstøttelse.				Begravelseshjælp.		Arbejdsløshedsunderstøttelser.		Rejseunderstøttelse.				Andre Udgifter.		Indsendt til Hovedkassen.		Tilsammen Udgift i Halvaaret.		Kassebeholdning den 31. Decbr. 1884.	
	Juli Kvartal.		Oktober Kvartal.										Juli Kvartal.		Oktober Kvartal.						Juli Kvartal.		Oktober Kvartal.									
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Aalborg . . .	71	10	70	80	11	80	»	»	15	»	168	70	»	»	33	»	»	»	»	»	37	30	38	»	»	88	44	52	153	70	15	»
Aarhus	216	90	214	80	14	60	530	»	15	»	991	30	229	25	285	25	»	»	77	»	66	25	34	15	55	34	229	06	976	30	15	»
Assens	»	»	10	30	10	»	»	»	»	»	20	30	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	16	5	14	5	30	15	»
Faaborg . . .	23	40	19	50	2	50	»	»	16	78	62	18	»	»	»	»	»	»	»	»	27	05	3	60	1	38	15	»	47	03	15	15
Fredericia . .	14	70	15	60	2	»	180	»	15	»	227	30	17	50	147	»	»	»	»	»	32	64	18	70	1	36	»	»	217	20	10	10
Helsingør . .	19	50	18	60	»	»	»	»	15	»	53	10	»	»	»	»	»	»	»	»	6	25	10	55	3	88	17	42	38	10	15	»
Hillerød*) . .																																
Hjørring . . .	32	70	32	10	»	»	180	»	11	45	256	25	122	50	»	»	60	»	»	»	12	75	15	»	2	»	29	»	241	25	15	»
Holbæk . . .	31	50	45	30	20	»	»	»	15	»	111	80	»	»	15	75	»	»	»	»	10	40	14	30	1	79	54	56	96	80	15	»
Holstebro . .	25	35	28	05	2	»	»	»	15	»	70	40	»	»	»	»	»	»	»	»	21	»	21	60	»	72	12	08	55	40	15	»
Horsens . . .	63	90	66	30	»	»	»	»	15	»	145	20	»	»	»	»	»	»	»	»	31	50	14	55	»	64	83	51	130	20	15	»
Kallundborg .	19	50	19	50	»	»	»	»	15	»	54	»	»	»	»	»	»	»	»	»	12	85	22	20	1	»	6	15	42	20	11	80
Kolding . . .	109	20	108	60	8	»	30	»	15	»	270	80	7	»	89	25	»	»	»	»	38	55	31	65	1	78	87	57	255	80	15	»
Køge	27	»	32	40	4	»	»	»	15	»	78	40	»	»	»	»	»	»	»	»	29	55	11	60	»	88	21	37	63	40	15	»
Middelfart . .	12	90	15	60	»	»	»	»	15	»	43	50	»	»	»	»	»	»	»	»	25	80	12	60	»	64	»	»	39	04	4	46
Nakskov . . .	18	»	17	40	7	20	20	»	6	28	68	88	»	»	»	»	»	»	»	»	44	25	17	80	»	32	»	»	62	37	6	51
Nyborg	15	»	15	60	2	10	70	»	15	»	117	70	28	59	»	»	»	»	»	»	36	40	27	50	19	35	»	»	111	84	5	86
Nykøbing p.F.	17	10	27	90	8	50	40	»	15	»	108	50	»	»	»	»	»	»	»	»	42	70	30	»	1	70	19	10	93	50	15	»
Nykøbing p.M.	18	30	19	20	»	»	80	»	15	»	132	50	68	25	31	50	»	»	»	»	4	80	9	60	»	82	2	53	117	50	15	»
Nykøbing p.S.	11	70	11	70	»	»	»	»	15	»	38	40	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	50	37	90	38	40	»	»
Næstved . . .	45	90	48	60	22	»	155	»	15	94	287	44	85	75	24	50	60	»	»	»	35	20	23	60	5	39	28	»	262	44	25	»
Odense	140	»	145	70	19	10	140	»	25	12	469	92	164	35	106	75	»	»	28	»	52	80	29	30	7	23	60	»	448	43	21	49
Randers . . .	101	10	105	»	13	30	30	»	15	20	264	60	66	50	3	50	»	»	28	»	44	15	38	40	5	37	63	68	249	60	15	»
Ribe	10	80	12	»	»	»	30	»	15	»	67	80	»	»	»	»	»	»	»	»	18	85	27	70	»	20	7	»	53	75	14	05
Ringkøbing .	32	10	33	30	7	60	»	»	15	»	88	»	»	»	»	»	»	»	»	»	27	55	31	40	»	88	13	17	73	»	15	»
Ringsted . . .	29	70	27	60	10	»	70	»	15	»	152	30	»	»	77	»	»	»	»	»	22	95	17	20	3	60	16	55	137	30	15	»
Roskilde . . .	30	90	31	20	»	»	80	»	15	»	157	10	»	»	»	»	60	»	»	»	45	40	23	40	1	12	9	84	139	76	17	34
Rudkøbing . .	25	20	23	10	22	60	»	»	15	»	85	90	»	»	»	»	»	»	»	»	21	35	9	40	»	74	39	41	70	90	15	»
Skanderborg .	11	70	15	60	»	»	15	»	15	»	57	30	»	»	»	»	»	»	»	»	19	05	22	85	»	48	»	»	42	38	14	92
Skive	27	»	28	20	10	50	»	»	15	02	80	72	»	»	»	»	»	»	»	»	12	65	10	80	1	12	41	»	65	57	15	15
Slagelse . . .	54	»	53	10	2	»	100	»	16	34	225	44	48	30	»	»	»	»	»	»	35	»	25	70	2	64	98	80	210	44	15	»
Sorø	18	20	18	20	»	»	»	»	15	»	51	40	»	»	»	»	»	»	»	»	13	70	10	10	»	40	12	20	36	40	15	»
Stubbekøbing.	9	30	»	»	14	80	»	»	»	»	24	10	»	»	»	»	»	»	»	»	1	20	»	»	»	60	22	30	24	10	»	»
Svendborg . .	48	»	45	»	5	»	»	»	15	»	113	»	»	»	»	»	»	»	»	»	29	80	9	60	»	64	57	80	97	84	15	16
Thisted	35	10	35	10	13	»	»	»	15	»	98	20	»	»	»	»	»	»	»	»	15	60	29	60	1	»	37	»	83	20	15	»
Varde	15	60	13	80	»	»	15	»	15	»	59	40	»	»	»	»	»	»	»	»	22	05	17	65	»	44	8	43	48	57	10	83
Vejle	33	90	39	30	7	60	45	»	15	»	140	80	»	»	60	»	»	»	»	»	38	60	18	40	6	04	»	»	123	04	17	76
Viborg	21	30	28	20	2	»	»	»	15	»	66	50	»	»	»	»	»	»	»	»	9	80	9	20	6	36	26	14	51	50	15	»
	1437	55	1492	25	242	20	1810	»	527	13	5509	13	837	99	873	50	180	»	133	»	945	74	687	70	139	39	1206	23	5003	55	505	58

*) Herfra er hverken modtaget Juli eller Oktober Kvartals Regnskab uagtet gentagne Paamindelser.

B. Hovedkassen.

Indtægt	Kr.	Øre.
Kassebeholdning fra forrige Halvaar	4384	85
Reservefond ved Udløbet af do.	1042	89
Bidrag fra Lokalforeningerne	1206	23
Renter paa Sparekassebog:		
af Kassebeholdningen i 1884	154	31
- Reservefonden	39	97
	6828	25

Udgift	Kr.	Øre.
Bidrag til Lokalforeningerne	1810	»
Andel i Trykning, Redaktion m. v. af »Typ.-Tid.« . . .	495	94
Tryksager	11	»
Gage til Hovedbestyrelsens Formand	50	»
» » Hovedkassereren	50	»
Andre Udgifter (Porto etc.)	29	90
Reservefonds Beholdning ifølge forrige Regnskab	1042	89
Beholdning i Hovedkassen d. 31. Decbr. 1884	3338	52
	6828	25

Balance.

Indtægt.	Kr.	Øre.
Lokalforeningerne	5509	13
Hovedkassen	6828	25
	12337	38

Udgift.	Kr.	Øre.
Lokalforeningerne	5003	55
Hovedkassen	3489	73
Lokalforeningernes Kassebeholdning d. 31. Dec. 1884	505	58
Hovedkassens do. do.	3338	52
	12337	38

Aarhus, 15. Februar 1885. **Joh. Lund,** Kasserer.

At Kassebeholdningen — 4381 Kr. 41 Øre — er til Stede, attesteres herved.

Aarhus, den 17. Februar 1885.

A. G. Weber. **Chr. Andersen.** **Jens Lund.** **S. Møller.**

Regnskabet med Bilag er af undertegnede revideret og befundet rigtigt.

Slagelse, den 24. Februar 1885.

Anton Olsen, Revisor. **Chr. Nielsen,** Suppleant.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

C. A. BACH (udlært i Sorø; S. B. Salomon).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Fra i Dag er Kontingentet 25 Øre.

Til **Stolemagernes Strejke** har Undertegnede endvidere modtaget følgende Bidrag:

Chr. Birch 0.50*), N. Cohen 1.65*), »Dagens Nyheder« 1.00, Græbe 2.00, I. Cohen 1.85, »Politiken« 1.20, Nielsen & Lydiche, 2.15, i alt 10.35, med de tidligere indkomne Kr. 113.74 tilsammen Kr. 124.09.

Hermed afsluttes Indsamlingen, idet Stolemagerne kun har faa Strejkende tilbage, som de tror at kunne understøtte ved egen Hjælp. Paa nævnte Forenings Vegne bringes herved en hjærtelig Tak til vore Bidragydere, ved hvis rigelige Hjælp det er blevet muligt at tilbagvise Arbejdsgivernes Fordring om Lønningsnedsættelse. RUD. BØHM.

*) Disse to Beløb er allerede bleven indleveret til Strejkekomiteen.

Typografernes Stiftelser.

Søndag den første Marts Kl. 11 afholdes en *ekstraordinær Generalforsamling* i Lokalet Skindergade Nr. 9, 1. Sal.

1. Forslag fra Bestyrelsen til Forandring af Lovenes § 3 (2den Gang fremsat): Naar Bestyrelsen skønner, at Foreningen kan undvære Indtægten af en Lejlighed, oprettes en ny Fribolig. (Reservefondet ophæves herved).
2. Ifølge Begæring af Pantekontoret, ønskes Generalforsamlingens Tilkendegivelse af, at Bestyrelsen har været bemyndiget til at foretage de forskellige Transaktioner i Anledning af Kjøbet af Ejendommen i Viktoriagade og Omordningen af Prioritetsforholdene i Foreningens Ejendomme.
3. Fremlæggelse af de indkomne Andragender om Friboligen. Stemmesedler om samme indsendes til Bestyrelsen i Ugen efter Generalforsamlingen, senest Lørdagen den 7. Marts.

Ansøgninger er indkomne fra:

TH. NISS's Enke, 59 Aar, har betalt 18 Aar 10 Md.
C. RASMUSSENS Enke, 58 Aar, har betalt 15 Aar.
TROLLE, C., 65 Aar, har betalt 27 Aar 5 Md.
WITZANSKY, 61 Aar, har betalt 17 Aar 9 Md.

København i Februar 1885. BESTYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften bedes alle Sangerne møde præcis til Indøvelse af »Ullen dullen dof«.

Den halvaarlige Generalforsamling afholdes Lørdag Aften den 21. Marts. Event. Forslag bedes indgivne i betimelig Tid.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Ringsted, P. K. SGHIBYE (sidst arbejdet i Aarhus).
do. J. AUGUST TH. CHRISTENSEN (sidst arbejdet i Aarhus).
do. N. JENSEN (sidst arbejdet i København; Medlem af »Den typ. Forening« i København).
Nestved, NIELS ROLSTED (sidst arbejdet i Viborg).

Bortrejste Medlemmer:

Ringsted, Faktor JOHAN PEDERSEN til Nakskov.
do. ROGATA TERKELSEN til Nestved.
Slagelse, F. E. ANDERSEN til Thisted.
Viborg, N. P. ROLSTED til Nestved.
Nestved, CHR. RASMUSSEN, arbejdsløs.

Brevkasse.

Af Mangel paa Plads har flere Ting, deriblandt Hoved-Regnskabet over den frivillige Indsamling til Arbejdsløse, en Artikel ang. Emblemet, en Korrespondance fra Horsens, maattet udelades. Red.

KUNDGØRELSER.

Typograf CARL JOHAN CHRISTIAN CHRISTENSEN, født i Næstved, som paa sidste Session blev udtaget til Militærarbejder Nr. 1425, bedes **snarest** opgive sin Adresse til dette Blads Ekspedition.

Fremlysning.

Paa Trykkerforeningens Maskerade er et Armbaand fundet, som kan afhentes i Rørholmsgade 13, 3. Sal hos HESS (fra 12—2).

En god Haandpresse

er billig til Salg. Bladets Ekspedition anviser.

Typograf.

For en Typograf (Trykker), som er *vel øvet* i at trykke paa Maskine, og som kan assistere ved almindelig Avis-Sats, er Plads ledig til 18. Marts førstk. i *F. Engsig-Karups Bogtrykkeri* i Assens.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 10. | København, den 7. Marts 1885. | 12. Aargang.

Dekorationslysten.

Saa *skal* vi altsaa dekoreres! Naar herefter Gutenbergs Sønner samles Lørdag Aften til en gemytlig Basseralle i Foreningslokalet, saa vil det ikke mere være disse almindelige Bogtrykkersvende, man ellers er vant til at sé — nej, Forfaçaden er bleven dekoreret, og man har et synligt Tegn, hvorved man kan skælne Faarene fra Bukkene — i al Fald foreløbigt. Den hele Tanke om denne Dekoration synes mig dog noget vel uoverlagt og temmelig svagt fundamenteret og motiveret. Jeg er ogsaa bange for, at nogle af de 49, der stemte for Forslaget, er blevne overraskede, da de efter at have afgivet deres Stemme erfarede, at det var Foreningens Kasse, der skulde »klare Pynten«; thi uagtet man ikke godt kan forlange, at de Medlemmer, der ikke er Tilhængere af »Ordensgalskaben«, skulde paalægge sig selv denne Udgift, saa er det paa den anden Side lidt misligt at bebyrde Foreningens Kasse med en Udgift af maaske over 200 Kr. til Luksus, medens man er bange for at angribe den til Fordel for arbejdsløse Kolleger. Som sagt, det Hele var vistnok lidt overilet, og der burde ved et saadant Forslags Fremlæggelse og Vedtagelse have været pointeret visse bestemte Regler, som nu aldeles savnes. — Det kan være fuldstændig rigtigt at Foreningens Medlemmer har et Mærke at legitimere sig med; men vilde da et Medlemskort, der kan *fornyes* hvert Halv- eller Helaar, ikke have været at foretrække for et *stedsevarende, ensartet* Emblem? Desuden vilde et Medlemskort være bedre egnet til Legitimation paa fremmede Steder. Men nu er det jo vedtaget, og vi skal altsaa dekoreres. Nu staar kun tilbage at faa at vide, hvorledes man har tænkt sig et saadant Emblems Udseende; thi derom ytredes jo ikke et Ord i Forslaget. Jeg har hørt forskellige Udtalelser i saa Henseende. Nogle har ment, at det skulde bestaa af en Vinkelhage og en Tenakel, omgivne af de bevingede Ord: »Arbejdet adler Manden«; andre mente, det maatte blive Gutenbergs Portræt med en dertil passende Inskription, medens jeg har hørt et vittigt Hoved udtale, at det kun skulde bestaa af Bogstaverne »T. F.«, der til Skræk og Advarsel for Enhver, der heri maatte søge en Sammenligning med Mærket paa Tuborg-Flaskerne, skulde omgives af Inskriptionen paa den engelske Hosebaandsorden: »Hony soit qui mal y pence«. — Naa, af hvilke Bogstaver eller Attributer vort tilkommende Emblem end kommer til at bestaa, saa vil jeg haabe, at man ikke skal have altfor store Vanskeligheder ved at finde en passende *Form,* uagtet der ganske vist skal nogen Opfindsomhed til for at faa det til at passe til de forskellige Øjemed, hvori det skal kunne anvendes, nemlig: som Dekoration af Frakkens venstre Omslag — og for de Medlemmer, der ikke ynder en saadan Udsmykning, 1) som Slipsnaal, 2) til at hænge ved sin Uhrkæde, og 3) for dem, der ikke ejer en Uhrkæde, til at anbringe i *Knaphullet* paa Vesten (!) — God Morgen! Jeg har nu ikke Lyst til at høre til de dekorerede, og da jeg for Øjeblikket trods de daarlige Tider er saa velhavende at holde Uhrkæde (jeg har ogsaa Uhr) saa vil jeg helst have mit Emblem indrettet til at hænge ved min Uhrkæde; men skulde der nu komme en sløjere Tid, hvor jeg bliver nødt til at lade baade Uhr og Kæde »springe«, hvad saa? Kan jeg saa anbringe det samme Mærke i det tomme, gabende Knaphul, der før har været vant til at omfatte den ene Ende af Uhrkæden, eller skal jeg for egen Regning lade sætte en Naal paa Emblemet, saa jeg kan benytte det som Slipsnaal, eller har jeg Lov til midlertidigt at lade det forsvinde i min »Portemonix«, der hvor jeg ellers vilde kunne have mit Medlemskort liggende? — Havde det saa ikke været bedre at forsyne Medlemmerne med et Kort?

b.

* * *

Vi skal i al Korthed besvare Hr. b.'s Spørgsmaal. Der er næppe nogen, der har tænkt, at Foreningens Medlemmer skal bære Emblem paa Brystet hver Mødeaften. — Da det var blevet et almindeligt Ønske, at Foreningens Medlemmer skulde have et Legitimationsmærke, fremkom i »Typ.-Tid.« Emblem-Forslaget, som C. C. Jensen adopterede, da den virkelige Forslagsstiller ikke gav sig til Kende, og han pointerede, at han foretrak Emblem, fordi dette kunde have en symbolsk Betydning og som et synligt Tegn vise, til hvilken Stand dets Ejer hørte; og da Flertallet af Medlemmerne delte

hans Mening, maa Flertallet raade, eftersom vel ingen — skønt det ogsaa er bleven Mode i vort Fag, at den ene Generalforsamling vedtager, hvad den anden har forkastet (Konfirmationsspørgsmaalet) — vil faa en ny Generalforsamling til at vedtage en ny Dagsorden, der beslutter: 1) at da Typograferne kender hverandre, er Emblem og Medlemskort overflødige og andre Fagforeningsmedlemmer, som Skæbnen fører os sammen med, maa tro os paa vore ærlige Ansigter; 2) hvis Flertallet af Typograferne ønsker ved et synligt Tegn at vise deres Stand, har de Lov til at bære et saadant, naar de selv vil blive enige om at anskaffe det.

Nogle Kolleger er stolte af at høre til den typografiske Stand, om de har Grund til denne Stolthed, maa altid blive en privat Smagssag. — Om Emblemets Form, Tegning og hvorledes det skal kunne bæres, vil rimeligvis Styrelsen og vedkommende Guldsmed nok blive enig. — Ved visse Lejligheder maa Styrelsen kunne fordre, at de deltagende Medlemmer skal bære Emblemet paa Brystet; om man til Hverdagsbrug vil bære Emblemet i Uhrkæden, i Slipset eller pakke det ind i Bomuld maa vel ligeledes blive en privat Sag.

RED.

Fra Trykkeriet i Hillerød.*)

Til det Indlæg i »Morgenbladet« for forr. Onsdag, hvorpaa nedennævnte to Herrer har givet Svar for deres Vedkommende, skal jeg indskrænke mig til at bemærke, at *heller ikke det har afkræftet* de af mig fremførte Anker mod Misbruget af Lærlingene og den Betaling, der ydes Beregningssætterne. Den første paaviser, at hans Fortjeneste, 23 Kr. $63^{11}/_{52}$ Øre, er opgivet ved en Arbejdstid af 14—15 Timer i Døgnet — altsaa for lidt for saa lang Arbejdstid — og den anden, at han er antaget af Hr. Berg — altsaa bekræfter mit Udsagn om, hvem det er der antager Sætterne. Jeg skal under givne Omstændigheder vide at benytte mig af nedennævnte Herrers Vidnesbyrd for min Paastands Rigtighed. Herefter skal jeg tage mindre Hensyn til slige Forsøg paa at vælte Ansvaret fra Hr. Berg, idet man ikke kan lægge nogen Vægt paa en gammel Mands barnlige Fantasier om en Bestyrerværdighed — en Værdighed, jeg saa godt efter det sidste kan ønske ham. — Jeg skal derfor anbefale ham at »smede mens Jærnet er varmt«, for at faa officiel Udnævnelse til Tak for hans Beredvillighed til at tage Ansvaret.

»Avisen« har været et af de Blade, der med størst Glæde har søgt at slaa politisk Kapital af oftnævnte Forhold. Jeg skal henstille til det ærede Blad, at feje for sin egen Dør, før det fejer for andres. Nævnte Blad lader en stor Del af sit Arbejde udføre ved Hjælp af Drenge — baade til Skade for disse, der derved forsømmes i deres Uddannelse, og for Typograferne. Jeg føler mig forvisset om, at Hr. Frederik Hansen ved at blive oplyst om dette, vil feje i sit eget Avissætteri, for derved at bevise sin Interesse for »Lærlinge« og for »Typografer«.

H. O—n.

*) Forsinket af Mangel paa Plads.

Her følger de to Indlæg:

Hr. Redaktør!

Tillad mig Plads i Deres ærede Blad for disse Par Linjer angaaende Arbejdsforholdene i »Frederiksborg Amts Avis«:

Hr. DRACKENBERG lader til at være bleven meget vred over nogle Artikler, som en Indsender har skrevet i »Typ.-Tid.« angaaende Arbejdsforholdene i det nævnte Blad i Hillerød — ja han er endogsaa bleven saa vred, at han knap er paa det rene med, hvem han skal lade sin Harme gaa ud over. I denne sin Ilterhed har han fundet det mest passende at havne hos mig, idet han i en Artikel i »Morgenbladet« for den 25. Februar kaster sig over mig med en Voldsomhed, der søger sin Lige, ved offenlig at navngive mig, og med tvetydige Hentydninger søger at stille mig i et saa ufordelagtig Lys, som muligt — en Insinuation, jeg naturligvis tilbageviser med al den Foragt, den fortjener. Tillige er han fremkommen med en Opgørelse af sidste Aars Gennemsnitsfortjeneste, der skulde bevise, hvor glimrende Arbejdsforholdene for mit Vedkommende har været der. Jeg har desværre ikke noget Modbevis og maa som Følge deraf være tilfreds med Hr. D.'s Angivelse. Han anslaar nemlig min Gennemsnitsfortjeneste til 23 Kr. $63^{11}/_{52}$ Øre ugenlig, men han har snildelig undladt at nævne, hvor lang min Arbejdstid har været for at opnaa en saa »uhørt« Fortjeneste. Jeg kan imidlertid ikke indse, at han kan faa nogen til at indrømme, at Forholdene i Virkeligheden tager sig saa glimrende ud, naar de hører, at jeg i det sidste Aar — og det er jo navnlig det, Hr. D. henviser til — eller i hvert Fald de tre Fjerdedele af Aaret har haft en Arbejdstid af ca. 14 à 15 Timer i Døgnet — der var nemlig en Mand for lidt, og af den Grund havde vi Overarbejde næsten hver Aften. Jeg havde altsaa en Arbejdstid fra 8 Morgen til 12—1 Aften — en Arbejdstid, der nok maatte kunne indbringe en Ugeløn som ovenfor anført — og oppebar ingen anden Godtgørelse for Overarbejde end den, min Sats indbragte mig ved 26 Øres-Beregning. Mit Selskab om Aftenen eller Natten var en Kollega og 2 à 3 Lærlinge, der troligt holdt ud sammen med os.

Naar Hr. D. dernæst omtaler mig som et Menneske, der ikke saa faa Dage i det sidste Aar havde haft

»Forfald«, saa maa han selvfølgelig dermed mene Sygdom, thi andet Forfald er det mig ikke bevidst, at jeg har haft i nævnte Tidsrum. Forøvrigt vil jeg anmode Hr. D. om ikke at kaste med Sten, saa længe han selv bor i et Glashus, da der ellers meget let kunde komme Ting frem, der vilde være ham mindre behagelige.

Jeg skulde ikke være kommen ind paa disse Kendsgerninger, thi jeg havde besluttet at holde mig aldeles nevtral i denne Sag, men da jeg paa en saa direkte og nærgaaende Maade er bleven opfordret dertil, saa tager jeg heller ikke i Betænkning, i Betragtning af min Tilslutning til Forfatteren i »Typ.-Tid.«, at give disse faa Oplysninger til bedste.

I øvrigt maa jeg efter mit mangeaarige Kendskab til Forholdene udtale min Forbavselse over at se, at Hr. D. breder sig som *Bestyrer* i »Frederiksborg Amts Avis«s Trykkeri, og til Slut anbefale ham en anden Gang nøje at erkyndige sig om »Fakta«, før han offenlig navngiver Folk.

København, d. 26. Februar 1885.

Deres ærbødige
P. J. PETERSEN.

Hr. Redaktør!

I Anledning af E. K. DRACKENBERGS Indlæg i Deres ærede Blad for i Onsdags, maa jeg bede om Plads for nogle faa Bemærkninger. Jeg skal ikke opholde mig ved den Taktløshed, han har begaaet, ved uden Tilladelse at have benyttet mit Navn, eller ved de smagfulde Insinuationer, han saa frejdig udkaster; alt dette illustrerer saa fuldstændig hans aandelige Standpunkt og det Dannelsestrin, han indtager, at enhver Tilføjning er overflødig. Jeg vil kun fremkomme med en bestemt Protest imod, at jeg har søgt Arbejde hos ham (D.) og kun paa Folketingets Formands *indstændige* Forbøn fik det. For ca. 1 Aar siden søgte jeg gennem »Mrgbl.« Plads, fik derfra Brev, at en saadan var ledig hos Hr. Berg, og at jeg skulde henvende mig til ham. Ved at brevveksle med Hr. Berg fik jeg Pladsen, og »Bestyreren« er i disse Breve ikke nævnet med et eneste Ord. Jeg finder det kun noget dristigt, at han vover at fremsætte en saadan Paastand, thi han gør kun derved den Sag, han vil forsvare, endnu værre, og er i det hele en meget uheldig Forkæmper for Hr. Berg. E. K. D. pukker saa meget paa sin Bestyrervirksomhed. Jeg skal ikke komme nærmere ind derpaa, men kun henstille til ham, at han bør være noget mere forsigtig, naar han drager Personer ind i Striden, thi disse kan jo være i Besiddelse af Oplysninger, der muligen kunde konstatere en »mislykket« og »derangeret« Bestyrer.

Den 25. Februar 1885.

Deres ærbødige
H. C. JACOBSEN.

Korrespondance.

Horsens, d. 18. Februar.

I den senere Tid har der i »Typ.-Tid.« været optaget nogle Korrespondancer fra forskellige Provinsbyer, som har bragt Meddelelser om typografiske Vinterfornøjelser, hvilke Meddelelser vel nærmest er skrevne for at give Kollegerne i andre Byer Lyst til at forsøge noget lignende. Jeg tænkte ogsaa at sende et lille Referat, da Typograferne her i Horsens allerede den 17. f. M. havde afholdt deres sædvanlige Gaasegilde, hvortil man i Aar tillige havde indbudt Damer. Skønt vort Bal var særdeles vellykket, alle Byens Typografer tillige med et Par udvalgte Venner deltog, og der var skrevet Viser baade til Gaasen, Kvinden og Bollen, syntes jeg dog, at det nu var blevet for almindeligt med de Bal-Korrespondancer, hvorfor jeg opgav det. Imidlertid indløb der en Opfordring fra Typograferne i Aarhus om at deltage i det der paatænkte Bal den 28. Februar, og for at bede de derværende Kolleger, ikke at tage fortrydeligt op, at ingen herfra kan deltage i Ballet, sender jeg disse Linjer. —tz.

Forskelligt.

Et Legat. Baron OTTO KRAGH-JUELL-WIND-ARENFELDT har i sit Testamente af 1857 bestemt, at Halvdelen af hans Formue, naar visse Legatarer er døde, skal tilfalde en værdig Typograf i København, »som maatte have udvist særdeles Duelighed i sit Fag, og som enten allerede har oprettet eller agter at oprette et Etablissement, grundet paa Chr. Sørensens Opfindelse«, og nu skal Bestemmelsen træde i Virksomhed, thi den sidste Legatar døde i Slutningen af forrige Aar. »Men en saadan Typograf vil næppe blive funden,« skriver Cand. C. Nyrop i »Industriforeningens Tidsskrift«. »Efter Sørensens Død (1861) er hans Maskine kun bleven brugt meget lidt — sidste Gang i 1875, da Bogtrykker Jacob Nielsen satte en enkelt Bog paa den — og den ovennævnte Kapital (6 à 8000 Kr.) vil sikkert, efter Testamentets sekundære Bestemmelse, blive Legat til Fordel for københavnske Typografers efterladte Enker og Børn«.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

ANDERS ALEXANDER VALD. HANSEN (sidst arbejdet i Nakskov; Medlem af »Dansk typ. Forening«; Chr. Birch).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE:

A. J. JOHANSEN. L. H. V. SCHRÖDER (Qvist).

Regnskab over det frivillige Fond for Arbejdsløse.

Indtægt.

Indkommet hos FORMANDEN:

Jørgensen & Ko. 1 80, 1.60, 1.90, b. 1.00, 1.00, 1.00, »Politiken« 6.00, 6.00, 12.00, 12.00, I. Cohen 2.90, 3.30, 3.30, O. C. Olsen & Ko. 4.95, 5.80, 8.12, 5.42, 5.45, Schiellerup 1.00, 1.00, 1.00, L. A. Jørgensen 1.00, N. Cohen 7.50, 4.00, 4.45, 5.70, 3.20, Hanson 1.00, Chr. Birch 2.50, 1.00, 1.00, 6.00, Truelsen 1.00, 3.00, Bording 3.00, 6.00, 6.00, 6.00, Carl Lund 2.00, »Dagbladet« 3.15, 8.50, 3.45, »Adresse-Avisen« 1.00, 1.00, 1.00, Nielsen & Lydiche 9.15, Generalforsamlingen i »Hjælpekasserne« 21.10, Luno 2.65, 4.65, 1.00, Salomon 2.40, Ch. Thomsen 1.00, Aamodt 1.00, fra Natsværmerne 3.25, 2.69, en Tobakspibe 0 25, S. L. Møller 1.15, Gustav 1.00, Typograferne i Ringsted 3.00, 2.50, C. C. P. 0.50, Overskud fra Assembléet 60.85, indsamlet af A. A. ved do. 0.55, for sent indbetalt for Billetter til do. 1.40, Budet givet Afkald paa Honorar for Ombæring af Løbesedler til do. 2.00, Halvdelen af Overskudet fra Maskeraden 51.62 — i alt **Kr. 342.70.**

Indkommet hos KASSEREREN:

»Ugens Nyheder« 1.25, 0.50, Nielsen & Lydiche 7.70, 23.50, 6.25, 10.55, »Avisen« 2.85, 2.90, 2.65, 1.90, 1.30, 3.40, »Nationaltidende« 4.00, 4.00, 4.00, Græbe 3.00, 3.00, 3.00, 2.75, 3.00, 3.00, Carl Aller 2.85, 3.15, 5.60, 5.50, Keilgaard & Sørup 0.50, »Dagens Nyheder« 1.00, 1.00, 1.20, 2.67, 1.35, Trier 1.90, 1,90, Fjeldsøe 0,60, 0.80, Hoffensberg & Trap 1.60, 1.30, 1.40, 1.20, 1.31, Fr. Bagge 1.25, Sivertsen 1.40, 1.40, 1.40, 1.20, 1.40, »Dagstelegrafen« 4.00, 4.00, 4.00, S. B. Salomon 1.40, Typograferne i Holbæk 4.25, 4,25, 4,75, 4.50, Ferslevs Bogtr. 1.00, »Morgenbladet« 3.00, »Dagbladet« 2.35, i alt **Kr. 176.88.**

Udgift.

Frants Schiøtt 6.00, Chr. Fr. Christensen 7 Uger à 6.00, Alexius Rasmussen 3 Uger à 6.00, L. Hartwich 3 Uger à 6.00, Arnold Koppel 3 Uger à 6.00, K. Knudsen 2 Uger à 6.00, W. Østerberg 6.00, Bang 6.00, Frederik Olsen 2 Uger à 6.00, Paritz Gottschalk 2 Uger à 6.00, L. G. Meyer 6.00, P. H. Hansen 3 Uger à 6.00, Johan C. Jensen 6.00, N. C. Hansen 3 Uger à 6.00, A. Holm 2 Uger à 6.00, N. C. Nielsen 6.00 — i alt **Kr. 216.00.**

Indtægt.	Kr.	Ø.	Udgift.	Kr.	Ø.
Hos Formanden	342	70	Udbetalt til Arbejdsløse	216	00
» Kassereren	176	88	Kassebeholdning	303	58
	519	58		519	58

Ovenstaaende Regnskabs Rigtighed attesteres.
Kassebeholdningen indestaaende i »Dansk Arbejderbank«.
Den 26. Februar 1885.

Wm. Sørensen. **Ch. Thomsen.**

Bogsamlingen.

Følgende nye Bøger kan tilføjes Kataloget:

104. *Gjellerup, Karl:* En klassisk Maaned.
105. — — Brynhild. En Tragedie.
350. *Topelius, Z.:* Fra det høje Nord. V.
514. *Gustaf af Gejerstam:* Fattigfolk.
636. *Verne, Jules:* Keraban Stivnakke.
694. *Kok, Johannes:* Biskop Brammers Ungdomsliv.

Ny Katalog til Bogsamlingen, gennemskudt med hvide Blade, erholdes à 15 Øre hos Bibliothekaren.

Typografernes Hjælpekasser.

Søndagen den 8. Marts, Formiddag Kl. 11, afholdes den ordinære halvaarlige Generalforsamling i Skindergade 9, 1. Sal.

Dagsorden:

1) Regnskabets Godkendelse for det forløbne Aar.
2) Meddelelse om Udfaldet af Valgene til Styrer og Revisor.
3) Forslag af 8 Medlemmer: I § 15, 3. Linje fra oven, forandres »10 Kr.« til »12 Kr.«
4) Forslag af LOUW: Typografernes Hjælpekasser deltager i de samvirkende Sygekassers Fællesrepræsentation.

København, den 24. Februar 1885. STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10 præcis indøves en ny Sang. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Ny Medlemmer:

Nestved, MARIUS BISTED (udlært hos C. V. Petersen i Nestved den 1. Marts 1885).
Helsingør, M. Petersen (udlært hos Ferck i Grenaa d. 27. Febr. 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nestved, ROGATA TERKILSEN (sidst arbejdet i Ringsted).
do. OTTO OLSEN (sidst arbejdet i Ringsted).
Nyborg, CHR. RASMUSSEN (sidst arbejdet i Nestved).
Thisted, Typograf F. E. ANDERSEN (sidst arbejdet i Slagelse).
Nakskov, JOH. PEDERSEN (sidst arbejdet i Ringsted).

Bortrejste Medlemmer:

Nestved, ULRIK HANSEN, arbejdsløs.
do. MARIUS BISTED do.
Nyborg, OTTO OLSEN.
Thisted, Typograf P. C. STUDT til Nielsen & Lydiche.
Nakskov, AND. ALEX. VALDEMAR HANSEN til Københavns.

KUNDGØRELSER.

Typograf.

En flink, ordenlig og ædruelig yngre *Avissætter* kan straks faa Plads. Løn 7 Kr. ugenlig og fri Station. Arbejdstid 7—12, 1½—7. Morsø Folkeblads Trykkeri, Nykøbing p. Mors.

Ombrækker.

En øvet Ombrækker søges til 1. April. Billet, mrkt. 24, modtager dette Blads Kontor.

Patent Nysølvs Vinkelhager anbefales af A. Rasmussen, Niels Hemmingsensgade 19, København K.

Ordres paa antike og moderne Skrifter og Indfatninger fra det for Leveringen af bedste Materiale anerkendte Skriftstøberi: Bauer & Ko., Stuttgart, modtages af

A. Rasmussen,
Niels Hemmingsensgade 19, København K.

For en Typograf.

En Typograf (helst Trykker), som er dygtig i Faget, og som disponerer over 1000 Kr., kan mod at indskyde denne Sum, blive optagen som Interessent i et, i god Gang værende Provins-Akcidens-Trykkeri. Billet, mrkt. »Interessent«, modtager »Typ.-Tid.«

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 11. | København, den 14. Marts 1885. | 12. Aargang.

Smuds-Konkurrence.

Tillad mig, Hr. Redaktør, gennem »Typ.-Tid.« at give en Fremstilling af et Forhold her i Byen, som er til liden Ære for Typograferne.

Brødrene Backhausens Etablissement, der omfatter Bogtrykkeri, Bogbinderi og litografisk Virksomhed, har længe paa Grund af de i flere Henseender slette Arbejdsforhold, der findes her, tiltrukket sig Opmærksomheden. Dog maa denne Opmærksomhed ikke have været særlig udsøgt, thi saa vilde man alt for længe siden være skredet ind mod et Forhold paa dette »Etablissement«, der er den største Skandale. Jeg mener hermed den Smudskonkurrence, som der paa Grund af *det store og uforholdsmæssige Lærlingehold* kan drives fra denne Anstalt mod alle de Principaler her i Byen, som ikke endnu er kommet ind paa det samme System som Hr. Backhausen.

I dette »Etablissement«s typografiske Afdeling er Arbejdskraften fordelt saaledes, at der er 3 Typografer (hvoraf den ene endda kun er antaget midlertidig) og *9 Lærlinge*, 5 Sætter- og 4 Trykkerlærlinge. Der holdes heller ingen Trykker mere; han afskedigedes for en otte Dages Tid siden og var da ogsaa kun antaget paa den Betingelse, at naar han havde bibragt Lærlingene tilstrækkelig Dygtighed, var der ikke Brug for ham længer. Skønt det ikke strængt taget vedkommer vort Fag, skal jeg endvidere anføre, at i Bogbinderiet findes 1 Svend og 4 Lærlinge, i Stentrykkeriet 2 Svende og 2 Lærlinge. I det hele Arbejdskraft: 6 *Svende* og 15 *Lærlinge*.

Men for nu at holde mig til Bogtrykkeriet alene, beder jeg bemærket: 3 Typografer og 9 Lærlinge! Der kan fremføres uendelig meget angaaende det for vort Fag ødelæggende i et saadant Forhold mellem Svende og Lærlinge. Enhver kan dog tænke sig det selv: 1) Lærlingene optager Pladsen for Typograferne, 2) naar de er udlærte, overfylder de Faget med Arbejdskraft og 3) vedkommende Principaler kan paa Grund af den billige Lærlinge-Arbejdskraft byde en saadan Konkurrence, som ingen Principal, der fortrinsvis lader Arbejdet udføre ved udlærte Folk, kan udholde.

Der kunde nævnes adskillige Ting inden for Faget her i Aarhus, som just ikke taler til Ære for Typografernes Energi og Omsigt. Jeg vil imidlertid indskrænke mig til at spørge d'Hrr. Kolleger: Hvorlænge skal det være Hr. Backhausen tilladt paa den Maade at undergrave Faget og ødelægge dets Udøvere for at berige sig selv? Hvorlænge skal han saaledes være i Stand til paa Grund af sit elendige Udbyttersystem at føre en Konkurrence mod sine Kolleger, som ingen af dem kan udholde?

Det forekommer mig, at Aarhus Typografer her har en Pligt, som de ikke kan smutte bort fra uden at skade deres egne Interesser. Jeg mener Pligten til, samtidig med at vi hos adskillige Principaler har faaet (eller faar) Lønnings- og Arbejdsforhold forbedret, da at sørge for at forhindre, at der samtidig findes Bogtrykkerier, som ved slette Arbejdsforhold er i Stand til i Konkurrencekampen at knuse hine. Den Principal, som forbedrer Arbejdsforholdene og derved altsaa formindsker sit eget Udbytte af sin Forretning, er *berettiget* til at fordre af Fagets Arbejdere, at de gennemfører Forbedringen hos alle, og Arbejderne er forpligtede dertil, hvis de vil deres eget Vel. Jeg skal gærne indrømme, at denne Pligt meget beror paa den Forudsætning, at man *kan* opfylde den, men det er der i det foreliggende Tilfælde ingen Anledning til at tvivle om.

I dette Spørgsmaal, som i saa mange andre, opstaar Tanken hos En om det ravgale i, at Provins-Typograferne ikke er organiserede i en Forening, som kan træde op for bl. a. at modarbejde Lærlingeuvæsenet, som mange andre Steder florerer frodigt, fordi Typograferne ikke bryder sig en Døjt om at forhindre det for bestandigt. Mange har vel en Følelse af, at vi staar magtesløse overfor de genstridige Principaler, og ved den sidste Konflikt her i Byen viste det sig desværre ogsaa. Men *derfor* behøver vi sandelig ikke at opgive Ævret. Vi skal tværtimod vise den mere »konservative« Del af Typograferne, at der er Trang til at faa vor Forening til at tage sig af andre Ting end at understøtte de syge, begrave de døde og opretholde de rejsende, at den ogsaa bør lægge an paa at *understøtte de arbejdende* og forhindre Fagets Ødelæggelse, thi det kan Tusinder af Syge- og Rejsekasser ikke raade Bod paa.

Det gælder altsaa for os her i Aarhus om at indføre saadanne Arbejdsforhold paa Trykkerierne, at Arbejdsgiverne bliver nogenlunde lige stillede i den Henseende, og hvorledes vi da længere skal kunne udholde at se paa det Lærlingeuvæsen, der drives i Backhausens Bogtrykkeri, er mig en Gaade. Et kraftigt Initiativ og en rask Beslutning fra vor Side vil, derom er jeg overbevist, vinde Sympati og Støtte hos vore Kolleger udenfor Aarhus, ikke mindst hos den københavnske Forening, og da der vel aldrig kan være Tale om, at det er Mod, det skorter paa hos Kollegerne her, haaber jeg at disse Linjer vil bidrage til, ikke alene at stille Forholdene i Backhausens Lærlinge-Etablissement klart, men ogsaa, at man ikke lader det vare altfor længe, inden Aarhus Typografer opfylder en uafviselig Pligt.

Aarhus, 10. Marts 1885. Ø.

Fra Trykkeriet i Hillerød.

Hr. Redaktør! Tillad mig et afsluttende Ord i Anledning af det vedblivende Angreb paa mig i »Typ.-Tid.« af Dhrr. P. PETERSEN og H. C. JACOBSEN, jeg skulde ellers ikke have besværet Dem.

Hr. Petersen har *ikke* i det sidste af de Aar, han har konditioneret i »Frederiksborg Amts Avis« Bogtrykkeri, haft Overarbejde i 3 Fjerdingaar eller 36 Uger, men derimod i 5 Maaneder og 3 Uger eller 23 Uger, nemlig fra 1. Oktober 1883 til 8. Marts 1884.

Hr. Petersen har *ikke* i denne Tid arbejdet fra Kl. 8 Morgen til 12—1 om Natten, men derimod ovenberørte Tid fra Kl. 8 Morgen til 10 Aften for den halve Tid, og fra Kl. $6^1/_2$—7 Morgen til Kl. 8 Aften for den anden halve — dette bevidner det herværende Bogtrykkeripersonale, lige som det kan bevidne, at Overarbejdet (som i øvrigt var frivilligt) bestod i Sætningen af en Forføljeton paa *125 Linjer*, om hvilken Sætning H. Petersen og en anden Sætter var enige med $62^1/_2$ Linje til hver. Da nu Hr. Petersen virkelig er en flink Opstabler, der uden den allerringeste Overanstrængelse sætter 40 Linjer paa 15 Cicero i Timen, saa vil det falde selv den mest uindviede i Øjne, at han ikke kan have brugt 4—5 Timer til dette Stykke Arbejde. Hvis nu dette virkelig havde været Tilfældet, vilde han, foruden at nedsætte sig selv som Sætter, kun have tjent for 4—5 Overarbejdstimer $73_{,2}$ Øre efter 26 Øres Beregning pr. Tusend, — med andre Ord, han vilde for en hel Uge, med, som han selv siger, en Arbejdstid fra Kl. 8 Morgen til 12—1 om Natten kun have tjent *17 Kr. 50 Øre*, medens han i Virkeligheden har oppebaaret i det sidste Aar — deraf i den halve Tid med Overarbejde to Timer daglig og den anden halve Tid under normale Forhold — i Løn *23 Kr.* $62^{11}/_{52}$ *Øre* om Ugen.*)

Medens nu den ene i »Morgenbladet« beskylder mig for at have *overanstrængt* ham med Arbejde, saa beskylder den anden i »Typ.-Tid.« mig for, at jeg har ladet denne anden *gaa og drive*, og dog har de begge arbejdet under lige Vilkaar. Hvilket er nu hvilket?

Dog, jeg maa gøre en Undskyldning for, at jeg overhovedet besværer Dem, Hr. Redaktør, og Offenligheden med at give Tilsvar paa saa umotiverede og hinanden modstridende Angreb.

Indsigelsen mod min Kompetence som Bestyrer skulde Dhrr. Petersen og Jacobsen have holdt ude. At Hr. Petersen har arbejdet under mig her i 8 Aar, taler vel ikke til Ugunst for Forholdet mellem os, men desuagtet har der dog været Tider, hvor dette Forhold kunde have været anderledes. Hvad Hr. H. C. Jacobsen angaar, da kan han være forvisset om, at det kun var paa Bladudgiverens *indstændige* Anmodning, at jeg bekvemmede mig til at antage ham — dette vil jo være let for ham at overbevise sig om. Jeg holder nu en Gang ikke af at have forhenværende »Medredaktører« til Sættere, og min Betænkelighed har Hr. H. C. Jacobsen nu selv bekræftet.

Endnu, Hr. Redaktør! maa det maaske være mig tilladt at erindre d'Hrr. Petersen og Jacobsen om, at det at slaa Kapital ved Hjælp af Trusler, er en meget betænkelig Sag, som jeg imidlertid *foreløbig* ingen Grund finder til at ændse.

Hillerød, d. 11. Marts 1885. Ærbødigst
E. K. DRAKENBERG,
Bestyrer af »Fredb. Amts Avis«s Bogtr.

*) Hr. Petersens Lønningsbog ligger hos mig fremdeles til behageligt Eftersyn. Det vil af den tillige kunne ses, at hans ugenlige Gennemsnitsfortjeneste i lang Tid forud for det sidste Aar har været mellem 21 og 22 Kr.

Hr. H. O—n. contra „Avisen".

I Anledning af Hr. H. O—n.'s Bemærkninger i sidste Nr. af »Typ.-Tid.« skulle vi tillade os at meddele, at der i »Avisen«s Sætteri arbejder 7 Sættere og 1 — siger og skriver én — Lærling. Om Nødvendigheden af denne sidstes Nærværelselse kan der vel næppe være delte Meninger. Brødr. HORNUM.

Typografernes Hjælpekasser

afholdt i Søndags deres halvaarlige Generalforsamling. A. SVENDSEN valgtes til Dirigent, hvorefter KASSEREREN oplæste Forhandlingsprotokollen fra forrige Generalforsamling og derpaa gennemgik Regnskabet, som han

indstillede til Medlemmernes Godkendelse. — CHARL. THOMSEN tilraadede at holde hver enkelt Kasses Regnskab for sig. Nu gav baade Ligkasse og Pensionskasse Underskud, men det kunde dog være interessant at sé, om Ligkassen kunde ballancere. — KASSEREREN mente dog, at man havde faaet tilstrækkelig Oplysning om Ligkassens Status, og henviste i saa Henseende til Beregner Andresens Opgørelser. De Underskud, der nu stadig kom paa Kasserne, hidrørte fra tidligere Tiders Forpligtelser, nemlig Understøttelseskassen og Rejsekassen, der i 20 Aar havde kostet 32,000 Kr. — Derefter godkendtes Regnskabet enstemmigt. — Dagsordenens 2det Punkt var: Meddelelse om Udfaldet af Valgene til Styrer og Revisor. KASSEREREN meddelte, at der var afgivet 144 Stemmesedler, hvoraf 2 ugyldige. Som Styrelsesmedlem var EMIL PETERSEN valgt med 121 Stemmer og som Revisor CHR. EWALD med 141. — Paa Emil Petersens Vegne erklærede BØHM, at denne med Fornøjelse vilde modtage det paa ham faldne Valg.

Punkt 3 paa Dagsordenen: Forslag af 8 Medlemmer: I § 15, 3. Linje f. o. forandres »10 Kr.« til »12 Kr.« indlededes af LOUW: Det foreliggende Forslag var ganske vist noget nyt, men han haabede dog, at alle kunde enes om det; man havde nu i over 100 Aar bibeholdt den samme Sygehjælp, idet man ligefra 1754 havde givet 5 Rdlr. i ugenlig Understøttelse, men man maatte nok kunne hjælpe de syge Medlemmer bedre. Sygekassen gav bevisligt et godt Overskud, og det kunde vel ikke være Meningen at samle Kapitaler i Reservefonden paa Medlemmernes Bekostning. Kunde Sygekassen afsé 600 Kr. om Aaret til Pensionskassen, saa maatte den ogsaa nok kunne paatage sig den Merudgift, som den forhøjede Understøttelse vilde medføre. Det var ikke Meningen med nærværende Forslag at komme nogen tillivs, tvertimod vilde man hjælpe sine trængende Kolleger. 10 Kr. om Ugen og Lægehjælp var for lidt, thi Medicinen var som bekendt kostbar. Man tvang Medlemmerne til at sikre sig i andre Sygekasser, for i paakommende Tilfælde at faa nogen ordenlig Understøttelse, men en saadan Forsikring i flere Kasser blev temmelig kostbar. Naar man nu havde stillet Forslag om at forhøje Understøttelsen med 2 Kr. ugenlig, saa havde man ment hermed at yde en væsenlig Hjælp til Apothekerregningen. Det forløbne Aar var ganske vist daarligt, men han nærede ikke Tvivl om, at næste Aar vilde give et bedre Overskud. Han anbefalede sluttelig Forslaget til Vedtagelse. — KASSEREREN var enig med Louw i, at 10 Kr. var for lidt i Sygepenge, men nærede dog Betænkeligheder ved at gaa ind paa nogen Forhøjelse foreløbig. Det forløbne Aar havde ikke været noget daarligt Aar, det havde været et Middelaar, thi man havde nok udbetalt 300 Kr. mere i Sygehjælp i dette end i det foregaaende Aar, men man havde da ogsaa havt den store Tilgang af Medlemmer, der havde betalt Indskud. Den foreslaaede Forhøjelse maatte paaregnes at komme til at andrage omtrent 480 Kr. Merudgift. Han vilde anbefale at vente endnu et Aar inden Hjælpen forhøjedes og hentydede til, at Bestyrelsen vilde forelægge et Forslag om foreløbig Forhøjelse af 1 Kr. — HALLENGREEN vilde som Medforslagsstiller anbefale Forhøjelsen af Sygehjælpen. Det maatte være Sygekassens Opgave at støtte Medlemmerne saa meget som muligt. Selv om man gav de 2 Kr. mere om Ugen vilde Kassen dog faa Overskud. Han vilde i alt Fald stille Forslag om at dele Sygehjælpen i Portioner, saa at man kunde sikre sig f. Eks. $1^1/_2$ Portion med tilsvarende forhøjet Kontingent. — CALMAR imødegik Louw og Hallengreen; dog kunde han delvis gaa ind paa Hallengreens Forslag, for saa vidt, at naar man vilde have større Hjælp, saa maatte man ogsaa yde mere. — KASSEREREN replicerede til Hallengreen. Et lignende Forslag om at dele Sygehjælpen portionsvis var tidligere blevet fremsat af Bestyrelsen, men forkastedes den Gang totalt. Det sidste Aars Regnskab kunde ikke lægges til Grund for nogen Beregning for Fremtiden. Han mente, at man burde forhøje Kontingentet og anbefalede at støtte Bestyrelsens Forslag. — TH. THOMSEN gjorde et Par Bemærkninger til Hallengreens Ændringsforslag og anbefalede i øvrigt at stemme for Bestyrelsens Forslag. — KASSEREREN paaviste yderligere, at Kassen ikke kunde taale den foreslaaede Forhøjelse af Sygehjælpen. — LOUW mente, at Sygekassen stod sig bedre nu, end den Gang Andresen havde beregnet den. Man skulde ikke sætte sin Interesse i at samle Kapital, men i at hjælpe. Der var ingen Fare for Kassen, fordi man forhøjede Sygehjælpen; man kunde i saa Henseende blot lægge Mærke til Forholdene i andre Sygekasser. En Forhøjelse af Kontingentet fandt han uheldig og vilde spørge Bestyrelsen, om den stillede bestemte Forslag. Han vilde endnu en Gang anbefale Forslaget om de 12 Kr. — CH. THOMSEN fandt, at Spørgsmaalet her ikke skulde dreje sig om, hvad den enkelte i Sygdomstilfælde kunde trænge til, men om Kassen kunde bære en saadan Forøgelse af Udgiften. Han saa ikke rettere, end at Kassen med det nu forøgede Medlemsantal godt kunde paatage sig den foreslaaede Forhøjelse af Sygehjælpen. — P. CHRISTENSEN udtalte, at Styrelsen ikke havde noget imod den foreslaaede Forhøjelse. Dens Indstilling var foranlediget ved Kassererens Forklaring, og Bestyrelsen havde ikke stillet noget bestemt Forslag. Han udtalte som sin Mening, at det sidste Aar ikke kunde lægges som Norm

for nogen bestemt Beregning; Kassen havde sidste Aar modtaget mange nye Medlemmer, som maaske næste Aar kunde komme til at nyde Sygehjælp. Han vilde foreslaa, at Sagen udsattes indtil Bestyrelsen foreslog nye Regler for Ordningen af Sygehjælpen. — CHARL. THOMSEN hævdede lige over for P. Christensen, at de Beregninger, der var gjorte da Kassen havde 180 Medlemmer færre, ikke kunde lægges til Grund for Beregning nu. — (Sluttes).

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

N. C. TOBIESEN, K. OLSEN (Centralbogtrykkeriet paa Frederiksberg).

FRED. ULRICH HANSEN (sidst arbejdet i Nestved; Fjeldsøe).

G. A. H. WITTROG (sidst arbejdet i Nykøbing paa Mors, Medlem af »Dansk typ. Forening«; udlært i Thisted 1882.

A. F. KREUTZBERG (Nationaltidende).

ANTHON MÖLLER (udlært den 1. Marts hos Chr. Birch; I. Møller).

M. LEMPKE (sidst arbejdet i Frederikshavn; Græbe).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Lørdagen den 4. April afholdes en

ekstra-ordinær Generalforsamling

med følgende Dagsorden:

1. Forslag af Styrelsen.
2. Forslag til nye Love.

NB. Det af Styrelsen udarbejdede Forslag til nye Love vil snarest komme Medlemmerne i Hænde, og event. Ændringsforlag bedes indsendte inden 26. Marts.

STYRELSEN.

Typografernes Stiftelser.

Resultatet af den d. 9. Marts foretagne Optælling af Stemmesedler til Friboligen var følgende:

Witzansky	117 St.
Trolle	72 »
Rasmussens Enke	17 »
Niss' Enke	4 »

BESTYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10: Sammensang af hele Koret.

Generalforsamling

afholdes *Lørdag den 21. Marts Kl. 10,* i Foreningens Lokale, Pilestræde Nr. 32, 1. Sal (Køhlerts Restauration).

Dagsorden:

1) Kassereren aflægger Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar samt indstiller Regnskabet til Godkendelse.
2) Forslag af Bestyrelsen: Slutningen af 1ste Stykke af Lovenes § 4 omændres saaledes: . . . . . naar undtages Aarsfesten, i hvilken han ikke gratis kan deltage, uden at have betalt Kontingent for mindst 3 Maaneder.
3) Valg af en Bestyrer og en Kasserer i Stedet for D'Hrr. ALB. AUENER og VALD. CARLSEN, som fratræde efter Tur.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Efter sidste Halvaars Regnskabs Offenliggørelse i »Typ.-Tid.« har jeg fra Lokalformanden i Hillerød modtaget sidste Halvaars Regnskab, der udviser:

Juli Kvartal:

Indtægt.	Kr.	Ø.	Udgift.	Kr.	Ø.
Medlemsbidrag	47	10	Rejseunderstøttelse . .	13	25
Kassebeholdning fra f. K.	15	04	Andre Udgifter	»	88
			Indsendt til Hovedkassen	33	01
			Kassebeholdning	15	»
	62	14		62	14

Oktober Kvartal:

	Kr.	Ø.		Kr.	Ø.
Medlemsbidrag	48	30	Rejseunderstøttelse . . .	12	75
Kassebeholdning	15	»	Andre Udgifter	»	64
			Indsendt til Hovedkassen	34	91
			Kassebeholdning	15	»
	63	30		63	30

Til Hovedkassen er indbetalt 67 Kr. 92 Øre, som vil blive opført som Indtægt paa indeværende Halvaars Regnskab.

I sidste Halvaarsregnskab har der under *Aalborg* indsneget sig en Fejl i Udgiftsposten; i Sygeunderstøttelse er der kun udbetalt 19 Kr. i Stedet for som anført 33 Kr., hvorimod der er udbetalt 14 Kr. i Arbejdsløshedsunderstøttelse; den samlede Udgiftssum bliver saaledes uforandret.

Aarhus, 8. Marts 1885. JOH. LUND.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Ny Medlemmer:

Kolding, R. N. FØNS (udlært hos B. Møller i Kolding den 1. Marts 1885).

Skanderborg, CARL SØRENSEN (udlært hos Oluf H. Jørgensen i Skanderborg den 1. Marts 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Ringkøbing, P. CHR. BREINHOLDT (sidst arbejdet i Frederiksstad. Norge).

Ribe, F. F. JENSEN (sidst arbejdet i København).

Bortrejste Medlemmer:

Ribe, JUL. A. BIGUM til Holbæk.

KUNDGØRELSER.

En yngre, flink Sætter kan faa Plads straks i en Provins paa Sælland. H. Christensen, O. C. Olsen & Co.s Trykkeri, meddeler det nærmere.

D'Hrr. Bogtrykkere og Typografers Opmærksomhed henledes paa

Korpus og Petit Maal

graveret i Messing, (Maalet er inddelt i 50 Linjer) à 50 Øre pr. Stk. Pr. Bestilling leveres Maalet i Løbet af 1 Dag.

C. NIELSEN,
Mekanikus
Farvergade Nr. 24, 2. Sal.

Vi kan efter Erfaring anbefale C. Nielsens Fabrikata paa det bedste. **Politikens Sættere.**

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 12. | København, den 21. Marts 1885. | 12. Aargang.

Ruslands første Bogtrykker.

Efter *Sigismund Librowicz.*

I dyb Armod, af sine Samtidige forladt og glemt, døde i Nærheden af Lemberg d. 5te December 1583 en Mand, der af sine nærmeste Naboer var kendt som en flittig og stræbsom Bogtrykker, og om hvem man vidste, at han var født i Moskow. Det er indtil nu ikke opklaret, af hvilken Grund denne flittige, retskafne Arbejder maatte leve i saa elendige Kaar, nedtrykt af Gæld, forfulgt af sine Kreditorer, saa han endog maatte skille sig ved sit kæreste Værktøj, sin Presse og sin Skrift. Det er kun bekendt, at han blev begravet paa de Rettroendes*) Kirkegaard i Lemberg, og at hans Grav senere blev forsynet med en simpel Sten, hvis Indskrift var meget karakteristisk; der stod nemlig: »drukar knig predtym niewidannych« (Trykkeren af Bøger, en hidtil ukendt Syssel).

Denne Mand var IWAN FEDOROW, den første russiske Bogtrykker, den første, der indførte Gutenbergs geniale Opfindelse i Rusland, en Mand, hvis Liv og Virken for Rusland var af eminent Betydning, en Mand, der ved det trykte Ord først gjorde Videnskaben til Fællesgods i det store russiske Rige og derved gav Impulsen til Folkeoplysningen og Civilisationen.

En mærkværdig Skæbne! En Mand, som har virket saa meget for sine Landsmænd, og som har saa stort Krav paa deres Taknemlighed, og hvis Minde tre Hundrede Aar efter hans Død bliver festligt fejret overalt i Rusland, han døer i Fattigdom og Nød, forladt og glemt!

Som de fleste Mennesker, der vier deres Liv til en Idé, fik Iwan Fedorow en Tilværelse, der godt kan kaldes et Martyrium, et Liv fuldt af Savn og Modgang, uforstaaet og forfulgt, og kun en stakket Tid Lykke og Hvile.

Fedorows Fremkomst falder sammen med en Epoke, hvor Trangen til det trykte Ord ogsaa begyndte at gøre sig gældende i Rusland, og det er endog Czaren IWAN WASILJEWITSCH, hvem Historien senere gav Tilnavnet DEN GRUSOMME, der har Fortjenesten af at have indført Bogtrykkerkunsten i sit Land. Grunden hertil var, at den af uvidende Skrivere afskrevne Bibel og øvrige gejstlige Værker var saa forvanskede og vrimlede af meningsforstyrrende Fejl, at de var ubrugelige til Gudstjenesten, og maatte erstattes med ny. Fejlene og Vildfarelserne i de haandskrevne Bøger var saa betydelige, at Czaren endog befalede, at alle i Klostrene værende Bøger skulde gennemses af Sagkyndige, og de, der ikke var hel fejlfri, offenlig brændes paa Torvet i Moskow. En Kreds af fremadstræbende Mænd med det daværende gejstlige Overhoved i Spidsen lykkedes det let at faa Czaren til at indføre Bogtrykkerkunsten i sit Rige.

Som det i en af de først trykkede Bøger hedder, besluttede Czaren at anlægge et Bogtrykkeri, »for at aftrykke de haandskrevne Bøger, som da i Følge det hurtigere Arbejde for en billigere Pris kunde komme enhver troende Kristen i Hænde, blive læst og højt forkyndt, og saaledes blive udbredt over det hele Rusland.«

Det første russiske Bogtrykkeri skulde altsaa udtrykkelig tjene til at mangfoldiggøre Biblen og andre Skrifter af religiøst Indhold. Fedorow, der fik den ærefulde Opgave, at bringe Czarens Ide til Udførelse, viste sig ved sin usædvanlige Iver værdig dertil. Czaren lod opføre en Bygning til »Hof-Bogtrykkeriet«; hertil gik rigtignok 10 Aar, men da saa den stod færdig, 1563, tog Fedorow fat paa Arbejdet. Czaren havde opført sin Bygning midt i sin Residensstad Moskow, mellem den russiske Adels pragtfulde Bygninger, med stor Luksus, høje Taarne o. s. v., saa at Fedorow med berettiget Stolthed har trykt i en af sine Bøger: »Czaren har ingen Omkostninger skyet ved Opførelsen af Bogtrykkeriets Bygning.«

Hvor, af hvem og under hvilke Forhold Iwan Fedorow har lært Bogtrykkerkunsten, der den Gang var helt ukendt i Rusland, vides ikke. Man kender endog saa lidt til den første russiske Bogtrykkers Levnedsløb, at man ikke deraf kan drage nogen Slutning eller Formodning. Man véd kun, at han er født i Byen Nikolo-Gustoni i Guvernementet Kaluga, og at han var indviet som Diakon i den hellige Nikolaj Lnjanyjs Kremlkirke. Altsaa var Fedorow en kristen Præst.

*) Græsk-katholske.

Den første Bog, Fedorow trykkede, var »Apostlenes Liv«. Den udkom 1. Marts 1564, og havde været næsten et Aar under Arbejde. De russiske Bibliotheker ejer endnu nogle Eksemplarer af Bogen; et af dem blev offenlig forevist under Festen i St. Petersborg i Anledning af Fedorows 300-Aars Jubilæum. I Udstyrelsen skiller »Apostlenes Liv« sig kun lidt fra de haandskrevne Værker: man finder her de samme snirklede, kolorerede Initialer og grove Tegninger, som smykkede disse.

Denne Nyhed frembragte i mange Kredse uvenlig Hvisken og Knurren, Nag og Fjendskab. En stor Mængde Afskrivere var jo derved gjort brødløse, og dette havde til Følge, at den uvidende Mængde stillede sig fjendtlig mod den ny Kunst, udskreg den første Bogtrykker som en Kætter og Troldmand, der havde sluttet Pagt med Djævlen, og truede ham endog med Døden, saa at Fedorow og hans Medhjælper, Peter Timofiejew, maatte flygte fra Moskow. I anden Udgave af »Apostlenes Liv«, som Iwan Fedorow senere trykkede i Lemberg, fortæller han udførligt i en Epilog denne sørgelige Episode af hans Liv. Af hans Fortælling ses det, at den mod ham rettede Forfølgelse ikke var udgaaet fra Czaren selv, men fra hans Skriver, som havde ophidset sine verdslige og gejstlige Forbundsfæller.

Nu begyndte Iwan Fedorows Vandreliv. Han flygtede til Lithaven til den polske Kong Sigismund Avgust, som modtog ham meget venlig. En saadan Modtagelse forklarer sig derved, at Kulturen i Polen allerede i længere Tid havde staaet højere end i Rusland, og Bogtrykkerkunsten var heller ikke dér ny længer. Allerede i Aaret 1525 havde en fra Prag indvandret Bogtrykker, SKORINA, havt Trykkeri i Wilna, Hovedstaden i Lithaven, og trykkede Bøger i det slaviske Sprog. I Krakav havde endnu tidligere (1491) en Bogtrykker ved Navn FIOL trykt slaviske Bøger. En Ven fandt den russiske Flygtning navnlig i Fyrst Georg Chodkewitsch, der paa sit Gods Sabludowo havde oprettet et Bogtrykkeri; dette overdrog han Fedorow i Aaret 1568. Her trykkede Fedorow sammen med sin Medhjælper Timofiejew i 1569 »Evangeliet«; men da Timofiejew kom i Tjeneste hos en rig Borger og rejste med ham til Wilna, blev Fedorow ene tilbage og fortsatte Trykkeriet i flere Aar; til Hjælper havde han en Bonde, som han havde sat ind i Faget.

Pludselig lod den af Alderdom og Svaghed nedtrykte Fyrste sit Trykkeri lukke. Grunden hertil er ubekendt; man véd kun, at Fedorow af den gamle Herre fik Befaling til at opgive sin kære sorte Kunst og til Erstatning fik han tilegnet et større Gods. Fedorow kunde nu føre et mageligt og behageligt Liv og herske over mange Livegne; men med sin livfulde, daadrige Aand og glødende Kærlighed til sin Kunst følte han sig ikke lykkelig i sin ny Stilling; dette Landmandsliv fandt han uforeneligt med sit høje Kald, han fandt det — efter hans egne Ord — langt ædlere og skønnere at udstrø den aandelige Sæd, end at saa Korn og Hvede.

Under Indflydelse af disse Betragtninger snørede Fedorow sin Randsel, og med de Ord: »Den Plov, hvormed jeg skal pløje i Verden, er Bogtrykkerpressen«, vandrede han fra Godset og gik en uvis Fremtid i Møde, offrende Ro og Vellevned for sin Ide. Vi finder ham dernæst i Lemberg, som den Gang var Centralpunktet for hvad man maaske kan kalde »det fremadstræbende Rusland«, og herfra haabede han, »ad Bogtrykkerkunstens Vej at kunne udbrede de guddommelige Sandheder til det russiske Folk«. Da han ingen Penge havde til Oprettelsen af et Trykkeri, henvendte han sig til Stadens højtstaaende og rige Indbyggere med Bøn om Understøttelse, men mødte overalt kold Ligegyldighed. Af hans egen rørende, naive Fortælling ses det, hvor ofte han forgæves gik Tiggergang i de rige og ansete Huse. Lige saa liden Nytte havde han af at sende Gejstligheden en Ansøgning, i hvilken han fremhævede Bogtrykkerkunstens Vigtighed for Folket. Endelig lykkedes det ham dog at faa samlet en lille Pengesum, hvorfor han oprettede et Bogtrykkeri. Endskønt han arbejdede med utrættelig Iver gik Forretningen dog slet, og tilsidst saa han sig nødsaget til at pantsætte sit Trykkeri og alt Tilbehør til en Lembergerjøde for 411 Gylden. Paa Opfordring af Fyrst KONSTANTIN OSTROGSKY begav Fedorow sig nu 1580 til dennes Slot Ostrog. Her trykkede han ved Hjælp af sin Søn den ostrogske Bibel, den første fuldstændige Bibel i det slavisk-russiske Sprog, og senere Salmerne og det ny Testamente.

For den russiske rettroende Kirke var Fedorows typografiske Virksomhed i Ostrog af stor Vigtighed: paa Grund af det store Antal »rettroende« gejstlige Bøger, som fra hans Trykkeri blev udbredt blandt Folket i hele det sydlige Rusland, lykkedes det Russerne at forhindre den romersk-katholske Læres Indtrængen.

Og dog blev Fedorow ogsaa her lønnet med Utak. Han rejste derfor tilbage til Lemberg, i den Hensigt atter dér at tage fat paa sin afbrudte Virksomhed, men fra nu af til sin Død var det ham ikke muligt at opdrive saa mange Midler, at han kunde indløse sit pantsatte Trykkeri. Og saa døde Ruslands første Bogtrykker i en Forstad til Lemberg, nedbøjet af Aar og Slid, i den dybeste Nød og Elendighed.

* * *

Den bekendte russiske Historieskriver POGODIN karakteriserer Fedorows Liv i følgende udtryksfulde Ord: »Han lærte og han arbejdede; han opnaaede at

trykke den første Bibel i Moskow; han blev tvungen til at flygte, søgte overalt Midler til at realisere sin Ide, han nedværdigede sig, led, sørgede, bøjede sig dybt til Jorden, bad, underkastede sig alle mulige Savn, tilsidesatte alle jordiske Fordele, gav Afkald paa al Velvære, naar det kun maatte forundes ham at trykke, trykke og atter trykke, trykke saa meget som muligt og udbrede Guds Ord. I Kristi Navn gik han Pilgrimsgang fra Sted til Sted med sin Kunst; fra Moskow til Lithaven, fra Lithaven til Galisien, til Lemberg, fra Lemberg til Wolhynien, til Ostrog, hvor han opnaaede den Lykke, fjorten Aar efter sin ufrivillige Flugt fra Moskow, at trykke en fuldstændig Bibel; derefter drog han atter til Lemberg, hvor han kort efter opgav sin Aand, og hvor den utrættelige Vandringsmand endelig fandt Hvile.«

* * *

Den 5. December 1883 genlød Iwan Fedorows Navn fra Nord til Syd, fra Vest til Øst gennem hele det russiske Rige, og overalt bragte saavel den første russiske Bogtrykkers Fagfæller som enhver Ven af Dannelse og Oplysning hans Minde en Hyldest. Da man ikke kendte Fedorows Fødselsdag, fejrede man hans trehundredaarige Dødsdag, den Dag, paa hvilken denne Bogtrykkerkunstens ædle Martyr sluttede sin møjsommelige Vandring.

Typografernes Hjælpekasser.

(Sluttet).

Efter korte Repliker af P. CHRISTENSEN, CALMAR og RASMUSSEN talte HEINEMANN for Bestyrelsens Forslag. Den portionsvise Understøttelse var han absolut imod, da de, der havde Raad til at betale højere Kontingent, kunde forudsættes at blive syge oftere og i længere Tid. De unge bliver oftere syge end de ældre, men maaske af kortere Varighed. — LOUW troede tværtimod, at de Ældre var mere udsatte for Sygdom. — Den større Tilgang af Medlemmer *maatte* give større Overskud. Han hævdede, at det netop var de gamle man vilde støtte. — HALLENGREEN fastholdt det foreliggende Forslag og i alt Fald sit Ændringsforslag. — MADSEN foreslog fri Medicin. Forhøjet Hjælp vilde nemt medføre Simulation. KASSEREREN paaviste, at naar man gennemgik Sygelisterne vilde man sé, at det var de unge (25—40 Aar), der havde nydt mest Sygehjælp. Han vilde hellere have Hjælpen portionsvis end den foreslaaede Forhøjelse. Den Frygt, der var udtalt for Simulationer, nærede han ikke, thi vilde en Mand sikre sig en større Sygehjælp, kunde man være sikker paa, at Vedkommende var vant til at have en god Indtægt, saa at det ikke kunde betale sig at simulere Sygdom. Der var ikke i hans Tid forefaldet saadanne Tilfælde. — RASMUSSEN holdt fast ved, at i andre Sygekasser var det de unge, der nød mindst Hjælp. — KASSEREREN fremdrog Eksempler paa, at der var yngre Medlemmer, der sidste Aar havde faaet henved 90 Kr. i Sygehjælp. — HEINEMANN vilde holde sig til Kassens Regnskab og ikke til de 8 Forslagsstillere. De Gamle var ikke saa hyppig syge som de Unge. Han støttede fremdeles Bestyrelsens Forslag. — Efter at endnu nogle Medlemmer havde udtalt sig dels imod, dels for Forhøjelsen satte Dirigenten følgende af Bestyrelsen stillede Forslag under Afstemning:

Bestyrelsen foreslaar: 1) at udsætte Sagen indtil næste Aars Regnskab foreligger.

2) Til næste Generalforsamling at fremsætte Forslag om en forholdsvis højere Sygehjælp med tilsvarende forhøjet Kontingent.

Ved Haandsoprækning *forkastedes* Bestyrelsens Forslag med overvejende Majoritet.

Derefter sattes Forhøjelsen af Sygehjælpen fra 10 til 12 Kr. ugenlig under Afstemning. Ved skriftlig Afstemning *vedtoges* Forslaget med 59 St. mod 28.

HALLENGREENS Forslag om portionsvis Understøttelse vedtoges ved simpel Afstemning saa godt som enstemmigt.

Punkt 4. Forslag af LOUW: Typografernes Hjælpekasser deltager i de samvirkende Sygekassers Fællesrepræsentation, indlededes af Forslagsstilleren, der oplyste, at hver Sygekasse betaler aarlig 5 Kr. til Fællesrepræsentationen. Der vælges ikke nogen særlig Repræsentant, men Sygekassen repræsenteres ved et af sine Bestyrelsesmedlemmer. Han fremdrog flere af de Fordele, der vilde være forbundne ved Tilslutningen, og anbefalede Medlemmerne at støtte Forslaget. — Efter at N. HANSEN havde anbefalet Forslaget, *vedtoges* Tilslutningen enstemmig.

Dagsordenen var hermed udtømt og Mødet hævedes. Da der imidlertid paa dette Møde ikke blev vedtaget nogen Bestemmelse om, naar de vedtagne Forslag skal træde i Kraft eller om en mulig Aldersgrænse for den portionsvise Understøttelse, vil rimeligvis en ny Generalforsamling i Hjælpekasserne snart kunne stilles i Udsigt.

b.

Forskelligt.

I Følge modtaget Telegram fra *Bergen* er GEELMUYDENS og NIELSENS Trykkerier bleven *blokerede*. Det er en Selvfølge, at ingen ærekær Kollega her fra Danmark vil lade sig forlede til at tage Arbejde i Bergen.

— **Hvad der trykkes i Danmark.** Af Bibliothekar, Justitsraad Chr. Bruuns »Aarsberetninger og Meddelelser fra det store kongelige Bibliothek« ses det, at der for Tiden i Danmark trykkes 175 Aviser og 244 forskellige Tidsskrifter. I Finantsaaret 1883—84 er der trykt 2,630 Bøger, hvoraf 900 Smaaskrifter. Danmark og dets Bilande har for Øjeblikket 211 Bogtrykkere.

— **Liniemaal af Messing.** Som det af et Avertissement i dette Nr. vil ses har Hr. Mekanikus A. NIELSEN forfærdiget et Liniemaal af Messing saavel til Korpus som til Petit. Da Hensigtsmæssigheden af et saadant uforanderligt og uopslideligt Maal taler for sig selv, behøves der ingen Anbefaling fra vor Side, ligesom ogsaa den urimelig billige Pris (50 Øre for et Maal paa 50 Linier) letter Anskaffelsen for enhver, der har Brug for det. Maalet leveres paa Grundlag af det Fries-Thieleske (Leipziger-System), men paa udtrykkelig Bestilling kan det ogsaa leveres efter det Didot'ske (det franske) System.

Dødsfald.

I Tirsdags Morges døde i København Kaptejn, Bogtrykker ERNST CONCADO LØSER, og med det samme forsvinder rimeligvis et Bogtrykkeri, som altid har indtaget et meget lavt Standpunkt, og som for mange Aar siden har opgivet at følge nogenlunde med Tiden. Løser havde i sin Ungdom arbejdet nogle Aar i Paris og i Leipzig, og etablerede straks efter sin Hjemkomst 1840 sit Bogtrykkeri.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

PEDER MEDOR LARSEN (sidst arbejdet i Holbæk; Medlem af »Dansk typ. Forening«; Hansons Stempelfabrik).

KORNELIUS LIE (fra Christiania, har ikke i den senere Tid været Medlem af nogen Forening; sidst arbejdet i Drammen; Luno).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE:

L. RASK (Thieles Bogtrykkeri).

Lørdagen den 4. April afholdes en

ekstra-ordinær Generalforsamling

med følgende Dagsorden:

1. Forslag af Styrelsen.
2. Forslag til nye Love.

NB. Det af Styrelsen udarbejdede Forslag til nye Love vil blive omdelt med dette Nr., og event. Ændringsforlag bedes indsendte inden 26. Marts.

STYRELSEN.

Typografernes Hjælpekasser.

Søndagen den 29de Marts, Formiddag Kl. 11, afholdes en ekstraordinær Generalforsamling i Skindergade 9, 1ste Sal.

Dagsorden:

Forslag af Styrelsen:

1) Det paa forrige Generalforsamling af 8 Medlemmer stillede og vedtagne Forslag træder i Kraft fra 1ste April d. A.
2) Bestemmelser angaaende det vedtagne Forslag om forhøjet Sygehjælp: Forhøjet Sygehjælp indtræder først 3 Maaneder efter Anmeldelsen, hvorimod Nedsættelse indtræder straks.

Et Medlem, der er Patient, kan ikke faa Sygehjælpen forhøjet.

Medlemmer, der maatte ønske forhøjet Sygehjælp, kunne indtil 1ste Maj melde sig indtil 45 Aars Alderen. Efter denne Tids Udløb kan Ingen over 35 Aar sikre sig forhøjet Sygehjælp.

Disse Bestemmelser tilføjes Slutningen af § 15 og træde i Kraft fra 1ste April d. A.

Medlemmerne bedes møde talrig.

København, den 18de Marts 1885. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Paa given Anledning gøres d'Hrr. Lokalforeningsformænd opmærksom paa følgende Punkt i Overenskomsten med »De forenede Hjælpekasser i København: »Det Bevis, hvormed et Medlem af »De forenede Hjælpekasser« legitimerer sig paa sin Rejse, har kun Gyldighed for »Dansk typ. Forening«, forsaavidt han rejser for at søge Plads, og da *kun* i 8 Uger, saa at det rejsende Medlem af Hjælpekasserne, som ikke *inden* den 56. Dag om Aftenen, Legitimationens Dato iberegnet, melder sig syg til en Lokalforeningsformand, ingen Sygehjælp kan fordre.

Paa denne Legitimation kan ingen Rejseunderstøttelse kræves.

HOVEDBESTYRELSEN.

Bortrejste Medlemmer:

Nestved, VALDEMAR L. NIELSEN (til København).

Brevkasse.

H. O—n. For sent til dette Nr.
V., Svendborg. Ligeledes.

KUNDGØRELSER.

En Maskintrykker

med gode Anbefalinger, søger Plads i København eller en Provinsby. Billet, mrkt. 1000, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Bestyrer.

En i Bogtrykkeriet uddannet Mand, der kan stille Kavtion og med Dygtighed og Energi lede et Trykkeri, kan til 1. Maj faa Ansættelse her i Byen. — En, som er kendt her paa Pladsen, vil blive foretrukket, og gode Anbefalinger forlanges. Billet, mrkt. M. A. Nr. 364, bedes indlagt paa Bladets Kontor i Løbet af 8 Dage.

En Hat er for 14 Dage siden bleven forbyttet i Foreningens Lokale. Vedkommende bedes snarest muligt berigtige Fejltagelsen hos Opvarteren samme Sted, som har hans Hat i Opbevaring.

D'Hrr. Bogtrykkere og Typografers Opmærksomhed henledes paa

Korpus og Petit Maal

graveret i Messing, (Maalet er inddelt i 50 Linjer) à 50 Øre pr. Stk. Pr. Bestilling leveres Maalet i Løbet af 1 Dag.

C. NIELSEN,
Mekanikus
Farvergade Nr. 24, 2. Sal.

Ordres paa antike og moderne Skrifter og Indfatninger fra det for Leveringen af bedste Materiale anerkendte Skriftstøberi: Bauer & Ko., Stuttgart, modtages af

A. Rasmussen,
Niels Hemmingsensgade 19 København K.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 13. | København, den 28. Marts 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

V.

Medens Chr. Pedersen havde Bogtrykkeri i Malmø havde han i sin Tjeneste en »ung Karl fra København« ved Navn CHRISTOFFER BARTH. Efter al Sandsynlighed var denne Christoffer en Slægtning af Bogtrykkeren Hans Barth i Roskilde, muligt hans Søn. Christoffer Barths Løn hos Chr. Pedersen var 8 Daler om Aaret, men naar han arbejdede i Trykkeriet skulde han have 12 Daler. Skønt Christoffer Barth saaledes ikke var fæstet som Bogtrykkersvend, lærte han dog Typografien, og 1557 rejste han til København, hvor han oprettede et Bogtrykkeri.

Christoffer Barth kom hovedsagelig til at trykke for den lærde Niels Hemmingsen, der just paa det Tidspunkt, Barth kom til København, var bleven udnævnt til Doktor i Theologien. Den første Bog, Barth trykkede, var rimeligvis: *Hemmingius de Regeneratione*, som udkom 1558.

1559 trykkede Christoffer Barth et latinsk Værk for Balthasar Jacobi: *Sepulchri facies M. T. Ciceronis* etc. Bogen er halvtredje Ark Kvart og er især mærkelig ved, at der forekommer nogle græske Ord, som Barth ikke har kunnet sætte, da han ikke har haft græske Typer i sit Trykkeri; han har imidlertid reddet sig ud af denne Forlegenhed ved efter Haandskriftet at skære i Træ vedkommende græske Ord saa ligt som muligt.

Christoffer Barths Virksomhed som Bogtrykker har dog ikke været af lang Varighed. Allerede 1562 trykkes Spangenbergs Postil og Niels Hemmingsens Pastoraltheologi hos Barths Arvinger, og disse har næppe fortsat Trykkeriet ret længe.

* * *

I Hans Vingaards Arvingers Trykkeri arbejdede en Mand, som hed LAURENS BENEDICT. Han fik dog snart sit eget Trykkeri og blev en af det sekstende Aarhundredes dygtigste Bogtrykkere. Den 11. Decbr. 1564 fik han, »for at han bedre kan varetage og forrette sit Haandværk, Tilladelse til at være fri for Vagt, Landsknægtholdelse og al anden Hold, saa og for Skat, Sice og al anden Byens og borgerlig Tynge«.

To Aar tidligere var der udstedt en kongelig Forordning, som udtalte, at »saa og efterdi der findes udi vor Stad København gode Prentere, ville vi, at herefter ingen danske Bøger skulde sælges noget steds udi vort Rige Danmark, uden at de er prentede udi vor Stad København og af de Højlærde ved Universitetet efterseet«.

Nu maa det indrømmes, at Bogtrykkerkunsten i Danmark efter at Ludvig Dietz havde trykket sit Pragtværk, Kristian den tredjes Bibel, havde hævet sig betydeligt, og der var paa det Tidspunkt, dette Kongebud udgik, fire Bogtrykkerier i København. Anordningen, at de Lærde ved Universitetet skulde efterse Bøgerne, var ikke ny; en saadan Censur eksisterde allerede fra 1535, idet Kirkeordinansen bød, at ingen Bøger maatte trykkes eller indføres, med mindre de er af »vor høje Skole oversete og faar et godt Vidnesbyrd af hver Superattendent her udi Danmarks Rige«. — Denne Censur varede til 4. September 1770.

Den 24. November 1564 fik Laurens Benedict kongelig Bogtrykkerbevilling, idet Frederik den anden »gør vitterlig, at os elskelig Laurens Benedict, Borger og Bogtrykker her udi vor Købstad København, og ingen anden uhindret og fri skal prente alle de Bøger, latine, danske og tyske, som prentes skal her udi Riget, men maa heller ikke trykke for andre andet end hvad Universitetet giver ham Tilladelse til; ingen maa efter ham trykke de Bøger, som han har trykt. Og hvad han skal trykke, skal han have saa præcis, at han ikke skal komme i Forlegenhed for Svende, Papir og andet«.

Denne Bevilling blev naturligvis i mange Punkter ikke overholdt, og det har vel ogsaa kun været Kongens Mening, at ingen anden end Laurens Benedict maatte trykke Universitetets Arbejde.

Af de mange Bøger, der udgik fra Laurens Benedicts Bogtrykkeri skal nævnes Niels Hemmingsens kristelige Lærebog: *Liffsens Vey*. Den er i lille Oktavformat, sat med smuk, ren Mittel Fraktur, 27 Linier paa Siden. Til Titlen, der efter Datidens Skik indeholder en Del Linier (17), er anvendt fire Frakturskrifter af forskellig Størrelse og en Kursiv til Aarstallet; den er trykt med

sort og rød Farve. Det er saaledes sandsynligt, at Benedict til denne Titel har anvendt alle de Frakturskrifter, han havde i sit Trykkeri.

Et berømt Værk trykkede Laurens Benedict 1573, nemlig den første Bog, Tyge Brahe udgav. Medens denne lærde Adelsmand opholdt sig hos sin Morbroder Sten Bille paa Herredsvad, opdagede han den 11. November 1572 en ny Stjærne i Stjærnebilledet Kassiopeja. Da han i Foraaret 1573 kom til København, havde endnu ingen af de Lærde iagttaget denne Stjærne, og de fik Tyge Brahe til at lade det Skrift trykke, han havde forfattet om sin Opdagelse: *De stella nova* etc.

1593 udgik en Folkebog fra Laurens Benedicts Trykkeri: »*Alle Christelige oc dydelige Jomfruers ærekrantz*«. Bogen er i lille Oktavformat, særdeles smukt udstyret, med Træsnit og med en sammensat, dobbelt, men ikke svær Røskenramme om hver Side.

Lige indtil 1602 udkom Bøger med Laurens Benedicts Trykkersted. Der er udtalt den Formodning, at Laurens Benedict har haft en Søn af samme Navn, som har overtaget Trykkeriet efter Faderen, hvis Dødsaar ikke kan opgives*).

* * *

1562 fik København en ny Bogtrykker, nemlig JOHANNES ZIMMERMANN eller, som han i latinske Bøger kaldte sig, JOHANNES XYLANDER. Han er kun lidet kendt, og det sidste Skrift, man véd udgik fra hans Trykkeri, »*Mathæus Judex de Typographiæ inventione*«, bærer Aarstallet 1566**).

Helligdagsarbejdet.

Nu, da Helligdagene stunder til, tillader Undertegnede sig at anmode den ærede Redaktion venligst at give os Svar paa følgende Forespørgsel til Tarifens rette Forstaaelse.

1. Er det tilladt at arbejde Skærtorsdag og Langfredag (eller en Del deraf) *uden den foreskrevne Godtgørelse af* 50% (vide Tarifen § 18)?

2. Er det tilladt en Principal *at holde sit Trykkeri aabent* for »hvem der vil komme«?

3. I Tilfælde Arbejde *forlanges* udført paa Helligdage, *uden Godtgørelse*, hvorledes har man da at forholde sig?

Flere Medlemmer.

* * *

Denne Forespørgsel kan ganske simpelt besvares med Tarifens § 18, der siger, at »regelmæssigt Søn- og Helligdagsarbejde kan ordenligvis ikke finde Sted; forlanges *imidlertid Arbejde paa Søn- og Helligdage, godtgøres dette med* 50%.*)

Altsaa: ad 1. nej! ad 2. nej! Saafremt det tillades en Principal at holde sit Trykkeri aabent for »hvem der vil komme«, aabnes der derved Porten paa vidt Gab for det mest haandgribelige Tarifbrud — og saadant bør ingen ærekær Typograf indlade sig paa.

ad 3. I saa Tilfælde nægter vedkommende ganske simpelt at arbejde paa Helligdagene; kan dette ikke lade sig gøre, søger man sin Ret hos Voldgiftsretten, og for saa vidt Principalen ikke er Medlem af »Foreningen af danske Bogtrykkere« og altsaa ikke hører ind under nævnte Rets Jurisdiktion, kræver man Foreningens Hjælp. Vi anmoder overhovedet vore Kolleger om, paa det strængeste at holde paa Tarifens korrekte Anvendelse.

RED.

Lærlingeuvæsenet.

Det er ret vakre Forhold, man i den sidste Tid trækker frem for Offenligheden; men det er kun en lille Part; de allerede fremdragne Tilfælde har mange Sidestykker, der skjules, dels af Ligegyldighed fra de Typografers Side, der arbejder paa disse Trykkerier, dels maaske ogsaa ved Tanken om, at »der er Intet at gøre ved det«. Navnlig drives »Fabrikationen« af Typografer aldeles maskinmæssigt: saasnart en er udlært, staar en anden ved Døren; man søger derfor ogsaa at holde Lærlingeantallet fuldt, i Almindelighed 4—5 mod et Par Typografer; dette er da Tilfældet paa de fleste smaa Trykkerier i Provinserne. Nu lader det til, at Redaktøren af Venstrebladet »Skanderborg Avis«, Hr. OLUF H. JØRGENSEN, vil forsøge at forcere Fabrikationen paa sit Trykkeri, idet han har gjort Begyndelsen med sin fhv. Tjenestekarl, som han den 1. Marts har fremstillet til Afbenyttelse for den Lavestbydende, *med kun godt 2 Aars Læretid.*

Vedkommende kom i sin Tid til Hr. Jørgensen som Tjenestekarl og arbejdede som saadan i længere Tid; men rimeligvis har »de fede Lønninger« og »det magelige Arbejde«, som navnlig hos Hr. Jørgensen paa den Tid var saa misundelsesværdigt (nemlig 12 à 14 Kr. og 12 Timer daglig) forekommet den daværende Karl et Eden, som nok er værd at naa, thi en skøn Dag i Sommeren 1882 saa man vor Helt, CARL SØRENSEN er den ny Kollegas Navn, producere sig som Sætterlærling hos Hr. Jørgensen, og den 1. Marts 1885 blev han paatrykt Stemplet »Typograf«, *altsaa efter godt 2 Aars Forløb!*

*) C. Nyrop: Den danske Boghandels Historie.

**) Prof. R. Nyrop: Bidrag til de københavnske Bogtrykkeriers Historie. København 1800.

*) Fremhævet af os. RED.

Da vi hørte Betingelserne første Gang (de lød for Resten endnu fordelagtigere, men af en eller anden Grund er der gaaet længere Tid til hans »Uddannelse« end vi hørte, der skulde bruges) trak vi paa Smilebaandet, thi det forekom os lidt underligt, at en saa »arbejdervenlig« Mand som Hr. Jørgensen ellers vil gælde for, vilde tilføre det allerede i Forvejen overfyldte Marked en saa umoden Vare, saa meget mere, som nævnte Redaktør tidligere (naar undtages et enkelt Tilfælde, der dog mislykkedes paa Grund af Individets Ubrugbarhed) har holdt *strængt* paa »de 5 Aar« og endog derover.

Foruden at der herved tilføjes Typograferne Skade i Almindelighed, forekommer det os mindre smukt af Hr. Jørgensen overfor sine nuværende og forhenværende Lærlinge, at indføre »2 Aars Driften« paa sit Trykkeri.

a+y.

Typografernes Sangforening

afholdt i Lørdags sin halvaarlige Generalforsamling. Til Dirigent valgtes ALBERT CHRISTENSEN.

Kassereren, VALD. CARLSEN, aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar samt indstillede Regnskabet til Godkendelse. — Foreningen havde havt gode Møder i Begyndelsen af Sæsonen. Et afholdt »Hundredegilde« havde været baade fornøjeligt og billigt. Efteraarskoncerten i November var godt besøgt, og havde i Modsætning til Snell-Festen f. A. givet Overskud. Efter denne Koncert havde der været ringere Besøg ved Prøverne til Aarsfesten; desuagtet var man dog mødt med omtrent helt nyt Program til denne, der efter Sigende var en af de bedste Aarsfester, der havde været afholdt; det var tillige den Aarsfest, der havde givet mindst Underskud (91 Kr. 50 Øre). Der var herefter lært flere Sange, dels til Sommeren dels til Efteraarskoncerten, da man maatte benytte saa meget som muligt af næste Sæson til at indøve Sange til 40-Aars-Jubilæet. Medlemsantallet var i det forløbne Aar steget fra 87 til 109. Aaret havde været heldig i pekuniær Henseende, saa at Foreningens Gæld var betalt og der desuden var en Kassebeholdning paa 59 Kr. 86 Øre.

ALBERT AUENER udtalte, at Tilgangen af Medlemmer havde været regelmæssig. Grunden var 1) et velvilligt Forhold overfor de forskellige Foreninger, og 2) at der var kommet Liv i Sangen, saa at man ikke mere, som for 2 à 3 Aar siden, skulde sidde uden at komme til at synge. Men en stor Fejl var det, at Sangernes Antal ikke stod i Forhold til Medlemmernes; det var ligefrem lunkent, at et Fag paa omtrent 600 kun kunde samle saa faa Sangere.

DECHER udtalte paa Revisorernes Vegne en Tak til Kassereren for den Maade, hvorpaa Regnskabet var ført, og til Bestyrelsen som Helhed for den Økonomi, der var anvendt ved de forskellige Arrangements.

Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Til Punkt 2 paa Dagsordenen, »Forslag af Bestyrelsen: Slutningen af 1. Stykke af Lovenes § 4 omændres saaledes: . . . . naar undtages Aarsfesten, i hvilken han ikke gratis kan deltage, uden at have betalt Kontingent for mindst 3 Maaneder«, stillede RUD. JACOBSEN et Ændringsforslag, saalydende: ». . . . . naar undtages Aarsfesten, i hvilken ingen gratis kan deltage, med mindre han har betalt Kontingent for de tre sidst forløbne Maaneder«. Ændringsforslaget støttedes af DECHER og vedtoges enstemmig.

Punkt 3: »Valg af en Bestyrer og en Kasserer i Stedet for d'Hrr. ALB. AUENER og VALD. CARLSEN, som fratræder efter Tur«. De fratrædende genvalgtes med Akklamation.

CARLSEN forlangte skriftlig Afstemning. Denne foretoges, og Resultatet af Stemmeafgivningen var, at d'Hrr. genvalgtes enstemmig med 32 Stemmer.

Uden for Dagsordenen meddelte BYNCK (Bestyrelsesmedlem) at nye Love vilde blive uddelte paa næste Møde tilligemed Udkast til Love for de samlede Sangforeninger, hvortil Ændringsforslag skulde indsendes senest d. 4. April.

SCHMIDT ankede over, at et Medlem havde faaet tilsendt Kvittering for en Maaned, uagtet der i Lovene stod, at man kunde restere i 3 Maaneder.

KASSEREREN: Regnskabet var saaledes affattet, at det skulde staa angivet, af hvilken Grund Beløbet manglede, hvad enten det var paa Grund af Arbejdsløshed, Militærtjeneste eller lign. Naar Kvittering var tilsendt for en Maaned, havde det udelukkende sin Grund i Hensynstagen over for Medlemmerne, idet mange ikke ønskede at staa paa Restancelisten.

DECHER og N. HANSEN sluttede sig til den sidste Taler, hvorefter Mødet hævedes.

CHR. J. HELMIG.
Sekretær.

Hr. Redaktør!

Af en Meddelelse, der — efter hvad jeg tilfældig erfarer — i denne Maaned er omdelt til »Typ. Sangforening«s Medlemmer, fremgaar det, at jeg er *slettet ud* af denne Forening; jeg udbeder mig Tilladelse til at knytte nogle Linier til denne Udslettelse.

Det var i 1875; »Typ. Sangforening« var saa uheldigt stillet baade med Hensyn til Medlemmer og Midler, at man paa ekstraordinære Generalforsamlinger forhandlede om dens fuldstændige Ophævelse. Jeg var den Gang blandt dem, som besluttede at yde et Bidrag til dens Bestaaen, og fortsatte, paa en enkelt Afbrydelse nær, indtil for henved et Aar siden. Ved den Lejlighed gjorde jeg Budet opmærksom paa, at jeg ikke ønskede

flere Kvartalsregninger, men blev dog tilstillet endnu et Par Stykker, medens jeg søgte at gøre forstaaelig, at det maatte bero paa en Fejltagelse.

Jeg har altsaa i en Del Aar ydet mit Bidrag, uden at optage saa meget som en Alen Plads i den nævnte Forening, og uden at vide at have noget Bekendtskab til dens Medlemmer, til dens Bestyrelse eller nuværende Kasserer, og Medlemskort véd jeg ikke om eksisterer.

Tiden har imidlertid forandret saa meget og Sangforeningen med; den er nu bleven ret velstaaende; og vil man ikke bidrage mere, saa bliver man *slettet ud* uden videre; jeg gentager: uden videre; thi slig en Hensynsløshed er absolut ikke passende, og man har nævnt mig mange Foreninger og Institutioner, hvis Kasserere ikke har fundet det under deres Værdighed i Tvivlstilfælde at søge Oplysning hos Vedkommende. Dette skulde den nuværende Kasserer i »Typ. Sangforening« lægge sig paa Sinde. Der siges, han er ung endnu; men lignende Tilfælde kan indtræde, og da skal han vel erindre sig, at man ikke upaatalt kan handle og gøre som man vil, selv om man er Kasserer i Sangforeningen.

C. F. FOSS.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

J. KAABER (Fr. Bagge).

VALDEMAR L. NIELSEN (sidst arbejdet i Næstved, Medlem af »Dansk typ. Forening«; Eltong).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDSLETTET:

L. FACK.

Lørdagen den 4. April afholdes en

ekstra-ordinær Generalforsamling

med følgende Dagsorden:

1. Forslag af Styrelsen.
2. Forslag til nye Love.

STYRELSEN.

Ændringsforslag til Lovene.

Af Formanden: I § 3 tilføjes efter »Navnet bliver offenliggjort«: »Ethvert Medlem, som ved sin Optagelse i Foreningen ikke er fyldt 25 Aar, skal samtidig melde sig til Optagelse i »Typografernes Hjælpekasser«.

Af et Mindretal i Styrelsen: § 10, 1 forandres saaledes: »1. Styrelsen bestaar af: Forretningsføreren, dennes Stedfortræder og tre Medbestyrere, samt tre Supleanter, som dog ikke deltager eller afstemmer i Styrelsens ordinære Forhandlinger. Styrelsens Virksomhed er kun administrativ og repræsentativ. Den er Foreningen ansvarlig for sine Handlinger. — I Forretningsførerens Fraværelse overtager Stedfortræderen hans Forretninger og det Styrelsesmedlem, som har opnaaet det største Antal Stemmer ved det sidst stedfundne Valg, træder i Stedfortræderens Funktion. De valgte Supleanter indtræder i paakommende Tilfælde, dog saaledes at den, der har opnaaet størst Stemmeantal, først indtræder. I Tilfælde af Stemmelighed afgør Styrelsen, hvem af Supleanterne, der skal indtræde; det samme er Tilfældet med det Styrelsesmedlem, der træder i Stedfortræderens Funktion.

I § 11 udgaar Ordene »Formand og Næstformand« og i Stedet for sættes: »Forretningsfører og Stedfortræder«.

Typografernes Hjælpekasser.

Søndagen den 29de Marts, Formiddag Kl. 11, afholdes en ekstraordinær Generalforsamling i Skindergade 9, 1ste Sal.

Dagsorden:

Forslag af Styrelsen:

1) Det paa forrige Generalforsamling af 8 Medlemmer stillede og vedtagne Forslag træder i Kraft fra 1ste April d. A.
2) Bestemmelser angaaende det vedtagne Forslag om forhøjet Sygehjælp: Forhøjet Sygehjælp indtræder først 3 Maaneder efter Anmeldelsen, hvorimod Nedsættelse indtræder straks.

Et Medlem, der er Patient, kan ikke faa Sygehjælpen forhøjet.

Medlemmer, der maatte ønske forhøjet Sygehjælp, kan indtil 1ste Maj melde sig indtil 45 Aars Alderen. Efter denne Tids Udløb kan Ingen over 35 Aar sikre sig forhøjet Sygehjælp.

Disse Bestemmelser tilføjes Slutningen af § 15 og træder i Kraft fra 1ste April d. A.

Medlemmerne bedes møde talrig.

København, den 18de Marts 1885. STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften bedes alle Sangerne møde til Indøvelse af Sange til Paasketuren.

Kolleger, der har tænkt at melde sig ind fra April, bliver i Aften Kl. 10 sat paa Stemme.

Paaske Morgen Kl. 9: Fodtur ad Strandvejen. Mødested »Trianglen«.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

I *Assens* er Typograf N. CLAUSEN valgt til Formand i Stedet for Hr. O. SPILCKER, som er bortrejst til Militærtjeneste.

Typograf CHR. GÜTHS Medlemsbog henligger hos

HOVEDBESTYRELSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Viborg, H. HANSEN (sidst arbejdet i Svendborg).
Assens, HOLGER AUENER (sidst arbejdet i Randers).
Holbæk, JULIUS A. BIGUM (sidst arbejdet i Ribe).
Nykøbing p. M., Typograf N. MØRUP (sidst arbejdet i Hobro).

Bortrejste Medlemmer:

Holbæk, JENS HANSEN til Militærtjeneste.
do. HANS WADUM til København.
Assens, OTTO SPILCKER, Militær.
Ringsted, PETER KNUDSEN SCHIEBYE til Silkeborg.

Brevkasse.

H. O—n. Deres Artikel maa desværre vente til næste Nr.
P. J. Petersen. Ligeledes.
H. C. Jacobsen. Ligeledes.

Obs. **Kundgørelser samt Artikler, der ønskes optagne i næste Nr., maa være indleverede til Redaktionen inden Tirsdag den 31. Marts.**

KUNDGØRELSER.

En dygtig og paalidelig Sætter

kan straks faa Plads paa Aalborg Stiftsbogtrykkeri. Nærmere ved Henvendelse til Forretningsfører Chr. G. Odense.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditor: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 14. | København, den 4. April 1885. | 12. Aargang.

Lyst og Ævne.

Om Mandagen gaar Konfirmanten hen til Præsten og henter sin Konfirmationsattest, saa gaar han ud og morer sig med sine Præstekammerater eller med sin Familie, om Tirsdagen begynder han at søge i Aviserne efter en Lære. Mange har vel i Forvejen sét sig om paa et eller andet Værksted og faaet Lyst til et eller andet Fag, mange lader Tilfældet raade, vælger efter Avisen et Fag, han tror at have Lyst til, og med det forlover han sig. Hans Forældre, næsten altid uformuende Haandværksfolk, maa endnu i Læretiden til Dels forsørge ham; hans Ugeløn strækker langt fra til til Klæder, Kost og Logis. I gamle Dage var det anderledes; da blev Læredrengen optaget i Mesters Hus, spiste ved Mesters Bord og fik sin Trøje syet af Mesters gamle Livkjole. Saadanne Forhold har dog næppe været Tilfælde i vort Fag. Man har sagt, at Læredrengen ofte havde det strængt den Gang, da man endnu ikke anede, der vilde komme en Lærlingelov, man kunde omgaa. Men den Tid kommer heller næppe tilbage for Københavns Vedkommende; i Provinserne hænder det endnu flere Steder, at Læredrengen faar Opholdet hos sin Mester. Man har sagt, at den Gang var Arbejderen mere alsidig dygtig og Arbejdet mere solidt; nu er Arbejderen Specialist, Arbejdet mere kunstigt og let. Industrien er nok gaaet frem med stærke Skridt, fordi næsten hvert Fag har faaet Maskiner i sin Tjeneste; men om Arbejderen er fulgt med, om der er givet ham Lejlighed til at kunne det, er et Spørgsmaal, der ikke her kan drøftes.

I vort Fag er Forholdet noget lignende. De gamle Bogtrykkere var mere kræsne i Valget af deres Læredrenge end nu; man siger ogsaa, at det Bogtrykkerarbejde, der tidligere lavedes, var mere solidt, mindre kunstmæssigt.

Valget af vort Fag er ofte tilfældigt. Konfirmanten læser Avertissementet om Tirsdagen, han har hørt, det er en pæn Bestilling, han har maaske ogsaa hørt, at nogle i Aviserne, som hedder Ombrækkere eller Faktorer, kan tjene 30, 40, 50 Kroner om Ugen — det giver ham *Lysten;* om han har *Ævnen* kan han jo umuligt have nogen Mening om; men han vil dog nok erfare, især naar han er en fornuftig Dreng, at i vor Tid kan man godt blive Typograf uden at have Ævner dertil.

Hvad Fordringer stiller vor Tids Bogtrykkere til den Dreng, de tager i Lære? Nogle stiller slet ingen Fordringer, andre forlanger en Prøve — i dansk Stil! Det er den vigtigste aandelige Ævne, de forlanger; for de legemlige Ævner skal Lægen indestaa for 50 Øre, og mindre Trykkerier, der ikke henregnes til Fabriker, slipper vist helt fri herfor. Vort Fag med sin indesluttede, giftsvangre Luft fordrer en god Konstitution og stærke Øjne; men jeg har set Principaler antage Drenge, der allerede i Læretiden brugte Briller, og jeg har hørt Udtalelser, naar en stærk, rødmosset Dreng kom i Bogtrykkerlære, som: »Det er Synd, han skal visne hen her, lad ham heller blive Tømrer eller Murer!« Vist er det Synd! men de spædlemmede, bryst- eller øjensvage, er det mindre Synd mod dem?

Udviklingen af Lærlingenes aandelige Ævner bliver der som bekendt fra vore Principalers Side sørget saa lidt for som vel muligt. Det er mest en privat Sag, om Lærlingen vil søge en Haandværkerskole, Studentersamfundets eller Arbejderforeningens Aftenundervisning for egen Regning, og det er forbavsende faa, der gør det. I den Alder vælger man sin Frihed, naar man har Lov til selv at vælge.

Man burde ikke glemme, af hvor stor Vigtighed, den faglige Uddannelse er. Ethvert Menneske er født til at være Konkurrent i sit Fag; jo flere Kundskaber, han kan erhverve sig, jo dygtigere han kan blive i sit Fag og gøre sine Ævner gældende, des fordelagtigere vil hans Stilling i Livet blive — med et Ord: han maa gøre sig konkurrencedygtig! Men tænker de Unge herpaa, og hvor mange af de Ældre gider vække deres Eftertanke? I en Artikel med Titlen *Zur Berufswahl und Berufsbilduug* skrives i *Helvetische Typographia* om dette Livsspørgsmaal bl. a. meget træffende: . . . . . Ofte finder den Unge altfor tidlig sit højeste Ideal i en »Livsledsagerinde«, og den sociale Jammer vil altfor hurtig omstyrte hans forhen byggede Luftslot!

A.

Fra Trykkeriet i Hillerød.

Tillad mig, Hr. Redaktør, at gøre Hr. E. K. Drakenberg opmærksom paa, at han endnu til Dato ikke har formaaet at afkræfte:

1) at der er gjort Misbrug af Lærlingene i Hr. Bergs Bogtrykkeri i Hillerød;

2) at Misbruget er sket efter Hr. Bergs Ønske (eller Befaling); og

3) at det endnu ikke er lykkedes ham at faa gjort Hr. Berg til en saadan Nullitet, at han skulde spørge Hr. »Bestyreren« om Tilladelse til at »antage« Sættere; samt

4) at det trods alle »Skriblerier« staar fast, at »Demokraten« Hr. Berg byder sine Sættere den laveste Beregningspris, der gives Sættere.

Hr. D. burde oplyse, hvorledes det forholder sig med den Undersøgelse, der er indledet angaaende Hr. Bergs Misbrug af Lærlingene; naar han kunde meddele, at det for Retten var godtgjort, at Ansvaret ikke hvilede paa Hr. B., vilde han kunne gøre ham en stor Tjeneste.

Til Slut maa jeg, Hr. Redaktør, protestere imod, at Hr. D. benytter »Typ.-Tid.« til Afløb for de Personligheder, han ikke kan faa optaget i noget andet Blad. De maa nemlig ikke tro, at han, der saa ofte har talt ringeagtende saavel om Typografernes Organisation som om deres Organ, kunde falde paa at henvende sig til »Typ.-Tid.«, saalænge han kunde faa Plads andet Steds; Sagen er den, at selv Hr. Bergs Hovedorgan har ment, at hans Personligheder gik for vidt og han kun gjorde Hr. B. »Bjørnetjenester« ved sine Indlæg, og derfor kan han ikke uden Censur faa sine Produkter optaget i nævnte Blad.

H. O—n.

* * *

Foranlediget ved, at E. K. Drakenberg endnu fripostig fastholder sit Bavl om, at jeg har søgt Plads hos ham og kun faaet den i Følge Hr. Bergs indstændige Anmodning, maa jeg, Hr. Redaktør, bede om Plads for at oplyse, *at* jeg hverken personlig eller skriftlig har henvendt mig til E. K. D. om Plads, *at* jeg end ikke vidste, at der eksisterede en »Bestyrer« af det Navn paa Hr. B.s Bogtrykkeri — at *der* eksisterede nogen »Bestyrer« har jeg heller ikke senere erfaret —, at Hr. Bergs Breve — som jeg kun i Følge *særlig Henstilling* har undladt at offenliggøre — bestemt pointerer, at han (Berg) har antaget mig uden at han har taget det mindste Hensyn til den gamle Mand, der pynter sig med »Bestyrer«-Titlen. E. K. D. maa forskaffe sig en Attest fra Hr. Berg for sin Paastands Rigtighed, kan han det, skal jeg med Fornøjelse offenliggøre Hr. Bergs Breve og henvise til Personer, der kunde bevise Bavlet om den »indstændige« Anmodning.

Naar E. K. D. saa gærne vil bringe mit Navn i Forbindelse med H. O—n., kan jeg saa godt forstaa hvorfor. Vi har saa ofte drøftet Drengeuvæsenet, og D. har da indrømmet det uheldige deri, men erklæret, at *han* ikke kunde forhindre det. Jeg skal glæde ham med, at jeg er fuldstændig enig med H. O—n.

H. C. Jacobsen.

* * *

Hr. Redaktør!

Da det ikke er min Hensigt vedblivende at stille mig hæmmende overfor den egenlige Sags Udvikling med Hensyn til Arbejdsforholdene i det Bergske Bogtrykkeri i Hillerød, ved stadig at besvære Dem med mine Skriverier, føler jeg mig dog i dette Tilfælde forpligtet til at klare for Hr. Drakenberg den Begrebsforvirringstilstand, hvori han befinder sig med Hensyn til min Arbejdstid og Fortjeneste i nævnte Bogtrykkeri.

Naar Hr. Drakenberg paastaar, at jeg *ikke* har haft Overarbejde — som af mig anført — i 3 Fjerdingaar, men derimod kun i 5 Maaneder, saa beror det paa en fuldstændig Misforstaaelse fra hans Side, idet han er gaaet ud fra, at det kun er den omtalte Forføljeton, der foranledigede Overarbejde, skønt der bevisligt var *mange andre Ting*, der lagde Beslag paa min Arbejdskraft, ikke alene om Aftenen, men ogsaa flere Søndage.

Naar Hr. Drakenberg endvidere omtaler min Løn og anslaar den til 23 Kr. $62^{11}/_{12}$ Øre om Ugen, saa finder jeg slet ikke, at det er noget overordenlig Glimrende, han drager frem; thi jeg vil henstille til mine ærede Kolleger, om de ansér disse Lønningsvilkaar for at være saa paradisiske som Hr. D. vil gøre dem til, naar man tager Hensyn til, at jeg havde en Arbejdstid fra 8 Morgen til 12 Aften; jeg fastholder, trods Bogtrykkeripersonalets Attest, denne min Angivelse af Arbejdstiden i nævnte Tidsrum, og Hr. Berg vil vist kunne bevidne det, da han flere Gange sent paa Aftenen har aflagt os en lille Visit og synlig frydet sig over vor og navnlig — Lærlingenes Ihærdighed. — Men lad os se nøjere paa den anslaaede Løn. Kan den nu ogsaa betragtes som *min* Gennemsnitsfortjeneste? Jeg tror det ikke; thi jeg véd i hvert Fald to Tilfælde, hvor jeg har maattet føre hele Fortjenesten i min Lønningsbog for et større Arbejde, ved hvilket vi var to Mand beskæftigede, og hvoraf jeg saa senere betalte min Kollega Halvdelen.

Kort sagt, Hr. D. er fuldstændig vild paa Karethen — og var det ikke, fordi jeg ikke, som ovenfor omtalt, vil forstyrre Hovedsagens videre Udvikling, og jeg tillige véd, *hvor liden Kompetence Hr. D. har til at forsvare*

denne Sag, saa kunde jeg have stor Lyst til at gaa noget nærmere ind paa Enkelthederne i selve Trykkeriet. Men jeg betragter en Forhandling med Hr. D. for altfor lidet frugtbærende til, at jeg skulde spilde min Tid med et saa ørkesløst Stykke Arbejde. Jeg vil derfor bede Dem, Hr. Redaktør, undskylde, at jeg har lagt saa megen Beslag paa Deres Velvilje, og betragter herved dette som afsluttende fra min Side.

Hillerød, den 1. April 1885. Ærbødigst

P. J. PETERSEN.

* * *

Idet vi finder, at Forholdene i Bogtrykkeriet i Hillerød nu er bleven tilstrækkelig belyste, afslutter vi herved Diskussionen. RED.

Mere Smudskonkurence.

Ved i »Typ.-Tid.« for 14. Marts at læse om det uforholdsmæssig store Lærlingehold hos Backhausen, kommer jeg uvilkaarlig til at tænke paa det Assamske Bogtrykkeri her i Byen, hvor der tidligere beskæftigedes 4 — somme Tider 5 — Typografer og 3 Lærlinge; nu har Piben imidlertid faaet en anden Lyd, idet her for Tiden beskæftiges 6 Lærlinge — den syvende er antaget — og 2 Typografer, hvoraf den ene oppebærer den splendide Løn af 12 Kr. V.

Svendborg i Marts 1885.

Hjælpekassernes Generalforsamling

den 29. Marts.

Da næppe Halvdelen af det Medlemsantal, der er nødvendig for en Stemmeafgivning, havde mødt for at vedtage Styrelsens Forslag, at den paa forrige Generalforsamling vedtagne Forhøjelse af Sygehjælp træder i Kraft den 1. April, maatte Generalforsamlingen hæves uden Resultat. Der vil altsaa af den Grund hengaa en Maaned, inden Forhøjelsen kan indtræde, og den næste Generalforsamling, der skal vedtage dette, bliver efter Lovene beslutningsdygtig uansét de Mødendes Antal.

At ingen paa Generalforsamlingen den 8. Marts, hvor Forhøjelsen blev vedtaget, fandt paa med det samme at forlange Afstemning over, naar denne Forhøjelse skulde træde i Kraft, maa vel betragtes som en komisk Forglemmelse.

Typografernes Sangforening

Hr. Redaktør!

De bedes godhedsfuldt optage følgende i Deres meget ærede Blad som Gensvar paa Hr. C. F. Foss' Angreb paa mig i »Typ.-Tid.« Nr. 13.

Hr. Foss har rigtig nok Grund til at beklage sig! Han, som har støttet Sangforeningen i en Række af Aar, »uden at optage saa meget som en Alen Plads i nævnte Forening«, han *udslettes* »uden videre«, fordi han ikke mere vil støtte den, og det af en Kasserer, der efter Sigende er »ung endnu«! Er det ikke den sorteste Utaknemmelighed og en »Hensynsløshed, som absolut ikke er passende«, og som fortjener offenlig Paatale? Jo! — hvis Hr. F.s Fremstilling af Sagen er rigtig; men det er den ikke.

Det gør mig ondt, at jeg maa flytte Hr. F. fra den Piedestal, hvorpaa han selv har sat sig op, tilbage til den Plads, han indtog i Sangforeningen blandt de ordinære Medlemmer, ligesom jeg i Regnskabet for 1884—85 har maatte sætte ham paa den Plads, der lovlig tilkommer ham: blandt de udslettede. Hr. F. har nemlig aldrig været blandt Sangforeningens ekstraordinære Bidragydende, men været slet og ret Medlem og som saadant Foreningens Vedtægter undergiven. Som »gammelt« Medlem maa Hr. F. da vide, at Vedtægternes § 5, 2. Stykke, siger: »naar et Medlem resterer for 3 Maaneder sender Kassereren ham Kvittering for dette Tidsrum, og betaler Vedkommende ikke sine Restancer inden den 4. Maaneds Udgang, udslettes han med Restance«, og at som Følge deraf Kassereren ikke alene er berettiget, men forpligtet til at slette de Medlemmer, som resterer for 3 Maaneder og derover. »Ja vel«, vil Hr. F. vel sige, »det er meget rigtigt, men jeg har jo *udmeldt* mig«. Hermed forholder det sig saaledes: da jeg i Marts Maaned overtog Kassererposten i Sangforeningen var Hr. F. Medlem (hvad han vil kunne læse sig til paa sidste Side af det ham tilstillede Regnskab 1883—84); i de paafølgende 3 Maaneder hørte jeg ikke noget til Hr. F., hvorfor jeg i Henhold til Foreningens Vedtægter sendte ham en Kvittering i Juni Maaned; men Budet kom tilbage med Kvitteringen og den Besked, at »Hr. F. vilde selv komme i Foreningen paa Lørdag«. Hr. F. kom imidlertid ikke og skulde altsaa strængt taget udslettes, men, da jeg som Kasserer naturligvis nødig sletter, ventede jeg til næste Kvartal og sendte ham da i September Kvitteringer for 2 Kvartaler; Budet bragte imidlertid igen Kvitteringerne tilbage og meddelte samtidig, at jeg ikke skulde sende Hr. F. flere Kvitteringer, da han havde udmeldt sig for længe siden. *Da* jeg ikke havde hørt et Ord før fra Hr. F. om Udmeldelse og *da* man selvfølgelig ikke kan *udmelde* sig, naar man resterer for $^1/_2$ Aar, og *da* Hr. F. ikke ønskede oftere at blive mindet om sin Skyld, *maatte* jeg slette ham.

Naar Hr. F. ikke har »optaget en Alen Plads« i Sangforeningen, skønt der desværre har været Plads nok til at brede sig over mange Alen, de Par Gange han

har mødt i Foreningen (ved Generalforsamlinger f. Eks.), og naar han ikke da har benyttet Lejligheden til at gøre Medlemmernes Bekendtskab, er det selvfølgelig hverken Foreningens eller Kassererens Skyld, lige saa lidt som at han ikke véd, at der aldrig har eksisteret Medlemskort eller Emblemer i »Typografernes Sangforening«.

Hr. F. finder, at Tiden har forandret Sangforeningen; ganske vist, den er heldigvis gaaet fremad baade hvad Formue, Medlemsantal og Kor angaar, og vist næppe paa Grund af Kassererens (eller Bestyrelsens) »Hensynsløshed«.

Om min Ringhed har Hr. F. faaet saa meget at vide, at jeg er »ung endnu«; jeg skal meget villig indrømme dette, men trøster mig med, at denne Fejl nok vil rette sig med Aarene, uden dog derfor at ønske at blive saa tidlig »gammel« som Hr. F.

At jeg ikke upaatalt kan handle og gøre som jeg vil, selv om jeg er Kasserer i Sangforeningen, tror jeg at have vidst, før Hr. F. fortalte mig det, og tillader mig blot at minde ham om, at man heller ikke upaatalt kan angribe og skrive som man vil, selv om man er Hr. C. F. Foss.

VALDEMAR CARLSEN,
Kasserer for »Typ. Sangforening«.

Forskelligt.

Kredsformanden for Slesvig-Holsten, Hr. CHR. HEISMANN, meddeler os, at Minimumet af den faste Løn i *Flensborg* er 21 Rmk. (18 Kr. 70 Øre), samt at der beregnes med $32^1/_2$ Pfennig pr. 1000 Bogstaver. De Typografer, der tager Arbejde under disse Satser, vil blive udelukkede af »Unterstützungsverein deutscher Buchdrucker«. For øvrigt gør vi vore Kolleger opmærksom paa, at de ved en event. Rejse til Tyskland altid først maa forhøre sig om det saakaldte »ortsübliche Minimum«, forinden de tager Arbejde i en tysk By, thi at arbejde under Tarifen har øjeblikkelig Udelukkelse til Følge.

— Bogtrykkerforeningen i Bergen meddeler os, at den har ophævet Blokaden i NIELSENS Bogtrykkeri dersteds, fordi Principalen har opfyldt Sætternes Fordringer (hvad disse gaar ud paa, er os dog aldeles ubekendt). Enhver, der søger Arbejde i nævnte Trykkeri, anmodes om, først at søge nærmere Oplysninger hos Bogtrykkerforeningens Formand, P. J. Melvær i Bergen.

— »Social-Demokraten«s Numer for 1. April blev trykt paa den nye Rotationsmaskine, der er bleven leveret fra Eickhoffs Maskinfabrik her i Byen.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

FREDERIK OTTO SØRENSEN (udlært den 29. Marts hos Hornum & Ko., »Avisen«).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

I Aften, Lørdag den 4. April, Kl. 10, afholdes i Foreningens Lokale en

ekstra-ordinær Generalforsamling

med følgende Dagsorden:

1. Forslag af Styrelsen.
2. Forslag til nye Love.

STYRELSEN.

Ændringsforslag til Lovene.

Af Formanden: I § 3 tilføjes efter »Navnet bliver offenliggjort«: »Ethvert Medlem, som ved sin Optagelse i Foreningen ikke er fyldt 25 Aar, skal samtidig melde sig til Optagelse i »Typografernes Hjælpekasser«.

Af et Mindretal i Styrelsen: § 10, 1 forandres saaledes: »1. Styrelsen bestaar af: Forretningsføreren, dennes Stedfortræder og tre Medbestyrere, samt tre Supleanter, som dog ikke deltager eller afstemmer i Styrelsens ordinære Forhandlinger. Styrelsens Virksomhed er kun administrativ og repræsentativ. Den er Foreningen ansvarlig for sine Handlinger. — I Forretningsførerens Fraværelse overtager Stedfortræderen hans Forretninger og det Styrelsesmedlem, som har opnaaet det største Antal Stemmer ved det sidst stedfundne Valg, træder i Stedfortræderens Funktion. De valgte Supleanter indtræder i paakommende Tilfælde, dog saaledes at den, der har opnaaet størst Stemmeantal, først indtræder. I Tilfælde af Stemmelighed afgør Styrelsen, hvem af Supleanterne, der skal indtræde; det samme er Tilfældet med det Styrelsesmedlem, der træder i Stedfortræderens Funktion.

I § 11 udgaar Ordene »Formand og Næstformand« og i Stedet for sættes: »Forretningsfører og Stedfortræder«.

Typografernes Sangforening.

I Aften: Sangøvelse fra Kl. 10—12 præcis.
Paaskemorgen Kl. 9 ved Trianglen: Fodtur.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

D'Hr. Lokalformænd anmodes snarest muligt — senest d. 14. April — at indsende Januar Kvartals Regnskab til undertegnede Hovedkasserer for Foreningen. Ethvert Regnskab skal indsendes i revideret Stand samt ledsaget af Kvitteringer for hafte Udgifter.

Aarhus, d. 30. Marts 1885.

JOH. LUND
Østergade 27.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Randers, P. ENEVOLDSEN (sidst arbejdet i Aarhus).

Bortrejste Medlemmer:

Randers, NIELS MARUP i Hobro til Nykøbing paa Mors.
do. HOLGER AUENER til Assens.
Hjørring, P. CHR. BECH til København via Aalborg.

KUNDGØRELSER.

Maskintrykker.

En rask og flink Trykker søger Plads. Billet, mrkt. O. 3., bedes indlagt paa »Typ.-Tid.«s Kontor i Løbet af 8 Dage.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 15. | København, den 11. April 1885. | 12. Aargang.

Fast Ugeløn eller Beregning?

For længere Tid siden førtes der i vort østrigske Broderorgan »Vorwärts« en meget livlig Debat om Spørgsmaalet »fast Ugeløn eller Beregning?« Denne Diskussion antog til sine Tider en ligefrem hæftig Karaktér, hvilket er meget begribeligt, eftersom dette Spørgsmaal er af en overordenlig social Betydning. For nærværende Tid kan Diskussionen om det dog egenlig kun behandles mere akademisk, fordi dets praktiske Løsning synes at have lange Udsigter. Ikke desto mindre kan det dog være hensigtsmæssigt, overhovedet at optage Spørgsmaalet til Diskussion, thi derved letter vi os selv Forstaaelsen af det, der nu ofte staar uklart for mange.

En østrigsk Læge, Dr. ROSAUER, erklærede i et Foredrag, som han for et Par Aar siden holdt i den saakaldte Enquête-Kommission — der af den østrigske Regering var bleven nedsat for at høre forskellige Fag-Avtoriteters Mening angaaende Løsningen af Arbejderspørgsmaalet, — at Akkordarbejdet fra et lægevidenskabeligt Standpunkt maatte betragtes som en Fjende for Arbejderklassen, idet Arbejderne som Følge af Bestræbelserne for at faa de størst mulige Regninger, opslider sig altfor hurtige. Og virkelig — hvem vil kunne benægte Rigtigheden af disse Ord? — enhver af os, der har prøvet begge Betalingsmaader, nemlig Akkord og fast Ugeløn, vil ubetinget indrømme, at Akkordbetalingen gennemgaaende anstrænger de fysiske og aandelige Kræfter i en langt højere Grad end fast Ugeløn. Men dette kan jo heller ikke være anderledes, i Særdeleshed naar man tager med i Betragtning, at den Fordelsats, som tidligere har været de beregnende Sætteres ubestridelige Ejendom, efterhaanden fra disse er gaaet over til de »faste« Sættere; Beregningssætterne faar altsaa som Regel betragtet kun det saakaldte »Jærnarbejde«. Den Arbejder, der er gift og har en Familje at forsørge, bliver allerede af vore økonomiske Forhold nødsaget til at anstrænge sine Kræfter efter yderste Evne, for at han derigennem kan forskaffe sig en blot nogenlunde tilstrækkelig Eksistens. Meget værre vil det blive for ham, naar han paa Grund af daarlige Konjunkturer tvinges til en kortere eller længere Arbejdsløshed, naar hans ved møjsommeligt Arbejde tilvejebragte Ejendele gaar til Assistenshuset eller til Pantelaaneren: da vil han, naar han først faar Arbejde igen, sé sig nødsaget til at fordoble sine Anstrængelser for at indvinde det, han har tabt. Det vil imidlertid være indlysende, at hans Kræfter, formindskede af al Slags Savn i den arbejdsløse Periode, ikke kan slaa til i den Grad, som han kunde ønske; Følgen heraf bliver, *at han overanstrænger sig*, og dette medfører hans sikre fysiske Ruin. Omtrent saaledes, om ikke nær saa galt, sér det ogsaa ud for den ugifte Arbejder; denne vil dog for en stor Del kunne reducere Følgerne af en længere Tids Arbejdsløshed ved at han begiver sig paa Rejse, hvor han faar sit Underhold af de forskellige gensidige Foreninger.

Men aldeles bortsét fra, at en Arbejder har at kæmpe imod Arbejdsløshed, vil Akkordbetalingssystemet ogsaa paa andre Maader kunne vise sin absolute Skadelighed for Arbejderklassen. Ved dette System er der nemlig bleven aabnet en Dør for de Eksistenser, der af Mangel paa tilstrækkelige fysiske Evner søger at erstatte disse ved at skrabe og bukke, og da dette som oftest vil blive modtaget med en vis Velvilje, kan vedkommende være saa temmelig sikker paa, at han faar bedre Arbejde end den Mand, der er sig sin Opgave som Menneske og som dygtig Arbejder bevidst, hvilken sidste i mangfoldige Tilfælde maa nøjes med det, som den anden under alle Omstændigheder vrager.

Vi har derfor al Grund til at være Modstandere af Akkordbetalingssystemet. Jeg er ikke blind for, at dette staar i en nøje Forbindelse med det for de Smaa i Samfundet saa ulykkebringende Frikonkurrencesystem, hvorfor det allerede af denne Grund er givet, at vi ønsker dets Afskaffelse.

De Skyggesider, der findes ved Akkordbetalingen, kendes ikke ved en fast normeret Uge- eller, om man vil, Dagløn. Man vil maaske indvende, at det vilde være upraktisk i Almindelighed at indføre en fast Løn, fordi Evnerne er saare forskellige. Denne Indvending er dog kun til en vis Grad berettiget, thi det er en Selvfølge, at Betalingen for Arbejdet ogsaa under det

her forsvarede System vil være forskelligt, alt i Henhold til Arbejderens Dygtighed og Arbejdsevne. Der behøves kun Fastsættelsen af et bestemt Minimum, og da dette Minimum retter sig efter Livsfornødenhedernes Pris, vil det ikke være vanskeligt at blive enig om det. Den Arbejder, som véd hvad han er i Stand til at præstere, vil ikke ret længe lade sig afspidse med Minimumslønnen, hvorimod den, der ikke sér sig i Stand til at opfylde de Krav, der stilles til ham, efterhaanden vil blive trængt ud af Faget og tvunget til at søge sig en Erhvervsgren, der bedre egner sig for hans Kræfter.

Den Strid, som vi nu snart hver Dag er Vidne til, og som føres om Tarifbestemmelsernes rette Forstaaelse, samtidig med at mindre humane Principaler eller Faktorer søger at knibe det mest mulige af paa Arbejdernes Regninger, vil selvfølgelig være et overvundet Standpunkt under den faste Løns System. Jeg arbejdede for en 12 Aar siden i et større dagligt udkommende Blad, som beskæftigede 14 à 15 Sættere, der alle stod paa fast Løn, som i Minimum var ca. 23 Kr. for 60 Timers ugenligt Arbejde. Ved denne Lejlighed lagde jeg Mærke til, at der herskede den bedste Forstaaelse imellem de »Overordnede« og Arbejderne: der fandtes ingen »velvillig« Faktor, som vilde knibe paa Regningerne og ingen sødladen Kollega, som vilde forskaffe sig en større Indtægt paa sine Medarbejderes Bekostning — enhver gjorde sin Pligt, og selv om den ene kunde være noget rappere paa Fingrene end den anden, forlangtes der aldeles ikke, at den mindre hurtige Sætter skulde overanstrænge sig, Hovedsagen var, at Bladet blev udsat i rette Tid. Noget lignende er jo ogsaa Tilfældet i et af de største Blade her i Byen, hvor langt over Halvdelen af Sætterne arbejder paa fast Ugeløn, ligesom ogsaa adskillige Værktrykkerier efterhaanden mere og mere indfører fast Ugeløn fremfor Beregning.

Det her opkastede Spørgsmaal vilde naturligvis kunne drøftes langt mere indgaaende, men jeg tror dog, at det fremførte er tilstrækkeligt til at gøre det forstaaeligt for mine Kolleger, at de burde arbejde henimod Afskaffelsen af Beregningssystemet og hen til almindelig Indførelse af fast Løn. R. B.

Civellis Bogtrykkeri i Mailand.

(Efter »Journal f. Buchdruckerkunst«).

I Aaret 1843 grundlagde GIOVANNI CIVELLI et Bogtrykkeri i Mailand; det var den Gang et af de mindste, men Civelli havde en Jernvilje og en Udholdenhed, som ikke trættedes, og derved lykkedes det ham snart at udvide sin Forretning i en forvbasende Grad.

Civelli havde paataget sig Udførelsen af de italienske Jernbaners omfangsrige Tryksager, og Jernvejen bredte sig videre og videre. Den driftige Bogtrykker overskuede Situationen og indsaa, at heller ikke han turde blive staaende paa Halvvejen, men maatte opbyde alt for at hæve sin Forretning og byde Konkurrencen Trods. Da Bogtrykkeriet i Mailand ikke kunde udvides mere, oprettede han i Florenz, Turin, Ancona, Verona og Rom Filialer, som i Omfang ikke gav Centralforretningen i Mailand noget efter. Til Bogtrykkeridriften føjede han Stentrykkeri, Skriftstøberi, Stereotypi og Galvanoplastik. For at have alle til en saa kolossal Virksomhed medvirkende Grene i én Haand anlagde han desuden to Papirfabriker, saa at han ogsaa fra den Side kunde staa uafhængig. Civelli sysselsætter flere end 3000 Arbejdere.

I Mailand arbejder 19 Hurtigpresser og mange mindre Maskiner.

Den nuværende Chef for dette vidt forgrenede Etablissement, Antonio Civelli, er dristig traadt i sin Faders Fodspor, og kan med ham dele Æren af at have bidraget til, at Bogtrykkerkunsten i Italien har indtaget den Plads, den tilkommer i et Land, hvor især de skønne Kunster studeres og elskes.

Generalforsamlingen

den 4. April.

Til Dirigent valgtes N. HANSEN, til Sekretær R. TH. ANDERSEN.

Endskønt Generalforsamlingen ikke var saa fuldtallig, at den kunde vedtage den foreliggende Dagsorden, vilde FORMANDEN dog indlede en Diskussion om denne. Styrelsen var bleven enig om at foreslaa, at »Den typ. Forening« i Lighed med mange andre Fagforeninger køber nogle Andele i Bladet »Social-Demokraten«, for at ogsaa vor Forening ved Kontrahenter kan deltage i Ledelsen og Administrationen af Bladet, hvilket især for vort Fag ofte kan være af Vigtighed. »Social-Demokraten« repræsenterer en Million Kroner, og der er naturligvis ingen Risiko ved at sætte nogle Penge i Foretagendet. En Andel koster 12 Kroner og fire Andele giver en Forening Ret til at lade sig repræsentere ved et Medlem, otte ved to o. s. v. — HEINEMANN anbefalede Styrelsens Forslag og vilde foreslaa 12 Andele. — EMIL PETERSEN gjorde opmærksom paa, at Foreningen intet reelt Udbytte fik af de Penge, der sattes i »Social-Demokraten«, men der var intet at risikere, da Aktierne kunde sælges, og i Følge vor Stilling var det klogt at gøre os til Medejere af Bladet; dog burde dette Forslag ikke vedtages i Aften, fordi Medlemmerne ikke i Forvejen var bleven gjort bekendt med det. — HEINEMANN ønskede

alligevel at faa konstateret, hvorvidt de Tilstedeværende sympathiserede med Forslaget eller ej. — Ved en derefter foretaget Prøve ved Haandsoprækning stemte det overvejende Flertal for Forslaget, kun én stemte imod, enkelte afholdt sig fra at stemme. Den endelige Beslutning vil altsaa blive at vedtage paa den første ekstraordinære Generalforsamling, uanset de Mødendes Antal.

Det samme gælder den anden Sag: Styrelsens Forslag til Love. Om dette Forslag udtalte FORMANDEN, at da Resten af Foreningens Love var sluppen op og et nyt Oplag skulde trykkes, havde Styrelsen funden, at den Revision, Lovene paa flere Punkter trængte til, nu burde foretages, og motiverede udførligt hver foretagen Ændring — HALLENGREEN, BARTHEL og LØVGREEN ønskede forskellige Redaktionsændringer; den sidstnævnte Taler havde tillige tænkt at foreslaa, at »Den typ. Forening« i Lighed med andre Foreninger med Fanen repræsenteres ved ethvert Medlems Jordefærd, at et bestemt Antal Medlemmer ved en saadan Lejlighed skulde være pligtige at møde eller betale en fastsat Mulkt til Foreningens Understøttelseskasse. — VICTOR PETERSEN kunde ikke stemme for et saadant Forslag. Han motiverede derefter Mindretallets Ændringsforslag, som findes optaget i »Typ-Tid.«s forr. Nr. — THORV. NIELSEN ønskede, at der i Styrelsens Forslag nøjagtigere blev angivet, hvilke Fag, der skulde henregnes til beslægtede med vort. Taleren ønskede Rejsehjælpen forhøjet, han savnede Paragrafen om Forhandlingsprotokollens Oplæsning, og han syntes heller ikke om Afskaffelsen af Maanedsmøderne. — FORMANDEN replicerede til de tre sidstnævnte Talere. Da Fanen ikke udelukkende tilhørte »Den typ. Forening«, kunde det alene af den Grund ikke ved Lov bestemmes, at den skulde være til Stede ved et Medlems Jordefærd. De lovbefalede Maanedsmøder havde vist sig upraktiske; var Sager af Vigtighed fremme, vilde de altid have en ekstraordinær Generalforsamling til Følge, ligesom et begrænset Antal Medlemmer jo kunde foreslaa en saadan. Forhandlingsprotokollens Oplæsning havde ofte ved en ulæselig Haandskrift vist sig besværlig for Dirigenten og trættende for Tilhørerne, da disse i Reglen i Forvejen havde læst Referatet i »Typ.-Tid.«. — EMIL PETERSEN bemærkede, at da ethvert nyt Medlem i Forvejen anmeldes i »Typ.-Tid.«, er det Medlemmerne selv, der maa afgøre, hvorvidt vedkommendes Fag er beslægtet med Typografien. Med Rejsehjælpen sker der maaske i den nærmeste Fremtid Forandringer. — Efter at endnu HEINEMANN havde haft Ordet og blandt andet udtalt, at til beslægtede Fag kunne vi henregne Skriftstøbere, Xylografer og Stereotypister, sluttede DIRIGENTEN Mødet, idet han anmodede Medlemmerne om, til Styrelsen at indsende deres Ændringsforslag, som vilde blive drøftede paa den næste ekstraordinære Generalforsamling, hvor den til i Aften ansatte Dagsorden vil blive afgjort.

En Anerkendelse.

Efter Anmodning af Redaktør JØRGENSEN skal jeg meddele, at jeg anser den i »Typ.-Tid.« Nr. 13 omtalte Typograf CARL SØRENSEN for — trods hans ganske vist korte Læretid — at være særdeles brugbar saavel til Avis- som til almindelig Akcidenssætning, og jeg tilføjer, at denne Dom tiltrædes af de to andre her arbejdende Typografer.

Skanderborg, den 6. April 1885. V. DE LEMOS.

Forskelligt.

Statistik. I Følge en Statistik i *Correspondent* findes i Tyskland 2,408 Bogtrykkerier med 17,768 Typografer (923 Faktorer, 13,920 Sættere og 2,916 Trykkere), 6,699 Lærlinge og 86 kvindelige Sættere. — Berlin staar opført med 131 Trykkerier, men i en Anmærkning hedder det, at der i denne By desuden findes ca. 120 saakaldte »Trædemøller«, hvor der kun sysselsættes Lærlinge, hvorfor det samlede Lærlingeantal maa forhøjes med mindst 900. — Arbejdstiden er i Gennemsnit 10 Timer; i Leipzig bliver der i 6 Trykkerier kun arbejdet $6^1/_2$ Time, i et Trykkeri i Neustrelitz 13—14 Timer.

— **En Spis.** En Gang imellem kan man i Bøger eller Aviser se en lille sort Tingest opfylde Pladsen mellem to Ord. Fornuftige Folk, som giver sig af med at tænke, men som ikke kender Bogtrykkerkunstens Teknik, har tidt grublet over, af hvad Grund denne lille Sorte stod dér. Typograferne kalder den en Spis. At en saadan Spis ogsaa kan volde Fortræd, havde man for nogen Tid siden Bevis paa. En velhavende Købmand vilde deklarere sin Datters Forlovelse og lod i den Anledning trykke 100 Breve med følgende Indhold: »..... indbydes herved venskabeligst til at overvære en lille Familiefest den 3. i næste Maaned.« — Købmanden blev meget ilde berørt ved, at der Festaftenen den 3die Februar næppe indfandt sig Halvparten af de Indbudne, og disse Gæster hviskede hemmelighedsfuldt om, af hvad Grund vel saa mangen Kuvert stod urørt. Men endnu mere forundret blev Købmanden, da den 13de Februar om Aftenen den ene Vogn efter den anden førte festligklædte Gæster til hans Hjem. Endelig opklaredes Sagen. Paa Halvdelen af Brevene var under

Trykningen en lille sort Snyltegæst krøbet op lige foran 3-Tallet — |3 —, og Gæsterne havde af den Grund læst det for 13.

— **Forlagsbureauets Haandleksikon,** kortfattet Konversationsleksikon, er nu udkommet i Boghandelen og Prisen, som tidligere har været 11 Kr. 50 Øre, er nu bleven nedsat til *5 Kr. for to store Bind* paa tilsammen ca. 100 Ark. Denne urimelig billige Pris vil sandsynligvis formaa ogsaa mange af vore Kolleger til at anskaffe sig dette saa vel ved vort Arbejde som overhovedet i det daglige Liv næsten uundværlige Hjælpemiddel. Vi kan give Forlæggerne Medhold, naar de siger: »Maa selv den mest Dannede jævnlig ty til Leksikonnet for at søge fornøden Oplysning, saa føles Trangen hertil i en endnu langt højere Grad hos den, hvis Opdragelse, Tid og Stilling i Samfundet saa godt som gør det umuligt ad anden Vej at berige og vedligeholde sine Kundskaber i alle forskellige Retninger«.

— I Følge Meddelelse til os fra *Bergen* er nu ogsaa Blokaden i Geelmuydens Trykkeri bleven ophævet, da Principalen har opfyldt Arbejdernes Fordring om en Forhøjelse af Arbejdslønnen.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

C. STEENSEN og V. A. OLSEN (udlært d. 4. April hos Hoffensberg & Trap).

CHR. ANT. CHRISTENSEN (udlært d. 1. April 1885 hos Fjeldsøe).

PETER CHR. BECH (Medlem af »Dansk typ. Forening, Fjeldsøe).

CHR. PETER HANSEN (Medlem af »Dansk typ. Forening«).

FRED. OLUF OLSEN (Medlem af »Dansk typ. Forening, arbejder hos L. A. Jørgensen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDT:

C. KIRCKHEINER.

Paa Grund af at den til den 4de April indkaldte **ekstraordinære Generalforsamling** ikke har været beslutningsdygtig, indkaldes den herved til **Lørdag den 18de April, Aften Kl. 10** (Lokalet vil blive bekendtgjort i næste Nr.).

Dagsorden: 1. Styrelsens Forslag om at købe et Antal Andele i Bladet »Social-Demokraten«, 2. Forslag til nye Love.

Det bemærkes at denne Generalforsamling er beslutningsdygtig uanset de Mødendes Antal.

STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften paabegyndes Indøvelsen af en ny Serie Smaasange. Talrigt og præcist Møde udbedes.

Nye Medlemmer sættes paa Stemme Kl. 10.

Efter Sangøvelsernes Slutning afholdes

et Diskussionsmøde,

hvor Udkast til Love for de samlede Sangforeninger vil blive behandlet. Paa Grund af den forsinkede Udsendelse af Udkastene, er Fristen for Indsendelsen af Ændringsforslag forlænget til samme Aften.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Aalborg, MARTINUS GUNDERSEN (udlært hos Oluf Olufsen, Aalborg den 15. Marts 1885).

Hillerød, JENS PETER JOHANSEN (udlært hos C. Herdahl i Lyngby den 28. Marts 1885).

Sorø, EMIL MÜLLER (udlært hos Laur. Bech i Aarhus den 21. Marts 1885).

Fredericia, HENRIK HANSEN (udlært i Fredericia Adressekontors Bogtrykkeri den 4. April 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Hillerød, FREDERIK ULRIK HANSEN (sidst arbejdet i København).

Fredericia, JENS HANSEN (sidst arbejdet i Holbæk, Militær),

Kolding, (M. BISTED (sidst arbejdet i Aarhus).

Hjørring, F. E. ANDERSRN (sidst arbejdet i Thisted).

Bortrejste Medlemmer:

Hillerød, TH. VOLLMANN (Militær).

Sorø, HERMAN RASMUSSEN (Militær).

Kolding, K. H. SØRENSEN (Militær).

Faaborg, F. FICH (Militær).

Brevkasse.

H. V. Helligdagsarbejdet hos Lunos vil blive gjort til Genstand for Omtale i næste Numer.

KUNDGØRELSER.

En Trykker, der har Kendskab til en Lilleput-Maskine og kan deltage i Sætning, kan faa en Plads i København. Billet, mrkt. 72, modtager »Typ.-Tid.«s Kontor.

En Maskintrykker

som er vant til at arbejde paa Træde-Hurtigpresser, og tillige er kendt med Sætning, kan straks faa Plads hos Falk S. Simonsen, Krystalgade 17.

„TYPOGRAFISKE MEDDELELSER"

(udgivne af Den typ. Forening i Kristiania)

udkommer hver Lørdag. Pris 2 Kr. 20 Øre pr. Aar.

Bestilles paa Postanstalterne.

Annoncer modtages til en Pris af 15 Øre pr. Petitlinje.

Faste Averterende Rabat.

Ekspedition: Toldbodgade Nr. 30, Kristiania.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 16. | København, den 18. April 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

VI.

(Bogtrykkere i København*).

En af Københavns driftigste og kyndigste Bogtrykkere mod Slutningen af det 16de Aarhundrede var, næst efter Laurens Benedict, MADS VINGAARD. Han var rimeligvis en Søn af Hans Vingaard, og har sagtens været meget ung, da Faderen døde, eftersom Laurens Benedict 1561 var Bestyrer af Hans Vingaards Arvingers Bogtrykkeri.

Mads Vingaard synes at have begyndt sin selvstændige Virksomhed ved Aaret 1568. Hans Bogtrykkermærke, som bærer Aarstallet 1530, har han sandsynligvis arvet efter sin Fader; det bestaar af en af Vinranker omslynget Cirkel, i hvis Midte staar G. V. M. G., og i Periferien: Got verlei mier Genade.

Mads Vingaard er ogsaa optraadt som Forfatter. I det mindste har man én Bog fra ham, hvis Titel er: *Historien om Jesu Christi Pine og Død af den hellige Skrift med herlige skønne Figurer og mærkværdige Bønner.* Bogen er 8 Ark i Oktav; de »herlige skønne Figurer«, Titelbladet melder om, er skaarne i Træ. Bag i Bogen læses: Denne Bog er prentet i København af Matz Vingaard, Borger og Bogeprenter der sammesteds, paa hans egen Bekostning, og blev fuldendt den 25. Februar 1587«. Dette Værk tilegnede Mads Vingaard Slotsherren paa Københavns Slot, Christen Vind til Lydum og hans Fæstemø Kirstine Kruse, og han siger i Tilskriften til dem, at han har sammenskrevet denne Bog til et ringe og underdanigst Tjenstagtighedstegn.

Et af de største Værker, Mads Vingaard trykkede, er Kong Frederik den Andens danske Bibel.

* * *

I Pontoppidans *Origines Hafnienses* meddeles, at Kong Frederik den Anden 1571 lod anlægge et Universitetsbogtrykkeri, da en Bogtrykker ved Navn Stockelmann fik Løfte paa Husværelse samt Frihed for borgerlig Tynge, hvorimod han forpligtede sig til at trykke Professorernes Theses uden Betaling. Der kendes dog ingen Bog, som er udgaaet med Stockelmanns Navn før tre Aar senere, og da hedder Firmaet HANS STOCKELMANN og ANDREAS GUTTERWITZ. De trykkede flere Bøger i Fællesskab, en af de betydeligste er Vedels Oversættelse af Saxo Grammaticus. Men allerede et Par Aar efter er Hans Stockelmann død og Trykkeriet fortsættes to Aar af hans Arvinger og Gutterwitz.

Fra 1578 var Andreas Gutterwitz selvstændig Bogtrykker, og han trykkede især en Del Bøger for den driftige Boghandler Baltharsar Kaus, indtil han 1582 rejste til Stockholm, hvor han fortsatte sit Bogtrykkeri indtil sin Død 1610.

* * *

Det tidligere omtalte kongelige Forbud mod at lade Bøger trykke i Udlandet og uden Censur, blev ikke overholdt, hvorfor Frederik den Anden 1576 lod et nyt aabent Brev udgaa, hvori han gør vitterligt, at »efterdi vi nogen Tid siden forleden have ladet vore Breve og alvorlige Bud udgaa, at aldeles ingen Bøger skulle trykkes eller udgaa her udi Riget, med mindre de tilforne af de Højlærde udi Københavns Universitet vare eksaminerte og eftersete, paa det ingen Tvist, Irring ellet falske Lærdomme udi Religionen formedelst slige Bøger skulde opvækkes og plantes her udi Riget, da forfare vi ligevel, at mange Bøger af Tyske paa Dansk blive udsatte og trykte udenlands og som indføres og holdes fal her udi Riget, endog samme Bøger efter den Forordning, vi gjort haver, ikke tilforn ere oversete, hvilket aleneste sker formedelst *Bogførernes Gærrigheds Skyld,* at de dermed kunne søge deres Profit og Fordel, og ikke agter, hvad Vildfarelse og Irring dermed kan indføres og udspredes blandt Almuen, samme Bøger hænder at læse, og paa det sligt udi Tide maa forekommes og afskaffes, ville vi endnu som tilforn alle og enhver særdeles, saavel Indlændiske som Udlændiske, hermed strengelig og alvorlig have forbødet, efter denne Dag nogen saadanne danske Bøger, enten de som af ny udgøres eller ogsaa af Tyske paa Danske udsættes og blive trykte udenlands, at indføre og holde fal her udi Riget uden at de tilforne af de Højlærde i Universitetet ere igennemseet og appoberet, saa fremt de ikke vilde have

*) Hovedsagelig efter R. Nyrup: Københavns Bogtrykkeriers Historie, Seidelin: Læsendes Aarbog 1800.

forbrudt hvad de have med at fare, og tilmed stande os til Rette derfor, som det sig bør.«

* * *

1591 optraadte HANS STOCKELMANN DEN YNGRE som selvstændig Bogtrykker. Han udfoldede en ikke ubetydelig Virksomhed og trykkede især Boghandler Henrik Waldkirks Forlagsartikler. Senere blev Waldkirk selv Bogtrykker. I Tidsrummet 1616—18 rejste Hans Stockelmann til Helsingør med sit Bogtrykkeri.

Helligdagsarbejdet.

Det kan være en Del generende for Beregningssætterne saavel som for Principalerne, hver Gang de kirkelige Højtidsdage indtræffer, thi dette medfører jo en Formindskelse i deres Fortjeneste, men paa den anden Side vil det vistnok være indlysende, hvor gavnligt det er for Arbejdernes Velbefindende, naar der en Gang imellem ydes dem lidt Hvile ovenpaa det rastløse Slid Dag ud og Dag ind. Selvfølgeligt er Helligdagene ikke bleven indførte for Arbejdernes Skyld, thi saa megen Kærlighed har Magthaverne endnu aldrig vist overfor Arbejderklassen; Helligdagene er simpelthen et Udspring af Gejstlighedens Myndighedskrav, som fra den katholske Tid har holdt sig indtil vore Dage. Endskønt Arbejderne altsaa kan være ligegyldige overfor *Motiverne* til disse Hviledages Indførelse, har de dog paa den anden Side den Pligt imod sig selv og deres Familie, at drage den størst mulige Nytte af dem. Dette har Arbejderne allerede lært at forstaa under Middelalderens Lavsvæsen, og den Gang var Arbejdernes Fordringer i denne Retning langt mere videregaaende end de er nu for Tiden. Saaledes oplyser Prof. Brentano i sin Bog »Die Arbeiterorganisationen des Mittelalters« os om, at medens man paa den ene Side kæmpede for en betydelig Reduktion af den daglige Arbejdstid, gjorde man paa den anden Side Anstrængelser hen imod at faa den halve Mandag fri. Denne Fordring blev ikke opstillet, fordi man derigennem vilde forskaffe sig mere Tid til at »svire og drikke«, tværtimod, den var ligefrem udsprunget af en naturlig Trang til at styrke Legemet. Middelalderens Gejstlighed tvang med Jærnhaand Enhver til at gaa i Kirke om Søndagen; derved var det blevet umuliggjort for Arbejderne at rekreere sig paa denne Dag; de kunde saaledes t. Eks. ikke komme i Bad om Søndagen, og for at indhente det Forsømte, forlangte de som sagt den halve Mandag fri. Overhovedet havde Arbejderne i Middelalderen langt flere Fridage end vor Tids Arbejdere. Trediveaarskrigen, som frembragte en Omvæltning i saa godt som alle Forhold, gjorde ogsaa sin uheldige Indflydelse gældende i denne Retning, idet Arbejdernes Frihed efterhaanden blev mere og mere indskrænket. Ganske vist har ogsaa andre Faktorer været medvirkende heri, saaledes t. Eks. Stor-Kapitalens og Stor-Industriens Fremkomst paa den sociale Arena. Den katholske Kirkelæres Tilbagegang i adskillige Lande bevirkede ligeledes en betydelig Formindskelse i Arbejdernes Fritid, og faktisk har de Lande, hvor Katholicismen endnu hersker, langt flere Helligdage end de Lande, der har akcepteret den lutherske Lære. Det vilde selvfølgelig være i høj Grad forfejlet, af denne Grund at lovprise den katholske Kirke som »Vogter for Arbejdernes Frihed«, thi som vi alt en Gang berørte, er Helligdagene ikke bleven indførte for Arbejdernes Skyld.

Efter disse indledende Bemærkninger skal vi nu gaa over til den Sag, der har trykket os Pennen i Haanden, nemlig *Helligdagsarbejdet i det Luno'ske Trykkeri*. Vi kan lige saa godt med det samme udtale her, at der paa nævnte Trykkeri efter vor Opfattelse er begaaet et *Tarifbrud*. For at man kan danne sig en uhildet Dom i dette Spørgsmaal, skal vi gengive Sagens Gang saaledes som den er blevet meddelt os.

Allerede Ugen før Helligdagene Skærtorsdag og Langfredag cirkulerede der Rygter paa nævnte Trykkeri om, at der skulde arbejdes paa disse to Dage, og af denne Grund fremkom den Forespørgsel til os, som findes optaget og besvaret i Nr. 13 af »Typ.-Tid.« Vort Svar, som var aldeles korrekt og i fuld Overensstemmelse med Tarifens klare Ord, vakte en Del Opmærksomhed saavel i Lunos som i flere andre større Trykkerier, men ihvorvel man i det hele og store gav os Medhold i vor Opfattelse, gik man hos Lunos en anden Vej. Om Tirsdagen sendte nemlig Faktoren en af sine Fortrolige til enhver især af Sætterne og lod dem spørge, om de ikke vilde gøre ham (Faktoren) den personlige Tjeneste, at arbejde de to Helligdage uden Godtgørelse. Overfor saa megen Elskværdighed var det let nok for enkelte (deriblandt et Medlem af Tarifkommissionen, der nu er en af Lederne af den ny Forening) at huske paa en eller anden lille Tjeneste, som »Huset« havde gjort dem og som nu krævede en Gentjeneste — saa blæse paa Tarifen og dens Bestemmelser! Vore Medlemmer lod svare, at de slet ikke var uvillige til at arbejde, saafremt man blot vilde opfylde Tarifens Forlangende om de 50 % i Godtgørelse for Helligdagsarbejdet. Onsdag Eftermiddag fremkom et Mæglingsforslag, som gik ud paa, at samtlige Sættere skulde arbejde de oftnævnte to Helligdage, men at man samtidig skulde indanke Sagen for Voldgiftsretten. Dette i og for sig ganske korrekte Forslag blev overbragt til Faktoren og fra denne til Trykkeriets Ejer, Hr. Kancelliraad DREYER. Denne sidste mente imidlertid, at det

var .et ganske privat Spørgsmaal, som det her drejede sig om, og at dette altsaa hverken vedkom Voldgiftsretten eller Foreningen. Derved var al videre Forhandling afbrudt, og Torsdag Morgen mødte nu af 24 Sættere (21 Beregnings- og 3 faste Sættere) de 12, altsaa Halvdelen; af disse tilhørte 7 à 8 den ny og 2 vor Forening; af de udeblevne findes 11 i vor og 1 i den ny Forening. Begge Dage arbejdedes der til om Eftermiddagen — *altsaa uden den tarifmæssige Godtgørelse af* 50 %.

Hr. Kancelliraad DREYER er Styrelsesmedlem i »Foreningen af danske Bogtrykkere« og som saadan har han den uafviselige Pligt, at kræve Tarifens Overholdelse. I det her foreliggende Tilfælde kan han ikke skyde sig ind under, at Tarifen ikke er bleven krænket, fordi de 12 Sættere har gjort Faktoren en »Tjeneste« ved at arbejde uden Godtgørelse. Man burde vide, at da Arbejderne altid staar i et vist bestemt Afhængighedsforhold til den styrende Mand paa Trykkeriet, er dennes *Ønsker* som oftest en *Befaling* for mange svage Sjæle, og det at benytte sig af denne Kendsgerning, er aldeles ikke *gentlemanlike*, tværtimod kunde det let faa Udseende af, at man med Forsæt har villet dreje Tarifen en Næse.

Skulde den Maksime blive den ledende Traad i vort Arbejde, at man forlanger af os, at vi skal slaa af paa vore garanterede Rettigheder snart paa det ene Punkt og snart paa det andet, under Foregivende af at vi gør enten Huset eller hvem som helst en »Tjeneste« dermed, vilde det ikke vare ret længe, inden vi atter befinder os i et saadant Uføre, at saa vel Arbejderne som de humane Principaler vil lide ubodelig Skade derved. Overhovedet tilføjes der de Principaler, der ikke gør Regning paa »Tjenester« fra Arbejdernes Side, men som til Punkt og Prikke opfylder de af dem indgaaede Forpligtelser, en blodig Uret; thi enten vil deres Produkter stille sig højere i Prisen eller ogsaa maa de, hvilket ganske vist ikke er meget rimeligt, dække Differencen imellem deres og Konkurrenternes Priser af deres egne Lommer.

Vi haaber nu ved Foranstaaende at have bevist, at den Fremgangsmaade, man har anvendt i Lunos Trykkeri, er i høj Grad ukorrekt, og at den fortjener den strængeste Paatale; men samtidig udtaler vi ogsaa Haabet om, at man for Fremtiden mere loyalt vil overholde de Forpligtelser, man er gaaet ind paa, og saaledes ikke oftere giver Anledning til en velbegrundet Forargelse.

Fra Kalifornien.

Det har her hjemme været en almindelig Mening, at Kalifornien var et Land, hvor man kunde tjene Guld, har dette tidligere været Tilfælde, synes Forholdet at være omvendt nu, i det mindste for vort Fags Vedkommende. I *Printer's Circular* (et i Philadelphia udkommende Fagblad) giver en Korrespondent følgende Skildring.

I San Francisco bliver ved tre Morgenblade Tusend m betalt med 50 Cents*), men hvem der i Gennemsnit kan faa Manuskript til syv Tusend m pr. Nat, kan sige han er begunstiget af Lykken, og hvad Udsigten til at faa fast Kondition angaar, saa kender jeg dygtige Sættere, som regelmæssig kan levere 15—1800 m i Timen, men dog maa figurere som Hjælpesættere og være fornøjet med en meget uregelmæssig Fortjeneste, uden Udsigt til fuldstændig Beskæftigelse. Bladtrykkeriernes Lister over Hjælpesættere er overfyldte, og er endelig en saa heldig at faa sit Navn indført, maa han dog, saa længe han er ny, ikke gøre Regning paa mere end en eller to Dages Arbejde om Ugen. Bladsætterierne danner dog Lyspunkterne i de herværende Forhold, i de andre Forretninger tør man absolut ikke være sikker paa varig Plads. Sætterne maa om Dagen drive om paa Gaderne i Nærheden af Trykkerierne for at vente paa Arbejde; faar saa et eller andet Trykkeri en Bestilling, sendes en Dreng ud for at sammenkalde en fem, seks Mand for nogle faa Timer eller, i et heldigt Tilfælde, et Par Dage. De faar saa herfor fra 25 til i det højeste 40 Cents pr. 1000 m, men mindst en Fjerdedel af alt Arbejde bliver betalt med den laveste Pris.

I andre Byer er det ikke bedre. I Oakland f. Eks. er den højeste Pris 35 Cents, og hvem der dér har en fast Plads til 12 Dollars om Ugen, kan sige han har Lykken med sig.**) Nattearbejde bliver ikke betalt højere en Dagarbejde.

De statistiske Notitser, vore Blade ved Aarets Slutning bringer, indeholder en Fortegnelse over Selvmordere; Tallet paa Sættere under denne viser tydeligere end alt andet, at disse paa vor Kyst intet Paradis finder. I Hundredvis kan man her finde Sættere og Trykkere beskæftigede som Kvæghyrder, i Savmøller, i Minerne, ved Fiskeri, og havde man en Dag Brug for 500 Typografer i San Francisco og vilde sende dem Rejsepenge til Jærnbane eller Dampskib, saa behøvede man ikke at forlade Kalifornien for at faa dem. Her findes ogsaa ca. 300 kvindelige Sættere, unge Piger, som, da de for de

*) 1 Dollars à 100 Cents = 380 Øre.

**) Naar det regnes for en Lykke at have en Ugeløn paa ca. 45 Kr., maa Livsfornødenhedernes Pris tages i Betragtning; et Pd. Smør (28 Lod) koster t. Eks. 234 Øre og et Pd. Oksekød 97 Øre.

flestes vedkommende har Ophold hos deres Forældre eller Slægtninge, er tilfreds med enhver som helst Løn, er én Aarsag til, at Arbejdet betales saa slet.

Forskelligt.

Solen som Motor er den nyeste Pariseropfindelse. Det skal være lykkedes ansete Mekanikere ved Hjælp af Solvarme at trykke flere Tusend Eksemplarer af et Tidsskrift. Man bør dog afvente nærmere Bekræftelse paa denne Sensationsnyhed, da Solen vel hvert Øjeblik ved at skjule sig bag Skyerne kan slippe fri for at dreje Maskinerne!

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

ALBERT TVERSKOU, Trykker (Nielsen & Lydiche).

SOFUS KARL ADOLF NYBERG, Trykker (udlært Nytaar 1885 hos Lunos; P. Petersen).

L. P. HANSEN, Trykker (Medlem af »Dansk typ. Forening«, sidst arbejdet i Aarhus; Schultz).

C. L. KINDAHL, P. A. FRANDSEN (tidligere Medlemmer; Sally B. Salomon).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Paa Grund af at den til den 4de April indkaldte **ekstraordinære Generalforsamling** ikke har været beslutningsdygtig, indkaldes den herved til **i Aften Kl. 10** i **Skindergade Nr. 9**, 1. Sal.

Dagsorden: 1. Styrelsens Forslag om at købe et Antal Andele i Bladet »Social-Demokraten«, 2. Forslag til nye Love.

Det bemærkes at denne Generalforsamling er beslutningsdygtig uanset de Mødendes Antal. STYRELSEN.

Ændringsforslag til Lovene, stillede af A. HALLENGREEN.

§ 5. Udslettede og udmeldte Medlemmer maa, naar de paany ønske sig optagne i Foreningen, betale 2 Kr. i Indskud. — — — — Endvidere: Udslettelse, der kan ske paa Grund af Restance, osv. — —

§ 6. Punkt 2: naar han er uden Arbejde, udgaar.

§ 7. Medlemsbidragets — — — en Inkassator, til hvem Medlemmerne hver Uge har at indbetale Medlemsbidragene, og denne indsender hver fjerde Uge Beløbet osv.

Følgende Forandring i Regulativ for Arbejdsløshedskassen:

2. Understøttelsen udredes kun, naar et Medlem i 26 Uger har betalt Medlemsbidrag til Foreningen. Dog beholder syge og militære deres Rettigheder til Arbejdsløshedskassen, uagtet de ikke betaler Kontingent.

Bibliotheket.

Følgende Bøger indkaldes herved til *senest Lørdag den 2. Maj:*

Nr. 2, 6, 17, 20, 24, 31 (gl.), 32, 44, 81, 97, 100, 102, 128, 138, 143, 149, 151 (gl.), 180, 187, 217, 221, 231, 232, 235, 236, 257, 266, 275, 279, 281, 283, 299, 300, 307, 309, 311, 312, 314, 315, 316, 320, 375, 396, 411, 415, 421, 451, 460, 465, 488, 511, 512, 525, 585, 644, »Ude og Hjemme« 1879—80.

Saafremt disse Bøger ikke er bleven indleverede til det angivne Tidspunkt, vil de uefterrettelige Laantageres Navne blive offenliggjort, ligesom man ogsaa forbeholder sig Ret til at gaa frem imod dem paa anden Maade. STYRELSEN.

Typografernes Hjælpekasser.

Da der ved den ekstraordinære Generalforsamling den 29. Marts ikke var mødt et tilstrækkeligt Antal Medlemmer til at tage gyldig Beslutning, afholdes **Søndag den 26de April, Formiddag Kl. 11**, en ny Generalforsamling i Skindergade 9, 1ste Sal.

Dagsorden:

Forslag af Styrelsen:

1) Det paa Generalforsamlingen den 8de Marts af 8 Medlemmer stillede og vedtagne Forslag træder i Kraft fra 1ste Maj d. A.
2) Bestemmelser angaaende det vedtagne Forslag om forhøjet Sygehjælp:

Forhøjet Sygehjælp indtræder først 3 Maaneder efter Anmeldelsen, hvorimod Nedsættelse indtræder straks.

Et Medlem, der er Patient, kan ikke faa Sygehjælpen forhøjet.

Medlemmer, der maatte ønske forhøjet Sygehjælp, kunne indtil 1ste Juni melde sig indtil 45 Aars Alderen. Efter denne Tids Udløb kan Ingen over 35 Aar sikre sig forhøjet Sygehjælp.

Disse Bestemmelser tilføjes Slutningen af § 15 og træde i Kraft fra 1ste Maj d. A.

I Henhold til Lovenes § 32 er denne Forsamling beslutningsmyndig, uanset de Mødendes Antal.

København, den 14de April 1885. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Hillerød, JENS PETER JONASSEN (udlært hos C. Herdahl i Lyngby den 28. Marts 1885).

Svendborg, EDV. EMIL PETER HANSEN (udlært hos Assam i Svendborg den 1. April 1885).

Aarhus, CARL HANSEN, (udlært hos H. S. Sørensen i Silkeborg).

Kallundborg, ADOLF MADSEN (Medlem af »Den typ. Forening«).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Udmeldt:

Aarhus, Bogtrykker S. BACKHAUSEN.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Randers, R. L. W. JACOBSEN (sidst arbejdet i Aarhus).

Ringsted, J. B. WALSTAD (sidst arbejdet i Kristiania, Medlem af »Norsk Centralrejsekasse«).

Skive, ALFRED SOFUS ANDERSEN (sidst arbejdet i Randers).

Aarhus, JØRGENSEN (sidst arbejdet i Næstved).

Bortrejste Medlemmer:

Næstved, ROGATA TERKILSEN til Aarhus.

Kallundborg, CHR. P. HANSEN, Militær.

do. A. J. P. CARLSLUND.

Randers, A. S. ANDERSEN.

do. L. CHR. NIELSEN.

Ringsted, H. JØRGENSEN til Aarhus.

do. AUG. CHRISTENSEN, arbejdsløs.

KUNDGØRELSER.

Kompagnon søges.

En helst typografisk uddannet Mand, der disponerer over ca. 3000 Kroner kontant, kan straks optages som Kompagnon i et større Provinsbogtrykkeri. Billet, mrkt. **P 3603,** modtager **Waldemar Jacobsens Annonce-Ekspedition, Knabrostræde 8.**

En Avissætter

ønsker Plads snarest mulig. Billet, mrkt. A. B., bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

En Maskintrykker, der kan deltage i Akcidenssætning og som er velanbefalet og dygtig, kan faa en fast Plads til 1. Maj hos **A. Backhausen** i Horsens.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 17. | København, den 25. April 1885. | 12. Aargang.

„Dansk typografisk Forening"

og

„Ny typografisk Forening".

Vi har fra flere Steder modtaget Meddelelse om, at Hovedbestyrelsen for »Dansk typografisk Forening« lader foretage en almindelig Afstemning blandt nævnte Forenings Medlemmer *angaaende Oprettelsen af Gensidighed med »Ny typografisk Forening«*. Aldeles bortset fra, at Hovedbestyrelsen ikke med en Stavelse har fundet sig beføjet til at underrette »Den typografiske Forening«s Styrelse om dette Skridt, fortjener Sagen ogsaa Opmærksomhed i en anden Retning.

Man vil erindre, under hvilke Forhold »Ny typografisk Forening« blev dannet og af hvilken Grund noget over hundrede Medlemmer udskilte sig af den gamle Forening. Det var fordi man ikke vilde give Majoriteten Ret til at foretage et Skridt, som efter Majoritetens Mening kunde være gavnlig for Typograferne, nemlig en Sammenslutning med Arbejdskammeraterne i de andre Fag. Denne i og for sig ganske naturlige Sag blæste man op til et stort politisk Numer, og en Del af Minoriteten iværksatte derfor Splittelsen! En saadan illoyal Handling vil Hovedbestyrelsen nu lade sanktionere af »Dsk. typ. Forening«s Medlemmer! De skal derved, om vi saa maa sige, *tvinges til* at tage Stilling *pro* eller *contra* deres Forbundsfæller i København, og den Strid, som har adsplittet de københavnske Typografer i to Lejre, skal nu ved Hovedbestyrelsens Hjælp ogsaa bæres ud i Provinserne! Vi er overbevist om, at Hovedbestyrelsen har Følelsen af, at »Den typ. Forening«, som tæller langt over $^2/_3$ af Københavns Sættere, ikke med koldt Blod vil se paa den Understøttelse, man vil yde den Kile, som under Navn af »Ny typografisk Forening« har skudt sig ind i de københavnske Typografers faste Organisation, og af denne Grund er den ærede Hovedbestyrelse gaaet i den Grad hemmelighedsfuld tilværks, at selv Medlemmerne i Aarhus først i sidste Øjeblik fik Meddelelse om den paatænkte Afstemning. Naar denne først havde fundet Sted, og naar Medlemmerne, der ikke har haft Tid til ved en Diskussion i deres Organ at sætte sig rigtig ind i Situationen, havde afgivet deres Vota *for* den af Hovedbestyrelsen forlangte Gensidighed med »Ny typ. Forening«, da, ja da havde Hovedbestyrelsen kunnet vaske sine Hænder i Uskyldighedens Vand og vælte hele Skylden for den saaledes imod »Den typografiske Forening« begaaede Uretfærdighed over paa Medlemmernes Skuldre. Hovedbestyrelsen *maa* endvidere være vidende om, at den paatænkte Gensidighed vil kunne medføre skæbnesvangre Følger for »Dansk typ. Forening«, idet t. Eks. den Kontrakt, som »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker« afslutter med de udenlandske Foreninger, indeholder den udtrykkelige Klavsul, *at Gensidighed ej kan afsluttes med to Foreninger paa samme Omraade.* Idet »Dsk. typ. Forening« afslutter Gensidighed med »Ny typ. Forening«, uden at ophæve Gensidigheden med vor Forening, gør den sig altsaa skyldig i et *Kontraktbrud.* Dette burde Hovedbestyrelsen som sagt have været vidende om, og har den været det, bliver dens Handlemaade i denne Sag endmere ejendommelig, thi da driver den »Dansk. typografisk Forening« med velberaad Hu ind i en Konflikt med i hvert Tilfælde *to* Foreninger.

Hvad Nytte kan »Dsk. typ. Forening« have af Gensidigheden med den ny Forening? Vi paastaar: *absolut ingen;* thi det er jo en given Ting, at jo flere Rettigheder man vil opnaa, des større bliver ogsaa *Pligterne,* og en Forøgelse af disse sidste vil »Dansk typografisk Forening« med dens store Underballance (ca. 1000 Kr.) i sidste Regnskabsaar for Øje næppe kunne taale.

Vi kan derfor med frelst Samvittighed tilraade Medlemmerne af »Dansk typ. Forening«, at lade de Frafaldne i København sejle deres egen Sø (saaledes gør man det her i Byen) og stemme *imod* Hovedbestyrelsens Forslag; derved gavner de Kollegialiteten paa en langt fyldigere Maade, end naar de af falsk Medfølelse for »Ny typ. Forening« vil bevilge denne Gensidighed.

R. B.

Generalforsamlingen

den 18. April.

Dirigent: N. HANSEN. — Sekretær: THORV. NIELSEN.

FORMANDEN motiverede den første Sag paa Dagsordenen paa lignende Maade som ved sidste Møde. — HEINEMANN anbefalede at stemme for Forslaget, det var af Nødvendighed, at vi foretog dette Skridt, efter at vi officielt havde sluttet os til Arbejderpartiet. Han spurgte, om Indkøbet af Andele skete en Gang for alle eller hvert Aar. — FORMANDEN: Indkøbet fandt som Regel Sted en Gang for alle, men der var intet til Hinder for, at vi efter Ønske senere kunde forøge Andelenes Antal. — N. FISCHER kunde ikke forstaa, at vi havde noget at gøre med Socialdemokratiet. Han fandt ikke Anledning til at købe de omtalte Andele; thi det var et Foretagende, som ikke betalte sig. Han dadlede skarpt Forslagets Fremkomst, vi arbejdede for Typografernes Interesser, ikke for »Socialdemokraten«s. — VICTOR PETERSEN antog, at Formanden tydelig nok havde forklaret, *hvorfor* vi skulde købe disse Andele. Vilde Fischer tage mod rimelige Grunde, maatte han kunne indsé, at vi netop havde meget at gøre med Socialdemokratiet. Taleren vilde spørge om, paa hvilke Omraader vi egenlig havde vundet noget, ja, vi var bleven en mægtig Organisation, men netop dette ene havde vi mere Garanti for at beholde ved at tage Del i det politiske Røre. Fischer havde ikke tilstrækkelig betonet, hvorfor vi *ikke* skulde købe disse Andele. Blev Forslaget vedtaget, vilde vi aldeles fagligt taget, som Kontrahenter, faa en ganske anderledes Indflydelse paa det nævnte Blads Sætteres Forhold end den, vi ved tidligere Lejligheder havde vist at være i Besiddelse af. — N. FISCHER: Foreningen bør ikke støtte noget politisk Foretagende, fra hvilken Side det end maatte komme. Vi burde hverken købe Aktier eller Andele. En Generalforsamling havde desuden tidligere paa Forslag af Barnewitz fraraadet at tage Aktier. Der var andre smukke Omraader, vi hellere maatte støtte. — FORMANDEN betonede, at vore Penge ikke vilde være spildt ved at tage disse Andele. Skulde Bladets Abonnementsantal synke el. lign., kunde vi med Lethed faa vore Penge tilbage. Det var naturligvis kun de Foreninger, der havde sluttet sig til Partiet, der kunde faa disse Andele. Taleren kunde ikke betragte det som en politisk Handling, idet vi nærmest havde haft vort eget Tarv for Øje. — EMIL PETERSEN takkede Fischer, fordi han havde uafhængig af andre fremsat sin Anskuelse. Det var klart, at slige Spørgsmaal burde drøftes indgaaende. Han opfordrede Forsamlingen til yderligere at udtale sig. — THORVALD NIELSEN kunde ikke genkende Fischer som den Fremskridtsmand, han tidligere havde været. Man kunde af Fischers Udtalelser kun kende dette, at han nu kun beskæftigede sig saare lidet med Foreningens Forhold. Vi havde sluttet os til Partiet, og kunde vi, som Formanden havde bemærket, bedre beskytte vore egne Interesser ved at tage Andelene, maatte vi tillige være stolte af paa denne Maade efter Evne at bidrage til Agitationen. KRYGER stillede Forslag om at købe 12 Andele. Tre Repræsentanter var ikke for lidt. Hertil sluttede CHR. NIELSEN sig. Efter at BARTHEL havde forlangt Afslutning, *vedtoges* Krygers Forslag enstemmig.

Den næste Sag paa Dagsordenen var Forslag til ny Love. DIRIGENTEN foreslog, at Afstemning skulde ske *en bloc* over de Paragrafer, til hvilke ingen Ændringer vare stillede. § 1 og 2 vedtoges derefter enstemmig. Til § 3 havde Formanden stillet følgende Ændring

I § 3 tilføjes efter »Navnet bliver offenliggjort«: »Ethvert Medlem, som ved sin Optagelse i Foreningen ikke er fyldt 25 Aar, skal samtidig melde sig til Optagelse i »Typografernes Hjælpekasser«.

og N. Hansen en Tilføjelse efter »begge Foreninger«:

Dog undtages herfra saadanne, som gaar over til en anden Livsstilling; vil han atter beskæftige sig med Typografien, maa han igen indmelde sig i »Den typ. Forening«, i modsat Fald mister han sine Rettigheder i Hjælpekasserne«.

RASMUSSEN stillede Forslag om Forandring i §'en »8 Uger« til »4 Uger«; denne Ændring forkastedes efter at FORMANDEN fandt Styrelsens Forslag heldigere. §'en med de tilføjede Ændringer vedtoges derefter. § 4 vedtoges uforandret. — Til § 5 havde Hallengreen stillet følgende Ændring:

§ 5. Udslettede og udmeldte Medlemmer maa, naar de paany ønske sig optagne i Foreningen, betale 2 Kr. i Indskud. — — — — Endvidere: Udslettelse, der kan ske paa Grund af Restance, osv. — —

HALLENGREEN motiverede sin Ændring. Paragrafen i dens nuværende Skikkelse var ikke heldig, idet der herved henvistes til § 3, men denne Paragraf kunde efter Talerens Mening ikke finde Anvendelse paa udmeldte eller udslettede Medlemmer. Disse burde betale 2 Kr. i Indskud, naar de paany ønskede sig optagne i Foreningen. Han udtalte endvidere, at da det ofte var Restance, der var Skyld i Udslettelse, kunde han ogsaa ønske Ordet Restance indsat i §'en. Det var der ingen Grund til at udelade, tilmed da det findes i de nugældende Love. Samtlige Ændringer vedtoges, efter at FORMANDEN ved Hallengreens Redaktion havde fundet §'en klarere. — Til § 6 havde Hallengreen ligeledes stillet et Ændringsforslag: »2) naar han er uden Arbejde«, udgaar. HALLENGREEN sammenholdt dette Punkt med Punkt 2 i Arbejdsløshedskassens Regulativ. Strøg Styrelsen Ordet »uafbrudt« i Regulativet, vilde han tage sin Ændring tilbage; i modsat Fald, mente

han, laa det i Kollegernes egen Interesse, at betale Medlemsbidraget, selv naar de blev uden Arbejde, idet de da havde Udsigt til Understøttelse, naar de var arbejdsløse efter 26 Ugers Forløb, medens de f. Eks. naar de bleve arbejdsløse efter 26 Ugers Forløb, ingen Hjælp fik, fordi de i 2 eller 4 Uger i denne Tid havde været fritaget for at betale Kontingent ifølge Lovene netop paa Grund af Arbejdsløshed. Taleren paaviste, at der her blev begaaet Uretfærdighed mod mange Medlemmer, da disse jo stadig kunde blive arbejdsløse den 24de Uge og saaledes bestandig var afskaaren fra Understøttelse, saafremt »uafbrudt« blev staaende i Regulativet. Han foreslog derfor dette Punkt i Regulativet sat under Afstemning førend § 6. — FORMANDEN og V. PETERSEN mente, at Dagsordenen burde følges. Mod Bortfaldelsen af »uafbrudt« fandt Styrelsen ingen Indvendinger; derimod troede den at kunne gøre saadanne mod Hallengreens Ændring. Afstemningen af §'en med den stillede Ændring indsattes derefter til Behandlingen af Regulativet. — Til § 7 havde Hallengreen stillet følgende Ændring:

§ 7. Medlemsbidragets — — — en Inkassator, til hvem Medlemmerne hver Uge har at indbetale Medlemsbidragene, og denne indsender hver fjerde Uge Beløbet osv.

HALLENGREEN udtalte, at »opkræve« ikke var heldigt, da Inkassatorerne, navnlig paa større Trykkerier, havde nok at gøre med at *modtage* Kontingentet. §'en med denne Ændring vedtoges derefter. — Efter Bemærkninger navnlig om Forskellen paa Rejsehjælp i Tyskland og her, af FORMANDEN, RASMUSSEN, P. L. PETERSEN og DIRIGENTEN vedtoges § 8. Med Vedtagelsen af § 9 afsluttedes Forhandlingen, hvorefter FORMANDEN udtalte, at Vedtagelse af nye Love var for vigtig en Sag til ikke at samle en talrigere Forsamling.

Udenfor Dagsordenen fremsatte THORVALD NIELSEN et Ønske om Foreningens Deltagelse i den forestaaende Grundlovsfest med eget Musikkorps. — EMIL PETERSEN mente, at vi i Aar ikke burde sætte os for denne Udgift, som han i Lighed med Nielsen ikke ønskede, at Foreningen skulde betale, navnlig, da man tænkte paa at afholde en større Stiftelsesfest i Juni Maaned.

—d—n.

Korrespondance.

Aarhus, den 21. April 1885.

I Aftes afholdtes ordinær Generalforsamling i den herværende Lokalforening, ved hvilken Regnskabet for det forløbne Kvartal fremlagtes og godkendtes saa godt som uden nogen Diskussion. Derefter indlededes en Diskussion om, hvorvidt »Dansk typ. Forening« skulde slutte Gensidighed med »Ny typ. Forening« i København, hvilket Forslag af Hovedbestyrelsen var sat til almindelig Afstemning blandt samtlige Foreningens Medlemmer. Forslaget blev kritiseret af d'Hrr. Harald Jensen og Marott, der begge udtalte sig stærkt imod Gensidighed med denne Forening, medens Hovedbestyrelsen forsvarede sit Standpunkt i Sagen og anbefalede Gensidighed. Efter en livlig Diskussion *pro et kontra* sluttede Mødet, uden at for øvrigt nogen Afstemning foretoges.

S. LETH NIELSEN,
Sekretær.

Aarhus, den 22. April 1885.

Under den Generalforsamling, der var sammenkaldt i Mandags d. 20. ds., udspandt der sig en meget livlig Debat over Ærnet: »Skal »Dansk typ. Forening« slutte Gensidighed med »Ny typ. Forening« i København.

Dette Spørgsmaal, der er fremsat af Hovedbestyrelsen, fandt Hr. HARALD JENSEN at man ikke burde stemme for af flere forskellige Grunde, som han efter sit Princip fremførte. Men han kan da ikke altid have den eneste rigtige Mening, hvilket forhaabenlig snart vil blive bekræftet. De Anskuelser, han fremførte, indviklede han i et politisk Foredrag, der dog ikke fandt Anklang blandt alle de Tilstedeværende, hvoraf de fleste vistnok ønsker al Politik udeladt i Foreningsanliggender.

Hr. Marott suplerede Hr. Harald Jensens Anskuelser, og gav ham ikke noget efter hvad Politik angik.

Harald Jensen mente, at det kunde have slemme Følger at faa Gensidighed med den ny Forening, da denne, hvis den ikke opnaaede saadant, snart smeltede sammen med den gamle igen. Dette betvivler jeg dog. Den ny Forenings Medlemmer er — forudsat at den ikke har optaget de af den gamle Forening udstødte — lige saa hæderlige Mennesker som de, der blev i den gamle Forening, men de vil blot ikke have Politik i Foreningen, hvilket de fleste af »Dansk typ. Forening«s Medlemmer vistnok samstemmer med dem i.

D'Hrr. Jensen og Marott vilde fremdeles paastaa, at den gamle Forening ikke gav sig af med Politik. — Hvad er da det at tage Aktier i »Social-Demokraten«? — Hvad betyder disse fire Linier, der stod i Sangen, som blev afsunget og jublet over ved »Den typ. Forening«s Maskebal d. 31. Januar d. A.

Man politisered i Værksted og Hjem,
Selv vi kunde ej stænge ude
Den skarpere Luftning, som trængte sig frem,
Vi aabned' Foreningens Rude.

Det lader fremdeles til, at d'Hrr. vil søge paa en planmæssig Maade ogsaa at føre Politik ind i vor Forening; lad os haabe, det aldrig maa lykkes dem.

Ved samme Møde skolemestererede de Foreningens Hovedbestyrelse og optraadte i det hele som Formyndere baade for denne og Foreningen, hviket jeg anser for mindre passende.

Hr. Jens Lund bestred flere Gange Hr. Harald Jensens Anskuelser, blandt andet den, at den ny Forening modarbejdede den gamle, hvilket Hr. Lund beviste ikke at være Tilfælde, da Hr. Bøhm*), Formanden af den gamle

*) Deri har Hr. Lund dog rimeligvis husket fejl, idet det var Hr. Emil Petersen, Næstformanden, der udtalte dette paa Generalforsamlingen d. 21. Februar d. A. (Se Typ.-Tid. Nr. 9, 2. S., 1. Sp.)

Forening, selv udtrykkelig har skrevet i »Typ.-Tid.«, at den gik i samme Spor, som den gamle (men det maa vel være med Undtagelse af Politik).

Af disse Grunde indser jeg ingen Fare ved at indgaa Gensidighed med den ny Forening, da dens Medlemmer jo saaledes er lige saa hæderlige som den gamle Forenings.

Den Forhøjelse i Rejsehjælp etc., som vi vil vinde ved Gensidighed med den ny Forening, behøver vel ikke at anføres.

Med alt dette for Øje vil jeg, som Hr. Faktor Hansen udtalte paa samme Møde, sige: »Enhver bør stemme efter sin Overbevisning«, og ikke som Hr. Harald Jensen sagde: »Jeg raader enhver til at stemme »Nej!«.

Et Medlem.

Forskelligt.

Legat. Af afdøde Bogtrykkersvend ANDREAS TORNBERGS Legat til »fattige og sygelige Mennesker, som kunne bevise uagtet deres Svagelighed ikke at have været dovne eller levet alene af Almisser«, er der for Tiden en Portion paa 12 Kr. aarlig ledig.

De, som maatte anse sig for kvalificerede til at komme i Betragtning ved Bortgivelsen af denne Legatportion, der efter derom tagen Bestemmelse fortrinsvis vil blive tillagt Typografer eller Enker efter saadanne, anmodes om inden 4 Uger til Magistratens 3. Afdeling at indgive en af paalidelige Attester ledsaget Ansøgning, hvortil Skemata ville kunne afhentes i Afdelingens 1ste Sekretariat hver Søgnedag fra Kl. 10—2.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

H. PETERSEN (udlært den 11. April 1885 hos I. Cohen, I. Cohen).

A. KR. KRISTENSEN (sidst arbejdet i Nakskov, Medlem af »Dansk typ. Forening«; Morgenbladet).

F. U. HANSEN (sidst arbejdet i Lyngby, Medlem af »Dansk typ. Forening«; Morgenbladet).

MEYER, KARLSLUND (Chr. Birch).

ANTHON RASM. ANDERSEN (Aller).

CHR. THERKELSEN (sidst arbejdet i Kiel, har ikke de sidste 2 Maaneder været Medlem af nogen Forening; Rasmussen & Olsen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDT:

H. H. BRANDT (I. Cohen).

UDSLETTET:

G. WALTHER (paa Grund af Restance til Hjælpekasserne).

Den ekstraordinære Generalforsamling

fortsættes **Lørdag d. 2. Maj** i **„Sortedamslund“.**

Dagsorden: Behandling af Lovene.

I Aften finder ingen Sammenkomst Sted i Foreningen, ligesom ogsaa Bibliotheket holdes lukket. STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften indøves »Atter grønnes vore Enge«. Talrigt Møde udbedes.

STYRELSEN.

Typografernes Hjælpekasser.

Da der ved den ekstraordinære Generalforsamling den 29. Marts ikke var mødt et tilstrækkeligt Antal Medlemmer til at tage gyldig Beslutning, afholdes **Søndag den 26de April, Formiddag Kl. 11,** en ny Generalforsamling i Skindergade 9, 1ste Sal.

Dagsorden:

Forslag af Styrelsen:

1) Det paa Generalforsamlingen den 8de Marts af 8 Medlemmer stillede og vedtagne Forslag træder i Kraft fra 1ste Maj d. A.
2) Bestemmelser angaaende det vedtagne Forslag om forhøjet Sygehjælp:

Forhøjet Sygehjælp indtræder først 3 Maaneder efter Anmeldelsen, hvorimod Nedsættelse indtræder straks.

Et Medlem, der er Patient, kan ikke faa Sygehjælpen forhøjet.

Medlemmer, der maatte ønske forhøjet Sygehjælp, kunne indtil 1ste Juni melde sig indtil 45 Aars Alderen. Efter denne Tids Udløb kan Ingen over 35 Aar sikre sig forhøjet Sygehjælp.

Disse Bestemmelser tilføjes Slutningen af § 15 og træde i Kraft fra 1ste Maj d. A.

I Henhold til Lovenes § 32 er denne Forsamling beslutningsmyndig, uanset de Mødendes Antal.

København, den 14de April 1885. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Ved den af mig foretagne Indsamling til en uheldig stillet Kone her i Byen indkom 9 Kr. (ni), som er afleveret og for hvilken Gave jeg skal bringe en hjærtelig Tak fra Vedkommende.

Aarhus, den 22. April 1885. ARNOLD V. OLSEN.

De Herrer Lokalforeningsformænd henledes paa, at de udsendte Stemmesedler blive at tilbagesende inden 1. Maj.

At »Norsk Centralrejsekasse« er udvidet til en »Centralforening for Bogtrykkere« med Hovedsæde i Kristiania og at der med nævnte Forening ogsaa er sluttet Gensidighed paa Sygekassens Omraade, meddeles herved.

Typograf Chr. Güth bedes opgive sin Adresse til Hovedbestyrelsen.

Aarhus, den 21. April 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Kolding, THEODOR SCHOU (udlært hos K. Jørgensen i Kolding d. 1. April 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Bortrejste Medlemmer:

Nykøbing, H. P. JENSEN, Militær.
Nakskov, A. KR. KRISTENSEN til København.
Viborg, J. JENSEN til Aarhus.
Skive, JENS SØRENSEN til Næstved.
Roskilde, TH. HERMANSEN til Ringsted.

Brevkasse.

Flere Indsendere: I næste Nr.

KUNDGØRELSER.

Kompagnon søges.

En helst typografisk uddannet Mand, der disponerer over ca. 3000 Kroner kontant, kan straks optages som Kompagnon i et større Provinsbogtrykkeri. Billet, mrkt. **P 3603,** modtager **Waldemar Jacobsens Annonce-Ekspedition, Knabrostræde 8.**

En Aftrækker

kan straks faa Plads i Triers Bogtrykkeri, Bredgade 32.

Hr. Typograf N. C. TOBIESEN bedes erindre sine Bekendte i Ringkøbing.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 18. | København, den 2. Maj 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

VII.

(Bogtrykkere i København*).

I Slutningen af det sekstende Aarhundrede oprettede Boghandleren HENRICH WALDKIRK et Bogtrykkeri, som han ledede med Smag og Dygtighed, og hvorfra der i et Tidsrum af 29 Aar udkom en stor Del Værker, hvoraf bør nævnes Arild Hvidfeldts Krønike, Salvator Fabricis Fægtebog, Lyschanders Danske Kongers Slægtebog. Han blev Universitetets Bogtrykker efter Mads Vingaard, og som saadan skulde han trykke Professorernes Theses uden Vederlag, og en stor Del af disse er trykt hos ham i Aarene 1602—7. I 1604 klagede han til Konsistorium over, at dette Arbejde var ham saa besværligt, da Papiret var dyrt og han maatte betale meget i Folkeløn. Konsistorium tog da ogsaa heraf Anledning til at udtale, at ingen maatte lade trykke mere end i det højeste to Ark paa Universitetets Bekostning; vilde nogen Professor have mere trykt, maatte han selv betale Tryk og Papir. Af Konsistoriets Akter sés det ligeledes, at Universitetet havde købt for 60 Rigsdaler hebraiske Typer til ham, som han dog selv skulde betale. Af et andet Sted i disse Akter sés, at et Ris godt Papir den Gang kostede 5 Mark, ringere Sort 4 Mark.

Waldkirk døde 1629. Hans Arvinger fortsatte hans Trykkeri 4—5 Aar.

* * *

I Begyndelsen af det syttende Aarhundrede fremstaar to ny Bogtrykkere, HANS ALBERTSEN og NIELS MIKKELSEN. Albertsen trykkede 1605 Resens Ny Testamente og Arctanders Forklaring over Davids 7 Pønitense-Salmer, og Niels Mikkelsen trykkede bl. a. 1607 Christian den Fjerdes Bibel ved Resen, 1613 et nyt Oplag af den danske Rimkrønike og 1614 Coldings Kirkehistorie.

* * *

En mere fremragende Bogtrykker blev SALOMON SATOR eller SATORIUS, som begyndte sin Virksomhed 1613. Den 19. Avgust 1622 fik han en Bestalling af Christian den Fjerde, som gjorde vitterligt, at Salomon Satorius var antaget til Bogtrykker og Boghandler i København, og at her efter han og ingen anden maatte udføre hvad der skulde trykkes i fremmede Sprog, som Hebraisk, Græsk, Latin og andre Sprog; dog maatte det være de andre Bogtrykkere tilladt at trykke smaa latinske Traktater paa tre eller fire Ark Papir, som kunde forekomme i Bøger, der trykkes i det danske Sprog. De Bøger, Satorius paa egen Bekostning trykkede, skulde han have Eneret paa i 10 Aar. Han skulde have fri Bolig, være fri for alle Skatter og have 200 Kr. om Aaret i Løn, indtil der blev et Embede ledigt som Kannik i Roskilde, »hvilket vi da naadigst til en Bogtrykkers Bestilling funderet og lagt have«. Til Gengæld skulde han være forpligtet til »at holde et perfekt Typografi og Bogtrykkeri af allehaande prentede Sprog«, gode og rene Typer af alle Slags, »som udi andre velbestilte Trykkerier udi Frankrig, England eller Nederland findes og brugelig er«. Tillige skulde han have »et Trykkeri til at trykke Kobberstykker med, han skulde »anrette et Bogbinderi og en Boglade paa fransøsk og nederlandsk Maner«. Naturligvis maatte der ikke i hans Boglade findes Bøger, som kunde foraarsage »Tvivl udi Religionen«, og heller ingen fremmed Religions Bøger, med mindre de blev forskrevne af lærde Folk, som skulde bruge dem til deres Studium, og endelig skulde han sælge sine Bøger billigt.

Den 3. December 1623 blev det bestemt, at Satorius af hver Bog, han trykkede, skulde give et Eksemplar til det kongelige Bibliothek og til Universitetsbiblioteket, og d. 20. Decbr. samme Aar blev hans Udnævnelse til Kongelig og Universitetsbogtrykker nedlagt i Universitetets Arkiv.

Satorius og de andre københavnske Boghandlere klagede til Universitetet over, at fremmede Boghandlere opholdt sig for længe i Byen med deres Varer, og det Svar, Konsistoriet gav i Oktober 1624, tyder paa, at Satorius's Boglade ikke var tilstrækkelig forsynet, og at han ikke har svaret til de Forventninger, man stillede til ham. Svaret lød: »Saa snart Satorius forskaffer sig et fuldt Biblippolium, hvor man for billigt Køb kan

*) R. Nyrup: Københavnske Bogtrykkeriers Historie.

faa hvilke Bøger, man behøver, skal videre derom delibereres«.

Det var den Gang Skik, at Boghandlerne havde deres Udsalg i Kirkerne. Satorius havde sin Boglade i Frue Kirke.

Som Bogtrykker indtog Satorius en fremragende Plads og navnlig kunde hans Illustrationer godt maale sig med, hvad der i den Retning frembragtes i de bedste Trykkerier i Udlandet. Han maa være død 1645, i hvilket Aar der udkom Bøger, som var trykt hos hans Enke.

* * *

JØRGEN HANZSCH har rimeligvis tidligere været Bogtrykker i Leipzig. 1617 trykkede han i København en Ligprædiken og 1622 Medelbyes Postil. Senere flyttede han med sit Trykkeri til Sorø, hvor han 1658 trykkede Birgitte Thotts Oversættelse af Seneca, et smukt udstyret Værk i Folio. I Sorø udgav han en Prøve paa de Skrifter, hans Trykkeri var forsynet med. Der findes i denne Skriftprøve Cicero og Mittel Hebraisk, Cicero Græsk, syv Antikvaskrifter fra Korpus til Kanon, tre Kursiv- og fem Frakturskrifter.

1660 var Jørgen Hanzsch Bogtrykker i Malmø, 3 Aar senere rejste han til Lund og 1666 var han i Stockholm, hvor han blev kongelig priviligeret Bogtrykker. Her døde han 1668.

En Overrumpling.

For nylig har en klog Mand i Borgergade paa Tryk fremsat den Paastand, at Menneskene er omgivne af gode eller onde Aander; til hvad Kategori de Aander hører, der i »Typografernes Hjælpekasser« spiller Boldt med de otte Medlemmers Forslag om forhøjet Sygeunderstøttelse, maa man være Søndagsbarn for at kunne bestemme.

De otte Medlemmer faar paa en Generalforsamling deres Forslag vedtaget, men ved en Forglemmelse eller af Mangel paa Tid bliver Tiden til dets Ikrafttræden ikke fastsat. Der indkaldes en ny Generalforsamling for at man kan blive enige om at fastsætte Tiden. Denne spinkle Dagsorden interesserer ikke de forvænte Typografer — de bliver hjemme. En ny Generalforsamling, der i Følge Lovene kan tage Beslutning uansét de Mødendes Antal, indkaldes til den 26de April. En god halv Time efter den fastsatte Tid gaar man op i Lokalet for at se, om der er kommen andre end Kassereren, og bliver sært overrasket ved at finde en mandstærk Trop af de konservative Typografer. Dette Tilfælde ligner en Krigslist — lovlig naturligvis! — Man benytter sig af Modstandernes Søvn til at vove et Forsøg paa at hindre dem i at nyde godt af deres Sejr, og Forsøget lykkes. Hr. Calmar er første Mand paa Skandsen og opfordrer til at stemme mod Styrelsens Forslag, at den vedtagne Forhøjelse skal træde i Kraft den 1ste Maj 1885. Charl. Thomsen synes, det er et løjerligt Forslag, da Forhøjelsen jo var vedtaget; men Calmar vilde heller ikke forsøge at faa det vedtagne Forslag forkastet, men kun Styrelsens Forslag af Tidspunktet til dets Ikrafttræden. Han indrømmer, at den Understøttelse Hjælpekassernes Medlemmer faar, er lille nok, men han tror ikke, Kassen kan taale at give mere, naar Kontingentet ikke forhøjes. Med en beundringsværdig Alvor foreslaar Hansen-Pugh Tidspunktet til Forhøjelsens Ikrafttræden udsat til *den 1ste Maj 1887*. Dette Forslag finder Kassereren ikke lovligt; der kan kun være Tale om at vedtage eller forkaste Styrelsens Forslag. Til denne Mening slutter sig Dirigenten, Hr. Albert Auener.

Ved Afstemningen sejrer som sagt de Konservative, idet 31 stemmer imod Forslaget, 18 for.

Nu er altsaa en fjerde Generalforsamling i Vente, og til denne vil sandsynligvis de Konservative stille Forslag, og saa maa Generalforsamlingen atter tælle det lovbefalede Antal Stemmer. Imidlertid har vel vor Forenings Medlemmer lært at være paa deres Post for at forhindre, at de Konservative faar Forhøjelsen udsat til 1ste Maj 1887 eller maaske endnu bedre — 1897.

Fra L. A. Jørgensens Bogtrykkeri.

Jeg har tidligere i »Typ.-Tid.« læst om L. A. Jørgensens Bogtrykkeri, jeg har ogsaa hørt, at dette Trykkeri hyppig skiftede Personale. Nu véd jeg Grunden hertil. I Februar Maaned var jeg nemlig saa heldig at faa Plads hos L. A. Jørgensen, som egenlig kun stillede den Fordring til mig, at jeg maatte være »en bestemt Mand«. Om Tirsdagen begyndte jeg min Virksomhed i et lille tilrøget Hul, hvor 5 Mand og 1 Lærling stod tæt sammenstuvede. Lærlingen havde Vinduespladsen; han fik endda lidt nok ud af det, mente Hr. Jørgensen; 7—8 andre Personer, Lærlinge, Karle, »Faktoren« løb uafladelig og gned os op ad Ryggen. Der var en Tummel og Staahej Dagen lang. Bedst som vi stod fik vi en Pøs Vand over Benene, lidt efter kom der noget, der lignede en Kost, farende; det var Karlen, der saa ofte han havde Tid, fejede den lille Plet, hvorpaa vi stod, thi »Renlighed er en god Ting!« Oppe under Loftet var 3 Gasblus anbragt; de var tændte hele Dagen, men gjorde kun liden Nytte. Vi talte til Hr. Jørgensen derom, og vi fik da at vide, at de Folk, han havde

haft den Gang Ledningen blev sat op, havde været saa glade for den; de havde nemlig hidtil staaet i Mørke.

Af de halvsjette Mand, vi var, gik de tre allerede om Lørdagen; Hr. Jørgensen vilde nemlig ikke betale. Der kom dog snart tre nye, som ogsaa gik deres Vej, den ene efter 2 Dages, de andre efter 8 à 14 Dages Forløb. Hr. Jørgensen var meget høflig og venlig imod mig; han var snild og vidste gærne Raad, naar jeg manglede noget, bare der ikke skulde Penge til. Han udtalte sin Tilfredshed over, at han nu fik sit Arbejde udført, som han vilde have det. Jeg opdagede snart en mærkelig Egenskab hos Hr. Jørgensen: han kunde ikke lide at se store Regninger. Havde en Sætter en Regning paa 8 à 10 Kr., var der intet i Vejen; han fik sine Penge og kunde maaske faa at høre, at han ikke havde passet Tiden eller ikke bestilt nok, men det blev næppe sagt ham, at han ikke havde *tjent* nok. Anderledes derimod, naar Regningen var paa 17—18 Kroner, saa fik Hr. Jørgensen let Betænkeligheder. »Det er absolut skadeligt for unge Mennesker at faa saa mange Penge«. Han fandt da let et eller andet, der syntes ham at være beregnet for højt, og saa hjalp det ikke, at vedkommende Sætter gjorde nok saa mange Indsigelser, han opnaaede kun, at Hr. Jørgensen med faderlig Mine klappede ham paa Skulderen og sagde: »Ja, ja, unge Mand, gaa De saa der hen, hvor man betaler bedre!«

Med Hr. Jørgensen og mig gik det godt i nogen Tid; men en Dag, jeg havde leveret ham min Regning, fik jeg den tilbage med den Besked, at det Arbejde, jeg udførte Fredag og Lørdag, vilde han ikke betale før den paafølgende Lørdag. Det kunde jeg ikke være tjent med, da det mere end én Gang var hændet, at der om Torsdagen havde været sat 10 à 12 Spalter til det næste Numer af Bladet, som han saaledes ikke vilde betale før den paafølgende Lørdag, til hvilken Tid jeg saa igen vilde have et lignende Beløb til Gode o. s. v. Mine Indsigelser var til ingen Nytte; jeg maatte give ham Kredit paa 8 Kr., jeg vidste, at det herefter vilde blive Tilfælde hver Lørdag, og saa troede jeg, han var tilfreds. Jo vist! Hele Ugen var han gaadefuld, gik mørk og spejdende omkring, og talte kun lidt. Hvad kunde det vel være, han gik og grublede over? Spekulerede han mon paa at blive helt fri for at give mig Penge om Lørdagen? Ja, hvem kunde vide det!

Imidlertid indtraf 2 Helligdage og Bladet skulde jo være færdigt. Jeg havde allerede otte Dage i Forvejen gjort opmærksom herpaa, og udbedt mig Manuskript i god Tid, men til ingen Nytte. Paa min Forespørgsel svarede »Faktoren« mig, at Hr. Jørgensen ikke kendte noget til Ekstrabetaling for Helligdagsarbejde, da Arbejdet hos ham »blev betalt godt nok i Forvejen«. Jeg kom den første Dag og gjorde den Del af Bladet færdig, som paahvilede mig, men ansaa mig ikke forpligtet til at udføre yderligere Arbejde paa en Helligdag, og det var heller ikke nødvendigt, desuden vidste jeg, at der intet vilde blive at bestille om Lørdagen. Jeg skrev atter min Regning, men jeg fik den igen tilbage med den Bemærkning, at Hr. Jørgensen herefter kun vilde give mig 3 Kroner for Ombrydningen af Bladet — hidtil havde jeg faaet 5 Kr. —; vilde jeg ikke forpligte mig hertil, maatte jeg forlade Trykkeriet samme Aften. Hr. Jørgensen kender ikke noget til Opsigelsesfrist fra sin Side —; men saa var han da ogsaa villig til at betale, hvad han skyldte mig. (!) Jeg talte med Hr. Jørgensen om Sagen, han indrømmede, at han ikke forstod sig det mindste derpaa, men hans Faktor var Fagmand, og til ham »støttede han sig«. Derved blev det.

Det er maaske af det Ovenstaaende blevet klart, hvad det er for Sættere, der kan trives i Hr. L. A. Jørgensens Bogtrykkeri. **stensen.**

Korrespondance.

Roskilde, den 19. April 1885.

Ved den igaar Aftes i den herværende Lokalforening afholdte Generalforsamling fremkom bl. a. Forslag om, i Løbet af Juni Maaned at faa foranstaltet en selskabelig Sammenkomst her i Roskilde af samtlige sjællandske Typografer. I den Anledning valgtes der et Udvalg paa 3 Medlemmer til at foranstalte det videre fornødne samt udarbejde et Program, som senere vil blive tilstillet vedkommende Formænd. —n.

Horsens, d. 26. April 1885.

Hr. Redaktør!

Skønt jeg med Interesse gennem »Typ.-Tid.« har fulgt den Bevægelse, der har været i den sidste Tid i det typografiske Foreningsliv i København, staar dog det Spørgsmaal uklart for mig: »Hvem er Medlemmerne af »Ny typografisk Forening?« Da Hovedbestyrelsen for »Dansk typ. Forening« i disse Dage foretager en Afstemning om Gensidighed med »Ny typ. Foren.«, tager jeg mig den Frihed at besvære Dem, Hr. Redaktør, med dette Spørgsmaal.

Jeg antager, at den nye Forening blev dannet af 1) utilfredse Medlemmer af den gamle Forening efter Afstemningen om Tilslutningen til Fagforeningerne*), 2) af de Typografer, som udslettedes for Tarifbrud sidste Sommer og 3) af Schustere fra 1876. Viser denne

*) Dette Punkt er korrekt, medens de sidste 2 Punkter ikke stemmer. I hvert Tilfælde brugte d'Hrr. Foreningens Tilslutning til Fagforeningerne som Paaskud til deres Udmeldelse. Det vilde utvivlsomt have været kollegialt handlet, dersom d'Hrr. var forbleven i Foreningen og have dannet en sluttet Opposition, fremfor at lave en Konkurrence-Forening, hvorved de muligvis kan skade de typografiske Arbejdere som Helhed betragtet i højeste Grad. Allerede af denne Grund burde man have stemt med »Nej«! RED.

Antagelse sig at være rigtig, saa bør Enhver slutte sig til, hvad R. B. skriver i sidste Nr. af »Typ.-Tid.«, »at lade de Frafaldne sejle deres egen Sø«; jeg vil da raade »Dansk typ. Foren.«s Medlemmer at skrive et bestemt Nej paa Hovedbestyrelsens Stemmeseddel. —*z.*

Forskelligt.

I Følge Meddelelse til os har Lokalforeningen i Horsens, Kolding og Vejle stillet Forslag til Hovedbestyrelsen om at udsætte Afstemningen ang. Gensidigheden med »Ny typ. Foren.«, da Medlemmerne ikke har haft tilstrækkelig Tid til at diskutere Spørgsmaalet.

— I R. P. JENSENS Trykkeri i Ringsted har vore Kolleger opnaaet en Lønningsforhøjelse. Satsprisen er bleven forhøjet fra 25 Øre til 27 Øre pr. 1000 Bogst. og Overarbejdet godtgøres med 25 Øre pr. $^1/_2$ Time. Med Hensyn til det der herskende Lærlingeuvæsen er der truffet den Aftale med Principalen, at denne ikke i de første 5 Aar maa antage nogen ny Lærling.

— **Dyre Bøger.** Den af Gutenberg trykte *Biblia Sacra Vulgata, Mainz 1450—55* har hidtil været anset for den dyreste Bog i Verden. Nu er den imidlertid bleven overstegen i Pris af *Psalmorum Codex* etc., trykt i Mainz i 1449 af Fust og Schøffer. For denne Bog blev der, i Følge »Archiv f. Buchdruckerkunst«, ved en Avktion i London af Hr. Qvaritsch betalt den højeste Pris, der endnu er givet for en Bog, nemlig 4,950 Pd. Sterl. eller ca. 81,620 Kr. Da Hammerslaget faldt, udbrød der en begejstret Jubel i Avktionslokalet.

— **Smaa Bøger.** Da i Aaret 1878 i Padua den mikroskopiske Dantes-Udgave *(Il Dantino)* udkom; blev den betragtet som den mindste Bog i Verden. Denne Ære tabte den dog, da man i 1881 i Florenz fandt en *Officiolum*, trykt af Giunta i Venedig 1649, den er kun 31^{mm} i Bredden og 50^{mm} i Højden*). Nu har Signor C. Lozzi opdaget et Værk, der kun er 48^{mm} i Højden og 33^{mm} i Bredden, nemlig *Dificiolum Beate Marie Virgis* etc. Den skal, i Følge »Bibliofilo« være trykt med rød og sort Farve med let læselige halvgothiske Typer og sirlige Figurer, og er ligeledes trykt hos Giunta i Venedig.

*) En dansk Tomme er omtrent 26 Milimeter

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

CARL TIEDJE (Medlem af »Dansk typ. Forening«; Nielsen & Lydiche).

F. A. PØDENPHANDT, T. R. THOMSEN-SANDEMAND (Medlemmer af »Dansk typ. Forening; har sidst arbejdet i Horsens; A. Hvids Bogtrykkeri, Læderstræde 26).

JØRGEN JANSEN (Medlem af »Dansk typ. Forening«; sidst arbejdet i Aarhus; arbejdsløs).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDSLETTET:

E. F. AHLSBERG.

Foreningen er flyttet til »Sortedamslund«. Biblioteksværelset er paa 1ste Sal.

Den ekstraordinære Generalforsamling
afholdes i Aften paa **Sortedamslund.**

Dagsorden: 1. En vigtig Meddelelse fra Styrelsen. 2. Behandling af Lovene.

Typografernes Sangforening.

I Aften: Sammensang af hele Koret Kl. 10. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Helsingør, HARALD PETER JENSEN (sidst arbejdet i Aarhus).
Nestved, JENS SØRENSEN (sidst arbejdet i Skive).
do. LOUIS JENSEN (sidst arbejdet i Køge).
Horsens, NIELS MORTENSEN (sidst arbejdet i Middelfart).

Bortrejste Medlemmer:

Horsens, F. A. PØDENPHANDT
do. T. R. THOMSEN-SANDEMAND.
Nestved, IVAN HUNDERUP (arbejdsløs).
do. FREDERIK FERD. JØRGENSEN (Militær).
Rudkøbing, Sætter C. M. BLOMBERG.
Odense, CARL JUSTUS ISBRAND TIEDJE til København.
do. THORVALD GUSTAV JENSEN til Holstebro.

Brevkasse.

a + y. I denne Form egner Artiklen sig ikke til Optagelse. Deres Ønske med Hensyn til Manuskriptet vil blive imødekommet.

H. J. og *A. Chr.*, Aarhus. Som De vil sé, er Forholdene nu bleve ordnede paa det af Dem omtalte Trykkeri, hvorfor vi ansér det for overflødigt at optage Deres Artikel.

Rettelse.

Ved den i forrige Nr. til Optagelse anmeldte Meyer var Personaliaet glemt at meddeles. Han hedder C. A. MEYER, er Medlem af »Dansk typ. Forening«, og har sidst arbejdet i Aarhus.

KUNDGØRELSER.

Moderne Skrifter, Indfatninger etc. anbefales af
A. Rasmussen,
Niels Hemmingsensgade 11, København K.

Gasmotorer.

2 opretstaaende Gasmotorer paa resp. $^1/_2$ og $^3/_4$ Hestekraft i udmærket Stand, sælges, paa Grund af Anskaffelse af en større Kraft, meget billigt. Samme trækker med Lethed en større og en mindre Hurtigpresse hver. De kan daglig ses i Brug. Anvises fra »Typ.-Tid.«s Kontor.

En Hurtigpresse

i god Stand, anskaffet fra ny i 1874, forsynet med udmærket Farveværk, Fratager, Tælleapparat og Overskærer, er billig til Salg. Rammens indvendige Maal er 22$^1/_2$ × 35 Tommer. »Typ.-Tid.«s Kontor anviser.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 19. | København, den 9. Maj 1885. | 12. Aargang.

„Dansk typografisk Forening"
og
„Ny typografisk Forening".

Skønt Hovedbestyrelsen for »Dansk typ. Forening« som Regel ikke indlader sig i Polemik med anonyme Indsendere her i Bladet, gøres dog her en Undtagelse i Anledning af Artiklen i Nr. 17 med samme Overskrift som nærværende, da Formanden for »*Den typ. Forening*« *i København*, Hr. BØHM, ved sin *Tilstedeværelse* i Aarhus har vedkendt sig Forfatterskabet. Artiklen har derved faaet en større Betydning end Tilfældet ellers vilde have været.

Den første Bebrejdelse, Hr. Bøhm retter mod os, er den, at vi »ikke med en Stavelse har fundet os beføjet til at underrette »Den typ. Forening«s Styrelse om dette Skridt« (den alm. Afstemning). Denne Bebrejdelse vil vi bære med stor Ro; thi naar man erindrer, hvor lidet Hensyn Styrelsen tog til »Dansk typ. Forening« den Gang den afsluttede Overenskomsten med Hjælpekasserne, saa er Hr. Bøhm ikke berettiget til at henpege paa udvist Hensynsløshed. Forsaavidt Hr. Bøhm ikke erindrer, hvorledes Forholdet den Gang var, saa skal vi tillade os at minde om, at »Den typ. Forening«s Styrelse heller ikke med et eneste Ord underrettede Hovedbestyrelsen for »Dansk typ. Forening« hverken om at den førte saadanne Forhandlinger, *eller i det Hele taget meddelte denne, at »Den typ. Forening« havde sluttet Overenskomst med Hjælpekasserne.* Naar Hr. Bøhm selv har saadant Mel i Posen, kommer det til at se lidt mærkeligt ud, at han bebrejder os Mangel paa Hensyntagen.

Med Hensyn til Hr. Bøhms Bemærkning om Forholdet mellem de to københavnske Foreninger, da har vi udtalt vor Mening herom i det af os under 22. April udsendte Cirkulære og skal derfor ikke indlade os herpaa.

Hr. Bøhms Bebrejdelse imod os for »Hemmelighedsfuldhed« angaaende Afstemningen tilbageviser vi, da der hverken i denne eller nogen anden Sag er gaaet anderledes frem end det hidtil har været Praksis, og hvad angaar, at Medlemmerne ikke har haft Tid til ved en Diskussion i deres Organ at sætte sig rigtig ind i Situationen, da bemærke vi, at der er givet Medlemmerne den yderste Frist, som Lovene foreskriver.

Men vi kommer nu til det egenlige Kærnepunkt i Hr. Bøhms Artikel, nemlig Forholdet til »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker«; med Hensyn til hvilken Hr. Bøhm vil gøre gældende, at »Dansk typ. Forening« ved at afslutte Gensidighed med »Ny typ. Forening« gør sig skyldig i *Kontraktbrud.* Denne Hr. Bøhms Opfattelse af Kontrakten med »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker« kan vi ikke anerkende, og vi hævder bestemt, at »Dansk typ. Forening« er *fuldt berettiget til at afslutte Gensidighed med mere end en Forening i København* uden derved at gøre sig skyldig i det af Hr. Bøhm nævnte Kontraktbrud. For at tydeliggøre dette for Hr. Bøhm som for ethvert Medlem af »Dansk typ. Forening« skal vi her i Oversættelse meddele det Punkt af Kontrakten mellem »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker« og »Dansk typ. Foren.«, til hvilket Hr. Bøhm sigter (§ 8), der lyder saaledes:

> »De to kontraherende Foreninger forpligter sig til, *ikke* at træde i Gensidighed med *nogen* paa den anden Forenings Omraade værende Forening af Bogtrykkere etc., som forfølger lignende Formaal, og er tilrejsende Medlemmer af de sidste at behandle som de ad 2 nævnte Kolleger og at udelukke fra enhver Understøttelse; fremdeles forpligter de sig til, ikke at anerkende nogen anden, af en Forening inden for deres Omraade udfærdiget Legitimation (eksempelvis maa der kun udbetales Understøttelse til Kolleger, tilrejsende fra Tyskland, naar de er forsynede med Legitimationsbog fra »Tyske Bogtrykkeres Understøttelsesforening«, ligesom kun disse maa optages i den med denne i Gensidighed trædende Forening og omvendt«.

Det maa staa klart for enhver, at her *ikke er Tale om andre end de to kontraherende Foreninger og ikke om de københavnske* eller andre gensidige Foreninger. Det maa højlig forundre, at Hr. Bøhm har kunnet faa nogen anden Mening ud af denne Paragraf og har kunnet udslynge den Insinuation imod os, at vi ved at afslutte Gensidighed med »Ny typ. Forening« vilde begaa Kontraktbrud. Vi finder denne *Udtalelse* af Hr. BØHM

mildest talt ganske »ejendommelig«. Hvorvidt forøvrigt Hr. Bøhms Artikel har haft nogen Indflydelse paa Afstemningens Udfald skal vi lade staa hen og ganske overlade enhver at bedømme en saadan Agitationsmaade.

HOVEDBESTYRELSEN.

„Dansk typografisk Forening" og dens Gensidighedsforhold.

I.

Det kom sikkert som en Lyn fra en klar Himmel for de fleste Medlemmer, da man modtog Indkaldelsen til en ekstraordinær Generalforsamling for at drøfte Spørgsmaalet, om vor Forening skulde slutte Gensidighed med »Ny typografisk Forening« i København. Temmelig fuldtallig mødte vi i den herværende Lokalforening i Haab om, at Formanden havde andre Oplysninger at meddele, men nej, Hovedbestyrelsen havde intet meddelt ham, saa han vidste ikke mere end vi andre, kun at hvert Medlem skulde afgive sin Stemme for eller imod Forslaget inden den 30te April. Undertegnede stillede da et Forslag til en Resolution, der enstemmig vedtoges og er saalydende:

»Da Grundlaget for Gensidighed med »Ny typografisk Forening« i København ikke af Hovedbestyrelsen er bragt til Medlemmernes Kundskab, anmodes denne om at udsætte Afgørelsen af dette Spørgsmaal, indtil det gennem en Drøftelse i Foreningens Organ er blevet nærmere belyst, i alt Fald indtil 1ste Juli. Tillige opfordres Hovedbestyrelsen til inden samme Tidsfrist at faa den nu bestaaende Gensidighed med »Den typografiske Forening« i København revideret paa en saadan Maade, at hver Forening kommer til at udrede de Udgifter, som dens Medlemmer foraarsager den anden Forening. Dette sidste Forhold anses passende at kunne afgøres halvaarsvis af de respektive Kasserere; Medlemmernes Kvitteringer danner Grundlaget for Opgørelsen«.

Hensigten med denne Resolution var altsaa nærmest, at man vilde paavirke Hovedbestyrelsen til at udsætte Spørgsmaalets Afgørelse til senest 1ste Juli. I det Svar, som fra Hovedbestyrelsen indløb paa denne Henvendelse, udtaler den, at Afstemningen galdt kun *Spørgsmaalet,* om Medlemmerne *ønsker* en Gensidighed med »Ny typ. Forening« eller ej, og at den derfor vilde have fundet en Drøftelse af Sagen i Organet for uheldig. Men hvorledes skal man kunne stemme »Ja«, at man ønsker en Gensidighed, naar man slet ikke véd, paa hvad Grundlag den skal afsluttes? Det ligger da nærmest at tænke sig, at Gensidigheden blev paa samme Maade som med den ældre Forening; men en saadan Gensidighed, der absolut hviler tungest paa *vor* Forening, synes jeg ikke, at noget Medlem kan gaa med til. Og hvad kan saa den nye Forening byde *vore* Medlemmer, naar de kommer til København? en forøget Rejseunderstøttelse — lad os sige 6 Kr. ligesom den gamle —, og til Gengæld faar dens Medlemmer Ret til Understøttelse overalt i Provinserne, — er der noget Forhold i det? — Men der er endnu én Side af Sagen, som staar aldeles uoplyst, skal — hvis Gensidighed afsluttes — »Ny typ. Forening«s Medlemmer ogsaa have Ret til *Sygeunderstøttelse*, naar de rejser i Provinserne? Om jeg husker ret, er det en Betingelse at slutte sig til »Den typ. Forening«, for at *vore* Medlemmer kunne faa Understøttelse af »De forenede Hjælpekasser«, naar de bliver syge i København, og forholder dette sig paa den Maade, saa ser jeg virkelig ikke, hvorfor vi skulde paatage os en saadan Byrde over for den nye Forening uden noget Vederlag. Nu kan man vel indvende, at saa længe der kun var én Forening i København, da havde vi Gensidighed med alle Typograferne, saa vi vilde ikke blive daarligere stillede, end vi før har været. Denne Indvending er ganske rigtig; men naar vi har opnaaet en Fordel ved Adskillelsen, hvorfor skal vi saa straks kaste den bort? — Hvad den »politiske« Side af Sagen angaar, som man ogsaa har villet fremhæve, da synes jeg, at vi Provinsianere kan holde os udenfor den; det kommer i dette Spørgsmaal ikke an paa, hvad Forening vi sympatisere med, men kun at se paa vor egen Forenings Interesser. »Dansk typ. Forening« er saaledes situeret, at den godt kan undvære Gensidighed med enhver københavnsk Forening, da det vilde være let at etablere en Lokalforening i København ligesom i alle andre Byer; men kan Gensidigheden ordnes paa en saadan Maade, at hver Forening — hvad der jo er det naturligste — sørger for sine egne Medlemmer, saa at de ikke kommer til at volde den anden Forening nogen Udgift, da skal jeg gærne være med til at afslutte Gensidighed med begge de københavnske Foreninger, om et saadant Arrangement i det hele tager lader sig gennemføre.

For ikke at lægge for stort Beslag paa Pladsen i »Typograf-Tidende« skal jeg indskrænke mig til disse Bemærkninger; Spørgsmaalet har jo nu faaet sin foreløbige Afgørelse, hvorledes denne end er, men jeg haaber, at forinden den endelige Ordning træffes, maa Sagen med de nødvendige Oplysninger paany blive forelagt for »Dansk typografisk Forening«s Medlemmers Dom.

Odense, den 3. Maj 1885.

P. L. ERICHSEN.

II.

Den herværende Lokalforening har i Anledning af den paatænkte Gensidighed med »Ny typografisk Forening« for nogle Dage siden énstemmig vedtaget følgende Resolution:

»Da vi savner enhver som helst Oplysning om »Den ny typografiske Forening« i det Hele taget, og navnlig ikke véd, hvorledes »Den typografiske Forening« vil opfatte en Gensidighed med nævnte Forening, kan vi ikke stemme for Gensidigheden, men tillader os derimod at foreslaa, at Spørgsmaalet stilles i Bero til det næste Repræsentantmøde, ved hvilken Lejlighed vi bede Sagen fremlagt til Drøftelse af samtlige Repræsentanter for »Dansk typ. Forening«.

Ringkøbing, den 24. April 1885.

S. HANSEN,
Lokalforeningens Formand.

Fortsættelse af Generalforsamlingen

af 18. April.

Dirigent N. HANSEN. — Sekretær WM. SØRENSEN.

Dagsordenen var følgende: 1) En vigtig Meddelelse fra Styrelsen. 2) Fortsættelse af Lovenes Behandling.

FORMANDEN vilde bede Forsamlingen at behandle Punkt 2 først, da han ventede, at der vilde komme flere Medlemmer til Stede forinden han gav den under Punkt 1 nævnte Meddelelse.

Referatet af den om Punkt 2 følgende Diskussion maa af Mangel paa Plads vente til næste Nr., hvorimod vi optage de i Anledning af Punkt 1 faldende Udtalelser da de mere høre til Øjeblikkets brændende Spørgsmaal.

FORMANDEN gav herom følgende Meddelelser:

Som det vistnok var alle Medlemmer bekendt, plejedes der i disse Dage Underhandlinger mellem »Dansk typ. Forening« og »Ny typ. Forening« om Gensidighed mellem de to Foreninger. Bestyrelsen havde ventet at faa en Meddelelse derom fra Hovedbestyrelsen, da det jo var en Sag, som berører »Den typ. Forening« i en meget høj Grad, men dette var dog ikke sket, hvorimod Hovedbestyrelsen havde haft saa travlt med Afstemningen, at ikke en Gang Medlemmerne af »Dansk typ. Forening« har haft den fornødne Tid til at diskutere Spørgsmaalet og klargøre sig Følgerne af det tilsigtede Forehavende. Da Styrelsen fik Nys om Sagen, havde den troet at handle i Overensstemmelse med »Den typ. Forening«s Interesse ved at optræde aktivt, og den havde derfor sendt Formanden og Næstformanden til Hovedbestyrelsen i Aarhus for at søge at formaa denne til en forandret Fremgangsmaade; særligt havde vore Afsendinge gjort Hovedbestyrelsen opmærksom paa, at Gensidigheden med den ny Forening sandsynligvis vilde have et Brud til Følge saavel med vor som ogsaa med de udenlandske Foreninger. Taleren gav dernæst en Del detaillerede Oplysninger om Forhandlingerne med Hovedbestyrelsen og beklagede, at denne sidste saa for meget paa Særinteresserne. Hverken disse Forhandlinger eller et Møde, som vore Afsendinge har haft med Aarhus Typografer, havde dog ført til noget tilfredsstillende Resultat, idet det viste sig, at Afstemningen allerede var i fuld Gang. Endvidere meddelte Formanden, at to andre af Styrelsens Medlemmer havde berejst nogle sjællandske Byer for at virke imod Vedtagelsen af Forslaget, men ogsaa her havde det vist sig, at Afstemningen var saa godt som tilendebragt. Naar Styrelsen havde handlet paa egen Haand, saa kunde Medlemmerne ganske vist tage Forargelse deraf (nej! nej!), men der havde ikke været Tid til at sammenkalde en Generalforsamling.

C. C. JENSEN syntes, det var ganske kønne Oplysninger Medlemmerne havde erholdt. »Dansk typ. Forening« havde ved forskellige Lejligheder vist, at den manglede det rette Blik for, hvad der kunde gavne og sammenslutte Faget; Strejken i »Jyllandsposten« var Bevis nok; ved dens Udbrud tyede man straks til Typograferne i København om Hjælp, der ogsaa beredvillig blev ydet. Han bad Medlemmerne stemme for nedenstaaende Resolution, som var saalydende:

»Generalforsamlingen udtaler, at den Gensidighed, som »Dansk typ. Forening« agter at afslutte med »Ny typ. Forening«, er et Brud paa det venskabelige og kollegiale Forhold, som hidtil har hersket imellem »Dansk typ. Forening« og »Den typ. Forening« i København, idet man maa hævde, at en saadan Gensidighed er en Understøttelse af den Forening, der aabenbart er bleven oprettet med det Formaal for Øje, at sprænge den hidtil imellem Københavns Typografer herskende Enighed og Samdrægtighed. Gensidigheden med den ny Forening vil være ensbetydende med en Svækkelse af »Den typ. Forening«s Handlekraft og derfor medføre store Farer for vor materielle Eksistens. Generalforsamlingen bemyndiger derfor Styrelsen til, for det Tilfælde, at »Dansk typ. Forening« virkelig afslutter denne Gensidighed, at *ophæve* det imellem »Den typ. Forening« og »Dansk typ. Forening« bestaaende Gensidighedsforhold«.

EMIL PETERSEN gjorde den Bemærkning, at der dog var opnaaet det Resultat, at »Dsk. typ. Forening« først vilde foreskrive sine Betingelser, forinden den afsluttede nogen Gensidighed med den ny Forening.

Efter at endnu FORMANDEN og DIRIGENTEN havde udtalt sig, sattes Resolutionen under Afstemning og vedtoges med alle Stemmer, lige som der ogsaa ydedes Bestyrelsen en levende Tilslutning for dens resolute Optræden. — Med et kraftigt Leve »Den typografiske Forening« hævedes derpaa den til Slutning meget talrig besøgte Generalforsamling.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

V. EKMAN (sidst arbejdet i Hohenstein ved Chemnitz; Medlem af »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker«.

O. R. BRANDT (har været Medlem af »Ny typ. Forening«; Quist & Ko.)

CARL PETER RASMUSSEN (udlært den 18. April hos Kejlgaard & Sørup; Nielsen & Lydiche).

AXEL FERDINAND BOËLL (sidst arbejdet i Helsingborg; Morgenbladet).

OLUF OLSEN (udlært den 1. Maj hos S. Olsen, Storeheddinge; Bagges Bogtrykkeri).

VALDEMAR BKUSEN (udlært den 2. Maj; Jørgensen & Ko.)

SVEND NIELSEN fra Hammerfest (Medlem af »Norsk Centralforening for Bogtrykkere«; Quist & Ko.)

E. K. KRALIK (Medlem af Nedre østrigske Forening; har sidst arbejdet i Paris; Bording).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

I Morgen (Søndag) Formiddag Kl. 11 afholdes i »Sortedamslund« (Havepavillonen) en

ekstraordinær Generalforsamling

Dagsordenen vil blive bekendtgjort paa selve Mødet.

Det er ethvert Medlems uafviselige Pligt at give Møde, da det drejer sig om et Livsspørgsmaal for os.

STYRELSEN.

Al Tilgang til Kjøbenhavn frabedes.

Typografernes Hjælpekasser.

Efter Opfordring af 30 Medlemmer afholdes en ekstraordinær Generalforsamling **Søndag den 27de Maj, Formiddag Kl. 11,** hos Restavratør Hansen, Skindergade 9, 1ste Sal.

Dagsorden:

1) Det paa Generalforsamlingen den 8de Marts vedtagne Forslag om Forhøjelse af Sygehjælpen fra 10 til 12 Kr. traadte i Kraft fra 8de Marts 1885 at regne (den Dag Forslaget vedtoges).
2) Bestemmelser angaaende det vedtagne Forslag om forhøjet Sygehjælp:

Forhøjet Sygehjælp indtræder først 3 Maaneder efter Anmeldelsen. Dog kan Medlemmer, som den 8de Marts 1885 var berettiget til Sygehjælp — men indtil Dato ikke nydt Sygeunderstøttelse af Kassen, — sikre sig denne Forhøjelse, at regne fra 8de Marts, hvorimod Nedsættelse indtræder straks.

Et Medlem, der er Patient, kan ikke faa Sygehjælpen forhøjet.

Medlemmer, der maatte ønske forhøjet Sygehjælp, kunne indtil 1ste Juni melde sig indtil 45 Aars Alderen. Efter denne Tids Udløb kan Ingen over 35 Aar sikre sig forhøjet Sygehjælp.

Disse Bestemmelser tilføjes Slutningen af § 15 og ere i Kraft fra 8de Marts d. A.

Kjøbenhavn, den 6te Maj 1885. STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften: Sammensang af hele Koret præcis Kl. 10. Samtlige Sangere anmodes om at give Møde. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Ved den i Dag foretagne Optælling af Stemmesedlerne over Spørgsmaalet: »Skal »Dansk typ. Forening« afslutte Gensidighed med »Ny typ. Forening« i Kjøbenhavn«? var Resultatet følgende:

	Ja	Nej	Blank		Ja	Nej	Blank
Aalborg	3	8	»	Overført	84	98	4
Aarhus	31	17	1	Nyborg	3	»	»
Assens	2	»	1	Nykøbing p. F.	1	5	»
Faaborg	4	»	»	Nykøbing p. M.	»	3	»
Fredericia	4	3	»	Odense	4	25	3
Helsingør	»	6	»	Randers	14	8	»
Hillerød	1	10	»	Ribe	3	»	»
Hjørring	6	1	1	Ringsted	»	7	»
Holbæk	»	15	»	Roskilde	7	»	»
Holstebro	8	»	»	Rudkøbing	1	4	»
Horsens	2	7	»	Skanderborg	»	5	»
Kallundborg	2	1	1	Slagelse	»	12	»
Kolding	2	18	»	Sorø	4	»	»
Køge	6	»	»	Svendborg	»	8	»
Middelfart	5	»	»	Thisted	3	4	»
Nakskov	5	3	»	Vejle	»	9	»
Næstved	3	9	»	Viborg	6	1	»
	84	98	4	Ialt	130	189	7

Skive, Varde og Ringkøbing Lokalforeninger har ikke indsendt Stemmesedlerne.

Aarhus, den 4. Maj 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Aalborg, N. CHRISTENSEN (tidligere Medlem af »Den typ. Forening).

Nestved, MARINUS S. OLSEN (udlært hos Bang i Nestved d. 1. Maj 1885).

Kallundborg, H. C. M. MØLLER (udlært hos Olsen i Fakse den 10. April 1885).

Hillerød, JOHANNES POULSEN (udlært hos C. Berg i Hillerød den 1. Maj 1885).

Roskilde, VILHELM JØRGENSEN (udlært hos Müller i Roskilde den 1. Maj 1885.

Kolding, HANS KORSBANG (udlært hos M. Heimann i Kolding den 1. Maj 1885).

Odense, JOHANNES CHRISTIAN VALDEMAR LUND (udlært i det Miloske Bogtrykkeri i Odense den 1. Maj 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Odense, CHRISTIAN RASMUSSEN (sidst arbejdet i Nyborg).

Nakskov, F. PAUL IRMSCHER (sidst arbejdet i Kjøbenhavn).

Holstebro, TH. G. JENSEN (sidst arbejdet i Odense).

Aarhus, AUGUST CHRISTENSEN, Ringsted (Militær).

Bortrejste Medlemmer:

Hillerød, ULRIK HANSEN, fra Lyngby til Kjøbenhavn.

Holstebro, KNUD KJÆR PETERSEN til Kjøge.

Køge, LOUIS JENSEN til Nestved.

Døde:

Nakskov, HAKON DITLEV CONRAD KJELDSKOV.

KUNDGØRELSER.

Typograf Joh.s Kærsgaard bedes erindre sine Bekendte i Køge.

En yngre, flink Avissætter

søger Plads helst paa Beregning. Billet, mrkt. bedes indsendt til »Typ.-Tid.«s Kontor.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. Kjøbenhavn.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 20. | København, den 16. Maj 1885. | 12. Aargang.

Arbejdsforholdene i „Morgenbladet".

I Søndags Formiddags afholdtes i »Sortedamslund« en ekstraordinær, særdeles talrig Generalforsamling.

C. C. JENSEN valgtes til Dirigent, R. TH. ANDERSEN til Sekretær.

FORMANDEN fik først Ordet. Naar en Generalforsamling var indkaldt til i Dag, stod naturligvis vigtige Sager paa Dagsordenen. »Morgenbladet«s Sættere havde længe arbejdet under slettere Vilkaar end andre Bladsættere. Satsprisen i »Morgenbladet« var 29 Øre 1000 Bogstaver, medens »Avisen«, »Dagens Nyheder«, »Dagstelegrafen« og »Nationaltidende« gav 30 Øre, »Dags-Avisen« og »Den ny Tid« 31 Øre, »Politiken« 32 Øre, »Berl. Tid.« 35½, »Social-Demokraten« og »Dagbladet« 36 Øre 1000 Bogstaver.*) Vel stod »Morgenbladet« daarligt i økonomisk Henseende, men derunder burde Sætterne ikke lide. Typograferne havde endelig besluttet at forsøge ad Overenskomstens Vej at faa Lønnen forbedret i nogenlunde Lighed med andre Blade, og havde sendt følgende Skrivelse til d'Hrr. Valentin & Lund.

Undertegnede Typografer i Deres ærede Bogtrykkeri henvender sig herved ærbødigst til Dem med Anmodning om at tage nedenstaaende Punkter angaaende Arbejdsforholdene i »Morgenbladet«s Sætteri under Overvejelse, og udbeder vi os Svar herpaa inden Fredag den 8. Maj 1885, Kl. 12 Middag.

Punkt 1. Satsprisen forhøjes til 32 Øre paa 1000 Bogstaver for Fraktur.

Punkt 2. Skudt Sats beregnes efter Højden.

Punkt 3. Ren Talsats beregnes dobbelt. Naar over Halvdelen af Teksten er Tal, beregnes Satsen som ren Talsats. Blandet Talsats godtgøres: naar over Tredjedelen er Tal, med 50 pCt., og naar over Sjettedelen er Tal, med 25 pCt.

Punkt 4. Spatieret Sats beregnes dobbelt.

Punkt 5. For Leveringer paa 10 Linjer og derunder beregner Sætteren sig en Linjes Godtgørelse. For at passe Linje beregnes 2 Linjer.

Punkt 6. Arbejdstiden er fra Kl. 9 Morgen til Kl. 9 Aften, dog heri indbefattet Spisetiden; Arbejdet efter Kl. 9 Aften betales ekstra med 50 Øre pr. Time indtil Kl. 12, og efter Kl. 12 med 35 Øre pr. ½ Time foruden Satsprisen.

Punkt 7. Timebetalingen for Tidsspilde, Ventetid, Korrektur o. s. v. er 50 Øre pr. Time.

Punkt 8. Samtidig med disse Punkters Ikrafttræden ophæves alle tidligere Bestemmelser.

København, den 6. Maj 1885.

(Underskrifterne).

Skønt Tarifen er indført hos Valentin & Lund har man dog i lang Tid ikke faaet Ventetiden betalt, først i den sidste Tid har Sætterne faaet 35 Øre Timen. Ejerne af »Morgenbladet«s Sætteri havde ikke villet træde i Forhandling med Sætterne, men havde betragtet deres Skrivelse som Tarifbrud og indanket Sagen for Bogtrykkerforeningen, der havde gjort et stort Numer deraf. Sætterne havde givet deres Principaler to Dage til at ordne Sagen med »Morgenbladet«s Ejere, men i Stedet derfor havde Hr. Valentin benyttet Tiden til at sætte Bogtrykkerforeningen i Bevægelse og til at skrive Breve til forskellige Provinskolleger, der tidligere havde søgt Plads hos ham. Man belavede sig altsaa paa en Kamp. Styrelsen modtog følgende Skrivelse:

Foreningen af danske Bogtrykkere.

Styrelsen for den typografiske Forening.

Som det vil ses af vedlagte Skrivelse til Firmaet Valentin & Lund, afæsker dette Firmas Arbejdere det en Erklæring ang. nogle Forandringer i Arbejdsforholdene, som ikke kan forstaaes med Tarifen som Baggrund; vi beder Dem meddele, om det er i Forstaaelse med »Typografisk Forening«s Bestyrelse, at dette Firmas Sættere har foretaget nævnte Skridt, og beder os denne Meddelelse tilstillet vor O. C. Olsen inden Fredag den 8de ds. Kl. 10 Form. sammen med Bilaget. Skønt det selvfølgelig er overflødigt, tilføje vi dog, at en Ordning af den Natur næppe vil blive truffen mellem Arbejdsgiver og Arbejder, men vil finde sin Afgørelse ved Forhandlinger mellem deres Foreningers Styrelser paa Basis af de bestaaende Tarifforhold.

Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere.

O. C. OLSEN,
Formand.

V. F. LEVISON.

Herpaa svarede »Den typ. Forening«s Styrelse, at den var villig til at underhandle med Bogtrykkerforeningen for at faa Sagen ordnet, men stillede den Be-

*) »Politiken« og »Dagbladet« sættes af Antikva, der jo betales 2 Øre højere end Fraktur.

tingelse, at ingen af »Morgenbladet«s nuværende Sættere maatte afskediges, ligesom det var paalagt Sætterne, ikke at foretage noget Skridt, som ikke Styrelsen i Forvejen var gjort bekendt med. Der blev endvidere skrevet til Bogtrykkerforeningens Styrelse, at vi ønskede et Møde med den i Dag, Søndag. Herpaa indløb følgende Svar:

Da det er Styrelsen af Foreningen af danske Bogtrykkere bekendt, dels at der er budt d'Hrr. Valentin & Lund Trusler angaaende en Arbejdsnedlæggelse Lørdag den 9de Maj og dels, at Firmaet for at værge sin Forretning mod en eventuel deraf resulterende Katastrofe har sikret sig Arbejdskraft andetsteds fra, kan Styrelsen ikke acceptere den i Brev af 8de ds. stillede Betingelse til Fordel for de i Bevægelsen implicerede Sættere, saa meget mere som de Forhandlinger, der kunde tænkes førte mellem de to Styrelser, kun kunde baseres paa den bestaaende Tarif og Overholdelsen af den, og aldrig paa Indførelsen af nye Lønningssatser, hvad der synes at være et Ønske hos Styrelsen for Typografisk Forening. Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere vil kun hævde, at disse Sætteres Optræden maa betragtes som ganske blottet for Medhold i Følge Tarifen, der i det mindste fastsætter 8 Dages Opsigelsesfrist, og meddele at den vil træffe Foranstaltninger, der forventes at ville bringe de nævnte Sættere saavel som den Forening, der støtter deres Mangel paa Respekt for indgaaede Forpligtelser, til at angre de Skridt, de har gjort; om Forhandlinger angaaende Forandringer i Lønningsforhold kan der fornuftigvis ikke være Tale, før Tidsfristen for den nu gældende Tarif nærmer sig sit Udløb.

Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere.
O. C. Olsen. F. Dreyer.
V. F. Levison.

Alt tydede paa, at Principalerne ønskede Kamp. Bogtrykkerforeningen havde i Gaar, Lørdag, et Møde, hvor man var bleven enig om at afvente, hvad »Den typ. Forening« vilde foretage sig. Man har truet med at ville betragte det som Tarifbrud, hvis vi hindrer »Morgenbladet«s Trykkeri i at faa Arbejdskraft. Nu maa de samlede Typografer afgøre, hvorledes vi skal forholde os, om vi skal optage den tilkastede Handske eller sluge Fornærmelsen og lade Hr. Valentin faa Bladet sat med de Sættere, han kan faa.

Dirigenten troede som Medlem af Tarifkommissionen at kunne give nogle Oplysninger. I Tarifkommissionens Forslag stod følgende Bestemmelse, som var vedtaget af samtlige Medlemmer, altsaa ogsaa af Bogtrykkerforeningens Udvalgte:

Da der i de forskellige Avissætterier paa Grund af Forholdenes Natur arbejdes under højst ulige Vilkaar og med en stærkt varierende Arbejdsløn, har Kommissionen ment, at der ikke for Tiden burde træffes nogen som helst Bestemmelse for denne Art Sætterarbejde.

Efter denne Bestemmelse kan man ikke give Bogtrykkerforeningens Styrelse Ret i, at »Morgenbladet«s Sætteri skal betragtes som Bogsætteri. Man havde sagt, at Tarifen af 1876 var strandet paa Bladsætternes Fordringer. Da ogsaa i det sidste Tarifudvalg disse Bestemmelser truede med et afbryde Forhandlingerne, havde Taleren af den Grund afholdt sig fra at stemme, hvorved Principalerne fik deres Forslag sat igennem. Bestemmelsen om, at Arbejdstiden kunde sættes fra 9 til 9 var kun indsat, for at den gamle Valentin kunde faa sit »Morgenblad« sat efter Bogsættertarifen. — Der tales om, at Bogtrykkerne truer med at lukke deres Trykkerier den Dag, »Morgenbladet«s Sætteri bliver blokeret. Vi skal dog ikke lade os skræmme af saadanne Trusler, vi skal optræde som Mænd og handle efter vor Overbevisning. Næste Gang, vi skal have vore Sager ordnede, skal vi ikke henvende os til »Foreningen af danske Bogtrykkere«, men til *Københavns Bogtrykkere!*

Formanden: Den ovenfor citerede Bestemmelse i Tarifforslaget, som var vedtaget af samtlige Medlemmer af Kommissionen, var redigeret af O. C. Olsen, *og han havde ogsaa egenmægtig strøget denne Bestemmelse i den rentrykte Tarif.* Taleren bad Medlemmerne udtale, hvorledes de ønskede at forholde sig i denne Sag.

Hallengreen frygtede, at Tiden var uheldig valgt til nu at optage en Kamp; han vilde foreslaa, at søge at ordne Sagen ad Overenskomstens Vej.

Løvgreen troede nok, at det var Meningen, efter den Haan, der var vist Foreningen, at sætte Haardt imod Haardt, og ønskede Udtalelser fra Styrelsen om, hvorvidt en Kamp, der maaske kunde vare længere Tid, kunne ventes gennemført med Held.

Lauritzen talte for at handle hurtigt og energisk, uden Betænkning.

Dirigenten. Vi har intet Valg! Det skal nu afgøres, hvorvidt Principalerne har Ret til at fastslaa, at den Tarif, vi har, gælder for Avissats. Hvis vi tillod det, kunde ethvert som helst andet Blad med samme Ret erklære at ville betale efter Tarifen, ikke den Tarif, Principalforeningen og vor Forening har vedtaget, men den Tarif O. C. Olsen har ladet trykke. Den Bestemmelse, O. C. Olsen egenmægtig har strøget, har han selv skrevet og overgivet til Hansen-Pugh, der var Sekretær i Tarifkommissionen, med den Bemærkning, om han troede, han kunde læse den. Den sidste Skrivelse, vi har faaet fra Bogtrykkerforeningens Styrelse, er ikke denne Forening værdig, og ikke værd at svare paa.

Emil Petersen. Styrelsen havde tilraadet »Morgenbladet«s Sættere saa vidt muligt at ordne Sagen paa

en fredelig Maade. Vi har altid været fredsommelige og taalmodige, at vi endog har taget til Takke med en lemlæstet Tarif; men altfor meget skal vi heller ikke lade os træde paa Nakken. Styrelsen har raadet Sætterne til at sige deres Pladser op med otte Dages Varsel, og den Frist, ønsker Styrelsen de holder; men om vi derefter skal lukke Trykkeriet, maa Generalforsamlingen afgøre (Ja!). Bladsætterne staar udenfor Bogsættertarifen, og det er Principalerne selv, der har vedtaget det Forslag i den Retning, O. C. Olsen fremkom med og bagefter lod forsvinde.

N. HANSEN oplyste om den nævnte forsvundne Bestemmelse, at O. C. Olsen, da der var Tale om Bladsætterne, en Aften i Tarifkommissionen havde sagt: »Bladsætterspørgsmaalet kommer vi let ud over; lad Bladsætterne skøtte sig selv; vi kan sætte en lille Bemærkning derom bag i Tarifen«. Og saa kom Bemærkningen til at staa i Tarifen — indtil den blev rentrykt!

A. KOPPEL, der var en af »Morgenbladet«s Sættere, vilde foretrække, at Arbejdet blev nedlagt straks. Det burde være Valentin & Lunds Sætteri, der blev lukket, ikke alene »Morgenbladet«s, da der i Aksidenssætteriet var Typografer, som tidt arbejdede med i Bladet.

THERKELSEN foreslog kun at blokere Avissætteriet om otte Dage, da det ikke nyttede at lukke Bogsætteriet, efter som der med Principalerne, Valentins Neveuer, en Ombrækker og Skruebrækker Sørensen dog vilde blive otte tilbage.

HALLENGREEN vilde foretrække at nøjes med, naar »Morgenbladet«s Sættere havde forladt deres Pladser, at advare Kolleger mod at tage Arbejde der.

DIRIGENTEN. Sætterne bør holde deres Opsigelsesfrist; men naar de otte Dage er omme, bør vi lukke, hvis vi ikke vil udsætte os for Følgerne, at en Bogtrykker uimodsagt faar Lov til at betale Avissats som Bogsats. Typograferne er her fremkomne med deres berettigede Fordringer paa en human og fredsommelig Maade, vi maa derfor spørge, med hvad Ret Bogtrykkerforeningen optræder paa en saa udfordrende Maade. Bogtrykkerforeningens Styrelses første Skrivelse kan man forstaa, fordi Valentin & Lund er Medlemmer af denne Forening, som derfor maa tage sig af deres Sag, men den anden Skrivelse er en Fornærmelse, som maa misbilliges. Bestemmelsen om Bladsætterne har O. C. Olsen strøget med velberaad Hu, og vi har søgt at faa den indsat igen. De andre Herrer i Bogtrykkerforeningens Styrelse burde ikke have gjort sig til deres Formands Medskyldige i en lovstridig Handling; ved en Sagsanlæggelse vilde vi faa Ret. Der er Grunde nok til at Bladsætterne betales anderledes end Bogsætterne. Spørgsmaalet er derfor nu: Kamp eller Underkastelse?

FORMANDEN raadede til, ikke at foretage noget overilet, uoverlagt Skridt. Det var efter Styrelsens Ønske, at »Morgenbladet«s Sættere havde opsagt deres Pladser med otte Dages Varsel. Kom det til Kamp, maatte Medlemmerne selv bedst vide, om de kunde holde Tørnen ud. I det Øjeblik Typograferne siger: »Vi optager den os tilkastede Handske!« saa lover Styrelsen at gøre alt, hvad den formaar; men Medlemmerne maa selv raade for, hvad der skal ske.

Til nogle Udtalelser fra THERKELSEN forklarede ARVEDSEN, at for at faa Lov til at skrive 35 Øre op for en Times Overarbejde maatte man have sat 40 Linjer; lige saa mange Timer à 35 Øre, lige saa mange Gange 40 Linjer, saa var det ligegyldigt, hvor længe man i den Tid havde maattet vente paa Manuskript.

A. SVENDSEN ønskede, at der i denne Sag blev handlet hurtigt og resolut og stillede derfor en Resolution, der med et Par Ændringer af FORMANDEN og HEINEMANN kom til at lyde saaledes:

> Idet Generalforsamlingen beslutter at overholde Tarifen som den blev forelagt af Tarifkommissionen og vedtaget af »Den typ. Forening« og »Foreningen af danske Bogtrykkere«, paatager den sig herved alle deraf flydende Konsekvenser.

WM. SØRENSEN vilde haabe, at det nu stod klart for alle, hvilke Følger dette Skridt kunde faa, og at vi alle i paakommende Tilfælde maatte staa Last og Brast med hverandre.

FORMANDEN oplæste nogle Regninger fra en Sætter i »Morgenbladet«, som tidligere havde været i Valentin & Lunds Bogsætteri, og det fremgik heraf, at han som Avissætter tjente mindst. Men Typograferne burde ikke saaledes opslide deres Kræfter, fordi »Morgenbladet«, der har skrevet »Frihed og Fremskridt« paa sin Fane, ikke har Raad til at betale Arbejderne. Lad os handle besindigt, men kraftigt, at ingen udenforstaaende skal tabe Agtelsen for os, enten vi sejrer eller taber!

Resolutionen blev derefter vedtaget med alle Stemmer mod 2.

FORMANDEN. Idet vi har vedtaget denne Resolution, maa vi være forberedte paa alt; det gælder vor Ære, vor Eksistens og vor Organisation; enhver maa arbejde paa, at vi kan gaa sejrrig ud af den Kamp, Principalforeningen har paaført os!

* * *

Generalforsamlingen var, som før bemærket, meget talrig; ikke mange Medlemmer af »Den typ. Forening« havde undladt at give Møde. Stemningen var alvorlig som hos Arbejdere, der er enige om at værge deres Ret og vove en Kamp for den, naar den trues. Talerne blev hørt med Opmærksomhed, og Forsamlingen gav

flere Gange begejstret sit Bifald til Kende. Generalforsamlingen sluttede med Leveraab for »Den typ. Forening«, for Dirigenten og for Sammenholdet.

Gensidigheden.

Der har i den sidste Tid hersket en Del Bevægelse blandt Provinstypograferne angaaende Spørgsmaalet: »Skal »Dansk typ. Forening« afslutte Gensidighed med »Ny typ. Forening« i København?«

Dette Spørgsmaal, der — efter min Mening — er af saare stor Vigtighed for vor Forening, blev kastet Medlemmerne lige i Ansigtet, idet der ikke — hverken *før* eller *efter* — meddeltes det ringeste af Oplysninger angaaende denne Forening, der skulde sluttes Gensidighed med. Man vidste af Bladene, at der var dannet en »Ny typ. Forening« i København, ellers Intet, og kun meget faa kender vist denne Forening, endsige véd, hvad den virker for eller virker med.

Enhver vil vist indrømme, at for at kunne besvare et Spørgsmaal som ovennævnte *maatte* og *burde* der følge en Forklaring. Og hvem skulde give denne?

Var det ikke Hovedbestyrelsens *Pligt* at give Medlemmerne lidt Oplysning om, hvad det var, der skulde stemmes over? Og burde dette ikke være sket *før* Stemmesedlernes Udsendelse?

Det synes, som om den ærede Hovedbestyrelse har villet gaa saa let over denne Sag som muligt, og den har vist næppe tænkt over, at der kunde og utvivlsomt ogsaa vilde følge et Efterspil, som vilde faa sørgelige Følger for vor Forening.

Resultatet af Afstemningen viser jo ogsaa, at den ærede Hovedbestyrelse ikke har formaaet at samle Medlemmerne om sig, og havde der været Tid til en Drøftelse af Spørgsmaalet i »Typ.-Tid.«, tror jeg næppe, at saa mange, som sket er, vilde have sagt »*ja*« med den ærede Bestyrelse.

Ringkøbing, d. 10. Maj 1885. L. V. HANSEN.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

ALBERT SØRENSEN, Trykker (tidligere Medlem af »Den typ. Foren.« N. Cohen).

TH. VILH. HANSEN (tidligere Medlem; Keilgaard & Sørup).

REINHARDT CAMILLO JENSEN, Trykker (udlært hos O. C. Olsen i April 1885; arbejder samme Sted).

OLE OLSEN (Medlem af »Norsk Centralforening f. Bogtrykkere«; Lazarus).

J. P. JENSEN (Medlem af »Norsk Centralforening for Bogtrykkere«; Fjeldsøe).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Til Underretning for de Medlemmer, der ønsker Samtaler med FORMANDEN i hans Hjem, tjener, at han nu bor i **Murergade 13, 1ste Sal.** Han træffes bedst fra Kl. $3^1/_2$—$4^1/_2$ samt i Reglen hver Aften fra Kl. 8—9.

STYRELSEN.

Typografernes Hjælpekasser.

Efter Opfordring af 30 Medlemmer afholdes en ekstraordinær Generalforsamling **Søndag den 17de Maj, Formiddag Kl. 11**, hos Restavratør Hansen, Skindergade 9, 1ste Sal.

Dagsorden:

1) Det paa Generalforsamlingen den 8de Marts vedtagne Forslag om Forhøjelse af Sygehjælpen fra 10 til 12 Kr. traadte i Kraft fra 8de Marts 1885 at regne (den Dag Forslaget vedtoges).
2) Bestemmelser angaaende det vedtagne Forslag om forhøjet Sygehjælp:

Forhøjet Sygehjælp indtræder først 3 Maaneder efter Anmeldelsen. Dog kan Medlemmer, som den 8de Marts 1885 var berettiget til Sygehjælp — men indtil Dato ikke nydt Sygeunderstøttelse af Kassen, — sikre sig denne Forhøjelse, at regne fra 8de Marts, hvorimod Nedsættelse indtræder straks.

Et Medlem, der er Patient, kan ikke faa Sygehjælpen forhøjet.

Medlemmer, der maatte ønske forhøjet Sygehjælp, kunne indtil 1ste Juni melde sig indtil 45 Aars Alderen. Efter denne Tids Udløb kan Ingen over 35 Aar sikre sig forhøjet Sygehjælp.

Disse Bestemmelser tilføjes Slutningen af § 15 og ere i Kraft fra 8de Marts d. A.

København, den 6te Maj 1885. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nestved, EUGENIUS PREUSS (sidst arbejdet i Varde).

Faaborg, L. CHR. NIELSEN (sidst arbejdet i Randers).

Køge, KNUD KJÆR PETERSEN (sidst arbejdet i Holstebro).

Døde:

Odense, FRIDTLEIFF WALDEMAR HANSSEN $40^1/_2$ Aar, død den 1. Maj 1885.

Brevkasse.

J. L., Aarhus. Artiklen kom for sent til dette Nr.

A. W., Randers. Deres Artikel i denne Form er selvfølgelig en Umulighed for »Typ.-Tid.«. Manuskriptet vil — imod Sædvane — blive retourneret.

KUNDGØRELSER.

Associe søges.

For at kunne foretage en meget ønskelig Udvidelse, søges straks en Associe i et i udmærket Gang værende Provins-Akcidenstrykkeri; Vedkommende maa helst være typografisk uddannet og kunne indskyde kontant ca. 2000 Kr. i Forretningen. Billet, mrkt. **P 3706**, modtager **Waldemar Jacobsens Annonce Ekspedition, Knabrostræde 8.**

At Trykkerlærling Carl Petersen er bortgaaet fra Læren hos mig uagtet Kontrakt, tillader jeg mig herved at meddele d'Hrr. Principaler.

A. W. HENNINGSEN.

En yngre, flink Avissætter

søger Plads helst paa Beregning. Billet, mrkt. »J. H«. bedes indsendt til »Typ.-Tid.«s Kontor.

Gasmotorer.

2 opretstaaende Gasmotorer paa resp. $^1/_2$ og $^3/_4$ Hestekraft i udmærket Stand, sælges, paa Grund af Anskaffelse af en større Kraft, meget billigt. Samme trækker med Lethed en større og en mindre Hurtigpresse hver. De kan daglig ses i Brug. Anvises fra »Typ.-Tid.«s Kontor.

En Hurtigpresse

i god Stand, anskaffet fra ny i 1874, forsynet med udmærket Farveværk, Fratager, Tælleapparat og Overskærer, er billig til Salg. Rammens indvendige Maal er $22^1/_2 \times 35$ Tommer. »Typ.-Tid.«s Kontor anviser.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 21. | København, den 23. Maj 1885. | 12. Aargang.

Arbejdsnedlæggelsen i „Morgenbladet".

I Lørdags Middags forlod de 12 Mand, der havde underskrevet Andragendet til d'Hrr. Valentin & Lund angaaende en Forbedring i Arbejdsforholdene, »Morgenbladet«s Sætteri; det tilbageblevne Personale bestod derefter af Ombrækkeren NIELSEN, Schusteren fra 1876 SØRENSEN, de to Brødre WREM, der er Valentins Nevøer, samt et ungt Menneske ved Navn RANTHE. Samme Dag indfandt sig en professionel Skruebrækker VIGGO BARNEWITZ, og i Mandags arriverede den bekendte døve HANSEN, der i 1876 tog Arbejde i »Folkets Avis«. Senere kom der endnu en Skruebrækker JØRGENSEN fra Præstø og en, som paa Grund af svageligt Helbred ikke er bleven udlært. Denne sidste skal efter Sigende af sin tidligere Læreprincipal, Hr. Bogtrykker Levison (Firma Quist & Ko.) være bleven formaaet til at agere Skruebrækker. Hr. Levison har overhovedet været om sig for at hjælpe Valentin; saaledes har han skrevet til en lille Bogtrykker her i Byen, at han kunde forskaffe ham en god Plads; da Vedkommende forhørte sig hos Levison om Pladsen, fik han at vide, at det var i »Morgenbladet«, men desværre var Hr. Levisons Anstrængelser i denne Retning spildt Ulejlighed. Endvidere lader Levison sine to Lærlinge levere Føljetonen til »Morgenbladet«. Nielsen & Lydiche havde sendt deres ældste Lærling til Valentin & Lund, hvorfor d'Hrr.s Personale saa sig nødsaget til at true med Arbejdsnedlæggelse, dersom Drengen ikke blev taget tilbage; da denne imidlertid kunde indsé, at han forspildte hele sin Fremtid, dersom han blev ved at arbejde som Skruebrækker, forebyggede han den truende Katastrofe ved at forlade »Morgenbladet« efter at have arbejdet der i $1^1/_2$ Dag. Ligeledes har Formanden for »Foreningen af danske Bogtrykkere«, Hr. O. C. Olsen, sendt en Dreng som Undsætning til det belejrede »Morgenbladet«, imod hvilket ogsaa hans Personale har gjort Indsigelse. Af Hensyn til de i de sidste Dage indledede Underhandlinger har Styrelsen imidlertid anmodet Personalet om, foreløbig ikke at foretage noget videregaaende Skridt.

Siden Generalforsamlingen forrige Søndag har følgende Brevveksling fundet Sted imellem Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« og Styrelsen for »Den typografiske Forening«:

Foreningen af danske Bogtrykkere. $^{12}/_{5}$ 85.

Styrelsen for den typografiske Forening.

Da »Den typ. Forening« har forhindret de Sættere, som havde tilskrevet Firmaet Valentin & Lund angaaende Prisforhøjelse, i at iværksætte deres Trusel angaaende en Arbejdsnedlæggelse afvigte Lørdag, og Foreningen af danske Bogtrykkere ikke kan rejse nogen Indvending mod, at de Sættere, der ikke er tilfredse med Arbejdsforholdene hos Firmaet, forlade det efter tarifmæssig Opsigelse, har Foreningen af danske Bogtrykkere foreløbig intet med denne Sag at gøre, og vilde kun ønske, at de nævnte 12 Sættere ved at afholde sig fra den brutale Trusel havde forskaanet den fra at blande sig i Sagen. — Derimod kan Foreningen af danske Bogtrykkere ikke tie til, at Typografisk Forening i »Typ.-Tid.« for afvigte Lørdag frabeder sig Tilgang til København samt i en Løbeseddel Tilgang til Morgenbladets Sætteri, til hvilken Anordning Foreningen ikke har fjærneste hverken Ret eller Anledning; vi forventer derfor at nævnte Meddelelser ville blive annulerede ved en ny Løbeseddel fra Styrelsen for »Den typ. Forening« inden Fredag d. 15 Maj Kl. 7 Aften og en Meddelelse desangaaende eller et Eksemplar af Løbesedlen tilstillet vor O. C. Olsen snarest.

Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere.
O. C. OLSEN. F. DREYER.

V. F. LEVISON.

$^{13}/_{5}$ 85.

Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere.

Da den af Styrelsen for »Den typ. Forening« udsendte Løbeseddel, som kun gik ud paa at formaa eventuelt pladssøgende at henvende sig til Formanden, førend de modtog Engagement, efter Styrelsens Mening ikke kan betragtes som Blokade og da det endvidere maa betragtes som en Ret for »Den typ. Forening«s Styrelse, naar som helst den ansér det for nødvendig at frabede sig Tilgang til København, kan Styrelsen, idet den fastholder sit i forrige Brev præciserede Standpunkt om eventuel Forhandling, ikke gaa ind paa det af Bestyrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« udtalte Ønske.

f. Styrelsen for »Den typ. Forening«
RUD. BØHM,
f. T. Formand.

Foreningen af danske Bogtrykkere. $^{19}/_{5}$ 85.

Styrelsen for den typografiske Forening.

Fra Firmaet Nielsen & Lydiche har undertegnede Styrelse modtaget Meddelelse om, at de der arbejdende Medlemmer af »Den typ. Forening« har erklæret at ville nedlægge Arbejdet, saafremt Firmaet ikke tilbagetog den Assistance, som det ved en Lærling yder d'Hrr. Valentin & Lund, idet det — uden nogen som helst Bevisførelse — paastodes, at sidstnævnte Firma havde gjort sig skyldig i Tarifbrud, samt, at d'Hrr. Nielsen & Lydiche ved den ydede Støtte begik en lignende Forseelse. Undertegnede Styrelse for Foreningen af danske Bogtrykkere tillader sig nu herved at afkræve Styrelsen for »Den typ. Forening« en Erklæring om, hvorvidt den vilde være tilbøjelig til at høre kyndige Udenforstaaendes Mening om, hvad der i dette Forhold er Tarifbrud og hvad ikke, eventuelt at indanke Afgørelsen for Landets Domstole; thi det er i ethvert Fald altfor anmassende af »Den typ. Forening« som den ene Part i Sagen at ville opkaste sig til Dommer over den anden. Angaaende vor Forenings Stilling til Spørgsmaal om Arbejdsnedlæggelse hos d'Hrr. Nielsen & Lydiche agter Styrelsen at raadføre sig med Medlemmerne paa en til Onsdag

den 20. Aften indkaldt Generalforsamling; men det er Hensigten ved denne Forsamling at foreslaa, at saafremt Arbejdet hos d'Hrr. Nielsen & Lydiche nedlægges — selv om dette sker med behørig Opsigelsesfrist —, bør Arbejdet standses idetmindste paa alle de Trykkerier, hvis Ejere ere Medlemmer af Bogtrykkerforeningen, med de Sættere, som ere Medlemmer af »Den typ. Forening«.

Hvis begge Foreninger imidlertid kunde enes om at henvise Afgørelsen til Domstolene, vil det være en Betingelse fra vor Forenings Side, at Arbejdet saavel genoptages hos d'Hrr. Valentin & Lund som fortsættes hos d'Hrr. Nielsen & Lydiche uden Indblanding fra nogen af Siderne til Afgørelsen foreligger, hvilken den tabende Part i saa Fald uvægerlig skal respektere.

Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere.

O. C. Olsen. F. Dreyer.

V. F. Levison.

$^{20}/_{5}$ 85.

Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere«.

Efterat have modtaget den ærede Styrelses Brev af $^{14}/_{5}$, tillader Styrelsen for »Den typ. Forening« sig at bemærke, at den er villig til — selvfølgelig uden Hensyn til alle Detailler — at lade Landets Domstole, som af ovennævnte Styrelse foreslaaet og med de dertil knyttede Betingelser, dømme imellem, hvorvidt den af samme Forenings Styrelse hævdede Opfattelse af Slutningsbestemmelsen ang. Avissætterspørgsmaalet i det af »Foreningen af danske Bogtrykkere« og »Den typ. Forening« vedtagne Udkast til den nugældende Tarif er rigtig, eller om den af »Den typ. Forening«s Styrelse præciserede Anskuelse er at ansé for gyldig.

Idet vi saaledes slutte os til det af Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« stillede Forslag, maa vi dog for Genoptagelsen af Arbejdet hos d'Hrr. Valentin & Lund stille følgende Betingelser: 1. at Firmaet antager hele Personalet, med Undtagelse af de Sættere, der have faaet Beskæftigelse paa andre Trykkerier; 2. at Firmaet afskediger den under Arbejdsnedlæggelsen antagne Arbejdskraft, samt 3. at Firmaet forpligter sig til ikke at afskedige nogen af det Personale, som har været impliceret i den hos Firmaet stedfundne Arbejdsnedlæggelse, saalænge Afgørelsen af den imellem »Foreningen af danske Bogtrykkere« og »Den typ. Forening« verserende Sag ikke har fundet Sted.

Vi udbede os Svar herpaa inden Torsdag den 21. Maj, Kl. 5 Eftermiddag.

f. Styrelsen for »Den typ. Forening«
Rud. Bøhm,
f. T. Formand.

Foreningen af danske Bogtrykkere. $^{21}/_{5}$ 85.

Styrelsen for »Den typ. Forening«.

Efter at have modtaget »Den typ. Forening«s Skrivelse af 20. ds., af hvilken det fremgaar, at denne tiltræder det af »Foreningen af danske Bogtrykkere« stillede Forslag angaaende en retskyndig*) eller retslig Afgørelse af de rejste Spørgsmaal om, hvorvidt der fra en af Siderne er begaaet Tarifbrud, hvorefter begge Foreninger altsaa i Hovedsagen er enige om den Vej, der bør følges, skal »Foreningen af danske Bogtrykkere« kun knytte nogle Bemærkninger til de Forslag med Hensyn til den midlertidige Tilstand i d'Hrr. Valentin & Lunds Sætteri, som »Den typ. Forening« har fremsat. Det vil jo være Styrelsen bekendt, at Sætterne hos Firmaet Valentin & Lund havde besluttet at nedlægge Arbejdet, saafremt de ikke under en kort given Frist fik de af dem stillede Fordringer fyldestgjorte, men at de senere, enten ved Eftertanke om det urigtige heri eller ved Paavirkning af »Den typ. Forening«s Styrelse, opsagde deres Pladser med 8 Dages Varsel. Det vil derfor i høj Grad være et absurd Forlangende, at noget Firma skulde tvinges til at tage Arbejdere, som *selv, ad Frivillighedens Vej, i Henhold til Tarifens Bestemmelser,* havde forladt deres Pladser. Tillige maa det vistnok indrømmes, at et saadant paaoctroyeret Arbejdsforhold i høj Grad vilde være generende og uheldigt for begge Parter. Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« vil som Følge af de anførte Grunde ikke kunne gaa ind paa den første af de af »Den typ. Forening« stillede Betingelser, og da denne staar i Forbindelse med de 2 andre, falder disse bort, hvorimod Styrelsen maa forlange, at intet Firma, hvis Ejer er Medlem af »Foreningen af danske Bogtrykkere«, paa nogen Maade forulempes i sine Arbejdsforhold, indtil det omtvistede Spørgsmaal har fundet sin Afgørelse.

Vort Forslag vil da være, at »Den typ. Forening«s Styrelse i det først udkomne Numer af sit Organ oplyser sine Medlemmer om det Resultat, til hvilket Foreningerne ad Forhandlingens Vej er komne og opfordrer dem, der ønsker Plads i Morgenbladets Sætteri under den midlertidige Tilstand, til at søge Plads hos Firmaet.

Det vilde være heldigt, om Styrelsen for »Den typ. Forening« vilde indrømme Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« en længere Tidsfrist til Besvarelsen af dens Skrivelser, da disse ofte fordre Overvejelse og Konferencer, som ved nærværende Brev vel kunde finde Sted, da Styrelsen var samlet i Aftes ved Modtagelsen af »Den typ. Forening«s Skrivelse, men som ikke altid øjeblikkelig lader sig arrangere; man kan til Gengæld forvente, at Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« ikke vil spilde nogen Tid med unyttig eller unødig Opsættelse.

Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere«.

O. C. Olsen. F. Dreyer.

V. F. Levison.

$^{22}/_{5}$ 85.

Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere«.

Angaaende den ærede Styrelses Skrivelse af $^{21}/_{5}$ skulle vi først og fremmest bemærke, at der sandsynligvis gør sig en fejl Opfattelse gældende med Hensyn til det, som vi forlanger paadømt enten af Landets Domstole eller, som af »Foreningen af danske Bogtrykkere« foreslaaet, af en ansét Jurist, hvorfor vi altsaa her endnu en Gang præciserer, at vi ønske en retsgyldig Afgørelse af det Spørgsmaal, om Slutningsbestemmelsen, der findes i det af hele Tarifkommissionen underskrevne og saavel af »Foreningen af danske Bogtrykkere« som af »Den typografiske Forening« vedtagne Tarif-Forslag, men som uden Bemyndigelse fra de nævnte to Foreninger er udeladt i de rentrykte Eksemplarer af Tarifen, ikke desto mindre maa betragtes som en integrerende Del af samme, og om Avissætterne i Medfør af denne Bestemmelse ere underkastede Tarifen eller ej?

Hvorvidt nogen af Parterne har gjort sig skyldig i Tarifbrud, maa selvfølgelig i det foreliggende Tilfælde kun spille en underordnet Rolle, dog skulle vi for Tydelighedens Skyld bemærke, at ihvorvel d'Hrr. Valentin & Lund paastaa, at Tarifen er gældende for deres Bladsættere, have de ikke desto mindre brudt denne selvsamme Tarif paa 3 væsenlige Punkter, nemlig: 1) Godtgørelsen for Ventetiden, der først i Midten af April Maaned er bleven indført paa Sætternes udtrykkelige Forlangende, tager først sin Begyndelse fra Kl. 2 Eftermiddag; al Ventetid før dette Klokkeslet godtgøres ikke; 2. for at Sætterne kunne faa Overarbejdspengene efter Kl. 9 Aften, forlanges det, at en Sætter skal præstere 40 Linier à 41 Bogstaver i Timen (efter Kl. 9); denne Fordring er aldeles ubeføjet, idet Tarifen ikke med en Stavelse foreskriver, hvor megen Sats en Sætter skal præstere for at kunne faa Overarbejdspengene; Tarifen kræver et ugenligt Minimum af 60,000 Bogstaver, medens den af Firmaet Valentin & Lund forlangte Satsmængde, beregnet efter de 7 Sættetimer fra Kl. 2—9, vilde give et Minimum af ca. 69,000 Bogst. om Ugen; 3) ved Tarifens Indførelse fratages Sætterne al »Svinesteg«, saaledes Handelstelegrammerne, der i ethvert Blad bliver ansét for Fordelsats.

M. H. t. den retslige Afgørelse af det af os opkastede Spørgsmaal foreslaa vi, at begge Foreningers Styrelser hver for sig engagerer en Jurist, og at disse to Mænd træder sammen til en fælles Drøftelse samt at deres Afgørelse altsaa, for saa vidt de kunne blive enige, uvægerlig skal følges af begge Parter.

Naar »Foreningen af danske Bogtrykkere« har forkastet de af os opstillede Betingelser for Genoptagelsen af Arbejdet i »Morgenbladet«s Sætteri, kan man ikke med Billighed forlange af os, at vi skulle opfordre dem, det ønsker Plads i »Morgenbladet«s Sætteri under den midlertidige Tilstand, til at søge Plads hos Firmaet«; — kan *status quo ante* ikke blive gennemført, maa vi i ethvert Tilfælde være berettiget til at sé *status quo* overholdt.

Endskønt den ærede Styrelse udbeder sig en længere Betænkningstid til Besvarelsen af vore Breve, sé vi os dog foranledigede til at udbede os Svar paa Foranstaaende til Lørdag den 23. Maj, Formiddag Kl. 9.

f. Styrelsen for »Den typ. Forening«
Rud. Bøhm,
f. T. Formand.

*) Ved retskyndig Afgørelse tænker man sig det foreløbige Skøn af en anset Jurist, hvis Erklæring øjeblikkelig skulde respekteres af begge Parter, for ikke under en langvarig Procedure at leve under rent interimistiske Forhold.

Ved Redaktionens Afslutning, som skete i Dag Lørdag Kl. 10, var der endnu ikke indløbet Svar fra Bogtrykkerforeningens Styrelse, hvorfor man altsaa endnu ikke kan sige, om Kampen kan undgaaes eller ej *og hvorfor vi maa tilraade Typograferne at være forberedt paa Alt.*

Dansk typografisk Forening og dens Gensidighedsforhold.

Hr. P. L. ERICHSEN i Odense har i sidste Nr. af »Typ.-Tid.« *) skrevet en Artikel, som jeg for mit Vedkommende læste med Fornøjelse, da den afgav et godt Vidnesbyrd om Hr. Erichsens Interesse for Foreningen. Men skønt jeg i det meste af Artiklens Indhold er enig med Hr. E., saa vil jeg dog tillade mig at knytte et Par Bemærkninger til den.

Da Hr. E. anfører den af Odense Lokalforening vedtagne Resolution, vil jeg straks udtale mit Ønske om, at den i Resolutionen fremsatte Tanke, at hver Forening kommer til at betale de af deres Medlemmer foraarsagede Udgifter, maa blive til Virkelighed, thi ved Gennemførelsen af dette Princip vilde det nuværende Misforhold, hvorved »Dansk typ. Forening« stadig bliver den ydende og »Den typ. Forening« den nydende, ophøre af sig selv. Men jeg vilde finde det heldigt, om Odense Lokalforening ikke lod det blive ved at udtale Tanken, men derimod bragte den ud i Livet i Form af et bestemt motiveret Forslag, som kunde tilstilles de øvrige Lokalforeninger til Forhandling og Vedtagelse, hvorefter sluttelig samtlige Lokalforeninger kunde tilstille Hovedbestyrelsen det. Herved vilde man tillige give Hovedbestyrelsen et Udtryk for Medlemmernes Ønsker, hvad den desværre nu som Regel altid mangler og kun kan erfare ved at sætte et meget stort Apparat i Bevægelse. Aarhus, der jo er Foreningens og Hovedbestyrelsens Hovedsæde, afgiver nemlig sjældent et saadant Udtryk, hvorefter Hovedbestyrelsen kan rette sig, thi Stemningen er her som Regel til den ene eller den anden Yderlighed, enten stormende i Fremskridtet eller stærk konservativ — Middelvejen eksisterer saa at sige aldrig.

Et andet Forslag kunde da passende komme paa Omtale og maaske blive bragt et godt Skridt fremad, nemlig det hos mange Medlemmer — ogsaa hos mig — herskende Ønske om, *at »Dansk typ. Forening« kunde faa sit eget Blad,* der paa en fyldigere Maade *blev et Organ for Provinstypograferne* end Tilfældet er og nogensinde kan blive med »Typ.-Tid.«, som jeg dog under ingen Omstændigheder vil laste, da det efter min Mening er godt redigeret og indeholder meget, som kan have Interesse for os alle, men det er og bliver dog altid først og fremmest vore københavnske Kollegers Organ. Provinstypograferne har endnu meget at arbejde for, og Forholdene hos os er jo ofte vidt forskellige fra de københavnske, hvorfor jeg vilde betragte det som et af de største Goder, om Provinsorganisationen snart, meget snart kunde erholde et saa vigtigt Bindeled som *et eget Organ,* hvad jeg tror vilde styrke »Dansk typ. Forening« meget og tillige oftere end nu bringe en Diskussion i Gang om faglige Interesser.

Men tilbage til Hr. Erichsens Artikel. Hr. E. antyder, at Hovedbestyrelsens Svar paa Resolutionen ingen Oplysninger gav med Hensyn til Grundlaget for en Overenskomst med den *nye* Forening, og dette finder jeg var rigtig handlet af den; thi som Sagen stod, vilde Hovedbestyrelsen under ingen Omstændigheder paavirke Odense-Kollegernes Afstemning. Naar derimod Hr. E. spørger, hvorledes man skulde kunne stemme »Ja«, naar man ikke kendte Grundlaget for den eventuelle Gensidighed, da synes jeg, at Svaret herpaa ligger lige for Haanden; thi det maatte dog antages, at Medlemmerne havde saa megen Tillid til Hovedbestyrelsen, at de — hvad der jo altid har været Tilfældet — overlod denne Afgørelsen af de enkelte Punkter i en saadan Overenskomst. At det laa nær at antage, at den eventuelle Gensidighed med den *nye* Forening blev paa samme Maade som med den *ældre,* kan nok være, men paa Stemmesedlen samt paa det udsendte Cirkulære var der dog anført, at der var gjort forberedende Skridt til en forandret Gensidighed med den *ældre* Forening, saa jeg mener dog, at Medlemmerne ligesaa godt kunde have tænkt sig en forbedret Overenskomst ogsaa med den *nye* Forening. Det var imidlertid Hovedbestyrelsens Tanke at søge Gensidighedsforholdet med vore københavnske Kolleger ordnet efter et nyt Princip, som var fuldstændig i vore Medlemmers Interesse, om det end ikke paa en saa bestemt Maade, som Odense-Resolutionen foreslaar, ophævede det hidtilværende Misforhold.

Betingelsen for Gensidighed med den *nye* Forening var dog den, at der først efter det ovennævnte nye Princip var bragt Gensidighedsforhold tilveje med den *ældre* Forening, hvilke da skulde lægges til Grund for Gensidigheden med den *nye,* saaledes at denne kom til at yde i Forhold til sit Medlemsantal omtrent halv saa stor Understøttelse som den ældre Forening.

Hvad dernæst angaar Spørgsmaalet om, hvorvidt Medlemmerne af »Ny typ. Forening« skulde have haft Ret til *Sygeunderstøttelse,* da skal jeg oplyse, at Overenskomst angaaende Sygeunderstøttelse kun er afsluttet med »Hjælpekasserne« for Københavns Vedkommende, saa at selv »Den typ. Forening«s Medlemmer *ikke* kunne hæve Sygeunderstøttelse i »Dansk typ. Forening« uden at de legitimerer sig som Medlemmer af »Hjælpekasserne«, og det samme Forhold vilde sikkert være indtraadt for »Den nye typ. Forening«s Vedkommende.

Med Hensyn til Hr. E.s Bemærkning om, at vore Medlemmer for at erholde Understøttelse af »Hjælpekasserne« *skulle* slutte sig til »Den typ. Forening«, da har jeg en anden Mening om den Sag. »Dansk typ. Forening« har nemlig en *særlig Overenskomst med »Hjælpekasserne«,* i Følge hvilken dens Medlemmer er berettigede til at tiltræde disse *uden nogen som helst Forpligtelse til at indmelde sig i »Den typ. Forening«.* Vore Love forpligter jo Medlemmerne til ved Ankomsten til København at melde sig til Optagelse i en gensidig Forening, men da vi baade har Gensidighed med »Hjælpekasserne« og med »Den typ. Forening«, saa maa de efter mit Skøn have Ret til alene at melde sig til »Hjælpekasserne«.

*) Forsinket af Mangel paa Plads. RED.

Spørgsmaalet om Gensidigheden med den nye Forening er jo nu foreløbig afgjort, saa den Ting kan der ikke være noget at sige om; hvad der derimod nu maa tages fat paa, er en Gensidighedsordning med den *ældre* Forening, og her synes jeg, som ovenfor sagt, at Odense Lokalforening passende kunde føre Sagen videre end til blot at give et Initiativ. Det skulde glæde mig meget, om man i Odense for Alvor tog fat paa Sagen og mulig bragte den videre sammen med et Forslag om, at »Dansk typ. Forening« skal have sit *eget Organ.*

Aarhus, d. 12. Maj 1885. JENS LUND.

Generalforsamlingen i Hjælpekasserne

den 17. Maj

var, som man kunde vente, særdeles talrig og Sagerne var hurtig afgjorte. — CHARL. THOMSEN blev valgt til Dirigent. — BØHM beklagede, at det havde været nødvendigt at afholde et tredje Møde fordi et lille Mindretal i Hjælpekasserne vilde hindre en paa lovlig Maade vedtagen Bestemmelse at træde i Kraft. — Til Forslaget, at Forhøjelsen af Sygehjælp skulde træde i Kraft den 8de Marts, den Dag Forslaget blev vedtaget, havde Kassereren, Hr. N. HANSEN, stillet et Ændringsforslag, der gik ud paa, at Forhøjelsen ikke skulde træde i Kraft den 8de Marts, men den 17de Maj, og stillede et Ændringsforslag til Punkt 2. EMIL PETERSEN anbefalede Kassererens Ændringsforslag. CALMAR opfordrede Forsamlingen til at stemme imod baade de 30 Medlemmers Forslag og Kassererens Ændring dertil. Alligevel blev Forslaget med den nævnte Ændring ved skriftlig Afstemning vedtaget med 130 Stemmer imod 44; der var afgivet 174 Stemmesedler. Punkt 2 med Kassererens Ændring vedtoges ved Haandsoprækning enstemmig.

HALLENGREEN ønskede Lægekontrollen skærpet.

Til »Typograf-Tidendes« Redaktion.

I »Typograf-Tidendes« Nr. 20 findes i Referatet fra Generalforsamlingen i »Den typ. Forening« Søndag den 10de Maj bl. a. følgende Sætning:

»De ærede Herrer i Bogtrykkerforeningens Bestyrelse burde ikke have gjort sig til deres Formands Medskyldige i en lovstridig Handling«.

Som Forsamlingens Dirigent finder jeg mig foranlediget til at erklære, at denne Udtalelse aldeles ikke er fremsat paa Generalforsamlingen, hverken af mig, der i Referatet bliver den tillagt, eller af nogen anden af de tilstedeværende.

København, den 17. Maj 1885. C. C. JENSEN.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

LARS PETER POULSEN (udlært hos S. L. Møller; arbejder samme Steds).

A. LANG (udlært i Amerika; har arbejdet i Morgenbladet).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDT:

H. P. JENSEN (»Dagens Nyheder«).

Ekstraordinær Generalforsamling

afholdes i Aften Kl. 10 i „Sortedamslund". *Alle maa give Møde.*

STYRELSEN.

Til Underretning for de Medlemmer, der ønsker Samtaler med FORMANDEN i hans Hjem, tjener, at han nu bor i **Murergade 13, 1ste Sal.** Han træffes bedst fra Kl. $3^1/_2$—$4^1/_2$ samt i Reglen hver Aften fra Kl. 8—9.

STYRELSEN.

Typografernes Sangforening,

Pinselørdag intet Møde.

Næste Lørdag Kl. $9^1/_2$ afsluttes Vintersæsonen i Køhlerts Lokale med en selskabelig Sammenkomst med Koncert og en lille Dans. Foreningens Medlemmer og deres Damer indbydes. Den ubetydelige Udgift til Musik deles iblandt de deltagende Herrer.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Efter i Dag at have modtaget 2 Regnskaber for sidstafvigte Januar Kvartal mangler endnu fra Ringkøbing, Rudkøbing og Varde; jeg kan saaledes ikke give den sædvanlige Oversigt over Foreningens Indtægter og Udgifter i nævnte Kvartal, men maa indskrænke mig til at meddele, at fra følgende Lokalforeninger er indbetalt:

Aalborg 65 Kr. 24 Ø., Aarhus 100 Kr. 49 Ø., Assens 7 Kr. 48 Ø.: Faaborg 15 Kr., Helsingør 5 Kr. 60 Ø., Hillerød 46 Kr. 40 Ø., Hjørring 1 Kr. 94 Ø., Holbæk 64 Kr., Holstebro 22 Kr. 21 Ø., Horsens 52 Kr. 57 Ø., Kallundborg 15 Kr. 65 Ø., Kolding 85 Kr. 69 Ø., Køge 27 Kr. 20 Ø., Nakskov 15 Kr., Nykøbing p. F. 21 Kr. 80 Ø., Nykøbing p. M. 16 Kr. 52 Ø., Nestved 29 Kr. 37 Ø., Ribe 9 Kr., Ringsted 30 Kr. 26 Ø., Roskilde 15 Kr. 58 Ø. Skanderborg 13 Kr. 80 Ø., Skive 22 Kr., Slagelse 36 Kr. 11 Ø., Sorø 17 Kr. 99 Ø., Svendborg 28 Kr. 60 Ø., Thisted 34 Kr., Vejle 33 Kr. 56 Ø., Viborg 28 Kr. 76 Ø.

Aarhus, d. 19. Maj 1885. JOH. LUND,
Foreningens Hovedkasserer.

Paa given Foranledning blev det i Hovedbestyrelsens sidste Møde vedtaget, at Rejseunderstøttelsen til Udlændinge ikke maa overstige 3 Kr.

HOVEDBESTYRELSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Bortrejste:

Ringkøbing. CARL AUG. V. PETERSEN (arbejdsløs).
Nestved, JENS SØRENSEN (arbejdsløs).

KUNDGØRELSER.

En dyglig og paalidelig Sætter,

(saavel Akcidens- som Avissætter), som hidtil har besørget Ombrydningen af et af de største Morgenblade og desuden er øvet i Papir-Stereotypering, søger en lignende Plads, at tiltræde straks eller senere. Billet, mrkt. A. B. 3586, bedes tilsendt **Aug. I. Wolff & Co.s Annoncebureau, København K.**

Moderne Skrifter, Indfatninger etc. anbefales af

A. Rasmussen,

Niels Hemmingsensgade 11, København K.

Den noget sene Distribution af dette Nr. bedes undskyldt.

REDAKTIONEN.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 22. | København, den 30. Maj 1885. | 12. Aargang.

Grundlovsfesten og Typograferne.

I disse Dage indbydes i alle Blade den københavnske Befolkning til at deltage i Grundlovsfesten paa Fredag. Hvert Parti søger at faa saa mange som muligt med. Arbejderpartiet møder allerede med over Hundrede Foreninger og 21 Musikkorps, det liberale Parti saavel som Højrepartiet gør ogsaa Anstrængelser for at henlede Opmærksomheden paa sig, hvad der jo er meget naturligt og rigtigt; men hvorledes stiller vi Typografer os til Festen? Bogsætterne har jo allerede i flere Aar betragtet Grundlovsdagen som en Fridag — i det mindste fra Middag, og det vil de naturligvis ogsaa gøre i Aar —; Bladsætterne har indtil for to Aar siden heller ikke arbejdet den Dag; men saa kom »*Dags-Avisen*«, der begyndte med at udgive Blad hver Dag i Aaret og som Følge deraf ogsaa Dagen efter Grundlovsdagen. I Fjor udkom endvidere ogsaa »*Avisen*« paa denne Dag og i Aar vil formodentlig »*Politiken*« følge i de to nævnte Blades Fodspor og altsaa ogsaa udkomme med fuldstændigt Referat; næste Aar kommer maaske samtlige københavnske Dagblade med Referater, og derved bliver over Hundrede tildels myndige Mænd afskaarne fra at deltage i den Fest, som særlig »*Dags-Avisen*« og »*Politiken*« — disse Blade taler jo altid Arbejderens Sag — opfordrer alle til at deltage i. Da vi nu har en Del Kendskab til Bladforholdene her i Byen, skal vi kun tillade os at gøre opmærksom paa, at i Fjor blev der arbejdet i »*Dags-Avisen*« til Middag; saa fik Personalet Lov til at gaa til Grundlovsfest, men skulde møde igen paa Sætteriet *Kl. 10 om Aftenen* for at sætte Referatet, der — hvis vi husker ret — fyldte c. 5—6 Spalter — altsaa et Arbejde, der maa have trukket ud til Kl. 2—3. I »*Avisen*« arbejdede der en Mand med Hjælp af en af Bogtrykkerens Svende og en Lærling. Det kan jo være meget godt at ville være den Første; men i dette Tilfælde er det absolut forkasteligt, at Blade, der til dagligdags giver sig ud for at forsvare Arbejdernes Sag, er de første til at handle stik derimod; medens et andet Blad, der ved enhver Lejlighed ligger paa Lur efter at kunne blotte andres Svagheder, ikke er et Haar bedre. Fra Bladsætternes Side vil der nu denne Gang fra hvert enkelt Personales Side ske en direkte Henvendelse til de resp. Redaktioner, hvori de anmoder om fuldstændig Frihed for Arbejde paa Grundlovsdagen og som Følge deraf haaber man, at der heller ikke vil komme noget Referat i de Blade, der overfor deres Abonnenter er pligtige til at udkomme Morgenen efter Grundlovsdagen. Og hertil haaber vi, at Bogsætterne er villige til at hjælpe de Kolleger, der Dag og Nat slider og slæber for at tilfredsstille en Konkurrence, der truer med at blive værre end det, som vi Typografer kalder for — *Smudskonkurrence*. P.

Generalforsamlingen

den 23. Maj.

Til Dirigent valgtes C. C. JENSEN, til Sekretær THORVALD NIELSEN.

FORMANDEN: Som d'Hrr. vilde se af »Typ.-Tid.« i Dag, var der den Gang, Numeret blev sluttet, endnu ikke indløbet et endeligt Svar. Det havde været Styrelsens Mening at afholde Generalforsamling, selv om det senere indløbne Svar, ikke var blevet saa gunstig, som det efter Talerens Anskuelse nu var. Vi havde modtaget følgende Skrivelse:

Foreningen af danske Bogtrykkere.

Styrelsen for »Den typografiske Forening«.

Naar Styrelsen for »Den typografiske Forening« mener, at der hersker Misforstaaelse med Hensyn til, hvad der ønskes afgjort ad Rettens Vej, skal vi bemærke, at dette sikkert er en Fejltagelse, da det ogsaa er vort Ønske at faa Spørgsmaalet om Slutningsbestemmelsen, som rummer hele Sagens Kærne, afgjort jo før jo heller, hvilket vore Skrivelser formentlig ogsaa udtrykker. Vi skal for yderligere at præcisere vor Mening antyde, at det er vort Ønske, selv efter at de to juridiske Kapaciteter, hvis Dom begge Parter foreløbig skal respektere, har udtalt sig, at faa Spørgsmaalets Afgørelse fastslaaet ved Dom, selv om den foreløbige private Kendelse maatte være »Foreningen af danske Bogtrykkere« gunstig. Der fremsættes i Skrivelsen af 22de ds. 3 Punkter betræffende formentlige begaaede Tarifbrud, Paastande, hvis Rigtighed vi vel kunde afkræfte ligesom saa mange andre, i alt Fald hvad Principspørgsmaalene angaar, medens vi selvfølgelig med Hensyn til Talstørrelsernes Rigtighed maatte

skaffe os Oplysninger fra Firmaet Valentin & Lund, og vort Svar altsaa vilde blive forsinket ud over den til Trods for vore Anmodninger dog utilbørlig korte Besvarelsesfrist, som der indrømmes Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere — men i hvert Fald Spørgsmaal, hvis Drøftelse ved den Ordning, der nu vil komme i Stand, vil træde i anden Række, og som forøvrigt havde deres rette Forum ved Voldgiftsretten.

Mod at *status quo* opretholdes finder Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere intet at indvende.

Styrelsen for Foreningen af danske Bogtrykkere.

O. C. OLSEN. F. DREYER.

V. F. LEVISON.

Dette Svar mener Styrelsen at kunne være tilfreds med, og antager herved at være kommen ud over Vanskelighederne. Hvis Svaret havde haft et andet Indhold, havde vi rimeligvis nu staaet overfor en *Lock-out*, og Kampen vilde have været i fuld Gang. Vi har ikke haft til Hensigt, at faa en almindelig Strejke i Gang; vi har kun villet hævde, hvad i Tarif-Forslaget var bestemt, at Bladsætterne stod udenfor denne. Det var derom Forhandlingerne havde drejet sig, og ikke om et Tarifbrud, som Principalerne tidligere vilde give det Udseende af. Vi har det sikre Haab, at de to Juristers Kendelse vil blive i Favør af os, og vi tør maaske i Løbet af næste Uge vente deres Svar. Taleren havde ikke noget imod, at Sagen senere blev indanket for Domstolene; thi det vilde blive af afgørende Betydning, om disses Dom faldt sammen med vor Anskuelse. Som man saa af Skrivelserne fra vor Modpart, var Truslerne, som i Begyndelsen var noget dominerende, ikke blevne fortsatte. Der var navnlig ikke mere Tale om, at kaste nogen paa Gaden e. desl. Vi har gjort, hvad vi kunde, for at undgaa Strejken, thi mangfoldige Eksistenser stod paa Spil. Vi har ikke indladt os paa Kævlerier, men opstillet vore Betingelser. Skønt Taleren var vidende om, at adskillige Medlemmer dadlede Styrelsens Optræden, haabede han dog, at ingen misforstod Situationen, og det vilde være heldigt, om Medlemmerne derfor vilde udtale sig, for at Styrelsen kunde se, om dens Optræden havde Majoriteten for sig.

LOUW vilde ikke dadle Styrelsen, han mente kun, at Typografernes Kræfter var blevne blottede for meget ved vore Skrivelser. Navnlig var det absolut forkasteligt, at »Tilgang frabedes« var udgaaet af Bladet. Principalerne havde sat os Foden paa Nakken. Han vilde ikke udtale sig saa skarpt, fordi han for Tiden arbejdede paa et Sted, hvor ingen *Lock-out* vilde blive iværksat, men han vilde næsten ønske, at han arbejdede et andet Sted, for at kunne bruge stærkere Udtryk. Taleren antog, at den paa sidste Generalforsamling vedtagne Resolution havde været tydelig nok, og mente, at »Morgenbladet«s Sætteri skulde være bleven blokeret. Tidligere havde vi ikke betænkt os paa at blokere forskellige Trykkerier, særlig tænkte han her paa Rigsdagens. Det vilde være en stor Skam, om Styrelsen atter skulde afholde Generalforsamlinger om samme Sag. De Sættere, der havde forladt Trykkeriet, havde ligesaa megen Grund til Sympathi som andre Kolleger. Ingen ærekære Sættere vilde søge Plads i »Morgenbladet« som Sagerne stod nu.

FORMANDEN vilde beklage, om Majoriteten var af samme Mening som Louw, han troede ikke, at den sidste Taler kunde bevise, at »Morgenbladet«s Sættere havde lidt Skade ved Styrelsens Optræden. Styrelsen havde den uafviselige Pligt, at paase, at ikke Foreningen tog Skade. Louw havde henvist til Rigsdagsblokaden, men havde glemt at tilføje, at dette Trykkeri stod udenfor Principalforeningen, da Blokaden fandt Sted. Styrelsen havde taget al fornødent Hensyn til Foreningens Adfærd. Det var en Fejl, at »Tilgang frabedes« var bortfaldet; det var sket som Følge af Hastværk ved Revisionen, da denne netop faldt paa en Lotteridag, paa hvilken Taleren er aldeles optaget af Arbejdet paa det Trykkeri, hvor han arbejder. Louw kunde godt have en privat Mening, som ret beset var en Vildfarelse, men derfor maatte han erindre, at Styrelsesmedlemmerne var Ledere af en større Forening, og at dette Hverv paalægger dem den Forpligtelse, saa vidt muligt at søge at undgaa, at dens Eksistens bliver sat paa Spil. Dersom Kampen havde været uundgaaelig, kunde Medlemmerne gøre sikker Regning paa, at den vilde have været ført med al mulig Kraft.

WILLADSEN vilde spørge om, hvorfor O. C. Olsen ikke havde taget sin Dreng tilbage fra »Morgenbladet«, hvortil

FORMANDEN svarede, at det var en Selvfølge, at naar *status quo* skulde overholdes, havde Olsen Ret til at udlaane sin Lærling. I saa Henseende nød Levison samme Begunstigelse, og havde Lærlingen hos Nielsen & Lydiche ikke selv taget sin Afsked, havde dette Firma staaet paa samme Fod.

LOUW tvivlede fremdeles om, at den omtalte Linie var bortfaldet som Følge af en Fejltagelse.

DIRIGENTEN: Louw talte stadig, som om vi havde lidt et Nederlag. Efter Talerens Mening var det Principalerne, der var farede op som Løver, men ned som Lam; han for sit Vedkommende stod ved, hvad han havde sagt paa den forrige Generalforsamling, og havde ikke svigtet, hvis der var kommen en anden eller slet ingen Skrivelse. Man ser af Principalernes Skrivelser, at de nu har faaet et andet Syn paa Forholdene; de har taget deres Trusler tilbage. Vi kan se hen til

Juristernes og eventuelt Domstolenes Kendelse med fuld Tillid; vi er gaaet ud af Sagen med Ære (Hør!). Denne Gang er det os, som har sejret! Han havde sagt, at vi burde optage den tilkastede Handske, men nu var denne Handske taget tilbage.

LOUW viste atter den forsvundne Linie sin Opmærksomhed.

DIRIGENTEN: Louw gjorde sig skyldig i en Fornærmelse mod Formanden, ved stadig at fremsætte sin Anskuelse. Formanden havde givet tilstrækkelig tydelig Besked.

THORV. NIELSEN vilde spørge Louw, om det skulde forstaas, som om Sætteren egenmægtig havde strøget Linien.

LOUW svarede ikke.

EMIL PETERSEN beklagede, at Linien var bortfaldet, men vi maatte være tilfredsstillede ved Formandens Erklæring. Der var vel ingen Grund for Louw til saaledes at tale om »Skam« og »Skændsel«. Vore Skrivelser havde vist, at vi ikke havde svigtet Resolutionen, og han bad Medlemmerne være overbevist om, at dette ikke skulde ske, men at Styrelsen ved given Tid nok skulde vide at hævde den.

SEDLAZECK vilde som »Typ.-Tid.«s Sætter bevidne, at Formanden ikke havde Del i Liniens Borttagelse.

STAMMERJOHANN vilde ikke tildele Styrelsen nogen Reprimande. Han syntes dog, at det ikke var ganske korrekt, at Sætterne i Nielsen & Lydiches Trykkeri selv havde henvendt sig til deres Principaler; dette burde Styrelsen have gjort, og Sætterne havde da ikke behøvet, at være bange for ved given Lejlighed at blive erindrede af Firmaet.

FORMANDEN imødegik Stammerjohann.

P. L. PEDERSEN: Var denne Anskuelse gældende, kunde vi lige saa godt pakke sammen straks. Man maatte erindre, at Styrelsens Medlemmer hver Dag var udsat for at miste deres Arbejde.

STAMMERJOHANN mente dog, at Sagen ikke saa meget angik Nielsen & Lydiche, som netop »Morgenbladet«.

CHARLES THOMSEN: Forsamlingen burde indse den himmelvide Forskel mellem før og nu. Før blev vi i Principalernes Skrivelser affejede, og ingen Forhandling indrømmedes; nu er Forhandlingen bleven tilbudt. Hvad der med Tiden vil ske, kan vi ikke se, men naar Aanden blandt Typograferne vil være til Stede, kan vi rolig gaa Fremtiden i Møde, skønt Sagen naturligvis endnu ikke er afsluttet.

ANTON SVENDSEN: Hvorfor lægger man stadig saa megen Vægt paa Trusler, naar det er Forretningsfolk, som bruger dem; hjælper de, naa, saa er det godt, og hjælper de ikke, naa ja ... saa er det vel ogsaa godt. Fordi der stadig findes nogle, der har Lyst til at *vilde* være uglesete, derfor er der ingen Anledning for dem, der *ikke* nærer slige Tilbøjeligheder, til stadig at lade sig uglese. (Stor Munterhed).

FORMANDEN: Styrelsen havde, som man saa, ogsaa ignoreret Truslerne; at de blev brugte, maatte naturligvis blive *deres* Sag, som brugte dem.

Efter nogen Diskussion om »Ny typ. Forening«s Stilling overfor en *Lock-out*, mellem ANTON JENSEN, FORMANDEN, HALLENGREEN og LOUW, gjorde

THORVALD NIELSEN gældende, at den nye Forening i hvert Tilfælde i sit Organ stærkt havde betonet dens Stilling som Tarifens Vaabendrager, medens

ANTON SVENDSEN ikke kunde fatte, hvorfor man ikke kunde lade den Forening være i Fred. Medlemmerne i den, som havde kollegiale Interesser, vilde selvfølgelig følge os, de andre vilde naturligvis ikke, hvorledes end Sagerne kom til at staa.

N. HANSEN var fornøjet over Sagens Gang, thi ingen af os ønskede en Kamp, skønt vi heller ikke frygtede den. Principalerne havde vel sagtens ment, at et rask Slag paa Tasken er en halv Eksercits (Munterhed). Han udbragte et Leve for Styrelsen.

EMIL PETERSEN takkede paa Styrelsens Vegne. Vi befandt os nu som i en Vaabenstilstand, men vi vil komme ud ogsaa over den paa en hæderlig og smuk Maade. Vi har kun os selv at stole paa, og dette maa bidrage til, at vi slutter os endnu inderligere og tættere til hinanden. Skulder mod Skulder, saa kan Ingen rokke os! (stærke Hør!) Jeg vil udbringe et Leve for Sammenholdet blandt »Den typografiske Forening«s Medlemmer.

Forsamlingen besvarede dette med 3 begejstrede Hurraraab. Efter kraftige Hurraer for Foreningen og Dirigenten hævedes den udmærket besøgte Generalforsamling.

—d —n.

Forskelligt.

Arbejdsnedlæggelsen i »Morgenbladet« gaar sin jævne Gang, og Antallet af Skruebrækkere er kun bleven forøget med én, nemlig den noksom bekendte N. C. A. CHRISTENSEN (»Ballade-Christensen«). Forinden han tog Arbejde, gjorde han først Forsøg paa at komme ind i Foreningen, hvilket selvfølgelig mislykkedes. Ligeledes tilbød »Døve-Hansen« at ville nedlægge Arbejdet, dersom han kunde blive Medlem. Det er naturligvis kun Spilfægteri fra d'Hrr.s Side, thi de er meget godt vidende om, at de ikke vilde blive optagne i »Den typ. Forening«, men ikke desto mindre gjorde de dette Forsøg for at staa som en Slags Martyr. — V. BARNEWITZ har i den offenlige Politiret faaet en Advarsel, fordi han har udvist en drengeagtig Opførsel imod de Strejkende paa aaben Gade.

Dødsfald.

Kolding, den 4. Maj.

I Gaar Aftes døde Typograf, f. T. Redaktionssekretær ved »Kolding Avis«, K. GUNST, 30 Aar gl. Hans Navn vil være de fleste af »Dansk typografisk Forening«s Medlemmer bekendt, idet han i nogle Aar har været Foreningens Næstformand, og det tør vel siges — uden at gaa nogen for nær —, at i vor Forening er der kun én eller højst to, der har udrettet mere end han paa Foreningens Fremgang; det var hans Tanke og Tale baade tidlig og silde, at »Dansk typografisk Forening« maatte *vokse* sig frem, og han skyede ingen personlig Opofrelse i saa Henseende. Gunst var udrustet med Evner som de færreste af Danmarks Typografer, og disse fik han righoldig Brug for i de sidste Aar som Medarbejder i Journalistiken. I omtrent en halv Snes Aar har jeg haft personlig Bekendtskab til Gunst, og jeg opfylder en kær Pligt ved at give ham det Vidnesbyrd med sig, at han var en brav, rettænkende Kollega, thi som saadan vedblev han at være, efter at han havde »lagt Vinkelhagen fra sig«. Gid vor Stand kunde opvise mange af den Slags Kolleger, der i det store og hele var som ham.

H. F. RASMUSSEN.

Opfordring.

Som det vil ses andetsteds i Bladet, er vor Kollega K. GUNST Lørdag den 3. Maj pludselig afgaaet ved Døden. Gunst vil være fordelagtig kendt blandt Kollegerne ved hans tidligere utrættelige Virksomhed som Næstformand for »Dansk typ. Forening«, hvorved han gjorde sig særlig fortjent. Naar der var Tale om at yde Bidrag til trængende Kolleger eller paa anden Maade at støtte den Stand, hvortil han havde viet sine bedste Kræfter, da stod Gunst aldrig tilbage.

Gunst efterlader sig Hustru og 2 smaa Børn — det ældste $2^1/_2$ Aar — i smaa Omstændigheder, i hvilken Anledning undertegnede af den herværende Lokalforening er bemyndigede til at rette en Opfordring til vore Kolleger om at yde et Bidrag til Enken, for derved at hjælpe hende ud af den øjeblikkelige Nød.

Idet vi retter denne Opfordring, ledsager vi den med vor bedste Anbefaling, og specielt anmoder vi Lokalforeningsformændene om at tage denne Sag i deres Haand.

Eventuelle Bidrag bedes sendte til medundertegnede F. GROTH, »Kolding Folkeblad«s Trykkeri, og vil Regnskab herfor blive aflagt i »Typ.-Tid.«

Kolding, den 27de Maj 1885.

F. Groth, Lokalforeningens Formand.
Hvidtfeldt, »Højskolebladet«s Trykkeri.
C. F. Knudsen, »Kolding Avis«.
Th. van Laer, »Koldingposten«.

Hr. Kasserer L. D. Berg er gærne villig til at modtage Bidrag fra København.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

JUL. HANSEN (sidst arbejdet i Kristiania; Medlem af »Norsk Centralforening for Bogtrykkere«; S. L. Møller).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Med dette Nr. vil de nye Love, der efter Styrelsens Beslutning skal træde i Kraft den 1. Juni, blive omdelt til Medlemmerne. Vi opfordrer særlig d'Hrr. Inkassatorer om at gøre sig nøje bekendt med de Bestemmelser, der angaar Indmeldelser af nye Medlemmer etc.

Emblemerne vil blive færdige i næste Uge og kan fra Torsdag den 4. Juni afhentes hos V. PETERSEN, Bordings Bogtrykkeri, Lædestræde.

De Kolleger, der ønsker at deltage i Arbejderpartiets Grundlovsfest, bedes møde Fredag Middag senest Kl. $12^1/_2$ i Skindergade 9, 1. Sal, hvorfra man med Musik i Spidsen vil marschere til Samlingspladsen ved Nørre Boulevard.

Typografernes Sangforening,

I Aften sluttes Vintersæsonen i Køhlers Lokale med en *selskabelig Sammenkomst*, Sang og en lille Dans, hvortil Medlemmerne og deres Damer indbydes. Den ubetydelige Udgift til Musik deles blandt de deltagende Herrer. Begynder Kl. $9^1/_2$. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

I *Stubbekøbing* er der oprettet en Lokalforening med Hr. Typograf KARL KRISTIANSEN som Formand. HOVEDBESTYRELSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Døde:

Kolding, NIELS KRISTIAN GUNST.

KUNDGØRELSER.

En Trykker,

der er øvet i alt almindeligt Arbejde, kan faa Plads i et københavnsk Bogtrykkeri. Billet, mrk. *Trykker 1007*, bedes indsendt til Aug. I. Wolff & Co.s Annonce-Bureau, Skindergade 2.

Moderne Skrifter, Indfatninger etc. anbefales af
A. Rasmussen,
Niels Hemmingsensgade 11, København K.

Associe søges.

For at kunne foretage en meget ønskelig Udvidelse, søges straks en Associe i et i udmærket Gang værende Provins-Akcidenstrykkeri; Vedkommende maa helst være typografisk uddannet og kunne indskyde kontant ca. 2000 Kr. i Forretningen. Billet, mrkt. P 3706, modtager **Waldemar Jacobsens Annonce Ekspedition, Knabrostræde 8.**

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 23. | København, den 6. Juni 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

VII.

(Bogtrykkere i København.

ANDERS KOCH var Bogtrykker i København i Aarene 1625—28, efter dette Tidspunkt rejste han til Glückstad, hvor han fortsatte sin Forretning til 1648.

* * *

HENRICH KRUSE havde Bogtrykkeri i København fra 1630—40; fra 1640—50 var han Bogtrykker i Sorø, hvor han døde 1651. Hans Trykkeri blev efter hans Død vurderet til 600 Daler.

* * *

TYGE NIELSEN trykkede 1631 en Bog til Holger Rosenkrants; Aaret efter trykkede han Fru Ellen Marsvins Oversættelse af Davids Psalter. Hans Virksomhed ophører med Aaret 1662. Tyge Nielsen har haft en Filial i Kristiania, rimeligvis for deroppe at trykke de Anordninger, som det var Regeringen magtpaaliggende hurtig at faa offenliggjorde.

* * *

MELCHIOR MARTZAN blev Universitetsbogtrykker efter Salomon Satorius, og fik Bestalling som saadan 1644. Han havde dog allerede Bogtrykkeri 1631. Han trykkede i et Tidsrum af over tyve Aar en stor Del Værker, hvoraf mange gør hans Trykkeri Ære, og som et af disse maa nævnes Simon Paulis *Flora Danica*. Han trykkede ogsaa den saakaldte Christian den Fjerdes Bibel med Illustrationer; den var i Kvartformat og kostede 7 Rdlr., men senere blev Prisen nedsat til 6 Rdlr. Efter Satorius arvede Martzan Retten til at trykke og udgive Almanaken. Fra Martzans Trykkeri udgik ogsaa de ældste danske Aviser, de *ordinaire Curanter*.

Martzan maa være død omtrent 1654, thi fra 1655 har man Bøger, som er trykt i hans Arvingers Bogtrykkeri.

* * *

PEDER HAKE, sandsynligvis en Tysker eller Hollænder, havde Bogtrykkeri i København fra 1642—58. En af de mest kendte Bøger, han trykkede, er Fablerne *Reineke Foss* 1656. Ved Aaret 1654 blev Hake Universitetets 2den Bogtrykker. 1658 søgte han Bevilling til at trykke de tyske Aviser, der udgik i København, samt nogle smaa Bøger. Lærebøgerne fik han Lov til at trykke, men ikke de tyske Aviser, da Peder Jensen Morsing havde kongeligt Privilegium herpaa.

Efter Peder Hakes Død, antagelig i Slutningen af Aaret 1658, fortsatte hans Enke Bogtrykkeriet til 1693.

* * *

JØRGEN LAMPRECHT var Bogtrykker fra 1644 til 1670. Han arbejdede hovedsagelig for Boghandler Holst. Af de mere bekendte Bøger, han trykkede, skal nævnes: 1655 *Arild Hvidfeldt Krønike* i Folio, og *Tragica*, en Samling Ballader.

* * *

MELCHIOR WINCKLER har kun en fireaarig Virksomhed som Bogtrykker i København at opvise, fra 1646 til 1650. I Forening med Martzan trykkede han 1647 den saakaldte *Svangii Bitel*.

* * *

PEDER JENSEN MORSING havde været Sorø Akademis Bogtrykker. 1654 kom han til København og blev Universitetsbogtrykker efter Martzan. Han ejede et godt Bogtrykkeri, vel forsynet med smukke Skrifter. En Skriftprøve, han udgav 1658, viser Hebraisk i to Størrelser, Terts og Mittel Græsk i tre, Antikva og Kursiv, otte Størrelser af hver, fra Petit til Kanon, og Fraktur i ni Størrelser.

I Maj 1656 beklagede Morsing sig for Universitetet over, at hans tyske Svende yppede Klammeri med de hollandske; der blev da forelæst Svendene et kongeligt Brev, hvorover de tyske Svende følte sig fornærmede og truede med at rejse.

I Aaret 1657 fik Morsing Tilladelse til at trykke Viser og Almanaker samt Toldfrihed for 600 Ris Papir.

Peder Morsing døde i September 1658; hans Enke fortsatte Trykkeriet og arvede hans Titel som Kongl. Majestæts Bogtrykker. Hun udgav Almanaken for 1661.

* * *

HENRIK CLAUSEN GØDE var Bogtrykker samtidig med Morsing. Efter Morsings Død blev Gøde hans Efterfølger som Universitetsbogtrykker og kort Tid efter blev han ogsaa Hofbogtrykker. 1661 giftede han sig med Morsings Enke og fik derved Retten til at udgive

Almanaken, som han trykkede fra 1662—71. Almanaken kostede først 6 Skilling, siden 4 Skilling.

1670—72 var han i Kompagni med sin Broder Jørgen Clausen Gøde, men fra 1672—75 havde han atter Trykkeriet alene, og Broderen fik et eget Trykkeri.

Imellem 1675 og 78 er Henrik Gøde død og hans Enke fortsatte nogen Tid Trykkeriet.

* * *

Jørgen Clausen Gøde arvede efter sin Broder Bevillingen som Hofbogtrykker, og »ingen anden end ham maatte trykke eller oplægge hvad af det kongelige Kancelli og Skatkammer vorder anbefalet til Trykken saa vel som de ugenlige Aviser«; disse Aviser var Bordings *Merkurius* og de *ordinære Posttidender*«. Han døde i November 1676. Hans Enke fortsatte Trykkeriet og trykkede de kongelige Forordninger, de ordinære Posttidender og Almanakken, indtil Rettigheden til at trykke disse Artikler den 13. November 1678 overdroges til Corfitz Luft.

Vor Organisation og vort Organ.

Det er kun seksten Aar siden, Typograferne fik en Fagforening; før den Tid var »Typografernes Sangforening« det eneste Sted, hvor Fagfællerne kunde samles udenfor Trykkerierne, og at Trangen til slige Sammenkomster ikke har været stor, ses deraf, at det før »Den typografiske Forening« blev dannet ofte har været nødvendigt at gøre Kraftanstrængelser for at holde Liv i Sangforeningen. For seksten Aar siden var der mange Fag, der lige som Typograferne ikke havde nogen Fagforening; Sangforeninger, Sygekasser og Ligkasser var der ingen Mangel paa. Nu er der kun faa Fag i København — om der i det Hele taget er noget —, som ikke har organiseret sig. Mestrene, fra Fabrikejeren til Pjaltekræmmeren, vil — som dem, der skal handle med Arbejdernes Arbejde, tvungne af de urimelige Produktionsforhold, der skaber den fordærvelige Konkurrence — gærne betale dem saa lidt som muligt, for at kunne sælge saa billigt som muligt, og stod Arbejderne ikke sammensluttede, vilde særlig Konkurrencen nedtrykke baade dem og Smaamestrene endnu mere; en for en udretter de intet — Sammenhold maa til. En enkelt lille Gren er let at bøje — er en Masse smaa Grene sammenknyttede, koster det Møje at faa Bugt med dem.

Man har sagt, at Typograferne er et konservativt Folkefærd. Det er kun til Dels sandt. Typograferne var de første danske Arbejdere, der 1848 vovede en Kamp for at tiltvinge sig bedre Lønningsvilkaar; Typografernes Organisation, der rækker langt ud over Danmark, hører til de bedste, der eksisterer; Typograferne var de første danske Arbejdere, der var forbundne over hele Landet ved fælles Interesser og fælles Organ. Et andet Fag, Snedkerne, er i disse Dage i Færd med at følge Eksemplet; det vil ikke vare længe, før andre Fag vil indsé Nytten og Nødvendigheden af at træde i samme Spor.

Flere selvstændige Foreninger i ét Fag er uheldigt, det vækker Splittelse, og man kan være sikker paa, at findes i ét Fag to Fagforeninger for uden Hjælpeforeninger, som Syge- og Begravelseskasse, Stiftelse etc., vil det ikke vare ret længe, før den stærkeste Forening vil besætte alle Tillidsposterne i Hjælpeforeningerne, og derved stække den mindre Forenings Magt endnu mere. En Forening, der forbinder hele Landets Fagfæller er stærkest, og der er Enigheden og Solidariteten sikrest. Et fælles Fagblad er at foretrække for flere selvstændige, som kæmper for de samme Interesser, da ét Blad vil blive læst af saa godt som alle Fagets Arbejdere, medens flere Fagblade vil dele Læserne, og netop ved at formindske sin Læsekreds, taber Bladet i Styrke.

* * *

Den 23. Maj indeholdt »Typ.-Tid.« en Artikel fra Hr. Jens Lund, en Kollega i Aarhus, og i denne stod, at det var et Ønske hos mange Provinskolleger, »at »Dansk typ. Forening« kunde faa sit eget Blad, der paa en fyldigere Maade blev Organ for Provinskollegerne end Tilfældet er og nogensinde kan blive med »Typ.-Tid.«, skønt det efter Hr. Lunds Mening »er godt redigeret og indeholder meget, som kan have Interesse for os alle, men det er og bliver dog altid først og fremmest vore københavnske Kollegers Organ.«

Er dette Tilfældet, hvis er da Skylden? »Typograf-Tidende« kalder sig *Organ for de typografiske Arbejderes Interesser* og skal ikke specielt være Organ for de københavnske Typografer. Med samme Ret kunde man paastaa, at »Correspondent« var Organ for Typograferne i Leipzig, og at »Vorwärts« var Organ for Wiens Typografer. »Typograf-Tidende« skulde netop være et Organ for Danmarks Typografer. Men hvorfor bidrager Provinskollegerne ikke hyppigere til Bladet? Ingen kan beskylde den nuværende Redaktion for at foretrække de københavnske Kollegers Bidrag fremfor Provinskollegernes, der trods gentagne Opfordringer altfor beskedent har holdt sig tilbage: et Par Artikler om Gensidighedsforholdene, enkelte priselig korte Beretninger om afholdte festlige Sammenkomster og lokale Møder, nogle Klager over lokale Trykkeriforhold — det er alt i det snart forløbne Halvaar; men tror de ærede Provinskolleger, der saa meget ønsker deres *eget Organ*, men er saa tilbageholdne overfor Fællesorganet, at disse

Klager over daarlige og uretfærdige lokale Arbejdsforhold faar mere Vægt ved at komme til at staa i deres *eget Organ,* der kun vil blive læst af halvt saa mange Fagmænd som »Typ.-Tid.« nu? Jo færre Læsere et Blad har, des mindre Vægt lægger man paa, hvad der deri bliver sagt om En. Et Fag har i sit Organ et udmærket Vaaben til Forsvar og Angreb; men jo mindre Vaabnets Rækkevide er, des mindre Frygt nærer man for det.

»*Provinskollegerne har endnu meget at arbejde for*«. Ja, det skal Guderne vide! Heri har Hr. Lund ubetinget Ret. Men nu vilde vi give meget for at vide, om Hr. Lund for et Aarstid siden, da der var Forslag om, at »Dansk typ. Forening« ogsaa skulde tage Arbejdsforholdene paa sit Program, stemte for, at Foreningen kun skulde være en Understøttelsesforening. Stemte Hr. Lund for Forslaget, hvad vi har al Grund til at tro, saa kan vi forstaa hans Ytring, at »Provinskollegerne endnu har meget at arbejde for«; men desuagtet har han et fejlt Syn paa Sagen, naar han tror, at et Organ, der saa godt som kun vil blive læst af »Dansk typ. Forening«s Medlemmer, gør mere Nytte end et, der læses af hele Landets Typografer.

Det er ligeledes fejl at tro, at et Organ for »Dansk typ. Forening« vilde blive et bedre Bindeled for Provinsorganisationen. Redaktionen af det paatænkte Provinsorgan maatte da staa i Forbindelse med Redaktionen af »Typ.-Tid.«, og hvad udrettedes der saa, naar Københavnerne læste sin Avis og Provinsianerne sin? — Hr. Lund tror endvidere, at et *eget Organ* »oftere end nu vilde bringe en Diskussion i Gang om faglige Interesser«. — Pyt! sa'e Per til Kongen. Hr. Lund skulde bare et Kvartal prøve at være Redaktør af det Organ, han ønsker saa meget, han vilde da snart opdage, at han havde gjort sig Illusioner, at han tidt Uge efter Uge kunde sidde ved sit Kontorvindue og forgæves kigge efter Bidrag af faglig Interesse, og at han mange Gange selv maatte skrive hele Bladet med Undtagelse af de almindelige Foreningsmeddelelser og en Annonce — det har Redaktionen af »Typ.-Tid.« prøvet i flere Aar, og »Typ.-Tid.« er dog Fællesorgan for de to største typografiske Foreninger i Danmark.

Billig Arbejdskraft.

I »Typ.-Tid.« har der været optaget flere Artikler om Arbejdsforholdene i vort Fag. Jeg skal her tillade mig at fremdrage et nyt Eksempel paa Lærlingeuvæsenet.

Bogtrykker CHRISTLIEB OLSEN i Fakse har en Bagatel af *fem* Drenge og *en* Typograf. Denne Lærlingefabrik drives selvfølgelig paa en saadan Maade, at Lærlingene med eller mod deres Vilje maa arbejde længere end den lovfalede Tid. De fire ældste Lærlinge, hvoraf *ikke en eneste er fyldt 18 Aar,* maa arbejde 12—13 Timer daglig, undertiden mere, med kun $1^1/_2$ Times Fritid. Dette er et grovt Brud paa Loven. Den femte Dreng, *som endnu ikke er konfirmeret,* maa arbejde lige saa længe som de ældre, naturligvis med Fradrag af hans Skoletid, hveranden Formiddag.

Det vilde være ønskeligt, om Arbejdsinspektøren en Gang vilde komme uventet og nøje undersøge Forholdene, saa var man sikker paa, Bogtrykker Olsen ikke vilde undgaa Tiltale.

Samme Bogtrykker eller »Redaktør« har fattet et mærkeligt Nag til »Typ.-Tid.«. En af hans Lærlinge havde tilladt sig at abonnere paa Bladet, men Redaktøren faar det at vide ved at et Nr. af Bladet kommer ind paa hans Kontor. Ikke uden Anstrængelse faar Drengen sit Blad, men tillige Befaling til at afsige det, og da Olsen uagtet dette Magtbud endnu en Gang senere tilfældig fik fat i »Typ.-Tid.«, rev han Bladet i Stykker.

Denne Mand, som stadig i sit Blad skriver om Arbejdervenlighed, har den Trafik, at naar en af hans Lærlinge har udlært, tilbyder han ham 10 Kroner om Ugen for at staa endnu et Aar i Lære.

L. CHR. NIELSEN.

Forskelligt.

Forhandlingerne angaaende den af Tarifen forsvundne Avissætter-Bestemmelse synes at skulle trække i Langdrag, i hvert Tilfælde forekommer det os, som om Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« ikke længere har Hastværk med at faa den af dem selv foreslaaede juridiske Voldgiftsret nedsat. Nævnte Styrelse har udnævnt Hr. Højesteretssagfører NELLEMANN som sin Voldgiftsmand, medens vor Styrelse agtede at betro Hr. Højesteretssagfører FR. SALOMON dette Hverv. Denne sidste erklærede imidlertid, at han paa ingen mulig Maade vilde agere Voldgiftsmand, dersom Styrelsen for »Foreningen af danske Bogtrykkere« holdt fast ved sin Fordring om at faa den samme Sag, efter at de to juridiske Kapaciteter har afsagt deres Dom, indanket for Landets Domstole. Styrelsen for »Den typografiske Forening« henvendte sig derfor i Mandags Morges til oftnævnte Styrelse med en skriftlig Forespørgsel, om den ikke under Henblik til den Eventualitet, at muligvis flere juridiske Kapaciteter med den omtalte Fordring for Øje vilde vægre sig ved at agere Voldgiftsmænd, kunde beslutte sig til at give Afkald paa at

indanke Sagen for Domstolene — men til i Gaar (Fredag Formiddag) var der endnu ikke indløbet noget som helst Svar fra d'Hrr.

— Fra **Alfr. Bjørnbaks Bogtrykkeri** i Aarhus har vi modtaget en Prøvebog over Trykkeriets Materiale. Det er aldeles forbavsende at se saa meget forskelligt og for største Delen smukt Materiale samlet paa ét Sted, og vi tør nok paastaa, at kun ganske enkelte andre Trykkerier her i Landet ejer noget lignende med Hensyn til Righoldighed og Variation. Satsen af Prøvebogen er gennemgaaende udført med Akkuratesse, medens Trykningen lader adskilligt tilbage at ønske, hvilket særligt gælder Bogens første to Tredjedele; det vilde ligeledes have kunnet svare bedre Regning, om man havde anvendt en bedre Farve, thi en Prøvebog skal selvfølgelig i alle Retninger kunne vise vedkommende Trykkeries Præstationsevne.

Opfordring.

Som det vil ses andetsteds i Bladet, er vor Kollega K. GUNST Lørdag den 3. Maj pludselig afgaaet ved Døden. Gunst vil være fordelagtig kendt blandt Kollegerne ved hans tidligere utrættelige Virksomhed som Næstformand for »Dansk typ. Forening«, hvorved han gjorde sig særlig fortjent. Naar der var Tale om at yde Bidrag til trængende Kolleger eller paa anden Maade at støtte den Stand, hvortil han havde viet sine bedste Kræfter, da stod Gunst aldrig tilbage.

Gunst efterlader sig Hustru og 2 smaa Børn — det ældste $2^1/_2$ Aar — i smaa Omstændigheder, i hvilken Anledning undertegnede af den herværende Lokalforening er bemyndigede til at rette en Opfordring til vore Kolleger om at yde et Bidrag til Enken, for derved at hjælpe hende ud af den øjeblikkelige Nød.

Idet vi retter denne Opfordring, ledsager vi den med vor bedste Anbefaling, og specielt anmoder vi Lokalforeningsformændene om at tage denne Sag i deres Haand.

Eventuelle Bidrag bedes sendte til medundertegnede F. GROTH, »Kolding Folkeblad«s Trykkeri, og vil Regnskab herfor blive aflagt i »Typ.-Tid.«

Kolding, den 27de Maj 1885.

F. Groth,
Lokalforeningens Formand.

Hvidtfeldt,
»Højskolebladet«s Trykkeri.

C. F. Knudsen,
»Kolding Avis«.

Th. van Laer,
»Koldingposten«.

Hr. Kasserer L. D. Berg er villig til at modtage Bidrag fra København.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

CARL SØRENSEN (udlært den 29. Marts hos Knudtzon, arbejder samme Sted).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Foreningens 16aarige Stiftelsesfest

fejres *Søndagen den 14. Juni* i »*Sortedamslund*«. Indgangen aabnes Kl. 4 Eftermiddag. Entréen er fastsat til 25 Øre for en Voksen, Børn gratis. Et begrændset Antal Besøgende kan deltage.

Der musiceres fra Kl. 4 til 11 i Haven, som vil blive festlig dekoreret med kulørte Lamper og Flag. I Løbet af Eftermiddagen vil der i Pavillonen blive foredraget en Del komiske Numre samt foranstaltet Oplæsning. Kl. 7—8 arrangeres i Pavillonen Dans for Børnene. Kl. 8 afsynges en i Dagens Anledning forfattet Sang, hvorefter Næstformanden, Hr. EMIL PETERSEN, holder Festtalen; efter Afsyngelsen af endnu en Sang sluttes den officielle Del, og Dansen tager sin Begyndelse. Balbaand betales med 65 Øre for en Herre og 35 Øre for en Dame.

Medlemmerne med deres Damer indbydes til talrig Deltagelse.

De Medlemmer, som endnu ikke er kommen i Besiddelse af deres Emblem, kan afhente dette hos V. PETERSEN, Bordings Bogtrykkeri.

Typografernes Sangforening.

Søndagen den 28. Juni afholdes den aarlige **Skovtur.** Turen finder Sted med *Vogne* herfra til *Vedbæk,* hvor der spises Frokost; derfra køres (over Søllerød eller Skodsborg) til *Ørholm,* hvor Middagen indtages. Efter Bordet eventuelt en lille Dans.

Prisen for Medlemmer og Damer bliver 5 Kr., for besøgende Herrer 5 Kr. 50 Øre (for Vogn, Frokost og Middag).

For at kunne bestemme Antallet af Vogne maa Tegning ske senest Lørdag den *20.* Juni. Liste er fremlagt i Aften i Sommerlokalet, »*Aahuset*« i Falkonéralléen. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Stubbekøbing, CARL HANSEN (udlært hos H. V. Slengerik i Stubbekøbing den 9. Maj 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Ringsted, LUDV. P. LARSEN (sidst arbejdet i Slagelse).

Bortrejste Medlemmer:

Ringsted, ALEX RASMUSSEN (arbejdsløs).

Slagelse, LUDV. PETER LARSEN (rejst til Ringsted).

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 24. | København, den 13. Juni 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

VII.

(Bogtrykkere i København).

JOHAN PHILIP BOCKENHOFFER var en af det syttende Aarhundredes største Bogtrykkere. Han havde allerede 1659 et mindre Bogtrykkeri, men vandt først rigtig Anseelse, da han en Snes Aar efter blev kongelig og Universitetsbogtrykker og fik de maanedlige ekstraordinære Relationer at trykke efter Boghandler Daniel Pauli og de kongelige Forordninger, da han efter Corfitz Lufts Død giftede sig med dennes Enke.

Der var blevet tillagt Universitetets 1ste Bogtrykker Jordegods som Løn for hans Arbejde — han skulde jo bl. a. trykke Professorernes Skrifter og give dem Aviser og Forordninger frit. Bockenhoffer syntes at have skaffet sig fuld Raadighed over sit Gods, saa han kunde skalte og valte med Bønderne som han vilde. Hans Regering over Bønderne har imidlertid ikke været mild; thi de klagede over, at han krævede for store Afgifter af dem og fik uretfærdige Domme udtalt over dem. Denne Klage tog Konsistorium til Følge og gav Bockenhoffer en Irettesættelse, idet det blev ham paalagt, at han skulde »med saadant fare ikkun udi Mag, efter som Professorerne aldrig selv deres Bønder dermed besvære, og hvis at det skulde komme for højere Steder, maatte han være forsikret paa, at Sagen vilde gaa ham imod og aldrig med«.*)

Bockenhoffer trykkede en Del Skolebøger og Smaabøger af mindre Vigtighed. Af større Værker bør nævnes Peder Syvs »Et Hundrede udvalgte danske Viser« (1695), en Bog paa over 800 Sider, som han ledsagede med følgende mærkelige Efterskrift til Læseren: »Vi er alle Mennesker, det er har Fejl, og det er mere end mærkeligt ej at forsé sig. Der er vel gjort foruden disse [Trykfejl] nogle smaa Mistag af Sætteren, som dog lettelig kan kendes og rettes af Enhver, som Dansk forstaar. De er kun smaa efter min Mening; er de anderledes efter din, da læg dette til de andre mine og dine Forseelser. Forlad saa og farvel.«

*) J. Baden: Kbhvns. Universitetsjournal 1797.

1696 udgav Bockenhoffer en Prøve paa Skrifterne i Hof- og Universitetsbogtrykkeriet, 14 Blade i Folio. I denne Skriftprøve findes Hebraisk i ni Størrelser, fra Nonperaille til Canon, Mittel Syrisk og Arabisk, Græsk i fire Størrelser, fra Korpus til Tertia, otte Størrelser af Antikva og Kursiv, Runeskrift paa Cicero. Der findes tillige en kortfattet Beretning om Bogtrykkerkunstens Opkomst

Bockenhoffer døde 1697, og han fik det Vidnesbyrd, at han var en af alle afholdt Mand. Hans Bogtrykkeri blev af hans Arvinger fortsat langt ind i det attende Aarhundrede, indtil det 1728 brændte.

* * *

Efter Peder Hakes Død søgte hans Enke om Ret til at beholde Bestillingen som Universitetets 2den Bogtrykker, men CHRISTEN JENSEN WERING fik den, og den 22. December 1660 aflagde han som saadan Ed i Konsistorium.

Fra Werings Trykkeri udkom blandt andre Bøger den bekendte *Køge Huskors*. Lige til 1692 finder man Værker med Werings Trykkersted.

Werings Broder, JØRGEN JENSEN WERING, trykkede 1672 *Theatrum Regum Danorum*.

* * *

DANIEL EICKHORN var Bogtrykker i København paa samme Tid som Bockenhoffer, Brødrene Gøde og Brødrene Wering. Efter hans Død, 1677 eller 78, fortsatte hans Enke Trykkeriet. 1703 overtoges det af Sønnen PETER DANIEL EICKHORN.

* * *

MATHIAS JØRGENSEN GODICHE havde Trykkeri fra 1661 til 1677 og efter hans Død fortsatte hans Enke Trykkeriet.

Sønnen JØRGEN MATHIESEN GODICHE har overtaget Trykkeriet fra 1707 indtil sin Død 1717.

Mathias Jørgensen Godiche blev Stamfader til en talrig Bogtrykkerfamilie, der har holdt sig gennem mere end 200 Aar til vore Dage, idet Ejerne af Berlings Bogtrykkeri nedstammer fra ham.

* * *

NICOLAJ MØLLER var Bogtrykker i 70'erne; han trykkede f. Eks. 1675 *Holger Danskes Krønike;* men allerede 1677 er det hans Enke, som har Trykkeriet.

* * *

Samtidig med Nicolaj Møller var CORFITZ LUFT Bogtrykker i København. Han blev Hof- og Universitetsbogtrykker efter Jørgen Gøde, med hvis Enke han giftede sig og trykkede de kongelige Forordninger for 1678 og 79. Han døde 1680.

Det var kun faa Aar, salig Jørgen Gødes Enke nød den Lykke at være Corfitz Lufts Hustru; en kort Tid fortsatte hun Trykkeriet selv, men saa — hun syntes at have været en praktisk Dame — giftede hun sig med en tredje Bogtrykker, den ovenfor nævnte Johan Philip Bockenhoffer; thi da han nu ægtede hende, »har hendes Ungdoms Vaar vist forlængst været forbi«*); men hun havde jo sin afdøde Mands Bevilling som Universitetsbogtrykker!

* * *

JOHAN ADOLPH BAXMANN var Bogtrykker i København i Aarene 1678–85.

* * *

Samtidig med Baxmann var CONRAD HARTVIG NEUHOF Bogtrykker. Han døde 1687 og hans Enke fortsatte Trykkeriet til 1699.

Fødselsdagen.

I Morgen fejrer vi »Den typ. Forening«s sekstenaarige Stiftelsesdag. I en af de Sange, som vil blive sungen i Dagens Anledning, er Foreningen lignet ved en seksten Aars Yngling.

Idet vi ogsaa benytter denne Lignelse skal vi kun dvæle lidt ved et Par af de vigtigste Episoder i dens Liv.

* * *

Hvor var han uskyldig i sin første Barndom, saa uskyldig, at Principalerne kunde kæle for ham. Og hvilke fine Folk har kappedes om at være hans Formyndere og Værger! Der kan nævnes R. P. Jensen i Ringsted, Carl Herdahl i Lyngby, O. C. Olsen, Jacob Nielsen (Nielsen & Lydiche), Ludvig Jørgensen, A. Chr. Olsen (Rasmussen & Olsen), Joh. Henriksen og flere andre, allesammen Bogtrykkere, nogle Redaktører og en enkelt Hof-Poet. I Morgen sender de deres forhenværende Myndling en mere eller mindre venlig Tanke, en Palme- eller Egekrans, et lille Lykønskningskort med en Rose eller en Nælde — ligesom de er i Humør til! Og Gildet, der blev holdt paa »Enighedsværn«, da han var et Aar gammel! Hvor Tiden har forandret sig! Imellem de mange Sange, der den Gang blev sungen, var der en »Til Kongen«, en »For Fædrelandet« og en »Til Principalerne«; Sangen til Principalerne skulde særlig være uden Dadel, derfor blev der en ædel Væddestrid mellem tre unge Digtere, der hver leverede en Sang, hvoraf man dog nøjedes med kun at synge den ene. Afdøde Bogtrykker Ph. Berendt, Ferslews Kompagnon, takkede paa de tilstedeværende Principalers Vegne. Næste Aar højtideligholdt man atter Drengens Fødselsdag. Da var der ingen Sang til Kongen. Afdøde Typograf Rantzau talte for Principalerne, det var velvalgte, ikke just smigrende Ord. Der var ingen anden Principal til Stede end gamle Herdahl, og *han* takkede ikke for Skaalen.

Nu havde den Smaa faaet Tænder.

* * *

1876 prøvede han for Alvor sine Kræfter. Han stod sig ikke; der var for mange af dem, han stolede paa, der den Gang svigtede, Folk, som nu sky undgaar hans Blik, naar de ser ham paa Gaden. Han tabte Slaget, han tog sig det nær, han sygnede hen, svævede mellem Liv og Død. Men han kom til Kræfter igen, og der kom en Tid, hvor han stod stærkere end nogensinde før.

Men sin Barnetro havde han mistet. Saa længe man er ung og ikke har prøvet Modgang, vil man gærne tro godt om alle. Han stolede heller ikke længer saa sikkert paa sine egne Kræfter; han turde ikke rigtig sætte Haardt imod Haardt; skulde han opnaa noget, maatte det ske i Venskabelighed, mente han. Efter en saadan »venskabelig« Forhandling fik han ogsaa en Tarif, saadan et ormstukket Æble, som han *skulde* dele med alle. Et ormstukket Æble er bedre end intet Æble; men der var dog nogle, som ikke vilde have noget med; dem turde han ikke længer regne til sine Venner.

Det var igen et Tab, men ikke det sidste, det tjente ikke til at gøre hans Sind blødt.

Man vilde gærne have, han skulde holde sig borte fra Arbejderne, man mente, at Bogtrykker*kunstens* Udøvere maatte regnes til Kunstnerne. Han havde fulgt for meget med Tiden til at kunne dele denne Mening, og hvor meget man end holdt igen paa ham og bad ham vente, gik han over til Arbejderne.

Saa flyttede »Ny typografisk Forening« fra ham; hun var en Dame med fine Fornemmelser.

* * *

Vor Forening har haft en Del Modgang, men Modgangen har gjort den indre stærk, og den er ikke saa uskyldig som da den var et Aar. I Morgen fejrer vi

*) C. Nyrop: Bidrag til den danske Boghandels Historie.

atter dens Fødselsdag, men noget anderledes end den i 1870.

Lidt om Bladhold.

Da Hr. Jens Lund i Aarhus forleden i »Typ.-Tid.« paapegede, at det var et almindeligt Ønske blandt Provinskollegerne at have deres eget Organ, kom jeg uvilkaarligt til at sige: det var dog et mærkeligt Ønske — og som Medlem af en større Lokalforening har jeg ikke hørt det fremsat af et eneste Medlem —, eftersom vort nuværende Organs Spalter altid staar aabne baade for københavnske og Provinstypografer; ja, der har jo endog været rettet Anmodning til Typograferne i Provinserne om at lade høre lidt fra sig en Gang imellem gennem Bladet. Kun af og til ser man et lille Stykke om de daarlige Forhold paa dette eller hint Trykkeri, Ting, som selvfølgelig bør fremdrages, men meget sjældent ser man en eller anden af Provinskollegerne røre ved de andre større Spørgsmaal, som vedkommer vort Fag. Og hvorfor ikke gøre det, naar der, som det fremgaar af Hr. Lunds Stykke, er Trang til at udtale sig? »Typ.-Tid.« er jo vort *fælles* Organ, og kan der end for Tiden ligge noget i, at det har størst Interesse for de københavnske Kolleger, saa maa Grunden dertil vistnok søges i den store Tilbageholdenhed med Indsendelse af Bidrag, som Provinstypograferne lægger for Dagen. Fra alle Kanter kan vel ikke ventes Bidrag, men hvor der er noget at skrive om, derfra bør ogsaa skrives, for at gøre Bladet saa interessant som muligt for alle, og jeg er overbevist om, at det vilde lette Redaktionen en stor Del i Arbejdet, naar Bidrag indgik noget rigeligere. For Provinstypograferne at oprette et eget Organ synes mig at være det samme som at afskære en stor Del af den Forbindelse, vi ved »Typ.-Tid.«s Hjælp paa mange Maader har med de københavnske Kolleger. Og vilde det ikke volde »Dansk typ. Forening« — jeg forudsætter, at det var den, der naturligst satte et nyt Blad i Gang — en betydelig Merudgift aarlig? Hvorfor nu denne Udgift for Foreningen eller eventuelt for Medlemmerne af denne, da vort nuværende Blads Spalter som tidligere berørt stedse staar aabne for os alle. Foruden at det, som sagt, vil gøre et stort Skaar i Forbindelsen ved at have to Blade, tror jeg, det vil hænde, at disse Blade kommer til at optræde konkurrerende, og hvilke mindre heldige Følger det kan have, skal jeg ikke nærmere komme ind paa.

Af de Goder, man opnaar ved kun at have *ét* Blad, skal jeg som et Eksempel nævne: »Typ.-Tid.« er et udmærket Organ for Avertissementer om Pladser for Typografer. Det vil vist mere og mere gaa op for de Principaler, der søger Arbejdskraft, at søge dem gennem »Typ.-Tid.«. Hvis vi nu havde to Blade, og man kun holder eller ved sit Kontingent faar det ene, vilde det ofte hænde, at en ledig Plads kun averteredes i det ene Blad, Følgen bliver da let, at den Pladssøgende, der kun faar det Blad, hvori Pladsen *ikke* er averteret, ikke straks kan sætte sig i Forbindelse med den, der averterer om Arbejdskraften og saaledes ofte vil gaa glip af en Plads, der maaske ved en hurtigere Forbindelse vilde have tilfaldet ham, og i dets Sted faar han sin Rejsebog, vandrer Landet rundt til liden Baade for sig selv og til stor Udgift for vedkommende Forenings Kasse. Den Indvending, at man kan holde begge Blade, kan være meget god, men det er og bliver kun en utidig Udgift for os, thi det er ogsaa en Udgift, naar der ikke bliver sparet, hvor der kan spares.

At et nyt Blad eller rettere *to* Blade for os intet Gavn er til, vil vist de fleste indrømme, og jeg vil tilraade: Benyt vort nuværende Organ, naar Trang dertil føles, og vær de Mænd, som leder det, taknemmelige for, at de paatage dem Hvervet. Et Organ bidrager til en hurtigere Forbindelse mellem os, og det er en Kendsgerning, at jo flere Holdere et Blad har, desto mere Betydning har det og desto lettere overkommer det sine Udgifter.

—sen.

Aalborg, i Juni 1885.

Hr. Redaktør!

Da der blandt flere Medlemmer i »Den typ. Forening« hersker den Tro, at den meget omtalte Skruebrækker i »Morgenbladet« (Døve-Hansen) muligvis skulde være mig, erklærer jeg herved, at dette er en Fejltagelse.

P. H. HANSEN,
Centraltrykkeriet.

Forskelligt.

Sammenkomsten i Roskilde. I Morgen, Søndag den 14. Juni, skulde Sammenkomsten af sjællandske Typografer have fundet Sted i Roskilde, men da »Den typ. Forening« i København afholder Stiftelsesfest i Morgen og der altsaa ikke kunde ventes nogen Tilslutning herfra Byen, ligesom ogsaa de øvrige Byer kun har vist ringe Deltagelse, vil som Følge deraf Sammenkomsten *ikke finde Sted.*

— Formanden for »Ny typografisk Forening«, Hr. Faktor P. CHRISTENSEN, *nedlægger* fra 1. Juli at regne *sin Post som Styrelsesmedlem* (Vicekasserer) i »*Typografernes Hjælpekasser*«. Suppleringsvalget er allerede udskrevet og Stemmesedlerne skal være indleverede til Hr. Kasserer N. HANSEN inden den 22. Juni.

— Ved Aarhus Lokalforenings Generalforsamling i Onsdags Aftes foresloges følgende valgt til Hovedbestyrelsesmedlemmer i Stedet for de efter Tur fratrædende: JENS LUND til Næstformand (med 18 St.); til Bestyrelsesmedlemmer O. V. HANSEN (enstem.), RISOM (27 St.), NELSON (17 St.) Til Supleanter valgtes HEY (26 St.) og BECK (23 St.).

— »Understøttelsesforeningen for Tysklands Typografer« (det tidligere Forbund) afholdt i Pintsedagene sin 3. Generalforsamling i Berlin. Blandt de mange Beslutninger, der toges, fortjener den at fremhæves, at Medlemmerne af nævnte Forening i paakommende Tilfælde skal have Krav paa dens retslige Beskyttelse, d. v. s. at Foreningen understøtter dem i at føre deres Sag for Domstolene. Endvidere besluttedes det, at Udelukkelsen af Leipziger Foreningen erklæres for ophævet og der valgtes en Kommission til at føre Forhandlingerne med denne Forenings Styrelse. Disse to Beslutninger, som vi her har fremdraget, er af en indgribende Betydning for vore Kolleger i Tyskland, og da navnlig den sidste, idet det hidtil har været umuligt, uden Leipziger Foreningens Medvirkning at faa Normal-Tarifen revideret.

Den typografiske Forening.

MEDLEMMER TILTRAADTE FRA EN GENSIDIG FORENING:

ALEXIUS RASMUSSEN, sidst arbejdet i Ringsted, »Dansk typ. Forening«; C. G. Schiellerup.

F. C. WEITLING, Medlem af Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker, sidst arbejdet i Flensborg; Nielsen & Lydiche.

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

De Medlemmer, som endnu ikke er kommen i Besiddelse af deres Emblem, kan afhente dette hos V. PETERSEN, Bordings Bogtrykkeri.

Typografernes Hjælpekasser.

Inkassatorerne paa de resp. Trykkerier bedes inden den 20. Juni tilstille mig en Fortegnelse over Medlemmernes Bopæle.

København, den 12. Juni 1885. N. HANSEN, Kasserer.

Typografernes Sangforening.

Søndagen den 28. Juni afholdes den aarlige **Skovtur.** Turen finder Sted med *Vogne* herfra til *Vedbæk,* hvor der spises Frokost; derfra køres (over Søllerød eller Skodsborg) til *Orholm,* hvor Middagen indtages. Efter Bordet eventuelt en lille Dans.

Prisen for Medlemmer og Damer bliver 5 Kr., for besøgende Herrer 5 Kr. 50 Øre (for Vogn, Frokost og Middag).

For at kunne bestemme Antallet af Vogne maa Tegning ske senest Lørdag den *20.* Juni. Liste er fremlagt i Aften i Sommerlokalet »*Aahuset*« i Falkonéralléen. STYRELSEN.

Program

til

Den typografiske Forenings

16aarige Stiftelsesfest

i

Sortedamslund

Søndagen den 14de Juni 1885.

I HAVEN:

Kl. 4—11. Hornmusik.
Kl. 5. Sekstetten »*URANIA*«:
A. LWOFF: *Russisk Nationalhymne.*
RAMSØE: *Kor af Gøngehøvdingen.*
Kl. 8. F. ABT: *Aftonklockan.*
O. MALLING: *Bamsen.*
Kl. 8½. **FESTTALE** af Hr. EMIL PETERSEN.

I PAVILLONEN:

Kl. 5—6. Dans for Børn.
Kl. 6½. Komiske Foredrag:
I. »*Sørgelige Følger*«, foredrages af Hr. V. BIGUM.
II. »*En Typsnapsers Betragtninger*«, Sangforedrag af Hr. H. ROSSING.
III. Optræden af Salonkomikeren Hr. C. NIELSEN.
IV. »*Syls nyeste Observationer*«, foredrages af Hr. V. BIGUM.
V. Optræden af Salonkomikeren Hr. C. NIELSEN.

Efter at den alvorlige Del er sluttet, tager Dansen sin Begyndelse, hvortil Baltegn — **65 Øre** for en Herre **35 Øre** for en Dame — løses ved Ingangen.

Haven vil blive festlig dekoreret og ved Mørkets Frembrud tændes der kulørte Lamper.

Ingen kan deltage uden at være forsynet med Entrée-Billet. Disse faas à **25 Øre** hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. Berg. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Aarhus, ALBERT VILHELM JEPPESEN (udlært hos H. S. Sørensen).

Holstebro, JOHAN WELSCH (udlært hos H. F. Welsch i Holstebro d. 1. Juni 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Køge, CHRISTIAN GÜTH (sidst arbejdet i Nykøbing p. S.).

Varde, FRANTZ SCHIØTT (sidst arbejdet i Nakskov).

Bortrejste Medlemmer:

Odense, Sætter JENS CARL CHRISTIAN PETERSEN til København, Militær.

Odense, Sætter CHRISTIAN DITLEFSEN.

KUNDGØRELSER.

En flink Sætter,

der er hjemme i Akcidenssætning, kan *straks* faa Plads i en Provinsby. Løn 15 Kr. om Ugen. Billet, mrkt. Nr. 253, med Afskrift af Anbefalinger og Opgivelse af Vedkommendes Alder, maa sendes til dette Blads Ekspedition.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 25. | København, den 20. Juni 1885. | 12. Aargang.

Festen i Sortedamslund.

I Søndags fejredes i Sortedamslund »Den typografiske Forening«s 16aarige Stiftelsesfest. Haven, hvori der musiceredes og afvekslende blev sungen Korsange, var festlig smykket med Flag, Vimpler og med Gutenbergbanneret i Baggrunden og blev ved Mørkets Frembrud oplyst med orientalske Lamper. I Havepavillonen var Børnebal, hvorefter tre Kolleger til stor Fornøjelse for et stort og taknemligt Publikum optraadte som »Sang- og Salonkomikere«. Typograferne med deres Familier var mødt særdeles talrigt, og en hjærtelig Stemning herskede fra først til sidst, saavel under den alvorlige Del af Festen som under Dansen og ved Bollen.

Kl. 8½ bød Formanden, fra Koncertpavillonen i Haven, den talrige Forsamling Velkommen og oplæste følgende Telegram fra Ringkøbing:

»Den typografiske Forening« modtage min kollegiale Hilsen og Lykønskning paa den 16de Fødselsdag. Gid den 16aarige Yngling maa blive gammel Mand. Gid trofast Enighed og Sammenhold altid maa være til Stede i Foreningen. Leve »Den typografiske Forening«. S. HANSEN.

En Sang af PL. ST. blev sunget og modtaget med Bifald og Leveraab for Forfatteren, hvorefter Næstformanden, EMIL PETERSEN holdt Festtalen. Han skildrede Foreningens Historie fra dens Stiftelse til nu, mindedes Foreningens Stifter, afdøde J. F. Jensen, dvælede ved de efterfølgende Ledere, navnlig R. P. Jensen, hvis ærlige Vilje og energiske Arbejde det lykkedes at skabe et typografisk Forbund over hele Danmark, dettes Splittelse efter den uheldige Strejke 1876, Dechers Overtagelse af den slagne Forening, hans opofrende og rastløse Virksomhed for denne, saa han ved sin Fratræden kunde aflevere en stor og stærk Forening til sin Eftermand, den nuværende Formand, Rud. Bøhm. Taleren omtalte den nyere Tids Begivenheder, Tarifens Indførelse, Foreningens Tilslutning til Arbejderpartiet, den derved opstaaede Splittelse og »Ny typ. Forening«s Dannelse; han udtalte som Foreningens fremtidige Maal: af al Kraft at virke for Typografernes aandelige og materielle Vilkaar, forsvare Fagets erhvervede Rettigheder og staa rustet til Kamp, naar Tid og Omstændigheder opfordrede dertil, og sluttede med at udbringe et med begejstrede Hurraraab besvaret Leve for »Den typografiske Forening«.

Efter at Forsamlingen havde afsungen en Sang af —v., der ligesom den foregaaende blev modtaget med Bifald og Hurraraab for Forfatteren, meddelte Formanden ,at Folkethingsmand HØRDUM, der var til Stede som Gæst, ønskede at henvende et Par Ord til de Tilstedeværende.

HØRDUM, der blev modtaget med Jubel og Hurraraab, havde af Festtalen og af den sidst afsungne Sang fundet Anledning til at fremkomme med et Par Bemærkninger. Selvfølgelig havde det kun kunnet glæde ham, da Typograferne i Fjor sluttede sig til det store Arbejderpartis Rækker, og det var beklageligt, at der blandt Typograferne endnu fandtes en Del, som, ukendt med de virkelige Forhold, holdt sig tilbage fra Samarbejde med de andre Fag, men det var Talerens Overbevisning, at disse faa snart vilde indse, at de havde taget fejl, da de skilte sig fra deres Kolleger. »Den typ. Forening«, der tillidsfuldt havde sluttet sig til Arbejderpartiet, vilde ikke komme til at savne Støtte, naar den trængte dertil. Offerberedvillighed og Hjælpsomhed var Arbejderpartiets Særkende. Han haabede, at de danske Typografer i en ikke altfor fjærn Fremtid atter vilde staa samlede i en eneste stor Forening, og udbragte et Leve for et enigt dansk Typografforbund.

Efter Talen, der blev modtaget med Bifald, blev udbragt et med jublende Hurraraab besvaret »Folkethingsmand Hørdum leve!«

Senere indløb følgende Telegram fra Ringsted:

Hjærtelig Lykønskning i Anledning af Stiftelsesfesten. Leve typografisk Forening. Kolleger i Ringsted
S. K. JOHANSEN.

Principaler og Lærlinge.

Et Par Ord til d'Hrr. Principaler.

Da der daglig i vort Fag viser sig Tilfælde, hvori en rejsende Typograf kunde faa Plads, naar bare han kunde sætte nogle Akcidenser, saa er det vistnok paa Tide at fremkomme med Ønsket om, at d'Hrr. Principaler vilde tage dem lidt mere af deres Lærlinge med Hensyn til denne Gren af Typografien.

Det er nemlig en sørgelig Sandhed for Faget, at mange unge Mennesker, naar de er udlærte efter 5 Aars Læretid, ikke har høstet mere Erfaring af Typografien, end hvad man kan lære i allerhøjst 2 Aar, da de fra først af ikke har lært andet, end at »stable« glat Sats, og denne Gren af Faget maa man dog indrømme er temmelig ensidig. Af den Grund sér man derfor ofte, naar saadanne Mennesker kommer til at sætte ganske almindelig Bogsats, at de ikke en Gang har Begreb om at fordele Mellemslag paa en Kolumne eller at justere en saadan, kort sagt intet Begreb om, hvad der ligger udenfor skær Sats, kun fordi mange Principaler sørger for, saa snart som muligt at faa deres Lærlinge tjenstdygtige til at »stable«, for at tjene saa meget som muligt paa dem.

Mange Principaler vilde maaske sige: vi har ingen Indfatninger eller moderne Skrifter, hvorved de kan uddanne sig paa dette Omraade; men dertil vil jeg kun svare, at dette behøves heller ikke. Man har da i alle Sætterier Streger enten af Messing eller Bly og Titelskrifter, om disse ogsaa er af det gamle Snit. Af den Grund mener jeg, at det ikke vil falde nogen Principal vanskelig, der har antaget Drenge til Oplæring i Faget, at bibringe dem i ethvert Fald tilstrækkelig Kendskab saavel til Værksats, Titelsætning, som Skema- og Tabelsats, den videre Uddannelse i disse Ting vil jo komme med Tiden, alt som Vedkommende har mere eller mindre Anlæg for dette. Det er en Kendsgerning, at paa et Sætteri, hvor man ikke har stort Udvalg af Skrifter til sin Raadighed, kan man lægge desto større Opfindsomhed og Smag for Dagen i sit Arbejde.

Der findes maaske ogsaa Principaler, der vil give os det Svar, at den Slags Arbejde faar vi aldrig noget af, men i dette Tilfælde maa det være Principalens Pligt selv at forfærdige Manuskript til saadanne Arbejder, for at de unge Mennesker, han har paataget sig at oplære i Faget, ikke efter fem Aar skal forlade hans Trykkeri som *udlært,* uden nogen Sinde at have prøvet paa at sætte en Akcidens — og saadanne Eksempler kendes.

Skulde disse Linier kunde bidrage noget til at d'Hrr. Principaler vilde lægge sig deres Lærlinges bedre Uddannelse i Faget paa Hjærtet, da vil det glæde mig overordenligt og være til stor Gavn for hele Standen.

Aarhus i Juni 1885. M. GEERTSEN.

Fra Provinserne.

Som man næsten til enhver Tid vil kunne se af »Typ.-Tid.« — sidst i Nr. 23 for i Aar — udgaar der fra Provinserne en stærk og berettiget Klage over det stadig tiltagende Lærlingeantal paa de forskellige Trykkerier rundt om i Danmark. Man ser saaledes, at Christlieb Olsen i Fakse har et Antal af fem Drenge. Vil man gaa Provinsbogtrykkerne efter i Sømmene, vil man finde altfor mange Eksempler paa dette Uvæsen. Vi har her i Ringsted en Mand, der i sin Tid har været en af Forkæmperne for de typografiske Arbejderes Interesser, nemlig »Folketidende«s Redaktør, Hr. R. P. JENSEN, han har i sit Trykkeri det nette Antal af 6 — seks — Lærlinge. Hvilken Besparelse kan det vel være ved at have saa mange Drenge? To paalidelige Sættere vilde opveje dette Antal og maaske lidt til. — Faktoren — lad være han er nok saa aarvaagen — vil ikke formaa at holde Øje med en saadan Flok, der en stor Del af Dagen hænger over Kassen uden at bestille noget; om man en og anden Gang giver dem en Irettesættelse, saa varer Arbejdet kun et Øjeblik, det næste, naar Faktoren vender Ryggen til, gaar Arbejdet istaa. Saa er ialfald Tilfældet paa nævnte Trykkeri. Ejerne af de smaa Provinstrykkerier burde anskaffe sig duelige Sættere og renoncere paa Drengene, derved vilde de undgaa at faa sit ikke ret billige Materiale for en stor Del ødelagt, hvilket er en nødvendig Følge af de altfor mange Drenge.

Ringsted, den 13. Juni 1885. J. B. WALSTAD.

Som »Dansk typ. Forening«s Medlemmer vil se af de udsendte Stemmesedler til Hovedbestyrelsesvalget, har Generalforsamlingen i Aarhus besluttet at opfordre til Valg af d'Hrr. NELSON, RISOM og O. V. HANSEN, hvilket ogsaa vi kan slutte os til. Naar man derimod har vedtaget at indstille Hr. J. LUND til Valget som Næstformand, vil vi tillade os indtrængende at opfordre vore Kolleger til at vælge Hr. NELSON til denne Post. Denne Mand har ofte vist sin store Interesse for Foreningen, han er udmærket kendt med dens Anliggender og hele Ordning. Han har i lang Tid staaet i Spidsen for en Lokalforening, ligesom han ogsaa vil være de fleste af vore Kolleger bekendt fra Repræsentantmøderne og er i det hele taget en Mand, som vi bør knytte nærmere og nærmere til Styrelsen for vor Forening.

Derfor bør alle Kolleger stemme paa ham til Næstformand og gør vi opmærksom paa, at Navnet skal skrives to Gange paa Stemmesedlen, saavel under »Næstformand« som under »Bestyrelsesmedlemmer«. Hr. J. Lund er i Forvejen Medlem af Hovedbestyrelsen.

Flere Medlemmer.

At Ringsted Lokalforening staar aldeles uberørt saavel af Harald Jensens »Stikbreve« som ogsaa af udsendte københavnske Agitatorer med Hensyn til *vor* Afstemning angaaende Gensidighed med »Ny typografisk

Forening«, finder jeg Anledning til at meddele. Vi modtog Stemmesedlerne fra Hovedbestyrelsen den 17. April og udfyldte dem samme Dag med et bestemt **Nej**, idet det nemlig stod og fremdeles staar os klart, at »Dansk typ. Forening« paa ingen Maade maa hjælpe til at befordre den beklagelige Splittelse, som er sket blandt Kollegerne i København.

S. K. JOHANSEN.
Lokalforeningsformand.

Den ekstraordinære Generalforsamling

i Aarhus den 10. Juni.

Til Dirigent valgtes CHR. LAURSEN. Dagsordenen var:

1) Valg til Indstilling af 3 Medlemmer til Hovedbestyrelsen i Stedet for d'Hrr. S. Møller (Næstformand), O. V. Hansen og Chr. Andersen (Medbestyrere), der efter Tur afgaar.
2) Valg af 2 Suppleanter til Hovedbestyrelsen.
3) Valg af Lokalforenings-Formand.
4) Forslag fra Faktor O. V. Hansen angaaende Livsforsikring for Typografer.

Punkt 1. FORMANDEN (Weber) foreslog P. Christensen til Bestyrelsesmedlem. MAROTT vilde foreslaa Nelson paa »Demokraten«. Han vidste, at Nelson vilde arbejde i Foreningens Interesse og vi burde ikke tage Hensyn til Arbejdspladsen. JENS LUND vilde foreslaa P. Christensen, Axel Risom og O. V. Hansen, der nok vilde modtage Genvalg. Da der forelaa vigtige Ting til Behandling i Hovedbestyrelsen, var det heldigt, at Hr. Hansen, der var inde i Sagerne, vilde modtage Genvalg. O. V. HANSEN vilde, forinden der stemtes paa ham, give en Redegørelse for sit Standpunkt til Foreningen. Han var absolut imod en Sammensmeltning med den københavnske Forening og vilde af al Kraft modarbejde dette; endvidere vilde han arbejde hen til en ny og bedre Overenskomst med den, og kunde denne ikke tilvejebringes, vilde han stemme for en fuldstændig Ophævelse med den (Hør!). HARALD JENSEN indsaa ikke, det var nødvendigt, at Hr. Hansen gav en Redegørelse for sit Standpunkt i den Sag, da der jo nu slet ikke var Tale om en Sammensmeltning med den københavnske Forening og der maaske vilde hengaa flere Aar, inden den Sag kom frem. Han vilde først spørge de fratrædende Bestyrelsesmedlemmer, om de ikke vilde modtage Genvalg (Møller og Andersen: Nej!). Han udtalte dernæst, at Møller var et af de største Tab for Foreningen, det vilde være vanskeligt at finde et saa godt Bestyrelsesmedlem igen (Hør!) Han vilde, som Marott, foreslaa Nelson, der stedse havde fulgt Foreningens Bevægelse med Interesse. Det galdt om at faa besindige, rolige og tænkende Folk ind i Bestyrelsen, da det, naar vi saa tilbage paa den af Hovedbestyrelsen sidst foretagne Sag (Gensidighed med »Ny typ. Forening«) og paa vort sidste Møde angaaende denne, syntes at være nødvendigt. Dette kunde ikke siges om P. Christensen, da han var fulgt i de andres Kølvand, og den Slags Folk vilde han ikke stemme for. O. V. HANSEN hævdede som Bestyrelsesmedlem overfor Harald Jensen's Sigtelse til ovennævnte Sag, at han stedse havde handlet med Foreningens Tarv for Øje, ogsaa i den Sag; iøvrigt fandt han det upassende af H. Jensen atter at fremkomme med denne, særlig da det jo gik efter hans (H. Jensen) Ønske. JENS LUND kunde ikke være enig med Harald Jensen angaaende Nelsons Indstilling til Valg og fastholdt og anbefalede de 3 af ham foreslaaede. MAROTT vilde spørge, om det vidstes bestemt, at P. Christensen, der var fraværende, vilde modtage Valg (Ja! Ja!). M. JENSEN vilde anbefale Nelson, da han, der arbejdede sammen med ham, vidste, at han havde Interesse for Foreningen. JENS LUND replicerede. HARALD JENSEN fandt det upassende af Lund at kritisere, da Nelson blev foreslaaet af hans Arbejdsfæller, som dog bedst maatte kende ham. Med Hensyn til at stemme paa P. Christensen var der den Hage, om han ikke var for ung. »Før Mødet angaaende den af mig omtalte Sag vilde jeg have stemt paa ham, nu ikke«. Det skal være mere selvstændige Folk og ældre Kolleger, vi maa have ind i Bestyrelsen, saa vi er betryggede imod en Gentagelse af den sidste Affære. O. V. HANSEN replicerede og fastholdt sit Standpunkt til den af Harald Jensen sigtede Sag. Derefter skredes til Afstemning, hvorved O. V. HANSEN valgtes enstemmig, A. RISOM med 27 og NELSON med 17 St.; derefter havde P. Christensen 15 og H. Mammen 1 St.

Punkt 2. Det vedtoges at vælge en Næstformand samtidig med de 2 Suppleanter. MAROTT vilde foreslaa Nelson valgt til Næstformand. FORMANDEN fandt det heldigst at faa et af de ældre Bestyrelsesmedlemmer valgt og vilde foreslaa Jens Lund (Næstformand), Hey og M. Jensen (Suppleanter). M. JENSEN vilde ikke modtage Valg, hvorefter Bech foresloges. Ved Afstemningen valgtes Jens Lund til Næstformand med 18 St., medens Nelson erholdt 9 og O. V. Hansen 3 St. Til Suppleanter valgtes Hey med 26 og Bech med 23 St.; derefter havde M. Jensen 3 og L. N. Christiansen 1 St. Til Revisorer valgtes S. Møller og Chr. Andersen enstemmig. (Sluttes).

Forskelligt.

Vi undlader ikke at gøre Medlemmerne i »Typografernes Hjælpekasser« opmærksom paa, at Stemmesedlerne til Suppleringsvalget maa være indsendte inden 22. Juni — det vilde altsaa være heldigst at indlevere disse allerede *i Dag*, dog senest i Morgen, til Hr. Kasserer N. HANSEN, C. Lunds Bogtrykkeri, st. Købmagergade 46. Ethvert Medlem bør afgive sin Stemme!

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

RASMUS RASMUSSEN (tidligere Medlem; Rasmussen & Olsen).

MEDLEMMER TILTRAADTE FRA EN GENSIDIG FORENING:

F. C. WEITLING, Medlem af Unterstützungsverein Deutscher Buch drucker, sidst arbejdet i Haderslev; Nielsen & Lydiche. (Ved en Fejl stod i sidste Nr. Flensborg).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Til **Trædrejernes Strejke** har jeg fra I. Cohens Trykkeri modtaget 2 Kr. 8 Ø. Jeg er gærne villig til at modtage Bidrag ogsaa fra andre Trykkerier. RUD. BØHM.

Typografernes Hjælpekasser.

Under Dr. med. Ravns Fraværelse fra 1. Juli besørges hans Praksis af Læge Beyer, Hauserplads 16, 2. Sal. Konsultationstid fra 1—2¼.

De Inkassatorer, som endnu ikke have tilstillet mig Bopælsfortegnelse over Medlemmerne, bedes erindre dette i Løbet af et Par Dage.

N. HANSEN,
Kasserer.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 9½ præcis: *Sct. Hans Aftensang* i »Aahuset«, Talrigt Møde udbedes.

Søndagen den 28. Juni afholdes den aarlige **Skovtur.** Turen finder Sted med *Vogne* herfra til *Vedbæk*, hvor der spises Frokost; derfra køres (over Søllerød) til *Ørholm*, hvor Middagen indtages. Efter Bordet eventuelt en lille Dans.

Prisen for Medlemmer og Damer bliver 5 Kr., for besøgende Herrer 5 Kr. 50 Øre (for Vogn, Frokost og Middag).

Saafremt ikke et tilstrækkeligt Antal Deltagere ere tegnede til *i Aften*, finder Turen ikke Sted. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Aarhus, LUDVIG HANSEN (sidst arbejdet i Ringkøbing.

do. PETERSON fra Wexjö (Medlem af »Den typ. Forening« i København).

Bortrejste Medlemmer:

Hjørring, ANDREAS CHR. OLSEN til Aalborg.

Hillerød, F. METSCHER til København, arbejdsløs.

Udslettet:

Aarhus, CARL TIMM paa Grund af Restance.

Undertegnede Typografer i Holbæk opfordrer vore Kolleger til ved det forestaaende Valg til Hovedbestyrelsen at stemme paa d'Hrr.

G. A. O. Nelson, Næstformand,
Axel Risom, }
Michael Jensen, } Bestyrelsesmedlemmer.

Holbæk, den 17. Juni 1885.

Jul. Bigum. Carl Christensen. Carl H. Christensen. Aug. Clausen. Christian Jacobsen. J. P. Jacobsen. C. C. Larsen. Carl Lund. Martin Lund. Anth. E. Nielsen. C. Petersen. J. C. Rasmussen. C. T. Siiger.

Ved den af mig her i Byen foretagne Indsamling til K. Gunsts Enke er indkommet følgende Bidrag:

Bogtrykker Alfr. Bjørnbak 10 Kr., »Aarhus Stiftst.«s Trykkeri 10,50, »Aarhus Amtst.« 8,50, ved Therkildsen »Jyllp.« 16,00, H. M. 0,50, »Demokraten«s Trykkeri 3,00, Lokalforeningens Filial i Silkeborg 3,50, Lokalforeningens Filial i Odder 3,00, »Folkebladet«s Trykkeri 5,00, Thrues Trykkeri 1,00, ialt er indkommet 61 Kr.

Denne Sum med Bilag er indsendt til Komiteen med Fradrag af Omkostninger. ARNOLD V. OLSEN.

Aarhus, den 17. Juni 1885.

Til Typograf Gunst's Enke har jeg indtil Dato modtaget følgende Bidrag:

Skive Lokalforening ved Hr. L. Petersen 10 Kr. 50 Ø., Nestved do. ved Hr. A. Schwartz 12,00, Aalborg do. ved Hr. P. Hansen 7,17, Slagelse do. ved Hr. Anthon Olsen 18,50, »Helsingørs Dagblad«s Personales Sygekasse ved Hr. F. V. Bøttcher 10,00, Randers Lokalforening ved Hr. A. Westermann 32,00, ialt er indkommet 90 Kr. 17 Ø.

Kolding, den 15. Juni 1885. F. GROTH,
»Kolding Folkeblad«.

Brevkasse.

Til *gg.* Tak for Deres Interesse for Sagen: men da vi helst vil undgaa en Polemik med det nævnte Organ og heller ikke vil give den bekendte fremtrædende Herre Anledning til at fylde dets Spalter, finder vi det heldigst, ikke at optage Artiklen.

N. L. Chr., Aalborg. Forhaabenlig i næste Nr.

En Festreferent. Uventet og forsilde.

KUNDGØRELSER.

Plads søges.

En udmærket anbefalet ung Typograf søger Plads straks eller til 1ste Juli som Sætter eller Ombrækker. Billet — indeholdende Oplysninger om Løn og Arbejdstid — mrkt. 254, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

En helst yngre,

rolig Typograf, som kan paatage sig *Avis-* og *Akcidenssætning* samt *lidt Trykning* paa en Liberty-Presse, kan faa Plads til den 29. Juni i »Svendborg Avis«.

Taksigelse.

Efter i omtrent 24 Aar at have arbejdet som Typograf hos Hr. Bogtrykker Olufsen i Aalborg, standsede jeg min Virksomhed der den 9de Juni d. A. for efter egen Tilskyndelse at begive mig hin Sides Oceanet for der at samles med mine Kære. I denne Anledning blev der saavel fra Principalens som fra mine Medarbejderes Side vist mig saa megen Opmærksomhed, saa megen Velvilje, ja saa megen hjærtelig Deltagelse, at jeg ikke let skal glemme det; og naar jeg derfor, som jeg haaber, om føje Tid befinder mig i det fremmede Land og skuer ud mod det Lyspunkt i det store Verdensrum, som kaldes Danmark og er mit dyrebare Fædreland, og dvæler ved det Trykkeri, hvor jeg har arbejdet i en saa betydelig Aarrække, da vil jeg, hvilke Vilkaar og Tilskikkelser der end maatte blive mig til Del, stedse mindes min gamle Principal, Hr. Olufsen, og mine Kolleger med den største Venlighed og dybeste Taknemlighed, og jeg gentager da, hvad jeg sagde ved Afskeden i Trykkeriet og senere paa Dampskibspladsen: Gud velsigne Enhver især, han skænke Dem et langt og lykkeligt Liv!

p. t. København, d. 14. Juni 1885.

Ærbødigst
P. C. JESPERSEN,
forhen Typograf ved »Nordjyllands Folkeblad« i Aalborg.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 26. | København, den 27. Juni 1885. | 12. Aargang.

»Dags-Avisen«s Udgivere og Typograferne.

Under denne Overskrift indeholdt »Social-Demokraten« for i Tirsdags følgende Artikel:

»Naar Højrebladene opfordrer til at kaste de selvbevidste og frisindede Arbejdere paa Gaden, da kan man til Nød forstaa det; thi det er ikke andet, end hvad man kan vente sig af Junkerpartiets Lakajpresse. Helt anderledes bliver det imidlertid, naar Venstrebladene eller dog i hvert Tilfælde Folk, der staar disse overordenlig nær, faktisk gør sig skyldig i denne brutale Fremgangsmaade imod Arbejderne. Den Gang Strejken udbrød i »Morgenbladet« sendte Udgiverne af »*Dags-Avisen*« og »*Den ny Tid*«, d'Hrr. O. C. OLSEN og AXEL HENRIQUES, en Lærling som Undsætning til »Morgenbladet«s Sætteri, i hvilken Anledning nævnte Herrers Typografer afholdt et Møde med Styrelsen for »Den typografiske Forening« for at drøfte, hvad der var at gøre imod denne arbejderfjendtlige Handling. Da der imidlertid netop i hine Dage førtes Forhandlinger mellem Principalforeningen (hvis Formand er ovennævnte O. C. Olsen) og »Den typografiske Forening« om en Ordning af det mellem de to Foreninger opstaaede Stridsspørgsmaal, foretog Typograferne sig ikke noget i Sagen angaaende den udlaante Lærling. Den Omstændighed, at Arbejderne overhovedet vovede at have en Mening om deres Anliggender og at de overhovedet vovede at opponere imod d'Hrr. Udgivere af de ovenomtalte to »frisindede« Blade, var tilstrækkelig til at straffe disse Arbejdere. Anderledes kan man nemlig ikke kalde den *Afskedigelse*, der i disse Dage finder Sted i »Dags-Avisen«s Sætteri. **Forrige Lørdag blev der kastet fem (5) Arbejdere paa Gaden og sidste Lørdag blev der opsagt to (2).** Der kan aldeles ikke være Tale om, at disse Arbejdere er bleven afskedigede paa Grund af Arbejdsmangel, thi faktisk har samtlige Afskedigede paa 3 nær arbejdet i Bladene »Dags-Avisen« og »Den ny Tid«, og dér indtræder selvfølgelig ikke saa let Arbejdsmangel. (At »Den ny Tid« gaar ind den 1. Juli har aldeles ingen Indflydelse paa den foreliggende Sag, og til Gengæld bliver jo desuden »Dags-Avisen« større). Det mest graverende er, at de første Afskedigelser netop ramte 2 Typografer, der paa Mødet med »Den typografiske Forening«s Styrelse havde talt deres Kollegers Sag, hvilke Udtalelser selvfølgelig er bleven refereret af et eller andet Skruebrækker-Æmne. En tredje Mand, der har arbejdet der i Trykkeriet i **12 Aar**, blev afskediget med den Motivering, at han havde deltaget i Mødet i Rømersgade, og saadanne Folk kunde man ikke bruge i Forretningen! Afskedigelserne bliver saa meget mere brutale, som man fortrinsvis rammer Arbejdere, der er Familiefædre, thi, mener d'Hrr. O. C. Olsen og Henriques vel sagtens, dette smærter mest! Og ligeledes udleder man saadanne, der alt i en længere Aarrække har været beskæftiget i Trykkeriet. Hele denne Sag er en eneste stor Skandale for »Dags-Avisen«, og den kan ikke klare sig med, at dette var noget, som kun vedkom Bogtrykkerne og ikke Bladet, thi som alt en Gang berørt, er d'Hrr. O. C. Olsen og A. Henriques *Udgivere af »Dags-Avisen«*. Man paastaar, at »Dags-Avisen« er paa Retur — kunde det ikke tænkes, *at denne brutale Fremgangsmaade imod Arbejderne faar Bladet til helt at forsvinde?* Arbejderne vil selvfølgelig betakke sig for at støtte et Blad, hvis Udgivere raser værre end den mest fanatiske Højrekapitalist«.

RUD. BØHM.
Formand for »Den typ. Forening«.

* * *

Hverken d'Hrr. O. C. Olsen & Ko. eller »Dags-Avisen« har kunnet gendrive de i Foranstaaende meddelte Fakta, og det er vel sagtens i et Anfald af Skamfølelse, at man har undladt Forsøget paa at vaske sig rén.

Vore Kolleger vil i hvert Tilfælde vide, hvad *de* skal svare paa d'Hrr. Olsen & Ko.s Angreb paa Typografernes personlige Frihed — de vil ramme Angriberne dér, hvor den Slags Folk i Reglen er mest ømfindtlig, nemlig i *Pengepungen*. Allerede fra flere Steder har vi modtaget Meddelelse om, *at man har afsagt »Dags-Avisen«*, og ligeledes har man ønsket, at samtlige Typografer og disses Bekendte vil agitere imod »Dags-Avisen«. Efter hvad vi endvidere har erfaret, har Styrelsen for »Den typografiske Forening« taget under Overvejelse, om den ikke ved et af de første Møder af samtlige Fagforenings-Bestyrelser burde stille Forslag

om at »*boycotte*« »Dags-Avisen«. Et saadant Forslags Vedtagelse vilde unægtelig ramme de pengestolte Herrer langt mere følelig, end en halv Snes velskrevne Avisartikler.

Den ekstraordinære Generalforsamling

i Aarhus den 10. Juni.
(Sluttet.)

Punkt 3. MAROTT vilde foreslaa A. Olsen genvalgt til Lokalforeningsformand. A. OLSEN takkede, men vilde ikke modtage Genvalg, da hans Stilling ikke tillod ham det paa Grund af, at Posten var forbunden med Tidsspilde og Tab. MAROTT vilde have Lokalforeningsformanden lønnet. HARALD JENSEN foreslog 100 Kr. JENS LUND vilde indrømme, at det var rigtigt, men saa vilde de andre Byers Lokalformænd ogsaa forlange Løn. Taleren vilde foreslaa, at Hovedbestyrelsen forebragte det til næste Delegeretmøde og lade det blive afgjort der. Han vilde anbefale Geertsen til Valg. FORMANDEN sluttede sig til Lund, men Lokalforeningens Medlemmer kan jo, til Sagen var afgjort, selv lønne sin Formand. A. RISOM fandt, at kun de Lokalformænd burde lønnes, hvor der var 50 Medlemmer og derover. MAROTT sluttede sig til Risom. Han kunde ikke gaa ind paa Lunds Anskuelse. Med Hensyn til Webers Forslag om Selvlønning var han bestemt imod det. Vi havde Udgifter nok, da Kontingentet ikke var saa lille, og saa kom dertil Bønskrifter af og til, snart til den og saa til den. Vi maatte erindre, at der blev mere og mere Arbejde eftersom Tiden skred frem. Vilde Foreningen have sine Sager udført tilfredsstillende, saa maatte den ogsaa have Raad til at betale derfor (Hør!). Vi kan ikke forlange, at Lokalformanden skulde spilde Tid og Penge uden Erstatning (Hør!). Taleren henstillede til Hovedbestyrelsen at tage Sagen under Overvejelse. FORMANDEN troede, at Marott havde misforstaaet ham; der maatte opstilles en Skala og de andre Lokalformænd burde ogsaa lønnes. Han vilde iøvrigt være med til at henstille Sagen til Afgørelse paa næste Repræsentantmøde. HARALD JENSEN: Vi maa beholde Olsen. Han vidste godt, at Olsen, særlig i den første Tid af sin Funktion, havde begaaet flere Fejl, men nu var han bedre inde i Sagerne, og det vilde nok gaa bedre; i alt Fald vidste han, at Hr. Olsen havde virket saa meget for Foreningen, som det var ham muligt. Taleren mente ikke der kunde være noget til Hinder for, at Olsen, til Sagen var afgjort, opskrev sit Tab af Tidsspilde, som han anslog til 1 Kr. om Ugen, og saa fik det udbetalt af Foreningens Kasse hvert Kvartal. Sluttelig vilde han anmode d'Hrr. om at stemme paa Olsen. A. OLSEN udtalte, at hvad der havde bidraget til Regnskabets Forsinkelse var, at nogle af d'Hrr. mange Gange trak det ud med at indbetale Kontingentet. Der var sagt, at han var for blød af sig, naar han ikke ekskluderede disse, men han var af den Formening, at hvis han gjorde dette, saa vilde det sidste blive værre end det første. Han mindede om, at han, særlig under Affæren med »Jyllandsposten«, havde spildt mange Timer som Lokalformand, hvad han, der var Beregningssætter, ikke godt kunde taale. Han vilde ikke have noget Gratiale, naar det skulde udbetales ham som Løn for spildt Tid, men det skulde tilstilles ham som en lille Opmuntring. O. V. HANSEN vilde foreslaa, at der ikke toges noget Hensyn til Lønning, da vi ikke godt kunde lønne Posten nu af Foreningens Kasse. Han vilde ligeledes foreslaa Geertsen, der var villig til at overtage Pladsen i sin nuværende Skikkelse. FORMANDEN oplyste, at der skulde være et fast Princip med Hensyn til Lønning. Harald Jensen var ikke berettiget til at foreslaa Lokalforeningens Formand lønnet paa den af ham anførte Maade; det var ulovligt og vi vilde derved komme ind paa en Skraaplan. JENS LUND vilde som Hovedbestyrelsens Formand meddele, at det var Bestyrelsen, der vilde komme til at bære Ansvaret. Han vilde ikke være med til at lønne Posten nu, men vente og lade et Repræsentantmøde afgøre denne Sag. Naar Aarhus skulde have 100 Kr., saa maatte Odense ogsaa have 100 Kr., og derefter maatte Kolding, Randers, Horsens, Aalborg og Roskilde have hver 50 Kr., hvilket i alt blev 450 Kr., og naar saa dertil kom alle de andre Byer, der ikke kunde have mindre end 10 Kr., vilde det blive en umaadelig Sum. O. V. HANSEN vilde spørge Olsen, om han vilde overtage Pladsen uden Betaling. A. OLSEN meddelte, at han var villig dertil, saafremt han blev valgt enstemmig. HARALD JENSEN var ikke enig med Lunds Skræmmebillede. Formanden burde i det mindste holdes skadesløs; det var ikke for meget, naar han (Formanden), efter den af Taleren angivne Methode, fik en halv Snes Kr. Kvartalet, og han troede ikke, at Olsen vilde gøre nogen fed Post ud af det. Han anbefalede sluttelig Olsen til Genvalg. NELSON havde faaet Indtryk af Olsens gode Virksomhed, og vi burde paaskønne denne. Han foreslog, at der blev skudt sammen til et Tilskud, som da tildeltes ham. FORMANDEN fastholdt sit Standpunkt, at det var en Skraaplan, at slaa ind paa det af Harald Jensen antydede, og vilde slutte sig til Nelson. O. V. HANSEN vilde, at Hr. Olsen skulde holdes skadesløs, men ikke lønnes. Sluttelig udtalte MAROTT, at Olsen burde genvælges, da det var uheldigt at skifte Formand. — Derefter foresloges det at vælge Olsen ved at rejse sig, men her opstod en Del Uro og flere raabte paa en skriftlig Af-

stemning. Dirigenten fandt sig ikke beføjet til dette, men anmodede d'Hrr., der vilde stemme paa Olsen, at rejse sig, hvorved Olsen erklæredes for valgt.

Punkt 4. O. V. HANSEN (Forslagsstilleren) udtalte, at det var maaske ikke ham, Æren af Ideen skulde tilskrives, da han havde hørt, at L. A. Svendsen i sin Tid var fremkommet med noget lignende. Han vilde nu henstille til d'Hrr. at tage Sagen under alvorlig Overvejelse. A. RISOM havde tænkt paa Sagen. Der burde kun ydes et lille Bidrag, saa lille som muligt, med stigende Skala, som forskellige Korparationer, f. Eks. Statsbanernes Hjælpekasser, og opkræves Bidrag ved hvert Dødsfald. Der maatte sørges for, at vi blev mange, han tænkte, at det vilde gaa med 4 à 500 Medlemmer, der kunde da nok ydes ca. 500 Kr. Typograferne var for Tiden et ungt Folkefærd og der var faa Dødsfald, saa det var netop nu en heldig Tid, at Forslagst fremkom paa. Taleren vilde ikke have, at der skulde dannes noget Grundfond, men fremfor alt vilde han dog være imod, at faa Lovene konfirmerede, da vi jo kun arbejdede for os selv og ikke for vore Efterkommere. A. OLSEN sluttede sig til Risom. Det var en smuk Tanke, som vilde hæve Foreningens Anseelse, og fremme Kollegialiteten, og han vilde anbefale det paa det varmeste. FORMANDEN: Tanken var god, men den lod sig ikke realisere paa den af Hr. Risom anførte Maade. Der maa absolut være et Grundfond, saaledes at de ældre Medlemmer var betryggede, da man jo ikke vidste, om der en Dag kom en, en anden Dag to og sagde, at nu vilde de ikke mere være i Kassen ligesom det ogsaa burde vides, hvor stor Understøttelsen kunde blive. Han foreslog nedsat et Udvalg. O. V. HANSEN oplyste, at han havde jo ikke udarbejdet Forslaget, men var ogsaa af den Mening, at der burde være et Grundfond, og han ansaa et Kontingent à 10 Øre ugenlig for passende, ligesom vi jo kunde begynde med 3 à 400 Kr.s Understøttelse som senere kunde stige. Taleren anbefalede derefter de yngre Medlemmer at slutte sig til Kassen, der jo dog vilde komme dem til Gode, der overlevede den, lige saa vel som de ældre. Han mindede de yngre Medlemmer om, at de ældre støttede dem ved Rejsekassen, nu burde de ogsaa støtte dem i denne Sag, ved at træde til som Medlemmer, og sluttede sig derpaa til Formanden angaaende Nedsættelsen af et Udvalg. HARALD JENSEN sluttede sig ligeledes til Formanden angaaende et Udvalg og foreslog hertil 3 Medlemmer (O. V. Hansen, A. Risom, og Geertsen). Sagen maatte være uafhængig af vor Forening. O. V. HANSEN vilde have Udvalget suppleret med 2 Medlemmer til og foreslog Jens Lund og L. A. Svendsen, som jo var Lyset i Ideen, endskønt denne undsaa sig ved at hilse paa ham (Munterhed). JENS LUND mente, at Administrationsudgifterne vilde blive for store, naar den skulde arbejde selvstændigt. Taleren gjorde opmærksom paa, at Foreningens Love vare i høj Grad mangelfulde og foreslog nedsat et Udvalg til at revidere dem, saa kunde jo Livsforsikringssagen sættes i Forbindelse dermed. (Munterhed). Ja, d'Hrr. syntes maaske det var at gaa for vidt, men der var dog flere Steder, hvor Paragraferne i Lovene modsagde hinanden. Taleren vilde ikke modtage Valg og meddelte, at Svendsen, som ikke var til Stede, sikkert heller ikke vilde modtage Valg. RISOM vilde have et Udvalg nedsat straks og først efter nogen Tid lade Kassen gaa ind under Foreningen. HARALD JENSEN vilde spørge Lund, om det var hans Spøg eller Alvor med Hensyn til Foreningens Love; hvis det sidste var Tilfældet, saa var det jo Bestyrelsens Pligt at sørge for at faa Manglerne afhjulpne og saa forelægge Lovene paa en Generalforsamling. NELSON oplyste, at der i sin Tid var fremkommet et Forslag af Typograf Erichsen i Odense om en Brandforsikringskasse for Typografer, hvis Overskud skulde anvendes til ældre Kolleger og trængende Efterladte af samme. En saadan Kasse vilde have sine store Fordele, og han fandt det mærkeligt, at der ikke var skænket dette Forslag mere Opmærksomhed. FORMANDEN udtalte, at Forslag om en Brandkasse var det samme som et Slag i Luften. Vi er jo ikke saa mange og det er ikke dyrt at faa forsikret, ca. 40 Øre à 1000 Kr. halvaarlig (en St.: Hvor mange har for 1000 Kr.), saa Kassen vilde ikke faa stor Fremgang. O. V. HANSEN mente, at denne Sag kunde drøftes, naar Udvalget var nedsat, og han vilde nu, da de 2 ovennævnte ikke vilde modtage Valg, anbefale Nelson og M. Jensen. Derefter valgtes Udvalget, der kom til at bestaa af d'Hrr. O. V. Hansen, A. Risom, Geertsen, Nelson og M. Jensen, enstemmig, og det vil en af de første Dage træde sammen for at give et Udkast til Lovene, som da vil blive forelagt en Generalforsamling.

Aarhus, den 10. Juni 1885. L. N. CHRISTIANSEN,
Sekretær.

Forskelligt.

Valget af en Vice-Kasserer i »Hjælpekasserne« i Stedet for Faktor P. CHRISTENSEN, der fratræder den 1. Juli, har, som det vil ses af omstaaende Bekendtgørelse, givet det Resultat, at Formanden for »Den typ. Forening«, RUD. BØHM, har faaet det ansélige Stemmeantal af 183, medens »Ny typ. Forening«s Kandidat, C. LASSEN, kun har bragt det til 130 Stemmer. Dette Resultats Betydning er saa meget mere i Øjne faldende,

som »Ny typ. Forening« denne Gang officielt er traadt frem paa Arenaen for at levere sin ældre Kollega et afgjort Nederlag. I dette Øjemed blev der udsendt Løbesedler med Opfordring til at stemme paa C. Lassen, ligesom ogsaa Hververe fra Berlings og Thieles »Forsørgelsesanstalter« gik paa Fisketogt og samlede en hel Del Stemmer fra Trykkerne, fra det Schultziske Personale, fra Principaler, Faktorer og Invaliderne, ja, man skal endog have haft sine Garn ude i Provinserne! Vor Forening derimod tog Sagen med en overordenlig Ro, thi den kender jo sine Medlemmer tilstrækkelig til at vide, at de ikke trænger til en højrøstet Agitation for at faa dem til at gøre deres Pligt; det var mere end nok for dem at vide, at en Del Medlemmer havde foreslaaet Rud. Bøhm, hvilken Meddelelse gik som en Løbe-Ild fra Trykkeri til Trykkeri, uden at der behøvedes saa meget som en Løbeseddel eller en Opfordring i Bladet. Den Omstændighed, at de »Ny« ikke fik at vide, hvem der fra vor Side vilde blive opstillet, har vistnok faaet dem til at tro, at vor Forening laa paa den lade Side, og at det som Følge deraf var overordenlig let for dem at sejre. Det foreliggende Resultat turde imidlertid have overbevist dem om, at de hverken nu eller i Fremtiden kan gøre Regning paa noget saadant. Ganske vist har de overrumplet os en Gang ved en Generalforsamling i »Hjælpekasserne«, men dette har haft den gavnlige Følge, at vore Medlemmer er blevne langt mere agtpaagivende, end de har været det før den Tid. — Endnu skal vi meddele, at godt og vel 10 af vore Medlemmer paa et større Trykkeri har ladet sig bevæge til at stemme paa de »Nyes« Kandidat, fordi de dels ved en Uefterrettelighed fra et Medlems Side ikke havde faaet vor Kandidats Navn at vide, og dels fordi de ikke vidste, at C. Lassen var deres Modstander. Da man personligt til os har beklaget denne Fejltagelse, kan vi rolig trække mindst 10 Stemmer fra Lassen og lægge dem til det Stemmeantal, som Bøhm har faaet.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:
Trykker LUDVIG JENS WERMUND (tidligere Medlem).

MEDLEMMER TILTRAADTE FRA EN GENSIDIG FORENING:
EMANUEL BONDESEN (Medlem af »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker«; sidst arbejdet i Dresden; Græbe).
Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Til Underretning for de ærede Foreninger, der staar i Gensidighed med »Den typ. Forening«, meddeles herved, at der fra 1. Juli vil blive udstedt **nye Legitimationsbøger** for de fra København bortrejsende Medlemmer af vor Forening. STYRELSEN.

Til **Trædrejernes Strejke** har jeg fra I. Cohens Bogtr. modtaget 2 Kr. 20 Øre (2. Bidrag), samt til **Forgyldernes Strejke** fra Græbes Trykkeri 2 Kr. 60 Øre. RUD. BØHM.

Typografernes Hjælpekasser.

Ved den Dags Dato af Undertegnede foretagne Optælling af Stemmesedler til Vicekasserer for Typografernes Hjælpekasser, var der afgivet 316 Stemmer. Valgt blev Hr. RUD. BØHM med 183 St. Derefter havde Hr. Carl Lassen 130, H. P. Lassen 2 og H. C. Lassen (ukendt) 1 Stemme.

København, den 23. Juni 1885.

Chr. Ewald. **N. Hansen.** **Wm. Sørensen.**

Typografernes Sangforening.

Køretur i Morgen Kl. 8½ *præcis* fra Rosenborg Haves Indgang ved Boulevarden. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Ringsted, MARIUS MIKKELSEN (udlært hos Jensen i Korsør den 19. Juni 1885).
Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Ringsted, H. JØRGENSEN (sidst arbejdet i Aarhus).
Nakskov, A. J. F. CARLSLUND (sidst arbejdet i Kallundborg).
Aalborg, ANDREAS CHR. OLSEN (sidst arbejdet i Hjørring).
Nykøbing p. M., VALDEMAR LUND (sidst arbejdet i Odense).

Bortrejste Medlemmer:

Ringsted, J. B. WALSTAD til Norge.
do. ESBEN HANSEN, arbejdsløs.
Nakskov, F. POUL IRMSCHER.
Aalborg, P. C. JESPERSEN rejst til Amerika.
Nykøbing p. M., N. MØRUP (arbejdsløs).

KUNDGØRELSER.

En flink, yngre Typograf
(duelig Akcidenssætter) søger i Slutningen af Avgust en *stadig Plads i København*, enten som Akcidens- eller Bladsætter. Vedkommende er tillige godt kendt med Maskintrykning. Billet, mrkt. »Jylland 20«, bedes tilsendt »Typ.- Tid.«.

En ung (gift) **Typograf** søger Plads straks eller senere, enten som Avis- eller Akcidenssætter. Billet, mrkt. »Sætter« bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

En Trykker,
øvet i Billedtryk, og som tillige er Sætter og kan **lede et mindre Bogtrykkeri,** kan faa Plads straks. Billet, mrkt. 278 med Anbefaling og Billedtilretning, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

En Gasmotor,
½ til 1 Hestes Kraft, brugt, men fejlfri, med al Tilbehør, **ønskes til Køb.** Billet, mrkt. »Gasmotor«, bedes indlagt paa Bladets Kontor.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 27. | København, den 4. Juli 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

IX.

(Københavnske Bogtrykkere i det 17de Aarhundrede).

1682 var JOACHIM SCHMIDGEN Bogtrykker i København. Han kalder sig »Hans kongelige Højheds Bogtrykker« (Prins Frederik). Han havde meget af Regeringens Arbejde, og under Krigen med Svenskerne 1709 var hans Trykkeri ombord paa Generalskibet »Elefanten«, men ved Fjendens Ankomst maatte hele hans Trykkeri kastes overbord. Dette Tab søgte han flere Aar senere at faa erstattet, hvilket ses af en Skrivelse, han den 11. Maj 1722 sendte til Admiral Trøjel. Det hedder deri: »Saa som jeg først Anno 1700 har tjent Hans Kongl. Majestæts Flaade med mit Trykkeri, og igen fra Krigens Begyndelse 1709 forrettet samme Tjeneste, da mig af salig Generaladmiral Gyldenløve blev befalet at lade mit Bogtrykkeri ansætte paa Generalskibet »Elefanten«, efter at det nogle Uger tilforn havde staaet i Hans Ekscellences Gaard, hvor jeg næsten havde fuldbragt Hans Kongl. Majestæts Signalbøger for dette Aar, og mig imidlertid i Flaaden ved Fjendens Ankomst den 4. Oktober paakom den ulykkelige Hændelse, at mit Bogtrykkeri med alt hvad dertil behøvedes, blev aldeles kastet over Borde, hvad mig hidtil har foraarsaget og endnu stedse foraarsager største Skade udi mit Arbejds daglige Brug og Næring, og hvorfor jeg anmoder naadige Herre om Attest at sligt er passeret, at jeg fattige Mand efter saa lang Tids Forløb kan vente nogen Oprejsning«.

Schmidgen døde 1735, og hans Trykkeri, der laa i Nærheden af Nikolaj Kirke, blev da købt af Andreas Hartvig Godiche. Et af de Værker, der udgik fra hans Trykkeri, og som gør ham ubetinget Ære, er *Thormod Torvesens Historia rerum Norvegicarum*, 4 Bind i Folio, den største Bog, der indtil Dato var trykt i Danmark.

* * *

JOHAN JACOB BORNHEINRICH var Bogtrykker i København fra omtrent 1685 til 1711.

* * *

JUST JENSEN HØG, der var Universitetets 2den Bogtrykker, synes at have været en driftig Mand. Han døde 1700, og hans Enke ansøgte Konsistorium, om hun maatte beholde det lidet Arbejde, der var ved Universitetet og den 2den Bogtrykker tillagte Løn, hvilken Begæring blev hende tilstaaet, saa længe hun i sit Trykkeri lod Arbejdet udføre af duelige Folk.

* * *

VILHELM WEDEMANN, der 1686 havde været Bogtrykker i Frederikshald, bosatte sig 1695 i København, men rejste allerede to Aar efter til Kristiania.

* * *

En kun lidet kendt Bogtrykker var HANS PEDERSEN, der 1695 trykte en Ligprædiken over Jørgen Sorterups Hustru.

* * *

JOHANNES LORENTSEN var Anders Sørensen Wedels Dattersøn og født i Ribe. Han var først Skriver i det kongelige Arkiv, og var ogsaa kendt som Forfatter. Efter Bockenhoffers Død blev han Direktør ved Kongens og Universitetets Bogtrykkeri. Førend han opnaaede at blive Universitetsbogtrykker, maatte han dog strides om det med Bockenhoffers Enke, der, som tidligere bemærket, nu havde været gift med tre Bogtrykkere. Den d. 25de April 1699 afsagde Kendelse lød paa, at Madam Bockenhoffer gærne maatte vedblive at trykke Aviser, men Privilegiet paa Skolebøger, Forordninger osv. maatte Lorentsen være berettiget til at afkøbe hende.

Lorentsen skildres som en klog og elskværdig Mand, en velsét Gæst i de Lærdes Huse, og da han to Gange havde ansøgt Kongen om en »liden Ærestitel«, blev han Assessor.

Vi har tidligere omtalt, at Universitetets første Bogtrykker blev lønnet med et Jordegods, og efter de store Anstrængelser, der blev gjort for at blive Imus Academiæ Typographus, tør man antage, at det var et godt Embede, selv om han, som der staar i Johannes Lorentsens Bestalling, skulde for Intet trykke aarlig 50 Ark, »være sig Disputationer, Traktater eller andet, naar og for hvilken Professore det ham af magnifico Rectore vorder ansagt, i hvad Form det og være kunde, og han havde i Sinde at lade et Skrift udgaa paa 16

à 24 Ark Papir, ham da maatte tillades samme Traktat at skikke til Assessor Lorentsen, som det uden nogen Betaling skal efter Instruksen trykke og oplægge«.*) — Universitetets 1ste Bogtrykker skulde levere 50 Ark om Aaret, 2den Bogtrykker 10 Ark.

Den første Bog, Lorentsen trykkede, var O. Sperlings Afhandling om *de Gamles Tøfler*. For den lærde Islænder Thormod Torvesen trykkede han to Skrifter om Vinland og Grønland paa de Vilkaar, at Torvesen skulde betale 10 Mark for Trykningen af hvert Ark, han skulde selv levere Papiret, selv læse den latinske Korrektur og give Bogtrykkeren 20 Eksemplarer af de 320, der skulde trykkes. Han trykkede flere Bøger paa sit eget Forlag, som f. Eks. 1710 en ny Udgave af *Musæum Regium;* 1713 begyndte han paa en ny Udgave af Vedels Oversættelse af Saxo med Kobberstik, 1715 Svend Tveskægs Historie ved Vedel, og 1719 Biblen i Oktav. Af Aviser udgav han »Nye Tidender«. Ved den store Ildebrand i København 1728 blev hans Bogtrykkeri ødelagt tillige med fem eller seks andre Bogtrykkerier. Aaret efter døde han.

*) R. Nyrup: Tilstanden i Danmark og Norge. III.

Selvhjælp.

En Gang imellem faar en Principal — ikke alene i vort Fag, og Gud ske Lov ikke ofte — den Idé at oprette en Pensionskasse, hvortil Arbejderne saa betaler sin Part og Principalen sin. Ved et overfladisk Syn kan en saadan Selvhjælpstanke vel tage sig meget lokkende ud; men gaar man den nærmere paa Livet, viser det sig snart, at den vil virke til alt Andet end Gavn for vort Fags Interesser i det Hele taget. Om Syge- og Laanekassers Oprettelse paa de respektive Trykkerier skal jeg ikke udtale mig; Talen skal her kun dreje sig om Pensionskasser.

En Pensionsret, der betinges af, at Vedkommende skal have arbejdet paa et og samme Sted i saa og saa mange Aar, mulig hele sit Liv, kan efter min Mening, dersom det blev mere almindeligt, kun virke til at indføre et Slags Stavnsbaand, som det tidt vilde volde megen Overvindelse og Møje at løse. Og hvilken Garanti har den Mand, der vil hjælpe sig selv, for, at han ad denne Vej kan naa sit Maal? Man maa huske paa, at der mellem den Tid, da man indskyder sit første Indskud, og den Tid, da man skal høste Nytte deraf, ligger en meget lang Tid, hvori meget kan forandre sig, saavel til det daarligere som til det bedre. Hvad Garanti har man for, at et Bogtrykkeri, der i Dag arbejder med 50 Mand, om 10, 20 eller 30 Aar i det Hele taget eksisterer, eller om det i Tidens Løb maaske er sunket ned til at arbejde med 10? Der kan i Aarenes Løb indtræffe Tilfælde, hvor ikke blot en enkelt, men maaske flere flinke og stræbsomme Arbejdere nødvendigvis maa forlade deres Pladser og søge deres Erhverv andet Steds, for ikke at tale om, hvad en hensynsløs og egoistisk Arbejdsgiver vil kunne bringe ud af et saadant Foretagende. Til mit sidste Argument vil man maaske svare, at en egoistisk Mand ikke opretter en Kasse, der byder saadanne Fordele. Jeg er ikke langt fra at være af samme Mening, men skal dog tilføje, at Livet hernede ikke er evigt, og naar en human og ædeltænkende Mand er død og borte, véd man ikke hvorledes hans Efterfølgere bliver. I alle Tilfælde, naar man af en eller anden Grund maa forlade det omtalte Arbejdssted, saa er ikke alene Ens Rentepenge tabt, men alle Selvhjælps-Illusionerne paa dette Omraade bristede, og man maatte være en Sværmer, dersom man *frivillig* vilde gentage Eksperimentet et andet Sted. Af mange andre Tilfælde skal jeg her kun nævne dette: En Mand har i 20 Aar arbejdet et Sted, hvor en saadan Kasse eksisterer; der bydes ham da en fordelagtigere, maaske mageligere Plads, som han under almindelige Forhold med Glæde vilde have modtaget; men hvad skal han nu gøre? I de ni af ti Tilfælde bliver han i sin gamle trælsomme Plads. Det er Friheden, der gaar tabt ved saadanne Institutioner, som er bundne til et enkelt Sted. Hvem der kender de Forhold, hvorunder der arbejdes paa et Bogsætteri i København, vil nok indrømme mig, at disse er særdeles løse; Antallet af Arbejdere varierer meget stærkt. Det vil i Reglen være en let Sag at faa ny antagne Arbejdere til at indmelde sig i en saadan Kasse, maaske i Haab om stadigere Arbejde; men naar sløje Tider kommer, afskediges de for Fode, og saa gaar Selvhjælpstanken fløjten for Adskillige. Renten af den Kapital, saadanne hjemløse Fugle har indskudt, tilfalder da Kassen. Ja, for de privilegerede, de »faste«, er Selvhjælpstanken i dette Tilfælde maaske god nok, men den, der maa gaa derfra, enten Pladsen saa har varet 1 eller 10 Aar, for ham var det kun en daarlig Selvhjælp. En saadan Kasse kunde vel ogsaa indrettes paa et mere humant Grundlag, saaledes at den Bortdragende ogsaa fik sin Kapitals indvundne Renter, men i hvert Tilfælde er den Indvending dog holdbar, at Ingen, han være stillet hvorledes han være vil, kan vide, hvorlænge han kan have Arbejde paa et og samme Sted; her er han nemlig ikke, i alt Fald ikke for Tiden, medbestemmende. Nej, vil man Selvhjælp, da maa man anbringe sine Penge paa Steder, hvor man er sikker paa, at Ingen kan forhindre En i at fortsætte sin Selvhjælpsgerning, enten man saa maa arbejde hos Per eller Povl, selv om Fore-

tagendet ikke i Øjeblikket tager sig saa rentabelt ud, og havde Principalerne været virkelig humane og virkelig haft Sind til at hjælpe Typograferne med at gennemføre Selvhjælpstanken uden at bortskære noget af disses Frihed og Selvstændighed, da havde de sikkert nok i lange Tider vidst, hvor de skulde henvende sig. En anden Sag er det naturligvis, naar Pension eller Understøttelse for Gamle, saaledes som i Lunos Bogtrykkeri, fremtræder som en fuldstændig Gave, men her har vi jo heller ikke med Selvhjælpen at skaffe.

Medens jeg opholdt mig i København havde jeg en Gang med flere Kolleger en Samtale om *Sygekasser* paa de respektive Trykkerier, og en Kollega, der nu er et fremtrædende Medlem i »Ny typografisk Forening«, udtalte da, at set fra et kollegialt Standpunkt var det en Uting med alle disse Smaakasser rundt omkring paa Trykkerierne, og at man burde se at komme bort derfra ved at sætte Sygehjælpen højere og højere i Hjælpekasserne, for tilsidst fuldstændig at kunne ophæve de lokale Sygekasser.

Jeg skriver dette for om muligt, at bidrage til at fremme Selvstændighedsfølelsen og klare Begrebet »Selvhjælp« for de af mine Kolleger, der ikke maatte have tilstrækkelig Øje derfor, og for paa det indstændigste at advare mod saadanne farlige Foretagender, der kunne have skæbnesvangre Følger. Skal i det Hele taget Nogen række Selvhjælpen en Haand, faar det vel blive Staten.

Aalborg i Juni 1885.

NIELS LUNDAGER CHRISTENSEN.

Korrespondance.

Kolding, den 28de Juni 1885.

Lørdag den 20de Juni afholdt Kolding Lokalforening Generalforsamling, paa hvilken foretoges Valg af Formand og to Revisorer. — Til Formand genvalgtes F. GROTH med 14 af 15 afgivne Stemmer og til Revisorer valgtes P. HVIDTFELDT (genvalgt) med 13 St. og TORK. PETERSEN med 10 St.

Det vedtoges at foranstalte en Sommerudflugt og et Udvalg blev nedsat desangaaende.

Den sidste Sag paa Dagsordenen: »Skal Kolding typografiske Forening deltage med sin Fane i den af Venstre Søndag den 21. Juni foranstaltede Procession gennem Byen?« fremkaldte en meget livlig Diskussion, hvorunder der faldt stærke Udtalelser baade for og imod, og som endte med, at nedenstaaende Resolution vedtoges med stor Majoritet, efter at Spørgsmaalet om Fanens Deltagelse var forkastet med 9 St. mod 7.

»Uagtet Forsamlingen misbilliger den estrupske Politik, anser den det ikke for foreneligt med Kolding Typografers Interesse at deltage i politiske Fester med Fane«. F.

Forskelligt.

Sangforeningens Køretur i Søndags havde samlet nogle og halvtres Deltagere. Vejret var godt, Maaltiderne bedre og Humøret bedst.

— I et Foredrag, holdt i Typografisk Forening i Teplitz af Foreningens Læge, udtalte han blandt andet, at Pavser under Arbejdstiden var nødvendig, og at han maatte anbefale, at man hvilede ved Frokost og Vesper. — Ligeledes fremhævede han den sørgelige Kendsgerning, at Forældre og Foresatte gærne satte deres Børn i Bogtrykkerlære, uden paa Forhaand at undersøge, hvorvidt de var skikkede dertil eller ej. Bogtrykkerfaget fordrer nemlig, at Lærlingene maatte være af god Konstitution, dersom de ikke altfor snart skulde faa Symptomer til Tuberkulose.

— En Ildebrand i New-York ødelagde i Maj Maaned 2 Bogtrykkerier, med et Tab af tilsammen 2,600,000 Mark.

— En Redaktør i New-York blev fornylig overfaldet paa Gaden af 2 Kvinder og pisket, fordi han havde omtalt dem paa en mindre honnet Maade i sit Blad.

— »Det typografiske Selskab« i Berlin havde forleden en Udflugt til Charlottenburg, til den dersteds nylig aabnede tekniske Højskole, hvor det af Institutets Bestyrere blev modtaget og vist omkring med stor Beredvillighed. Besøget gjaldt først »Probér-Anstalten«, hvor Papiret bliver undersøgt i videnskabelig Henseende, en Indretning, der i vor Tid, da Papiret bliver saa meget forfalsket, er fuldt tidssvarende og nyttig. Her prøves Papirets Fasthed, Bestanddele etc., Tilsætningen af Lim bliver nøje undersøgt ved dertil anskaffede Apparater og kemiske Hjælpemidler. Bestyrerne forklarede for de Besøgende de forskellige Undersøgelsesmethoder, anskueliggjorte ved Eksperimenter til en bedre Forstaaelse. Fremgangsmaaden sker paa følgende Maade: For at faa undersøgt Papirets Bestanddele opløses det i Vand, hvorefter smaa Dele bringes under Mikroskopet. De nu synlige Former af de enkelte Plantetrevler gør det muligt med Bestemthed at kunne sige, om Massen bestaar af Linned, Bomuld, Græs, Træmasse eller andet. For at undersøge, om Papirets Limning er foregaaet med animalske eller vegetabilske Stoffer, bliver det behandlet med dertil egnede Kemikalier; det samme sker ogsaa naar man skal undersøge, om der i Papirmassen muligvis forefindes Jærnstoffer. Ved Forbrænding udviser Askemængden Papirets Kvalitet. Papir, tilvirket

af godt Linned, skal saaledes ikke indeholde mere end 2 % Aske. Ved en meget simpel Fremgangsmaade kan der udfindes, om Arkene er tilskaarne enten paa langs eller paa tværs af de ved Fabrikationen fremkomne store Ark, noget der ikke er af uvæsenlig Betydning. For at prøve Papirets Styrke, har man en lille kunstig konstrueret Maskine, som gør det muligt nøje at kunne angive den Kraft, som maa til for at faa Papiret til at briste ved at ophænges efter dets Længde. Gode Papirsorter kan taale en Vægt af 7 Kilo, simplere Sorter 5 Kilo og derunder. Til Slutning besaa man den fotografiske Afdeling, hvor Bestyreren viste dem omkring og gav dem en interessant Skildring af Fotografiens successive Fremskridt.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

P. J. G. CRAMER, Stereotypist (»Nationaltidende«).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDT:

C. G. PETERSEN (O. C Olsen & Ko.).

UDELUKKET:

OLE OLSEN fra Kristiania (Lovenes § 5, 2. Afsnit. — »Morgenbladet«).

D'Hrr. Inkassatorer anmodes om, snarest at indbetale Bidragene til 26. Uge inkl. til Hr. Kasserer L. D. Berg, for at Regnskabet kan blive afsluttet i rette Tid.

Til Underretning for de ærede Foreninger, der staar i Gensidighed med »Den typ. Forening«, meddeles herved, at der fra 1. Juli vil blive udstedt **nye Legitimationsbøger** for de fra København bortrejsende Medlemmer af vor Forening. STYRELSEN.

D'Hrr., der har tegnet sig for Bidrag til Typograf VEGNERS Enke, bedes venligst om at indbetale samme, da Regnskabet ønskes sluttet. P. T. HITZ,
»Nationaltidende«.

Til **Trædrejernes Strejke** har jeg endvidere modtaget fra I. Cohens Trykkeri (3. Bidrag) 2.00, Nielsen & Lydiches Tr. 2.30, »Politiken«s Sætteri 1.30, samt til **Forgyldernes Strejke** fra Græbes Tr. (2. B.) 1.15.
Bidrag modtages fremdeles. RUD. BØHM.

Gaver til Bogsamlingen.

Fra nogle Sættere i »Dagbladet«: »Tilskueren«, Maanedsskrift for Literatur, udgivet af N. Neergaard 1884.

Fra Maskinmester V. Holm: Bibelen i Billeder, 230 Tegninger af Gustave Doré, med Tekst af V. Beck.

Typografernes Hjælpekasser.

Under Dr. Ravns Fraværelse er hans Praksis overtaget af Dr. **Beyer**, Hauserplads 16, 2. Sal. Konsultationstid: Kl. 11—2¼. STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

Sommerlokale i »Aahuset« ved Falkoneralléen. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Til Valget af Næstformand, 3 Hovedbestyrelsesmedlemmer, Suppleanter og Revisorer var indsendt 284 Stemmesedler. Til Næstformand valgtes JENS LUND med 186 Stemmer, til Bestyrelsesmedlemmer A. RISOM, O. V. HANSEN og O. G. A. NELSON med henholdsvis 262, 220 og 199 St., til Suppleanter A. L. HEY og O. BECH med henholdsvis 251 og 240 St., til Revisorer, som iaar skulde vælges i Svendborg, JOH. PETERSEN og H. CHR. HANSEN med henholdsvis 246 og 245 St., samt til Suppleant H. P. DITLEFSEN med 245 St. — Derefter var der afgivet 87 St. paa Nelson som Næstformand og 74 St. paa M. Jensen som Bestyrelsesmedlem.

D'Hrr. Lokalforeningsformænds Opmærksomhed henledes paa, at de udsendte Skemaer til Medlemsfortegnelsen skal udfyldes *Søndagen den 5. Juli.*

Aarhus, d. 30. Juni 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

I Fredericia er F. WEISS valgt til Lokalforeningsformand i Stedet for Th. Thomsen.

D'Hrr. Lokalformænd anmodes om snarest muligt — senest 14. Juli — at indsende indeværende Kvartals Regnskab ledsaget af Kvitteringer for havte Udgifter til undertegnede Hovedkasserer for Foreningen.

Fra Januar Kvartal mangler jeg endnu enkelte Regnskaber; hvis d'Hrr. ikke indsender det inden ovennævnte Tid, kan de ikke gøre Regning paa at faa det opført paa indeværende Halvaars Regnskab.

Aarhus, d. 30. Juni 1885. JOH. LUND,
Østergade 27.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Køge, ANDERS NIELSEN (sidst arbejdet i København; »Morgenbladet«).

Bortrejste Medlemmer:

Køge, CHRISTIAN GÜTH (arbejdsløs).
Slagelse, ANTON MARIUS NIELSEN (arbejdsløs).
Nakskov, CHRISTIAN RYDAHL.
Kolding, MARIUS BISTED (arbejdsløs).

Til Typograf Gunst's Enke har jeg til Dato endvidere modtaget følgende Bidrag:

Kallundborg Lokalforening ved Hr. Fred. Holte 6.00, Stubbekøbing do. ved Hr. Kristiansen 3.00, Roskilde do. ved Hr. Knud Nielsen 4.50, Aarhus do. ved Hr. Arnold V. Olsen 59.00, Vejle do. ved Hr. P. C. Kofoed 17.00, fra »Danevirke«s Officin under Mærkerne: Chr. J. 1.00, I. Sch. 1.00, O. Tr. 1.00, L. P. 1.00. — Ialt 93.50. Med det tidlidere indkomne 90.17 ialt 183 67. F. GROTH,

Kolding, d. 29. Juni 1885. »Kolding Folkeblad«.

Rettelse.

I forrige Nr. staar fejlagtig paa 2. S. 2. Sp. 21. Linie f. o.: »Jens Lund vilde som Hovedbestyrelsens Formand meddele osv.«, skal være: »Jens Lund vilde som **Hovedbestyrelsesmedlem** meddele osv.«

Brevkasse.

—*w.* Deres Artikel vilde gøre langt mere Skade end Gavn, dersom vi vilde optage den — derfor maa vi nægte dens Optagelse.

KUNDGØRELSER.

En ung (gift) **Typograf** søger Plads straks eller senere, enten som Avis- eller Akcidenssætter. Billet, mrkt. »Sætter« bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Moderne Skrifter, Indfatninger etc. anbefales af
A. Rasmussen,
Niels Hemmingsensgade 11, København K.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 28. | København, den 11. Juli 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

Udkast til en historisk Skildring.

X.

(Københavnske Bogtrykkere i det 18de Aarhundrede).

Lige i Begyndelsen af det attende Aarhundrede optræder to nye Bogtrykkere i København: WILLADS ALBERTSEN JERSIN, der trykkede Bøger i Tidsrummet 1703—9, og fra 1794 JULIUS FRANTZ KLUG. De antages begge at være døde i Pestens Tid 1711.*)

* * *

OVE LYNOV var en Præstesøn, født i Nærheden af Slagelse. I sin Ungdom følte han Lyst til Bogtrykkerkunsten og kom 1703 i Lære hos Peder Daniel Eichhorn i København. Han blev udlært 1708. To Aar efter blev han Bestyrer af et Staten tilhørende Trykkeri paa Flaaden. Efter tre Aars Forløb forlod han denne Post og købte afdøde Bornheinrichs Trykkeri. 1716—17 var han igen Bogtrykker paa Flaaden, men havde da sit eget Trykkeri. Ved den store Ildebrand i København 1728 blev flere Trykkerier et Rov for Luerne, men Lynovs blev skaanet, da han boede paa Vandkunsten, hvorhen Ilden ikke naaede.

Lynov trykkede flere Bøger paa eget Forlag, men hans Tryk roses ikke og Papiret var simpelt. Han var en Tid Universitetets 2den Bogtrykker og døde 1755.

* * *

1710 var JØRGEN MADSEN VERING Bogtrykker i København og 1713—14 SØREN VERING.

Samtidig med dem var Lybækkeren JOHAN SEBASTIAN MARTINI. Han døde 1720 og hans Enke fortsatte Trykkeriet efter hans Død.

JOHAN CHRISTOPHER BRANDT havde i Aarene 1717—22 et lille Bogtrykkeri i København. Senere flyttede han til Odense, hvor han oprettede et Bogtrykkeri og udgav fra April 1735 et Blad, *Ugenlige Provincial Notifications-Lister*, som udkom med et Kvart- eller et Halvark Oktav ad Gangen.

* * *

Det 1714 oprettede Missionskollegium havde sit eget Bogtrykkeri, hvori der naturligvis især trykkedes Bibler og Salmebøger. Dette Trykkeri var iblandt dem, der 1728 blev Ofre for Ildebranden. Imidlertid var 1727 bleven oprettet et Waisenhus, som blev forenet med Missionskollegiet under en fælles Direktion. Bogtrykkeriet kom nu til at tilhøre Waisenhuset, og paa Biblen af 1732 hedder det: *Trykt i Waisenhusets Bogtrykkeri og paa dets Forlag.* Da Geheimeraad J. L. v. Holstein, som var Formand for disse to Anstalter, ogsaa var Formand for Videnskabernes Selskab, der udgav ikke faa Skrifter, maatte *Waisenhusets Bogtrykkeri* komme til at indtage en ansélig Plads blandt de københavnske Bogtrykkerier.

1795 brændte Waisenhuset tilligemed sit Bogtrykkeri og sin velforsynede Boglade.

De Bogtrykkere, som har administreret Waisenhusets Bogtrykkeri, uden at være Ejere af det, har været:

GOTTHARD FRIDERICH KISEL, 1737—57.
GERHARD GIESE SALICATH 1765—82.
SCHRØDER 1782—88.
CARL FRIDERICH SCHUBART sen. 1788—97.
CARL FRIDERICH SCHUBART jun. 1797.

* * *

PEDER POULSEN NØRVIG var Bogtrykker i København i Aarene 1718—21; han boede i Vimmelskaftet. 1721 rejste han til Bergen, hvor han havde Trykkeri til 1740.

*) Kapp's Buchdruckerkunst. II.

Oraklets Svar.

Naar de gamle Grækere vilde have et godt Raad eller ønskede et Spørgsmaal besvaret, henvendte de sig til Oraklet; de mødte i deres bedste Klæder og med Lavrbærkranse paa Hovedet, og naar de havde ofret til Guddommen, fremsagde Præstinden nogle usammenhængende Ord, som Præsterne saa satte sammen og forklarede.

Naar vi nu til Dags vil spørge Oraklet til Raads, gaar det omtrent til paa samme Maade, med den Forskæl, at nu er det gærne de Lovkyndige, der forklarer Oraklets Svar. Det er jo ikke saa længe siden, at Folkene i den typografiske Verden blev uenige, en Tarifparagraf var bleven borte, og ingen vidste, hvor

den var bleven af; de blev da enige om at sende deres to bedste Mænd hen for at spørge Oraklet, og som de fineste Venner af Verden, Arm i Arm, vandrede O. C. Olsen og Bøhm hen til Oraklet.

Undervejs siger O. C. Olsen: »Hvis vi ikke bliver tilfreds med Svaret, gaar vi til de høje Guder«.

»Ved Zevs!« svarer Bøhm, »det Indfald er ikke tosset; men Oraklet maatte jo være tosset, om det vilde svare paa de Betingelser; saa kan vi jo lige saa godt gaa til de høje Guder straks!«

Og det blev Resultatet. Endnu har Oraklet ikke svaret, og imidlertid faar Hr. Valentin sit »Morgenblad« sat af en lille udsøgt Samling Skruebrækkere, Parasiter, der altid kaster sig over de Fade, ingen ærekær Arbejder vil æde af, og dem vil han nok beholde. Han har selv udtalt om Skruebrækker Sørensen, ogsaa kaldet Berliner-Søren, fordi han i sin Ungdom troede, at Berlin laa paa Fyen, der hvor Faaborg ligger: »Han hjalp mig, da det kneb, det glemmer jeg ham aldrig a'!« Han vil saamænd ogsaa holde sine beskyttende Hænder over Viggo Barnewitz og hans Fæller, saa længe »Morgenbladet« eksisterer, og det bliver vel nok »holdt« et Par Aar endnu. De hjalp ham jo, da det kneb, da Sætterne ikke vilde sætte Avissats efter Bogsættertarif.

Lille Viggo vil jeg dog gærne lægge et godt Ord ind for. Det værste er, at han har samme Navn som et Medlem af vor Forenings Styrelse. Viggos aandelige Evner er ikke misundelsesværdige; det ene Øjeblik græder han som et Barn, det andet raser han som en Bersærk. Politiet har jo allerede to Gange haft ham under Behandling, fordi han overfalder Folk med sin evindelige Bomuldsparaply. Og nu har han i Skruebrækkernes Værns Organ skrevet sit Navn under en halv Snes Linier Vrøvl, som han hverken selv har lavet eller kan forstaa. I Bogtrykkeriet i Tivoli, der ogsaa er en Skruebrækkerrede, blev han sagt op hver anden Uge, men hver Gang gav han sig til at græde, saa Fru Rasmussen blev blød om Hjærtet. Nu styres Tivolitrykkeriet af Nr. 105 (sidste Nr.) i »Ny typ. Forening«, CHRISTEN JENSEN, og et forhenværende Medlem af »Dansk typ. Forening«, WADUM.

Valentin beholder altsaa det Andemad, der flød ind i hans Trykkeri, da Typograferne forlod det. Men hvad saa? Er Sagen dermed afgjort? Der er mange, der gærne ønskede dette Spørgsmaal klaret, hvis det for Tiden er den ærede Redaktion muligt.

KALKAS.

Spørgsmaal. Har Redaktøren, resp. Formanden, Ret til at tilbagevise Optagelsen af en Artikel i vort Blad, naar den efter hans Mening ikke egner sig? E. B.

Svar. Vist ikke, nej! Det vilde være en køn Historie, om Redaktøren vilde være saa dristig at have en Mening om, hvad der egner sig til Optagelse i Bladet. Redaktøren er *forpligtet* til at optage *Alting*, selv om det skulde være nok saa umodent og meningsløst skrevet, at »Gud sig maa forbarme« — *Retten* til at bedømme en Artikels Kvalitet tilkommer ene og alene vedkommende Forfatter. Ligeledes er Redaktøren *forpligtet* til at optage en Artikel uden mindste Forandring, thi Forfatteren bærer jo ved sit Mærke (som oftest kun et enkelt Bogstav) Ansvaret for dens Indhold, derimod har Redaktøren *Ret* til at lade sig skælde Huden fuld, naar en Artikel tilfældigvis ikke skulde falde i Læsernes Smag, eller han kan ogsaa faa Lov til at lade sig sætte i Brummen, dersom en Artikel, der t. Eks. er mærket med et enkelt Bogstav, uheldigvis skulde forsynde sig imod Presseloven, thi den *ansvarhavende* Redaktør er jo ikke andet end en — »*Straamand*« uden Mening! *O sancta simplicitas!* REDAKTIONEN.

Den typografiske Forening.

D'Hrr. Inkassatorers Opmærksomhed henledes paa følgende Bestemmelser:

Ved et Medlems Afgang fra det Trykkeri, hvor han sidst har arbejdet, udfylder Inkassatoren en Kvitteringsseddel, hvoraf det ses, at Vedkommende har betalt sit Kontingent til Foreningen, og for saa vidt han ogsaa er Medlem af »Typografernes Hjælpekasser«, ligeledes Kontingentet til disse. Saafremt Inkassatoren for Foreningen ikke samtidig er Inkassator for »Hjælpekasserne«, underskriver ogsaa denne sidste Kvitteringssedlen. *Man bedes for Fremtiden altid benytte de Blanketter*, som vil blive omdelt i disse Dage.

Naar et Medlem kommer fra et andet Trykkeri, maa Inkassatoren straks afkræve ham Kvitteringssedlen. Ligeledes maa Inkassatoren forlange af de Medlemmer, der kommer fra en gensidig Forening, at de uden Ophold afleverer deres Legitimationsbog enten til Formanden eller til Kassereren, samt at de allersnarest *(for »Dansk typ. Forening«s Medlemmers vedkommende inden 5 Dage efter Ankomsten)* melder sig hos Kassereren for »Typografernes Hjælpekasser«, N. HANSEN, St. Købmagergade 46 eller Korsgade 24.

Bliver et Medlem arbejdsløs, maa han medbringe Kvitteringssedlen til Kassereren, der udsteder en Blanket, som paategnes af Inkassatoren, hvorefter Formanden *i Henhold til Kassererens og Inkassatorens Angivelser* anviser Understøttelsen til Udbetaling. Navnlig gøres d'Hrr. opmærksom paa den Passus paa de nye Blanketter, at vedkommende ikke selv har forskyldt sin Arbejds-

løshed, idet denne Omstændighed i Følge Regulativets § 1 udelukker fra Nydelsen af Arbejdsløshedshjælpen.

Med Hensyn til Kontingentets Indbetaling kan det ikke noksom indskærpes, at saadant maa ske hver 4de Uge, og bør ikke udsættes, fordi et eller andet Medlem resterer med sit Kontingent. Udebliver en Inkassator i Fremtiden længere end 14 Dage efter Indbetalingsterminen, vil Styrelsen sé sig nødsaget til at give vedkommende Personale Underretning desangaaende. Enkelte Inkassatorers Uefterrettelighed i denne Henseende har skadet saa vel Foreningen som Medlemmerne. — Medlemmernes Navne bør paa Afregningslisten skrives i alfabetisk Orden.

Ved et Medlems paatænkte Bortrejse herfra Byen bedes Inkassatoren gøre ham opmærksom paa, at han maa kunne dokumentere, at han har opfyldt sine Forpligtelser saa vel til Foreningen som til »Hjælpekasserne«, hvorefter Kassereren, Hr. L. D. Berg, udsteder Legitimationsbogen; forsynet med denne henvender vedkommende sig derefter til Formanden, der i Henhold til Lovene anviser Rejsehjælpen.

Overholdelsen af foranstaaende Bestemmelser vil spare saavel Medlemmerne som Kassereren og Formanden for meget unyttigt Tidsspilde. Styrelsen.

Udmeldte:

P. B. le Fevre, da han er overgaaet til en anden Livsstilling.
H. P. Jensen.

Til **Trædrejernes** Strejke har jeg endvidere modtaget følgende Bidrag: I. Cohens Bogtr. (4. Bidrag) Kr. 2.05, Nielsen & Lydiches do. (2. B.) 2.30, samt til **Forgyldernes** Strejke fra Græbes Bogtr. (3. Bidrag) 1.20.

Til Musiken ved Grundlovsfesten er indkommet: »National-Tidende« 5.00, »Gustav« 0.25, Jørgensen & Ko. 0.75, Bagge 1.10, S. L. Møller 1.50, Græbe 2.76, »Dagbladet« 1.30, Th. L. 0.25, C. F. & C. C. 0.50, I. Cohen 5.40, »Politiken« 2.50, »Social-Demokraten« 2.50, Trier 2.50, Nielsen & Lydiche 4.60, »Avisen« 1.25 — ialt Kr. 32.16, hvilket Beløb er blevet afleveret til H. P. Rasmussen.

At Kvitteringen for disse Bidrag fremkommer saa sent, er begrundet i, at jeg først i Lørdags modtog Restbeløbet.

Rud. Bøhm.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Bortrejste Medlemmer:

Nykøbing, Julius Rasmussen, rejser dog foreløbig ikke i Faget.
Faaborg, L. Chr. Nielsen til Odense, arbejdsløs.

Brevkasse.

»*Typ. Meddelelser*«, Kristiania: Tak, vi forstod det meget godt og haaber fremtidig at kunne erhverve os Deres Tilfredshed i saa Henseende.

Flere Pladssøgende. Næppe i de første 6 Uger; her i Byen er for Øjeblikket 25 à 30 Arbejdsløse.

Hovedbestyrelsen, Aarhus. Slutningen kom for sent.

KUNDGØRELSER.

En akkurat og hurtig Akcidenssætter, der er kendt med nyere Ornamenter, kan faa Plads i et mindre Akcidenstrykkeri. Billet, mrkt. „Akcidens", modtager dette Blads Kontor.

Maskintrykkeriet.

En dygtig, ugift Maskintrykker kan **straks** faa en god fast Plads i et Provinsbogtrykkeri. Billet, mrkt. Nr. *1616*, bedes indlagt hos Aug. I. Wolff & Co.s Annoncebureau, Skindergade 2, København.

Fortegnelse over „Dansk typografisk Forening"s Medlemmer den 5te Juli 1885.

P. betyder Principal. M. Vedkommende aftjener sin Værnepligt. S. at han er syg. A. at han er uden Arbejde. * Lokalforenings Formand.

Aalborg.

Andersen, A. W.
Andersen, N. P. B.
Bang, Aug.
Christensen, Alfred.
Christensen, N. L.
Dein, J.
Eilersgaard, Jul.
Eye, Georg.
Gundersen, Martinus.
Hansen, J. M.
*Hansen, J. P. (P.)
Larsen, Anth.
Larsen, Carl.
Lautherborn, A. F.
Madsen, Theodor.
Møller, Jens.
Odense, Chr. G.
Olsen, Laurits.
Olsen, Thorvald.
Schølin, Emanuel.
Staudt, Frants.

Aarhus.

Andersen, Th. A.
Andersen, S. C.
Bech, Otto Chr.
Bech, L. (P.)
Becher, Th. P.
Benzin, J. S. Vilhelm.
Bjørnbak, (P.)
Christensen, Peter.
Christensen, Aug. (M.)
Christiansen, L. N.
Elmquist, K. (P.)
Geertsen, Marius.
Hey, A. L.
Hansen, O. V.
Hansen, Ludvig H.
Hansen, Carl (Silkeborg)
Hygom, H. F.
Jensen, Michael.
Jørgensen, P.
Jensen, Harald (P.)
Jessen, Hans.
Jensen, A. K. (P.) (S.)
Jeppesen, Alb. (Silkeborg)
Knudsen, Lauritz.
Knudsen, Christen.
Langmack, Julius.
Lund, Jens.
Lind, H.
Lund, Johan.
Laursen, Christian.
Lorentzen, L.
Laursen, Johan.
Marott, Emil.
Mammen, Harald.
Møller, S.
Mørup, Niels.
Nielsen, Alfred Peter (Silkeborg).
Nielsen, S. Leth-
Nelson G. A. O.
Olsen, Hans Peter.
*Olsen, Arnold Vald.
Olsen, O. Marcus.
Olesen, O. Møller-, Odder.
Petersen, Johan.
Peterson, C. W.
Petersen, R. P.
Risom, A.
Rydahl, Christian.
Schibye, Sophus (P.)
Stecker, J.
Svendsen, Ludvig A.
Schibye, Peter.
Thrue, Th. (P.)
Therkildsen, Rogata.
Weber, A. G.
Østergaard, F. C. Chr.

Assens.

Auener, Holger.
*Clausen, N. Chr.
Engsig-Karup, F. (P.)

Faaborg.

Andersen, C. J.
Deichmann, L. B. (P.) Assessor, Redaktør.
Petersen, N. J.
*Petersen, F.
Rasmussen, J.

Fredericia.

Christensen, Jac. (P.)
Hald, Jesper (M.)
Hansen, Jens (M.)
Hansen, H.
Holst, Chr.
Rasmussen, L. (M.)
Thomsen, Th.
*Weiss, Fr.

Hillerød.

Andersen, Joh.
Berg, C. (P.)
Christophersen, R.
*Claudi, Chr.
Güth, Carl.
Hansen, L.
Hansen, N.
Hanson, Chr. (P.)
Jonassen, J. P. (Lyngby)
Lund, H.
Nielsen, H. Chr.
Poulsen, Joh.

Holbæk.

Bigum, Julius, A.
Bønnelycke L. (P.)

Christensen, Carl Fred.
Christensen, Carl Henrik.
Clausen, Aug.
Hansen, Conrad (P.)
Hansen, Nic. S. (M.)
Jacobsen, M. Chr.
Jacobsen, Jens P.
Krebs, Julius (P.)

Nykøbing.

Larsen, Carl.
*Lund, Carl.
Lund, Martin.
Nielsen, Anthon E.
Petersen, Carl Chr.
Rasmussen, Kr.
Siiger, C. T.
Sørensen, Jacob.

Holstebro.

Frederiksen, A.
Hestbech, M. S. (P.)
Holm, D. C.
Jensen, C. W. H.
Jensen, Th.
*Kjærsgaard, Chr. F.
Welsch, V. F. (P.)

Horsens.

Backhausen, A. (P.)
Bergmann, P.
Daugaard, P.
Dahlsen, J. F. A.
Fogh, H. (P.)
Hansen, L. P. Winther-.
*Hertz, Chr.
Holst, P. J.
Hjorth, N.
Jørgensen, Arn. (P.)
Langkjær, H.
Larsen, L. P.
Lassen, Th.
Mortensen, N.
Rosenstand, U.
Walther, Th.

Hjørring.

Andersen, F. E.
Berschke, Valdemar.
Christensen, C. P.
*Glotz, Carl.
Helmig, F. J.
Nielsen, N. J.
Sørensen, Chr. P.

Kallundborg.

*Holte, Fred.
Jensen, Oluf.
Madsen, Ad.
Møller, H. C. M.
Sørensen, P.

Kolding.

Brehmer, H.
Davidsen, N.
Eppler, J.
Føns, R.
*Groth, F.
Hvidtfeldt, P.
Iversen, P.
Jørgensen, K. (P.)
Kabisch, H.
Knudsen, C.
Korsbang, H.
Laer, Th. v.
Lindballe, J.
Lund, P. P.
Løye, J. P.
Møller, B. (P.)
Petersen, E. R.
Petersen, Tork.
Petersen, U.
Raben, H. P.
Rasmussen, H. F.
Schjern, M.
Schmidt, S.
Schou, T.
Sjodt, H.
Sørensen, E. (P.)
Sørensen, K. H. (M.)
Thuge, D.
Thuesen, Ph.

Køge.

Andersen, A. P. Chr.
Frantzen, Joh. P.
Jensen, Vald.
*Larsen, H. Th. A.
Nielsen, Anders.
Opffer, Fr. (P.)
Petersen, Knud Kjær.
Rasmussen, Ole (S.)
Sørensen, Svarre (P.)

Middelfart.

Gemynthe, H.
Johansen, Enevold S.
*Madsen, Claudius, (P.)

Kapitain.

Madsen, D. G. G. Lichtenberg-, Kasserer.

Nakskov.

Carlslund, A. J. F.
Gunnarsen, A. B.
*Hansen, Alfr.
Hansen, Marius.
Pedersen, Joh.
Petersen, N. Th. (P.)
Sørensen, Carl J.

Nestved.

Frantzen, Thyge (Stege).
Hansen, Otto V.
Jensen, Jakob.
Jensen, Louis.
Jørgensen, Ferd. (M.)
Matzen, Lauritz.
Olsen, Ludvig.
Olsen, Marinus.
Olsen, Otto.
Petersen, Regnar (P.)
Petersen, Victor.
Preuss, Eugenius.
Rolsted, Niels P.
*Schwartz, A.

Nykøbing p. F.

*Christiansen, L. P.
Henrichsen, H. P., Maribo.
Jensen, H. P. (M.)
Jordan, Aage (P.)
Nielsen, Bernh. (M.)
Nielsen, Mikkel, Maribo.

Nykøbing p. M.

Fog, H. (P.)
Lund, V.
Nielsen, A. (P.)
*Nielsen, C.
Petersen, K.

Odense.

Anderschou, H.
Andersen, Jul.
Christensen, C. J. C.
Christensen, H. P.
Crone, A. V. V.
Dister, J. C.
Dreyer, J. C. (P.)
Erichsen, P. L.
Erlandsen, J. A. M.
Hansen, L. F.
Horstman, K. V.
Hunderup, Ivan (A.)
Ibsen, Jul.
Jensen, P.
Jeppesen, H.
Jørgensen, J.
Kjersgaard, Johan.
Madsen, L.
Martens, E.
Milo, Chr. (P.)
Nielsen, Chr.
Nielsen, E. E.
Nielsen, G.
*Petersen, Anth.
Petersen, H. C.
Petersen, H. S. M.
Petersen, Vilh.
Prøvensen, J.
Rasmussen, Chr.
Rasmussen, Ferd.
Rasmussen, Hannibal.
Rasmussen, R. P. C.
Schou, L.
Søfeldt, J. F.
Sørensen, Christen (M.)
Thillerup, Fr. (P.)
Tiedje, Alfr.
Warberg, H.

Randers.

Andersen, C.
Bang.
Bekker.
Berg, Chr.
Claussen, W.
Christensen, A.
Elmenhoff, S. (P.)
Enevoldsen, P.
Hansen, H.
Hansen, M. L.
Jensen, N.
Jacobsen, R. L. V.
Jochumsen, A.
Kessler, A.
Nielsen, Chr. (P.)
Nielsen, Ferdinand.
Petersen, Chr., Faktor.
Petersen, J.
Rye, C. Jensen (P.)
Rasmussen, C. A., Hobro.
Sørensen, A.
Ungermann, J.
*Westermann, A.
Waldum, A.

Ribe.

*Andersen, C. F. A.
Heise, Ernst.
Jensen, Fred. F.

Ringkøbing.

Andersen, M. C.
Breinholt, P.
Hansen, S.
Hansen, Rud.
Lind, Carl (P.)
Mikkelsen, Harder.
Petersen, Carl.
Rasmussen, A.

Ringsted.

Hermansen, T. A.
Jensen, N.
Jensen, R. P. (P.)
*Johansen, S. K.
Jørgensen, H.
Larsen, L. P.
Lumbye, F. C. C.
Mikkelsen, M.

Rudkøbing.

Hintze, Olaf Rye.
Høeg, F. J. (P.)
*Høgsted, Hugo.
Lohmann, Georg A.
Rasmussen, Jacob C. Chr.

Skive.

Andersen, Soph.
Hansen, Jørgen.
Jensen, A.
Jensen, L. (P.)
Jensen, M. (P.)
*Pedersen, L.
Søndergaard, P.

Slagelse.

Abrahamsen, V.
Bressendorf, C.
Melberg, Em. G. (Korsør).
*Melhede, H.
Nielsen, Chr.
Olsen, A.
Olsen, C.
Olsen, O. E.
Uhrbrand, C. (A).
Uhrbrand, Johs.

Sorø.

*Faxholm, A. M.
Haüser, F. (P).
Møller, E.
Rasmussen, Herman (M).
Røder, Chr. F.

Stubbekøbing.

Hansen, Karl.
*Kristiansen, Karl.
Slengerik, C.

Svendborg.

Andersen, Ærø (P.)
Assam, Max (P.)
Assam, Jens.
*Ditlefsen, H. P.
Hansen. Edv. Emil Peter.
Jensen, Carl Fred. Vilh.
Johansen, J. P.
Madsen, H. C.
Olsen, Andreas.
Petersen, G. (P.)
Petersen, Joh.
Poulsen, Joh.
Thejll, O. O. C.

Thisted.

Aaberg, M. (P.)
*Behr, A.
Jensen, I. Chr.
Ludvigsen, Jul.
Møller, S. H. (P.)
Rasmussen, Henr. (P.)
Rasmussen, Alfr.

Varde.

Bølling, A., Redaktør (P.)
*Hansen, H. P.
Schiøtt, Frantz.
Stampe, R.

Vejle.

Frederiksen, M.
Hansen, H. C. E.
Hertz, W. (P.)
Jensen, N. (P.)
*Kofoed, P. C.
Lange, H. C. H.
Neess, Wilh.
Nielsen, Jens.
Rasmussen, J. A.
Udbye, N.

Viborg.

Backhausen, F. V.
Ehlert, Chr.
Gottschalk, C. C.
Hansen, H.
Møller, O.
*Nielsen, J.
Nielsen, Th.
Sørensen, M.

Rejsende Medlemmer.

Christensen, N. C. L.
Ditlefsen, Chr.
Hansen, Esben.
Hansen, Henrik.
Hansen, Ludvig.
Nielsen, A. M.
Nielsen, L. Chr.
Petersen, C. A.

Udmeldte Medlemmer.

Backhausen, S., Aarhus.
Jespersen, P. J., Aalborg.
Louw, F. J., Slagelse.
Sellberg, Kr., Stege.

Udslettede Medlemmer.

Madsen, M. C., Ringkb.
Timm, Carl, Aarhus.

Døde.

Gunst, K., Kolding.
Hansen, F. W., Odense.
Helmig, R., Hjørring.
Kjeldskov, Hakon,

Nakskov.

Petersen, Olaf, Næstved.

Medlemslister ere endnu ikke modtagne fra: Helsingør, Nyborg, Roskilde og Skanderborg.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: Rud. Bøhm, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. Truelsen. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 29. | København, den 18. Juli 1885. | 12. Aargang.

Alexander Waldows Jubilæum.

Den 14. Juni fejrede Bogtrykker og Forlagsbog-handler ALEXANDER WALDOW 25 Aarsdagen for sit Bogtrykkeris Oprettelse. Alexander Waldow er et Navn, der er godt kendt i hele Bogtrykkerverdenen, og den Udvikling, Bogtrykkerkunsten har faaet i de sidste 25 Aar, har Waldow en væsenlig Del i, navnlig ved Udgivelsen af typografiske Fagskrifter, som har vunden fortjent Anerkendelse ogsaa udenfor Tyskland.

Alexander Waldow er født i Stolp i Pommern den 5te Februar 1834, og kom 1850 i Lære hos C. C. Meinhold & Søn i Dresden. Efter at have udlært arbejdede han som Akcidenssætter paa de anseligste Bogtrykkerier i Dessau, Leipzig, Frankfurt a. M. Den 14. Juni 1860 aabnede Waldow det Trykkeri i Leipzig, hvorfra er udgaaet en Mængde af de smukkeste typografiske Arbejder, man kender.

I Aaret 1862 begyndte Waldow sin Virksomhed som Fagskriftforfatter med Udgivelsen af »Taschenagenda für Buchdrucker«, en Notitskalender med en typografisk-teknisk Opsats som Tillæg. Da denne lille Bog vandt særdeles Bifald, iværksatte han en Plan, han længe i Tankerne havde syslet med: han begyndte paa Udgivelsen af »Archiv für Buchdruckerkunst«, et Fagblad, der endnu staar i sin skønneste Blomst.

Ved Siden af Arkivet udgav Waldow i de følgende Aar en Række værdifulde faglige Værker, af hvilke især skal fremhæves: »Die Buchdruckerkunst in ihrem technischen Betriebe« og »Encyklopädie der graphischen Künste«, ligesom han ogsaa paa sit Forlag udgav mange andre typografiske Fagskrifter af andre Forfattere.

Typografiske Prisopgaver.

Hos vore Kolleger paa den anden Side Sundet hører man dog en Gang imellem om typografiske Prisopgaver. For nylig havde Redaktionen af »Tidning för boktryckarkonst« udsat to Præmier for Akcidenssætning. 1ste Pris, 50 Kr., blev ikke tilkendt nogen, Typograf A. FRIBERG i Centraltrykkeriet i Stockholm fik 2den Præmie, 25 Kr.

Vexiö typografklub havde udsat 3 Pæmier for Sætningen af et Adressekort, nemlig 3, 2 og 1 Kr.

Nu indbyder »Typografiska föreningen« i Stockholm Typograferne i Sverig, Norge og Finland til at deltage i en typografisk Prisopgave. Omkostningerne er bragt til Veje ved frivillige Bidrag. Opgaven er her et Bogomslag med Rygtitel og — hvis Sætteren selv ønsker det — Bagside. Titlens Indhold og Størrelse er nærmere angivet, og de Typografer, der vil deltage i Konkurrencen, kan altsaa sætte Omslaget i det Trykkeri, hvori de arbejder, og indsende Aftryk til Bedømmelseskomiteen.

* * *

Der er ikke Spørgsmaal om, at slige Opgaver har stor Indflydelse paa det typografiske Fag, idet de, der tilkendes de udsatte Priser, publiceres og det smagfulde og geniale derved forklares; der kan altid læres noget derved, og vindes Fasthed, hvor der nu er Famlen. De Bogomslag — for at holde os til en enkelt Del af Faget — der stadig udkommer fra de forskellige Bogtrykkerier, vil man nødig kritisere, dels fordi man nødig vil saare sine Kolleger og dels fordi i Reglen en bestemt Sætter paa hvert Trykkeri sætter alle Titler og navnlig Omslagene; men et Omslag, der er bestemt til at konkurrere, maa man kritisere offenlig, og i en saadan Konkurrence kan ogsaa de Sættere deltage, som ikke til Hverdagsbrug bliver betroet at sætte et Bogomslag, men som maaske mangen Gang skjuler et Talent, de ikke har faaet Lejlighed til at vise.

Der er en Gang her i Bladet, for et Par Aar siden, løst henkastet en Opfordring til en lignende Prisopgave, men maaske lidt uklart. Kunde imidlertid disse Bemærkninger give et Stød til, at en saadan Konkurrence kom i Stand her hjemme, vilde den vistnok blandt de danske Typografer blive modtaget med Interesse, tilmed da en saadan, saa vidt jeg véd, ikke tidligere har fundet Sted her hjemme.

A.

—ᔓ—

En virkelig Tildragelse.

—::—

»Jeg læste i Morges en Artikel af ham, der skriver under Mærket en Paragraf mellem to Tankestreger«.

Den Mand, der gjorde denne Bemærkning læser meget — han er Skuespiller.

Jeg maatte tilstaa, jeg havde aldrig lagt Mærke til det Mærke.

»Jo vist saa! det er jo ham, der skriver de fleste Artikler«. Saa fik han fat i Bladet og viste mig, at Mærket stod flere Steder deri.

»Ja—a, men det skal ikke være noget Mærke; det skal være en Streg, der skiller Overskriften fra Teksten.«

»*Skal* være!« gentog han; »men man kan jo se, hvad det *er!* Det synes jeg da ikke er kønt!«

Jeg synes det virkelig heller ikke. Ingen af disse af Tankestreger, o'er, Paragrafer, Parantheser, Kors og Stjærner hjemmelavede Streger er kønne, og de tyder mere paa Fattigdom i Sætteriet end paa Opfindsomhed hos Sætteren, selv om ogsaa en enkelt Læser, der læser Stregen med, kan falde i Beundring over, at man kan lave saadanne kunstige Streger af Tegn og Bogstaver. Jeg har aldrig kunnet begribe, at en Sætter kunde finde Fornøjelse i at pille saadan noget Pilleri sammen. Og tænk om disse barokke Kompositioner gik over i vore Bøger! —o—

——+·+——

Korrespondance.

Aarhus Lokalforenings ordinære Generalforsamling afholdtes Tirsdagen den 14de Juli, Aften Kl. 8, med følgende Dagsorden:

1) Regnskabets Fremlæggelse til eventuel Godkendelse.

2) Et Forslag fra ANTHON PETERSEN i Odense:

»Hovedbestyrelsen opfordres til at søge Gensidighedsforholdet med »Den typografiske Forening« i København omordnet saaledes, at hver Forening selv kommer til at bære de Udgifter, som dens rejsende Medlemmer forvolde den gensidige Forening«.

3) Klage fra et Medlem paa Grund af, at han er nægtet Rejseunderstøttelse.

Til Dirigent valgtes A. OLSEN.

Punkt 1. Regnskabet cirkulerede, hvorefter det godkendtes.

Punkt 2. A. OLSEN (Lokalforenings-Formand) meddelte, at Forslaget var sendt hertil med Anmodning om at lade det sætte til Afstemning i Lokalforeningen, for at det deraf kunde ses, hvorledes Stemningen var for det. H. LIND foreslog, da dette var en Sag af stor Betydning, at stille Forslaget til Afstemning paa de forskellige Trykkerier, hvorved man fik det bedste Udtryk for Sagen. S. MØLLER: Tanken er, at søge, at den ene Forenings Medlemmer ikke ligger den anden til Byrde, hvilket den københavnske for Tiden gjorde. Det er dette, vi maa sikre os imod, hvorfor han vilde anbefale Forslaget fra Odense. JOH. LUND (Hovedkasserer) oplyste, at der for Tiden var en Masse Rejsende fra København. Der var saaledes Lokalforeninger, hvortil der i Løbet af ganske kort Tid var ankommen 10—11, saa at der maatte rekvireres Penge fra Hovedbestyrelsen, og der kunde maaske komme Tider, hvor Antallet blev øget. L. CHRISTIANSEN var af den Formening, at Medlemmer, der virkelig interesserede sig for Foreningen, absolut maatte stemme for Forslaget. Som Ordningen nu er, led vor Forening jo Tab, og naar Foreningen lider Tab, da lider ogsaa det enkelte Medlem. Københavnerne vilde maaske sige, at det var ukollegialt at stemme for det, men han vilde saa spørge, om det ikke var ukollegialt overfor Provinskollegerne at stemme imod det. Han anbefalede sluttelig Forslaget paa det varmeste. — Det vedtoges derefter, som af H. Lind foreslaaet, at lade Forslaget blive stillet til Afstemning paa de forskellige Trykkerier i Lokalforeningen.

Punkt 3. A. OLSEN oplyste, at han i Følge Lovenes § 40 ikke var berettiget til at yde et Medlem Rejseunderstøttelse, som var opsagt paa Grund af, at han ikke passede sit Arbejde, hvilket han havde meddelt Vedkommende, som efter denne Erklæring nægtede at gaa til Trykkerierne med Paategningslisten. Vedkommende Medlem paastod sig derimod, i Følge Lovenes § 44, berettiget til Understøttelse og opfordrede A. Olsen at lade Sagen afgøre ved en Generalforsamling. A. Olsen havde derefter *imod Forbehold* udbetalt ham Rejseunderstøttelse, og han vilde nu henstille til Generalforsamlingen at afgøre denne Sag. Der udspandt sig nu en meget skarp, langvarig og vidtløftig Diskussion angaaende denne Sag, som jeg dog, paa Grund af dens Omfang og maaske ogsaa dens Beskaffenhed, ikke skal komme ind paa. — Sagen sattes derefter til Afstemning, hvorved det med 8 Stemmer mod 6 vedtoges at yde Understøttelsen. Flere undlode at stemme.

Aarhus, den 15. Juli 1885. L. N. CHRISTIANSEN.
Sekretær.

Slagelse, den 15de Juli 1885.

Paa en Generalforsamling i den herværende Lokalforening i Gaar Aftes forelaa til Forhandling følgende af Odense Lokalforening omsendt Resolution:

»Hovedbestyrelsen opfordres til at søge Gensidighedsforholdet med »Den typografiske Forening«

i København omordnet saaledes, at hver Forening selv kommer til at bære de Udgifter, som dens rejsende Medlemmer forvolder den gensidige Forening«.

Af den derpaa følgende Diskussion fremgik det, at der blandt Medlemmerne var fuldstændig Enighed angaaende det heldige i en Omordning af Gensidighedsforholdet mellem de to Foreninger, men der fremkom tillige fra flere Sider Udtalelser om, at Resolutionen i den foreliggende Affattelse syntes noget ubillig over for »Den typografiske Forening«, og da der derhos oplystes, at der i Følge tidligere Udtalelser fra Hovedbestyrelsen alt var gjort Skridt til at søge Gensidighedsforholdet omordnet, vedtog man enstemmig at tilstille Odense Lokalforening følgende Skrivelse:

Til Odense Lokalforening.

Da Slagelse Lokalforening er af den Formening, at Hovedbestyrelsen for »Dansk typografisk Forening« og Bestyrelsen for »Den typografiske Forening« allerede har gjort indledende Skridt til en for vor Forening heldigere Ordning af Gensidighedsforholdet, stiller den sig afventende over for disse Forhandlingers Resultat og finder som Følge deraf ikke Anledning til paa det nuværende Tidspunkt at afgive bestemt Votum med Hensyn til den fra Odense Lokalforening tilstillede Resolution.

Slagelse Lokalforening d. 14de Juli 1885.

H. MELHEDE,
f. T. Formand.

Man vedtog dernæst at tilstille »Typ.-Tid.« ovenstaaende for mulig derved at fremkalde en Udtalelse fra Hovedbestyrelsen angaaende det Standpunkt, hvorpaa Forhandlingerne om Gensidighedsforholdets Omordning for Tiden befinder sig. X.

Fredericia, den 12. Juli 1885.

Paa en Generalforsamling, som Fredericia Lokalforening afholdt Fredag den 10. Juli stemte samtlige Tilstedeværende (5) Nej mod den af Odense Lokalforening fremsendte Resolution. Følgende Resolution vedtoges derpaa enstemmig:

»Naar Forsamlingen stemmer imod den af Odense Lokalforening fremsendte Resolution, er det ingenlunde fordi den ansér den nuværende Ordning af Gensidighedsforholdet mellem »Dansk typografisk Forening« og »Typografisk Forening« i København for tilfredsstillende, men fordi den ønsker, at Hovedstyrelsen skal have frie Hænder til at søge Gensidighedsforholdet mellem de nævnte Foreninger ordnet paa en mere tilfredsstillende Maade. W.

København, den 13de Juli 1885.

Da jeg har hørt, at det Rygte er udspredt, at jeg skulde have taget Arbejde i »Morgenbladet«, skal jeg ikke undlade at meddele, at det ikke er mig, men en norsk Typograf ved Navn OLE OLSEN, der har ladet sig engagere som *Skruebrækker* i »Morgenbladet«.

F. O. OLSEN,
f. T. hos M. Lazarus.

Rettelser.

I »Typ.-Tid.«s sidste Nr. i Listen over »Dansk typ. Forening«s Medlemmer finder jeg mig opført som Principal, hvilket er urigtigt og derfor bedes rettet.

Aarhus, den 14. Juli 1885. HARALD JENSEN.

Hr. H. P. LASSEN, Næstformand for »Ny typografisk Forening«, meddeler os, at den af Kalkas i forrige Nr. omtalte JENSEN, der har taget Arbejde i det blokerede Volkersenske Trykkeri i Tivoli, er bleven udelukket af nævnte Forening, ligesom man ogsaa har meddelt Trykkeriets Ejerinde, at ingen af nævnte Forenings Medlemmer maa tage Arbejde der, saalænge Tarifen ikke er bleven anerkendt af hende. Vi tager med særlig Fornøjelse Notits af denne Rettelse. RED.

Forskelligt.

Redaktøren af »Vort Arbejde«, Hr. Bogtrykker H. CHR. KNUDSEN, der indtil for kort Tid siden har været Formand for »Den typografiske Forening« i Kristiania, opholder sig i disse Dage her i Byen. Da han i Aften vil aflægge et Besøg i Sommerlokalet, var det heldigt, om ret mange Kolleger vilde give Møde for at hilse paa ham.

— **Emblemer.** For de Kolleger, der tilhører den socialistiske Retning, vil det maaske være af Interesse at faa at vide, at Hr. Typograf HAMMERICH har ladet forfærdige Emblemer til Brug for de socialistiske Arbejdere. De er lavet i Form af et rødt Flag med Inskriptionen: »Frihed, Lighed, Broderskab«, og er af Nysølv, forsølvet og emailleret. Prisen er 65 Øre pr. Stykke; da 10 pCt. af Salgsprisen er bestemt til Smedenes og Maskinarbejdernes *Lock-out,* vil maaske mange Kolleger skynde sig med at anskaffe sig dette nydelige lille Emblem.

— »Den typografiske Forening«s Emblem savner efter mange Medlemmers Mening en ydre Prydelse; dette Savn har en Galanteriarbejder søgt at afhjælpe ved at forfærdige en Roset dertil, som han leverer for

den billige Pris af 15 Øre. En Prøve er at sé hos Formanden, der ogsaa modtager Bestillinger.

— **Sommerudflugt.** Firmaet Brødrene HORNUM gav i Lørdags en Skovtur for deres Trykkeripersonale. Deltagerne var bleven enige om at vælge Helsingør. Dagen tilbragtes under *ualmindelig* Jubel og Lystighed. Hjemturen ad Strandvejen foregik i en »løftet Stemning«. —n.

Den typografiske Forening.

Kolleger!

Atter har en Del Kapitalister gjort Forsøg paa at berøve deres Arbejdere den Foreningsfrihed, der i Følge Grundloven er hjemlet dem; atter har man bragt i Anvendelse et Middel, som af enhver Rettænkende vil blive tilbagevist med Afsky, nemlig at kaste Hundreder af flittige Arbejdere paa Gaden, fordi nogle af deres Kolleger forlanger en Forbedring af deres Løn med 2 Øre i Timen! Det er en yndet Sport for d'Hrr., hvis Moralitet sidder i Pengeposen, at drive Hundreder af Arbejdere i Nødens Arme, blot fordi d'Hrr. vil være uindskrænkede Herskere og fordi de ikke vil anerkende, at Arbejderne har en uafviselig Ret til at være medbestemmende ved Fastsættelsen af Lønningsvilkaarene.

Kolleger! Enhver af Eder vil allerede kende det brutale Slag, som Fabrikantforeningen i Jærn-Industrien har ført imod »Smede- og Maskinarbejdernes Forbund«, idet man har forlangt af dettes Medlemmer, at de skulde udmelde sig af Forbundet. Vi, der selv en Gang har været udsat for en saadan Fordring, véd, hvad det vil sige, at sé den Bygning ødelagt, som Arbejderne har oprejst til Værn for dem og deres Interesser. Vi vil derfor ikke tøve med at yde vore Brødre i »Smede- og Maskinarbejdernes Forbund« al den Støtte, som vi med vore smaa Midler og under den tilstedeværende arbejdsløse Periode er i Stand til at yde. Vi er overbevist om, at enhver ærekær Typograf, lige meget hvilken Anskuelse han ellers maatte hylde, vil føle Fabrikanternes Slag som rettet imod sig personlig, og at man derfor af al Kraft vil hjælpe vore Brødre til en sejrrig Gennemførelse af den dem paatvungne Kamp.

Medundertegnede Rud. Bøhm modtager Bidrag.

Otto Barnewitz. Rud. Bøhm. Emil Petersen.
P. L. Pedersen. Victor Petersen.

Typografernes Stiftelser.

Til Oktober Flyttetid bliver en nyoprettet Fribolig at bortgive. Ansøgninger om denne, ledsagede af Mand og Hustrus Døbeattest, kan indtil 1. Avgust indgives til Bestyrelsen. Tidligere Ansøgere behøver ikke at forny deres Andragende.

D'Hrr. Inkassatorer, som endnu ikke har indsendt Bidraget for April Kvartal, anmodes om snarest at indsende dette af Hensyn til Aarsregnskabets Afslutning.

København, d. 10. Juli 1885. BESTYRELSEN.

Til **Trædrejernes Strejke** har Undertegnede endvidere modtaget: fra Nielsen & Lydiches Bogtr. 2.30, I. Cohens 2.00; til **Forgyldernes Strejke** fra Græbes Tr. 1.05; til **Smede- og Maskinarbejdernes Lockout** fra Nielsen & Lydiches Tr. 3.00, Nic. Cohen 5.00.

Indsamlingen til ovennævnte to Strejker sluttes herved.

RUD. BØHM.

Dansk typografisk Forening.

Nye Lokalforeningsformænd.

Holstebro: A. TH. FREDERIKSEN.
Vejle: NIELS UDBYE.
Holbæk: JACOB SØRENSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Aalborg, PETER PETERSEN, har før været Medlem af »Dansk typografisk Forening«.

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Assens, OTTO SPILCKER (sidst været Militær).

Bortrejste Medlemmer:

Assens, HOLGER AUENER, arbejdsløs
Aalborg, ANDREAS OLSEN til Svendborg.

Supplementsliste over Medlemmer i „Dansk typografisk Forening".

Helsingør.

*Böttcher, F. V.
Bünner, Heinrich.
Jensen, Harald.
Jensen, Victor E.
Larsen, Chr.
Petersen, M.

Roskilde.

Christjansen, Jul. (P.)
Danielsen, Mich.
Finken, Vald.
Hansen, Hans.
Jørgensen, Vilh.
Madsen, V.
*Nielsen, Knud.
Olsen, Th.

Skanderborg.

Hansen, H. J.
*Jensen, Chr. J. Rud.
Jørgensen, O. H. (P.)
Lemos, V. de.
Sørensen, C.

Udmeldte Medlemmer.

Claville, Ernst S.

Døde.

Enig, Johan.

Welsch, J., Holstebro.

Til Typograf *Gunst's* Enke har jeg endvidere modtaget følgende Bidrag:

Rudkøbing Lokalforening ved Hr. Hugo Høgsted 15.50, Køge do. ved Hr. A. Larsen 8.00, Holstebro do. ved Hr. Kjærsgaard 5.00, Odense do. ved Hr. Anth. Petersen 11.25 — ialt 39.75. Med det tidligere indkomne ialt 223.42. F. GROTH

Kolding, den 14. Juli 1885. »Kolding Folkeblad«.

Da Indsamlingen ønskes sluttet, anmodes d'Hrr. Lokalformænd, som endnu maatte ønske at foretage Indsamling i Lokalforeningen, om at indsende mulig indkommende Beløb inden 1. Avgust.

KUNDGØRELSER.

Værk- og Akcidens-Trykker.

En i alle Henseender vel anbefalet Trykker kan fra 1ste Oktober d. A. faa en *vellønnet* og *fast* Plads i et større Provinsbogtrykkeri. Billet, mrkt. M. B. Nr. 699 vedlagt Afskrift af Anbefalinger, bedes snarest indlagt paa dette Blads Kontor.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 30. | København, den 25. Juli 1885. | 12. Aargang.

Bag Kroppene.

Korrespondance fra Jyllands Hovedstad.

Jeg har god Tid.

Og medens jeg saaledes sidder og tænker paa, hvad i al Verden jeg skal tage mig for, for at faa Tiden til at gaa paa en for mig eller mine Medmennesker nyttig Maade, rinder mig i Hu, hvorledes der stadig jamres og klages over, at »Typograf-Tidende« saa sjælden indeholder noget om hvad vi tænker og mener her ude i Provinserne, hvorledes Redaktøren af vort Fagblad end ogsaa en Gang bittert har beklaget sig over, at han Uge efter Uge kunde sidde ved sit Kontorvindu og kigge ud efter Bidrag til Bladet. Her er jo en udmærket Anledning til at gøre en god Gerning ved at bidrage lidt til Bladet. Jeg ser allerede i Aanden, med hvilken Glæde Redaktøren sér min Korrespondances Kvantitet nærme sig Bladets mange og brede Spalter og gøre Maalet fuldt, det Maal af Kundskab om vor Stands Leven og Virken i Fortid, Nutid og Fremtid, som hver Uge *skal* meddeles os. Om Fremtiden faar vi jo rigtignok ikke meget at vide, men desmere om Fortiden, næsten helt ned til den graa Oldtid. Jeg vilde saa gærne skrive noget om Fremtiden, men jeg maa, vel af samme Grund som Redaktionen, holde mig til Fortiden. Dog vil jeg ikke gaa tilbage i de forgangne Aarhundreder for at meddele om Datidens Bogtrykkere. Det har Redaktionen saa rigeligt besørget, at Æmnet vist maa være udtømt, men jeg vil holde mig lidt nærmere til Nutiden, til vore egne Sager, kaste, om jeg saa maa udtrykke mig, et Blik ind af vore egne Vinduer og se lidt tilbage paa vore egne store og gode Gerninger i den senere Tid.

Er der end én eller anden som mener, at dette mit Blik ikke just er saa velvilligt som det kunde være, saa prøv selv at se paa Sagerne med mildere Øjne. Vi kunde da maaske faa lidt sundere Liv til at røre sig i »Dansk typ. Forening«s Foreningsforhold og komme lidt bort fra den Ligegladhed, der snart omspænder det Hele.

»Herregud!« siger maaske en eller anden fredelskende Kollega, »har der da ikke i den senere Tid været Liv og Bevægelse nok? Har vi ikke kævledes værre end en Ulykke om denne Gensidighed med den nye Forening i København? Har vi ikke drøftet den Sag omhyggeligt *efter* at vi havde afgjort den? Har JENS LUND, Medlem af Hovedbestyrelsen, ikke skrevet en Artikel, hvorover hele det typografiske Folk glædede sig paa en for Forfatteren næsten generende Maade? (Jeg siger ikke de lo, dertil var Artiklen altfor bedrøvelig). Har vi ikke, særlig her i Aarhus, »drøftet« mange forskellige, næsten umulige Ting. Har vi ikke her sét Hovedbestyrelsens Formand træde i Skranken for Principalerne i Spørgsmaalet om, hvorvidt Foreningen skulde paatage sig Garantien for at Principalerne fik ordenlige, ædruelige, paalidelige og dygtige Folk, uden at den derfor skulde være saa fræk at forlange, at ville have Opsyn med, hvorledes Principalerne behandlede disse Folk? Tyder alt dette ikke paa Fremskridt, paa Liv og Bevægelse?«

Enhver kender vist det morsomme Syn, naar en Hundehvalp bjæffende og knurrende løber rundt, legende Tagfat med sin egen Hale. Her er ogsaa Liv og Bevægelse; men trods sin Ivrighed og Energi opnaar den dog kun at faa sig selv til at tro den har travlt, lokker maaske et Smil frem hos enkelte, men naa'r ikke selv at faa noget positivt Udbytte af al sin Anstrengelse, der synes foretaget i største Alvor.

Noget Lignende har vor »Drøftelse« af Sagerne været i den senere Tid, og det maa beklages, at Hovedbestyrelsen i denne Retning har foregaaet med sit Eksempel. Med en næsten løjerlig Alvor har vi sét den konfus løbe omkring, drage hele Foreningen med sig, ligesom Hunden efter sin Hale. For en Tilskuer maa det have stillet sig højst tvivlsomt, om Hovedet løb efter Halen eller det var Halen, der drog Hovedet med sig, med andre Ord, om Hovedbestyrelsen ledede Foreningen eller Foreningen Hovedbestyrelsen; men utvivlsomt er det desværre, at ved denne »Virksomhed« er en stor Del af Foreningens og Hovedbestyrelsens Anseelse gaaet fløjten.

En Bestyrelse maa altid tænkes at bestaa af handlekraftige og selvtænkende Mænd, der leder Foreningen i Kraft af Flertallets Mandat og i den Hovedretning,

hvor Flertallet har sin Sympati. Enten man er Modstander af denne Hovedretning eller ej, man *maa* respektere Mændene, som i Kraft af deres Mandat energisk arbejder Foreningen frem efter deres Opfattelse af det rigtige og rette, som har Kraft og Mod til at trodse en nok saa stærk Opposition, naar de tror sig i Besiddelse af Retten. Men en Bestyrelse, som intet selvstændigt Skridt vover og af den Grund giver Magten fra sig, der ligesom sætter sine Øjne paa Stilke, forlænger sine Ører paa en for den alt andet en værdig Maade, for at høre og sé, hvor *Hoben* muligvis kunde falde paa at gaa hen, for derefter at sjokke bagefter i Ly af Kroppene forud, en saadan Bestyrelse nedbryder Anseelsen ud ad til og Avtoriteten indad til, og vil kun kunne lede Foreningen i Cirkel eller Krebsegang. Døs og Slaphed vil gennemsyre Massen, naar Aanden, Fremskridtets Aand, der kræver Resultater, gode betydningsfulde Resultater, jages paa Flugt af Latteren over en afmægtig Bestyrelse.

Lad os sé paa Hovedbestyrelsens og forøvrigt ogsaa Foreningens Handlinger under nogle af de Sager, som i den senere Tid har sat Sindene lidt i Bevægelse. Lad os aldeles upartisk stille os udenfor Sagernes Realitet og se, om den »Behandling«, de har faaet, har været Foreningen eller Bestyrelsen til Ære, og hvilke Resultater, der er fremkommen. Lad os foreløbig betragte den »Behandling«, som Hovedbestyrelsen og vi gav »Ny typ. Forening«s Anmodning om Gensidighed.

Anmodningen fra denne Forening bragte Hovedbestyrelsen paa den Glatis, at ville spille Halløj med Medlemmerne. Det var den bekendt, at der var delte Meninger om Spørgsmaalet, saaledes at den ved selv at afgøre Spørgsmaalet, vilde faa Opposition imod sig, i hvad Retning end dens Afgørelse faldt. Dens Sympatier var aabenbare nok, men den turde ikke vise dem. *Den krøb i Skjul bag Kroppene.* Jeg bruger dette Udtryk, fordi Bestyrelsen, da den tyede til Medlemmernes Afgørelse, ikke søgte at faa Medlemmerne til at give Spørgsmaalet en indgaaende Drøftelse, men søgte at faa dem til tankeløst at stemme »Ja«, for bagefter at kunne paavise den store Stemning for Sagen. En vis durkdreven Kejtethed er den mest korrekte Betegnelse for denne dens Adfærd ved denne Lejlighed, om end det ikke er nogen smigrende Betegnelse. Der sad Hovedbestyrelsen saa fiffigt og regnede den ud: »Gensidigheden vil vi gærne have, men afslutter vi den, hvad vi har *Ret* til, saa faar vi paa Hovedet. Vi maa sé, paa en fin Maade at faa Medlemmerne til at sige til os, at vi *skal* afslutte den, saa er vores Rygge dækket, og vi faar oven i Købet Skin af at være højt, højt hævet over al Partiskhed, og kun rette os efter Medlemmernes Ønsker.« Saa gik den løs. Pludselig og uden nogen Oplysning eller Motivering, som om hele Historien var en ganske naturlig Sag uden større Betydning, løb Stemmesedlerne om til Medlemmerne, og en 4—5 Dage sad den fiffige Hovedbestyrelse ængstelig spændt og talte sine Knapper: »Gaar den godt? Bliver den opdaget?« Saa faldt Bomben.

Hvor forsigtig end Sagen var sat i Scene for Aarhus, Vedkommende, kom der dog nogle Dage efter at Stemmesedlerne var udsendt, Rygter ud om Sagen. Man indhentede Oplysninger, og da Rygtet viste sig at være Sandhed, udsendte en Del Kolleger, der indsaa, at det vilde være for sent at sende noget Indlæg til »Typ.-Tid.«, det saakaldte Harald Jensenske »Stikbrev« og — pladask! der laa hele Hovedbestyrelsens skønne Upartiskhed. Aldeles konfus kastede den sig ind i Diskussionen og udsendte en officiel Imødegaaelse af Stikbrevet, hvori det af Harald Jensen og fl. gjorte Skridt dadledes, næsten som om det var en Forbrydelse, der var begaaet ved at udtale en Anskuelse om Sagen, der i Følge Hovedbestyrelsens Ønske skulde have gaaet paa Hosesokker, saa stille og saa fiffigt. At Hovedbestyrelsen gik i Vandet her, var ikke mere end den havde fortjent paa Grund af sin Fremgangsmaade, som nu laa klar for alle, der havde Øjne at sé med. Hvor utilstrækkeligt oplysende end Harald Jensens »Stikbrev« var og efter den pludselige Afstemning maatte være, naaede det dog at gøre en Del af Medlemmerne opmærksom paa, at det dog ikke var en saa ganske ordinær Sag, som Hovedbestyrelsen vilde give det Skin af, der her var Tale om, og Medlemmerne gik ikke i den opstillede Fælde. Hovedbestyrelsen kom daarligt fra sit Forsøg paa at krybe i Skjul bag Kroppene, den naaede kun at vise sig selv i en højst bedrøvelig Skikkelse.

Den Diskussion, der førtes i Bladet bagefter, tjente kun til at belyse denne Bedrøvelighed yderligere. Fra alle Sider blev det nu bebrejdet Hovedbestyrelsen, at den havde ladet Spørgsmaalet komme frem i en saa umoden Skikkelse. I Nr. 18 spørger en Indsender, hvad »Ny typ. Forening«s Medlemmer er for Mennesker, da han ikke har Begreb om det. I Nr. 19 oplyser ERICHSEN, Odense, i sin Artikel, der ved sin rolige, saglige Behandling (om jeg end ikke fuldt ud sympatiserer med dens Indhold) danner en smuk Modsætning til Bestyrelsens Konfusion, at Hovedbestyrelsen paa Odensianernes Spørgsmaal om at udsætte Sagen til 1. Juli har svaret, »at Afstemningen kun galdt *Spørgsmaalet,* om Medlemmerne *ønskede* Gensidigheden, og at den »derfor« vilde have fundet en Drøftelse af Sagen i Bladet for uheldig«. Erichsen maa vel have forstaaet

dette Orakelsvar, siden han ikke udbad sig Forklaring; jeg og flere med mig er desværre saa uheldige, ikke at kunne forstaa det uden som noget »uheldig« af Hovedbestyrelsen. I samme Nr. findes en enstemmig Klage fra Ringkøbing over at savne enhver Oplysning i Sagen, og i Nr. 20 paaviser L. V. Hansen, at det er Hovedbestyrelsens *Pligt* at give en Forklaring, og at hvis Medlemmerne havde været inde i Sagen, vilde mange, som har stemt »Ja«, have stemt »Nej«. Den stakkels Hovedbestyrelse maa i Sandhed erkende, at den brændte Fingrene ganske væmmeligt paa sin egen Fiffighed. Aldrig glemmer jeg de vittige Ansigter, Hovedbestyrelsens Medlemmer satte op, da de fra et Medlems, Marotts, Side paa en Generalforsamling i Aarhus fik at vide, hvorledes de *kunde* have baaret sig ad, nemlig gennem flere »*velskrevne*« Artikler i Fagbladet først have belyst Spørgsmaalet, fremkaldt en Diskussion, og naar saa Sagen var forberedt og Medlemmerne havde dannet sig en Mening, »lade den gaa af«. De velskrevne Artikler faldt da aabenbart for Brystet.

Jeg skal ikke yderligere dvæle ved denne Sag, om der end kunde være mangt og meget endnu at fremdrage, men opkaste det Spørgsmaal, om Sagens Afgørelsesmaade i nogen Henseende har været os til Ære. Et Resultat naaedes der ganske vist, og netop forøvrigt det Resultat, jeg ønskede, men Massen af Medlemmer har stemt saa at sige i Blinde uden at kende Sagen. Det hele var et Hastværksarbejde, der kun lidet svarede til Spørgsmaalets Vigtighed, da der her hverken var Tale om mere eller mindre end Bevarelsen af det gode kollegiale Forhold imellem de forskellige typografiske Foreninger i Danmark, og dette er en for vigtig Sag, til at der bør jaskes med den. Vor egen Forening delte sig i to Lejre, og Splittelsen kunde have haft endnu sørgeligere Følger, hvis Sagen ikke havde faaet den Afslutning, den fik. Der er vel nok bleven talt om at ophæve Gensidigheden med København og selv danne en Lokalforening dér, som om det var en let Sag, men lad os vel erindre, vi spiller ikke med en blind Mand, thi »Den typ. Forening« i København har ogsaa Trumfer paa Haanden, som det dog ikke tilkommer mig at vise frem, men som vi skal have ondt ved at stikke og give igen paa. Den Fremgangsmaade har ogsaa *sin* Farlighed for os, som jeg ikke tiltror vore nuværende »Ledere« Evne til at klare. (Sluttes).

Godt Kammeratskab.

Dagens brændende Spørgsmaal er, om det vil lykkes Arbejderne i Jærnindustrien at sejre i den Kamp, der er paaført dem, om det skal lykkes dem at bevare deres Selvstændighed, deres Organisation, eller om det — naturligvis saa kun for en Tid — skal lykkes Mændene med Pengene og Maskinerne, at ødelægge den Forening, der er deres Stolthed, og som de har brugt Aar til at bygge op. De andre Fags Arbejdere véd godt, at hvis denne Brutalitet lykkedes, vilde de ogsaa komme til at lide der under — for en Tid; thi Arbejdernes Organisation er nu for stærk til at den kan sprænges ved brutal Magt.

Vi véd godt, at mange af vore Principaler heller end gærne ønskede vor Forening langt borte, hvor Peberet gror. Som et Eksempel fra den senere Tid behøver jeg kun at anføre, at der af en Faktor paa et større Trykkeri, er sagt til Typografer, der søgte Plads, at de kunde faa Arbejde, naar de vilde mælde sig ud af »Den typ. Forening«. Naturligvis har Vedkommende saa renonceret. At af vore Bogtrykkere kun Chr. Birch er med til at indbyde Lysthavende til at træde ind i Skruebrækkerforeningen »Arbejdernes Værn« er ingen Skam for Standen. Men at Chr. Birch med sine 11 Drenge i sit Lilleputtrykkeri, hvor han helst undværede enhver Arbejder, om han kunde, vil være med til at *værne* Arbejderne, det er karakteristisk, det er ligefrem grinagtigt, fordi man slet ikke kan se, hvori hans Kærlighed til Arbejderne bestaar; det maa være den Kærlighed, der ingen Penge koster. Han har faaet Selskab af Rigsdagstrykkeriets Faktor Bau og Skruebrækker Gustav Petersen (d'Hrr. har selv skrevet under, at det ingen Skam er at kaldes Skruebrækker); begge har gjort det af Diplomati, fordi de tror, der bliver lagt Mærke til Sligt paa højere Steder, og begge har altid vidst, hvad der baader dem selv bedst.

Og alle Vegne fra har Arbejderne givet deres Skærv for at støtte Kammeraterne i Kampen for en fælles Sag. Typograferne har ogsaa vist sig virksomme i denne Retning — paa et Parti nær, og det er Grunden, hvorfor denne Artikel skrives. Der kan ikke være noget ondt i at skrive om det, da Tale derom ikke kan undgaas. Det gik som en Løbeild fra det ene Trykkeri til det andet, at »Ny typ. Forening«s Medlemmer ligesom efter Overenskomst afholdt sig fra at yde Bidrag, skønt den nævnte Forenings Medlemmer paastaar, at denne Sag slet ikke var paa Tale paa det i Lørdags afholdte Møde.

Enhver maa have Lov til at benytte sine Penge som han vil, og vil han ikke give noget til Kammerater, der af Kapitalisterne er gjort arbejdsløse, kan ingen tvinge ham dertil; han behøver ikke en Gang at give en Grund, hvorfor han holder paa sine Øre. Men man skal ikke komme med falske Motiver, og det er netop saadanne, mange af vore konservative Kolleger giver til Grund for deres Totalafholdenhed. De har to Punkter: 1) at det kun er en forsvindende lille Klat dovne og

affældige Arbejdere, der ikke kan tjene 27 Øre Timen, — en meget dum Paastand, da Smedene og Maskinarbejderne jo maatte være Idioter, hvis de kunde blive enige om i dette Tilfælde at vove en fortvivlet Kamp og sætte Hundreder af Familjers Eksistens paa Spil. 2) At Lock-out'en ikke kan vindes. Denne Paastand er lige saa taabelig, idet man skulde synes, enhver maatte kunne indsé, at Jærnarbejderne selv bedre end Typograferne maatte vide, hvorledes deres Sager stod. Hvad vilde vi sige, naar vi, som der blev truet med i Foraaret, blev kastede paa Gaden, og Smedene kom og fortalte os, at vi ikke kunde vinde, og af den Grund ingen Penge fik?

Lad kun den »finere Portion« af vore Kolleger beholde deres Øre, men lad dem saa ogsaa beholde deres Motiver.

En Inkassator.

Korrespondance.

Kolding, den 21. Juli 1885.

Indbydelse til Deltagelse i en festlig Sammenkomst af Typografer. I Følge velvillig Indbydelse fra Lokalforeningen i Middelfart foretager Lokalforeningerne i Kolding og Fredericia en Sommerudflugt til nævnte By Søndagen den 2. Avgust. Der er iøvrigt fra Middelfart udgaaet Indbydelse til Kolleger i Horsens, Vejle, Odense og flere Byer, men Sammenkomsten synes dog ikke at faa nogen stor Tilslutning udover de førstnævnte tre Byer.

Enhver Kollega fra fjærn eller nær indbydes hjærtelig til at deltage i ovennævnte festlige Sammenkomst. Om Eftermiddagen foretages Udflugt til Hindsgavl og Fænø, og om Aftenen er der Fællesspisning og derpaa Bal. Skulde nogen ønske nærmere Oplysning, da er Hr. Enevold Johansen i Middelfart og undertegnede villige til at meddele samme.

P. K. V.
N. DAVIDSEN.

Den typografiske Forening.

En ekstraordinær Generalforsamling

afholdes **i Aften** Kl. 10, i »Sortedamslund« med følgende Dagsorden:

1. Forslag fra Styrelsen om at bevilge 200 Kr. til det frivillige Fond for Arbejdsløse.
2. Forslag af 23 Medlemmer om af Foreningens Midler at bevilge en Sum til Smedenes og Maskinarbejdernes *Lock-out.*

Talrigt og præcis Møde udbedes.

Søndagen den 8. Avgust afholdes i »Sortedamslund«s Havepavillion et

Sommer-Assemblée,

hvilket herved bekendtgøres for Medlemmerne.

Panoramabestyrelsen har bevilget vore Medlemmer med Familje Adgang til Panoramaet mod moderat Betaling (50 Øre) i Morgen Søndag den 26. Juli samt Søndag den 2. Avgust. De i dette Øjemed nødvendige Legitimationskort kan faas hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. Berg. STYRELSEN.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har jeg indtil Onsdag Aften modtaget følgende Bidrag:

Lunos Trykkeri Kr. 2.50, Hvidbergs 1.25, Bordings 11.65, Bagges 2.00, Schiellerups 1.05, Jul. Behrends 1.00, Aamodts 1.25, Hansons Stempelfabrik 1.50, Hoffensbergs (faa Sættere) 1.35, C. Lunds (2 Kolleger) 0.75, I. Cohens 7.00, »Politiken«s 7.00, Jørgensen & Ko.s 3.25, Schultzs 9.25, Græbes (hele Personalet med Undtagelse af Bynck) 9.31, »Avisen«s 1.50, Triers 3.20, Eltongs 2.25, Nielsen & Lydiches (23 Sættere) 8.25, do. (5 Trykkere) 1.25, S. L. Møllers 2.35, »National-Tidende«s 7.10, do. 2.00, Knudtzons 1.15, »Dagens Nyheder«s 1.00, Nic. Cohens (2. Bidrag) 25.20, Stubbekøbing Lokalforening 3.50, N. 0.50, O. B. 0.25, A. & B. (hver 50 Øre) 1 00, Rotte-Søren & Ko. 0,50. i alt **121** Kr. **11** Øre. Med det tidligere indkomne **129** Kr. **11** Øre.

RUD. BØHM.

Dansk typografisk Forening.

Resultatet af Afstemningen over den fra Lokalforeningen i Odense udsendte Resolution mangler endnu fra følgende Foreninger: Helsingør, Holbæk, Holstebro, Nakskov, Nyborg, Ringsted, Rudkøbing, Skanderborg, Skive, Varde og Stubbekøbing.

For snart at kunne tilendebringe Optællingen bedes Resultatet fra disse Byer i Løbet af de nærmeste Dage tilstillet undertegnede Formand for Lokalforeningen i Odense.

ANTH. PETERSEN,
Odense, d. 23. Juli 1885. Miloske Bogtrykkeri.

Nye Lokalforeningsformænd.

Aalborg, N. L. Christensen, *Horsens*, Th. Lassen, *Holbæk,* Jul. A. Bigum, *Vejle,* W. Neess.

2den Suppleringsliste over Medlemmer i „Dansk typografisk Forening".*)

Nyborg.

Fick, F. (M.) *Findling, Aug. Kryger, Karl. Rasmussen, Chr.

Medlemsantallet er **417.**

*) I Medlemsfortegnelsen er ikke opført de Medlemmer, som f. T. opholde sig udenfor Foreningens Omraade.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Aalborg, VILHELM CHRISTIAN AUGUST BURMESTER (udlært i Aalborg Stiftsbogtrykkeri den 11. Juli 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Aalborg, HERMAN R. OLSEN (sidst arbejdet i København, tidligere Medlem af »Den typ. Forening«).

Odense, CHR. DITLEFSEN, arbejdsløs.

Bortrejste Medlemmer:

Odense, H. P. WARBERG til Kolding.
Viborg, H. HANSEN, arbejdsløs.

Brevkasse.

Flere Indsendere. Forhaabenlig i næste Nr.

Rettelse.

I Medlemsfortegnelsen fra Ringkøbing er forglemt Joh.s Jensen (Herning) og ved A. Rasmussen er udeladt et (P.) samt ved S. Hansen mangler *.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 31. | København, den 1. Avgust 1885. | 12. Aargang.

Gensidighedsforholdet.

Af *Rud. Bøhm.*

I.

Der er allerede gaaet en rum Tid, siden Hovedbestyrelsen for »Dansk typografisk Forening« fremkom til Styrelsen for »Den typografiske Forening« i København med Forslag om at forandre det Forhold, der hidtil har bestaaet mellem de to Foreninger angaaende Understøttelsen af de af førstnævnte Forenings Medlemmer, der paa deres Rejse besøger København. I Følge vore Love modtager ethvert tilrejsende Medlem af en hvilken som helst gensidig Forening en Rejse-Understøttelse af 6 Kr., som udbetales én Gang om Aaret. Til Gengæld er vore Medlemmer berettiget til, naar de rejser indenfor en gensidig Forenings Omraade, at kræve den Understøttelse, som er fastsat i vedkommende Forenings Love. Medens flere Foreninger har bestemt en Slags Karantæne for de Rejsende — idet de først efter at have været Medlemmer af en gensidig Forening i 13 Uger, er berettiget til at hæve Rejsehjælp —, er »Den typografiske Forening« i denne Henseende mere liberal, da den ikke kræver andet af de Tilrejsende, end at de kan dokumentere, at de *er* Medlemmer. Muligvis vilde Foreningen kunne spare en Del Penge ved ligeledes at indføre en saadan Karantæne, men den er hidtil gaaet ud fra, at en Kollega, der overhovedet har sluttet sig til sit Lands faglige Organisation, bør understøttes, naar han befinder sig paa Rejse, hvad enten han har tiltraadt denne for at uddanne sig i Faget eller fordi der paa det Sted, hvor han sidst har arbejdet, ikke længere fandtes nogen Beskæftigelse til ham, samt uden Hensyn til, hvor mange Ugebidrag han har betalt. Denne Opfattelse, mener vi, er den korrekte og stemmer bedst med den sande kollegiale Retfærdighed.

Hovedbestyrelsen for »Dansk typografisk Forening« er gaaet ud fra, at den Understøttelse, der ydes nævnte Forenings tilrejsende Medlemmer i København, ikke staar i noget passende Forhold til den Understøttelse, vore Medlemmer *kan* faa i Provinserne, og dens Forslag lød derfor paa, at Provinsforeningens Medlemmer skulde kunne opholde sig i København i 7 Dage og modtage for hver Dag 2 Kroner — altsaa ialt 14 Kroner. Denne Understøttelse skulde udbetales dem 2 Gange aarlig. I Stedet for 6 Kr. skulde de saaledes være berettiget til at hæve 28 Kroner i København. Endvidere stillede Hovedbestyrelsen i Udsigt, at den vilde fremkomme med en Del flere Forslag angaaende Gensidighedsforholdet mellem de to Foreninger. Da man umuligt kunde sé, af hvad Beskaffenhed disse Forslag var, førend der forelaa bestemte Antydninger, svarede Styrelsen for »Den typografiske Forening«, at den havde taget Hovedbestyrelsens primære Forslag under Overvejelse, men at man ikke kunde indlade sig paa at tage nogen Beslutning, saa længe man ikke vidste, hvad de andre Forslag gik ud paa, og udbad man sig disse tilsendt saasnart de var bleven udarbejdede. Et lille Glimt af disse sekundære Forslag fik vore to Formænd at sé ved deres Nærværelse i Aarhus og de fik da bl. a. at vide, at Hovedbestyrelsen havde tænkt sig at ville lukke Foreningens Lommer for de Typografer, der under en event. større Strejke forlod København. Medens man i alle andre Lande kappes om at understøtte dem, der ofrer deres Pladser for den fælles Sag, tænkte Hovedbestyrelsen paa at gaa til den modsatte Yderlighed og al Kollegialitet til Trods besværliggøre Københavnerne Kampen for Tilværelsen! Det er ganske vist ikke min Mening, her at ville polemisere imod Noget, som endnu kun er en Tanke, men ikke desto mindre har de københavnske Kolleger godt af at faa at vide, hvad de kan vente sig under en Kamp, der med de usikre sociale Forhold for Øje *muligvis* kan indtræde om kortere eller længere Tid.

Det, der dog egenlig har trykket mig Pennen i Haanden, er den Resolution, som Odense Lokalforening har udsendt til de øvrige Lokalforeninger, og som gaar ud paa, at hver Forening selv skal dække de Rejse-Udgifter, som deres Medlemmer forvolder. Rent overfladisk sét synes dette Forslag meget bestikkende, idet hver Forening i Følge dette kun skal understøtte sine *egne* Medlemmer, men saasnart man anlægger den praktiske Maalestok, kommer Forslaget til at halte ikke ubetydeligt. Naar man vil regne med stabile Konjunkturer — og dette burde man jo gøre ved Undersøgelsen af For-

slaget — vil det nemlig vise sig, at det kun er *meget faa* københavnske Typografer, der griber til Vandrestaven, fordi Vandrelysten her i Byen — jeg kunde næsten fristes til at sige desværre — ikke er nogen fremherskende Lidenskab, hvorimod det er en uomstødelig Kendsgerning, at København som Metropole for Landet udøver en vis Tiltrækningskraft paa Provinskollegerne. Ikke alene, at det er Lysten til at uddanne sig i Faget, der forleder Provinskollegerne til at rejse til København, vil man ogsaa gærne gøre sig bekendt med Forholdene i den store By, hvorfor man vender sin Fod dertil. Som et meget væsenligt Moment hertil kommer endnu, at Provinserne udlærer Masser af Lærlinge, som man efter udstaaet Læretid ikke længere kan beskæftige og som derfor i Reglen sendes til København, for om muligt at skaffe sig en Plads dér. (Sluttes.)

Bag Kroppene.

Korrespondance fra Jyllands Hovedstad.

(Sluttet).

Men Resultatet af hele Historien. *Det er lykkedes Hovedbestyrelsen ved denne Lejlighed at sætte en Del ondt Blod, fortabe en Del, om ikke hele sin Avtoritet over for Medlemmerne, og forskærtse Foreningens Anseelse hos de omstridte Foreninger, der nu begge betragter os med Mistro.*

Det er det Resultat, Hovedbestyrelsen kan vise tilbage paa i denne Sag, men for ingen oprigtig Ven af vor Forening vil disse Minder høre til de glædelige.

Der var dog Anledning til at kaste Kærlighedens og Kollegialitetens Kaabe over disse sørgelige Begivenheder, hvis det ikke syntes, som om Hovedbestyrelsen vilde fremture stadig paa disse Veje, fortsætte med hele denne vaklende, vage Fremgangsmaade og »Kryben bag Kroppene«, som den stræbte efter i denne Sag. Nr. 21 af Bladet bringer JENS LUNDS Artikel. Lad os mærke os, at Hr. Lund er Medlem af Hovedbestyrelsen, senere valgt til Næstformand, og den, som man, med Rette eller Urette, giver Skyld for at være Sjælen i Hovedbestyrelsen. Det er altsaa ikke nogen indflydelsesløs Personlighed, hvis Tanker og Ord vi ved denne Lejlighed kan sætte os ind i. Vi vil forøvrigt ogsaa straks finde en slaaende Lighed imellem Hovedbestyrelsens »Virksomhed« og Jens Lunds Ideer eller rettere Mangel paa Ideer. Hr. Lund slutter sig varmt til en Tanke, der er udgaaet fra Odense Lokalforening, men i Stedet for at tage den op i Hovedbestyrelsen, drøfte den der og derfra, fra sit rette Udgangspunkt, forelægge Medlemmerne den, *hvis det findes nødvendigt, opgiver* Jens Lund Hovedbestyrelsens Avtoritet og opfordrer Odense Lokalforening til at lade afstemme rundt i Landet derover — en Virksomhed, Lovene tydeligt nok tillægger Hovedbestyrelsen. Jeg skal gengive hans egne Ord. Han skriver:

> »Men jeg vilde finde det heldigt, om Odense Lokalforening ikke lod det blive ved at udtale Tanken, men derimod bragte den ud i Livet i Form af et bestemt motiveret Forslag, som kunde tilstilles de øvrige Lokalforeninger til Forhandling og *Vedtagelse, hvorefter sluttelig samtlige Lokalforeninger kunde tilstille Hovedbestyrelsen det.*«*)

Dette kunde være meget behageligt for Hovedbestyrelsen skal jeg indrømme, men for andre Folk sér det baade dovent og meningsløst ud. Hovedbestyrelsens Formand kunde ganske roligt lægge sig i Sofaen med sin lange Pibe, og naar der blev spurgt, om der var noget at forhandle, kunde han rolig svare, at Medlemmerne havde ikke »forhandlet« og »vedtaget« noget endnu, og naar der kom noget, var der heller ikke noget at »forhandle«, for det var da gjort helt færdigt af Medlemmerne. En saadan »Forretningsorden« vilde gøre Hovedbestyrelsen meningsløs som Institution, hvad man endnu ikke har ganske Ret til at sige dens Medlemmer er, trods Hr. Lunds velskrevne Artikel.

Ogsaa en anden Del af Hr. Lunds Artikel fortjener Opmærksomhed, fordi den viser en Afvigen fra den Hovedretning, vi hidtil har fulgt. Vi har vist alle, paa enkelte Undtagelser nær, dem man alle Tider finder, ønsket en saa nær Sammenknytning og saa inderligt Samarbejden med vore københavnske Kolleger, *som vore Interesser mentes at tillade.* Der har kunnet danne sig afvigende Meninger om, hvorlangt vore Interesser tillod os dette, men i Hovedsætningen troer jeg vi alle er enige. Nu ser man Hr. Jens Lund, Hovedbestyrelsesmedlem og nuværende Næstformand, stræbe hen til at ophæve Samarbejdet paa et Punkt, hvor det *absolut* er gavnligt for begge Parter. Den »velskrevne« Artikel betoner svært Ønskeligheden af et *eget Organ,* og det synes saaledes, at Hovedbestyrelsen med Vold og Magt vil drive en Kile ind mellem de to Foreninger, *vil* have dem stillet fjendtlig og konkurrerende overfor hinanden, men jeg haaber, at Hovedbestyrelsen i disse smukke Planer skal komme til at staa alene. Betegnende er det, at her ligesom overalt i dens senere Handlinger ser man ikke de selvtænkende, handlekraftige Mænd. Vi møder atter her en Lyst til at dække sig bag Kroppene, en Opfordring til Medlemmerne om at rage Kastanierne af Ilden for Bestyrelsen.

Hr. Lund udtaler i denne mærkværdige Artikel, at

*) Udhævelsen af mig.

»*Provinstypograferne har endnu meget at arbejde for*«. Dette er sandt, men *det* skal Hovedbestyrelsen vide, at *det er dens Pligt at føre an*, at en Marsch med omvendt Front, hvor Hovedbestyrelsen spiller samme Rolle som Halen paa Grisen, er baade den og Foreningen uværdig, selv om Krøllen paa Halen er en saa statelig Mand som Hr. Jens Lund.

Løsheden breder sig paa Grundlag af denne Hovedbestyrelsens Stilling til Sagerne. Vi er nu naaet dertil, at et *enkelt* Medlem griber ind i Hovedbestyrelsens ved Loven hjemlede Rettigheder, stiller Forslag til Drøftelse og Vedtagelse i Lokalforeningerne. Jeg skal lige saa lidt udtale mig om dette Forslag, som om de øvrige Sager. Der kan være delte Meninger om, hvorvidt dette Forslag er absolut heldigt, men Sagen er, at Hovedbestyrelsen har søgt at blive umyndiggjort og at dette desværre nu er lykkedes den. *Naar Medlemmerne har afstemt over dette Forslag, er Hovedbestyrelsens Hænder bundne.* Der kan maaske vise sig heldigere Maader at ordne Forholdet paa end den, Medlemmerne har givet Flertal; der kan tænkes at vise sig Farer ved at ordne Sagen saaledes, men «Dansk typ. Forening« staar med en Hovedbestyrelse, der er afmægtig her overfor og — selv har gjort sig umyndig.

Atter kommer der en drøj Lektion ude fra Lokalforeningerne til Hovedbestyrelsen, og denne Gang kan intet »Stikbrev« gives Skylden. Man læse de Resolutioner, der er fremkomne fra *Slagelse* og *Frederits* i sidste Nr. af Bladet (Nr. 29). Det er Medlemmernes sunde Sands, der siger Hovedbestyrelsen, hvad der er dens *Ret* og derved minder den om sin Pligt. Og imedens hjælper Hovedbestyrelsen paa Generalforsamlingen i Aarhus *selv* til at blive umyndiggjort, til at faa sine Hænder bundne! I Sandhed sørgeligt.

Mit Haab til Fremtiden knytter sig til de to nye Medlemmer, som nu er tiltraadt Hovedbestyrelsen. For vort Fags Skyld, for vor Forenings heldige Virkens Skyld, for *vor* Skyld, som har sat vort Haab til, at Foreningen ved god Ledelse skal naa Maalet, at blive en Ære for Faget, en Støtte for dets Udøvere, vil jeg bede dem søge Hovedbestyrelsens Avtoritet opretholdt, søge at bringe det dertil, at Medlemmerne faar Indtrykket af, at det er *Mænd*, der beklæder Tillidsposterne, som hverken lader sig køre med eller kryber i Skjul bag Kroppene. ×

Den ekstraordinære Generalforsamling

den 25de Avgust.

Dagsorden: 1. Forslag fra Styrelsen om Bevilling af 200 Kr. til det frivillige Fond for arbejdsløse. 2) Forslag fra 23 Medlemmer om Bevilling af en Sum til Smedenes *Lock-out*. — Dirigent Wm. Sørensen, Sekretær Thorvald Nielsen. — Formanden motiverede Styrelsens Forslag. De 300 Kr. er nu gaaet med, særlig paa Grund af den større Afskedigelse hos O. C. Olsen. Han anbefalede at vedtage Bevillingen af Hensyn til vore trængende Medlemmer. — Emil Petersen: Her staar vi overfor et Tilfælde, hvor der bør ydes Hjælp. 200 Kr. er næsten for lidt (Hør!); han saa derfor hellere, at Styrelsen havde faaet *Carte blanche* i den Anledning. — Hallengreen troede ikke, dette var heldigt; mente Styrelsen, at en ny Bevilling var nødvendig, blev den sikkert givet. — Efter forskellige sympathetiske Udtalelser *vedtoges* Bevillingen enstemmigt. — Som en af de 23 Forslagsstillere anbefalede Hallengreen den anden Sag. Helst havde han sét, at Styrelsen selv havde taget Initiativet; i Stedet for havde den snarere afkræftet Opraabet ved at omtale de daarlige Tilstande i vort Fag. Smedenes Kamp var vor Kamp. Vi havde en Pligt til at understøtte disse, da vi nu stod som et Led af Arbejderpartiet. — Vor egen Tarif kunde blive opsagt til Nytaar; det var derfor bedre at have 1000 Kr. mindre i Kassen nu, end forgæves at vente Støtte hos Arbejderpartiet til Sommer; thi hjælper vi ikke nu, kan vi selv ingen Hjælp vente. Efter at have omtalt Redaktør Fr. Hansens Forslag om en almindelig *Lock-out* i alle Fag, og alle de raa Forsøg paa at komme Arbejdernes Organisation til Livs, sluttede Taleren sin udførlige Motivering med at anbefale en Sum af 1000 Kr.; 250 Kr. i 4 Uger. — Formanden fandt det ikke korrekt, at den sidste Taler begyndte sit Foredrag med et Angreb paa Styrelsen. Styrelsen havde ventet et saadant Forslag fra Medlemmerne og var derfor ikke selv fremkommet dermed. — Louw glædede sig over, at det nu viste sig, at han og andre Medlemmer havde Ret, da de var imod en Nedsættelse af Kontingentet; havde vi stadig betalt 35 Øre, var disse ekstraordinære Bevillinger blevne erstattede en Del. Han anbefalede Forslaget. De Penge, vi satte paa Rente hos Smedene, var ikke spildte. — Alex Rasmussen anbefalede, efter at have omtalt Smedenes ugenlige Understøttelse, ligeledes Sagen. — Thorvald Nielsen var for en ugenlig Hjælp af 100 Kr. i 2 Maaneder. Efterat Alex Rasmussen havde omtalt det fornuftige i, at sætte Kontingentet til 75 Øre, til *Lock-outen* var endt, hvilket Hallengreen og C. C. Jensen ikke kunde billige, udtalte Decher, at det var ham klart, at vi straks burde træde hjælpende til. Gjorde vi ikke dette, kom vi til at staa i et forkert Lys. Tabes denne Kamp, kommer det til at dreje sig om vor egen Selvstændighed; han troede dog ikke, der burde være Tale om nogen Kontingentforhøjelse. — C. C. Jensen foreslog 500 Kr.; og var enig med Decher i, at Kontingentet ikke burde forhøjes. Principielt var han dog ikke imod Forslaget om 1000 Kr. — Hallengreen replicerede til Jensen og opfordrede til at bevilge 1000 Kroner. Vi var vel ikke Millionærer, men havde dog saa stor en Kassebeholdning, at vi kunde undvære denne Sum. — Emil Petersen sluttede sig til Decher og Jensen, idet han udtalte sin Tilfredshed med de rigelige frivillige Bidrag. Derpaa *vedtoges* mod 1 St. Hallengreens Forslag:

Generalforsamlingen bevilger herved en Sum af 1000 Kr. af Foreningens Kasse til Smede- og Maskinarbejdernes *Lock-out*.

FORMANDEN anmodede derefter Forsamlingen i Aften at udpege 3 Mænd til at varetage vor Interesse som Kontrahenter i »Social-Demokraten«.

Det *vedtoges* paa Forslag af DIRIGENTEN, at Styrelsen indtil Valget repræsenterede vor Forening som Kontrahent i Bladet.

DECHER bragte til Slutning Generalforsamlingen en hjærtelig Tak paa Smede- og Maskinarbejder-Forbundets Vegne og Mødet hævedes med Leveraab for Forbundet og Arbejderpartiet. —d—n.

Korrespondance.

Lyngby, den 22de Juli 1885.

Ved et Møde i Søndags i Køge oplyste Hr. Typograf Larsen bl. a., at Redaktør R. P. Jensen i Ringsted ikke undser sig for at byde sine Arbejdere 15—16 Kroner ugenlig paa egen Kost, samt at han holder 6 Lærlinge og kun 2—3 Typografer.

Det har forundret mig, at jeg blandt de paa denne Maade fremhævede Principaler ikke ogsaa har set Udgiveren af »Skive Folkeblad«, en Hr. Mar. Jensen, nævne; thi han fortjener det sandelig saa godt som Nogen. Lige fra Trykkeriet blev oprettet i Skive — for 4—5 Aar siden — har Arbejdskraften her væsenligst bestaaet af Lærlinge og Jomfruer, i et Forhold af: 2 Lærlinge, 1 Jomfru og 1 Typograf. Nu for Tiden bestaar Personalet af 1 Typograf og 5 (fem) Lærlinge, og efter hvad der siges fra selve Trykkeriet, skal der til November antages endnu en Lærling — altsaa den sjette!

Kan der ikke fra Typografernes Side gøres noget for at hindre den Overfyldning af Kræfter i vort Fag, der absolut maa blive Følgen af det uforholdsmæssige Lærlingeantal paa flere Trykkerier? Jean.

Den typografiske Forening.

A. Hviids Bogtrykkeri, Læderstræde 26, erklæres herved for **blokeret,** fordi et Medlem, der har arbejdet der, ikke har kunnet faa sin fortjente Ugeløn.

Panoramabestyrelsen har bevilget vore Medlemmer med Familje Adgang til Panoramaet mod moderat Betaling (50 Øre) i Morgen Søndag d. 2. August. De i dette Øjemed nødvendige Legitimationskort kan faas hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. Berg.

STYRELSEN.

Lørdagen*) **den 8. August** afholdes i »Sortedamslund«s Havepavillion fra Kl. 9—4 et

Sommer-Assemblée,

hvortil Medlemmerne med Damer indbydes. Balbaand à 50 Øre for en Herre og 25 Øre for en Dame faas mod Forevisning af Emblemet ved Indgangen. Et begrænset Antal Besøgende, indført ved Medlemmer, kan deltage. STYRELSEN.

*) I forrige Nr. var fejlagtig sat *Søndag*.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

»Den typ. Forening«s Bidrag Kr. 1000.00, Nogle Bladsættere (1. og 2. B.) 2.50, Rud. Foltmar (1. B) 0.50, Rotte-Søren & Ko. (2. B.) 0.50, Chr. Birchs Bogtrykkeri (1. og 2. B.) 2.00, Lunos (2. B.) 2.50, Allers (1. B.) 5.00, Græbes (2. B.) 5.00, Hviids (1. B.) 1.00, I. Cohens (2. B.) 7.00, N. Cohens (3. Bidrag) 39.10, Hvidbergs (2. B). 1.40, Quist & Ko.s (1. B.) 1.75 Eltongs (2. B.) 2.25, Jørgensen & Ko.s (2. B.) 2.95, Thieles (17 Arbejdere, 1. B.) 4.70, Lazarus (2 Sættere 1. B.) 2.00, Schiellerups (2. B.) 1.05, Bagges (2. B.) 2.25, Knudtzons (2. B.) 1.55, Bordings (2. B.) 10.00, Hoffensbergs (2. B.) 1.10, Nielsen & Lydiches (20 Sættere, 3. B.) 7.35, Rasmussen & Olsens (1. B.) 1.65, Hansons Stempelfabrik (2. B.) 1.50, »Avisen«s Sætteri (2. B.) 2.00, »Politiken«s (2. B.) 7.00, »National-Tidende«s (2. B.) 7.10, »Adresse-Avisen«s (3. Sættere, 1. B.) 1.50, A. & J. (hver 50 Øre) 1.00, nogle Typografer i Odense (1. B.) 5.00, nogle Venner af Arbejdernes Frihed i Thisted 6.00, Typografer og Lærlinge i »Morsø Folkeblad«, Nykøbing. Jyll., 4.75, Madam Hendrichsen 0.25, et Cigarrør 0.37, Aamodts Tr. (2. B.) 2.25 — i alt **1146** Kr. **82** Øre. Med det tidligere indkomne **1275** Kr. **93** Øre. RUD. BØHM.

Typografernes Sangforening.

I Aften bedes alle Sangerne møde i Aahuset til Repetition af Sangene til Familieturen.

Søndag den 9. Avgust *Familietur* til Dyrehaven i Forbindelse med Dobbeltkvartetten »Askophela«. Man samles Kl. 2 i Bellevue Krohave. Madkurv medbringes. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Holbæk, Faktor CHR. M. JACOBSEN, tidligere Medlem af den typ. Forening i Københavh.

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Aalborg, OSKAR OLSON (sidst arbejdet i København; tidligere Medlem af »Den typ Forening«).

Stubbekøbing, V. HANSEN (sidst arbejdet i København).

Aarhus, CHRISTIAN GÜTH (sidst arbejdet i Køge).

do. JENS SØRENSEN (sidst arbejdet i Hillerød).

do. CHRISTIAN RYDAHL (sidst arbejdet i Nakskov).

Bortrejste Medlemmer:

Aarhus, FREDERIK CARL CHRISTIAN ØSTERGAARD, arbejdsløs.

do. ALFRED PETER NIELSEN, Silkeborg, arbejdsløs.

Hillerød, JENS SØRENSEN fra Lyngby til Aarhus.

Brevkasse.

O. J. Desværre har vi kun meget kneben Plads i dette Nr., hvorfor vi ikke kan optage Deres Protest. Som De imidlertid vil se, har vi taget Hensyn til denne saa vel som til Udtalelser, der ang. den samme Sag er fremkommen fra andre Trykkerier. Vi finder ligeledes en saadan Navngivelse for upassende, men det skete paa vedk. Personales udtrykkelige Forlangende.

—h—m. Det samme gælder for Deres større Artikel. Naar vi lover Dem, at Styrelsen vil tage det af dem paaankede Forhold under Overvejelse, renoncere De vistnok paa Offenliggørelsen af Artiklen.

—x. Forhaabenlig i næste Nr.

KUNDGØRELSER.

„Café Guttenberg"

anbefales mine ærede Kolleger i velvillig Erindring.

Middagsabonnement modtages.

God Fuldkost med Brændevin, Øl samt Bajersk Øl à 1 Kr. pr. Dag.

Et godt Billard forefindes.

En god **Marstrands** Bajer à 10 Øre faas.

Ærbødigst

Frantz Bagger,

Studiestræde 27, K.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 32. | København, den 8. Avgust 1885. | 12. Aargang.

Gensidighedsforholdet.

Af *Rud. Bøhm.*

(Sluttet).

Man vil nu let kunne indsé, at den Konkurrence, der herved skabes for de københavnske Kolleger, til sine Tider kan være i højeste Grad generende for disse; saaledes t. Eks. ved en indtrædende arbejdsløs Periode. I Provinsbyerne, hvor den typografiske Produktion kun i en forsvindende Grad befatter sig med Trykningen af Bøger, vil Arbejdsløsheden som Følge deraf i Reglen ogsaa ytre sig langt mindre end i København, hvor Værktrykningen indtager en fremragende Plads, og hvor »Agurketiden« altsaa maa føles ganske anderledes alvorligt. Naar Arbejdsmarkedet i København er blevet overfyldt med Provinskolleger og disse i Lighed med Københavnerne bliver arbejdsløse, er det da saa urimeligt, at den overflødige Arbejdskraft søger sig en Bane paa andre Steder? Kan nogen beklage sig over, at en Del af de Arbejdsløse — der selvfølgelig ikke har Raad til, i en saa dyr By som København at vente paa Arbejde i et Par Maaneder eller længere —, rejser tilbage til den Forening, i hvilken de ved deres tidligere ydede Kontingent mener at have erhvervet sig *den* Rettighed, *at kunne hæve Understøttelse uden at blive misundt den?* Faktisk har den overvejende Del af de i den sidste Maaned Bortrejste været Medlemmer af »Dansk typ. Forening«, forinden de kom til København, og faktisk har kun meget faa af de oprindelige københavnske Medlemmer taget deres Vej til Provinserne, Flertallet af dem er rejst til Sverige, Norge og Tyskland. Ihvorvel dette let vil kunne konstateres, gaar man dog ganske ugenért hen og fortæller, at det er *Københavnerne,* der strømmer til Provinserne! Er det maaske Københavnernes Skyld, at »Dansk typ. Forening« ikke vil befatte sig med sine Medlemmers sociale Forhold, som Arbejdsprisernes Regulering og Bekæmpelsen af Lærlinge-Uvæsenet? Eller med andre Ord, skal den københavnske Forening bløde for Noget, som dens Kollega i Provinserne kunde og burde gøre sit Bedste til at bekæmpe, nemlig Antagelsen af Lærlinge efter en storartet Maalestok?

Ved at læse Referaterne fra de forskellige Lokal foreninger, hvor Odense-Resolutionen er bleven drøftet, kan man ikke frigøre sig for den ubehagelige Følelse, at vore Venner i Provinserne har sét for meget paa deres Særinteresser og at de egenlig slet ikke har tænkt sig, hvor uheldig deres københavnske Kolleger kan være stillede ved den store Tilstrømning af Arbejdskraft; man har simpelthen regnet ud, at én københavnsk Typograf kan faa ca. 60 Kr. af »Dansk typ. Forening« (det vil sige for en Rejse paa 4 Uger), medens der skal 10 Medlemmer af nævnte Forening til at hæve samme Sum i København. Selv om dette Regnestykke i al Almindelighed var rigtigt, burde man dog i hvert Tilfælde tage *lidt* Hensyn til den ovenfor omtalte betydelige Konkurrence, ligesom man ogsaa burde tænke *lidt* over det Faktum, at Københavnerne ved deres store Ofre for en Forbedring af Typografernes Lønningsvilkaar bidrager — ganske vist indirekte — til at Provinstypograferne ligeledes kan faa deres Vilkaar forbedrede.

II.

Min forrige Artikel var egenlig kun Introduktionen til den Koncert, der nu allerede adskillige Gange har lydt for vore Øren, nemlig at den københavnske Forening betaler for lidt til Provinsforeningens Rejsende, medens denne sidste paa sin Side skal være uheldigere stillet overfor »Københavnerne«. Jeg har indrømmet, at »Dansk typografisk Forening« muligvis udreder en større Sum til de Typografer, der kommer fra København, end »Den typografiske Forening« udreder til Rejsende, der kommer fra Provinserne, men jeg tror ogsaa med tilstrækkelig Klarhed at have paavist, at de fleste Rejsende, der her fra Byen tager til Provinserne, oprindelig har været Medlemmer af »Dansk typografisk Forening«. Saafremt Odense Lokalforenings Forslag skulde faa Lovskraft, vilde »Den typografiske Forening« i København altsaa komme til at refundere Understøttelsen for ikke saa faa af saadanne Provinskolleger, der eksempelvis har været Medlemmer af »Dansk typografisk Forening« i 3 Aar og af vor Forening i $^1/_2$ Aar. Herved vilde den Uretfærdighed, som »Dansk typografisk Forening«

saa bittert beklager sig over, altsaa simpelthen blive flyttet over paa den københavnske Forenings Skuldre.

Et burde »Dansk typografisk Forening« i hvert Tilfælde have for Øje, naar den søger at forandre de bestaaende Understøttelsesforhold: *Lærlinge-Uvæsenet.* Saa længe nævnte Forening indtager et saadant Standpunkt, som den har faaet fastslaaet ved Forkastelsen af Hillerød-Forslaget og Har. Jensens Ændringsforslag dertil paa Repræsentantmødet i Odense, vil den efter min uforgribelige Mening ikke med Rette kunne beklage sig over, at dens Konto for Rejse-Understøttelser opviser en noget større Sum, end »Den typografiske Forening«s Konto for den samme Understøttelsesgren. Lærlinge-Uvæsenet bærer netop Hovedskylden for den Misère, der er brudt ind over vort Fag, og deraf kommer Løveandelen paa Provinserne. Vi typografiske Arbejdere har kun Valget imellem *enten* at bekæmpe dette Uvæsen og søge at indskrænke Lærlinge-Antallet, *eller* at tage Konsekvenserne af Ulysten til at befatte os med dette Spørgsmaal og som Følge deraf punge ud til de mange Rejsende, der i en arbejdsløs Periode tvinges til at befolke Landevejene. Fordi altsaa som sagt »Dansk typografisk Forening« er absolut utilbøjelig til at tage sig af de uheldige Lærlingeforhold, der som Enhver véd, er ligefrem gruopvækkende i Provinserne, er der for den københavnske Forening ingen særlig Anledning til at belaste sit Konto meget stærkere, end det i Forvejen er sket.

Uden paa nogen Maade at ville vise partikularistiske Tendenser eller at ville bebrejde Provinskollegerne, at de søger til København for der at hjælpe til Overfyldningen af Arbejdsmarkedet, maa jeg dog udtale, at den københavnske Forening, saa vidt mig bekendt, endnu aldrig har klaget over den Byrde, der saaledes direkte eller indirekte bliver lagt paa den. Siden Oprettelsen af »det frivillige Fond for Arbejdsløse« har Foreningen uden Hensyn til de Arbejdsløses Oprindelse udbetalt Hjælp til disse. Derved har »Dansk typografisk Forening« sparet en hel Del Udgifter til dens egne rejsende Medlemmer, thi det vil for Enhver være indlysende, at de Arbejdsløse, der ikke har noget Tilflugtssted her i Byen og ikke kan faa nogen Understøttelse, sér sig tvungne til at gribe til Vandringsstaven, hvorimod de selvfølgelig helst bliver paa Stedet, blot de kan faa saa meget, at de ved Hjælp deraf kan »friste Livet«. Dersom den københavnske Forening vilde paatage sig en snæverhjærtet Kollegialitet, behøvede den jo blot at sige til de Kolleger, der ikke endnu til den har betalt 26 Uger i et løbende Aar: »Vær saa artig, vil I have Understøttelse, saa gaa paa Landevejen og fald den Forening til Besvær, som I egenlig hører til!« En saadan Snæverhjærtethed fra vor Side kunde have kostet »Dansk typografisk Forening« adskillige Hundrede Kroner.

Det forekommer mig altsaa, at nævnte Forening ikke har saa frygtelig meget at klage over, og det vilde være i høj Grad ønskeligt, om den ærede Hovedbestyrelse, der jo fra først af har rejst Spørgsmaalet, vilde fremsætte saadanne paa statistisk Materiale byggede Oplysninger, at det maatte blive aldeles utvivlsomt, at »Den typografiske Forening«s Medlemmer i en utilbørlig Grad tærer paa »Dansk typografisk Forening«s Kasser; dersom Hovedbestyrelsen kan skaffe saadanne Beviser, tror jeg med Sikkerhed at turde paastaa, at den københavnske Forening øjeblikkelig vilde vise sin Redebonhed til at faa et mere retfærdigt Forhold indført.

For at forhindre Misforstaaelser, skal jeg til Slutning endnu kun tilføje, at disse mine Udtalelser ikke har den ringeste »officielle« Karaktér.

Paa Fjendens Grund.

Og vi, som flere Gange i den senere Tid har pralet af, at de Typografer, der blev hos os, da et Parti traadte ud for at danne en »upolitisk« Forening, var ved deres Bevidsthed, d. v. s. vidste hvad de gjorde og hvad de vilde — de burde i al Fald vide det, da *den* Sag i det mindste var bleven tilstrækkelig debatteret i Forvejen —, vi, som troede, at alle vi nu vidste, hvad det har at betyde for Arbejderne at staa i sluttet Række, vi har i disse Dage faaet at vide, hvor galt vi har troet. Ikke mindre end tre af vore egne — to, der var saa unge og saa lovende, og en, der altid var saa *begejstret,* naar han om Aftenen kom i Foreningslokalet, at hans Begejstring tidt var generende, de er rendt ind paa en Mark, der tilhører Arbejdernes erklærede Fjender, for derfra at kaste Snavs paa deres Kolleger, til stor Fornøjelse for en Tilskuer, der ikke mere tilhører os, og som staar og snakker om Selvhjælp, medens han som en Skoledreng kriller sig under Hagen og skriger: »Det er det, der driller!« *Fuld* af Glæde over at have ungen Bach og Sankt Kryger-Jensen til Kammerater raaber Nic. Fischer: »Kom her over! meld Jer ud! det er det eneste Middel til at redde vore Penge!« Hvorledes man kan redde en Forenings Penge, naar man har meldt sig ud af den, det vil Nic. Fischer forklare en Gang, naar han er rigtig oplagt.

Vore Foreningsmedlemmers personlige Bidrag til de udelukkede Smede og Maskinarbejdere var saaledes, at vi godt kunde være dem bekendte. Da imidlertid andre mente, at vi kunde bringe et endnu større Offer ved at tage en Sum af vor opsparede Kapital, saa var det en Pligt for dem, der var af en anden Mening, at møde

ved den Generalforsamling, hvor Beslutningen skulde vedtages og Summen fastsættes, for at tale der imod. Hørte der mere Mod dertil end at staa paa Fjendens Terræn og skælde ud? Der var maaske flere af Generalforsamlingen, der helt afholdt sig fra at stemme; der var kun én Kollega, der stemte imod, én, som sikkert ikke har undladt at yde et ugenligt Bidrag, og som man dog maa agte, fordi han paa rette Sted viste sin personlige Mening. De tre Misfornøjede stemte ikke imod Forslaget paa Generalforsamlingen, de var maaske slet ikke til Stede, men deres Smærte maatte have et Afløb, saa gik de — ikke til »Typograf-Tidende«, skønt der kunde ikke have været en Smule i Vejen for, at ungen Bach deri havde faaet Lov til at udtale sin Misfornøjelse over, at der var bevilget for meget til Smedene og for lidt til de arbejdsløse Typografer, hvis det kunde have fornøjet ham, skønt det baade var for sent og unyttigt. St. Kryger-Jensen kunde ogsaa have faaet Lov til at fortælle i »Typ.-Tid.«, at han ikke mere vilde hjælpe Smedene, skønt det slet ikke vilde interessere nogen at faa det at vide, og »Typ.-Tid.« havde ligeledes med Glæde optaget Fischers velskrevne, tanketunge Indlæg i Sagen. Men de gik til det mest arbejderfjendtlige Blad med deres kønne Artikler, der naturligvis blev modtagne med Kyshaand, fordi de kunde tjene til at vise, at nu var Spliden i Arbejderpartiet i god Gang; de gik til det Blad, der kalder Arbejderne Pøbel og Drivere, og hvis Redaktør paa et offenligt Møde har raadet Arbejdsgiverne i alle Fag til at udelukke alle de Arbejdere, der er Medlemmer at Fagforeningerne!

I samme Numer, hvor det bedrøvede Kløverblads tre nydelige Smaastykker staar at læse, findes en Artikel om »Selvhjælp«. Naturligvis raades Fabrikanterne til at oprette Pensionskasser; det er dog altid et Baand til, og det er slet ikke saa kostbart. En Artikel i »Typ.-Tid.« om samme Æmne kaldes »intetsigende Vaas«. Forfatteren gør sig ikke den Ulejlighed at bevise dette, han siger bare det er Vaas — det er lettest, og i det han slutter med at fortælle, at en Pensionskasse er oprettet i Thieles Bogtrykkeri, klør han sig med Tommelfingeren under Hagen og brøler: Det er det, der driller!

Lærlinge-Uvæsnet i Provinserne.

I.

Til »Arbejder-Vennen« Bergs Blad- og Typograf-Fabrik i Hillerød søgtes forleden to Lærlinge, som kunne antages straks paa gode Betingelser. Disse to Lærlinge — eller »Disciple«, som Bestyreren(?) kalder Lærlingene — udgør med de i Forvejen dér beskæftigede 4 Lærlinge saaledes det nette Antal af 6. Kort efter at Bladet er tilført denne nye »Arbejdskraft« skal — efter sikkert Forlydende — to Typografer, hvoraf den ene blev udlært dér i Trykkeriet for ca. 5 Maaneder siden, rejse, og Personalet vil herefter komme til at bestaa af 1 — én — Typograf, *6* — *seks* — Lærlinge, 1 Karl (Trykker) og — — Bestyreren. Et smukt Forhold i et Blad, der udgives og ejes af en af de Mænd, som baade med Mund og Pen til enhver Tid kæmper for og taler Arbejdernes Sag. Man skulde dog tro, det maatte staa klart for Hr. Berg eller i det mindste for Bestyreren — der jo selv er Typograf —, at de ved denne idelige Antagen af Lærlinge overbebyrder det allerede overfyldte Marked af Typografer, ikke at tale om, at disse mange unge Mennesker efter udstaaet Læretid ikke kan finde Arbejde ved Faget og som Følge heraf maa slaa ind paa andre Veje, hvilket vist ofte kan falde svært, efter at have »udlært« en Gang. Karakteristisk er det, at medens de fleste Principaler søger Lærlinge med saa megen Skolekundskab som mulig, tager Typograf-Fabriken intet Hensyn til saadanne, ja, der søgtes endog for nogle Aar tilbage i Hr. Bergs Blad Lærlinge med »*nogenlunde*« gode Skolekundskaber (sic!).

Uden dog yderligere at polemisere turde jeg maaske udbede mig Hr. Bestyrerens Mening om Spørgsmaalet: *Hvor glider vi hen?* —x.

II.

Holbæk, den 4. Avgust 1885.

Forholdene i Hr. Bønnelyckes Trykkeri her i Byen har aldrig været gode, Lærlingene har altid spillet en for stor og Typograferne en for lille Rolle, men det har dog aldrig tidligere været saa usselt som nu. I Øjeblikket drives dette Trykkeri af *en* Sætter, *seks* Lærlinge og en Fusker i Trykkerfaget.

Man skulde tro, at Hr. Bønnelycke, der ikke selv er Fagmand, ligefrem havde sat sig til Opgave at modarbejde vort Fags Interesser; thi saa megen almindelig Forretningssans maa han vel have, at han kan indse, at der ikke er pekuniær Fordel derved. Lærlingene, der mest er forældreløse Børn fra København, giver han baade Føde og Klæder og alt, hvad de ellers har behov, undtagen Uddannelse i Faget, og Fuskeren, en forhv. Maskinkarl, betaler han samme Løn, som de udlærte Trykkere tidligere har faaet hos ham.

Som et Eksempel paa, hvorledes Chefen for denne Udklækningsanstalt opfatter sine Pligter som Arbejdsgiver, skal anføres: For nogen Tid siden, medens han endnu beskæftigede 3 Typografer, spurgte han disse, hvad de skulde have for Sætningen af et større Akci-

densarbejde, og da Prisen syntes ham for høj, gav han det til Lærlingene som Overarbejde. Derved mistede Sætterne Arbejdet og Drengene deres Fritid, men det generede ikke Hr. Bønnelycke.

Hr. Bønnelycke er vor Stands Fjende, og hans Drengemenage fremtvinger Spørgsmaalet: Hvornaar faar vi Lærlingeforholdet ordnet? —m.

Den typografiske Forening.

NYT MEDLEM:

H. CHR. BJERREGÅRD (udlært d. 1. Avgust hos O. C. Olsen & Ko.)
Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE:

Typograf G. A. BACH; Sally B. Salomon.
NIC. FISCHER; Thiele.
Disse 2 Herrer kan ikke genoptages uden ved en Generalforsamlings Beslutning.
E. H. NIELSEN, A. CHR. PETERSEN og HUMLE; Luno.

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdes **Lørdagen den 22de Avgust**, Aften Kl. 10, i Kafé »**Philip**«, Skindergade Nr. 41, Hj. af Skoubogade.

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse og Budgettet.
2. Styrelsen aflægger Beretning om det forløbne Halvaar.
3. Valg af 3 Suppleanter til Styrelsen. STYRELSEN.

Blokaden i **A. Hviids Bogtrykkeri ophæves** herved, da Parterne er kommen til en gensidig Overenskomst.

I Aften, **Lørdag den 8. Avgust**, afholdes i »Sortedamslund«s Havepavillion fra Kl. 9—4 et

Sommer-Assemblée,

hvortil Medlemmerne med Damer indbydes. Balbaand à 50 Øre for en Herre og 25 Øre for en Dame faas **mod Forevisning af Emblemet ved Indgangen.** Et begrænset Antal Besøgende, indført ved Medlemmer, kan deltage.

Det event. Overskud tilfalder det frivillige Fond for Arbejdsløse.

STYRELSEN.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Rotte-Søren & Ko. (3. B.) 0.50, Typograferne i Ringsted 3.75, Jul Behrends (2. B.) 1.00, Nielsen & Lydiches (20 Sættere, 4. B.) 7.35, do. (5 Trykkere, 2. B.) 1.25, »Dagens Nyheder«s (2. og 3. B.) 1.00, Cars Lunds (2 Kolleger, 2. og 3. B.) 2.00, Lunos (3. B.) 2.25, Schiellerups (3. B.) 1.05, Allers (3. B.) 4.70, S. L. Møllers (2. og 3. B.) 5.45, Hviids (2. B.) 1.00, Centraltrykkeriet 4.00, I. Cohens (3. B.) 6.05, »Politiken«s Sættere, (3. B.) 7.00, A. & J. (hver 50 Øre) 1.00, Sivertsens 1.25, Eltongs (3. B.) 2.25. Thieles (17 Arbejdere, 2. B.) 4.70, Bagges (3. B.) 2.00, Hvidbergs (3. B.) 1.35, Hansons Stempelfabrik (3. B.) 1.50, »National-Tidende«s Sætteri (3. B.) 7.10, »Ned med Provisoristerne« 0.20, Nogle Bladsættere (3. B.) 1.75, N. Cohens (4. B.) 31.77, Quist & Ko.s (2. B.) 1.00, en Snedker i do. 0.50, Rud. Foltmar (2. B.) 0.50, »Adresse-Avisen«s Sætteri (3 Sættere, 2. B.) 0.75, Rasmussen & Olsens (2. B.) 1.20, Knudtzons (3. B.) 1.55, Hoffensbergs (3. B.) 1.10, Bordings (3. B.) 7.00, »Avisen«s Sætteri (3. B.) 2.10 — i alt **119.92.** Med det tidligere indkomne **1395.85.** RUD. BØHM.

Gaver til Bogsamlingen.

Hr. Boghandler Andreas Schou har skænket Foreningens Bogsamling 10 Bind af hans sidst udkomne Forlagsartikler.

I Aften er Bibliotheket lukket.

Typografernes Sangforening.

I Morgen Eftermiddag foretages en *Familietur* i Dyrehaven i Forbindelse med Dobbeltkvartetten »Askophela«. Man mødes Kl. 2 i Bellevue Krohave. Madkurv medbringes. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Ny Lokalforeningsformand.

Hillerød, R. CHRISTOPHERSEN.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Aarhus JØRGEN L. PETERSEN, Silkeborg 31 Aar, har ikke tidligere været Medlem af nogen faglig Forening.

Nyborg, CARL RASMUS MARIUS SØRENSEN (udlært hos S. Blumensaadt i Nyborg den 1. Avgust 1885).
Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nykøbing p. F., ESBEN HANSEN (sidst arbejdet i Ringsted).
Kolding, HENRIK PETER WARBERG (sidst arbejdet i Odense).

Brevkasse.

D—n. En Meddelelse om den store typografiske Sammenkomst, der i Søndags fandt Sted i Middelfart, vil komme i næste Nr.

KUNDGØRELSER.

Typograf.

En Typograf kan faa Plads i »Odsherreds Avis« Bogtrykkeri i Nykøbing p. S. — Ugeløn 16 Kr., Pladsen kan tiltrædes senest d. 16. ds.

Bogtrykkeri.

Et Trykkeri med Blad i en af Sællands Provinsbyer kan paa meget billige Betingelser overtages straks eller til 1. Oktober. Billet. mrkt. 687, bedes indlagt paa dette Blads Kontor snarest.

Et Eksemplar af »*Haandbog i Bogtrykkerkunsten*« ønskes til Købs. Billet, mrkt. H. B., med Opgivelse af Pris, modtager dette Blads Kontor.

Undertegnede der i en Aarrække har forfærdiget Zinklinier til Flertallet af danske Bogtrykkerier, tillader sig herved at bringe sit Etablissement i behagelig Erindring. Ved Indsendelse af Prøve paa Skrifthøjde leverer jeg med meget kort Varsel nedenstaaende Sorter Linier. Længder paa 23" til vedføjede Priser:

Fine, halvfede og fede Zinkstreger 16 Øre, slyngede do. 25 Øre, punkterede do. 19 Øre, dobbeltfine do. 19 Øre, fine $^1/_2$ Petit 30 Øre, fede do. $^1/_2$ Petit 25 Øre.

Paa Forlangende afkortes ovennævnte Sorter efter opgivne Maal à $1^1/_2$ Øre pr. Stk. for Skæringen.

Ærbødigst
P. HANSEN, Mekanikus,
Knabrostræde Nr. 25, 3.

„Café Guttenberg"

anbefales mine ærede Kolleger i velvillig Erindring.
Middagsabonnement modtages.
God Fuldkost med Brændevin, Øl samt Bajersk Øl à 1 Kr. pr. Dag.
Et godt Billard forefindes.
En god **Marstrands** Bajer à 10 Øre faas.

Ærbødigst
Frantz Bagger,
Studiestræde 27, K.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 33. | København, den 15. Avgust 1885. | 12. Aargang.

Aarhus Typografer
og
Lock-out'en i Smede og Maskinfaget.

Udvalget for Aarhus Typografer havde efter Opfordring fra en Del Kolleger indkaldt til et Møde i Mandags Aftes for at tage *Beslutning angaaende Anvendelsen af en Del af det under Strejken paa »Jyllandsposten« indkomne Beløb*, og til dette Møde havde indfundet sig godt og vel 30 Kolleger.

Efter at Michael Jensen og Arnold V. Olsen var valgt henholdsvis til Dirigent og Sekretær, aabnede Hr Weber Mødet og oplæste først Opfordringen til dette, dernæst fra Typograferne i »Jyllandsposten«s Trykkeri en Skrivelse, der gik ud paa at udsætte Mødet til en Søndag eller at lade disse stemme paa et tidligere Stadium eller ved Fuldmagt. Der førtes en længere og trættende Diskussion herom, indtil man blev enig om at lade de tilstedeværende Sættere afgive deres Stemmer straks.

A. RISOM motiverede et Forslag om at give de Penge, der var tilovers fra Strejken i »Jyllandsposten«, til Smede og Maskinarbejderne i København.

HARALD JENSEN vilde bede Sætterne fra »Jyllandsposten« om at vente lidt, for at de bedre kunde stemme efter Overbevisning, naar de havde hørt de forskellige Udtalelser. Han supplerede Risoms Motivering og omtalte Lock-out'ens hele Gang, samt berørte »*Avisen*«*s* 3 Sætteres Forhold til »Den typografiske Forening«. (Her var en lille Ordveksling mellem Weber og H. Jensen, om hvorvidt dette vedkom Sagen).

ARNOLD OLSEN anbefalede Forslaget om at give Pengene til Smedene, men foreslog at sende disse i 3 Bidrag, da der for Tiden var Penge nok.

MAROTT gjorde gældende, at vi havde Dispositionsret over Pengene og anbefalede at give dem til Lock-out'en.

HARALD JENSEN fraraadede A. Olsens Forslag, da den, der sendte et stort Bidrag straks, hjalp to Gange.

DIRIGENTEN anbefalede ligeledes Forslaget.

MAROTT vilde bede om Afstemning.

SVENDSEN stillede Forslag om at sende Pengene paa én Gang. Olsen frafaldt sit Forslag.

Forslaget om at give Pengene til Lock-out'en vedtoges med 19 Stemmer mod 9.

Efter at endnu flere havde anbefalet Svendsens Forslag, at sende Pengene straks, vedtoges dette med 17 Stemmer mod 1.

MAROTT sluttede Mødet med et Leve for Smede og Maskinarbejdernes Forbund.

ARNOLD V. OLSEN foreslog at sende Smede og Maskinarbejderne en telegrafisk Hilsen, hvilket vedtoges og overdroges til E. Marott, der ligeledes sender Beløbet (320 Kr.).

Skrædernes Sangforening fra København, der opholdt sig i et andet Lokale sammesteds, istemte et 9 Gange besvaret Leve for Aarhus Typografer ved Efterretningen om vor Beslutning.

Aarhus, den 11. Avgust 1885. ARNOLD V. OLSEN.

En Sommerudflugt.

Sammenkomsten i Middelfart af Typografer fra Jylland og Fyn, der fandt Sted Søndagen den 2. Avgust, var begunstiget af et behageligt Sommervejr. Af Kolleger og Foreningsmedlemmer havde 3 fra Horsens, 6 fra Vejle, 2 fra Fredericia, 18 fra Kolding, 4 fra Middelfart og 1 fra Assens givet Møde med et omtrentlig tilsvarende Antal Damer. Mærkværdig nok var der ikke mødt en eneste Kollega fra Odense.

Ved Ankomsten til Middelfart Banegaard modtoges de jydske Deltagere af de fynske Kolleger, og med Musik og Koldingensernes smukke Banner i Spidsen drog man derfra i Procession ind i Byen, hvor en Forfriskning indtoges i Gæstgiver Schøtts Have. Efter at et Festtegn derpaa var bleven udleveret hver Deltager, gik man i al Stilhed gennem Byen ned til Grøndal, ca. $^1/_2$ Mil. Saa snart vi var komne udenfor Byen, spillede Musiken imidlertid en lystig Marsch, saa ingen fandt Vejen lang eller trang, saa meget mere, som den for det meste gik igennem Skov. Fra Grøndal førtes Deltagerne i Baade over til Fænø. Ankommen hertil lejrede man sig paa en yndig Plet i Skoven, og Madkurvene, tilhørende d'Hrr. Kapt., Bogtr. Cl. Madsen, Johansen og Gemynthe fra Middelfart, tiltrak sig manges Op-

mærksomhed, idet kun faa selv havde Frokost med sig. Ved denne Frokost blev der afsunget et Par kvikke Sange, medbragte fra Middelfart, holdt nogle Taler og sluttelig kom Hr. Kapt. Cl. Madsens velforsynede Vinkurv frem. Efter at Musiken, der i Anledning af Sammenkomsten havde forstærket sig med en berømt Trommeslager fra Fredericia, havde givet nogle Numre til Bedste, ønskede man hinanden velbekomme og gik dernæst med Musiken i Spidsen rundt om Øen, for fra de forskellige Punkter at nyde de smukke Udsigter. Selskabets ligesaa dygtige som utrættelige Fører paa Fænø var Hr. Kapt. Madsen. Fra hvert Udsigtspunkt havde han noget nyt at fortælle om: snart om Sønderjylland, snart om gamle Borge og Herresæder, af hvilke der endnu var Rester tilbage, snart om Marsvinsjagten osv. osv. Kl. $4^1/_2$ forlodes Fænø dels i d'Hrr. Kapt. Cl. Madsens og Lichtenberg Madsens Lystbaade, dels i andre Baade. Endemaalet for Sejladsen galdt denne Gang Hindsgavl, hvis smukke Have besaas. Ogsaa her blev musiceret, hvorefter man i Procession drog ad Middelfart til. Udenfor Byen mødte Koldingensernes Fane, og med denne og Musiken i Spidsen drog man to og to gennem Byen til forannævnte Gæstgivergaard. Udenfor Kapt. Madsens Bolig udbragtes et »Længe leve Fru Madsen!« Fru M. var nemlig forhindret i at deltage. Klokken var $6^1/_2$, da vi kom tilbage. Det havde vel nok for enkelte af Deltagerne været en noget anstrængende Tur; men den havde været saa vellykket og rig paa Afvekslinger, at den aldrig vil kunne glemmes.

Kl. 7 fandt der en livlig Fællesspisning Sted. Kapt. Cl. Madsen dirigerede og bød paa Middelfart Lokalforenings Vegne samtlige fremmede Deltagere hjærtelig velkommen og ønskede, at den Hjærtelighed og jævne og uskyldige Gemytlighed, der hele Dagen havde gjort sig gældende, maatte vedvare til Adskillelsens sidste Øjeblik. Davidsen, Kolding, udtalte paa samtlige Fremmedes Vegne en varm Tak til Lokalforeningen i Middelfart, Groth, Kolding, talte for Kvinden, Raben, Kolding, for Fædrelandet, Neess, Vejle, for et godt Samarbejde mellem Arbejdsgiver og Arbejder, Groth, Kolding, for Kapt. Cl. Madsen, Thuesen, Fredericia, for Cl. Madsens Hustru, Davidsen, for Typografien som den Gerning vi alle, hvad enten vi nu beskæftiger os ved Faget eller ej, har sat vor Ungdoms bedste Kraft og skønneste Tid ind paa. Imellem Talerne blev der afsunget flere Sange, medbragte fra Vejle, Middelfart og Kolding, som alle maatte synges *da capo*. Der blev endnu udbragt en Mængde Skaaler, af hvilke særlig skal fremhæves en af Kapt. Madsen paa hans Hustrus Vegne bragt smuk Tak, som han sluttede med et Leve for Kvinden. Kl. 9 hævedes Bordet, hvorefter Dansen tog sin Begyndelse og fortsattes til Kl. $4^1/_2$.

Som Slutning paa den i alle Henseender vellykkede Sammenkomst samledes man Kl. $12^1/_2$ om Bollen. Tale og Sang gik nu Slag i Slag i en halv Times Tid. Samtlige Taler gik for største Delen ud paa at tolke en Tak til Lokalforeningen i Middelfart og paa at udtale et Ønske om ad Aare at faa en lignende, helst større Sammenkomst enten i Kolding eller Vejle.

Kl. $4^1/_2$ forlod de jydske Deltagere Middelfart. Sent vil de glemme Byens smukke Omegn, den Gæstfrihed og Venlighed, der her vistes dem, og længe vil de bevare Mindet om denne Sommerudflugt og typografiske Sammenkomst, der, som alt bemærket, i enhver Henseende var vellykket.

Kolding, den 4. Avgust 1885. N. D.

Spørgsmaal. Kan et Medlem, som staar i Arbejde, betragtes som arbejdsløs, naar han foretager en Rejse paa 8 Dage for at ordne nogle private Anliggender?

L.

Svar. Ihvorvel Lovene intet foreskriver i denne Henseende, er det dog ikke mere end rimeligt, end at et Medlem, som, ligegyldig af hvilken Grund, midlertidigt er bortrejst, slipper for at betale Kontingent for denne Tid.

Forskelligt.

En rejsende norsk Kollega tilskriver os følgende:

Da maaske i den nærmeste Fremtid adskillige Typografer vil forsøge deres Lykke ved en Tur op til Sverige og tror at deres Rejsebog, udstedt af Foreningen, kan være »Betyg« nok, vil jeg ikke undlade at oplyse om, at dette aldeles er fejlagtigt og i de fleste Tilfælde vil bringe Vedkommende i Kollision med Fru Justitia og have en »Åke«-Tur hjem igen tilfølge. Det svenske Politi ser strængt efter Døbeattest (Prestbetyg) og Fyrseddel fra sidste Arbejdsherre. Altsaa for at undgaa Karamboler med Politiet, maa man forsyne sig med disse to Papirer, det er jo en let Sag. Først da kan man frit og uhindret gøre en Rejse i Sverig. De Rejsende bør ogsaa i hver By undersøge, om der er »Herberge«; er der noget saadant, faar man Billet paa Politikontoret til Aftensmad, Logis og Frokost; alt uden det koster 1 Øre. I mange Byer er det forresten vanskeligt nok at faa Logis til rimelig Pris.

— Sommer-Assembléet i »Den typ. Forening« i Lørdags var overmaade vellykket, og Deltagerne morede sig tilsyneladende udmærket. Overskuddet, som vil blive indbetalt til det frivillige Fond for Arbejdsløse, andrager ca. 12 Kroner.

— »Socialdemokraten« indeholdt for nogen Tid siden en Meddelelse om en Væddekamp mellem 2 amerikanske Sættere og hvoraf den hurtigste af dem vandt en Præmie paa 2000 Kr. for Sætningen af 6350 Bogstaver Petit i Løbet af 3 Timer. Dette kan vel ogsaa betragtes som et temmelig godt Resultat, især naar man tager i Betragtning, at det var Petit, der er lidt senere at sætte end Korpus, og ligeledes ses hen til det forcerede Arbejde i ca. 3 Timer. At man ikke desto mindre her hjemme ogsaa har raske Sættere viser følgende. En herværende Sætter, der havde læst Beretningen fra Amerika, fik pludselig den Idé at se, hvor meget han kunde præstere i en Time, og det viste sig da, at han efter en Times Forløb havde sat 2600 Bogstaver Korpus, der i Sammenligning med Amerikanerens 3 Timer giver det anselige Antal af 7800 Bogstaver eller 1450 Bogstaver mere. (Indsendt.)

Den typografiske Forening.

UDMELDTE:

V. FREMMING (»Avisen«).

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdes **Lørdagen den 22de Avgust**, Aften Kl. 10, i Kafé »**Philip**«, Skindergade Nr. 41, Hj. af Skoubogade.

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse og Budgettet.
2. Styrelsen aflægger Beretning om det forløbne Halvaar.
3. Formanden stiller Forslag om at bevilge en yderligere Sum til det frivillige Fond for Arbejdsløse.
4. Valg af 3 Suppleanter til Styrelsen. STYRELSEN.

Samtidigt med dette Nr. af »Typ.-Tid.« vil der blive omdelt Stemmesedler til Valg af 3 Suppleanter til Styrelsen. Disse Stemmesedler maa indleveres til det paa dem angivne Tidspunkt.

Regnskab over det frivillige Fond for Arbejdsløse.

Indtægt.

		Kr.	Øre
1885.			
Febr. 26	Kassebeholdning	303	58
		303	58

Udgift.

		Kr.	Øre
1885.			
	Fra 28. Februar til 30. Juni udbetalt 29 Anvisninger til Arbejdsløse à 6 Kr . .	174	»
	Kassebeholdning den 30. Juni	129	58
		303	58

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Rotte-Søren & Ko. (4. B.) 0.50, Typograferne i Ringsted (2. og 3. B) 6,50, Nielsen & Lydiches (18 Sættere, 5. B.) 6.70, do. (5 Trykkere, 3. og 4. B.) 2.50, »Dagens Nyheder«s (4. B.) 1.50, Carl Lunds (2, Kolleger, 4. B.) 1.00, Lunos (4. B.) 2.75, Schiellerups (4. B.) 0.75, Allers (4. B.) 4.60, Hviids (3. B.) 1.00, Centraltrykkeriet (2. B.) 3.50. I. Cohens (4. B.) 6.01, A. B. & J. (hver 50 Øre) 1.50, Sivertsens (2, B.) 1.25, Eltongs (4. B.) 2.25. Thieles (16 Arbejdere, 3. B.) 4.60. Bagges (4. B.) 2.00, Hvidbergs (4. B.) 1.30, Hansons Stempelfabrik (3, B.) 1.50, »National-Tidende«s (4. B.) 7.10, N. Cohens (5. B.) 34.00. Quist & Ko.s (3. B.) 1.00, en Snedker i do. (2. B.) 0.25, »Adresse, Avisen«s (3 Sættere, 3. B.) 0.75, Rasmussen & Olsens (3. B.) 1.15, Knudtzons (4. B.) 1.55, Aamodts (3. og 4. B.) 2.50, Chr. Birchs (3. B.) 1.00, to Bladsættere 2.00, Jørgensen & Ko.s (3. B.) 2.25, Triers (3. og 4. B.) 4.80, nogle Venner af Arbejdernes Frihed i Thisted (2. B.) 5.00, nogle Bladsættere (4. B.) 2.00 — i alt **117.06.** Med det tidligere indkomne **1512.91.** RUD. BØHM.

Dansk typografisk Forening.

Ny Lokalforeningsformand.

Skanderborg: V. DE LEMOS.

Herved paalægges det Lokalforeningsformanden i *Rudkøbing* at indsende sidste Halvaarsregnskab pr. Omgaaende.

Aarhus, d. 6. Avgust 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

Resultatet af Afstemningen over den fra Odense Lokalforening udsendte Resolution, vedrørende Gensidighedsforholdets Omordning med »Den typografiske Forening« i København.

For:

Aalborg 13, Aarhus 40, Faaborg 4, Hillerød 6, Hjørring 5, Holstebro 6, Horsens (?), Kallundborg 4, Kolding 8, Middelfart 4, Næstved 7, Nykøbing p. M. 2, Randers 24, Ribe 3, Ringkøbing 7, Roskilde 5, Sorø 4, Svendborg 8, Thisted 7, Vejle 10, Viborg 8, Assens 2 og Odense 29. *I alt* **for** *206* + *Horsens.*

Imod:

Aarhus 2, Fredericia 5, Hillerød 1, Køge (?), Nykøbing p. F. 3, Nykøbing p. M. 1 og Rudkøbing 4. *Ialt* **imod** *16* + *Køge.*

Stemmer ikke er opgivet fra:

Aarhus 4, Kallundborg 1, Næstved 6, Nykøbing p. F. 2, Roskilde 3, Assens 1, Slagelse (?) og Stubbekøbing (?). *I alt* **stemmer ikke** *17* + *Slagelse og Stubbekøbing.*

Fra Helsingør, Holbæk, Nakskov, Nyborg, Ringsted, Skanderborg, Skive og Varde foreligger intet Resultat. ANTH. PETERSEN,

Odense, den 12. Avgust 1885. Lokalforeningens Formand.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Odense, Trykker THORVALD L. CARLSEN (udlært hos O. C. Olsen & Ko. i København den 31. December 1877).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Odense, Sætter F. C. CHR. ØSTERGAARD (sidst arbejdet i Aarhus).

do. Trykker HARALD HØGFELDT (sidst arbejdet i Kolding; arbejdsløs).

Nakskov, BERNHARD NIELSEN (sidst Militær).

Bortrejste Medlemmer:

Odense, Sætter F. C. CHR. ØSTERGAARD.

KUNDGØRELSER.

Et Eksemplar af *»Illustrirte Geschichte der Buchdruckerkunst«* i Pragtbind er billig til Salg hos L. LEMPKE, Græbes Bogtrykkeri.

Typograf.

En ung, hurtig Sætter (gift) søger Plads i et større Provinsbogtrykkeri. Billet, mrkt. »1000«, bedes indlagt paa dette Blads Kontor i Løbet af 8 Dage.

„Den typografiske Forenings“ Regnskab for 1. Halvaar 1885.

Indtægt.

	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Kassebeholdning den 31te December 1884			10812	22
Medlemmernes Bidrag	2164	55		
Abonnement paa »Typograf-Tidende«	84	»		
Avertissementer	22	75		
Dansk typografisk Forening betalt $^2/_5$ af Udgiften til »Typ.-Tid.«s Udgivelse	468	12		
Tilbagebetalt Rejsehjælp	6	»		
Renter	176	»		
Solgt 7 Stk. Obligationer	1345	67		
Overskud fra Maskeraden (Halvdelen)	51	62		
			4318	71
Summa **Indtægt**			15130	93

Udgift.

	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Faste Understøttelser.				
Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni	105	»		
			105	»
Andre Understøttelser.				
Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni:				
Til Rejsehjælp	258	»		
Til Strejkende fra 16de Maj til 27de Juni	619	66		
			877	66
Forskellige Udgifter.				
Leje af Lokale	56	75		
Administration	44	50		
Tidsskrifter og Bladhold	10	80		
Budeløn	104	»		
Bogtrykkerarbejde	115	20		
Trykning af »Typograf-Tidende«	939	48		
Redaktionshonorar	200	»		
Udgift til Bladenes Forsendelse til Medlemmer af »Dansk typografisk Forening«	67	60		
Bibliotheket	50	»		
Udgifter til Voldgiftsretten	17	75		
Levering af 500 Emblemer til Foreningens Medlemmer	200	»		
Købt 12 Andelsportioner i »Socialdemokraten«	144	»		
Forskellige Udgifter	121	47		
Udtaget 7 Stk. Obligationer af Kassebeholdningen	1400	»		
Formandens Honorar for 1ste Halvaar	50	»		
Kassererens do. » do.	175	»		
			3696	55
Understøttelse til Arbejdsløse.				
Januar, Februar, Marts, April, Maj og Juni	253	50		
			253	50
Summa **Udgift**			4932	71
Kassens Status den 30te Juni 1885:				
42 Stk. Østifternes Creditforeningsobligationer à 200 Kr.	8400	»		
Kontant	1798	22		
			10198	22
Balance			15130	93

Regnskabet efterset og befundet at være i Orden. Den kontante Beholdning samt Bevis for Værdipapirernes Opbevaring i Banken til Stede.

København, den 13. Avgust 1885.

Wm. Sørensen. Ch. Thomsen.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: Rud. Bøhm, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. Berg, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. Truelsen. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 34. | København, den 22. Avgust 1885. | 12. Aargang.

Frygtsomme Folk.

Styrelsen for »Typografernes Stiftelser« har udsendt det aarlige Regnskab og samtidig indkaldt til den aarlige Generalforsamling, som afholdes i Morgen i »Store Ravnsborg«s store Sal, hvortil der er udsendt Adgangskort, forsynede med Ihændehaverens Navn. Dagsordenen bestaar af 6 Punkter: 1) Regnskabet fremlægges til Godkendelse; 4) Fremlæggelse af de indkomne Ansøgninger til Friboligen; 5) og 6) Valg af to Bestyrelsesmedlemmer og to Revisorer. Punkt 2 og 3 har vi gæmt til sidst, for det er dem, der skal tales om.

Syv Medlemmer har stillet Forslag til Ændringer i Lovenes §§ 1, 2 og 5, og Ændringen af § 5 gaar ud paa intet mindre end *at fratage Medlemmerne deres Ret til ved Afstemning at bestemme, til hvem den eventuelle Fribolig skal gives og at lægge denne Myndighed udelukkende i Styrelsens Haand.* Forslaget lyder saaledes:

> § 5. Naar et Medlem har ydet det for alle Medlemmer fastsatte Kontingent for 20 Aar og er over 58 Aar gammel, har han (hun), som Ansøger Fortrinsret til den første Fribolig, der af Bestyrelsen udbydes, for saa vidt det ikke af Generalforsamlingen kan bevises, at han (hun) ved Formuesforhold er saaledes stillet, at han (hun) ikke kan anses som trængende.
>
> Er der samtidig flere Ansøgere, som have betalt i et lige langt Tidsrum, har den ældste i Levealder Fortrinsret.

Det tredje Punkt er, at gøre Medlemmerne umyndige for Tid og Evighed ved at søge kongelig Stadfæstelse paa §§ 2, 5 og et Stykke af § 1.

Det uretfærdige i denne Ordning er let iøjnefaldende. Af f. Eks. fem Ansøgere, der har betalt fra mellem 20 og 25 Aar, faar den Friboligen, der har betalt de 25 Aar, uansét om den, der har betalt 3 Maaneder mindre, er endnu mere trængende, bare man ikke kan sige om den ældste Ansøger, at han er velhavende. Det er nemlig en meget delikat Sag for en Generalforsamling at diskutere en Mands private Liv og Formuesomstændigheder. En Ansøger kan godt have en dobbelt saa stor Fortjeneste som en anden og dog være mere trængende, den ene kan have stor Familie, som han maa hjælpe, den anden kan faa Understøttelse af sine Børn, skal saa hans private Liv, hans Husøkonomi osv. prisgives ved en offenlig Debat, hvis en Generalforsamling skulde faa i Sinde at paastaa, at den Ansøger, Styrelsen har lyksaliggjort med en Fribolig, ikke er trængende? Det er nemlig den eneste Paastand, de umyndige Medlemmer kan komme med paa en Generalforsamling, der har den højeste Myndighed. Kan de ikke bevise, at Manden ikke er trængende — og hvem kan bevise det — saa skal de lade være at gøre Vrøvl; efter de uomstødelige, for Tid og Evighed gældende Love skal den, der har betalt længst, have Lejligheden, og er af to Ansøgere, der har betalt lige længe, den ene blot en Dag ældre end den anden, saa skal han have den; om vitterlig dybere Trang kan der ikke være Tale, og Sympathien blandt Kollegerne maa frem for alt ikke spille nogen Rolle. Der er ikke Tale om, at Generalforsamlingen skal sanktionere Styrelsens Valg; Styrelsen har nemlig intet Valg, den følger kun de uomstødelige Loves Ord: »*længst*« og »*ældst*«; Generalforsamlingen maa kun bevise, at den ældste og længst ydende ikke er trængende; det kan ingen, naar det ikke netop vides om vedkommende, at han har privat Formue. Derfor bliver Generalforsamlingen med den højeste Myndighed umyndig!

Af hvad Grund er nu dette reaktionære Forslag fremkommet? Svaret er let nok, og Motiveringen heraf paa Generalforsamlingen i Morgen vil blive interessant. Det er Frygten for det frygtelige røde Spøgelse, som efter Sigende er faret i Størstedelen af Typograferne; og ligesom de gamle Kællinger stikker Stoppenaale i Dynerne, med Spidsen udad, og stiller deres Tøfler foran Sengen med Hælene sammen og Snuderne udad, for at holde Troldtøjet borte, saaledes vil vore frygtsomme, forsigtige, konservative og reaktionære Kolleger bygge sig en Skanse og slaa Kors for sig, for at ikke de, der er besatte af den onde Aand, skal flytte ind i Stiftelsen. Endnu har de rigtignok intet Bevis for, at det er sket; thi Løbesedlen med Opfordringen til at give Friboligen til Witzansky, der som bekendt ikke var Medlem af nogen typografisk Forening, var underskreven af Fremskridtsmænd, Konservative og Reaktionære i

køn Enighed, og af den samme blandede Forsamling blev den næstsidste Fribolig bortgiven. »Men de *har* truet med at ville rive os af Pinden!« vil de frygtsomme sige, »vi maa klippe deres Klør«.

»Typografernes Stiftelser« har enkelte Medlemmer, som *alle* typografiske Arbejdere er enige om, at de ikke har Grund til at elske højt, men som, da de just har forstaaet at fiske i rørt Vande, ikke hører til de mest trængende, og derfor næppe af det store Flertal vil blive foretrukket for Kolleger, der er lige saa berettigede og lige saa trængende — *det er nærmest deres Sag d'Hrr. Calmar, Soph. Hansen, Chr. Jacobsen, Carl Lassen, H. P. Lassen, Nicolai Nielsen og Chr. Sonne her taler!*

Man forundres kun ved, at *H. P. Lassen* ad en Krebsegang er naaet at komme i dette Selskab. Man kan ikke lade være at mindes, hvorledes han tog paa Vej, da de Forsigtige vilde have en Paragraf i Hjælpekasserne konfirmeret og gjorde dette Forlangende til det Kabinetsspørgsmaal, der skilte »Den typografiske Forening« af med nogle Medlemmer, endskønt Konfirmationen af den Paragraf kunde langt bedre forsvares end det foreliggende Forslag. I Morgen skal vel H. P. Lassen være Ordfører for det forsigtige Syvtal og raade Medlemmerne til at lade sig svinebinde for bestandig!

Strejker.

I Organet for »Den konservative Klub« og »Skruebrækkernes Værn« fandtes en Dag i forrige Uge en Artikel, som forsvarer den *Billighedsfølelse*, de forenede konservative og reaktionære Typografer har vist overfor de udelukkede Smede. Det er klart, at denne Artikel er taaget nok til at staa i et Blad, der forkynder økonomisk Ødelæggelse for den Fabrikant, der afkaster det Aag, hans Kolleger har paatvunget ham, medens det samtidig opfordrer Arbejderne til at bryde deres til Kammeraterne givne Løfte, eller som med andre Ord lærer sine naive Læsere, at hvad der er Ret for den ene, skal ogsaa være Uret for den anden.

Hr. A. meddeler, at hans Forening blev dannet med det Hovedformaal, »saa vidt muligt« (læg Mærke til, hvad det vil sige: *saa vidt muligt;* han indrømmer ogsaa senere, at en Strejke ikke er umulig) at søge det faglige Arbejde ordnet ad Forhandlingens Vej. Tror Hr. A., at en eneste Strejke er sat i Gang, uden at en venskabelig Overenskomst først er prøvet. Hvis Hr. A. altsaa var Smed (han tilgiver mig nok dette Tankeeksperiment at give ham Trætøfler og Læderforklæde paa, Sod paa Hænderne og Kulstøv i Skægget), saa vilde han nok som Ordfører for en Deputation gaa op til Fabrikanten og forklare ham, at Daglønnen var saa lille, at det var vanskelig dermed at føde Kone og Børn, om han ikke maatte faa 27 Øre Timen. Saa vilde Fabrikanten naturligvis paa den venskabeligste Maade gøre ham indlysende, hvor ubillig hans Fordring var, og at den var umulig at indrømme. Fabrikanten havde uhyre Udgifter, han maatte have stor Lejlighed, holde Heste og Vogne, lade sine Klæder sy hos de fineste og dyreste Skrædere; A. behøvede ikke at genere sig for at bo med sin Familie i ét Værelse, og han kunde købe sit Tøj hos Marskandisere og paa Lappetorvet. Naar A. altsaa var Smed maatte han ogsaa vide, at der slet ingen Udsigt var til, at Konjunkturerne i en overskuelig Fremtid vilde blive bedre, at der i mange Aar var udlært saa mange Smede og Maskinarbejdere, at de ikke kunde finde Beskæftigelse ved Faget, men maatte søge sit Ophold ved andre Sysler. Vilde han saa igen tage fat paa Arbejdet og tage til Takke med, hvad man vilde give ham? Maaske! Men jeg tror nok, de fleste Andre i dette Tilfælde vilde forsøge det, A. selv kalder »Arbejdernes Nødværge«, Strejke.

Men alligevel hader A. og hans Forening Strejker; at synes om dem »er i Reglen en Ungdomsfejl, som næsten alle har i en vis Alder«, siger han. Hvilken Kendskab til Menneskets Svagheder! — Han vil ikke være med til at »støtte den Strejke-Mani, som Fagforeningerne driver for at holde deres store ungdommelige Flertal i Aande«. Men alligevel er han »ikke blind for, at det Tilfælde kan indtræde, at urimelige Principaler maa tvinges ved en Strejke, — Principaler er jo ikke Engle, men Mennesker«; men Strejker ligner hinanden deri, at Resultatet, naar Strejken er endt, er, »at man havde ofret sine Penge, for at dygtige Folk kunde gaa fra taalelig gode Pladser, og at disse dernæst blev besatte med Fagets ærreløse Vagabonder . . . . . , der ved saadanne Lejligheder straks kommer frem for at fiske i rørt Vande.« — Det er højst mærkeligt, at Organet for »Skruebrækkernes Værn« har optaget dette Angreb paa sine elskede Skruebrækkere. Kan nogen for Resten sætte sig ind i A.'s hele Tankegang, saa er han klogere end de fleste af vedkommende Blads Læsere. Og det bliver værre endnu! A. er som bekendt ikke Smed, og han vil ikke give sig af med at belære Smedene, men han synes nok det er dumt, de har forsøgt Strejken. Det er ogsaa dumt, at der er Politik i Fagforeningerne, for »Politiken ophidser, samler — og adskiller! (Tankestregen er A.'s, Udraabstegnet er mit — samler og adskiller! — Lille Lænke, sød at se, To kan tænke mer end Tre!)

Smedestrejken er en stor politisk Strejke; den kan man ikke med *Billighed* fordre, at en konservativ For-

ening skal støtte. Hr. A. synes godt om, at jeg har givet ham og hans Meningsfæller Lov til at benytte deres Penge, som de vil, og finder det »endda ganske pænt, at man ikke forlanger Lussinger betalt med kontante Penge«. — Jeg vèd slet ikke, hvor han har faaet den Lussing fra! — Jeg har imidlertid senere erfaret, at jeg har taget fejl, da jeg skrev, at alle Hr. A.'s Meningsfæller var totalafholdne — der er virkelig nogle af dem, der bidrager til at holde Liv i de udelukkede Smede, men da jeg ikke véd, om det skal være en Hemmelighed, eller om det kan skade dem, saa de kan faa deres Afsked paa Grund af, at der »ikke er mere at bestille«, røber jeg dem ikke.

En Inkassator.

Forskelligt.

Interessenterne i »Stiftelsen for Typografer« gøres opmærksom paa, at de maa forevise deres Adgangskort til Generalforsamlingen i Morgen Formiddag Kl. 11 i »Store Ravnsborg«.

— Det sidst ankomne Nr. af »Typografiske Meddelelser« indeholder følgende Efterlysning fra Hovedbestyrelsen for »Norsk Centralrejsekasse for Bogtrykkere«:

»Typograf Johan Frederik Hansen-Friis (fra Nykøbing paa Falster), Forretningsfører i Laurvigs Afdeling, er forsvunden fra Afdelingen medtagende Kassebeholdningen (stor ca. 20 Kr.), Regnskabsbogen samt en Del Medlemsbøger. Vi opfordrer d'Hrr. Forretningsførere til, i Tilfælde han skulde forsøge i nogen Afdeling at faa udbetalt Rejsehjælp paa Bøgerne, at fratage ham disse, samt overlevere ham til Politiet. Medlemsbøgerne Nr. 43, 44, 45 og 46 erklæres herved for annullerede«.

— Vi henleder vore Læseres Opmærksomhed paa, at »Dansk Sparemærke-Kasse«, med Aar og Dags Varsel fra den 15. ds., paa Grund af den forrige Garants Tilbagetrædelse, har indkaldt de grønne Mærker, og at en Garanti for de nu udstedte røde Mærker væsenligst er tilvejebragt af et større Antal Sparekasser over hele Landet.

Til Lettelse for Publikum udbetaler »Dansk Sparemærke-Kasse« nu de grønne Mærkers Værdi, selv om de fremkommer i løse Mærker eller i ufuldstændig udfyldte Sparemærkebøger, ligesom Ombytning af Bøgerne med røde Mærker finder Sted. Se forøvrigt omstaaende Avertissement.

Bibliothekets Regnskab.

1885	Indtægt.	Kr.	Øre
	Bevilget paa Budgettet for 1ste Halvaar . . .	50	»
	Solgt 7 Stk. Kataloger	1	5
	Indkomne Mulkter	15	75
		66	80

1885	Udgift.	Kr.	Øre
	Underballance fra 2. Halvaar 1884	35	68
	Bogbinder Larsen	10	40
	Flytning af Bibliotheket	8	»
	Et Nr. af »Illustreret Tidende«	»	50
	Et manglende Hefte af »De 3 Musketterer« .	»	50
	Kassebeholdning d. 30. Juni	11	72
		66	80

Fortegnelse over Til- og Afgang af Medlemmer i „Den typografiske Forening".

Nye Medlemmer.

Fred. Georg Hansen.
Alfred William Larsen.
Bogtr. Simon Bernsteen.
Jul. Sørensen.
Viggo Fogtmann.
Magnus Petersen.
G. C. C. Jul. Constantin Kirschner.
L. Lempke.
Fred. F. Jensen.
Thorv. Nielsen.
Georg Albert Bach.
N. Fred. Carl Henrichsen.
Viggo Hansen.
Peter Chr. Studt.
Felix Birch.
Chr. Petersen.
P. Christensen.
Anders A. Vald. Hansen.
N. C. Thomsen.
K. Olsen.
Fred. Ulr. Hansen.
G. A. H. Witrog.
A. F. Kreutzberg.
Anton Møller.
M. Lempke.
Peder Medor Larsen.
Kornelius Lie.
C. Steensen.
V. A. Olsen.
Chr. Ant. Christensen.
Peter Chr. Bech.
Chr. Peter Hansen.
Fred. Oluf Olsen.
Fred. Otto Sørensen.
Albert Tverskou.
Sofus Karl A. Nyberg.
P. Petersen.
L. P. Hansen.
C. L. Kindahl.
P. A. Frandsen.
H. Petersen.
A. Kr. Kristensen.
F. U. Hansen.
Karlslund.
Ant. Rasm. Andersen.
Chr. Therkelsen.
Carl Tiedje.
F. A. Pødenphandt.
J. R. Thomsen-Sandemand
Jørgen Jansen.
V. Ekman.
O. R. Brandt.
Carl Peter Rasmussen.
Axel Ferd. Boëll.
Oluf Olsen.
Valdemar Brusen.
Svend Nielsen.
E. K. Kralik.
Albert Sørensen.
Th. Vilh. Hansen.
Reinhard Camillo Jensen.
Ole Olsen.
J. P. Jensen.
Lars Peter Poulsen.
A. Lang.
Jul. Hansen.
Carl Sørensen.
Alexis Rasmussen.
F. C. Weitling.
Rasmus Rasmussen.
Ludvig Jens Wermund.
Emanuel Bondesen.

Udmeldte.

P. Fremming.
Olaf Brandt.
A. F. Henningsen.
Charles Auener.
Reimers.
Vilh. Graby.
L. Larsen.
C. Christensen.
H. Hagemann.
Jørgensen.
H. P. Lassen.
A. Hjort.
H. Stecker.
J. W. Winkelmann.
Fr. Jørgensen.
Ludv. J. Rasmussen.
Bogtr. A. W. Henningsen.
Peter Alfr. Nielsen.
F. C. C. Rasmussen.
A. Madsen.
L. Nielsen.
W. Halberg.
Adamsen.
Chr. Fred. Andersen.
L. Horn.
M. Olufsen.
O. Petersen.
A. J. Johansen.
L. H. V. Schrøder.
L. Rask.
C. Kirckheiner.
H. H. Brandt.
H. P. Jensen.

Bortrejste.

Ant. Rasmus Andersen.
P. Barthel.
S. Christensen.
Dabelsten.
Henrich Hansen.
Fr. U. Hansen.
N. Hansen.
Carl Hammann.
V. H. Holm.
F. H. Irmscher.
Anders Peter Jensen.
J. P. Jensen.
R. Laursen.
Peter Medor Larsen.
Adolph Madsen.
Niels Chr. Nielsen.
Anders Nielsen.
Herman Rossing Olsen.
Oluf A. J. Olsen.
C. Vilh. Petersen.
M. Petersen.
Rydstrøm.
C. Rohwer.
Chr. Schiøtt.

Udslettede.

O. A. Nielsen.
G. Burghard.
G. Walther.
E. F. Ahlsberg.
Fack.

Udelukket.

Ole Olsen.

Død.

Wegener.

Medlemsantal 384.

Den typografiske Forening.

Budget for 2det Halvaar 1885.

Indtægt.

Medlemsbidrag	2000 Kr.
Abonnement paa »Typograf-Tidende«	80 —
Avertissementer i do.	20 —
»Dansk typ. Forening« betalt $^2/_5$ af Udgifterne til »Typ.-Tid.«s Udgivelse	468 —
Renter	128 —
	2696 Kr.

Udgift.

Faste Understøttelser	105 Kr.
Rejsehjælp	250 —
Strejkende	626 —
Leje af Lokale	60 —
Administration	30 —
Tidsskrifter og Bladhold	15 —
Budeløn	100 —
Bogtrykkerarbejde	40 —
Trykning af »Typ.-Tid.«	950 —
Redaktionshonorar	200 —
Udgift til Bladenes Forsendelse til »Dansk typografisk Forening«	68 —
Formandens Honorar	50 —
Kassererens do.	175 —
Forskellige Udgifter	50 —
Understøttelse til arbejdsløse	250 —
Bibliotheket	50 —
	2999 Kr.
Underskud	303 Kr.

MEDLEM TILTRAADT FRA EN GENSIDIG FORENING:

HANS HANSEN (sidst arbejdet i Viborg, arbejdsløs).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDTE:

A. SVENDSEN (»Dagens Nyheder«).

C. F. CHRISTENSEN (arbejdsløs).

Den halvaarlige Generalforsamling

afholdes i Aften **Lørdag den 22de Avgust**, Kl. 10, i Kafé »**Philip**«, Skindergade Nr. 41, Hj. af Skoubogade.

Dagsorden:

1. Regnskabets Godkendelse og Budgettet.
2. Styrelsen aflægger Beretning om det forløbne Halvaar.
3. Formanden stiller Forslag om at bevilge en yderligere Sum til det frivillige Fond for Arbejdsløse.
4. Valg af 3 Suppleanter til Styrelsen. STYRELSEN.

I Aften finder intet Bogudlaan Sted.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Rotte-Søren & Ko. (5. B.) 0.50, Knudtzons (5. B.) 1.55, »Politiken«s (4. og 5. B. à 7 Kr.) 14.00, Bagges (5. B.) 2.15, J. 0.50, Centraltrykkeriet 3.50, nogle Bladsættere (5. B.) 2.00, Thieles (15 Arbejdere, 4. B.) 4.35, Chr. Birchs (4. og 5. B.) 2.00, Birchs Lotteri-Sættere 1.05, Jørgensen & Ko.s (4. B.) 2.00, O. C. Olsens (5. og 6. B.)*) 6.45, Hoffensbergs (4. og 5. B.) 2.20, Triers (5. B.) 2.40, Eltongs (5. B.) 2.00, Hvidbergs (5. B.) 1.50, Hviids (4. B.) 1.00, Schiellerups (5. B.) 0.75, Allers (5. B.) 4.40. Sivertsens (3. B.) 1.25, 4 Typografer i Helsingør 4.00, »National-Tidende« (5. B.) 7,10, Nielsen & Lydiche (18 Sættere, 6. B.) 5.80, »Dagens-Nyheder« (5. B.) 1.50, S. L. Møllers (4. B.) 3.50, Lunos (5. B.) 1.75, Typografer i Ringsted (4. B.) 3.25, Hansons Stempelfabrik (5. B.) 1.50, »Avisen«s (4. og 5. B.) 4.20, Quist & Ko.s (4. B.) 1.00, en Snedker i do. (3. B.) 0.25, »Adresse-Avisen« (3 Sættere, 4. B.) 0.75, N. Cohens (6. B.) 30.75 — i alt **120.90.** Med det tidligere indkomne i alt **1633.81.**

RUD. BØHM.

*) 1.—4. Bidrag er bleven indbetalt paa Kuponbog.

Typografernes Sangforening.

Efter Opfordring fra flere Sider om en Gentagelse af den Tur, Sangforeningen fornylig havde sammen med Dobbeltkvartetten »Askophela«, afholdes *i Morgen Søndag Familietur.* Mødested: *Valby Krohave* Kl. 3 Efterm. Madkurv medbringes. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i sidste Nr. indrykkede Opfordring til Lokalforeningsformanden i Rudkøbing var allerede den 6. ds. annulleret af Hovedkassereren ved Meddelelse til Red. af »Typ.-Tid.« *) A. G. WEBER

Aarhus, d. 19. Aug. 1885. p. T. Formand.

*) Denne Bebrejdelse maa Red. tilbagevise. Ganske vist anmodede Hovedkassereren os om at annullere Formandens Opfordring til vedk. Lokalforeningsformand, men da denne Opfordring *først en hel Uge derefter* blev tilsendt vor Ekspedition, mente vi os selvfølgelig ikke berettiget til at foretage en saadan Annullering, saa meget mindre, som vi ikke kunde vide, om der var truffet andre Dispositioner i Aarhus, og man vel turde forudsætte, at Hovedbestyrelsens Formand holdes *à jour* med de forskellige Foreningsanliggender. RED.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Kolding, E. GUTTORMSEN (sidst arbejdet i Norge, Medlem af »Norsk Centralrejsekasse«).

Bortrejste Medlemmer:

Holbæk, CARL A. CHRISTENSEN (arbejdsløs).

Udmeldt:

Kolding, Faktor J. P. LØYE.

KUNDGØRELSER.

En Trykker,

der er øvet i alt Arbejde, kan faa en vellønnet Plads i et større københavnsk Bogtrykkeri. Billet, mrkt. »*Trykker 1049*«, bedes indsendt til **Aug. I. Wolff & Ko.s Annoncebureau,** Skindergade 2.

En flink, yngre Typograf,

der er duelig som Akcidenssætter og som tillige kan paatage sig Maskintrykning, kan i Begyndelsen af Septbr. faa fast Plads i et Provinsbogtrykkeri. Billet, mrkt. »Typograf Nr. 56«, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Dansk Sparemærke-Kasse.

I Henhold til erhvervet allerhøjeste Bevilling ere **alle** hidtil ikke indløste **Mærker af grøn Farve,** ved Proklama, indrykket første Gang i Berlingske Tidendes Morgenavis for den 15. Avgust 1885, **indkaldte med Aar og Dags Varsel til Indløsning** (altsaa inden Udløbet af September Maaned 1886) under Fortabelse af enhver Ret for senere fremkomne Mærker. Paa Sparemærkekassens Kontor i København bliver Værdien af de grønne Mærker, efter Ihændehaverens Ønske, enten udbetalt kontant eller Mærkerne ombyttet med de fra den 15. Avgust d. A. udstedte røde Mærker, uansét om de grønne Mærker ere indklæbede i Sparemærkebog eller ej og uden Hensyn til om Bogen er udfyldt.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 35. | København, den 29. Avgust 1885. | 12. Aargang.

Umyndighedserklæringen.

I Søndags Formiddags samledes Medlemmerne af »Typografernes Stiftelser« i Store Ravnsborgs Have, iførte deres Søndageftermiddagstøj, badende sig i Solskinnet, smilende og muntre, sendende venskabelige Hilsener, Nik og Haandtryk til Venner og Modstandere; man saa' i sin Midte Matadorer som Kancelliraaderne Schultz og Dreyer og flere andre Bogtrykkere uden Titler. Stemningen var festlig, der var ingen Spænding, man var paa Forhaand sikker paa, at Umyndighedserklæringen vilde blive vedtaget; det var jo to Partier, der kæmpede mod hinanden, paa den ene Side »Den typografiske Forening«, paa den anden Side »Ny typografisk Forening« og dens talrige Allierede: dem, der ikke er i nogen Forening, og dem, der ikke kan komme i en saadan. Af vor Forening var kun mellem 80 og 90 Medlemmer af Stiftelsen, og da Afstemningen vilde ske ved Partioverbevisning, kunde der ingen Tvivl være.

Lidt efter den fastsatte Tid kaldte Klokken Medlemmerne ind i den store Sal. ALBERT AUENER blev enstemmig valgt til Dirigent og røgtede sit Hverv paa en meget elskværdig og upartisk Maade. Formanden, ALB. CHRISTENSEN, fremlagde Regnskabet til Godkendelse, hvilket ogsaa vedtoges efter at han paa en Forespørgsel af CHARL. THOMSEN efter Bianco Lunos Jubilæumslegat havde svaret, at det stod paa Regnskabet paa et galt Sted. Som Ordfører for de syv Forslagsstillere oplæste CARL LASSEN en længere Motivering, hvoraf det fremgik, at Forslaget til Ændringerne var fremkommen af Frygt for, at »Den typ. Forening« skulde gøre sig til Herre over Stiftelsens Midler og bruge dem til andre Øjemed, end de var bestemt til. En anden Mærkelighed ved denne Motivering var, at Carl Lassen og hans Meningsfæller betragtede deres Forslag som et Fremskridt. Der blev protesteret mod Forslaget af EMIL PETERSEN, DECHER, WM. SØRENSEN, CHARL. THOMSEN, R. TH. ANDERSEN og N. HANSEN; det blev fremhævet, at Forslagsstillerne intet som helst Bevis havde for, at »Den typ. Forening« nogen Sinde havde tænkt eller udtalt, at ville bruge Stiftelsens Midler til andet, end hvad de var bestemt til. Ved forskellige Eksempler blev det uheldige ved Forslaget bevist; det vilde her efter blive et sjældent Tilfælde, at Styrelsen og Medlemmerne kunde glæde sig ved, at Friboligen blev givet til den mest trængende og værdige; man vilde aldrig kunne tage Hensyn til, naar et Medlem paa Grund af Sygdom eller ved Ulykkestilfælde blev arbejdsudygtig o. s. v. Ingen af disse Paastande blev modsagt af Forslagsstillerne. H. P. LASSEN var bleven mistænkelig ved en Artikel i »Typ.-Tid.« med Titlen »Vor Organisation og vort Organ«, og han havde meddelt sin Mistanke til sine Meningsfæller; »Den typ. Forening« havde besat Tillidsposterne i »Hjælpekasserne«, Skrækken var faret i Blodet, den var ikke til at faa ud.

Diskussionen var hensynsfuld, forsonlig og — paa Grund af Partioverbevisningen — overflødig. §§ 1 og 2 samt Konfirmationen af disse blev vedtaget ved Haandsoprækning. § 5 blev ved skriftlig Afstemning vedtaget med 112 Stemmer mod 79; der blev afgivet 191 Stemmesedler. Konfirmationen af denne Paragraf blev ligeledes skriftlig vedtaget med 115 St. mod 69.

CARL LASSEN takkede for Resultatet. DECHER opfordrede til at bøje sig for Majoriteten og vedblive at støtte Stiftelsen.

Kancelliraad SCHULTZ og JUL. MORTENSEN genvalgtes til Medlemmer af Styrelsen; Schultz enstemmig, Mortensen med 20 St. mindre, som faldt paa C. C. JENSEN.

LINDBERG og SCHNEIDER genvalgtes ligeledes til Revisorer.

Selvhjælp.

Hr. Redaktør! Det Blad, der til daglig Brug i øvrigt kun prædiker Kamp imod Arbejdernes Organisation, har ikke syntes om min Artikel af 4de f. M., og jeg beder Dem derfor give mig Plads for nogle Bemærkninger, skønt dette Blad rigtignok er — »Avisen«.

Naar det hedder, at jeg har opkastet mig til Dommer over Selvhjælpskasser i Almindelighed, da behøver jeg kun at bede mine Kolleger om atter at gennemlæse min Artikel, og naar »Avisen« ikke er klogere, end at den drager en Sammenligning mellem de Liv-

renteanstalter, hvor man ikke faar sine indbetalte Penge igen, »naar man af en eller anden Grund vil holde op med at betale«, og de af mig omtalte Pensionskasser, der er knyttede til et og samme Arbejdssted, da havde det vistnok været mere klædeligt at udelade saadanne Sætninger, som »den ærede Kritiker har ikke megen Forstand paa« o. lign.

Min Hovedindvending mod de nævnte Kasser er just ikke, at den, der *ønsker* at forlade sit Arbejdssted, gaar glip af sine Rentepenge (mon han ikke ogsaa skulde tænke lidt paa den Sum, der er bleven indskudt for ham), men derimod, at Selvhjælpen slet ikke er garanteret og at Pensionsretten altfor let kan gaa tabt; den Mand, der lægger Vægt paa at sikre sin Alderdom, vil i mange Tilfælde blive skuffet, fordi tilfældige Omstændigheder har altfor megen Indflydelse herpaa. At Tabet for den Bortdragende i øvrigt ikke er uden Betydning, læser man bedst i »Avisen«s egne Ord: »og han [jeg] maatte da ogsaa vide, at noget skal Kassen leve af for at kunne opfylde sine Forpligtelser til de Interessenter, som blive saa længe paa Stedet, til de have opnaaet Pensionsretten«. Det er jo netop det, jeg har vidst. Et Brev, jeg for et Par Dage siden modtog fra en Kollega, der arbejder paa et Bogsætteri i København, afgiver en passende Illustration til, hvorledes saadanne Kasser vil kunne fremme Selvhjælpen og blive en Støtte i Alderdommen, dersom de finder almindelig Indgang; han skriver: »For 14 Dage siden fik ikke mindre end 8 Mand her paa Trykkeriet deres Opsigelse paa 8 Dage«. Opsigelsen blev ganske vist Lørdagen efter taget tilbage for nogle af de Opsagtes Vedkommende, men dette Eksempel turde dog være et Vidnesbyrd om, at man ikke tager det saa nøje med en Masseopsigelse, saa snart man blot kan *befrygte* at have for rigelig Arbejdskraft. En Kendsgerning er det ogsaa, at der fra Tid til anden indtræffer arbejdsløse Perioder i saa godt som ethvert Bogtrykkeri, og en stor Del af Personalet har i saadanne Perioder ofte »set Tiden an« den ene Uge efter den anden — om ikke helt uden, saa dog med daarligt og utilstrækkeligt Arbejde —, indtil de omsider, halvt ruinerede, har maattet tage Arbejde andet Steds; Pensionskasser vil sikkert yderlig forværre dette Forhold. — Bladet mener, at jeg har sigtet til en Kasse, der bestaar i det Schultziske Bogtrykkeri, og fortæller sine Læsere, at denne Kasse »ikke er videre udsat for Skiften af Interessenter« — enhver Typograf kender jo nok Grunden. At denne Kasse *dog* kan være udsat for Skiften af Interessenter, forekommer mig at være betegnende. Pensionskasser, der kun omfatter vedkommende Arbejdssted, kan naturligvis være godt funderede og ogsaa blive til Gavn for enkelte, men dette skal vel ikke være Opgaven, og over for vor Organisation i det Hele taget vil de sikkert kun være til Skade; derfor synes »Avisen« vel ogsaa saa godt om dem. Havde en Del Principaler og Typografer dannet en fælles Pensionskasse, hvor Principalerne havde ydet ligesaa klækkeligt, som enkelte af disse nu yder til deres *egen* Kasse, og hvor Typograferne kunde beholde deres Ret til Pension, selv om de i Tidens Løb har maattet forlade én eller flere Arbejdsgivere, da havde »Avisen« næppe været saa lykkelig.

Det er selvfølgelig ikke min Mening at ville forsøge paa at opnaa Enighed med »Avisen«; det sætter jeg ingen Pris paa. Jeg ønsker kun at blive enig med mine Kolleger i denne Sag. Det ærede Blads nette Udtryksmaade er jo noksom bekendt, saa den finder jeg ingen Anledning til at opholde mig ved.

Aalborg, i Avgust 1885.

NIELS LUNDAGER CHRISTENSEN.

Den halvaarlige Generalforsamling.

Den 22de Avgust.

Dirigent OTTO BARNEWITZ, Sekretær THORVALD NIELSEN. — FORMANDEN gennemgik udførlig det foreliggende Regnskab. Paa flere Poster var der sparet, saaledes 31 Kr. 52 Øre til »Typ.-Tid.«s Trykning, medens andre Poster vare overskredne. Et Kurstab paa 54 Kr. 33 Øre skyldtes Salg af 7 Obligationer. Forskellige Generalforsamlinger har forøvrigt Ansvaret for, hvad yderligere var overskredet. Taleren bad dog Forsamlingen have godt Mod, skønt næste Halvaarsregnskab ikke vilde bringe bedre Resultater. Han anbefalede Regnskabet til Godkendelse. — CHARLES THOMSEN sluttede sig hertil paa Revisionens Vegne, men ønskede dog atter i Aar at fremdrage det urigtige Forhold, Medlemmerne gjorde sig skyldige i med Hensyn til Laan. Saaledes vare 8 Laan, tilsammen 75 Kr., over et Aar gamle, tiltrods for at Tiden, hvori de skulde være tilbagebetalte, forlængst var gaaet. Det var saa meget mere at dadle, naar flere Laantagere stod i gode Pladser. — FORMANDEN omtalte ligeledes dette Tilfælde; der var Exempler paa, at Laantagerne stadig havde Arbejde, medens deres Kavtionister var bleven arbejdsløse. Lignende Bebrejdelser burde rettes mod forskellige Inkassatorer, der langtfra var pligtopfyldende. Der var ingen, som kunde være tjent hermed, thi dette var et direkte Rentetab for Foreningen. Styrelsen vilde derfor i Fremtiden gaa skaanselsløst til Værks overfor slige Tilfælde. — Efter at THERKILDSEN havde havt Ordet, godkendtes Regnskabet enstemmigt.

FORMANDEN gennemgik Budgettet for 2det Halvaar. Da Understøttelsen til Smedene og det frivillige Fond var ekstraordinære Udgifter, var disse Summer ikke opførte. Taleren udtalte paa Foranledning af C. C. Jensen, at de 626 Kr. til Strejkende allerede var udbetalte, idet Tiden fra 30. Juni til nu havde udkrævet disse Penge, de var derfor opførte som løbende Udgifter. CH. THOMSEN foreslog at forhøje Summen til de Arbejdsløse til 500 Kr., hvilket vedtoges.

Derefter aflagde FORMANDEN den sædvanlige Beretning om Foreningens Virksomhed og dvælede navnlig ved Olsen & Co.s bekendte Afskedigelse af Foreningsmedlemmer og Strejken i »Morgenbladet«. THORVALD NIELSEN omtalte Blokaden hos Schultz, i hvilken Anledning der udspandt sig en længere Diskussion, hvori bl. a. FORMANDEN, C. C. JENSEN, WM. SØRENSEN, EMIL PETERSEN og LOUW deltog. Forhandlingen drejede sig navnlig om de uheldige Forhold, Tarifen flere Steder havde skabt, og de formentlige Brud, Principaler hist og her skulde have begaaet. Navnlig misbilligedes det stærkt af en Taler, at Medlemmer af enkelte Principaler udelukkende blev nægtet Arbejde, fordi de var i »Den typografiske Forening«, saaledes hos Qvist & Ko. Tarifen var dog vedtaget af begge Parter. — C. C. JENSEN betragtede det for sit Vedkommende som en Fornærmelse, naar det var blevet sagt, at Principalerne havde dikteret os Tarifen. Han oplyste paa given Foranledning, at hos Trier tjente hver Sætter den normerede Gennemsnitsløn, og henstillede til Kollegerne, at de oftere burde gøre Brug af Voldgiftsretten, end Tilfældet sikkert var. For saa vidt kunde han ikke betragte det som Tarifbrud, naar Principaler ikke vilde beskæftige dem, som de ikke sympatiserede med. — HEINEMANN fandt det heldigt, om vi til Nytaar kunde foretage en Revision af Tarifen. — Afslutning vedtoges derefter.

FORMANDEN anbefalede derefter varmt den nye Bevilling til de Arbejdsløse. Det var politisk klogt at vedtage den, og desuden burde vi støtte enhver, som risikerede sin Plads i Foreningens Interesse. Taleren var selvfølgelig ikke stemt for at forringe Kassebeholdningen over Evne, men naar Lock-out'en, som vi nu burde vie vor hele Opmærksomhed, var hævet, var der jo Mulighed for, at det frivillige Fond atter kunde skaffes til Veje ad frivillig Vej. Vi vidste ikke, hvor længe den antydede Periode vilde vare, og maatte derfor gøre vort for at lindre Nøden. Kunde Klogskaben ikke diktere dette, maatte imidlertid Humaniteten kunne gøre det. — C. C. JENSEN vilde af de samme Grunde heller ikke modsætte sig denne Udgift. Han drog dog en bestemt Grænse mellem det frivillige Fond og Foreningens Kassebeholdning; denne burde ikke røres yderligere. Han beklagede, at mange yngre Kolleger foretrak at ligge Foreningen til Byrde i Stedet for at rejse. — FORMANDEN meddelte, at mange ogsaa var rejst Landet rundt, men da de ikke kunde finde Arbejde hverken i Provinserne eller i Udlandet, var de fleste af dem kommen tilbage. — Et Forslag af CHARLES THOMSEN: »Bestyrelsen bemyndiges til af Foreningens Kasse at anvende 300 Kr. til de Arbejdsløse, dog saaledes, at navnlig de Kolleger, der har mistet deres Pladser paa Grund af deres Kollegialitet, samt de gifte, kommer i Betragtning«, anbefaledes af EMIL PETERSEN. Vi har gjort vor Pligt overfor Smedene, og ved at vedtage denne Bevilling tillige i stor Udstrækning over for vore egne. Kassebeholdningen burde ikke yderligere røres, da vi ikke kunde staa uforberedte overfor en ny Fejde; vi burde huske paa, at der for c. 3—4 Aar siden ikke eksisterede nogen Arbejdsløshedskasse. — Efter at N. HANSEN havde talt imod Thomsens Forslag i denne Skikkelse, blev dette forkastet. — LOUW antog, at Grunden dertil var, at Summen var for lille. (Hør!) — J. NIELSEN foreslog en Bevilling af 500 Kr., hvortil H. C. JACOBSEN sluttede sig. — Forslaget formuleredes af FORMANDEN saalydende: »Generalforsamlingen bevilger 500 Kr. til Foreningens Arbejdsløse. De gifte erholder 7 Kr., de ugifte 6 Kr.« Forslaget vedtoges enstemmigt.

Til Suppleanter var i alt afgivet 163 St. ANTON SVENDSEN var valgt med 153 St., H. C. JACOBSEN med 139 og HALLENGREEN med 122. De øvrige Stemmer vare spredte.

Forskelligt.

Dristighed. Umiddelbart efter Generalforsamlingens Ophør i Lørdags opdagedes det, at den »besindige« Nic. Fischer, der for et Par Uger siden i det prægtige Organ »Avisen« opfordrede »alle besindige Typografer« til at melde sig ud af »Den typ. Forening«, fordi den havde bevilget Penge til de udelukkede Smede, havde den Dristighed at vilde trænge sig ind i Lokalet; endskønt han paa en høflig, men bestemt Maade blev anmodet om at gaa, nægtede han det dog, og erklærede, at han vilde kastes ned ad Trapperne; da Styrelsen imidlertid ikke gad være over det Stykke Arbejde, anmodede den Værten og Opvarteren om at gøre Fischer denne Tjeneste, som ogsaa opfyldtes med stor Beredvillighed. Nede i Gangen insulterede den paatrængende Gæst flere af Styrelsens Medlemmer, og han kan kun takke deres Taalmodighed for, at han ikke fik en korporlig Revselse. Om hans Forsøg paa at trænge ind i Lokalet var for at bringe nyt til »Avisen« — hans Organ —, den ny

typ. Forening — af hvilken han er Medlem — eller han ikke var i normal Tilstand, vides ikke. —n.

— **En Anholdelse.** I Søndags umiddelbart efter Stiftelsens Generalforsamling sad ca. 14 Kolleger og fik sig en Forfriskning i et særskilt Værelse paa en Restavration. Igennem dette Værelse gik den bekendte Christensen (med Tilnavnet »Ballade«), der har Arbejde i »Morgenbladet«, flere Gange igennem; og endskønt der ikke blev sagt et Ord til ham, mente han dog at have hørt Ordet »Skruebrækker« nævne. Da imidlertid den pæne Mand formodenlig er bleven fornærmet, fordi der **ikke** er blevet sagt noget til ham, skulde det derfor gaa ud over én Mand, og derfor gik han hen paa Fælledvejens Politistation og hentede en Betjent. Denne tilligemed Christensen og en anden — det kunde prægtig ligne en af hans Stalbrødre — kom tilbage til Restavrationen, og til umaadelig Forbavselse for hele Selskabet havde Christensen valgt som sit Offer — Foreningens Næstformand, der da i højtideligt Optog maatte vandre med paa Stationen, hvor han maatte blive i ca. $1^1/_2$ Time, hvorefter han nød den udmærkede Ære at blive fulgt hjem til sin Bopæl af en Politibetjent. De øvrige Kolleger, der var i Selskabet, fulgte med til Stationen for at godtgøre Næstformandens Uskyldighed.

— Hr. Juvelér O. WIINBLAD har forfærdiget en smukt Medaillon af 14 Karats Guld, paa den ene Side med Bogtrykkervaabnet og paa den anden Side Gutenbergs Brystbillede. Ligeledes har han udført Bogtrykkervaabnet i ægte Guld som Brystnaal. Angaaende Priserne se Avertissementet.

Den typografiske Forening.

Fra Lørdagen den 5. September er Foreningens Lokale i Skindergade 4 (Café »Philip«).

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Rotte-Søren & Ko. (6. B.) 0.75, Lunos (6. B.) 2.10, Bagges (6. B.) 2.65, Hviids (5. B.) 1.00, Aamodts (5. og 6. B.) 2.20, Bordings (4.—6. B.) 21.00, Jørgensen & Ko.s (5. og 6. B.) 4.60, Allers (6. B.) 4.35, Hoffensbergs (6. B.) 1.00, Thieles (15 Arbejdere, 5. B.) 4.35, Hvidbergs (6. B.) 1.30, Sivertsens (4. B.) 1.50, O. C. Olsens (7. B.) 3.70, Eltongs (6. B.) 2.00, »National-Tidende« (6. B.) 7,10, Knudtzons (6. B.) 1.40, Hansons Stempelfabrik (6. B.) 1.75, »Dagens-Nyheder« (6. B.) 1.50, Triers (6. B.) 2.40, Nielsen & Lydiches (5 Trykkere, 5. og 6. B.) 2.50, Typografer i Ringsted (5. B.) 3.25, I. Cohens (5. B.) 6.75, do. (6. B.) 6.35, nogle Bladsættere (6. B.) 2.25, »Politiken«s (6. B.) 7.00, Centraltrykkeriet*) (7. B.) 3.50, Rasmussen & Olsens (3. og 4. B.) 3.20, Carl Lunds (2 Kolleger, 5. og 6. B.) 2.00, N. Cohens (7. B.) 30.00, »Adresse-Avisen« (3 Sættere, 5. B.) 0.75, »Avisen«s (6. B.) 2.10, Quist & Ko.s (5. B.) 1.00, en Snedker i do. (4. B.) 0.25 — i alt **137.35.** Med det tidligere indkomne i alt **1771.16.**

RUD. BØHM.

*) 1.—3. Bidrag er indbetalt paa Kuponbog.

Paa given Foranledning bedes vore Medlemmer erindre, at Julius Behrendt's Bogtrykkeri i Rosenborggade fremdeles er blokeret. STYRELSEN.

Typografernes Hjælpekasser.

Dr. med. Ravn er hjemkommen og har atter overtaget sin Praksis.
N. HANSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften afholdes sidste Møde i Sommerlokalet. Talrigt Møde udbedes.
Lørdag d. 5. September begynder *Sangøvelserne* i Køhlers Restavration, Pilestræde 32, under Ledelse af Hr. Kapelmusikus Guldbrandsen.
STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

I *Silkeborg* er der oprettet en Lokalforening med Hr. J. L. PETERSEN som Formand.

D'Hrr. Lokalforeningsformænds Opmærksomhed henledes paa:
At den By, hvortil en Rejsendes Bog paategnes, stedse skal være nærmeste *Lokalforening* paa den opgivne Rute, og Undtagelse herfra kan kun finde Sted, hvor direkte Dampskibsforbindelse haves og Misbrug ikke befrygtes, og Udbetaling finder kun Sted i den By, hvortil Bogen er paategnet, og
At Rejseunderstøttelsen til danske ikke maa overstige 5 Kr. og til Udlændinge 3 Kr.

I Anledning af den ærede Red.s Anmærkning til min Meddelelse i sidste Nr. skal jeg oplyse, at den omtalte Opfordring *blev afsendt herfra samme Dag som den er dateret*, nemlig den **6. Avgust,** efter at den Dagen forud var vedtaget i Hovedbestyrelsens Møde. Samme Aften modtog Hovedkassereren imidlertid Regnskabet. Da det var ham bekendt, at Opfordringen var afsendt og da han den Aften ikke kunde træffe mig og det næste Dag vilde være for sent, sendte han straks en Anmodning til Red. om at annullere Opfordringen, ligesom han ogsaa meddelte Red., at han vilde underrette mig derom næste Dag, hvilket ogsaa skete. Det vil saaledes ses, at Skylden for det skete maa søges andre Steder end hos mig eller Hovedkassereren. A. G. WEBER,
Aarhus, den 26. Avgust 1885. p. T. Formand.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Aarhus, NIELS PETER JØRGENSEN (udlært hos Bønnelycke i Odder.
Nestved, NIELS CHR. HANSEN (Medlem af »Den typ. Forening«).
Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Bortrejste Medlemmer:

Nestved, OTTO OLSEN til Nyborg (Militær).

Brevkasse.

For at undgaa Misforstaaelser bedes alt det Stof, der er bestemt til Offenliggørelse i »Typ.-Tid.« sendt direkte til Redaktionen (Adr.: Pilestræde 36.)

KUNDGØRELSER.

Elegante ægte

Guld-Medaillons, à Kr. 5.00, *med Guld-Uhrkæde Kr. 10.00.*

Guld-Brystnaale, à Kr. 2.50. (forestillende Bogtrykkervaabnet).

Bestillinger bedes sendt til RUD. BØHM, Schiellerups Bogtrykkeri.

O. WIINBLAD,
Juvelér.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 36. | København, den 5. September 1885. | 12. Aargang.

Kancelliraad Schultz og hans Trykkere.

I Begyndelsen af forrige Uge gik det Rygte, at Kancelliraad SCHULTZ pludselig havde opsagt hele sit Trykkerpersonale, lige fra Faktoren ned til Lærlingene og Pigerne, og Grunden hertil var, at Hr. Kancelliraaden i Lørdags Formiddag var kommen i Trykkerilokalet og havde sét, at samtlige Maskiner, der alle havde Oplag oppe, var standset, fordi — Punktérpigerne, hvem der ikke levnes Tid til Frokost, *drak Kaffe!* Denne Subordination, som for øvrigt har vundet Hævd dér paa Trykkeriet i en lang Aarrække, maatte selvfølgelig straffes strængt, og Resultatet blev da ovenomtalte Masseopsigelse. Ingen blev forskaanet, ikke en Gang den Trykker, der arbejder i Rigsdagstrykkeriet — de skulde ud alle sammen!

De skønne Drømme om Alderdomsforsørgelse blæste bort som Røg! »Arbejderorganet« »Avisen«, som endnu for et Par Uger siden optog en vammel Imødegaaelse imod vor Kollega N. L. Christensen, rimeligvis fra en indflydelsesrig Person i det Schultziske Officin, blev tvungen til at tilstaa lige over for sig selv, at den heller ikke denne Gang havde talt Sandhed, da den fremhævede, at i Schultz' Trykkeri var Opsigelserne en Sjældenhed.

Der kom Liv i »Trykkerforeningen«; den havde hidtil levet et stille, indadvendt Liv, den havde ikke tænkt sig sligt muligt, den kendte ikke noget til »en Storm i et Glas Vand« og havde aldrig tænkt paa, at en Taar Kaffe kunde rejse en saadan Orkan, der kastede dem en halv Snes solide Pensionister *in spe* i Armene som arbejdsløse Trykkere! Onde Mennesker skumlede om, at Hr. Kancelliraaden, der er Medlem af »Trykkerforeningen«, havde til Hensigt at slaa denne ihjel.

Dog skulde det ikke komme saa vidt for denne Gang. Endskønt Trykkerpersonalet paa Forespørgsler om det virkelig var Alvor, havde faaet det Svar, at man havde engageret et nyt Personale, meddelte Hr. Kancelliraaden dog i Tirsdags Aftes, at de, der havde Lyst dertil, gærne kunde blive, da han fra alle Sider havde hørt, at han havde Uret; men for saa vidt han kunde overbevise sig om, at han virkelig var i sin Ret, skulde de gaa alligevel!

Hvor saadan en lille Episode kan være belærende! Hvad er egenlig de begejstrede Festtaler med Glæde over, »at alle befinder sig godt i vort fælles gamle Arbejderhjem«, Forsikringen om, »at intet er mig kærere end at se gamle Ansigter om mig, at se gamle Arbejdere efter kortere eller længere Fraværelse vende tilbage« — Ord!

Denne lille Episode virkede som en Aareladning paa »Trykkerforeningen«! For ikke lang Tid siden, da Københavns Sættere dannede én typografisk Forening, rakte »Den typ. Forening« med lidt djærv Skæmt Haanden til »Trykkerforeningen«, men den blev ikke modtaget; nu eksisterer der ikke længer noget enigt Forbund af Københavns Sættere, nu tør »Den typ. Forening« ikke saa dristig som før byde »Trykkerforeningen« Haanden. Men — maaske for første Gang — har »Trykkerforeningen« nu faaet at vide, at den ikke kan nøjes med at være en Hjælpeforening, den tvinges ogsaa til at være en Kampforening.

Dersom Kancelliraaden ikke havde taget sin Opsigelse tilbage, men vist hele sit Trykkerpersonale Døren, fordi Pigerne drak deres Kaffe, medens den var varm, saa vil vi tro, at de københavnske Trykkere var for hæderlige og kammeratlige til at tage de ledige Pladser; men om det da skulde lykkes Principalen at faa fremmede Trykkere, hvad kunde saa »Trykkerforeningen« gøre? Schultz's Sættere, som »Principalforeningen« har tvunget »Den typ Forening« til at skille sig af med, vilde vel i dette Tilfælde holde sig nevtrale.

Men hvad der kan ske i ét Trykkeri, kan ogsaa ske i et andet. En Principal kan ogsaa sove daarligt, være morgengnaven og trænge til at give sin Harme Luft: en Bagatel som en Garderobenøgle kan godt i en saadan Sindsstemning give Anledning til en Masseopsigelse. I saadanne Tilfælde gælder det at have Allierede. »Trykkerforeningen«s Styrelse har allerede taget under Overvejelse, om dens nuværende isolerede Stilling er heldig, og det vil snart vise sig, om ikke Kancelliraad Schultz har været »Agitator imod sin Villie«.

Regnskab over „Dansk typografisk Forening"s Indtægter og Udgifter

fra 1. Januar til 30. Juni 1885.

A. Lokalforeningerne.

Lokalforeningerne.	Indtægt.												Udgift.															
	Medlemsbidraget.				Andre Indtægter		Modtaget af Hovedkassen.		Kassebeholdning fra forr. Halvaar.		Tilsammen Indtægt i Halvaaret.		Sygeunderstøttelse.				Begravelseshjælp.		Arbejdsløshedsunderstøttelser.		Rejseunderstøttelse.				Andre Udgifter.		Indbetalt til Hovedkassen.		Tilsammen Udgift i Halvaaret.		Kassebeholdning den 30. Juni 1885.	
	Januar Kvartal.		April Kvartal.										Januar Kvartal.		April Kvartal.						Januar Kvartal.		April Kvartal.									
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Aalborg	78	»	86	10	12	»	»	»	15	»	191	10	»	»	36	75	»	»	»	»	12	40	17	80	»	80	103	35	171	10	20	»
Aarhus	210	90	203	10	16	70	140	»	15	»	585	70	133	»	43	75	»	»	83	»	28	40	57	62	55	56	168	77	570	10	15	60
Assens	10	60	10	30	5	»	»	»	15	60	41	50	»	»	»	»	»	»	»	»	8	40	7	60	»	48	10	2	26	50	15	»
Faaborg	19	50	18	»	»	»	»	»	15	15	52	65	»	»	»	»	»	»	»	»	9	20	8	40	»	80	25	»	43	40	9	25
Fredericia	12	»	18	90	2	»	150	»	10	10	193	»	12	25	147	»	»	»	»	»	8	60	12	55	1	38	»	»	181	78	11	22
Helsingør	16	50	22	50	»	»	»	»	15	»	54	»	10	50	»	»	»	»	»	»	»	»	10	85	»	80	16	85	39	»	15	»
Hillerød	46	80	49	80	4	»	»	»	15	»	115	60	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8	85	1	12	90	63	100	60	15	»
Hjørring	31	20	30	30	2	»	50	»	15	»	128	50	73	50	»	»	»	»	»	»	7	40	15	50	»	64	16	46	113	50	15	»
Holbæk	73	50	64	80	20	»	50	»	15	»	223	30	13	25	122	50	»	»	»	»	4	»	8	40	6	50	64	»	218	65	4	65
Holstebro	29	25	30	45	2	»	»	»	15	»	76	70	»	»	»	»	»	»	»	»	6	80	11	60	10	64	32	66	61	70	15	»
Horsens	66	30	63	60	»	»	»	»	15	»	144	90	5	25	»	»	»	»	»	»	7	20	12	40	1	56	103	49	129	90	15	»
Kallundborg	20	10	18	60	2	»	55	»	11	80	107	50	52	50	»	»	»	»	»	»	3	»	8	80	9	50	15	65	89	45	18	5
Kolding	106	80	111	60	6	»	60	»	15	»	299	40	15	75	8	75	60	»	»	»	6	40	22	20	2	84	168	46	284	40	15	»
Køge	31	20	33	»	11	50	25	»	15	»	115	70	»	»	56	»	»	»	»	»	5	60	4	»	1	36	27	20	94	16	21	54
Middelfart	19	50	16	50	2	»	»	»	7	16	45	16	»	»	»	»	»	»	»	»	3	5	10	35	16	82	»	»	30	22	14	94
Nakskov	35	40	29	40	10	»	60	»	6	51	141	31	»	»	»	»	60	»	»	»	12	»	11	80	21	20	25	»	130	»	11	31
Nyborg	11	70	9	»	»	»	10	»	5	66	36	36	»	»	»	»	»	»	»	»	6	40	21	70	1	»	»	»	29	10	7	26
Nykøbing p. F.	30	60	22	50	»	»	»	»	15	»	68	10	»	»	»	»	»	»	»	»	7	80	9	80	2	30	33	20	53	10	15	»
Nykøbing p. M.	17	40	19	50	»	»	25	»	15	»	76	90	»	»	49	»	»	»	»	»	»	»	3	20	1	36	16	52	70	8	6	82
Næstved	51	»	51	»	4	30	»	»	25	»	131	30	12	25	7	»	»	»	»	»	10	»	9	60	14	5	63	37	116	27	15	3
Odense	154	40	152	90	2	»	120	»	21	49	450	79	110	25	162	75	60	»	»	»	11	60	21	70	2	64	50	»	418	94	31	85
Randers	107	10	97	80	6	60	»	»	15	»	226	50	94	50	17	50	»	»	»	»	17	40	29	65	6	44	46	»	211	49	15	1
Ribe	11	70	11	70	»	»	»	»	14	5	37	45	»	»	»	»	»	»	»	»	2	»	14	80	»	»	9	»	25	80	11	65
Ringkøbing	37	80	39	30	»	»	»	»	15	»	92	10	»	»	14	»	»	»	»	»	5	60	19	80	»	16	37	54	77	10	15	»
Ringsted	32	90	28	80	»	»	»	»	15	»	76	70	»	»	»	»	»	»	–7	»	1	60	10	70	2	8	40	32	61	70	15	»
Roskilde	32	40	30	90	2	»	»	»	17	34	82	64	»	»	14	»	»	»	»	»	12	80	20	»	6	78	15	58	69	16	13	48
Rudkøbing	23	40	20	40	»	»	»	»	15	»	58	80	»	»	»	»	»	»	»	»	3	20	6	40	»	16	34	4	43	80	15	»
Skanderborg	16	80	19	50	2	»	»	»	15	»	53	30	»	»	»	»	»	»	»	»	4	80	16	55	»	40	16	55	38	30	15	»
Skive	27	30	27	»	»	»	»	»	15	15	69	45	»	»	»	»	»	»	»	»	4	40	10	40	»	80	39	»	54	60	14	85
Slagelse	49	20	43	20	»	»	»	»	15	»	107	40	»	»	»	»	»	»	»	»	12	»	20	20	2	38	57	82	92	40	15	»
Sorø	18	50	18	20	2	»	»	»	15	»	53	70	»	»	7	»	»	»	»	»	2	40	11	10	»	64	17	94	39	8	14	62
Stubbekøbing	»	»	7	20	2	»	»	»	»	»	9	20	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	4	40	»	24	»	»	4	64	4	56
Svendborg	46	50	47	10	»	»	»	»	15	16	108	76	»	»	»	»	»	»	»	»	5	60	12	40	9	36	66	40	93	76	15	»
Thisted	34	20	28	20	»	»	»	»	15	»	77	40	»	»	»	»	»	»	14	»	»	»	1	60	»	60	46	20	62	40	15	»
Varde	15	60	15	»	»	»	»	»	15	»	45	60	»	»	»	»	»	»	»	»	3	20	18	80	»	64	12	8	34	72	10	88
Vejle	40	20	39	»	»	»	»	»	17	76	96	96	»	»	»	»	»	»	»	»	9	»	14	60	1	28	57	8	81	96	15	»
Viborg	33	60	32	10	»	»	»	»	15	»	80	70	»	»	»	»	»	»	»	»	4	»	18	80	6	36	36	54	65	70	15	»
	1599	85	1567	25	116	10	745	»	527	93	4556	13	533	»	686	»	180	»	104	»	246	25	524	92	191	67	1562	72	4028	56	527	57

B. Hovedkassen.

Indtægt.	Kr.	Øre.
Kassebeholdning fra forrige Halvaar	3338	52.
Reservefond ved Udløbet af do. 1042,89		
inkl. indvunden Rente i 1884 39,97		
	1082	86
Efter Afslutn. af Regnskabet for Halvaaret $^{1}/_{7}$—$^{31}/_{12}$ 84 modtaget fra Hillerød vedrør. nævnte Halvaar	67	92
Bidrag fra Lokalforeningerne	1562	72
I Halvaaret godskreven Renter i Følge Sparekassebog:		
pr. $^{30}/_{6}$ 85 af Kassebeholdningen	34	86
pr. $^{31}/_{3}$ 85 af Reservefonden	21	66
	6108	54

Udgift.	Kr.	Øre.
Bidrag til Lokalforeningerne	745	»
Andel i Trykning, Redaktion m. v. af »Typ.-Tid.«	468	12
Rejseomkostninger til 2 Repræsentanter til Middelfart i Anledning af en Konflikt med Lokalf. dersteds	26	»
Repræsentationsudg. i Anledning af en Sammenkomst mellem Delegerede fra »Den typ. Forening« i København og Hovedbestyrelsen	27	50
For Udfærdigelse af en avtoriseret Oversættelse af en Gensidighedskontrakt	7	50
Tryksager	33	75
Gage til Hovedbestyrelsens Formand	50	»
Gage til Hovedkassereren	50	»
Andre Udgifter (Porto etc.)	21	56
Reservefond: Beholdning i Følge forrige Regnskab 1082,86		
Rente for $^{31}/_{3}$ 85 21,66		
Henlagt for Halvaaret til $^{30}/_{6}$ 85 64,43		
	1168	95
Beholdning i Hovedkassen d. 30. Juni 1885	3510	16
	6108	54

Balance.

Indtægt.	Kr.	Øre.
Lokalforeningerne	4556	13
Hovedkassen	6108	54
	10664	67

Udgift.	Kr.	Øre.
Lokalforeningerne	4028	56
Hovedkassen	2598	38
Lokalforeningernes Kassebeholdning d. 30. Juni 1885	527	57
Hovedkassens do. do.	3510	16
	10664	67

Aarhus, d. 24. Avgust 1885.

Joh. Lund,
Kasserer.

At Kassebeholdningen — 4,679 Kr. 11 Øre — er til Stede, attesteres herved.

Aarhus, d. 25. Avgust 1885.

A. G. Weber. S. Møller. Chr. Andersen. Jens Lund. O. V. Hansen.

Regnskabet med Bilag er af undertegnede revideret og befundet rigtigt.

Slagelse, d. 1. September 1885.

Anth. Olsen,
Revisor.

Chr. Nielsen,
Suppleant.

Fortegnelse over Medlemmerne i „Den typ. Forening"

den 1ste September 1885.

Aamodt.
Petersen, A. V. C.
Rossing, H. F. A.

Avisen.
Arvedsen, P.
Friis, Chr.
Hansen, H. Peter.
Jacobsen, H. C.
Mortensen, Th.
Poulsen, L.
Rosberg, V.
Sønderkjær, L.
Sørensen, O. F.
Thorsen, A. C.

Aller.
Hansen, F. J.
Hylsberg, V.
Krakau, E. E.
Larsen, L. C.
Lundeberg, G.
Olsen, F. V.

Adresseavisen.
Andersen, Julius Peter.
Fasmer, Peter Fred.
Sørensen, William.

Fr. Bagge.
Ekman, V.
Jacobsen, P. V.
Jansen, J. H.
Kaaber, J.
Nielsen, M. C. (M.)
Nielsen, V. L.
Schween, E.
Stade, Emil.
Vermund, C.
Weuge, A.

Julius Behrend.
Andersen, L. (Trykker).

Berling.
Christensen, Emil.
Hansen, A.
Sparvath.
Thomsen, Ch.

Bernsteen.
Bernsteen, S.

Birch.
Hjorth, F.

F. E. Bording.
Kralik, E.
Louw, Chr.
Petersen, Victor,
(Styrelsesmedlem).
Truelsen, A.
Warberg, Chr.

N. Cohen.
Bøttcher, A. F.
Christensen, P.
Hammann, O.
Hagen, H.
Hallengreen.
Hansen, Adolf.
Hansen, Carl.
Jensen, Fernando.
Jensen, William.
Kryger, Chr.
Larsen, Bernhard.
Larsen, Harald.
Milne, C. A.
Møller, J. F.
Nielsen, L. A.
Nielsen, Julius.
Petersen, C.
Sørensen, A.

I. Cohen.
Holm, Axel.
Henrichsen, C.
Jantsen, V.
Jensen, A. C.
Klein, C.
Koch, R. V.
Koppel.
Løvgren, Soph.
Magnussen, H. P.
Møller, A. S.
Møller, F. C.
Nielsen, Thorvald.
Olsen, C. O.
Olsen, Peter.
Petersen, Hans.
Pedersen, P. L.
(Styrelsesmedlem).
Rasmussen, Alex.
Rasmussen, Julius.
Stammerjohann, J. V.
Ringsted.
Wiinblad, A.

Centraltrykkeriet.
Andersen, H.
Collin, V.
Christiansen, J. C.
Hansen, P. H.
Madsen, F. K.
Olavesen, N. C.
Olsen, K. P.
Petersen, C. V.
Tobiesen, N. C.
Wermund, L. J.

Dagbladet.
Andersen, J. C. E.
Christensen, J. P.
Dahlin, A. F.
Jensen, P. G.
Lindahl, E. E. O.
Mogensen, G. M. A.
Prieme, L.
Rêné-Lassen, V.
Svendsen, A. S.
Wetterstén, E.
Winkelmann, A. F.
Østerberg, W.

Dagens Nyheder.
Clausen, Chr.
Foss, C.
Petersen, Aug. (M.)
Writh, W. O.

Chr. Eltong.
Hansen, F.
Jørgensen, S.
Kirschner, G. C. C. J. C.
Nielsen, C. W.
Tverskou, V.

C. J. Elvius.
Andreasen, L. S.
Nielsen, C. O. F.
Petersen, Th.

Fjeldsøe.
Dabelsteen, P. M.
Hansen, Henrik.
Helmig, C. J.
Jørgensen, J.
Nielsen, Marius N. A.
Rasmussen, J. T. L.
Wendt, N. J. N.

Græbe.
Behrens, V.
Bondesen, E.
Olsen, Carl.
Olsen, Chr.
Olsen, Peter.
Meier, L.
Lempke, L.
Sundstrøm, H.
Sønnichsen, P. W.
Wendt, Elias.
Ystrøm, C.

Hanson's Stempelfabrik.
Nielsen, J. Chr.
Nielsen, Mar.

Hoffensberg & Trap.
Auener, V.
Hansen, A. L. V.
Hess, T.
Olsen, A. V.
Rasmussen, E. H.
Ruff, A.
Steensen, C.
Østrup, O.

Henningsen.
Møller, C. C.
Winkelmann, N.

Henriksen.
Fogtmann, Baldur O. W.
Sørensen, Julius Martin.

Hviid.
Pødenphandt, Aug. Fr.
Thomsen Sandemand, Th.

Wilhelm Hansen.
Barnewitz, Otto.
(Styrelsesmedlem).

Hvidberg.
Petersen, L. D.
Rasmussen, C. C.
Weel, T.

Hohlenberg.
Schmidt, Georg.

Jørgensen & Ko.
Bertelsen, A. H.
Brusen, V.
Hansen, V.
Kruse, L.
Krüger, C.
Petersen, C. C.
Sørensen, C. L.

Keilgaard & Sørup.
Hansen, Th. Vilh.
Nielsen, N. F. Bernh.

Knudtzon.
Andersen, R. Th.
Ewald, Chr.
Ewald, Vald.
Jørgensen, V. M.
Sørensen, Carl.

Lazarus.
Christensen, A. P.
Hass, Vald.
Lazarus, M.

Carl Lund.
Fortling, C. S. T.
Hansen, N.

Bianco Luno.
Bech, P. C.
Brandt, O.
Christiansen, C. (M.)

Hamberg.
Hansen, P.
Jensen, J.
Jørgensen, A. T.
Kofoed, H.
Kreiner, F. A.
Nielsen, C. J.
Nielsen, F. (M.)
Petersen, C. H.
Petersen, J. A.

S. L. Møller.
Eyjólfsson, St.
Hansen, Jul.
Jensen, F. H.
Jeppesen, A. H.
Kindahl, C. L.
Møller, A. M. W.
Nielsen, Chr.
Poulsen, L. P.
Weel, A.

Chr. Müller.
Kristensen, Ludv.

Nielsen & Lydiche.
Borup, M.
Brendstrup, V.
Clausen, A.
Hansen, Jørgen Christoffer
Hansen, Mads.
Jacobsen, V. H.
Lempke, Magnus.
Lyng, J. R.
Madsen, P. C.
Mathiesen, Chr.
Petersen, A. P.
Rasmussen, C. F.
Rasmussen, Carl Peter.
Schønbech, E.
Stahl, V.
Stiedl, E. F. (M.)
Studt, P. (Trykker).
Tiedje, C.
Tverskou, A. (Trykker).
Wittrog, C. A. H.

Nationaltidende.
Almind, C. T.
Andersen, Thorv. A.
Birch, Henrik.
Cramer, P. J. C.
Falkenberg, J. F.
Ferslew & Ko.
Fjeldsøe, Th.
Hansen, J. V.
Hansen, Thorv.
Hansen, V.
Hansen, Wilh.
Hitz, P.
Jacobsen, Emil.
Kolbe, Emil.
Kreutzberg, A. F.
Larsen, N. Th.
Ludvigsen, O. F.
Lundstrøm, Joh.
Nestler, C. F. J.
Nielsen, Rud.
Petersen, P. O.
Rasmussen, V.
Schmidt, Carl.
Westberg, Chr.
Willert, H. E.

Politiken.
Adrian, F. C. (M.)
Andersen, Leopold.
Clausen, G.
Dinsen, Fr. (M.)
Firring, C. F.
Jacobsen, H. C.
Jacobsen, L. R.
Jensen, C. F.
Nielsen, D.
Nielsen, N. Chr.
Nielsen, N. F.
Nyberg, G.
Mogensen, Th. (M.)
Petersen, J. P.

O. C. Olsen.
Amundsen, Carl.
Andreasen, Fred.
Bjerregaard, H. Chr.
Christensen, H. J.
Glies, V.
Jensen, Reinh. Cam.
Jørgensen, C. L.
Larsen, Alfred W.
Lindboe, V. C. H.
Madsen, N. C. V.
Müller, H. W.
Nielsen, F. F.
Petersen, N. J.
Tauber, C. A.

P. Petersen.
Nyborg, S. K. A.

Qvist & Komp.
Hartwich, L. N. B.
Lund, Thorvald N.
Sørensen, Chr. Ludv.
Weitling, Fred. Carl.

Rasmussen & Olsen.
Carstensen, Julius.
Nilsson, C. L.
Paasche (M.)
Rasmussen, Rasmus.
Sørensen, Martin.

Schultz.
Hansen, L. P. (Trykker).

Simmelkiærs Skriftstøberi
Collin, J. J. (M.)

Schiellerup.
Bryhn, H. L. N.
Bøhm, A. Rud. (Formd.)
Petersen, Jens.

Sivertsen.
Jensen, Hans M.

Svendsen.
Toborg, O.

Trier.
Blumenthal, A. J.
Fuchs, L.
Hansen, H. A.
Jensen, C. C.
Nielsen, H. N.
Petersen, E. (Næstfmd.)
Rasmussen, C. A.
Rasmussen, J. C. O.

Thiele.
Bruun, S. C. E.
Gravesen, C. E. J.
Much, A.

Martius Truelsen.
Jensen, A. P.
Sedlazeck, A.
Truelsen, M.

Arbejdsløse.
Lang, A.
Benzin, Chr.
Andersen, C. F.
Christensen, Sofus.
Nielsen, Herman.
Therkildsen, Chr.
Koppel, Ferd.
Olsen, Fr.
Madsen, Chr.
Willadsen.
Berthelsen, Th.
Rasmussen, H. P.
Olsen, Oluf.
Pedersen, H.
Drenkar.
Jensen, C. C. W.
Jensen, G. V. (M.)
Erichsen, J. F.
Hansen, Viggo.
Heinemann.
Birck, Felix.
Didrichsen, V. E.
Schmidt, Michael.
Hammerich.
Høyer, Chr.
Lauritzen P.

Medl. udenfor Faget.
Wiinblad, E.
Kjeldskov, S.
Decher, A. F.
Mohn.
Berg, L. D.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

O. A. NIELSEN (tidligere Medlem; N. Cohen).

MEDLEMMER TILTRAADTE FRA EN GENSIDIG FORENING:

CARL FRED. CHRISTENSEN (sidst arbejdet i Holbæk).

CARL AMUNDSEN (Medlem af »Norsk Centralforening for Bogtrykkere«; O. C. Olsen).

Indvendinger imod Optagelsen maa indsendes senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

UDMELDT:

ST. KRYGER-JENSEN (Sally B. Salomon).

Fra Lørdagen den 5. September er Foreningens Lokale i Skindergade 41 (Café »Philip«). Bibliotheket er samme Steds. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Ved en Forglemmelse er A. M. NIELSEN fra Slagelse ikke anmeldt som indtraadt i Aarhus Lokalforening.

Nykøbing p. F., (CARL SPOHR (sidst arbejdet i Københavnh).

Randers, J. P. JENSEN (sidst arbejdet i Københavnh).

Bortrejste Medlemmer:

Aarhus, S. LETH NIELSEN (arbejdsløs).
do. NIELS MØRUP (arbejdsløs).
Randers, P. ENEVOLDSEN (Militær).
Holbæk, AUG. CLAUSEN.

Typografernes Stiftelser.

Afstemningen om Besættelsen af Friboligen gav det Resultat, at Th. Niss's Enke blev den tilstaaet med 99 St. Rasmussens Enke fik 95 Stemmer. BESTYRELSEN.

Brevkasse.

Flere Indsendere: Paa Grund af Medlemsfortegnelsen og Regnskabet maa Deres Artikler vente til næste Nr.

Listen over indkomne Bidrag til Lock-out'en ligeledes.

KUNDGØRELSER.

Typograf.

En ung rask Sætter (saavel til Akcidens- som Avisarbejde) søger Plads til Oktober. Billet, mrkt. »MN«, bedes indlagt paa »Typ.-Tid.«s Ekspedition.

En Billed-Trykker,

der tillige er Sætter, kan faa Plads straks. Billet, mrkt. 54, modtager Bladets Kontor.

Fra 24. Septbr. kunne 2 raske *Avissættere* og en *Sætter*, der tillige kan paatage sig at passe en Cylinder-Træde-Maskine, faa Plads paa det nye Bogtrykkeri i Middelfart. Man bedes inden 15. Septbr. at henvende sig til

P. L. ERICHSEN,
St. Knudsgade 12, Odense.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 37. | København, den 12. September 1885. | 12. Aargang.

Et Foreningsbogtrykkeri.

Da jeg for nogen Tid siden som arbejdsløs henvendte mig forskellige Steder, blev der paa et Trykkeri af en Principal spurgt mig, om jeg var Medlem af »Socialistforeningen«: »Den typ. Forening«, og da jeg svarede Ja hertil, blev der sagt, at saa var der intet Arbejde foreløbig.

Naar man sammenholder dette Tilfælde med de Opsigelser, der paa Grund af vedkommende Arbejderes politiske Trosbekendelse har fundet Sted i flere Trykkerier, paatrænger sig uvilkaarlig den Tanke, at Principalerne i vort Fag vil knuse vor Organisation som Maskinfabrikanterne Smedenes; Krigsførelsen er kun en anden: en Udelukkelse af den gamle Forenings arbejdsløse Medlemmer.

Naar saaledes vor Foreningsfrihed og vor Selvstændighed sættes paa Spil, søger man efter Midler til at sikre sig yderligere, og man dvæler da særlig ved en Tanke, som ganske vist ikke er ny, men som med Held er forsøgt i flere Byer: Oprettelsen af et Foreningsbogtrykkeri. Der er ingen Tvivl om, at et saadant Bogtrykkeri vilde blive støttet af Oppositionen, af alle frisindede Mænd, og at det derfor hurtig vilde arbejde sig op til at indtage en fremragende Plads her i Landet.

Hvad holdt Murermesterforeningen fra at følge Maskinfabrikanternes Eksempel? Netop Frygten for at der vilde opstaa flere Konkurrenter i deres Fag!

Det har selvfølgelig ikke været min Tanke, at hele Foreningens Kapital skulde bruges hertil, men at den tilskød en Part, og muligvis ved frivillige Bidrag, ved Kontingentsforhøjelse osv. og endelig ved Laan skaffede det manglende til Stede. Der vilde alene foreløbig spares en Del Kapital af Arbejdsløshedsunderstøttelsen.

Jeg tror ikke, jeg behøver yderligere at udvikle mit Forslag her, men overgiver Sagen til en eventuel Drøftelse i »Den typ. Forening«. V. H.

Bogtrykkeriet i Neksø.

Der findes i Danmark en Landsdel, som stedse har været upaaagtet under de forskellige typografiske Spørgsmaal, der Tid efter anden er fremkomne, nemlig Bornholm, hvilket er højst forunderligt, da der paa denne lille Ø dog er 4—5 Trykkerier. Men det er næppe af Typograferne alene, at Øen har været upaaagtet. Under et Ophold paa Bornholm i Fjor havde jeg Lejlighed til at gøre mig bekendt med Arbejdsforholdet paa »Bornholms Dagblad«s Trykkeri i Neksø, og efter hvad jeg der hørte og saa', maatte jeg næsten tro, at Arbejdsinspektøren vist ikke havde nogen Anelse om, at der i Neksø fandtes noget Trykkeri, som stod under hans Tilsyn, skønt der i et af Lokalerne hang en Plakat med: »Dette Arbejdssted er underkastet Tilsyn o. s. v.«

Trykkeriet, som ejedes af et Aktieselskab, bestyredes af en Hr. P. L. Goritzka. Denne Herre, der vist tør staa som et Eksempel paa en »arbejdervenlig« Principal, generede det saaledes ikke at byde en Typograf, som, ukendt med Forholdene paa Trykkeriet søgte Plads der, *12 Kr. om Ugen paa egen Station,* hvilket glimrende Tilbud naturligvis ikke blev modtaget. Hr. Goritzka maatte nu »smøre« lidt bedre, men vedkommende Typograf, som saa modtog Pladsen, fik snart at vide, hvad der forlangtes af ham for den »store« Løn (7 Kr. om Ugen og fri Station). Efterhaanden som det tidligere Personale forlod Trykkeriet og Hr. G. intet nyt kunde skaffe, forlangte han, at Typografen skulde skaffe ham Bladet færdig til samme Tid som tidligere. Da Typografen hverken kunde eller vilde efterkomme dette »Ønske«, tilmed da Hr. G. ikke vilde betale for den derved forlængede Arbejdstid, blev der holdt lange Foredrag for ham om, at det var hans »Pligt« at gøre sit til at »holde Forretningen gaaende«, og at det var en ren »Uforskammethed« af ham, at forlade Trykkeriet om Aftenen — efter at have arbejdet i 12 Timer — naar Bladet ikke var færdigt. Det er ikke alene sine, eller rettere *sin* Typograf — det lykkes ham jo af og til at fiske én —, som han saaledes lader føle, at »enhver er sig selv nærmest«. Da han ikke godt kan faa nogen Typograf til at rejse til Bornholm, skønt han efter hvad han selv siger, »*helst* vilde drive Trykkeriet alene med Typografer«, saa maa den stakkels Mand jo hjælpe sig, som han bedst kan. Hr. G. har imidlertid lige saa daarligt ved at skaffe sig Lærlinge som Typo-

grafer; fra Neksø, hvor han jo er kendt, er det ham en hel Umulighed, han tyer derfor til det Middel, som jeg kun tror en Principal, der selv har arbejdet som Typograf, kan gribe til i den højeste Fortvivlelse — Kvinder. Han har saaledes 3—4 unge Piger paa sit Trykkeri (i Fjor havde han to, som kun var 13½ og 14 Aar), hvilke blev lønnede med 4 Kr. om Ugen paa egen Station. Denne Løn var jo god nok, hvis de intet skulde bestille; men Hr G. er ikke den Mand, der lader sine Folk stjæle Tid og Penge fra sig; Pigerne skulde foruden at sætte mindst 1500 Linier om Ugen, dreje Maskinen — i Sandhed et passende Arbejde for det svage Køn. Flere Gange havde Pigerne forsøgt at lave en lille Strejke, og de opnaaede da ogsaa for en kort Tid en Smule Fordel. De kunde efter lange Underhandlinger drive det til at faa de 1500 Linjer om Ugen betalte med 4 Kr., og almindelig Satspris for, hvad de satte over dette Antal. Karlearbejdet ved Maskinen gik med i Købet. Men et saadant Gode kunde jo umulig vare længe, og naar Hr. Gornitzka et Par Uger havde maattet punge ud med en 7—8 Kr. til hver, saa skortede det pludselig paa Manuskript og det gamle Forhold indtraadte igen.

En Lærling er det dog lykkedes ham at kapre, nemlig en Dreng fra Opfostringshuset; men, efter hvad der er mig fortalt, skal denne Anstalts Forstander ikke føle nogen Tilbøjelighed til at betro Hr. Gornitzka flere Drenge. Denne stakkels Dreng var ogsaa underkastet en i alle Maader daarlig Behandling. Han var saaledes i Sommertiden beskæftiget i Trykkeriet i 14—15 Timer hvert Døgn. Naar han var færdig i Trykkeriet, maatte han bringe Bladet om i Byen og efter Hjemkomsten forrette al Slags huslig Gerning. — For de unge Piger var der heller ingen bestemt Arbejdstid, og de maatte sædvanlig arbejde meget længere, end det er tilladt.

Det er mit Haab, at ingen Typograf vil lade sig lokke til Neksø af Hr. G.s Beskrivelser af Øens smukke Natur; thi hvor skøn den end er, er der dog ingen, der kan leve af at betragte den, og næsten lige saa lidt af Hr. G.s Arbejdsløn. CONRAD.

Orden i Sætteriet.

Dette Ord »Orden« er noget, som enhver i et Sætteri maa indprænte i sin Hukommelse, thi det er en Ting, som letter Arbejdet betydelig.

Man vil ofte, naar man kommer omkring paa Sætterierne eller har faaet Arbejde et eller andet Sted, høre Principalen eller Faktoren beklage, at alt er i en kedelig Uorden, for ikke at sige, at de fleste af Kasserne er komplet i Fisk. Som Regel faar saa Drengene Skylden derfor; men er det nu endelig dem, der lægger forkert af, saa er det deres Overordnedes Pligt at paasé, at dette ikke skér, og dette forebygges vel lettest ved, at man lader Drengene forevise sig Satsen, som disse skal lægge af, for at kunne meddele dem, hvad Skriften hedder, hvor den staar og i hvilken Kasse den ligger; med en saadan Besked skal der en mere end almindelig god Villie til at lægge forkert af.

Men det er ikke alene denne Aflægning, man maa vogte sig for, der er en Ting, der er endnu værre. I mange Sætterier er der altid et velsignet Oplag af »Fisk«, som bliver samlet sammen og bevaret som en Helligdom; dette er en meget stor Fejl, da der ofte i saadanne Bunker kan henligge Materiale, som man i mange Tilfælde havde Anvendelse for, naar det var til Stede i Kasserne.

Kommer saa endelig Forløsningens Time, da de med Møjsommelighed sammensparede Fiskbunker skal lægges af, saa falder dette jo næsten altid i Drengenes Lod, og disse bliver da som oftest ikke set paa Fingrene ved dette Arbejde, da man jo selv kan lægge det lige saa hurtigt af, som at paasé, at dette sker med Akkuratesse. Paa denne Maade vil Fisken saaledes aldrig forsvinde fra Sætteriet, da den ene Fiskbunke altsaa avler den anden. Naar man nu overdrog saadan Aflægning til en af de i Sætteriet bedst kendte Typografer, vilde al videre Ulempe derved være ophævet.

Den Fisk, man finder i Kasserne, bør enten straks lægges af eller ogsaa samles for et Par Dage ad Gangen i en lille Kasse eller Æske. Itubrukne eller beskadigede Bogstaver bør straks henkastes i »Tøjkassen« og ikke i Kvadrat- eller Skydelinjefaget.

Ved Omgangen med og Brugen af Materialet f. Eks. Kvadrater og Blystege maa man være særdeles varsom, naar man vil bevare dette ubeskadiget, da det jo er af temmelig blødt Metal, det er derfor raadeligt ikke at gøre som man saa ofte sér, at Kvadraterne smides fra en længere Afstand hen i Magasinet; herved opstaar let smaa Kanter og Hakker i disse, som jo selvfølgelig bevirker, at de bliver usystematiske, og denne Skavank er der vist mange, der har ærgret sig over, navnlig ved Sætning af Skemahoveder, hvor det lettest viser sig, ved at Stregerne ikke staar lige under hinanden, men maa hjælpes lidt paa ved Nedstikning af Kortblade hist og her.

Blystegene gaar det lige saadan, naar de ikke opstables i Orden i Reolen, men ligger og smides Hulter til Bulter mellem hverandre, ja endogsaa somme Tider hives hen i Reolen; de er saaledes ogsaa nødsaget til at blive usystematiske. — Og alt dette vil dog med

Tiden hævne sig paa Sætteren, da det jo bliver værre jo ældre Materialet bliver.

Derfor er mit Raad: »Saml aldrig paa Fisk!« — Læg Kvadraterne forsigtig i Magasinet! og stil Blystegene i Orden i Reolen! saa sparer man sig megen Ærgelse.

Aarhus, i Avgust 1885. M. GEERTSEN.

Typografernes Sangforening

begyndte i Lørdags sine Øvelser efter Sommerferien. Denne Vintersæson vil faa forhøjet Interesse derved at Foreningen i Januar Maaned vil kunne fejre sin 40 Aars Fødselsdag, og saaledes, saavidt bekendt, er den ældste faglige Sangforening her i Byen.

Uden nu at ville gaa nærmere ind paa Foreningens Historie, hvilket kan være mere passende noget nærmere ved Aarsdagen, kan det dog anføres, at Sangforeningen igennem denne lange Aarrække har ført en Tilværelse, der har givet mangen Typograf hans gladeste Ungdomsminder, ligesom Foreningen altid hvad Sangen angaar har kunnet tælle sine Lærere blandt Stadens bedste Musikere. Navne som BERGGREEN, C. J. HANSEN, MALMQVIST, LANTZKY, TH. MADSEN, NEBELONG og nu GULDBRANDSEN har alle været knyttede til Foreningen og har søgt at holde Sangen saa højt, som det til enhver Tid har været muligt med de for Haanden værende Sangkræfter.

Den Fremgang i musikalsk Henseende, Foreningen har taget i de sidste Aar under Kapelmusikus GULDBRANDSENS Ledelse, og som vel kulminerede ved den sidst afholdte Aarsfest, bør naturligvis fortsættes, og navnlig burde vor Stand sætte en Ære i at hjælpe med til, at den 40de Aarsfest kan blive en Mønsterfest, hvilket kun kan ske ved, at Koret forøges. Det skulde vel ikke synes umuligt, naar vi hidtil har staaet med et Kor paa 30 Mand, at vi denne Gang kunde faa det op til det halve Hundrede, saa at vi kunde benytte en halv Snes Blæsere til de større Numre.

Vi retter desaarsag en varm Anmodning baade til de gamle Sangere, der tidligere har sunget i Koret og som Følge deraf endnu har Interesse for vor gamle Forening, og til de yngre, som ogsaa i de senere Aar har sluttet sig talrigere til Sangforeningen, om at slutte sig til Koret ved Sæsonens Begyndelse, saaledes at vor Præstation, hvis den overhøres af musikalske Avtoriteter, kan blive til Ære for Standen, vor Forening, og for Dirigenten.

Der vil som sædvanlig blive afholdt en mindre Koncert med Assemblée i November Maaned, hvortil Øvelserne straks begynder, og Aarsfesten bliver afholdt hos Seekamp den 31. Januar.

Foreningens ny restavrerede Lokaler i Pilestræde 32 tilbyder et hyggeligt Opholdssted. Foruden den større Sangsal er der et rummeligt Læseværelse med de fleste Blade og endnu et Værelse for dem, der ynder et Parti Skak, Dam eller Domino. Den mere materielle Nydelse kan tilfredsstilles ved flere Retter varm Mad à 50 Øre.

Idet vi tillader os at indbyde Københavns Typografer, helst med Sangstemme, til at indtræde i Foreningen, vil vi kun bemærke, at Foreningen skal vide at indtage en nevtral Holdning i den Strid, som ellers er oppe, for at Sangforeningen, som altid tidligere, kan være et Sted, hvor vi Alle kan samles til fælles Fornøjelse.

I Aften Kl. 10 kan nye Medlemmer blive sat paa Stemme.

Vi benytter Lejligheden til at anmode gamle Medlemmer af Sangforeningen om at forære os enkelte gamle Festprogrammer, de muligvis maatte være i Besiddelse af, for at vi kan komplettere en Samling, der er bleven foræret Foreningen. STYRELSEN.

Forskelligt.

Rygte-Smede. Som det ses af Erklæringen fra Revisorerne har Formanden for »Den typ. Forening« ladet foretage et overordenligt Kasse-Eftersyn, hvorved Kassererens Forretningsførelse og øvrigt dertil hørende blev underkastet en grundig Undersøgelse. Resultatet svarede selvfølgelig til Forventningerne, og fandtes Alt i Orden. Grunden til dette usædvanlige Skridt maa udelukkende søges i, at et *meget fremragende* Medlem af »Foreningen af danske Bogtrykkere« har udspredt — eller i al Fald kolporteret — det Rygte, at der var noget galt ved vor Kasserers Regnskabsførelse, og at der skulde forefindes flere Konvoluter med Paaskriften »Værdipapirer etc.«, men at det ikke var andet end værdiløst Makulatur. Altsaa samtidig med, at man udslynger den graverende Beskyldning imod en hæderlig Mand, at han skulde have gjort sig skyldig i Bedrageri, bebrejder man tillige to ligesaa hæderlige Kolleger, der har paataget sig Hvervet som Revisorer, at de har udvist en forbryderisk Ligegyldighed ved deres i Avgust Maaned foretagne Revision. Man lægge Mærke til, at det i Fjor foretagne ordenlige Kasse-Eftersyn ligeledes skyldtes et Medlem af ovennævnte Forening, som havde kolporteret et lignende Rygte! Befatter d'Hrr. sig endnu en Gang med Kolportagen af saadanne imod os rettede Beskyldninger, vil den kgl. Lands-Over- samt Hof- og Stadsret faa lidt at bestille med at bringe disse løse Tunger til Tavshed.

— »**Trykkerforeningen**« var i Tirsdags Aftes sammenkaldt til en Generalforsamling for at drøfte et af 15 Medlemmer stillet Forslag om Foreningens fremtidige Stilling; dette Forslag gik ud paa, at Foreningen i Lighed med »Den typografiske Forening« skulde slutte sig til de organiserede Fagforeninger. Meningerne var delte, idet af de tilstedeværende ca. 60 Medlemmer omtrent Halvdelen var imod og den anden Halvdel for Forslaget. Man enedes derefter om at lade foretage en skriftlig Afstemning paa Trykkerierne samt om at $^2/_3$ af de Stemmegivende maatte erklære sig for Forslaget, inden det kunde anses for vedtaget.

— **Arbejdervenner.** »Dagbladet« for i Torsdags indeholder følgende: Redaktøren af den socialistiske(?) *Folketid.* i Ringsted, Hr. R. P. JENSEN, er i Følge *Sællp.* sat under Tiltale for Overtrædelse af forskellige Bestemmelser i Loven om Børns og unge Menneskers Arbejde i Fabriker, og han har i Politiretten tilbudt at afgøre Sagen med en Mulkt paa 50 Kr.

Paa den i den senere Tid saa arbejdervenlige Hr. BERG'S Avistrykkeri i Hillerød ser det som bekendt ogsaa temmelig broget ud, og Typograferne ved Hr. Bergs *Morgenblad* kunne ogsaa tale med om Arbejdervenligheden. Paa disse Steder behøvede Berg da i alt Fald ikke at vente med at indføre Reformer i Arbejdernes Interesse, indtil han selv bliver Minister.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Skindergade 41 (Café »Philip«). Bibliotheket er samme Steds. Lokalet lukkes Kl. 3 og Bibliotheket Kl. 11. STYRELSEN.

F. Keil og Axel Wandrup er forglemt at opføres blandt de Arbejdsløse i sidste Nr. A. T. Olsen hos Hoffensberg & Trap, ligeledes.

Ved et i Dag paa Formandens Opfordring foretaget Kasseeftersyn fandtes Alt at være i fuldstændig Orden, saavel Bevis for Værdipapirernes Opbevaring i Banken, som den kontante Beholdning i Kassererens Værge.

København, den 8. September 1885.

WM. SØRENSEN. CH. THOMSEN.
Revisorer.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Rotte-Søren & Ko. (7. og 8. B.) 1.50, Bordings (7. og 8. B.) 18.00, Nielsen & Lydiches (7. og 8. B.) 10.80, Jørgensen & Ko.s (7. B.) 3.10, J. & A. (hver 50 Øre, 4. B.) 1.00, »Politiken«s (7. og 8. B.) 19.50, I. Cohens (7. B). 7.25, Hvidbergs (7. og 8. B.) 6.75, Sivertsens (5. og 6. B.) 3.00, Schiellerups (7. og 8. B.) 1.50. Birchs (6. og 7. B.) 2.00, Lunos (7. og 8. B.) 4.35, Eltongs (7. B.) 1.50, Thieles (15 Arbejdere, 6. og 7. B.) 8.70, Bagges (7. og 8. B.) 7.70, S. L. Møllers (5. og 6. B.) 5.05, Hansons Stempelfabrik (7. og 8. B.) 3.50, O. C. Olsens (8. og 9. B.) 8.65, »National-Tidende« (7. og 8. B.) 14.70, »Dagens-Nyheder« (7. og 8. B.) 2.75. Allers (7. og 8. B.) 7.84, Centraltrykkeriet (8. og 9. B.) 7.25, Rasmussen & Olsens (6. B.) 1.00, Knudtzons (7. og 8. B.) 2.80, Triers (7. B.) 2.40, »Adresse-Avisen« (3 Sættere, 6. og 7. B.) 1.50, Nielsen & Lydiches (4 Trykkere, 7. B.) 1.00, Quist & Ko.s (6. B.) 1.25, en Snedker i do. (5. B.) 0.25, Aamodts (7. og 8. B.) 2.10, Hviids (6. og 7. B.) 2.00, Typografer i Ringsted (»Folketidende«: Lumby, Johansen, Jørgensen og Hermansen, »Sjællandsposten«: Mikkelsen; 6. og 7. B.) 6.50, N. Cohens (8. og 9. B.) 64.15, Hoffensbergs (7. og 8. B.) 2.45, nogle Bladsættere (7. og 8. B.) 3.22, Fjeldsøes (1. B.) 1.45, nogle Typografer i Odense 5.00, T. i do. 3.00, Tr. i do. 2.00, P. i do. 2.00 — i alt **243.56.** Med det tidligere indkomne i alt **2014.72.** RUD. BØHM.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Silkeborg, CARL MICHAEL DANIELSEN (sidst arbejdet i Roskilde).

Bortrejste Medlemmer:

Silkeborg, ALBERT VILHELM JEPPESEN til Randers
Aalborg, HERMAN OLSEN, arbejdsløs.
do. OSKAR OLSSON, arbejdsløs til København.
Roskilde, M. L. DANIELSEN til Silkeborg.

Døde:

Varde, Typograf REIMER STAMPE.

Norsk Centralforening for Bogtrykkere.

Efter de nu fremkomne Oplysninger viser det sig, at Typograf HANSEN-FRIIS ikke havde fjernet sig fra Laurvig i svigagtig Hensigt. Istedenfor at meddele os sin pludselige Afrejse, for at vi kunde gøre Skridt til at faa valgt en ny Regnskabsfører, rejste han derfra, opgivende for de derværende Medlemmer, at han vilde aflevere Regnskabet etc. i Kristiania. Han opholdt sig ogsaa her i 8 Dage, dog uden at tale med nogen af Undertegnede og begav sig herfra til Sandefjord, hvorfra han for ca. 14 Dage siden skrev til Laurvig for at formaa en Kollega dersteds til at overtage Forretningerne. Da dette hans Brev havde en otte Dage gammel Dato og der samtidig i Laurvig var udbredt et Rygte om, at han skulde være rejst til Amerika, holdt vedkommende Kollega det ikke for nødvendig at svare ham. — Som det af ovenstaaende vil sees, er det Hr. Hansen-Friis's egen Skyld, at han blev efterlyst, thi enhver vil indrømme, at det ikke kan tillades en Regnskabsfører at fjerne sig med Pengene og Bøgerne fra sin Afdeling i tre Uger (saa lang Tid var forløben, da Sagerne blev ham fratagne af Politiet) uden at meddele det mindste herom til Hovedbestyrelsen.

Kristiania, den 31te Avgust 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

KUNDGØRELSER.

Til Typograf H. P. Jensen er indkommet Bidrag fra følgende Trykkerier:

»Dag.-Nyh.«s 47.00, »Berl.-Tid.«s 8.50, Carl Lunds 1.00, Lunos 6.45, Græbes 1.05, O. C. Olsens 5.20, »Adresse-Avisen«s 2.85, Thieles 7.50, »Avisen«s 3.25, Hoffensbergs 3.00, Elvius 1.25, Jørgensen & Ko.s 3.25 — i alt 90.30. CH. CLAUSEN.

København, i Avgust 1885.

Jeg takker herved paa det hjærteligste mine ærede Kolleger, som ved deres Bidrag have støttet mig i min Sygdom.

Ærbødigst
H. P. JENSEN.

Paa given Foranledning meddeles at jeg først er kommen hertil Byen i 1879.

En Typograf, som selvstændig kan lede et lille nyt Akcidensbogtrykkeri baade med Hensyn til Sætning og Trykning, kan faa Plads i Jylland til Vinter. Man bedes at henvende sig til Martius Truelsen.

En ung Sætter, velanbefalet, der i $^3/_4$ Aar har besørget Ombrydningen af et mindre Provinsblad og som er øvet i saavel Akcidens- som Avisarbejde, søger Plads straks eller senere. Billet, mrkt. »N.«, bedes indlagt paa »Typ.-Tid.«s Kontor.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRIELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 38. | København, den 19. September 1885. | 12. Aargang.

Arbejdernes Selvforsvar.

Man lærte at benytte Dampen i Industriens Tjeneste; man opfandt den ene Maskine efter den anden. Det vilde have været en Velsignelse for Menneskeheden, dersom Udbyttet af Aandens og Haandens forenede Virken, af Opfinderens Snille og Arbejderens Kræfter var bleven mere lige fordelt. Men de, der sad inde med Kapitalen, formerede denne, paa samme Tid som Nøden voksede i Arbejderflokken, der var bleven for stor. For at raade Bod paa dette uretfærdige Samfundsforhold satte Socialdemokraterne som et af Hovedpunkterne paa deres Program: *Statens Overtagelse af Produktionen.*

Som Bevis paa, at Tanken er gennemførlig, at det ikke var — som af Modstandere paastaaet — at belønne Uduelighed og Dovenskab, hæmme Kappelyst og Fremskridt i Faget, kan vi henvise til et Nationalværksted, vi har haft fra Kristian den Fjerdes Tid til nu, hvor Arbejderne lønnes taalelig, hvor Arbejdstiden er rimelig, hvor ingen periodisk for Arbejderne følelig Arbejdsstandsning indtræder, hvor lang »tro Tjeneste« belønnes og hvor Arbejderen pensioneres, naar han er udslidt: Orlogsværftet. Staten har selv overtaget Driften af Jærnbane- og Postvæsnet og tjener Penge paa sin Klasselotteriforretning — af hvad Grund skulde Staten ikke efter et lignende Mønster som Orlogsværftet kunne drive Nationalværksteder i andre Fag, saaledes at ikke hele Udbyttet gik i Enkeltmands Lomme?*).

Der er ingen Tvivl om, at Socialdemokraterne i alle Lande faar indført en mere retfærdig Ordning af Arbejdsforholdene; Arbejderne har lært at slutte sig sammen, Forholdene har tvunget dem dertil, Fag til Fag, saa de er bleven en hel Arbejderhær, hvori Sprogene er forskellige, men Maalet ét. Kampen vil blive langvarig, men den vil ogsaa gøre sin Nytte; under Kampen vil Arbejderne tænke paa at bygge deres Selvforsvar stærkere; lidt efter lidt vil der i de forskellige Fag, hvis Udøveres personlige Selvstændighed Kapitalisterne søger at ødelægge, opstaa Værksteder, oprettet af Arbejderne selv ved gensidig Hjælp.

* * *

En saadan politisk Forfølgelse i vort Fag er det ogsaa, der har bragt Tanken paa Oprettelsen af et Foreningsbogtrykkeri. Hvis den paa en Generalforsamling finder Genklang hos Medlemmerne, kan Sagen ikke være vanskelig at sætte i Gang. Man har da først at bestemme, hvor stort Trykkeriet foreløbig bør være, hvor stor Kapital der behøves og at udstede et tilsvarende Antal Aktier. En Aktie bør næppe sættes højere end til 25 Kr., som Enhver efter Ønske maa kunne betale med mindst én Krone om Ugen. Det maa naturligvis i Lovene fastsættes, at kun Medlemmer af »Den typografiske Forening« kan blive Ihændehaver af Aktierne, som de ogsaa kun maa afstaa igen til Foreningsmedlemmer. Der vælges blandt Aktionærerne en Bestyrer og en Faktor samt en Kontrolkomité eller Revisorer. Ved den aarlige Generalforsamling vil Regnskabet blive forelagt Aktionærerne, og af disse tages Bestemmelse, hvorledes Udbyttet skal fordeles.

En nøjagtigere Udvikling af Ideen antages foreløbig ikke at være nødvendig, ligesom det ogsaa er overflødig at bemærke, paa hvilket Arbejde et Trykkeri, der ejes og ledes af Arbejdere, maa kunne gøre sikker Regning. Det vil snart vise sig, om den nødvendige Sum alene ved Salg af Aktier vil komme hurtig nok til Stede, i modsat Fald vil det ikke være vanskelig ad anden Vej at naa Maalet. —n.

*) Det er en Selvfølge, at det af den ærede Indsender anførte Eksempel kun maa betragtes som et ufuldstændigt Bevis, thi dersom Socialisternes Bestræbelser kun gik ud paa at gøre Staten til den eneste og monopoliserede Udbytter, vilde det være en Tanke, der ikke var værd at rejse sig for, eftersom det er aldeles ligegyldigt, om Arbejdets Udbytte gaar i Privatmænds eller i Statens Svælg. Dette har Socialdemokraterne ogsaa indsét, og derfor har de som det væsenligste Punkt paa deres Program sat: *»Arbejderne skal have det fulde Udbytte af deres Arbejde«.* Red. af »T.-T.«

Bogtrykkerkunsten i Danmark.

(Udkast til en historisk Skildring).

IX.

(Wielandt og Høpffner).

JOKUM WIELANDT var født i København 1690 og var Søn af en islandsk Købmand. Han blev sendt til

Sorø for at studere og sytten Aar gammel blev han Student. Det var Bestemmelsen, at den unge Wielandt skulde være Jurist, men han syntes at have mere Lyst til den gamle Historie; paa Borchs Kollegium, hvor han var bleven Alumnus, disputerede han over Æmner af den nordiske Gudelære. 1712 udgav han et lille Skrift, der omhandler Sorø og Absalon, og blev efterfulgt af flere historiske Smaaskrifter. Han blev dog aldrig egenlig Videnskabsmand. 1712 blev han Sekretær i det danske Kancelli og senere Justitssekretær ved Højesteret. 1722 blev han udnævnt til virkelig Kancelliraad.

Wielandts Fortjenester maa ikke søges i hans historiske og ikke i hans æsthetiske Skrifter; at hans Navn er bleven bevaret, skyldes hans Virksomhed som Bogtrykker og Avisudgiver.*)

I Maj 1719 fik han Bevilling til at maatte anlægge et Bogtrykkeri, en Boglade og et Bogbinderi i København. Desuden havde han Fabrik for Tilvirkning af Spillekort og kulørt Papir. Han trykkede paa eget Forlag en Mængde smaa Folkebøger, som han 1720 fik Privilegium paa, saa som: »Hr. Ivan«, »Den listige Roxalane«, »Den dyrekøbte Isabella«, »Holger Danske« og flere, der blev solgt af Drenge paa Gaden. »Saadan noget Kram er det«, skriver han selv, »der soutinere en stor Hasard og de store Omkostninger, der falder ved reelle og gode Bøgers Oplag, hvis Debit [Afsætning] jeg, til min Skade, har Prøve af her i Riget at være vanskelig og meget slet«.

Wielandt ses at have været en fremadstræbende Mand; han var den første danske Bogtrykker, der (allerede 1723) gjorde Forsøg paa at faa Frakturskriften fortrængt af Antikva, men han maatte opgive det.**)

1720 begyndte Wielandt at udgive politiske Tidender, de maanedlige *Extraordinære Relationer* i Kvartformat, hvorpaa han under 20. November s. A. fik kgl. Privilegium. Ikke længe efter udgav han samtidig hermed en dansk lærd Tidende: *Kiøbenhavns nye lærde Tidender om lærde og kuriøse Sager*. I Aarene 1725—28 udgav han hæftevis en Samling udvalgte Digte af danske Forfattere.

Wielandts Trykkeri hørte til dem, der blev ødelagt ved den store Ildebrand 1728. Men han tabte ikke Modet. Efter Ansøgning blev han udnævnt til Assessor Lorentsens Efterfølger som Direktør for det kgl. Bogtrykkeri og ansøgte tillige Konsistoriet om Posten som Universitetsbogtrykker, hvad han ogsaa opnaaede; tillige fik han sit Privilegium paa at trykke en Del Smaaskrifter fornyet for tolv Aar. Han var just i Færd med atter at faa sin Forretning til at blomstre, da han pludselig døde den 18de December 1730.

Wielandts Enke, Inger Vindekilde, fortsatte Trykkeriet, men maatte snart overlade Direktørposten til Høpffner; Avisprivilegiet beholdt hun og vedblev at udgive *Ordinære Posttidender* lige til 1748.

* * *

Saa blev JOHAN JØRGEN HØPFFNER altsaa Wielandts Efterfølger som Direktør for det kgl. Bogtrykkeri. Han var født i Lüneborg 1689, hvor hans Fader var Brygger. Han lærte Typografien hos Neumann i Hamborg, og blev udlært 1710. Den unge Høpffner arbejdede nu forskellige Steder i Tyskland. 1715 kom han til København og fik Arbejde hos Jørgen Mathiasøn Godiche. Ved Godiches Død 1717 blev Høpffner Faktor i Trykkeriet og 1720 giftede han sig med Godiches Enke, og blev saaledes selv Bogtrykker. Saa kom 1728 den store Ildebrand, hvorved ogsaa han mistede sit Trykkeri, samt to Huse og en Del Forlagsartikler. Men efter Branden fik han sine Huse opbyggede prægtigere end før, og fik sit Trykkeri udvidet. Den 10. Marts 1731 blev han Direktør for det kgl. Bogtrykkeri og Universitetsbogtrykker.

1750 fik Høpffner af Universitetet Eneret til at trykke og forhandle Almanaken, imod at svare 200 Rdlr. om Aaret til Professoren i Astronomi.

1759 døde Høpffner og hans Søn NICOLAI CHRISTIAN HØPFFNER overtog Trykkeriet med alle dets Privilegier. I 24 Aar fortsatte han sin Faders Gerning, rolig og uden at bryde sig om at udvide Trykkeriet yderligere.

N. C. Høpffner døde i Aaret 1783, og hans eneste Søn, PETER MARQUARD HØPFFNER, overtog Trykkeriet. Retten til at trykke og sælge Almanaken maa have betalt sig godt. N. C. Høpffner havde ansøgt om at Eneretten maatte gaa over til hans Søn mod at betale en større aarlig Sum, men denne Ansøgning blev afslaaet. Efter N. C. Høpffners Død satte Konsistoriet Almanakretten til Avktion, og Peter Marquard Høpffner blev den højstbydende med 1070 Rdl. aarlig i ti Aar. Saaledes blev gamle Høpffners Ønske opfyldt: Almanakretten blev i hans Familie.

1795 solgte P. M. Høpffner sit Trykkeri til Johan Friderich Schultz for 30,000 Rdlr. Han døde i Aaret 1800.

Som en af Høpffners Samtidige kan her nævnes NIELS HANSEN MØLLER. Han var født i København 1703, hvor hans Fader var Brændevinsbrænder og Ølbrygger. Men allerede medens Niels Møller var Barn, døde hans Fader, og Moderen giftede sig med Bogtrykkeren Johan Sebastian Martini, hos hvem Niels kom i Lære. Da Martini ogsaa døde og Moderen solgte Trykkeriet før Niels Møller blev udlært, gav han sig

*) C. Nyrop: Bidrag til den danske Boghandels Historie.
**) N. M. Petersen: Literaturhistorie IV. 1869.

til Militærtjenesten og blev Korporal ved det 2det fynske Kavalleriregiment. Da der den Gang var Fred i Landet og ingen stor Udsigt til Forfremmelse, forlod han Tjenesten og tog igen fat paa Typografien. Han rejste derfor til Lybæk, tog 1727 til Altona, arbejdede senere i Magdeburg, Dresden og flere andre Steder i Tyskland, indtil Bogtrykkeren Ove Lynov fra København skrev efter ham. I Aaret 1733 anlagde han selv et nyt Trykkeri.

Brudstykke af »Rejsebogen«.

(Af gg).

. . . . . *Fredericia* er og bliver en kedelig By; naar man har set Landsoldaten og Krigergraven, saa er man færdig, — thi paa »Kunstens« Omraade er det overordenligt sløjt med Fredericia; vel udgaar der tre Dagblade i »Fæstningsbyen«, men ikke desmindre findes der kun halvandet Trykkeri, og de samme halvandet er bedst tjent med at lades uomtalt. Desto større Forhaabninger efter at »se noget« har man ved at vandre ind i *Kolding;* længe før man naar Byen stemmes Sindet op ved de dejlige Omgivelser, og man mindes uvilkaarlig Digterens Ord om de »duftende Enge og kornrige Vange, sølverblaa Vover om skovkranste Kyst«. Og som Egnen mellem Fredericia og Kolding er i Stand til at give den Vandrende rige Tanker, saaledes ogsaa selve Kolding By, der udmærker sig ved sine mangfoldige ny Bygninger, der saa godt som alle fremtræder med smukt udstyrede Facader. Her maa være godt for Bygningshaandværkere, og jeg har da ogsaa erfaret, at der af disse Fag findes en glubende Masse Arbejdere, og for Resten Mestre med. Af Bogtrykkerier findes i alt fire, foruden at her findes to Stentrykkerier, hvilke sidste dog nok kun fører en tarvelig Tilværelse. I Kolding trykkes *elleve* (11) Dagblade*) og nok halvt saa mange Ugeblade, — en ret respektabel Produktion. De tre af Trykkerierne har udmærkede Lokaler, der findes ikke bedre i København, og naar det fjerde ikke har fulgt i sine Kollegers Fodspor paa dette Omraade, maa det vel nærmest søges i knappe Tider for Godsejerpolitikens Journalistik, — hvorom al Ting er, Godsejerorganets Trykkerilokale i Kolding er yderst slet og kunde vel give noget at bestille for Arbejdsinspektøren. De andre tre har som sagt udmærkede Lokaler, store og venlige, det ene er endog beliggende i en første Sals Etage til Gaden og paa Byens største Hovedgade. I Kolding beskæftiges, som man kan tænke sig, en stor Del Typografer, men den store Samling af Lærlinge er ogsaa her i fuldt Flor, og der skal vel næppe mangle stort i, at Kolding fremtidig kan forsyne Jylland med Typografer, saa blomstrende er det her.

. . . . . Kolding har blandt sine mange Fremskridt ogsaa det, at her findes et af de saakaldte *Svendehjem,* hvor de rejsende Haandværkere kan tage ind og faa Kost og Logis; og det maa man lade Haandværkerstanden her i Byen, at da den iværksatte Tanken om at skaffe de Rejsende et godt og billigt Opholdssted, saa blev det ogsaa fuldført saa komplet og komfortabelt, at man godt kan drømme sig hensat til et Hotel for Handelsrejsende el. lign. . . . . .

*) Fra Folkethingsmand BERGS Trykkeri udgaar nemlig seks (6) Dagblade, og Højreaviserne her i Byen er forlængst fulgt i Hr. Bergs Fodspor paa dette Omraade, saaledes at Fredericia og et Par **Landsbyer** forsynes herfra med selvstændige Højreorganer.

Korrespondance.

Flensborg, den 10. September 1885.

Jeg finder mig foranlediget til at gøre de tilrejsende danske Kolleger opmærksom paa følgende: Her i Byen er den almindelige tyske Tarif indført med et Lokaltillæg af $8^1/_3$ pCt., hvilket giver $32^1/_2$ Pfennige pr. 1000 Bogstaver (dette er lige med den københavnske Tarif: 29 Øre = $32^5/_8$ Pf.). Minimumet for den faste Ugeløn er 21 Rmk. De Medlemmer af »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker«, der modtager Arbejde her i Byen under lavere end de her nævnte Betingelser, vil blive udelukkede af Foreningen, ligesom ogsaa Medlemmer af udenlandske Foreninger, der ved Modtagelsen af Arbejde her i Byen ikke sikrer sig den tarifmæssige Betaling, taber deres Ret til Optagelse i ovennævnte Forening.

J. CHR. HEISMANN,
Kredsformand.

Forskelligt.

Medlemmernes Opmærksomhed henledes paa, at der i den nærmeste Fremtid vil blive afholdt en Aftenunderholdning med Assemblé i »Den typografiske Forening«. Det eventuelle Overskud skal tilfalde det frivillige Fond for Arbejdsløse.

— Som det var at vente, har Flertallet af »Trykkerforeningen«s Medlemmer ved den i Begyndelsen af denne Uge foretagne skriftlige Afstemning erklæret sig *imod,* at denne Forening slutter sig til de øvrige Fagforeninger. Saa vidt vi har bragt i Erfaring, blev der i alt afgivet 75 Stemmesedler; deraf var 27 for og Resten imod Forslaget.

— **Høg over Høg.** For nogen Tid siden meddelte vi, at en Amerikaner havde sat 6350 Bogstaver i Løbet af tre Timer. En Københavner vilde ikke stikke op for en Amerikaner; han stak paa og troede at stikke ham,

ved i Løbet af en Time at sætte 2,600 Bogstaver, der i Løbet af tre Timer giver 7,800 Bogstaver; men det maa imidlertid erindres, at i Amerika regnes efter 1000 m, og saaledes staar Amerikaneren dog højst. Men »Jyden han er stærk og sej!« I Skanderborg fandt Københavneren sin Overmand, idet en derværende Sætter satte 280 Bogstaver mere, og endnu anede ingen, at OTTO BECH i Aarhus vilde stille sig op ved sin Kasse og i Løbet af 3 Timer sætte 616 mere end Københavneren og 336 mere end sin jyske Landsmand. Nu var Spændingen oppe, nu var Spørgsmaalet, om der ikke vilde komme en anden og sige »Gaa væk, Bech!« Og

Vi vented i Dage, vi vented i syv,
Vi vented i Ugerne lange:

Saa bragte endelig Posten den Efterretning: »Ude i Udstillingsbygningen stod en Sætter, og i Løbet af tre Timer satte han 7,900 Bogstaver, hvoraf en Del endda var spatieret!« — Nu mangler der kun 100 lumpne Bogstaver i 8000!

— I et lille tysk Blad læses følgende Annonce: To Sønner af anstændige Forældre og som har Lyst til at blive Typografer, kan komme i Lære i et Bogtrykkeri, hvor de kun behøver at staa to Dage om Ugen og kvæle sig ved Sætterkassen; de øvrige Dage om Ugen kan de forhandle et Tidsskrift paa Gaden.

Den typografiske Forening.

Foreningens Lokale er i Skindergade 41 (Café »Philip«). Bibliotheket er samme Steds. Lokalet lukkes Kl. 3 og Bibliotheket Kl. 11. STYRELSEN.

Paa given Foranledning gøres herved opmærksom paa, at saavel det Schultziske som Rigsdagssætteriet er blokeret for Medlemmerne. Enhver, som tager Arbejde paa disse Steder, vil blive udelukket af Foreningen.
STYRELSEN.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

»Avisen«s (7. og 8. B.) 6.00, Bordings (9. B.) 10.00, Jørgensen & Ko.s (8. og 9. B.) 6.15, Hoffensbergs 9. B.) 1.62, Hvidbergs (9. B.) 3.30, Sivertsens (7. B.) 1.50, Rotte-Søren & Ko. (9. B.) 0.75, Schiellerups (9. B.) 0.75, Nielsen & Lydiches (9. og 10. B.) 10.05, Thieles (14 Arbejdere, 8. B.) 4.10, »National-Tidende« (9. B.) 7.10, Bagges (9 B.) 5.15, S. L. Møllers (7. og 8. B.) 4.05, Carl Lunds (2 Kolleger 7. og 8. B.) 2.00, Allers (9. B.) 3.70, I. Cohens (8. og 9. B.) 12.85, Fjeldsøes (2. B.) 110, Triers (9. B.) 2.40, »Avisen«s (9. B.) 2.50, Hansons Stempelfabrik (9. B.) 1.75, »Adresse-Avisen« (8. B.) 0.75, Quist & Ko.s (8. og 9. B.) 1.50, en Snedker i do. (5. og 6. B.) 0,50. Hviids (7. og 8. B.) 2.00, N. Cohens (10. B.) 31.04. Centraltrykkeriet (9. B.) 3.50. Nogle Trykkere ved 1. Regiment 2.32, Nielsen & Lydiches (4 Trykkere, 8. B.) 1.00, Typografer i Ringsted (8. B.) 3.25, Knudtzons (9. B.) 1.40 — i alt **134.08.***). Med det tidligere indkomne i alt **2.156.70.**

RUD. BØHM.

*) De i forrige Nr. anførte Hovedsummer skulde have været 251.46 og 2022.62 i Stedet for 243.56 og 2014.72.

Da jeg ønsker at aflægge Regnskab over Indsamlingen til Typograf Larsen, bedes Cirkulæret snarest mulig tilstillet mig.

N. HANSEN.

Typografernes Hjælpekasser.

Under 28. Avgust er der gennem Indenrigsministeriet meddelt Stadfæstelse paa §§ 1 og 33 samt 1ste og 4de Stykke af de midlertidige Bestemmelser i Love for Typografernes Hjælpekasser.

København, d. 14. September 1885. STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften *Sangøvelse.* Nye Medlemmer sættes paa Stemme Kl. 10 i Lokalet, Køhlers Restavration, Pilestræde 32.

Efteraarskoncerten med *Assemblé* afholdes Søndagen d. 1. Novbr. i Blanchs Lokale. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nøkøbing p. F., FRED. ULRIK HANSEN (sidst arbejdet i København).

Randers, ALBERT VILHELM JEPPESEN (sidst arbejdet i Silkeborg).

Bortrejste Medlemmer:

Randers, FERDINAND NIELSEN til København.

Holbæk, N. SVEISTRUP HANSEN (sidst Militær) arbejdsløs.

Helsingør, HARALD PETER JENSEN.

Stubbekøbing, VALDEMAR HANSEN til København, arbejdsløs.

Rettelse.

I Nr. 37, 1. Side 2. Sp. L. 14 f. ov. læs: Gornitzka i Stedet for Goritzka.

KUNDGØRELSER.

Til Typograf VEGNER's Enke har vi haft den Glæde at modtage: »Nationaltidende«s Sætteri 53,00, do. Damesætteriet 31,00, do. Skriftstøberiet 5,00, do. Stereotypisterne 4,00, do. Redaktion og Medarbejdere 168,00, do. Ekspedition og Revision 32,00, do. A & B 2,00 do. H & L 5,00, »Dagbladet« 17,00, Sally B. Salomon 3,25, »Politiken« 8,50, »Avisen« 4,50, »Berl. Tid.« 13,00, Schiellerups 1,00, Eltongs 1,75, Herdahl jun.s 1,00, Th. Nielsens 1,00, Triers 7,00, Julius Behrends 2,00, Chr. Birchs 2,00, J. L. Sivertsens 4,00, Nielsen & Lydiches 19,25 Ludvig Petersen 1,00, H. P. Petersen, Vesterbrogade 66, 1,00, Fjeldsøes 2,00, Nicolai Cohens 4,75, Rasmussen & Olsens Personale 1,40, Qvist & Ko.s 1,50, Elvius 1,75, Keilgaard & Sørups 0,50, P. M. Kellers 1,25, C. Hohlenbergs 0,50, Schultz's 20,00, I. Cohens 5,10, »Morgenbladet«s Sætteri 4,00, Fr. G. Knudtzons 10,00, Axel E. Aamodts 2,50, »Dag. Nyh.« og Lavrids Madsens Sætteri 2,50, Rud. Svendsens 2,00, Bordings 3,50, »Adresseavisen«s 3,25, Bianco Lunos 5,75, Græbes 5,25, S. L. Møllers 6,00, O. C. Olsen & Ko.s 6,00, Carl Lunds 2,00, Hoffensberg & Traps 10,10, I. P. Hvidbergs 3,75, G. Calbergs 1,00, Thieles 6,25, Jørgensen & Ko.s 6,00, ialt 505,85.

København, d. 8. September 1885.

P. T. Hitz, »Nationaltid«. **T. Fjeldsøe,** »Nationaltid«. **E. Kolbe,** »Nationaltid«. **J. F. Møller,** »Socialdemokr«.

Idet jeg herved kvitterer for Modtagelsen af ovenstaaende Beløb bringer jeg alle, der saa beredvillig har understøttet mig, min hjerteligste Tak.

København, den 13. September 1885. JOHANNE VEGNER.

Til at forestaa et lille Trykkeri i en Provinsboghandel søges fra 1. November en Typograf, der baade skal sætte og trykke. Der forlanges ubetinget Dygtighed, Paalidelighed og stræng Ordenssans. Billet, mrkt. Nr. 547, bedes tilsendt Hr. Joh. Jacobsens lith. Etablissement i København. Om Lønnen træffes nærmere Aftale.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 39. | København, den 26. September 1885. | 12. Aargang.

Skal Tarifen opsiges?

Nu da Terminen for Tarifens Udløb nærmer sig, er det paa Tide, at vi befatter os med det Spørgsmaal, om Typograferne skal og bør opsige Tarifen. Vi maa paa Forhaand erklære, at vi anser det for absolut uheldigt, at Tarifens Varighed er sat til kun $1^1/_2$ Aar, men dog kan vi tilføje, at denne Fejl ikke skyldes de Medlemmer af vor Forening, der den Gang havde Sæde i Tarifkommissionen; disse kæmpede tappert nok for en længere Varighed, men Principalmedlemmernes *non possumus* (»det lader sig ikke gøre«) satte her ligesom ved flere andre vigtige Bestemmelser uoverstigelige Skranker for vore Tillidsmænds gode Vilje. Man møder rigtignok blandt vore Kolleger oftere den Anskuelse, at Typograferne hellere burde have afbrudt Forhandlingerne, fremfor at gaa med til noget, som efter deres Mening var uheldigt for en rolig Udvikling; men at et saadant Skridt vilde kunne have haft langt værre Følger, er ikke saa vanskelig at bevise, idet vi saa maaske havde været nødsagede til at føre en fortvivlet Kamp for noget, som vi nu har faaet ved mindelig Overenskomst.

Naar vi før udtalte, at vi anser Tarifens korte Varighed for uheldig, vil man vistnok give os Ret i den Paastand, at et Tidsrum af $1^1/_2$ Aar er langtfra tilstrækkelig for at kunne prøve Tarifens enkelte Bestemmelser paa deres praktiske Værdi, aldeles bortsét fra den Omstændighed, at det korte Mellemrum imellem Perioderne for dens Udløb ikke tillader Sindene at komme til Ro, idet der altid i begge Lejre vil findes Elementer, der hver paa sin Vis søger at skubbe til Udviklingen, og i denne Henseende vil Tarifens Revision jo hver Gang tilbyde en rig Lejlighed. Den Gang, det berørte Punkt var under Behandling i Tarifkommissionen, erklærede et Medlem af Principalsfraktionen, at man ikke burde ansætte Tarifens Varighed til et for langt Tidsrum, idet det jo kunde tænkes, at der blev opfundet Maskiner, som vilde være i Stand til at forrykke hele det ved Tarifen givne Forhold. Dette var Hoved-Argumentet, man havde at føre i Ilden, og dog, hvor usselt lille er det ikke! Det er aldeles utænkeligt, at en ny Opfindelse paa Sættemaskinernes Omraade vil medføre en saadan Revolution, at Beregningen af de forskellige Arter Sats maatte undergaa en fuldstændig Forandring — der kunde jo kun være Tale om en Reduktion af Satsprisen for Maskinsætningens Vedkommende. Overhovedet vil det have lange Udsigter med at faa opfundet en Maskine, der er i Stand til blot tilnærmelsesvis at overflødiggøre Haandsætningen.

Dog nu tilbage til vort egenlige Thema: Skal Typograferne opsige Tarifen? Dersom der var grundet Udsigt til, at der kunde opnaas noget bedre end det, vi har, skulde vi sikkerlig være de første til at tilraade vore Kolleger »at prøve Lykken«; men nu, da vi kun har ringe Chancer for, at Typografernes Bestræbelser i saa Henseende vil medføre et godt Resultat, maa vi ubetinget fraraade, at Foreningen giver sig i Kast med dette meget usikre Foretagende.

Man har selvfølgelig aldeles ingen Grund til at bebrejde os, at vi ser for ængstelige — eller om man hellere vil: med et vist Mismod — paa Tingene, idet det maa staa klart for Enhver, der har et aabent Blik for den Sandhed, at Konjunkturerne spiller en betydelig Rolle ved Fastsættelsen af den Pris, der ydes for udført Arbejde, at Opsigelsen af Tarifen under de nuværende Tidsomstændigheder vilde have skæbnesvangre Følger for samtlige vore Kolleger. Dette har vi fremhævet saa tidt i den Periode, der ligger imellem Strejken i 1876 og Sommeren 1883, naar utaalmodige Kolleger idelig og idelig opfordrede Styrelsen til at gøre Skridt til en Tarifs Indførelse. Heller ikke nu kan vi komme til nogen anden Anskuelse. Hovedpointet for vor Forenings Virksomhed ligger efter vor Mening for Øjeblikket ikke i et Forsøg paa at forandre eller »forbedre« Tarifen, men i den rosværdige Bestræbelse, at søge at bevare og frelse den Tarif, vi har formaaet at gennemføre. Ingen skal kunne sige, at vi dermed beviser at være blinde for de Mangler, der — endog i en temmelig høj Grad — klæber ved Tarifen af 31. Marts 1884, men naar man skal undersøge Udsigterne til en »forbedret« Tarifs Indførelse, nødsages man til at tage al Ting med i Betragtning, og finder man saa, at Udsigterne kun er smaa, vælger man selvfølgelig den Vej, der er den sikreste, nemlig at tage Manglerne med i

Køb ved Siden af de Fordele, Tarifen har forskaffet Pluraliteten af Københavns Typografer.

De Punkter, der ved en Revision særlig maa tages under Overvejelse, er vel hovedsagelig:

1. en forhøjet Bogstavbetaling, 2. Fastsættelsen af en bestemt ugentlig Minimumsløn for de faste Sættere, 3. de saakaldte »Slavebestemmelser«. Ved Siden af disse Kardinalpunkter er der maaske flere af mere underordnet Betydning, men i hvert Tilfælde maatte en eventuel ny Forhandling baseres paa de tre her nævnte Punkter. Vi antager ikke, at Nogen under de forhaandenværende Konjunkturer kan være saa sangvinsk at tro, at en Forhøjelse af Bogstavbetalingen vilde høre til Mulighederne for det opnaaelige, derfor kan vi for nærværende Tid uden megen Tale slaa en Streg over denne Fordring. Fastsættelsen af en bestemt normeret Minimumsløn derimod turde snarere kunne opnaas, men alene for denne Fordrings Vedkommende at rejse en Tarifbevægelse, vilde ikke være hensigtsmæssigt. »Slavebestemmelserne« har, som det ikke er mere end rimeligt, straks ved Tarif-Udkastets Fremkomst vakt et betydeligt Anstød, men heldigvis har disse Bestemmelser kun paa meget faa Steder antaget Kød og Blod, hvorfor det efter vor Mening ikke presserer videre stærkt med, for deres Skyld at sætte et stort Apparat i Gang for at faa dem bragt ud af Verden igen. Ganske vist kan det være ubehageligt nok for de Kolleger, der arbejder paa de Steder, hvor disse Bestemmelser er indførte, at skulle generes af dem, men man maa være berettiget til at vente, at disse Kolleger vil tage saa megen Hensyn til Helhedens Tarv, at de ikke uden tvingende Nødvendighed vil foranledige Foreningen til at begynde paa en utidig Tarifkamp.

Som før bemærket, har Tarifen i sin Helhed ikke været prøvet længe nok, at man deraf kan slutte sig til, hvilke af dens forskellige Bestemmelser der trænger til en Revision. Lad os først foretage en saadan Prøve i et længere Tidsrum, og naar det efter dettes Forløb viser sig, at der er flere vigtige Punkter, der bør undergaa en Forbedring, vil det altid være tidsnok at gøre indledende Skridt dertil. Men indtil dette kan ske, maa vi rette hele vor Opmærksomhed paa, at de ved Tarifen skabte gensidige Pligter og Rettigheder bliver gennemførte.

Vi vilde ansé det for meget gavnligt, om ret Mange benyttede vort Organs Spalter til derigennem at udtale deres Mening om den af os fremførte Sag, thi en flersidig Belysning af et saa vigtigt Spørgsmaal kan kun være egnet til at skaffe Klarhed over det, der rører sig hos de typografiske Arbejdere.

Farlige Veje.

En af det andet Kejserdømmes snedigste Børsjobbere, ISAAK PEREIRE, udsatte, da han i sin Alderdom syntes, han skyldte Folket et Bevis paa sin »Taknemmelighed«, Præmier til Beløb af 100,000 frcs., som tilfaldt dem, der løste fire Opgaver om det sociale Spørgsmaal. En af Opgaverne lød paa: »Spørgsmaalet om Udryddelsen eller Forringelsen af Massefattigdommen«. BARON'S Afhandling opnaaede at blive prisbelønnet. Afhandlingens Trylleformular lyder paa Hjælpekasser oprettet af Arbejderne selv, uden Understøttelse fra Staten og uden statslig Tvang.

Medens den klerikale og militaristiske Reaktion gaar mere brutalt paa ved utilsløret at forsøge paa at knuse den arbejdende Klasse og naar den rejser sig, at slaa den ned som pestbefængt Kvæg, er den borgerlige Liberalisme mere diplomatisk anlagt. Ordet »Selvhjælp« virker paa den som en Løjtnantsuniform paa en Købmandsdatter. Thi de véd, at Arbejderne paa denne Maade bedst holdes nede i økonomisk Afhængighed, naar de i Stedet for at angribe det kapitalistiske Produktionssystem i dets Rod, lytter til det Evangelium, der nu i saa mange Aar er blevet prædiket af deres Ypperstepræster, uden at det har gjort Tilstanden en Smule bedre for den arbejdende Klasse.

Det lader til, at flere af de københavnske Arbejdere sværmer for Aforter af saadanne Ideer, som var i Kurs for tyve Aar siden og som vel ogsaa til Dels kunde passe for den daværende Udvikling. I de fleste Fag gør der sig en stærk Bevægelse gældende for Produktionsforeninger. Smede- og Maskinarbejdere, Malere, Bygningssnedkere og nu, som det lader til, Typografer, mener i Produktionsforeninger at have fundet et Middel mod kapitalistisk Tyranni. Mange tror derved at have faaet Betingelsen for at kunne sejre i en Lock-out eller Strejke, andre mener at have løst det sociale Spørgsmaal paa denne Maade, ja der findes endog nogle, som f. Eks. en Indsender i »Typ.-Tid.« af 19de Septbr., Hr. —n, der synes at tro, at det saaledes vil lykkes Arbejderne at faa Produktionens Ledelse i deres Magt. I Fag, hvor Maskinproduktionen ikke har grebet ind, vil det selvfølgelig ikke være forbundet med store Vanskeligheder for Arbejderne at oprette Produktionsforeninger, idet der naturligvis ikke fordres stor Kapital til at etablere saadanne og man ogsaa ved god Organisation ikke i saa høj Grad er afhængig af Tilbud og Efterspørgsel, men i Fag, hvor Maskinernes videre Udvikling fuldstændig vil forandre Forholdene, vil det være mere end uklogt for den arbejdende Klasse at spilde sin Tid og Kræfter paa et Eksperiment, som i heldigste Tilfælde

kun vil være et Palliativmiddel af uhyre ringe Virkning. Det fælles Karaktérmærke for den økonomiske Situation i saa godt som alle Lande er Krise paa Krise. Overproduktion overalt. Og det er ikke en Overproduktion alene paa Grund af mere Produktionsevne, altsaa forbedret Maskinteknik, men det skyldes hovedsagelig for Øjeblikket ringere Konsumevne, idet den konsumerende Klasse i Samfundet saa godt som udelukkende bestaar af besiddelsesløse. Og denne Udvikling, som den privatkapitalistiske Produktion absolut fører med sig, er noget, som Arbejder-Associationer aldrig vil kunne stoppe. Det vilde ogsaa være dumt. Thi det er netop denne Udviklings Konsekvenser, der vil ødelægge dette System. Paa den ene Side et besiddelsesløst Proletariat, hvis Trang til Fornødenheder øges ved den stigende Kultur, som det paa Grund af Købeevnens Aftagen vil være en Umulighed for Systemet at kunne tilfredsstille — paa den anden Side en mægtig Koncentreren af Kapitalen, som kun vil forøge Overproduktionen, skabe Krise efter Krise og saaledes gøre Proletariatets Rækker talrigere og talrigere.

Det er dette, der bevirker, at Produktionsforeningerne i Udlandet fører en hensygnende Tilværelse. Spørg Arbejderne i Frankrig, Østrig og Tyskland. De vil kunne fortælle om forventningsfulde Forhaabninger, der nu ligger knuste som Soldater paa en Valplads. De vil udvikle, hvorledes Raamaterialets Indkøb stiller sig langt ugunstigere for Arbejderne end for Kapitalisterne og de vil meddele, hvorledes Konkurrencen dels af denne Grund og dels begrundet i, at de udelukkende maa henvende sig til de ikke-besiddende Klasser, umuliggøres dem. Og selv om man vil anføre den mægtige Associationsbevægelse i Holland, er det et Eksempel, hvis fortræffelige Resultat kun kan forklares derved, at de hollandske Arbejdere ved snilde Manøvrer har forstaaet at bemægtige sig Ledelsen af et i Forvejen konsolideret Foretagende. Men dér, hvor Betingelserne ikke findes, hvor man paa Grund af Produktionens Størrelse ikke vil kunne konkurrere med Privatkapitalismen, vil Vægtskaalen hælde til Ugunst for den arbejdende Klasse.

Det er Produktionsmaaden og det nuværende Lønningssystem, den moderne Socialisme vil afskaffe.

Men Produktionsforeninger er byggede paa den fri Konkurrences System. Produktionsmaaden forandres ikke derved. Endnu mindre Lønningssystemet. Den moderne Socialisme fordrer — hvad der ikke synes at være Hr. —n. bekendt — fuldt Udbytte af præsteret Arbejde. Det nuværende Lønningssystem, baseret som det er paa Tilbud og Efterspørgsel, vil som Følge af større Forraad af det første end af det sidste altid holde Lønningssatserne nede paa et saadant Minimum, at den arbejdende Klasse i de fleste Tilfælde knapt nok kan leve deraf, i mange Tilfælde gaar til Grunde*). Produktionsforeninger er, hvis de skal konkurrere med Kapitalismen, tvungne til at holde samme Lønningssatser. Og Udbyttet! Atter her bliver det en Fortsættelse af det System, Socialismen kæmper imod. Aktionærerne, som kun i ganske enkelte Tilfælde vil kunne bestaa af de respektive Fagforeningers Medlemmer, vil, som i det nuværende Samfund, stikke Arbejdernes Mérfortjeneste i Lommen, uden at gøre for en Øre Nytte.

Fra Ende til anden usolialistisk.

Der er kun den praktiske Nytte tilbage.

Om den er der ikke stort at sige. I Fag, hvor Storproduktionen endnu ikke har faaet Overtaget, hvor der endnu produceres ved Haandkraft — hvad jo kun finder Sted i ganske enkelte Fag — kan det i Tilfælde af en Lock-out eller Strejke være taktisk rigtigt at dæmme op for kapitalistisk Vilkaarlighed; men hvad der gælder i disse Fag, kan ikke komme i Betragtning, hvor Maskinerne dominerer. Der gøres jo daglig mere og mere Arbejdskraft overflødig; de arbejdsløses Antal vokser i foruroligende Grad og det er stridende mod sund Sans at tro, at det vil kunne lykkes den besiddelsesløse Klasse at formindske den industrielle Reservearmé. Strejker tabes i Reglen ikke paa Grund af manglende Pengemidler, men paa Grund af Overflod af Arbejdskraft og selv om det lykkes en Ring af Arbejdsgivere den ene Dag at knuse en Arbejderorganisation ved Lock-out, vil denne den næste Dag rejse sig og paany organisere sig. Saa længe den nuværende Produktionsform bestaar, vil Arbejderorganisationer være en Naturnødvendighed. Det er forstaaeligt, at man blandt Typograferne, som jo baade har en Arbejderorganisation og en Planteskole for spirende Højrefrø, nærer Bekymring for sine arbejdsløse Kolleger. Ganske vist sørger man i Arbejdsgivernes Lejr ret bravt for at hæge om Frøet og kaste Ukrudtet paa Møddingen, men Forholdet vilde have været det samme, selv om de ikke som nu havde malet deres Faar. Og naar Udviklingen en Gang har lært dem, at Arbejderorganisationer kun har Berettigelse til at eksistere, naar de tager Hensyn til de faktiske socialøkonomiske Forhold, vilde komme igen som angrende Sønner.

Thi Jerichos Mure faldt ikke for Rørfløjter.

Man kan paa alle mulige Maader forsøge at afhjælpe de Onder, den arbejdende Klasse lider under, bestandig vil man, naar man ikke angriber Ondet i dets Rod, *Produktionsmaaden*, finde, at alle andre Forsøg kun tjener

*) Statistisk eftervist er Gennemsnitsalderen i den arbejdende Klasse 30—32 Aar; Bourgeoisiet naar op til 60. Det er derfor ingen Frase at det nuværende System er et Udhungringssystem.

til at forhale den Afgørelse, som den arbejdende Klasse mest af alle er interesseret i, at den kommer saa hurtigt som muligt. V. P.

Forskelligt.

En Indsender i »Avisen«, et *T.*, sandsynligvis en lille ængstelig Bogtrykker, har gjort nogle Bemærkninger og Beregninger i Anledning af den i forr. Nr. i »Typ.-Tid.« fra en Indsender optagne Artikel om et Aktietrykkeri i »Den typ. Forening«. Den første Del af Artiklen tilstaaer han, at han ikke forstaar; om dette er hans Forældres eller Vorherres Skyld véd vi ikke; den anden Del har han misforstaaet. Indsenderen i »Typ.-Tid.«, det enkelte Medlem, benævner T. »d'Hrr«! Hverken Styrelsen eller Foreningens Medlemmer har endnu overvejet Sagen, og førend den er omhyggelig undersøgt, vil den naturligvis ikke blive sat i Værk. +

— I Amerika har der dannet sig et Selskab, som skal beskæftige sig med Fabrikation af Skriftkasser. Disse Kasser forfærdiges ikke af Træ, men bliver ved Hjælp af hydrauliske Maskiner og Former presset af en papiragtig Masse; efter at de er formet, bliver de behandlet med Kemikalier, hvorved de bliver haarde, faste og uimodtagelige for Fugtighed og Temperaturforandring. De har den Fordel, at de er af ét Stykke og har ikke retvinklede, men afrundede Hjørner. Disse afrundede Hjørner har den Fordel, at Typerne ikke lægger sig fast, som det ved de med retvinklede Hjørner forsynede Kasser af Træ ofte er Tilfældet, og gør derved Oprystningen af Typerne og Udpustningen af Kassen lettere. De afrundede Fag bevirker ogsaa, at Fagvæggene bliver betydelig stærkere og fastere, men Hovedfordelen ved de nye Kasser er Prisen; de er nemlig billigere end de billigste Kasser af Træ. Typ. Med.

Den typografiske Forening.

UDMELDTE:

J. F. ERICHSEN, V. H. JACOBSEN, P. C. MADSEN, DRENKAR.

Paa Opfordring af 45 Medlemmer afholdes i **Aften**, *Lørdag den 26. Septbr.*, **Kl. 10**, i Skindergade 41 en

overordenlig Generalforsamling

med følgende Dagsorden:

1. Af Kassens Midler bevilges forskudsvis endnu 2 à 300 Kr. til de Arbejdsløse, som
2. søges dækket ved Forhøjelse af Kontingentet med 10 Øre.

Talrigt Møde forventes. STYRELSEN.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Eltongs (8. B.) 1.50, »Politiken« (9. B.) 8.00, do. (10. B.) 9.65, nogle Bladsættere (9. og 10. B.) 3.72, Aamodts (9. B.) 1.40, Sivertsens (8. B.) 1.50, Jørgensen & Ko.s (10. B.) 2.00, Centraltrykkeriet (11. B.) 6.50, O. C. Olsen & Ko.s (10. og 11. B.) 9.30, Knudtzons (10. B.) 1.40, Hvidbergs (10. B.) 3.45, Bagges (10. B.) 4.40, N. Cohens (11. B.) 34.80, Hansons Stempelfabrik (10. B.) 1.75, »Dagens Nyheder«s (9. og 10. B.) 1.50, Lunos (9. og 10. B.) 3.75, Triers (8 Sættere, 10. B.) 4.80, Thieles (14 Arbejdere, 9. B.) 4.10, »National-Tidende« (10. B.) 7.10, Rasmussen & Olsens (7., 8. og 9. B.) 3.00, Allers (10. B.) 6.25, I. Cohens (10. B.) 5.85, »Adresse-Avisen« (9. B.) 1.00, Rotte-Søren & Ko. (10. B.) 0.75, Schiellerups (10. B.) 0.75, Bordings (10. B.) 7.00, Typografer i Ringsted (9. B.) 3.25 — i alt **138.42**. Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 2.295.12**. RUD. BØHM.

Typografernes Sangforening.

Lørdag den 26. September Sangøvelse. Nye Medlemmer sættes paa Stemme Kl. 10 præcis. *Kl. 11* (efter Sangøvelsen) afholdes

halvaarlig Generalforsamling

i Foreningens Lokale, Pilestræde 32, 1. Sal.

1. Kassereren aflægger Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar.
2. Forslag om Forhøjelse af Dirigentens Honorar (fra 16 Kr. til 20 Kr. om Maaneden).
3. Valg af en Bestyrer i Stedet for Hr. C. BYNCK, som fratræder efter Tur.
4. Valg af 2 Revisorer i Stedet for d'Hrr. DECHER og EMIL SØRENSEN.

BESTYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Odense, Sætter FREDERIK CARL CHRISTIAN ØSTERGAARD (sidst arbejdet i Odense).

Odense, Sætter CHRISTIAN DITLEFSEN (sidst arbejdet i Odense).

Bortrejste Medlemmer:

Odense, PETER L. ERICHSEN til Middelfart (Udg. af »Middelfart Dagblad«).

Holstebro, JOHAN WELSCH.

Kolding, J. P. IVERSEN til Varde.

KUNDGØRELSER.

Til Typograf Gunst's Enke har jeg endvidere modtaget:

Horsens Lokalforening ved Hr. Th. Larsen 36 Kr., Holbæk do. ved Hr. Carl Lund 6 Kr. 50 Ø., Hillerød do. ved Hr Christophersen 3 Kr. 82 Ø., Fredericia do. ved Hr. Th. Thomsen 8 Kr., ialt 54 Kr. 32 Ø. Med det tidligere indkomne ialt 277 Kr. 74 Ø.

Ovenstaaende er blevet en Del forsinket paa Grund af et meget længe ventet Brev fra Enken, som er rejst her fra Byen.

F. GROTH,

Kolding, d. 19. September 1885. »Kolding Folkeblad«.

Idet jeg herved kvitterer for ovenstaaende Beløb, takker jeg samtidig paa det hjærteligste alle Bidragydere for den mig ydede Hjælp.

ALEXANDRA GUNST.

En flink Maskintrykker,

der tillige kan deltage i Akcidenssætning kan *straks* faa Plads i »Nyborg Avis«s Bogtrykkeri, Nyborg.

En yngre Typograf

søger Plads til 12. Oktober. Billet, mrkt. »M. M.«, bedes indlagt paa dette Blads Kontor snarest.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 40. | København, den 3. Oktober 1885. | 12. Aargang.

Fagskoler og Foreningsbogtrykkerier.

I »Correspondent« findes en Korrespondance fra Rom, af hvilken vi, da den ikke er uden Interesse for os, optager følgende:

Majland har nu faaet en typografisk Fagskole. Denne for vore vordende unge Fagfællers tekniske og aandelige Uddannelse saa priselige Institution skylder Typografer i Majland sin Tilblivelse. Ved det forrige Aar i Majland stedfundne Nyvalg af Sætterkomitéen bragte et af dennes Medlemmer denne smukke Idé paa Tale. Planen mødte en Del Modstand, og det var ikke uden Kamp og Opofrelse den blev gennemført.

Den højtidelige Aabning af den første italienske typografiske Fagskole fandt Sted Søndagen den 21de Juli. Indvielsen overværedes blandt andre af Grev Luigi di Zerli som Repræsentant for Præfekten, Marchese Ermes Visconti som Repræsentant for Borgmesteren, Maffi, Folkepartiets Repræsentant i Deputeretkammeret, nogle Principaler og de til første Kursus indskrevne 74 Lærlinge. Det var en Fest, der var Bogtrykkerkunsten værdig, her blev fejret, en Sejr for Civilisationen, et Eksempel til snarlig Efterfølgelse af Landets øvrige store Stæder, da det ikke alene bidrager til at hæve Faget, men ogsaa til at forbedre sociale Tilstande.

I Forbindelse med denne Institution finder ogsaa Dannelsen af et Foreningsbogtrykkeri ivrige Fortalere. En af disse udtaler sig meget energisk i vort Forbundsorgan om denne Sag. Som en nødvendig Betingelse fordrer han, at kun virkelige typografiske Arbejdere maa være Deltagere. Han lægger Hovedvægten paa Interesse for Faget, og henviser til andre Fags Foreningsværksteder, der ved en dygtig Ledelse, saa de stadig udvides med Tiden, uden at nedsætte Priserne kan trodse Konkurrencen med Kapitalen, medens Arbejderne selv nyder Fordelen af deres Virksomhed.

* * *

I London har man ogsaa forsøgt Dannelsen af Foreningsbogtrykkerier, men uden Held. En Undtagelse danner dog Foreningsbogtrykkeriet i Manchester, der kan glæde sig ved en meget dygtig Ledelse, saavel i teknisk som i merkantil Henseende; Trykkeriet udvides stadig, og regnes nu til de betydeligste i Manchester. Arbejderne bliver betalt efter den af Provinsial-Typografforbundet foreskrevne Tarif og nyder Renter af deres indskudte Aktiebeløb, 3 pCt. for et løbende Forretningsaar. En dygtig Sætter, som er uafbrudt sysselsat, tjener aarlig i Gennemsnit ca. 1800 Kr. Der udbetales desuden aarlig Interessenterne en Kr. pr. Aktie. Det er ganske vist ikke noget stort Beløb, men Bevidstheden af at være Medejer af Trykkeriet, og at kunne være medbestemmende i Ledelsen deraf og virke deri, lader ham overse Beløbets Ringhed.

* * *

I et andet Numer af »Correspondent« har en anden Indsender Ordet for Dannelse af Fagskoler. »Største Delen af Bogtrykkerlærlingene bliver kun ensidig uddannede; de bliver antagne uden Prøve, ofte af en »Mester«, som kun er Mester af Navn, de staar deres reglementerede Tid i Lære, og naar den er endt, lader man det blive deres egen Sag, om de har kunnet lære noget; ofte maa jo den ene Lærling lære af den anden, som heller ikke har lært noget.«

Det er akkurat som vi saa ind ad vore egne Vindver!

Generalforsamlingen

den 26de September.

Forinden FORMANDEN aabnede Generalforsamlingen, skulde han meddele, at Hr. L. HANSEN-PUGH Natten mellem Fredag og Lørdag var afgaaet ved Døden. Ihvorvel den Afdøde var en af dem, der ved sin Udmeldelse havde bidraget sit til den Splittelse, der nu deler Københavns Typografer i to Lejre, burde vi dog mindes, at han før den Tid var meget virksom til at fremme saa vel vor Forenings som ogsaa Kollegialitetens Interesser paa bedste Maade. Tvedragtens Aand burde ikke have saa megen Indflydelse, at den lod os glemme de Kolleger, der har ofret deres Kræfter for Foreningens Fremgang, og naar vi nu mindes Hansen-Pugh, var det hverken som Medlem af vor eller af den nye Forening, men

som vor tidligere Medkæmper. De Tilstedeværende sluttede sig hertil ved at rejse sig.

Derefter aabnedes Generalforsamlingen, idet FORMANDEN oplæste Navnene paa de 45 Medlemmer, der havde forlangt Generalforsamlingen indkaldt. BARNEWITZ valgtes til Dirigent og THORV. NIELSEN til Sekretær. Paa Forslagsstillernes Vegne motiverede CHR. MATHIESEN Fordringen om et yderligere Tilskud af Foreningens Kasse til de Arbejdsløse. Vi maatte huske paa, at Arbejdsløsheden, til Trods for, at vi nu befinder os i den saakaldte »bedste« Tid af Aaret, var temmelig fremherskende, hvilket blev end ydermere forværret ved den Kendsgerning, at flere Trykkerier var lukket for vore Medlemmer. Nu, da vi havde begyndt at tage af Kassen til de Arbejdsløse, burde vi efter Forslagsstillernes Mening blive ved at understøtte dem.

EMIL PETERSEN vilde paa det bestemteste erklære sig imod Forslaget, idet vi jo aldrig kunde vide, hvad det kommende Aar kunde bringe os med Hensyn til Tarifen. Ligeledes var han imod en Kontingentforhøjelse for nærværende Tid. Han vilde anbefale en frivillig Indsamling, saaledes at Halvdelen af det, vi yder til Smedene, gik til vore Arbejdsløse.

LOUW udtalte sig fra Begyndelsen af et længere Foredrag imod Forslaget, men vilde dog til Slutning stemme for det.

C. C. JENSEN sluttede sig til Emil Petersen; han havde altid anset det for forkasteligt at understøtte de Arbejdsløse af Kassens Midler.

Paa en Bemærkning af CHR. MATHIESEN om, at et Par Arbejdsløse, F. Eriksen og Drenkar, der nu har meldt sig ud, havde beklaget sig til ham over, at de ikke kunde faa mere Understøttelse, medens andre fik saadan, meddelte FORMANDEN, at de nævnte to Herrer var bleven ligesaa rigelig understøttede som alle de øvrige, og at de først efter at det var mislykket for dem længere at benytte Foreningen som Malkeko, havde udmeldt sig. Nu havde de sandsynligvis taget Arbejde som »Skruebrækkere«, men slige Medlemmer maatte vi helst være fri for.

Efter at endnu en hel Række Talere havde haft Ordet for at udtale sig om Forslaget, sattes dette under Afstemning, hvorved det forkastedes med overvejende Majoritet, medens et af HALLENGREEN stillet Forslag om at sætte en frivillig Indsamling i Gang til Fordel for de Arbejdsløse, vedtoges.

FORMANDEN vilde gøre opmærksom paa den Aftenunderholdning, som Lørdagen den 10. Oktober afholdes til Fordel for de Arbejdsløse, og opfordrede til at agitere paa det kraftigste for en god Tilslutning.

N. HANSEN meddelte at der i de nærmeste Dage vilde blive afholdt Møder for Sygekasserne i Danmark, som enhver kunde overvære imod Erlæggelsen af en Entré af 25 Øre for alle 3 Møder.

Derefter hævedes Generalforsamlingen

Typografernes Sangforening

afholdt i Lørdags sin halvaarlige Generalforsamling.

Til Dirigent valgtes C. ERIKSEN, til Sekretær CHR. HELMIG.

1. Kassereren, V. CARLSEN, aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Halvaar. Møderne efter Aarsfesten havde ikke været saa godt besøgte og Koret havde været daarligere end før denne. Vintersæsonen var sluttet med en i Foreningens Lokale afholdt selskabelig Sammenkomst med Damer. Den 28. Juni afholdtes en Skovtur til Vogns, som talte ca. 50 Deltagere. To Familieture var foretagne sammen med Dobbelkvartetten »Askophela«. — Ind- og Udmeldelserne havde været ens i Sommerens Løb, men Vintersæsonen var begyndt med 7 nye Medlemmer, saa at Foreningens Medlemsantal nu var 115.

ALBERT AUENER udtalte, at fordi Møderne var daarligere efter en Aarsfest eller en Eksamen, var det ingenlunde af Mangel paa Interesse for Sangen, men snarere fordi Bladsætterne, der jo afgav et rigeligt Kontingent baade af Sangere og af kontribuerende Medlemmer, var besværede med saa lang en Arbejdstid, at man ofte ikke kom fra Trykkeriet før Kl. 11—12, ja endog senere, hvilket Taleren meget maatte beklage.

2. Forslag om Forhøjelse af Dirigentens Honorar fra 15 til 20 Kr. om Maaneden *vedtoges enstemmig* efter en Motivering af V. CARLSEN og A. AUENER, der navnlig gik ud paa at Hr. GULDBRANDSEN fik højere Gage i andre Foreninger, men at han tillige ved sin dygtige og energiske Ledelse af Sangen skaffede Foreningen flere nye Medlemmers Kontingent end Forhøjelsen androg.

3. Valg af en Bestyrer i Stedet for Hr. BYNCK, der fratræder efter Tur. Da BYNCK ikke kunde modtage Genvalg, blev i hans Sted JUL. ANDERSEN valgt med 24 St. mod 1.

4. Revisorerne, A. F. DECHER og EMIL SØRENSEN, genvalgtes med Akklamation.

»Mit Navn er Thomsen«.

Da jeg i Tirsdags atter traf Hr. T. i Organet for de Enfoldige og dem med Hædersnavnet »Skruebrækkere« kom jeg uvilkaarlig til at tænke paa Frits Jørgensens morsomme Tegning, hvorpaa en lille Mand stikker

Næsen ind ad Døren med de Ord: »Mit Navn er Thomsen!« T. forklarer denne Gang sine godtroende Tilhørere, at det hverken er hans Forældres eller Vorherres Skyld, at han er et Fæ. Efter at have sagt en Uartighed til Hr. Bøhm, som ikke har talt et Ord i denne Sag eller i det Hele taget fornærmet ham, forlyster han sine Aandsfæller med en dum Vittighed: Vent i ethvert Tilfælde til De kan faa Maskinerne [til et Aktiebogtrykkeri] i Smede og Maskinarbejdernes nye Fabrik; naar den først er i Gang kunne vi tale videre om Sagen, og der skal da ikke være nogen, der er villigere til at tage sig af den og give Offenligheden al den Oplysning, en for Samtiden saa vigtig Sag fortjener, end T.«

T. kender sine Tilhørere, men de kender ikke ham, ellers turde han ikke saaledes gøre sig vigtig; de véd jo ikke, at den Tid er forbi, da han kunde give Typograferne et »godt Raad«. I »Den typ. Forening« har han intet at bestille, og naar han alligevel blander sig i denne Forenings aldeles private Anliggender og lover at give Offenligheden Oplysninger, saa opnaar han kun at gøre sig latterlig lige over for Typograferne.

—n.

Korrespondance.

Flensborg, den 30. September 1885.

Paa Grund af at der er udbrudt en Konflikt i JESSENS Trykkeri (»Flensborg Avis«), opfordres de danske Kolleger til ikke at tage Arbejde i nævnte Trykkeri saa længe Hr. Jessen ikke har erklæret sig villig til at overholde den tyske Normal-Tarif.

Med koll. Hilsen

N. L. PETERSEN.

Forskelligt.

Forfatterejendommeligheder. Vi har tidligere her i Bladet meddelt nogle Forfatterejendommeligheder, hvortil vi i Dag kan føje et lille karakteristisk Supplement.

Det er mærkeligt, hvor hurtigt afdøde Forfatteres Navne og deres Virksomhed kan glemmes. Ved at tænke paa J. P. M. GRÜNE, mindes jeg ikke efter hans Død at have set hans Navn fremdraget noget Sted, uagtet han dog ikke hørte til de mindst betydelige Journalister. Han var vel nærmest Penneförer for Godsejerne, for hvem han stred mandelig. Det var fra Tidsrummet 1863—64—65, at jeg navnlig mindes Grüne, som den Gang redigerede det politiske Ugeblad »Kronen«, der blev trykt hos Bording i Læderstræde. Grüne var allerede den Gang en gammel Mand, men uagtet han — skønt han var Godsejernes ihærdige Stridsmand — led af Næringssorger, var han dog i Besiddelse af et sjældent Gemyt, der selv i de mest kritiske Øjeblikke ikke svigtede ham. »Kronen« var et Blad dobbelt saa stort som den nuværende »Typ.-Tid.« og begyndte at udgaa om Lørdagen; men da Grüne aldrig var oplagt til at skrive før i sidste Øjeblik, trak det først ud til Søndag, senere hen til Mandag, Tirsdag o. s. v. Naar saa Sætterne havde udsat og troede, de kunde begynde at bryde Bladet om, saa kom Grüne med en Korrektur, der i Reglen tog det meste af en halv Dag og med 2—3—4 Spalter kasseret Sats. For saa at skaffe nyt Stof skulde Grüne først en Afstikker hen i »Athenæum« paa Østergade, og i saadanne »urolige« Øjeblikke var det, at Bladets Udgivelse skred over til næste Dag. I Almindelighed aflagde Grüne sin første Visit paa Trykkeriet Fredag Eftermiddag. Bladet, som han for det meste selv skrev fra Ende til anden, blev redigeret paa Trykkeriet: Grünes »Redaktionskontor« var i det ene Hjørne af Sætteriet paa 1ste Sal til Gaarden, hvor han trak en Kasse ud af en Reol, der gjorde Tjeneste som Kontorstol og Pult, og her kunde saa Grüne tilbringe 10—12 Timer uafbrudt med Udfærdigelsen af Manuskript til »Kronen«. Til Livets Ophold fik han i dette Tidsrum 5 Cigarer og 2 Bajere. Naar endelig til syvende og sidst Bladet var lagt i Pressen og Grüne havde faaet det første trykte Eksemplar, saa forsvandt han i en Fart »ud paa Nørrebro, Slotsgade Nr. 4, over et Plankeværk, igennem en Have, op ad en Trappe og ind i en Stue«. Denne Remse var en staaende Betegnelse for, hvor hans Bopæl var, og han benyttede den altid korrekt, naar han gav Trykkeriets Bude Ordre til fra hans Hjem at hente en Bog, et Blad el. lign. Til Sætningen af Bladet havde han Raulund og V. Møller, der begge er døde for flere Aar siden, og naar jeg her nævner disse Kollegers Navne, er det nærmest ved Tanken om, hvor mange graa Haar han har sat dem paa Hovedet, især da de efter hin Tids Lønningsvilkaar kun havde et forsvindende Udbytte af deres Arbejde.

gg.

Dødsfald.

Som allerede meddelt andet Steds her i Bladet, afgik L. HANSEN-PUGH Natten mellem Fredag og Lørdag ved Døden, efter kun at have været syg i 8 Dage; han døde af Lungebetændelse og Koldbrand i Lungerne. Den Afdøde, som var bleven et Par og tredive Aar gammel, har i længere Tid arbejdet saa vel i Tyskland som i Svejts, og efter sin Tilbagekomst derfra hos Nielsen & Lydiche, Thiele og Bianco Luno her i Byen. Han har tidligere altid vist en meget stor Interesse for vor Forening, men til Trods for at han flere Gange blev foreslaaet til Tillidshverv, vilde han dog aldrig modtage noget saadant, indtil han endelig formaaedes til at modtage Valget som Medlem af Tarif-Udvalget, som hvis Sekretær han forstod at erhverve sig megen Anerkendelse, ligesom han ogsaa ved sit Kendskab til forskellige Tarif-Forhold ydede Forhandlingerne en væsenlig Støtte. Efter Nedsættelsen af Voldgiftsretten indtraadte han som Medlem af denne. Ved den Splittelse, der opstod i Slutningen af 1884, var Hansen-Pugh desværre virksom i en Grad, som vilde have været en bedre Sag værdig. Han begravedes i Gaar Middags Kl. 12½ paa Skibs-Kirkegaarden.

Den typografiske Forening.

UDMELDTE:
C. J. HELMIG, J. T. L. RASMUSSEN

A. Hviids Bogtrykkeri, Læderstræde 26, erklæres atter for blokeret, fordi Principalen uden nogen som helst Ret har afkortet sine Typografer ved deres Afgang fra Trykkeriet en betydelig Sum af deres fortjente Løn.

STYRELSEN.

I Aften, Lørdag den 3. Oktober, Kl. $10^1/_2$, afholdes et

Medlemsmøde

i »Café Philip«, Skindergade 41.

Foredrag af Formanden om Smedenes og Maskinarbejdernes Lock-out.

Til Fordel for sine Arbejdsløse

afholder Foreningen **Lørdag den 10. Oktober** Kl. 9, i *Haandværkerforeningens Lokale,* Kronprinsensgade Nr. 7,

Aftenunderholdning og Assemblé,

hvortil Medlemmerne med deres Damer herved indbydes. Besøgende kan indføres.

Billetter til Aftenunderholdningen à 35 Øre kan fra i Aften erholdes hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. Berg. Baltegn à 65 Øre for en Herre og 35 Øre for en Dame, sælges kun i Salen.

Program:

1. Schild: Musiken kommer! Marsch-Polka.
2. Optræden af Salonkomikeren Hr. *C. Nielsen.*
3. Bankier Simpelmejer, Sangmonolog Hr. *Thieme.*
4. Gamle Minder, Farcebagatel Hr. *F. Keil.*
5. Syl som Krigsminister, Monolog Hr. *J. Sørensen.*
6. Emile Waldteufel: Estudiantina-Vals.
7. Optræden af Salonkomikeren Hr. *C. Nielsen.*
8. **The two Niggers,** udføres af Negerkomikerne Mrs. *Zambo* og *Julis.*
9. **Kærlighed og Livrée.**
   Farceret Spøg med Sange i 1 Akt.
   Personerne:
   Adolf Smæk, fhv. Urtekræmmersvend Hr. *A. Winkelmann.*
   Rikke Mikkelsen, Stuepige Frk. *Cetti.*
10. C. Lumbye: Brevdue-Galop.

Efter Aftenunderholdningen:

Assemblé til Kl. 3.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

Græbes (1. B.) 2.00, Bagges (1. B.) 2.30, Hansons Stempelfabrik (1. B.) 1.00 — ialt 5.30. RUD. BØHM.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Fjeldsøes (3. B.) 2.20, Nielsen & Lydiches (11. og 12. B.) 10.70, Centraltrykkeriet (12. B.) 6.50, Bordings (11. B.) 12.00, nogle Bladsættere (11. B.) 3.10, Carl Lunds (9., 10. og 11. B.) 3.00, »Politiken«s Sætteri (11. B.) 9.25, Rotte-Søren & Ko. (11. B.) 0.75, Schiellerups (11. B.) 0.75, Jørgensen & Ko.s (11. B.) 2.75, Hoffensbergs (10. B.) 1.50, Sivertsens (9. B.) 1.50, Hvidbergs (11. B.) 3.30, Hansons Stempelfabrik (11. B.) 1.50, »Dagens Nyheder«s (11. B.) 2.25, »National-Tidende« (11. B.) 7.10, Knudtzons (11. B.) 1.40, S. L. Møllers (9. og 10. B.) 4.55, Aamodts (10. B.) 1.55. Thieles (15 Arbejdere, 10. B.) 4.35, Allers (11. B.) 5.15, Quist & Ko.s (9. og 10 B.) 1.75, En Snedker i do. (8. og 9. B.) 0.50, »Adresse-Avisen« (10. B.) 1.00, Bagges (11. B.) 2.30, N. Cohens (12. B.) 31.15, Eltongs (9. B.) 1.00. — i alt **122.85.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 2.417.97.**

RUD. BØHM.

Typografernes Hjælpekasser.

Medlemmerne af »Typografernes Hjælpekasser«, der maatte ønske at overvære **Sygekassemødet** i »Kæden« den 6., 7. og 8. Oktober, kan erholde Tilhørerbilletter à 25 Øre (gældende for alle 3 Dage) hos Undertegnede.

N. HANSEN,
Kasserer for »Typ. Hjælpekasser«.

Da jeg endnu ikke har modtaget Cirkulæret til Typograf Laursen, bedes dette snarest tilsendt mig. N. HANSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10: Sammensang af hele Koret til Koncerten, der finder Sted den 1. November hos Blanche.

I Morgen Søndag: *Formiddagstur* til Frederiksberg. Man samles ved Frihedsstøtten Kl. $9^3/_4$. Frokost i Korups Have Kl. 11.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Da det har vist sig, at adskillige af d'Hrr. Lokalforeningsformænd har udbetalt 40 Øre pr. Mil i Rejseunderstøttelse til Udlændinge, finder Hovedbestyrelsen Anledning til at gøre opmærksom paa, **at enhver Udlænding, som rejser paa en udenlandsk Forenings-Bog, kun kan erholde 25 Øre pr. Mil,** ligesom Hovedbestyrelsen for Fremtiden strængt vil holde sig til Lovene og forlange saadanne uberettigede Udbetalinger erstattede.

Aarhus, den 28. September 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

D'Hrr. Lokalformænd anmodes om snarest muligt — senest 14. Oktober — at indsende afvigte Juli Kvartals Regnskab, ledsaget af Kvitteringer for havte Udgifter til undertegnede Hovedkasserer for Foreningen.

JOH. LUND,
Aarhus, den 30. Septbr. 1885. Østergade 27.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Aarhus, LETH-NIELSEN, Aarhus, (tiltraadt den 19. Septbr.)
do. HENRICH HANSEN, Køge, (sidst arbejdet i København).
Stubbekøbing, NIELS MØRUP (sidst arbejdet i Aarhus).

Bortrejste Medlemmer:

Randers, A. G. JOCHUMSEN, Militær.
Nyborg, RASMUS CARL MARIUS SØRENSEN til København.
Vejle, HEINRICH LANGE til Horsens.
Nykøbing p. M., P. M. KOUSTRUP PETERSEN til Middelfart.
Aarhus, JENS SØRENSEN til København.
Stubbekøbing, CARL HANSEN; arbejdsløs.

KUNDGØRELSER.

En ung Sætter

søger Plads snarest muligt. Billet, mrkt. »C. C.«, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 41. | København, den 10. Oktober 1885. | 12. Aargang.

Arbejdsløsheden og Lærlingespørgsmaalet.

De typografiske Arbejdere har al Anledning til at se den kommende Tid med Bekymring i Møde, thi Udsigterne til at der vil indtræffe Arbejde til alle de »Hænder«, der for Øjeblikket gaar ledige, er saare ringe, hvorimod der er al Grund til at frygte, at Arbejdsløsheden vil antage en Maalestok, der er aldeles ukendt paa denne Tid af Aaret. Ganske vist havde vi ogsaa i Fjor ikke faa Arbejdsløse, men dette skrev sig vistnok for en stor Del fra den i Løbet af Sommeren indførte Tarif og fra den i Fjor Efteraar stedfindende Arbejdsnedlæggelse i Rigsdagssætteriet. Disse Grunde foreligger ikke nu, eller dog kun til en vis Grad; Aarsagen maa altsaa søges andet Steds. Den Kendsgerning, at der ligeledes hersker Arbejdsløshed saa vel i Provinserne som i Norge, Sverig og Tyskland, leder uvilkaarlig Tanken hen paa, at vi her har at gøre med et ligefremt Samfundsonde, som har sit Udspring fra den nuværende Produktionsmaade. Det er nemlig et betegnende Kendemærke for denne, at der fra Tid til anden indtræder Overproduktion med sin naturlige Følgesvend: Arbejdsløshed. Til at modarbejde disse to Onder gives der ganske vist et Middel: Formindskelsen af Arbejdstiden, men da der kun er ringe Udsigt til at faa dette indført ad den eneste heldbringende Vej, nemlig ved Lov, maa man foreløbig lade sig nøje med at finde paa andre — om end mindre virksomme — Midler, og dertil hører i første Række Indskrænkningen af Lærlinge-Antallet.

I Slutningen af Halvfjerdserne antoges saa vel i København som i Provinserne en kolossal Masse Lærlinge, saaledes at det typografiske Marked blev fuldstændig oversvømmet dermed. Nu er alle disse Lærlinge bleven udlærte og det er dem, der nu opfylder alle Pladserne og bidrager deres til, at Arbejdsløsheden tager Overhaand. Saaledes som det gaar i Aar, vil det gaa næste Aar og saa fremdeles, thi det er næppe troligt, at Produktionen foreløbig vil antage saadanne Dimensioner, at der vil blive fuldt op med Arbejde til alle dem, der er ledig nu, og til dem, der efterhaanden bliver udlært. Bebrejdelsen for, at Tilstandene er saa jammerlige i denne Retning, falder selvfølgelig i første Række paa de samvittighedsløse Principaler, der opdrætter Lærlingene aldeles uden Hensyn til, hvorledes de ulykkelige unge Mennesker, naar de først har overstaaet deres Læretid, kan finde deres Udkomme som Typografer. Hovedsagen for disse Herrer er at faa den billigste Arbejdskraft, for derigennem at kunne berige sig selv og for at kunne komme et helt Hestehoved foran deres Konkurrenter ved Beregningen af Arbejdet.

Men heller ikke Typograferne kan aldeles frigøre sig for den Bebrejdelse, at de ved deres Ligegyldighed for en stor Del bærer Skylden for den Arbejdsløshed, der truer med at skylle langt ud over Grænserne for det Rimelige. Vi taler her ikke om de Pralhalse, der lyver sig selv en stor Fortjeneste i Lommen og som søger at fremstille det typografiske Fag som et attraaelsesværdigt Eldorado for Sønnerne af den arbejdende Klasse; dette er bleven gentaget saa tidt, at det snart kan blive trivielt, atter og atter at komme tilbage dertil. Det vi sigter til, er den Kendsgerning, at de typografiske Organisationer hidtil har indtaget en meget vaklende Holdning overfor denne for vort Fag saa ødelæggende Kræftskade. Udlandets typografiske Arbejdere har anvist os Vejen, ad hvilken man kan bekæmpe denne Kræftskade paa en Maade, som ganske vist ikke viser sig at være et Universalmiddel, men som dog er i Stand til at aabne Øjnene paa Forældrene for det Faktum, at deres Sønner, ved at vie sig til Typografien, gaar en meget usikker og mørk Fremtid i Møde. Vi mener nemlig, at de to betydeligste typografiske Organisationer i Danmark, »Dansk typografisk Forening« og »Den typografiske Forening«, i Fællesskab burde udarbejde et paa statistisk Materiale bygget Flyveskrift og sprede dette i Tusender og atter Tusender af Eksemplarer i enhver By og i ethvert Hus. De Omkostninger, der derved opstaar, vilde i Tidens Løb komme tilbage med Rente og Rentesrente, thi det maa være indlysende, at Formindskelsen af den overflødige Arbejdskraft vil spare Foreningerne for en betydelig Del af deres Udgifter til de Rejsende og Arbejdsløse.

Vi véd meget godt, at »Dansk typografisk Forening« hidtil er gaaet af Vejen for at befatte sig med

Spørgsmaal, som just ikke staar i *direkte* Forbindelse med dens Love, men Medlemmerne af den nævnte Forening kunde jo optage Sagen til Diskussion og paa samme Maade, som det er sket med Forslaget fra Odense angaaende Omordningen af Kontraktsforholdet med »Den typografiske Forening«, bemyndige Hovedbestyrelsen til, i Fællesskab med Styrelsen for den sidstnævnte Forening at udarbejde et saadant Flyveskrift og fra Tid til anden, t. Eks. i Nærheden af Konfirmationen, at lade det komme til Uddeling. Vi føler os overbevist om, at Hovedbestyrelsen, dersom den fik et saadant Mandat, med Glæde vilde være med til at bidrage sit til at bekæmpe Ondet, thi derved gjorde den jo ikke andet, end hvad den egenlig er forpligtet til: at bevare Foreningens Kasser for Undergang.

Fra en Formand for en af de betydeligste Lokalforeninger her i Landet har vi modtaget en længere Skrivelse angaaende denne Sag, hvori han ønsker at høre vor Mening og mulig faa anvist Midler til at komme Lærlinge-Miséren og derved Arbejdsløsheden til Livs. Vi antager, at han, naar han synes om det i denne Artikel givne Svar, vil sætte Spørgsmaalet under Overvejelse i sin Forening og derved hjælpe Diskussionen til at komme i Gang.

En Maskines Levnedsløb.

Efter *Ch. Verneuil.*

Maskinernes Levetid er af forskellig Varighed; nogle kan holde ud i tretten Aar, andre er allerede opslidt efter ti Aars Forløb, saa er der nogle, som løber fjorten à tyve Aar uden at trænge til Hvile; i Gennemsnit lever en Maskine nitten Aar.

En Maskines sædvanlige Levetid kan altsaa ansættes efter disse Tal, enten det kun er en enkelt eller en Dobbeltmaskine; Forskellen mellem dem ligger i Forstyrrelse i Organerne, der er hyppigere hos de store end hos de smaa.

Dens Mekanismes Fortrinlighed afhænger ogsaa af, hvorledes den er bygget og hvor meget den har kostet. En Maskine med gode Tænder og Nerver af Staal taber sjælden sin Arbejdskraft, før den har naaet en ærværdig Alder. Til en Maskine af daarlig Konstruktion maa stadig holdes Montør, og dens Alderdomssvagheder begynder allerede i dens andet Aar. Hvor længe en Maskine kan leve afhænger ogsaa af, hvorledes dens Maskinmester behandler den, om han holder af den, om han kender dens ind- og udvendige Dele, saa han kan give den en Haandsrækning, naar den trænger dertil.

En enkelt Maskine leverer, naar den fører et arbejdsomt Liv, fem Tusind Tryk pr. Dag, 1 Million otte Hundrede Tusind i et Aar og fire og tredive Millioner to Hundrede Tusind i Løbet af dens nittenaarige Levetid. Giver man Punktérpigen 8 Kr. om Ugen, Trykkeren 24 Kr., saa har denne Svend med sin Pigelil i Løbet af de nitten Aar tilsammen tjent 31,616 Kr. En enkelt Maskine bruger 6 Valser, en Hævevalse, to Rivevalser og tre Farvevalser. Rive- og Farvevalserne bliver støbt om hver Maaned, Hæveren holder dobbelt saa længe. I Løbet af de nitten Aar har altsaa vor Maskine haft 114 Hæve-, 456 Rive- og 684 Farvevalser, i det Hele 1,254 Valser. Det første Sæt maa støbes af nyt godt Materiale og koster 86 Kr. 40 Øre. Til den maanedlige Støbning af Valser behøver man ikke engang at bruge nyt Materiale; man kan bruge tre Fjerdedele gammel Valsemasse og en Fjerdedel ny, og kan altsaa laves for 3 Kr. 60 Øre pr. Valse. Støbningen af hel nye Valser finder Sted hvert Halvaar. Nu gør ti Omstøbninger à 21 Kr. 60 Øre 216 Kr. og to Nystøbninger à 86 Kr. 40 Øre 172 Kr. 80 Øre tilsammen 388 Kr. 80 Øre og 7,387 Kr. 20 Øre i Løbet af de nitten Aar. Til Trykningen af et Ris Papir (trykt paa begge Sider) kan man regne $^1/_2$ Pd. Farve. En Maskine, som trykker 5 Ris om Dagen, bruger $2^1/_2$ Pd. Farve × 30 Dage = 75 Pd. × 12 Maaneder = 800 Pd. × 19 Aar = 15,200 Pd. Farve til et Beløb af 16,116 Kr.

For at lette Maskinens Bevægelse og for at holde den i god Stand er det nødvendigt at give den Olie flere Gange om Dagen; den maa holdes rén, men hertil maa ikke benyttes Potaske, som hyppigt sker, men Stenolie; de finere Dele lider ved at komme i Berøring med den ætsende Lud. Til Rensningen og Smøringen af Maskinen bruges daglig 1 Pægl Olie × 30 Dage $7^1/_2$ Pot × 12 Maaneder 342 Potter × 19 Aar 6498 Potter = 1108 Kr. 8 Øre. Til en Maskines Klædning hører to Cylinderklæder, et Stykke Kaliko og nogle Alen Bomuldsbændler.

Vor Maskine er nu forsynet med alle Nødvendighedsartikler: Farve, Olie, Valser, Klæde etc. Nu kan den begynde sin Virksomhed — ved Hjælp af Menneske- eller Dampkraft. En Drejer kan man ikke give mindre end 3 Kr. om Dagen = 18 Kr. pr. Uge, 936 pr. Aar, 17,784 Kr. for 19 Aar. En Motor til en eller to Maskiner koster 10—1500 Kr. Drivkraften kan maaske sættes til 250 à 300 Kr. i et Aar.

Naar vi altsaa er kommen paa det Rene med disse forskellige Enkeltheder vil vor Maskine for det Arbejde, den i sin nittenaarige Levetid leverer, fordre følgende Sum:

Selv er den købt for ..	4,500	Kr. »	Øre.
Maskinmester og Pige..	31,616	— »	—
Valser	7,387	— 20	—
Farve.....	16,116	— »	—
Olie	1,108	— 8	—
Klæde og Bændler	1,100	— »	—
En Motor	1,000	— »	—
Drivkraft	5,700	— »	—
	68,527	Kr. 28	Øre.

Ovenfor har vi antaget, at en Maskine daglig leverer 5 Ris Skøn- og Vidertryk, altsaa i det Hele 5 × 30 × 12 × 19 = 34,200 Ris à 5 Kr. i 19 Aar 171,684 Kr.

Regnskabet bliver altsaa:

Indtægt	171,684	Kr. »	Øre.
Udgift	68,527	— 28	—
Overskud...	103,156	Kr. 72	Øre.*)

Naar en Maskine har fuldendt sin Kariere bliver den kastet i Tøj; men intet er helt forgængeligt her i Verden, ikke engang en Maskine! Ituslaaet og omstøbt fremtræder den som nyt Bogtrykkerværktøj og hjælper i sin ny Skikkelse til at sende Tusinder af Bøger ud i Verden!

Korrespondance.

København, d. 5. Oktober 1885.

Forleden Dag fik jeg fat i en Opfordring, som »Ny typografisk Forening« har udsendt for at fiske Medlemmer til en af den oprettet Sygekasse, og efter hvad jeg har bragt i Erfaring, har denne Opfordring ogsaa virkelig baaret udmærkede Frugter, idet hele 2 — to — Medlemmer af vor Forening er hoppet paa Limpinden og opgivet deres Rettigheder saa vel i »Den typografiske Forening« som i »Hjælpekasserne«. Rigtignok har den ene af dem samtidig tiltraadt en Plads i den Berlingske Forsørgelses-Anstalt, men denne Omstændighed har vel ikke været medvirkende for ham til at give Afkald paa velerhvervede Rettigheder, for at gaa ind i en Kasse, hvis Eksistensbetingelser næsten er lige o. Naar man sér den § i den nye Kasses Love, som siger, at »nuværende Medlemmer af »Typografernes Hjælpekasser« kan blive optagne i Sygekassen til laveste Kontingent (der er nemlig en Skala paa 25, 30 og 35 Øre ugenlig, alt efter de Indtrædendes Alder) indtil en Alder af 40 Aar, naar de inden 1. Januar 1886 melder sig til Optagelse«, maa man uvilkaarlig spørge: har d'Hrr., der har lavet dette nye Misfoster, da virkelig aldeles glemt deres Fortid? Hvem mindes ikke den hellige Iver, med hvilken særlig Hr. P. CHRISTENSEN, der nu staar som Formand for den typografiske Højreklub, kastede sig over de 29 Medlemmer, der i sin Tid projekterede Oprettelsen af en Syge- og Begravelseskasse indenfor »Den typografiske Forening«? Den Gang hægede og kælede han for »Hjælpekasserne«, saa det var en Lyst at se — — naa ja, »det gaar tilbage, Hakon!« Vi har jo flere Eksempler paa, at de »Nye« absolut vil vise sig som de mest udprægede Tilbageskridtsmænd. Men lad dem om det. Har d'Hrr. til Trods for deres tidligere Tirader om en fast Sammenslutning af Københavns Typografer kunnet forene det med deres Anskuelse, at være de første til en Løsrivelse fra den gamle Organisation, kan de lige saa gærne gaa hen og træde den anden Del af deres Fortid med under Fødder, thi det gælder jo for dem om, som Hr. H. P. LASSEN tidligere saa gærne udtalte, at være »*immer logisch!*« Imidlertid — til Lykke med Misfostret!

De »Nyes« ganske specielt hengivne ARGUS.

*) Jeg tør ikke indestaa for Prisernes og Talstørrelsernes Rigtighed, da jeg ikke har Tid til at gaa fem Aar i Trykkerlære og bruge to Aar til at lære dobbelt Bogholderi. *Oversætteren.*

Randers, den 6te Oktober 1885.

I Onsdags meddelte Principalen paa »Randers Dagblad«s Trykkeri, Hr. C. JENSEN RYE, at Satsprisen pr. Tusend Bogstaver for Fremtiden var 27 Øre (der har nemlig hidtil kun været betalt 25 Øre), og at Forhøjelsen skulde træde i Kraft fra Mandagen den 5te Oktober. Hr. Jensen Rye ytrede ved denne Lejlighed, at han altid efter Evne vilde søge at forbedre sine Arbejderes Kaar.

R. J.

Flensborg, den 4. Oktober 1885.

Der er i den sidste Tid udbrudt Uenighed i »Flensborg Avis«s Trykkeri (Jessen) mellem Sætterne paa den ene og Principalen og Faktoren paa den anden Side, paa Grund af, at der blev stillet et Forlangende til os, som vi som Medlemmer af den tyske Understøttelsesforening og i Følge en Beslutning af den herværende Styrelse ikke kan efterkomme.

Vi beder derfor vore ærede Kolleger ved Tilbud af Kondition ikke at modtage samme, da vi ikke kan give efter for Principalens Forlangende, da der i saa Fald flere Familjefædre vare nødsagede til at komme paa Landevejen. Dernæst vilde Konditionen for Kolleger, som staar i dansk Undersaatsforhold, maaske ikke være af lang Varighed, da de tyske Avtoriteter ikke er venlig sindede lige over for danske Sættere, saa at en Udvisning maaske ikke vilde lade vente længe paa sig.

Efter Foranstaaende haaber og beder vi, at De, saa vidt muligt, vil bidrage til at forebygge, at nogen Sætter modtager Kondition hersteds.

Med kollegial Hilsen SÆTTERNE

i »Flensborg Avis«s Trykkeri.

Vi har modtaget følgende med Anmodning om Offenliggørelse:

Grundet paa et Rygte om Kassemangel hos Kassereren for »Den typ. Trykkerforening«, foretog Undertegnede paa Bestyrelsens Opfordring en ekstraordinær Revision, hvorved Alt fandtes at være i Orden.

Den 2. Oktober 1885.

A. C. Christensen, A. Sørensen,
Revisorer.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

FREDERIK CHR. CHRISTIANSEN (udlært hos L. A. Jørgensen d. 1. Oktober 1885).

Indvendinger imod Optagelsen maa ske senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

MEDLEMMER TILTRAADT FRA EN GENSIDIG FORENING:

ADOLF MADSEN (Medlem af »Dansk typ. Forening«; sidst arbejdet i Kallundborg; arbejdsløs).

M. ÅKERFELT (Medlem af »Svensk Reshjelpskassa«, arbejdsløs).

JENS HANSEN (sidst arbejdet i Fredericia; »Dansk typ. Forening«).

JULIUS RASMUSSEN (sidst arbejdet i Nykøbing p. Falster; Dansk typ. Forening«).

FRANTS OSKAR OLSSON (sidst arbejdet i Aalborg; Græbe).

A. V. VALD. HANSEN (sidst arbejdet i Stubbekøbing).

FERD. NIELSEN (sidst arbejdet i Randers; »Dansk typ. Forening«, S. L. Møller).

UDMELDT:

THORVALD N. LUND (Quist & Co.s Bogtrykkeri).

I Aften finder intet Bogudlaan Sted.

Til Fordel for sine Arbejdsløse

afholder Foreningen i Aften, **Lørdag**, Kl. 9, i *Haandværkerforeningens Lokale*, Kronprinsensgade Nr. 7,

Aftenunderholdning og Assemblé,

hvortil Medlemmerne med deres Damer herved indbydes. Besøgende kan indføres.

Billetter til Aftenunderholdningen à 35 Øre kan fra i Aften erholdes hos Styrelsens Medlemmer samt hos Hr. Kasserer L. D. Berg. Baltegn à 65 Øre for en Herre og 35 Øre for en Dame, sælges kun i Salen.

Program:

1. Schild: Musiken kommer! Marsch-Polka.
2. Optræden af Salonkomikeren Hr. *C. Nielsen.*
3. Bankier Simpelmejer, Sangmonolog Hr. *Thieme.*
4. Gamle Minder, Farcebagatel Hr. *F. Keil.*
5. Syl som Krigsminister, Monolog Hr. *J. Sørensen.*
6. Emile Waldteufel: Estudiantina-Vals.
7. Optræden af Salonkomikeren Hr. *C. Nielsen.*
8. **The two Niggers,** udføres af Negerkomikerne Mrs. *Zambo* og *Julis.*
9. **Kærlighed og Livrée.**
   Farceret Spøg med Sange i 1 Akt.
   Personerne:
   Adolf Smæk, fhv. Urtekræmmersvend Hr. *A. Winkelmann.*
   Rikke Mikkelsen, Stuepige Frk. *Cetti.*
10. C. Lumbye: Brevdue-Galop.

Efter Aftenunderholdningen:

Assemblé til Kl. 3.

Folkethingsmand A. Hviids Bogtrykkeri er fremdeles blokeret og advares Enhver imod at tage Arbejde dér.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

»Dagbladet« (1. B.) 1.80, Græbes (2. B.) 1.80, Allers (1. B.) 3.75, Triers (1. B.) 1,95, Centraltrykkeriet (1. B.) 1.75, »Politiken« (1. B.) 5.75, »Adresse-Avisen« (1. B.) 0.75, Bagges (2. B.) 3.33, Chr. Birchs (1. B.) 1.00, Hvidbergs (1 B.) 0.50, Nielsen & Lydiches (1. B.) 5.65, Hoffensbergs (Medlemmerne af den gamle Forening 1. B.) 1.05, B. & G. (1. B.) 0,50, I Cohen (1. B.) 2.60, Hansons Stempelfabrik (2. B.) 1.00, N. Cohens (1. B.) 5.75 — ialt **38.93.** Med det tidligere indkomne i alt **44.23.**

RUD. BØHM.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

»Avisen«s Sætteri (9., 10. og 11. B.) 9.35, Allers (12. B.) 4.00, Triers (11. og 12. B.) 5.25, Centraltrykkeriet (13. B.) 6.00, Aamodts (11. B.) 1.05. »Adresse-Avisen« (11. B.) 1.00, Hoffensbergs (11. B.) 1.00, Bagges (12. B.) 3.33, »National-Tidende« (12. B.) 7.10, Birchs (8. og 9. B.) 1.00, Lunos (10 og 11. B.) 3.60, Knudtzons (12. B.) 1.40, O. C. Olsen & Ko.s (12. og 13. B.) 8.75, Hvidbergs (12. B.) 3.30, »Politiken« (12. B.) 6.50, Sivertsens (10. B.) 1.50, Rotte-Søren & Ko. (12. B.) 0.75, Schiellerups (12. B.) 0.75, Thieles (15 Arbejdere, 11. B.) 4.35, I. Cohen (11. B.) 4.50, Hansons Stempelfabrik (12. B.) 1.50, Eltongs (10. B.) 1.00, N. Cohens (13. B.) 32.40, Typografer i Ringsted (10. og 11. B.) 5.50 — i alt **115.88.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 2.533.85.**

RUD. BØHM.

Dansk typografisk Forening.

I Fredericia er Typograf TH. THOMSEN valgt til Lokalforeningsformand i Stedet for FR. WEISS

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Randers, J. N. V. T. JENSEN (udlært hos Jensen Rye i Randers den 1. Oktober 1885).

Hillerød, PETER JOH. ANT. BERENDT (udlært hos Berg i Hillerød den 3. Oktober 1885).

Roskilde, HANS PETERSEN (udlært hos H. A. Müller i Roskilde d. 1. Oktober 1885).

Indvendinger mod deres Optagelse maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Aalborg, (tiltraadt Filialen i Løgstør d. 12. September) NIELS PETER JØRGENSEN, sidst arbejdet i Odder).

Kallundborg, NIELS JOHAN NIKOLAUS WENDT (sidst arbejdet i København).

Horsens, H. CHR. LANGE (sidst arbejdet i Vejle).

do. NIELS PETER JØRGENSEN (sidst arbejdet i Løgstør).

Holbæk, LUDVIG V. HANSEN (sidst arbejdet i Aarhus).

Randers, P. ENEVOLDSEN; hjemvendt Militær.

Hillerød, EDVARD OLSEN (sidst Militær).

Bortrejste Medlemmer:

Randers, J. P. JENSEN, Medlem af »Norsk Centralforening for Bogtrykkere«, til Hjørring.

Hillerød, H. C. NIELSEN og CARL C. GÜTH, arbejdsløse til København.

Kallundborg, ADOLF MADSEN til København, arbejdsløs.

Horsens, CHR. HERTZ til København.

do. NIELS MORTENSEN, Militær.

Fredericia, I. HALD, Militær. I. HANSEN, Militær. FREDERIK WEISS.

Nykøbing p. F., ESBEN HANSEN og CARL SPOHR.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 42. | København, den 17. Oktober 1885. | 12. Aargang.

Bogtrykker Phønixberg.

En historisk Skitse af *Povl Strange.*

Om han var en stor Aand, en ædel Karakter, en Mand, der har bidraget til at hæve Bogtrykkerkunsten i sit Fædreland? — Ingen af Delene! Det er tvært imod de stik modsatte Egenskaber, der har skabt hans Eftermæle. Han var lidt af flere Ting — ingen Ting helt — mest en hensynsløs Spekulant. Sin store Samtidige Ludvig Holberg voldte han mange Ærgrelser og Pengetab, idet han uden Tilladelse og uden noget som helst Vederlag eftertrykkede Holbergs Komedier. Holberg kunde maaske have faaet ham dømt at erstatte sig Tabet, men han afskyede Processer, og han svarede sine Venner, der raadede ham til Sagsanlæggelse, med sit sædvanlige Lune, at han frygtede for at Phønixberg, der var »vel dreven i Formaliteterne in jure, skulde excipere mod al Verdens Fora og trække ham fra Bytinget til Politiretten, fra Politiretten til Konsistorium, Birkeretten eller Krigsretten«.

Povl Johannes Phønixberg er født paa det Lag 1679; hans Fødested kan ikke bestemt angives. Efter Holbergs Beskrivelse af ham: »Øltapper paa Landet« og »har sin Afsked som Bysseskytter« maa man antage, at han har været Soldat og Krovært før han kom til København. Her ernærede han sig først som Lejlighedspoet, det vil sige: af Øjeblikkets Begivenheder lavede han Viser, som Drengene solgte paa Gaden for en Skilling Stykket. Nogle af disse Viser var prydet med Træsnit, de var otte Oktavsider, i Reglen var de utaalelig lange, et halvt Hundrede Vers og mere. Krigen med Sverig gav ham Stof til flere Viser, og som Eksempel paa Indholdet skal jeg anføre Titlen paa en af dem:

»Mennisken agter, Gud skifter, hvilcket kand sees af denne Vise om Svenskens mislingende Forrehafvende, da hand dend 4. October 1710 udgik fra Carls-Krone med sin Flode, i de Tancker, at den Danske Flode formedelst Storm og Uveyr, saa velsom ved andre Tilfælde var forsvæcket, agtede derfore at overfalde Resten, og saaledes at legge dem øde, hvilcket Anslag Fienden ey gelingede, som man af Visen videre kand fornemme. Siunges som: Dydædle Siæl, Priisværdig Gudinde etc. Componeret af en Pligtskyldig Pen. Tryckt samme Aar.«

Det var især Krigstummelen, der opildnede Phønixbergs Muse til Sang, og han hentede ogsaa sit Stof fra andre Landes Kampe: Fjendtlighederne mellem Sverig og Norge, mellem Sverig og Rusland og Prins Eugens Tog mod Tyrkerne 1716—17:

»De Christnes glædelig Seyer-Sang over den Tyrkeske Armees store Nederlag, da den ved Printz Eugenium den 16. Augusti 1717 totaliter er slagen ved Belgrad. Sangvis forf. af P. J. Ph. Under den Mel. Broder hvi est Du saa mut etc.«

Disse Viser havde hidtil forskellige københavnske Bogtrykkere haft den Ære at trykke; fra 1720 fik Phønixberg selv oprettet et Trykkeri, hvor han hovedsagelig trykkede Bryllups-, Sørge- og andre Lejlighedssange, men dog ogsaa nogle større Bøger, der iblandt endog en paa 110 Ark, ligesom han trykkede flere af de Komedier, der blev spillet i Teatret i lille Grønnegade. Her maa det mindes, at det i hans Tid var almindeligt, at hver Bogtrykker havde sine bestemte Privilegier: en havde Privilegium paa Almanaken, en paa Katologer, en paa bestemte Folkebøger og saa fremdeles.

Det har været ved Laan og Tiggeri, at Phønixberg fik sit Bogtrykkeri skrabet sammen, og det lykkedes ham ikke i de otte Aar, det eksisterede, at komme ud af sin Gæld; maaske var det ogsaa Grunden til, at han saa ofte flyttede: først boede han i store Fiolstræde, derfra flyttede han til Klosterstræde, et Aarstid efter boede han i Skrædernes Lavshus i Brolæggerstræde, derfra flyttede han til Hjørnet af Graabrødretorv og Løvstræde. 1728 søgte han om Bevilling paa »alene her i Staden at maatte trykke Vers, som gøres til Bryllupper, Ligbegængelser eller andre Occasioner, efter som de andre Bogtrykkere med særdeles Privilegier er forsynede, og han ellers ikke ser, hvordan han skal fornøje sine Kreditorer og i Særdeleshed Kancelliraad Smith, som har forstrakt ham med 600 Rdl. til at indrette sit Bogtrykkeri«. — Bevillingen blev nægtet ham, og den vilde heller ikke have gavnet ham stort, da kort efter, i Oktober 1728, den store Ildebrand i København udbrød,

hvorved hans tillige med fem andre københavnske Bogtrykkerier lagdes i Aske.

Holberg lod ogsaa Phønixberg trykke første Del af sine Komedier, og Phønixberg forpligtede sig skriftlig til ikke at eftertrykke dem, og forbandt sig til at betale »30 Rixdlr., hvor der kand findes noget Exemplar af den første Tome at være saalt af ham«. Men han holdt kun daarlig sin Forpligtelse, idet han eftertrykkede to Dele af Komedierne, hvoraf Holberg, der selv var Forlægger af sine Skrifter, havde et Oplag paa 800 Eksemplarer liggende. Han vilde som sagt ikke anlægge Sag mod Phønixberg, men bad ham, hvis han skulde finde paa at eftertrykke flere af hans Skrifter, da selv at have et Øje med Korrekturen, »thi de tvende Tomer ere vel akkurate nok, men der er dog mesten en Vildelse i hver Linie«.

At Holberg heller ikke satte Phønixberg højt som Bogtrykker ses af hans Udtalelse, at Phønixberg »ved sin slette vitieuse og confuse Tryk røbede sin Vanvittighed. . . . . Han har ladet se sin Dygtighed udi at componere selv adskillige smukke Vers og lærde Viiser, som daglig siunges af smukke gamle Matroner udi de smaa Gader med stor Andagt«.

I Januar 1726 begyndte han paa *Den forkerte Merkurius*, et Maanedsskrift, der vel kan betegnes som det første danske Vittighedsblad. Karakteristisk baade for Datiden og Phønixberg er det, at der i Numret, der udkom i December 1727, stod en Anmodning til de Abonnenter, der resterede for to Aars Aviser, om at indfinde sig med Betalingen, da han ellers vilde trykke dem en Regning paa den ene Side af Avisen.

Ved Trykkeriets Brand ophørte *Den forkerte Merkurius* at udkomme. Phønixberg var nu bleven henved et halvt Hundrede Aar, og hans Helbred var nedbrudt; knap et Aar efter Trykkeriets Brand døde han af Brystsyge og blev fra »Possementmagerens Hus i Christenbernikovstræde« begraven paa Helliggejstes Kirkegaard.

Arbejdsløsheden og Lærlingespørgsmaalet.

I Anledning af Artiklen: Arbejdsløsheden og Lærlingespørgsmaalet tillader jeg mig at henstille til Bestyrelserne for »Den typografiske Forening« og for »Dansk typografisk Forening«, at de indsamler Materiale til en Statistik over Forholdene paa samtlige Trykkerier i Landet og offenliggør denne i »Typograf-Tidende« samt meddele Dagspressen et Uddrag af samme.

Det vil jo være let gennem Formændene for de forskellige Lokalforeninger at skaffe Oplysninger til Veje, og det vil have en ikke ringe Interesse at se, hvorledes Forholdene stiller sig paa de forskellige Trykkerier, ligesom ogsaa hvorledes Forholdet er for hele Landet mellem Typografer og Lærlinge.

En offenlig Afsløring af dette uheldige Forhold vil sikkert aabne mange Forældres Øjne for det uheldige i at sætte deres Sønner i Bogtrykkerlære.

Indsenderen heraf er selv Bogtrykker og holder selv for mange Drenge — Forholdene tvinger mig dertil —; men desuagtet ser jeg godt det uheldige i Forholdet og vil gærne være med at modarbejde det.

R. T.

Bogtrykkernes Kreditforhold.

Under denne Overskrift offenliggjorde »Deutsche Buchdruckerzeitung« en Artikel, som vi, da den karakteriserer Ting, der med nogle Omskrivninger ogsaa passer paa Forholdene i Danmark, nedenstaaende gengiver i Uddrag:

Vore Leverandører, Skriftstøberne, Papirhandlerne, Farvefabrikanterne og andre, befinder sig i en mislig Stilling. Tiderne er daarlige, næsten altid »slette«, Konkurrencen bliver større og større. For at beholde de gamle Afsætningsgebeter og for at aabne sig nye paa Konkurrenternes Bekostning anvendes der ofte de mest fortvivlede Midler. Ved disse Antydninger træder vi vistnok ikke de *respektable* Firmaer for nær. Vore Beskyldninger lader sig ikke paavise ved ophobede Kendsgerninger, men enhver Læser, som kender Forholdene, vil indrømme os, at vi har Ret.

Et eller andet Sted, som endnu ikke er saa lykkelig at besidde sit eget Trykkeri, bliver af en stræbsom Kunstelev, der maaske har faaet fat i et Par Hundrede Kroner, udkaaret som Residens. Paa Stedet findes der maaske et Par Fabriker og det er let at udgive et lille Blad, til hvilket man, paa Grund af den Ære, at have sit eget Officin, vel nok kan opnaa at faa Sognefogdens eller Byfogdens »officielle Bekendtgørelser«. Nu sætter han sig i Forbindelse med et Firma, fra hvilket han mod en ringe øjeblikkelig Udbetaling og med Løftet om maanedlige eller fjerdingaarlige Afdrag kan faa alt, hvad der behøves til et Bogtrykkeris Drift — naturligvis alt paa »Lejekontrakt«. Den unge Begynder har de mest reelle Hensigter, han vil arbejde flittigt, og i Virkeligheden arbejder han maaske endog mere, end han tidligere i sin Egenskab som Typograf har ansét det for nødvendigt, men Resultatet svarer tidt ikke til Forventningerne. I Stedet for at komme fremad, kommer han i Gæld; han maa forlange Opsættelse hos sin Hovedleverandør, som denne ogsaa bevilger ham. Og hvorfor ikke? Man maa jo understøtte en ung og stræbsom Begynder; desuden har man jo sikret sig ved

Lejekontrakten. Derved handler Leverandøren aldeles ikke upassende; imidlertid bliver han dog betænkelig, naar han skal levere mere endnu paa Kredit, og deri har han jo Ret. Begynderen maa altsaa henvende sig til en anden Leverandør; han behøver Farve eller ogsaa trænger han til at komplettere sine Skrifter; han behøver Papir etc. Som Reference opgiver han naturligvis sin første Leverandør, og denne er villig nok til at bevidne, at han er en arbejdsom og stræbsom Begynder; Lejekontrakten tales der ikke om.

I tre af fire saadanne Tilfælde lider Efterleverandørerne Tab. Den første har skummet Fløden, dersom der overhovedet kan være Tale derom; men i alle Tilfælde er han ved at tage hele sit »Bogtrykkeri« tilbage, dækket for sin Risiko. »Begynderen« er bleven af med sine Penge og maa derefter som Svend tage fat paa Vinkelhagen igen, tærende paa Minderne af sin kortere eller længere Principalsstand. Saadanne Tilfælde kender vi, uden Overdrivelse, i Dusinvis.

Man vil indvende, at Sagen ikke er saa slem for de forskellige Leverandører, idet disse gennemgaaende er erfarne Forretningsfolk; desuden overtager jo den, der giver Oplysningerne, Ansvaret for den Kreditsøgendes Bonitet. Vistnok. Vi bryder os heller ikke stort om *de* Leverandører, der ved deres letsindige Maade at give Kredit paa, skader sig selv. Men vi sér paa Grund deraf opstaa talrige mindre Trykkerier, for hvis Eksistensberettigelse der ikke findes et eneste Bevis; vi sér talrige unge Eksistenser ødelagte ved denne Fremgangsmaade; vi ser deri en stærk forøget illoyal Konkurrence for de ældre solide Trykkerier (og vi for vor Del sér deri Lærlingeuvæsenets Omsiggriben, idet enhver Begynder, selv om han ikke er Fagmand og ikke har nogen saadan til at undervise »Eleverne«, som t. Eks. Folkethingsmand A. Hviid, der har 3 Lærlinge, men ingen »Svend«, straks skal have en eller flere Lærlinge. Red. af »Typ.-Tid.«). Det en Gang oprettede Kunsttempel forsvinder ikke igen — der indsættes stedse en ny »*Forpagter*« — anderledes kan man ikke kalde det — og denne fortsætter da i sin forsvundne Forgængers Spor. Da de Akcidensarbejder, som vedkommende By behøver, langtfra er tilstrækkelig til at Trykkeriet kan eksistere derved, udspændes Nættet mere og mere og der arbejdes til Priser, som er i Stand til at foraarsage enhver solid Bogtrykker en let Gysen.

Til Slutning anbefaler Artiklen, at Leverandørerne skulde oprette et Centralbureau, hvor de kan faa Oplysninger om alle herhen hørende Punkter, og da særligt om vedkommende Kreditsøgendes Formuesforhold.

Forskelligt.

Aftenunderholdningen til Fordel for de Arbejdsløse i Lørdags var overmaade vellykket, naar bortses fra, at Lokalerne i Forhold til det over Forventning store Besøg var noget indskrænkede. I Programmet til Aftenunderholdningen var det nødvendigt at foretage nogle mindre Forandringer; de Assisterende, der paa to nær, var Medlemmer af »Den typ. Forening«, høstede stærkt Bifald for deres Præstationer. Der herskede hele Aftenen og Natten en fortrinlig Stemning og saa vidt man efter den foreløbige Opgørelse kan skønne, er der et Overskud af mindst 70 Kroner.

— I Følge Meddelelse til os har »Stiftelsen« den 1. Oktbr. faaet kgl. Konfirmation paa de af den sidstafholdte Generalforsamling vedtagne Paragrafer i Lovene.

— **Godt Kammeratskab.** I »Gazzetta d'Italia«s Trykkeri i Rom, hvor der bliver betalt efter den gældende Tarif, var tidligere 28 Sættere sysselsatte. Da Arbejdet tog af, blev 6 af dem opsagt. I den Anledning blev de tilbageblevne 22 Sættere enige om, for at deres 6 Kolleger ikke skulde gaa ledige og falde Kassen til Byrde, at fordele Arbejdet saaledes, at 6 Mand skulde skiftes til at spasere en Dag om Ugen,

— **Misfornøjede Naboer.** I en Gade i Birmingham ligger et stort Hus ved Siden af et stort Dagblads Trykkeri, et Tilfælde, der ikke er sjældent. Ejeren af det store Hus og hans Lejere gik til Politiet med Klage og forlangte bare at faa Bogtrykkerens Maskine flyttet saa langt bort, at Støjen ikke kunde genere dem. Bogtrykkeren gjorde gældende, at han havde haft Lov til at lade sin Maskine gaa og gøre lige saa meget Støj den vilde i over tyve Aar. Ejeren af Nabohuset, der var bygget for et Aars Tid siden, paastod at Larmen skadede ham. Restavratøren i Stuen klagede over, at der ingen Gæster kom og sammenlignede Maskinens Larm med Kanoners Torden og Musketters Knalden; en anden Lejer sagde, at naar Maskinen var i Gang, havde han en Fornæmmelse som han sad i Salonen i et Dampskib og havde et Par Gange lidt af Søsyge; en Cigarhandler forklarede, at hans Cigarkasser ved Maskinens Stød faldt ned af Reolerne. Bogtrykkeren fandt Klagerne overdrevne og mente at Fejlen laa i Nabohusets uheldige Bygningsmaade. Heri gav Dommerne ham Ret og frifandt ham for Naboernes Tiltale.

— En Sætter i en tysk By havde den Vane, naar han tog et Bogstav, at gøre et Buk med Hovedet og støde med venstre Tommelfinger. Denne Sætter rejste og en anden med »rent« Bogstavgreb kom i hans Plads. En Forfatter, som ofte kom i Trykkeriet, og saaledes havde sét den førstnævnte Sætters Bevægelser under

Arbejdet, gjorde, da han saa den nye Sætter arbejde uden nogle ekstra Bevægelser, følgende Bemærkning: »I Deres Officin bemærker jeg et Fremskridt i Arbejdsmaaden«. Paa Spørgsmaalet, hvad han mente med dette, svarede han: »Før maatte Sætteren nikke med Hovedet for hvert Bogstav han tog og samtidig støde Bogstaverne mod hinanden. Nu ser jeg, at dette ikke er nødvendigt mere, og det maa jeg kalde for et Fremskridt.«

»Typ.-Medd.«

— Den russiske Regering skal have anordnet, skriver »Reform«, at samtlige Arbejdere i de russiske Bogtrykkerier ved deres Bortgang fra disse skal efterses, om de ikke medtager Skrift, da man formoder, at de stadig paa ny opstaaende hemmelige Trykkerier, der virker i det revolutionære Partis Tjeneste, bliver forsynet med Skrift, som Arbejderne fra de Trykkerier, hvori de arbejder, Tid efter anden tilvender sig.

Den typografiske Forening.

MEDLEMMER TILTRAADT FRA EN GENSIDIG FORENING:
HERMAN ROSSING OLSEN (sidst arbejdet i Aalborg).
VIGGO HILLARIUS HOLM (sidst arbejdet i Kristiania).

UDMELDT:
H. PETER HANSEN (»Avisen«).
LAURITZ POULSEN (Trykker).

Folkethingsmand A. Hviids Bogtrykkeri er fremdeles blokeret og advares Enhver imod at tage Arbejde dér.

Fra Flyttedagen er Formandens Bopæl: Smedegade 3, 2. Sal t. G. Træffes hver Eftermiddag Kl. $3^1/_2$—$4^1/_2$ og i Reglen hver Aften Kl. $8^1/_2$—$9^1/_2$.

Typografernes Hjælpekasser.

Fra Flyttedagen bor Undertegnede i **Blaagaardsgade 22, 3. Sal.** Træffes Søgnedage fra Kl. $1^1/_2$—$2^1/_2$ og Søndag Formiddag fra Kl. 10—1.

N. HANSEN,
Kasserer for »Typ. Hjælpekasser«.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

»Dagbladet« (2. B.) 2.85, Schiellerups (1. B.) 0.50, Græbes (3. B.) 2.75, Triers (2. B.) 2.45, Foreningens Bud (1. B.) 0.50, Nielsen & Lydiches (2. B.) 6.40, Allers (2. B.) 4.10, Bordings (1. B.) 1.75, Jørgensen & Ko.s (1. B.) 1.10, Hoffensbergs (fra Medlemmerne af den gamle Forening, 2. B.) 1.05, »Avisen« (2. B.) 1.85, Hvidbergs (2 B.) 0.50, Bagges (3. B.) 3.57, Fjeldsøes (1. B.) 1.75, Sivertsens (1. B.) 1.75, »Politiken« (2. B.) 6.25, G. (2. B.) 0,25, Aamodts (1. B.) 0.50, I. Cohen (2. B.) 3.80, Centraltrykkeriet (2. B.) 2.10, Hansons Stempelfabrik (3. B.) 1.00, »Adresse-Avisen« (2. B.) 0.75, N. Cohens (2. B.) 4.80, O. C. Olsen & Ko.s (1. B.) 2.65, Th. L. 0.25 — ialt **55.22.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 99.45.** RUD. BØHM.

Indkommen hos L. D. BERG: »Avisen« (1. B.) 1.85, »National-Tidende« (1. B.) 4.15.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Triers (13. B.) 3.10, Allers (13. B.) 3.30, Nielsen & Lydiches (13. og 14. B.) 11.60, Bordings (12. og 13. B.) 14.00, Jørgensen & Ko.s (12. og 13. B.) 4.70, Hvidbergs (13. B.) 3.05, Bagges (13. B.) 3.28, Eltongs (11. B.) 1.00, Fjeldsøes (4. B.) 1.70, »National-Tidende« (13. B.) 6.85, S. L. Møller (11. og 12. B.) 3.85, et gemytligt Gilde 0.50, Sivertsens (11. B.) 1.50, Knudtzons (13. B.) 1.40, »Politiken« (13. B.) 6.50, Thieles (15 Arbejdere, 12. B.) 4.35, »Avisen«s (12. B.) 3.00 Aamodts (12. B.) 1,20, I. Cohen (13. B.) 2.00, Centraltrykkeriet (14. B.) 6.50, Hansons Stempelfabrik (13. B.) 1.25, nogle Bladsættere (12. B.) 2.10, »Adresse-Avisen« (12. B.) 1.00, N. Cohens (14. B.) 31.12, O. C. Olsen & Ko.s (14. B.) 4.65, Quist & Ko.s (11. og 12. B.) 1.35, en Snedker hos do. (10. og 11. B.) 0.50, Carl Lunds (12. og 13. B.) 2.00, Rotte-Søren & Ko. (13. B.) 0.75, Schiellerups (13. B.) 0.75, Typografer i Ringsted (11. B.) 2.75 — ialt **131.60.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 2,265.45.** RUD. BØHM.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10—11: Stemmevis Indøvelse. Kl. 11—12: Samlet Korprøve.

Billetter og Programmer til *Koncerten* Søndag d. 1. November i Blanchs Lokale udleveres i Aften i Lokalet. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Kolding, N. P. NIELSEN (udlært hos C. Berg i Kolding den 1. Oktober 1885.

Indvendinger mod deres Optagelse maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Aalborg, THORVALD NIELSEN (Medlem af »Den typ. Forening«).
Køge, N. CHR. TERKILDSEN (sidst arbejdet i Københavns).
Hjørring, J. P. Jensen (sidst arbejdet i Randers).
Middelfart, C. A. WEDEGE PETERSEN (sidst arbejdet i Svendborg).
do. C. F. V. JENSEN (sidst arbejdet i Svendborg).
do. N. C. SØRENSEN HALD (sidst arbejdet i Skanderborg).
do. P. M. KOUSTRUP PETERSEN (sidst arbejdet i Nykøbing paa Mors).
do. L. P. ERICHSEN (sidst arbejdet i Odense).

Bortrejste Medlemmer:

Aalborg, NIELS PETER JØRGENSEN (til Horsens d. 3. Oktober fra Filialen i Løgstør).

KUNDGØRELSER.

Hr. Typograf Vollmann
anmodes om at komme til Hørsholm *snarest mulig*.
T. L. B. ANDERSEN.

En lille Presse
(Fluesmækker), der kan kan trykke $^1/_4$ Post, Programmer, Adressekort etc., er til Salg for 25 Kr. Gothersgade 81, Bogtrykkeriet.

Elegante ægte
Guld-Medaillons, à Kr. 5.00, *med Guld-Uhrkæde Kr. 10.00.*
Guld-Brystnaale, à Kr. 2.50, (forestillende Bogtrykkervaabnet).
Festillinger bedes sendt til RUD. BØHM, Schiellerups Bogtrykkeri.
O. WIINBLAD,
Juvelér.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 43. | København, den 24. Oktober 1885. | 12. Aargang.

Vore blokerede Trykkerier.

Er det klogt eller er det nødvendigt at vedblive at holde seks—syv Trykkerier blokerede?

Da den nye Tarif blev vedtaget, tvang vor hengivne Ven Principalforeningen os til at lyse vore Foreningsmedlemmer hos SCHULTZ ned ad Trapperne, lukke Døren i for Næsen af dem og bede dem ikke komme oftere. Det var uhøfligt, men vi maatte jo gøre det. Situationen var vanskelig. Schultz vilde ikke lade sig foreskrive Bestemmelser, hvorledes han maatte herske over sine Folk; han mente, han var en mild Herre, og at hans Folk havde det godt, og hans Folk mente det samme, og saa blev de hos ham, vi maatte give Afkald paa Fornøjelsen at være sammen med dem i vore Foreningslokaler. Vanskeligheden kunde maaske være overvunden, men der syntes des værre ikke blandt Schultz' Typografer at have været en eneste, der var i Besiddelse af en Smule Prokuratortalent. Tabet af disse Kolleger har mulig haft større skæbnesvangre Følger for de københavnske Typografer, end man i Almindelighed tænker. Vi tabte omtrent tredive Medlemmer, vor Allierede, Principalforeningen, tabte kun ét Medlem; vi kom af med en Del Penge i den Anledning, Principalforeningen tjente maaske en Mulkt paa et Par Hundrede Kroner, som Kancelliraaden maatte betale. Det var en sælsom Alliance og en sælsom Balance! Selv om Principalforeningens Love i den Henseende skete Fyldest, er saa en Udgift af et Par Hundrede Kroner et føleligere Tab for Kancelliraad Schultz end to Øre for mig, som jeg en enkelt Gang kan give en Lirendrejer?

Hvis vi hævede Blokaden i Schultz' Trykkeri — hvad saa? For det Første kan det jo ikke nægtes, at det var et Brud paa den Overenskomst, vi har indgaaet med Principalforeningen. Ganske vist sluttes enhver Fred »for evig Tid«, og Historien har mangfoldige Eksempler paa, at denne evige Tid er paafaldende kort, men jeg vil dog ikke her opfordre til at bryde Freden. En anden Sag var det, om Principalforeningen vilde tie stille, eller maaske endog give sit Minde til, at vi tog Afviserne bort fra Vejen, der fører til det nævnte Trykkeri; men skønt Medlemmerne i Principalforeningen er meget elskværdige, og skønt der er flere af dem, der gærne tager vore Medlemmer med deres socialdemokratiske Anskuelse i Arbejde — naar de ikke kan faa andre —, saa tvivler jeg dog paa, at Principalforeningen i sin Helhed vilde drive sin Forekommenhed saa vidt. — Men hvis vi gjorde det alligevel — hvad saa? — Ja, det er ikke godt at sige, hvad der da vilde ske. — Sætterne har vel vunden ved Bestemmelsen i Tarifen, at de skal beskæftiges fuldt i den Tid, de er antaget, men Foreningen har ubetinget tabt, idet de Mennesker, der før gik i Trykkerierne *för tilfället* og tjente en »Ugeløn«, hvoraf de hverken kunde leve eller dø, nu har forøget Samlingen af vore Arbejdsløse. Men det maa vel være saaledes. Tarifen har saaledes ikke været billig for »Den typ. Forening«, men hvis nogen tror, at Principalforeningen af den Grund skulde vise sig velvillig og give os Lov til at tage Afviserne bort, saa staar han endnu paa det barnlige Stadium, hvor man saa gærne vil tro godt om alle.

For det andet er det et Spørgsmaal, om vi for Øjeblikket vilde vinde saa meget ved at hæve Blokaden for Schultz' Trykkeris Vedkommende, at vi bør udsætte os for at komme i Klammeri med Principalforeningen, der som en hengiven Ven vaager over enhver af vore Bevægelser, rynker Panden naar vi giver Smedene nogle af vore Penge, fryder sig, naar vi uddeler af vor Kassebeholdning til vore egne Arbejdsløse, kigger langt ned i vor Pengekasse om den ikke snart skulde være tom og udspreder endog i venskabelig Tjenstivrighed Rygter om, at nu har Kassereren taget Værdipapirerne ud af Konvoluterne og puttet værdiløst Makulatur deri. Ved de sidste Afstemninger i »Hjælpekasserne« og »Stiftelsen« er Flertallet af Schultz's Sættere optraadt som vore Modstandere, saa skal man slutte derefter vil maaske ikke ret mange vende tilbage til os. (? Red.)

Saa vidt jeg mindes har Spørgsmaalet om Ophævelsen af dette Trykkeris Blokade været fremme for nylig paa en Generalforsamling i vor Forening. Jeg var ikke til Stede, jeg véd ikke, hvad Stemningen var for. Men om det er klogt eller gavnligt for os for Øjeblikket at gøre nogen Forandring i det bestaaende Forhold, maa Medlemmerne selv afgøre paa en Generalforsamling.

En anden Sag er det med *Rigsdagens Sætteri*. Det blev ikke blokeret straks ved Tarifens Indførelse, fordi vor Forening holdt paa, at Rigsdagstidende og Lovtidende var Blade, Rigsdagens Sætteri altsaa et Bladsætteri. Som man kan tænke gjorde vor hengivne Allierede, Principalforeningen, Indsigelse mod denne Opfattelse, og den fik en pludselig Hjælp i Kristiansborg Slots Brand; Slottet brændte, Sætteriet brændte, Typerne brændte sammen i Klumper, som Typograferne endnu gæmmer som Seværdigheder eller bruger som Brevpressere, Rigsdagssætterne maatte en kort Tid dele Lokale med Værksætterne i Niels Juelsgade, og saa maatte de ogsaa dele Lønningsvilkaar med dem — og saa var Rigsdagssætteriet blokeret! Men nu, da Sætteriet er i Rigsdagsbygningen og da Satsprisen ikke er under Tarifen, af hvad Grund skal vi nu holde det blokeret? Har vi Raad til at gøre vor Ven Principalforeningen den Fornøjelse? Lad Principalforeningen bevise, at Rigsdagssætteriet ikke er et Bladsætteri, lad den tage en Prokurator, vi tager ogsaa en, ligesom i Affæren med »Morgenbladet« og skal det vare lige saa længe inden de to Herrer bliver enige om det Spørgsmaal, som de to, der skal afgøre, om »Morgenbladet« er en Bog eller et Blad, har været om det, saa kan maaske nok vore Foreningsmedlemmer faa Lov til at arbejde der i det mindste denne Samling ud.

Thi vi skal ikke her bære os ad som ved Arbejdsnedlæggelsen i »Morgenbladet«s Sætteri, hvor vi, medens vi gav vort Minde til, at Sagen blev afgjort af to Jurister, tvang VALENTIN — der altid, baade som Faktor hos Schultz, som Faktor i Rigsdagen og som Bogtrykker, har været bekendt for at sætte Pris paa et udsøgt Personale — til at fylde sit Sætteri med Skruebrækkere, med uduelige Individer, han maatte ækles ved. Vi bør derfor ophæve Blokaden i »Morgenbladet«; foreløbig har vi jo tabt. Hvis de to Jurister endnu taler om Sagen, saa maa den være meget indviklet. Jeg tror ikke, vi skal foreskrive Valentin Betingelser, han er nemlig i den Retning, frasét hans mange gode Sider, lige saa stivsindet som Kancelliraad Schultz; vi faar ham næppe til paa Kommando at give sine Skruebrækkere Afsked, skønt de vist nok har voldt ham mange ubehagelige Timer. Vi maa naturligvis altid betragte dem som Pariaer i vort Samfund, og det samme maa vore Foreningsmedlemmer, som muligvis skulde blive nødt til at arbejde sammen med nogle af dem, som Spedalske, man holder sig saa langt borte fra som muligt.

JULIUS BEHREND maa vi forholde os til ligesom til Schultz, og med gamle Madam VOLKERSEN var det næppe vanskeligt at blive enig. Men med Hensyn til »Morgenbladet«s Sætteri og Rigsdagssætteriet vil jeg bede den ærede Styrelse tage Sagen under nøje Overvejelse.

P. T.

* * *

Vi kommer maaske i et senere Nr. tilbage til de af den ærede Indsender opkastede Spørgsmaal.

»Typ.-Tid.«s Red.

Attentatet paa Ministeren.

Naturligvis har det, at det var en Typograf, der affyrede de to Skud paa Konsejlpræsidenten, vakt større Opmærksomhed i vor Stand, men alle er vi vist enige om at beklage den unge Fanatikers fortvivlede Handling, beklage den Skæbne, han derved har beredt sig selv, og den Sorg, han har voldt sine Forældre og Søskende. JULIUS RASMUSSEN er kun 19 Aar gammel, har begyndt sin Lære hos Græbe og udlært i Thomas Nielsens Trykkeri i Vejle. Han skildres som elskværdig og fredsommelig. Han giver politiske Motiver Skyld for sin Handling, men en anden Grund maa have været medvirkende. I Politik syntes han at have været meget vaklende, han vaklede i Valget mellem at slutte sig til den typografiske Højreforening eller vor, af hvilken han dog ikke kan betragtes som Medlem, da han aldrig har betalt Kontingent hverken hertil eller til Hjælpekasserne; hans aandelige politiske Næring fik han fra »Dagens Nyheder«, og just efter Læsningen af dette ministerielle Organ udtalte han tidt sit Had til den bestaaende Regering; men han vilde dog sikkert ikke have ladet sit Had blive til Hævn, om ikke som sagt en anden Aarsag var traadt til. Han havde paadraget sig en Sygdom, som han mente — rimeligvis uden al Grund — allerede havde ødelagt hans Liv, og denne Tanke havde fyldt ham med Livslede. Om han samtidig, i det han fattede Planen at dræbe Konsejlpræsidenten drømte sig selv et Navn i Historien, er muligt, men for at kunne udtale det bestemt, maa man have et nøjere Kendskab til ham selv. — Juristerne mener, at Straffen vil fastsættes til fem—seks Aars Tugthusarbejde.

A propos Associations-Trykkerier.

Paa den sidste typografiske Kongres i Paris blev ogsaa Spørgsmaalet om Foreningstrykkerier behandlet. Anledningen hertil var den foreslaaede Udslettelse af følgende Paragrafer i Forbundsreglementet: »At finde Midler til at forøge Produktionsassociationerne ved at grunde Foreningstrykkerier.« PARLOT bemærkede hertil følgende: »Den Deligerede fra Lyon taler om at spare« — denne havde ment dette som et Middel til

at kunne grunde saadanne Trykkerier — »men er dette muligt under en saadan Krise, som vi for Øjeblikket lever under. »Imprimerie Nouvelle«, Pariserkollegernes Produktionstrykkeri, gik fallit; hvorledes skulde det kunne blive tilbagekøbt af Sektionen i Paris i dette Øjeblik, hvor den maa stryge *500* Medlemmer paa Grund af Ikkebetaling af Kontingent? Malerne i Paris vilde grunde en Association; de maatte laane de nødvendige Penge af en Kapitalist mod at betale Renter derfor. Principalerne satte deres Priser ned. Associationen maatte gøre det samme for at kunne konkurrere, *og i dette Øjeblik er de komne dertil, at de maa arbejde til en lavere Pris end den, deres Organisations Tarif foreskriver!* »Imprimerie Nouvelle« maatte ligeledes sætte de visse Pengesætteres Løn ned med 1 fr. om Dagen . . . .«

Kommentar er vel overflødig. Det skal her kun bemærkes, at Pariserkollegerne for anden Gang gør sørgelige Erfaringer med deres Associations-Trykkerier, uagtet det sidste blev grundlagt efter en storartet Maalestok, og det — i det mindste første Gang — ikke manglede den nødvendige Opofrelse. Kort sagt, Erfaringerne er mér end sørgelige og det maa bestandig komme til at staa klarere for den opmærksomme Iagttager: Skal Associationerne arbejde med Fordel, maa de gribe til udemokratiske Midler, og da bliver de til sædvanlige Eksploitionsforretninger lig de kapitalistiske; men skal de arbejde paa et demokratisk Princips Grundlag, kan de kun holde sig en Tid lang ved den største Opofrelse — og gaar da til Slutning til Grunde.

Og paa saadanne Eksperimenter vil man endnu den Dag i Dag spilde Kraft, Penge og Tid!!!

E. K—k.

Generalforsamlingen

den 22de Oktober.

Den ny Gensidighedskontrakt med »Dansk typografisk Forening« blev vedtaget med de af vor Forenings Styrelse stillede Ændringer. Det blev vedtaget at yde »Smede- og Maskinarbejdernes Forbund« et Laan paa 250 Kr. — Udførligt Referat vil komme i næste Nr.

Korrespondance.

Aarhus, den 20de Oktober 1885.

Søndagen den 18. Oktbr. afholdt Aarhus Lokalforening den ordinære halvaarlige Generalforsamling, ved hvilken Dagsordenen var: Regnskabets Fremlæggelse til Godkendelse samt Diskussion.

Til Dirigent valgtes A. G. WEBER, til Sekretær M. GEERTSEN.

ARNOLD OLSEN oplæste de forskellige Poster paa Regnskabet, hvorefter dette cirkulerede blandt de Tilstedeværende og derefter vedtoges.

Derpaa fremlagdes fra det af Aarhus Typografer nedsatte Udvalg »Forslag til Love for Typografernes Hjælpekasse af 1885.«

O. V. HANSEN anbefalede Foreningens Tilblivelse og oplæste Forslaget til Lovene. ARNOLD OLSEN anbefalede ligeledes Sagen, hvorefter der udspandt sig en Diskussion mellem WEBER, O. V. HANSEN, HARALD JENSEN, M. NIELSEN og M. GEERTSEN, der endte med at tilføje et Par Ændringer til Lov-Forslaget. HARALD JENSEN foreslog dernæst at stifte Foreningen med det samme og vedtage Lovene, som de nu forelaa, thi han mente, at de jo dog vilde vise sig upraktiske i flere Retninger, selv om de syntes nok saa gode nu og at de nødvendigvis maatte revideres om et Aar. WEBER anbefalede Harald Jensens Forslag, som derefter vedtoges.

Til Bestyrelsen valgtes O. V. HANSEN, A. RISOM, O. C. BECH, MICHAEL JENSEN, G. A. O. NELSON; til Revisorer M. NIELSEN og M. GEERTSEN.

Lovene vil senere blive bekendtgjort.

Foreningens Formaal er at afskaffe den nu brugelige Maade, at indsamle Bidrag til afdøde Typografers Efterladte, derved, at den udbetaler et i Lovene ansat Beløb, som bestemmes efter Medlemsantallets Størrelse.

Meningen er jo saaledes, at den skal være en Slags Livsforsikringskasse, der selvfølgelig vil kunne tilbyde Medlemmerne større Fordele jo rigeligere Tilslutningen bliver. Kontingentet er derfor sat saa lavt, at ingen med Grund kan undslaa sig for at sikre sine Efterladte om ikke noget betydeligt Beløb, saa dog saa meget, at de efter deres Forsørgers Død mere rolig vil kunne se dem om efter lidt Beskæftigelse til Livets Ophold.

Naar alle Medlemmerne af »Dansk typ. Forening« vilde indmelde sig — de gifte gør det naturligvis og de ugifte maa gøre det, da de jo efter al Sandsynlighed ogsaa en Gang bliver Familieforsørgere og ikke vil kunne optages efter 25 Aars Alderen, hvilken Bestemmelse træder i Kraft efter 1. Jan. 1887 — saa vilde Foreningen blive i Stand til at udbetale ca. 3 à 400 Kroner til hvert Medlems Efterladte, og dette Beløb er jo ikke saa ganske lille i Forhold til Kontingentets Størrelse, der er fastsat til 25 Øre i Indskud, 5 Øre ugenlig samt 1 Kr. foreløbig ved hvert Medlems Dødsfald, indtil Kassen bliver stærk nok til selv at afholde Udgiften. Kontingentet og Indskudet henlægges nemlig til en Reservefond, dog med Fradrag af Administrationsudgifterne. Det vil saaledes, naar Foreningen kan faa en nogenlunde god Tilslutning, ikke kunne vare ret mange Aar før Ekstra-Kontingentet aldeles bortfalder.

Da der ikke kan være nogen Tvivl om at Foreningen vil gavne Standen, tillader jeg mig at bede d'Hrr. udenbys Kolleger om at indmelde sig saa snart Foreningens Love er bleven bekendtgjort, da Bestyrelsen derved vil faa et Indblik, om Foreningen kan virke saaledes, at det vil kunne mærkes, da et lille Antal Medlemmer jo ikke er i Stand til at udrette synderlig til at naa Maalet. M. GEERTSEN.

Den typografiske Forening.

NYT MEDLEM.

JØRGEN LAURITZ CHRISTIAN JENSEN, Trykker (udlært d. 3. Oktober hos Græbe; Græbe).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

MEDLEMMER TILTRAADT FRA EN GENSIDIG FORENING:

CARL GÜTH (Medlem af »Dansk typ. Forening«; sidst arbejdet i Hillerød; O. C. Olsen & Ko.).

CHRISTIAN GÜTH (Medlem af »Dansk typ. Forening«; sidst arbejdet i Aarhus; arbejdsløs).

Den i forrige Nr. under Rubriken »Udmeldt« anførte LAURITZ POULSEN maa anses for *udslettet* paa Grund af Restance til Hjælpekasserne. STYRELSEN.

Fra Flyttedagen er Formandens Bopæl: Smedegade 3, 2. Sal t. G. Træffes hver Eftermiddag Kl. $3^1/_2$—$4^1/_2$ og i Reglen hver Aften Kl. $8^1/_2$—$9^1/_2$.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

»Dagbladet« (3. B.) 2.44, Græbes Trykkeri (4. B.) 3.05, Bordings (2. B.) 1.75, Triers (3. B.) 2.70, H. P. Rasmussen 0.50, Elvius (1. B.) 1.00, Schiellerups (2. B.) 0.50, Sivertsens (2. B.) 1.75, C. F. P. W. (1. B.) 1.60, Hvidbergs (3. B.) 0.50, G. (3. B.) 0,25, Bagges (4. B.) 3.05, »Avisen« (3. B.) 1.75, O. C. Olsen & Ko.s (2. B.) 2.75, S. L. Møllers (1. og 2. B.) 2.00, Hansons Stempelfabrik (4. B.) 1.00, Centraltykkeriet (3. B.) 2.00, N. Cohens (3. B.) 3.50, Allers (3. B.) 3.71, I. Cohen (2. B.) 2.60, »Politiken« (3. B.) 6.25, — ialt **44.65.**

Indkommen hos L. D. BERG: »National-Tidende« (2. B.) 4.25. i alt med det tidligere hos Kassereren og hos mig indkomne **Kr. 154.35.**

RUD. BØHM.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Triers Trykkeri (14. B.) 3.25, H. P. Rasmussen 0.50, Rotte-Søren & Ko. (14. B.) 0.75, Schiellerups (14. B.) 0.75, Sivertsens (12. B.) 1.50, »Dagens Nyheder« (12.— 14. B.) 3.40, Typografer i Ringsted (11. B.) 2.75, Lunos (12. og 13. B.) 3.70, Hvidbergs (14. B.) 3.05, Thieles (14 Arbejdere, 13. B.) 4.10, Knudtzons (14. B.) 1.40, Hoffensbergs (12. og 13. B.) 2.00, Bagges (14. B.) 2.80, Bordings (14. B.) 7.00, »National-Tidende« (14. B.) 6.85, Eltongs (12. B.) 1.00, »Politiken« (14. B.) 6.50, Hansons Stempelfabrik (14. B.) 1.25, nogle Bladsættere (13. B.) 2.10, Centraltrykkeriet (14. B.) 6.50, Rasmussen & Olsens (10.—13. B.) 3.00, N. Cohens (15. B.) 30.27, Allers (14. B.) 3.00, I. Cohen (14. B.) 2.70, O. C. Olsen & Ko.s (15. B.) 5.60 — ialt **105.18.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 2,370.63.**

RUD. BØHM.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10 præcis: *Samlet Korprøve.*

NB. Opmærksomheden henledes paa, at man i hvert Fald maa være indtraadt som Medlem fra 1. November for at have fri Adgang til Sangforeningens Aarsfest.

Søndag den 1. November Kl. 8 præcise, afholder **»Typografernes Sangforening«** i Hr. Restavratør BLANCHS Lokale (Linnésgade 25, Hj. af Frederiksborggade)

Koncert

under Ledelse af Hr. Kapelmusikus AXEL GULDBRANDSEN og med velvillig Assistance af d'Hrr. Koncertsanger GEORGE ALLEN og Skuespiller AD. JENSEN.

Program:

1. Korsange:
   a) *R. Bay:* Vift stolt paa Codans Bølge.
   b) *Krøier:* De første Prygl.
2. *Holger Drachmann:* »Paa Pokaler og Kanoner«. Hr. AD. JENSEN.
3. *Solo for Tenor.* Hr. GEORGE ALLEN.
4. Korsange:
   a) *F. Glæser:* Heden.
   b) *Reissiger:* Olaf Trygvason.
5. Korsange:
   a) *C. M. v. Weber:* Zigeunerkor.
   b) * * * Foraarssang.
6. *Humoristisk Oplæsning* af Hr. AD. JENSEN.
7. *Solo for Tenor.* Hr. GEORGE ALLEN.
8. Korsange:
   a) *Marschner:* Matrossang.
   b) *Lindblad:* Invitation till dans.

Efter Koncertens Slutning **Assemblé** til Kl. 3.

Billetter til Koncerten à 50 Øre erholdes hos Medlemmerne paa Trykkerierne, i Foreningens Lokale samt hos undertegnede Bestyrelse.

Balbaand à 50 Øre for Medlemmer og Damer og **75 Øre** for besøgende Herrer faas i Salen. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Viborg, A. GOTTSCHALK (udlært hos Backhausen i Viborg d. 1. Oktober 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Nykøbing p. M. MARIUS MIKKELSEN (sidst arbejdet i Ringsted).

Ringsted, H. CHR. NIELSEN (sidst arbejdet i Hillerød).

Bortrejste Medlemmer:

Ringsted, MARIUS MIKKELSEN: arbejdsløs.

KUNDGØRELSER.

Typograf.

En flink, yngre Sætter søger Plads. Gode Anbefalinger haves. Billet, mrkt. 436, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

En brugt, men god mindre Hurtigpresse ønskes tilkøbs paa billige Betalingsvilkaar. Billet. mrkt. »Hurtigpresse« med Opgivelse af Størrelse, Pris o. s. v., bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

Sportsmand (forhen Valhalla.)

Hver Aften Koncert samt Optræden af d'Hrr. Lund, Henriksen, Møller og Gray. Entré 25 Øre.

F. H. Jean-Jensen's

Kafé & Beværtning

Rørholmsgade Nr. 15. K.

anbefales i mine ærede Kollegers velvillige Erindring.

NB. **Middags Abonnement: 40 Øre.**

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 44. | København, den 31. Oktober 1885. | 12. Aargang.

Gensidighedskontrakt

mellem

„Den typografiske Forening" i København

og

Dansk typografisk Forening"

(Hovedsæde: Aarhus.

Art. I. Gensidigheden afsluttes paa følgende Betingelser:

Gensidigheden gælder *kun* Rejseunderstøttelse.

Hver af de gensidige Foreninger betaler de Rejseudgifter, som foraarsages af deres Medlemmer.

Rejseunderstøttelsen til Medlemmer af »Den typografiske Forening« i København udbetales — naar de rejse paa »Dansk typografisk Forening«s Omraade — af sidstnævnte Forenings Lokalforeningsformænd med *33 Øre pr. Mil* (en halv Mil eller derover regnes for en hel Mil, under en halv Mil regnes ikke). Denne Understøttelse udbetales kun *én* Gang aarlig.

Rejseunderstøttelsen til Medlemmer af »Dansk typografisk Forening« udbetales, naar de ankomme til København, af »Den typografiske Forening« der Steds med 10 Kroner, som udbetales med 5 Kroner ved Ankomsten og, saafremt Vedkommende ikke erholder Arbejde, 5 Kroner efter 2 Dages Forløb; erholder han kun de første 5 Kroner, udbetales Resten ved Afrejsen, saafremt Vedkommende ikke til den Tid er berettiget til Understøttelse som Medlem af »Den typografiske Forening« i København. Medlemmerne have Ret til at erholde denne Understøttelse *to* Gange aarlig, dog skal der altid være et Tidsrum af mindst 6 Maaneder siden sidste Udbetaling.

I begge de sidstnævnte Tilfælde paaligger det de gensidige Foreninger at kontrollere de Rejsende og i disses Bøger nøjagtigt at indføre de udbetalte Understøttelser. Uberettigede Udbetalinger maa de vedkommende Foreninger selv bære Tabet for, for saa vidt Understøttelsen ikke tilbagebetales af de Paagældende.

Rejsende Medlemmer af »Den typografiske Forening« i København erholde kun Rejseunderstøttelse udbetalt, naar de godtgøre ikke at være noget (deri indbefattet Laan, som ikke ere tilbagebetalte til den i vedkommende Medlems Rejsebog anførte Termin) skyldig til Foreningen.

Medlemmer af »Dansk typografisk Forening« kunne *ikke* erholde nogen Rejseunderstøttelse, naar de ere noget skyldig til en af de kontraherende Foreninger.

Erholdte Laan kan tilbagebetales til den Forening, indenfor hvis Omraade Vedkommende opholder sig, uanset i hvilken af de gensidige Foreninger Laanet er stiftet.

Opgørelsen af de Udgifter, som de gensidige Foreningers Medlemmer foraarsage, skal ske kvartalsvis; dog kan én af de respektive Foreningers Bestyrelser i paakommende Tilfælde fordre maanedlig Opgørelse. I begge Tilfælde udbetales de af de Rejsende foraarsagede Udgifter efter hver Forenings Hovedkasserers Opgørelse, og som Bilag skal da medfølge de Rejsendes Kvitteringer for den erholdte Understøttelse. Indsigelser mod uberettigede Udbetalinger maa ske senest *én* Maaned efter Opgørelsens Dato, i modsat Fald betragtes den stedfundne Opgørelse som godkendt af vedkommende Forening.

Som Sikkerhed for Opfyldelsen af de her paatagne Forpligtelser til gensidig at erstatte de af de respektive Foreningers Medlemmer forvoldte Udgifter stilles af hver af de gensidige Foreninger en Garanti af 2000 Kroner, som blive at deponere i Privatbanken.

Art. II. Følgende Bestemmelser fastsættes derhos med Hensyn til Medlemmers Overgang fra den ene af de gensidige Foreninger til den anden:

a) Ethvert tilrejsende Medlem, som erholder Plads indenfor en af de gensidige Foreningers Omraade, er, uden Hensyn til Vedkommendes Alder, berettiget til straks at fordre sig optaget som Medlem af vedkommende Forening uden at betale Indskud eller andre mulige Indbetalinger.

Dog ere Lokalforeningsformændene i »Dansk typografisk Forening« berettigede til at fordre Lægeattest for tiltrædende Medlemmer fra »Den typografiske Forening«. Omkostningerne ved saadanne Attester betales af »Dansk typografisk Forening«s Kasse.

b) Forøvrigt skal de Rejsende overholde de i de gensidige Foreningers Love fastsatte Bestemmelser (for

»Dansk typografisk Forening«s Vedkommende henvises i saa Henseende særlig til Lovene for Rejsekassen).

c) Naar et Medlem er bortrejst fra den ene og er tiltraadt den anden Forening, skal Formændene (eventuelt Lokalforeningsformændene) modtage og opbevare hans Foreningsbog. Den Forening, indenfor hvis Omraade han har arbejdet i de sidste sammenlagte *26 Uger,* tilhører han, og hans Bog bliver da *straks* at tilbagesende til den Forening, som har udstedt den (for »Dansk typografisk Forening«s Vedkommende til Hovedbestyrelsen).

Ved Afrejsen modtager han en Bog, udstedt af den Forening, hvoraf han da er Medlem; i Bogen skal opføres de Understøttelser, som ere udbetalte i Løbet af det sidste Aar samt forøvrigt de Foreningsmeddelelser, som maatte være nødvendige for Kontrollens Skyld. Et Medlem, der rejser paa en Bog, udstedt af en anden Forening end den, af hvilken han paa den Tid, Rejsen paabegyndtes, var Medlem, kan ingen Understøttelse erholde.

Art. III. De to kontraherende Foreninger kunne ikke angaaende Rejsehjælp afslutte Gensidighed med nogen anden i Danmark bestaaende typografisk Forening.

Denne Bestemmelse er for »Dansk typografisk Forening«s Vedkommende kun gyldig indtil det først afholdte Repræsentantmøde, som vil have at tage endelig Beslutning desangaaende.

Art. IV. Nærværende Gensidighedskontrakt mellem »Den typografiske Forening« i København og »Dansk typografisk Forening« træder i Kraft den 1. November 1885.

Opsigelse af Kontrakten kan ske med et halvt Aars Varsel fra en af de gensidige Foreningers Side.

Til Bekræftelse underskrives denne Kontrakt af begge de gensidige Foreningers samlede Bestyrelser.

København og *Aarhus,* den 27. Oktober 1885.

Paa »Den typografiske Forening«s Vegne:

RUD. BØHM, Formand. EMIL PETERSEN, Næstformand.

OTTO BARNEWITZ. P. L. PEDERSEN. VICTOR PETERSEN.

Paa »Dansk typografisk Forening«s Vegne.

A. G. WEBER, Formand. JENS LUND, Næstformand.

AXEL RISOM. G. A. O NELSON. O. V. HANSEN.

Ekstraordinær Generalforsamling

d. 22. Oktober 1885.

Til Dirigent valgtes N. HANSEN, til Sekretær OTTO BARNEWITZ. Dirigenten satte Punkt 1: Udkast til en ny Gensidighedskontrakt med »Dansk typografisk Forening« under Forhandling. — FORMANDEN omtalte de mellem »Dansk typ. Forening« og »Den typ. Forening« i København om Gensidighedskontrakten førte Forhandlinger, oplæste »Dansk typ. Forening«s Udkast og gennemgik nærmere enkelte af de stillede Forslag, der havde særlig Betydning for vor Forening. — Rejsehjælpen var der saaledes blevet en væsenlig Ændring i. Medens den før havde været ansat til 40 Øre pr. Mil, var den nu blevet nedsat til 33 Øre, og skulde gensidig refunderes af begge Foreninger for deres respektive Medlemmer. Man havde nemlig ved at gennemgaa Regnskaberne bemærket, at der i Virkeligheden var et ulige Forhold tilstede imellem den Rejsehjælp, de to Foreninger udbetalte. — Den af »Dansk typ. Forening« fordrede Kavtion paa 2000 Kr. for Kontraktens Opfyldelse var man efter Forhandling med Hovedbestyrelsen gaaet ind paa. — Et Forlangende fra vor Forenings Bestyrelse om, at »Dansk typ. Forening« ikke maa afslutte Gensidighedsforhold med nogen anden typografisk Forening i Danmark, var Hovedbestyrelsen dog kun gaaet ind paa til næste Repræsentantmøde. Formanden anbefalede sluttelig Kontrakten som den forelaa til Medlemmernes Godkendelse. — F. KOPPEL fandt Bestemmelsen om de 2000 Kr. Kavtion uheldig, da man jo ikke vidste, hvor snart man kunde faa Brug for hele Foreningens Kapital i andre Øjemed.

FORMANDEN oplyste, at under en eventuel Lønningskamp var der Intet til Hinder for at optage Laan paa de 2000 Kr., men man maatte desuden huske paa, at netop under saadanne Forhold var det af Vigtighed at kunne sikre Medlemmerne Rejsehjælp.

Da Ingen yderligere ønskede at udtale sig, sattes Forslaget under Afstemning og *vedtoges* med 51 St. mod 10.

DIRIGENTEN satte derpaa Punkt 2: Henvendelse fra Smede- og Maskinarbejdernes Forbund under Forhandling. — FORMANDEN fremsatte den af Smede- og Maskinarbejdernes Forbund rettede Henvendelse om en yderligere Hjælp og bad Medlemmerne udtale sig om, hvorvidt de ønskede at støtte Lock-out'en ved et Bidrag af Kassens Midler enten som Gave eller Laan. Man havde selvfølgelig forhandlet Spørgsmaalet i et Bestyrelsesmøde, men havde der ansét det for heldigst at Medlemmerne selv afgjorde Udfaldet. — STAMMERJOHANN ønskede Oylysning om, hvorvidt Strejken kunde ansés for at være sikret eller ej. Var der Mulighed for at vinde Strejken, vilde han foreslaa, at der bevilgedes 500 Kr. af Foreningens Kasse.

C. F. RASMUSSEN var imod en yderligere Bevilling til Smedene, da vi havde lukket Foreningens Kasse for vore egne arbejdsløse Medlemmer. FORMANDEN: Det

var vanskeligt at give paalidelige Oplysninger om Lockouten, og han ønskede ikke de Meddelelser, han kunde give, lagte til Grund for Medlemmernes Beslutning. Der var efter hvad han vidste ganske antagelige Udsigter for at Strejken kunde vindes ved Imødekommen fra begge de interesserede Parters Side, men noget bestemt var naturligvis ikke muligt at fremsætte i saa Henseende. — DIRIGENTEN fremsatte derpaa to Forslag: 1) Skal der af Kassens Midler bevilges en fast Understøttelse til Smedestrejken og 2) Skal der bevilges et Laan. — Det *første* Forslag *forkastedes* med 27 St. mod 15, hvorimod det *andet vedtoges* med 34 St. mod 13. — Han bad Medlemmerne stille Forslag om Laanets Størrelse, men ønskede dog først Oplysning om hvad Garanti der stilledes for Laanets Tilbagebetaling. — ALB. PETERSEN foreslog et Laan paa 250 Kr., som han mente kunde dækkes senere ved frivillige Bidrag. — FORMANDEN oplyste om, at Garantien for et saadant Laans Tilbagebetaling kun kunde søges i Arbejdernes Solidaritet og Forbundets Bestaaen. Han henviste i saa Henseende til Formernes Strejke og meddelte, at Bygningssnedkerne foruden deres tidligere store Bidrag nu yderligere havde ydet et Laan paa 2000 Kr. — Efter at flere Forslag vare fremkomne dels om Laan paa 1000 Kr., dels om et bestemt ugenligt Laan saalænge Strejken varer, og efter at FORMANDEN havde oplyst om at Laanet muligvis slet ikke blev benyttet, da det kun skulde tjene som en Garanti og i alt Fald ikke vilde blive brugt før de faste Understøttelser var opspiste, gik man til Afstemning over de to bestemt foreliggende Forslag, hvorved STAMMERJOHANNS Forslag om en Bevilling af 500 Kr. *forkastedes* med 26 St. mod 15, hvorimod ALB. PETERSENS Forslag om et Laan paa 250 Kr. vedtoges enstemmig med 46 St. O. B.

Dansk typografisk Forening.

D'Hrr. Lokalforeningsformænds Opmærksomhed henledes paa den ny afsluttede Gensidighedskontrakt mellem »Den typografiske Forening« i København og »Dansk typografisk Forening«, hvilken Kontrakt træder i Kraft den 1. November d. A.

Særligt gøres opmærksom paa følgende:

1. D'Hrr. Formænd maa før hver Udbetaling til Rejsende særlig forvisse sig om, at den Paagældende er i Besiddelse af en Bog, udstedt af den Forening, af hvilken han er Medlem, da han i modsat Tilfælde ikke kan erholde nogen Understøttelse. (Se forøvrigt Kontrakten).

2. Et Medlem af »Den typografiske Forening« i København skal have betalt Kontingent i 26 sammenlagte Uger til »Dansk typografisk Forening«, før han kan erholde den for Medlemmer af den sidste Forening bestemte Understøttelse (40 Øre pr. Mil).

3. Medlemmer af »Den typografiske Forening« erholder kun *33* Øre pr. Mil.

4. De til Formændene udsendte *røde* »Omgangssedler« maa kun benyttes for Medlemmer af »Den typografiske Forening«. D'Hrr. Formænd maa sørge for, at de forskellige Rubrikker udfyldes nøjagtigt, særligt maa Navn og *Bogens Numer* nøjagtigt anføres. »Omgangssedlerne« maa nøje opbevares; efter hvert Kvartals Slutning indsendes de som Kvittering til Hovedbestyrelsen samtidig med en Blanket, hvoraf der en af Dagene vil blive tilstillet Formændene Eksemplarer.

5. Da den ny Gensidighed med »Den typografiske Forening« kun omfatter Rejsehjælp, maa d'Hrr. Formænd i Tilfælde af, at et rejsende Medlem af denne Forening bliver syg, nøje paase, at den Vedkommende er i Besiddelse af det Bevis fra »Hjælpekasserne«, som Overenskomsten med disse foreskriver, da han ellers ikke kan erholde Sygehjælp.

6. D'Hrr. Formænd bedes sørge for, at de Medlemmer af »Den typografiske Forening«, der efter den 1. November er i Besiddelse af »Dansk typografisk Forening«s Bøger, og omvendt, faar disse ombyttede.

7. Med Hensyn til Sørejser og Overfart ved Sund- og Færgesteder gælder for »Den typografiske Forening«s Medlemmer de samme Regler som for »Dansk typografisk Forening«s Medlemmer, og Understøttelsen udbetales som hidtil med det samme Beløb til begge Foreningers Medlemmer.

Aarhus, den 26. Oktober 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

Typografernes Hjælpekasser af 1885.

I samtlige Provins-Eksemplarer vil i Dag findes indlagt de foreløbige Love for ovennævnte Forening.

Bestyrelsen tillader sig at rette en indtrængende Opfordring til alle Medlemmer af »Dansk typ. Forening« om at indmelde sig, og særlig bede vi de Unge om ikke at svigte. — D'Hrr. Lokal-Formænd og Inkassatorer i »Dansk typ. Forening« anmodes tillige om velvillig at paatage sig Ulejligheden ved de eventuelle Indmeldelser, og, skønt dette ikke foreskrives i Lovene, nøjagtigt at opføre paa det ved Kvartalets Slutning til Hovedkassereren (O. V. HANSEN »Aarhus Flkbl.«) indsendte Regnskab ikke blot Medlemmernes fulde Navne, men tillige *Alderen* ved Indtrædelsen, da dette sidste formentlig senere vil have statistisk Interesse. En ugenlig kortfattet Fortegnelse i »Typ.-Tid.« over Til- og Afgang ansé vi som nødvendig Vejledning for os.

Aarhus, den 27. Oktbr. 1885. BESTYRELSEN.

Den typografiske Forening.

MEDLEMMER TILTRAADT FRA EN GENSIDIG FORENING:
JULIUS NIELSEN (sidst arbejdet i Nyborg; arbejdsløs).
CARL MARIUS SØRENSEN, Trykker (Medlem af »Dansk typografisk Forening«; sidst arbejdet i Nyborg; Schultz).

UDMELDT:
AVG. MUCH.

Fra Flyttedagen er Formandens Bopæl: Smedegade 3, 2. Sal t. G. Træffes hver Eftermiddag Kl. $3^1/_2$—$4^1/_2$ og i Reglen hver Aften Kl. $8^1/_2$—$9^1/_2$.

Blokaden i Folkethingsmand A. Hviids Trykkeri erklæres herved for ophævet, da Hr. Hviid nu har udbetalt den resterende Løn til vedkommende Medlemmer.

I Følge mindelig Overenskomst med Hr. Bogtrykker Valentin vil vore Medlemmer nu atter kunne tage Arbejde i »Morgenbladet«. STYRELSEN.

Paa Grund af Ønsket om at bringe den mellem »Den typografiske Forening« og »Dansk typografisk Forening« afsluttede Gensidighedskontrakt til Medlemmernes og især d'Hrr. Lokalforenings Formænds Kundskab i rette Tid udkommer dette Nr. af »Typ.-Tid.« tidligere. RED.

Typografernes Hjælpekasser.

Fra Flyttedagen bor Undertegnede i **Blaagaardsgade 22, 3. Sal.** Træffes Søgnedage fra Kl. $1^1/_2$—$2^1/_2$ og Søndag Formiddag fra Kl. 10—1.

N. HANSEN,
Kasserer for »Typ. Hjælpekasser«.

Typografernes Sangforening.

Søndag den 1. November Kl. 8 præcise, afholder **»Typografernes Sangforening«** i Hr. Restavratør BLANCHS Lokale (Linnésgade 25, Hj. af Frederiksborggade)

Koncert

under Ledelse af Hr. Kapelmusikus AXEL GULDBRANDSEN og med velvillig Assistance af d'Hrr. Koncertsanger GEORGE ALLEN og Skuespiller AD. JENSEN.

Program:

1. Korsange:
   a) *R. Bay:* Vift stolt paa Codans Bølge.
   b) *Krøier:* De første Prygl.
2. *Holger Drachmann:* »Paa Pokaler og Kanoner«. Hr. AD. JENSEN.
3. *Solo for Tenor.* Hr. GEORGE ALLEN.
4. Korsange:
   a) *J. Glæser:* Heden.
   b) *Reissiger:* Olaf Trygvason.
5. Korsange:
   a) *C. M. v. Weber:* Zigeunerkor.
   b) * * * Foraarssang.
6. *Humoristisk Oplæsning* af Hr. AD. JENSEN.
7. *Solo for Tenor.* Hr. GEORGE ALLEN.
8. Korsange:
   a) *Marschner:* Matrossang.
   b) *Lindblad:* Invitation till dans.

Efter Koncertens Slutning **Assemblé** til Kl. 3.

Billetter til Koncerten à 50 Øre erholdes hos Medlemmerne paa Trykkerierne, i Foreningens Lokale samt hos undertegnede Bestyrelse.

Balbaand à 50 Øre for Medlemmer og Damer og **75 Øre** for besøgende Herrer faas i Salen. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Roskilde, CHR. LARSEN (udlært hos Kristjansen i Roskilde den 12. Oktober 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Køge, O. CHR. BREINHOLT (sidst arbejdet i Ringkøbing).
Randers, J. A. M. ERLANDSEN (sidst arbejdet i Odense).
Skive, A. FREDERIKSEN (sidst arbejdet i Holstebro).
Hillerød, TH. VOLLMANN (sidst arbejdet i København; tidligere Medlem af »Den typografiske Forening«).

Bortrejste Medlemmer:

Køge, N. CHR. TERKILDSEN til Viborg.
Randers, A. V. JEPPESEN til Holstebro.
Skive, JØRGEN HANSEN til Randers.
Viborg, TH. M. SØRENSEN (arbejdsløs),
Nyborg, JULIUS NIELSEN til København.

Brevkasse.

Bidragslisterne til Smedenes og Maskinarbejdernes Lock-out samt til de Arbejdsløse kan først blive offenliggjort i næste Nr.

KUNDGØRELSER.

Typograf.

En flink, yngre Sætter søger Plads. Gode Anbefalinger haves. Billet, mrkt. 436, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

En yngre Maskintrykker

søger Plads her i København eller i en Provins. Billet, mrkt. N 301, bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

En brugt, men god mindre Hurtigpresse ønskes tilkøbs paa billige Betalingsvilkaar. Billet. mrkt. »Hurtigpresse« med Opgivelse af Størrelse, Pris o. s. v., bedes indlagt paa dette Blads Kontor.

F. H. Jean-Jensen's
Kafé & Beværtning
Rørholmsgade Nr. 15. K.
anbefales i mine ærede Kollegers velvillige Erindring.
NB. Middags Abonnement: 40 Øre.

Elegante ægte
Guld-Medaillons, à Kr. 5.00,
med Guld-Uhrkæde Kr. 10.00.
Guld-Brystnaale, à Kr. 2.50,
(forestillende Bogtrykkervaabnet).
Bestillinger bedes sendt til RUD. BØHM, Schiellerups Bogtrykkeri.
O. WIINBLAD,
Juvelér.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 45. | København, den 7. November 1885. | 12. Aargang.

Gensidighedskontrakt

mellem Undertegnede, som Bestyrelser for »*Norsk Centralforening for Bogtrykkere*«, Kristiania, og for »*Den typografiske Forening*« samt for »*Typografernes Hjælpekasser*«, København,

er Dags Dato afsluttet følgende Kontrakt:

1. De kontraherende Foreninger forpligter sig til ved ethvert Medlem, som kommer fra den ene Forening og tager Arbejde i den anden Forenings Omraade og som har opfyldt sine Forpligtelser, at afse:

a) fra Fordringen om Indskud,
b) » Forlangendet om Lægeattest,
c) » Angivelsen af Aldersgrændse.

Dog er det en absolut Betingelse, at ethvert Medlem melder sig i Løbet af 5 Dage efter Ankomsten. I modsat Tilfælde behandles det i Lighed med vedkommende Forenings nye Medlemmer.

2. Udelukkede fra Optagelse er saadanne Typografer, der under en Tarifbevægelse har indtaget de strejkende Kollegers Pladser eller af en eller anden Grund er blevne udelukkede af en af de kontraherende Foreninger. For det Tilfælde, at saadanne Typografer atter melder sig til Optagelse, maa deres Navne offenliggøres i vedkommende kontraherende Forenings Organ med den Bemærkning, at Indsigelser mod Optagelsen maa gøres i Løbet af 14 Dage, og saafremt Indvendingerne anses for begrundede, maa disse tages til Følge. Den samme Fremgangsmaade følges med Hensyn til saadanne, der kommer fra en gensidig Forenings Omraade og ikke har været Medlem tidligere.

3. De kontraherende Foreninger vedtage med Hensyn til Rejseunderstøttelsen at behandle de fra den gensidige Forening tilrejsende Medlemmer i Lighed med vedkommende Forenings egne Medlemmer.

4. Bliver et Medlem syg, medens det befinder sig paa Rejsen indenfor den gensidige Forenings Omraade, betaler den gensidige Forening Opholdet paa et Hospital til et Beløb af højst Kr. 60.00; dog er den Syge underkastet de for Foreningens egne syge Medlemmer givne Bestemmelser.

5. Begravelsesomkostningerne for et paa Rejsen afdød Medlem udreder den gensidige Forening som for sine egne Medlemmer.

6. De kontraherende Foreninger forpligter sig til, ikke at træde i Gensidighed med nogen anden typografisk Forening, som har lignende Formaal og som befinder sig paa den gensidige Forenings Omraade, og maa en saadan Forenings tilrejsende Medlemmer behandles i Lighed med de sub 2 nævnte Typografer samt udelukkes fra enhver Understøttelse; endvidere forpligter de kontraherende Foreninger sig til, kun at anerkende den gensidige Forenings Legitimationer.

7. Ønsker en af de kontraherende Foreninger at træde tilbage fra denne Overenskomst, skal dette skriftlig meddeles til den anden Part, og ophører Gensidigheden 2 Maaneder efter Kontraktens Ophævelse.

Til Bekræftelse herpaa er denne Kontrakt udfærdiget i 2 Eksemplarer og underskrevet af de kontraherende Foreningers Bestyrelser.

Kristiania, den 22. Oktober 1885.

I Bestyrelsen for »Norsk Centralforening for Bogtrykkere«:

F. P. Schulze, Formand. F. A. Bergersen, Sekretær.

København, den 1. November 1885.

Styrelsen for »Den typografiske Forening«:

Rud. Bøhm, Formand. Emil Petersen, Næstformand.

Otto Barnewitz. P. L. Pedersen. Victor Petersen.

Styrelsen for »Typografernes Hjælpekasser«:

N. Hansen.

Typografisk Prisopgave.

Som tidligere meddelt havde »Typografiska föreningen« i Stockholm udsat en 1ste, 2den og 3dje Præmie for Sætningen af et Bogomslag. Der indkom i alt 12 Omslag (som bekendt var Indholdet opgivet), 6 fra Norge, 4 fra Stockholm og 2 fra svenske Provinser. Den udvalgte Komite fandt ikke, at nogle af de indleverede Arbejder fortjente 1ste Pris, og heri kan man

godt give Komitéen Medhold, naar man ser det Omslag, der alligevel efter Foreningens Ønske fik 1ste Præmie. Det fulgte som Bilag med »Nordisk Typograf-Tidning« og ligger i Aften til Eftersyn for vore Medlemmer i Foreningens Lokale. Mærkværdig nok indeholder det svenske Fagblad ikke Dommerudvalgets Bemærkninger, endskønt disse just maatte være gavnlige, naar man kan sammenligne dem med vedkommende Arbejde.

Første Præmie blev tilkendt ALB. FRIBERG fra Centraltrykkeriet i Stockholm. Forsiden paa hans Omslag gør et livligt Indtryk, hvortil især den komponerede Ramme og Hovedlinien *Johann Gutenberg* bidrager; ikke saa heldig har han været ved at benytte en Skrift af samme Snit til den lige under staaende Linie: *Skildringar från Boktryckarkonstens första Dagar.* Det vilde ligeledes have været heldigere, om Bogtrykkervaabnet, der indtager den sædvanlige Skillestregs Plads mellem Forfatternavnet og Trykkerstedet, havde været mindre, saa de paa begge Sider af dette udgaaende »Vinger« i Forhold kunde have været lavere. Til Linien *Typografiska Föreningens Förlag* vilde vist de fleste danske Akcidenssættere benytte en lidt højere Skrift, uden derfor at gøre Linien længere.

Med den komponerede Figur paa Omslagets Bagside kan man ikke saa godt forsone sig.

2den og 3dje Pris blev ligeledes uddelt til Stockholmer-Typografer, en Ekstra-Præmie blev tilkendt A. J. HANSEN i Kristiania.

Typografernes Sangforening.

Iaften begynder Indøvelsen af Sangene til *Fyrretyveaars-Festen*, der afholdes den 31. Januar i Seekamps Lokale. Efter foreløbig Bestemmelse vil Programmet bl. A. udvise flere større Sangnumre. I Aften indøves *Griegs* »Landkending«, der vil blive ledsaget af firhændigt Piano og Orkester; Solopartiet deri vil, saavidt muligt, blive udført af en af Nationalscenens første Sangere. Iøvrigt vil med Orkesterakkompagnement blive udført *Hartmanns* Skjaldekor af »Olaf den hellige« samt *Bjørnst. Bjørnsons* smukke Sang »Løft dit Hoved, Du raske Gut«. Af Korsange uden Ledsagelse af Orkester kan nævnes *Södermanns* Bryllupsmarch af »Brylluppet paa Ulfsbjerg«.

Det er altsaa ikke nogen let Opgave, der vil blive stillet til vor dygtige Dirigent, Kapelmusikus GULDBRANDSEN, med Indstuderingen af disse og flere andre Sange, men der vil ogsaa blive stillet store Krav til Koret med Hensyn til flittigt Møde i de faa Maaneder, der er tilbage.

Endskønt Koret har naaet en nogenlunde anselig Styrke, vil det dog let kunne indsés, at der navnlig til de større Kor med Orkester udfordres en *saa stor Sangstyrke, som Typograferne kunne stille,* og i Haab om, at Maksimum endnu ikke er naaet, opfordrer vi herved de af vore Kolleger, som har Sans for Sang, til i Aften at slutte sig til Koret. Ældre Sangere er velkomne, og nye Medlemmer ansættes paa Stemme Kl. 10 i Lokalet, Pilestræde Nr. 32.

Vi gør lejlighedsvis opmærksom paa, at Indmeldelse i Foreningen efter Lovene maa ske straks, dersom man vil opnaa gratis Adgang til Aarsfestens Koncert og Bal for sig og en Dame. STYRELSEN.

Korrespondance.

Kolding, den 3dje November 1885.

I Gaar Aftes afholdt den herværende Lokalforening en ekstra Generalforsamling i Anledning af den i Aarhus den 18de Oktober stiftede Forening »Typografernes Hjælpekasse af 1885«, hvis Love fulgte med det sidste Nr. af »Typ.-Tid.« Der udspandt sig en længere Diskussion, under hvilken det fra alle Sider stærkt fremhævedes, at Foreningens Formaal var meget heldigt og at der ad den Vej vilde kunne sikres afdøde Typografers Efterladte en god Hjælp, medens der paa den anden Side fra flere stærkt hævdedes, at naar Foreningen skulde vinde Fremgang og blive til, hvad der tilsigtedes, da maatte den gaa ind under »Dansk typografisk Forening« som et Led af denne, idet der næredes Frygt for, at mange af de unge Medlemmer (navnlig ugifte) ikke vilde melde sig ind i den, naar den stod som en selvstændig Forening, hvorimod der fra anden Side mentes, at det behøvede man ikke at nære saa stor Frygt for og at man straks burde melde sig ind i den som den var. Diskussionen sluttede med Vedtagelsen af følgende Resolution, der vedtoges med 8 St. mod 2 (3 stemte ikke):

»Kolding Lokalforening anser det foreliggende Grundlag for ufyldestgørende, og navnlig maa det anses som den største Hindring for Sagens Fremme, at denne fremtræder som selvstændig Forening uden for »Dansk typ. Forening«. Man tillader sig derfor at foreslaa, at Hovedbestyrelsen tager Sagen i sin Haand og forbereder den til Behandling paa et Repræsentantmøde«.

Hertil stilledes en saalydende Ændring:

»Uden at der dog dermed lægges Baand paa den enkeltes Ret til straks at melde sig som Medlem af Foreningen«.

Denne Ændring forkastedes med samme Stemmetal, som Resolutionen vedtoges.

Den næste Sag paa Dagsordenen udsattes.

F. GROTH.

Hr. Redaktør!

Angaaende Deres Meddelelser, først: at jeg uden nogen som helst Ret har undladt at udbetale 2 Typografer deres fulde Tilgodehavende — dernæst nu i sidste Nr.: at jeg har erlagt det omstridte Beløb — skal jeg bemærke:

1. De 2 Typografer mødte ej i Trykkeriet i rette Tid, endog først Kl. 8, ja 9 i Stedet for 7.

2. Jeg har ikke erlagt det omstridte Beløb, da jeg ej erkjender Typograferne berettiget til det.

A. HVIID,
Folketingsmand.

* * *

Til Trods for Hr. Folkethingsmand A. Hviids foranstaaende »Rettelser«, maa Styrelsen for »Den typografiske Forening« i et og alt fastholde, 1. *at* han med Urette har fradraget vedkommende Typografer et Beløb i deres fortjente Ugeløn og 2. *at* han nu har udbetalt dette Beløb (paa 1 Kr. nær). Sagen forholder sig i Korthed saaledes: Da Foreningen havde sit første Sammenstød med Hr. Hviid, henvendte de to den Gang hos ham arbejdende Typografer sig til Formanden for at faa nærmere Oplysning om, hvorledes de skulde forholde sig under Blokadetilstanden, og da de havde faaet den Meddelelse, at de foreløbig ikke skulde nedlægge Arbejdet, gik de tilbage til Trykkeriet, hvor de blev modtaget af Hr. Hviid med Bebrejdelser over, at de havde spildt et Par Arbejdstimer. Den ene Kollega tilbød da at ville betale den Mulkt, som han i Følge Tarifen kunde idømmes, *men Hr. Hviid nægtede at modtage Mulkten.* Ganske vist har de vel ogsaa senere af og til spildt en enkelt Time, *dog uden at der om Lørdagen blev afkrævet dem nogen Mulkt.* Først efter at de med lovlig Varsel havde opsagt og vilde forlade deres Pladser, fandt Hr. Hviid paa at opsummere de spildte Arbejdstimer og fradrage dem Beløbet herfor i deres sidste Ugeregning. Man behøver just ikke at være »*Lovgiver*« for at se, at en saadan Fremgangsmaade er aldeles unaturligt, og vistnok har intet af Tarifkommissionens Medlemmer tænkt sig Muligheden af, at Tarifens Mulktbestemmelse skulde kunne fortolkes paa denne Maade. Omtalte Bestemmelse lyder: »Har en **Sætter** *i Ugens Løb* uden begrundet Undskyldning forsømt en eller flere Arbejdstimer — — — bøder han — — — med 40 Øre for hver Time etc.« Hvorledes Hr. *Folkethingsmand* A. Hviid har kunnet faa det til at lyde: »i Løbet af en kortere eller *længere* Tid« vil vedblive at være en Gaade for mange, lige som ogsaa, at han i Stedet for »en Sætter« har kunnet læse »en Trykker« (den ene Typograf var nemlig Trykker*) og den anden Beregningssætter). Da Hr. Hviid paa Styrelsens Henvendelse til ham om at udbetale de to Typografer det dem *med Urette* fradragne Beløb gav et undvigende Svar, saa den sig derfor nødsaget til at blokere Trykkeriet, hvilken Blokade først hævedes efter at Hr. Bogtrykker A. Hviid igennem anden eller tredje Haand havde »erlagt det omstridte Beløb« (dog som ovenfor bemærket paa 1 Kr. nær). At den *demokratiske* Folkethingsmand A. Hviid gærne vil putte Typograferne ind i *Tyendelovens* Tvangstrøje, skal her endnu tilføjes som en Paranthes-Bemærkning. RED.

Forskelligt.

I Følge telegrafisk Meddelelse til os fra Kredsformanden for Slesvig-Holsten, Hr. CHR. HEISMANN i Flensborg, er der paany *udbrudt Tarifstridigheder i »Flensborg Avis«*, hvorfor de danske Kolleger paa det indstændigste anmodes om, ikke at reflektere paa Tilbud om Plads der fra Byen.

— Vi har endvidere modtaget følgende Løbeseddel: Ærede Kolleger! Paa Grund af gentagende Tarifstridigheder i »Flensborg Avis«-Trykkeri (Jessen) advares Foreningsmedlemmer imod at tage Kondition samme Steds, da dette vil have Udelukkelse til Følge.

Med kollegial Hilsen J. CHR. HEISMANN,
Kredsformand.

— Det var en livlig lille Koncert, Sangforeningen atholdt i Søndags. Hr. GULDBRANDSEN har bibragt Koret en frisk Syngemaade og et anerkendelsesværdigt musikalsk Foredrag. Flere af Sangene fordredes energisk da capo. Imellem Korene foredrog Hr. GEORGE ALLEN flere Romancer, og Hr. Skuespiller AD. JENSEN deklamerede bl. a. Drachmanns »Paa Pokaler og Kanoner«. — Dansen var animeret, og ved Bordet blev sunget flere gode Sange, hvoraf navnlig en Vise: »Madstræv« af Nr. 399, gjorde Lykke.

Vi henleder Opmærksomheden paa omst. Artikel fra Sangforeningens Styrelse, idet vi opfordrer Typografer med Sangstemme til at slutte sig til Koret, saaledes at 40-Aars-Festen kan blive til Ære for Standen.

—r —r.

---

*) Denne har oven i Købet maatte præstere *gratis* Overarbejdstimer.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

CHR. SCHMIDT (udlært hos Elvius; I. Cohen).

Indvendinger imod Optagelsen maa ske senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

MEDLEMMER TILTRAADT FRA EN GENSIDIG FORENING:

ALFRED PETER NIELSEN (Medlem af »Dansk typ. Forening«; sidst arbejdet i Silkeborg; Knudtzon).

MARIUS BISTED (I. Cohen).

N. HANSEN (sidst arbejdet i Nestved; Fjeldsøe).

Fra Flyttedagen er Formandens Bopæl: Smedegade 3, 2. Sal t. G. Træffes hver Eftermiddag Kl. $3^1/_2$—$4^1/_2$ og i Reglen hver Aften Kl. $8^1/_2$—$9^1/_2$.

I Følge mindelig Overenskomst med Hr. Bogtrykker Valentin vil vore Medlemmer nu atter kunne tage Arbejde i »Morgenbladet«. STYRELSEN.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

»Adresse-Avisen« (3., 4. og 5. B.) 2.25, »Dagbladet« (4. og 5. B.) 3.69, A. P-dt. 3.20, T. R. Th.-Sd. 2.00, Triers (4. B.) 2.95, Græbes (5. og 6. B.) 6.35, Allers (4. og 5. B.) 9.00, Aamodts (4. og 5. B.) 1.00, G. (4. og 5. B.) 0,50, »Avisen« (4. og 5. B.) 3,50, Hoffensbergs (fra Medl. af den gamle Forening, 3. og 4. B.) 2.70, O. C. Olsen & Ko.s (3. og 4. B.) 6.97, Elvius (2. og 3. B.) 2 00, Bagges (5. og 6. B.) 4.92, Schiellerups (3. og 4. B.) 1.00, Hvidbergs (4. og 5. B.) 1.00, Sivertsens (3. og 4. B.) 3,00. »Politiken« (4. og 5. B.) 12.00, Hansons Stempelfabrik (4. B.) 1.00, Nielsen & Lydiches (3. og 4. B.) 11.80, Jørgensen & Ko.s (3. og 4. B.) 1.20, Centraltykkeriet (4. og 5. B.) 4.00, N. Cohens (4. og 5. B.) 8.00, Bordings (3. og 4. B.) 3.50, »Dagens Nyheder« (2. og 3. B.) 1.40, A. A. 1.00 — ialt **100.13.**

Indkommen hos L. D. BERG: »National-Tidende« (4. B.) 4.00. I alt med det tidligere hos Kassereren og hos mig indkomne **Kr. 258.48.**

RUD. BØHM.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

»Adresse-Avisen« (13., 14. og 15. B.) 3.00, Triers Trykkeri (15. B.) 2.55, Nielsen & Lydiches (15. og 16. B.) 10.85, Allers (15. og 16. B.) 6.70, Hoffensbergs (13. B.) 1.00, Aamodts (14. og 15. B.) 2.45, Thieles (14 Arbejdere, 14. og 15. B.) 8.20, O. C. Olsen & Ko.s (16. og 17. B.) 10.65, Bagges (15. og 16. B.) 4.93, »National-Tidende« (15. og 16. B.) 13.70, Schiellerups (15. og 16. B.) 1.50, Rotte-Søren & Ko. (15. og 16. B.) 1.50, S. L. Møllers (13. og 14. B.) 2.95, Hvidbergs (15. og 16. B.) 6.10. Sivertsen (12. og 13. B.) 3.00, »Politiken« (15. og 16. B.) 12.50, »Avisen« (13. og 14. B.) 8.10, Hansons Stempelfabrik (15. og 16. B.) 2.50, nogle Bladsættere (14. og 15. B.) 4.25, Knudtzons (15. og 16. B.) 2.80, Eltongs (12. og 13. B.) 2.00, Jøgensen & Ko.s (14. og 15. B.) 4.20, Centraltrykkeriet (16. og 17. B.) 12.25, N. Cohens (16. og 17. B.) 60.35, »Dagens Nyheder« (15. og 16. B.) 2.40, Lunos (14. og 15. B.) 3.20, Carl Lunds (14, 15. og 16. B.) 3.00 Typografer i Ringsted (12. og 13. B.) 5.50, Bordings (15. og 16. B.) 14.00 — ialt **216.13.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 2,986.76.**

RUD. BØHM.

Typografernes Hjælpekasser.

Fra Flyttedagen bor Undertegnede i **Blaagaardsgade 22, 3. Sal.** Træffes Søgnedage fra Kl. $1^1/_2$—$2^1/_2$ og Søndag Formiddag fra Kl. 10—1.

N. HANSEN,
Kasserer for »Typ. Hjælpekasser«.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Kallundborg, H. C. H. MØLLER (udlært i Kallundborg Dagblad d. 1. Novbr. 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Randers, JØRGEN HANSEN (sidst arbejdet i Skive).
Assens, IVAN HUNDERUP (sidst arbejdet i Odense).
Sorø, HERMAN RASMUSSEN (hjemvendt Militær).
Holstebro, ALBERT JEPPESEN (sidst arbejdet i Randers).

Bortrejste Medlemmer:

Sorø, EMIL MÜLLER.
Holstebro, A. FREDERIKSEN til Skive.
Næstved, NIELS CHR. HANSEN, arbejdsløs.
Nakskov, CARL J. SØRENSEN til Skanderborg.
Odense, Sætter J. A. M. Erlandsen tll Randers.
do. Sætter IVAN HUNDERUP til Assens.
Kolding, H. SJODT, Militær.

Rettelse.

I nogle foregaaende Nr. har Hovedsummen over Smede og Maskinarbejdernes Lock-out været fejlagtigt angivet; der er i Virkeligheden som ovenfor nævnt.

Brevkasse.

Hr. F. S. i V. De har selvfølgelig al Grund til at beklage Dem over det Indgreb paa den personlige Frihed, som Hr. K. i Følge Deres Fremstilling har gjort sig skyldig i overfor Dem, idet det maa blive Deres private Sag, hvad de vil anvende Deres fortjente Penge til — enten til at understøtte Smedene eller »Arbejdernes Værn«, — men da Deres Artikel spiller *for meget* i det politiske, har vi ikke kunnet optage den, hvorfor vi har sendt den videre til »S. D.«

KUNDGØRELSER.

Dersom en yngre Typograf, der ejer eller let kan skaffe det nødvendige til Trykningen af en lille Avis, kunde have Lyst til at deltage i Paabegyndelsen af en saadan under lovende Forhold, da bedes han henvende sig til Skolelærer Kordtsen i Fovlun pr. Gedsted.

Kursus i Stenografi à 3 Kr.

om Maaneden, 3 Timer ugenlig fra Kl. 8—9 Aften. — Paa et 2-Maaneders Kursus læres at læse Stenografi; paa et 4-Maaneders saavel at læse som skrive Systemet. **Peter Hvidtfeldtstræde II, Stuen.**

Maskintrykker.

En ung, dygtig Trykker, færdig med Militærtjenesten, søger Plads straks her eller i en Provinsby. Billet, mrkt. A. S., bedes tilsendt Typograf-Tidendes Redakton.

Et Bogtrykkeri

som er i udmærket Drift i Midten af Byen, er paa Grund af Dødsfald billigt tilsalgs. Billet, mrkt. Nr. 557, modtager dette Blads Kontor i Løbet af 8 Dage.

F. H. Jean-Jensen's
Kafé & Beværtning
Rørholmsgade Nr. 15. K.
anbefales i mine ærede Kollegers velvillige Erindring.
NB. **Middags Abonnement: 40 Øre.**

Elegante ægte
Guld-Medaillons, à Kr. 5.00,
med Guld-Uhrkæde Kr. 10.00.
Guld-Brystnaale, à Kr. 2.50,
(forestillende Bogtrykkervaabnet).
Bestillinger bedes sendt til RUD. BØHM, Schiellerups Bogtrykkeri.

O. WIINBLAD,
Juvelér.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 46. | København, den 14. November 1885. | 12. Aargang.

Sætterne og den ny Straffelov.

Love er elastiske, de kan mis- og underforstaas, og det er det fiffige ved dem, ellers behøvedes der ingen Prokuratorer, og de skal dog ogsaa leve.

Nu har vi for nylig faaet en provisorisk Straffelov, og den konservative Ungdom er saa glad for den som Drengene i Ebeltoft, da Byen havde faaet en ny Sprøjte. Denne nye Straffelov synes at være den fiffigste af alle de fiffige Love; de Lærde er allerede uenige om, hvorledes den skal forstaas, der kunde skrives store tykke Tomer om den. Da Sætterne i Oppositionsbladene og i »Avisen« læste den og kom til § 8, 2det Stykke, gav de sig til at ryste som Flagstænger i Blæst. Loven vilde jo netop ramme Talere, Journalister og deres Meddelagtige. Naar Oppositionsbladenes Medarbejdere gør Regeringens Foranstaltninger »forhadte eller foragtelige« og naar »Avisen«s Medarbejdere gør Forsøg paa at ophidse Arbejderklassen eller Dele af den, saa er de politiske Forbrydere, og da § 8, 2det Stykke, udtrykkelig siger:

> »Paa Meddelagtighed og Forsøg paa Overtrædelse af denne Lovs Forskrifter komme almindelig borgerlig Straffelovs Grundsætninger til Anvendelse«,

saa er det jo klart, at enhver Sætter, der ved sit Arbejde hjælper til en saadan Artikels Udbredelse, er meddelagtig i Overtrædelse af Lovens Forskrifter. Naar jeg f. Eks. for at have skrevet denne Artikel, blev inviteret til Vand og Brød, kunde Sætteren, der havde sat den, ogsaa godt komme i Salatfadet*). Budet maatte vi vel kunne frelse ved at true ham med, at han vilde miste sin gode Plads, hvis han vovede at læse »Typ.-Tid.« før han var færdig med Uddelingen, og hvis han var lidt mere lydig end Loths Hustru, kunde han nok, naar han kom i Forhør, sværge paa, at han var uskyldig. At det ikke er paalagt Avisbudene at læse Bladene før de bringer dem ud, f. Eks »Berlingske Tidende«s to Hovednumre og tre Tillæg, er ganske vist et Hul i Loven, og netop dette Hul kunde maaske redde Sætterne fra at komme i Hullet, idet en Artikel, som man mistænkte for at være farlig, kunde uddeles i saa mange smaa Stykker til hele Personalet, at ingen af Sætterne kunde faa Mening i sin Sats, og man maatte saaledes nøjes med at putte Ombrækkeren i Hullet.

Her er et rart Stof til en lystig Farce.

Sætterne vilde først ikke tro, at de var komne saadan paa Glatis og maatte gaa med Livet i Hænderne og blive valen om Fingrene; de ræsonerede: Vi faar vore Penge for at sætte, og ikke for at kritisere eller censurere.

Det er lige meget, kære Venner! Efter Loven er I meddelagtige; Riset hænger bag Spejlet, og Retten har Ret til at slaa Jer med det.

»Dagbladet« siger nok, at det ikke er Meningen at gøre Bogtrykkerne og Sætterne Fortræd, men »Dagbladet« har bare Prof. Goos, og han er nok en stor Jurist, men han er saa god; »Avisen« har derimod baade Matzen, Hindenburg og Rée, og de er ikke til at spøge med; de siger:

> »Enhver, der deltager i et forbryderisk Foretagende, skal rammes af Lovens Straf . . . . om Straffefrihed kan der aldrig være Tale. Den, der hjælper Tyven, om det saa blot er med at holde Vagt, straffes som meddelagtig i Tyveri.
>
> I Overensstemmelse hermed vil det for Fremtiden, naar der foreligger en Presseforseelse, hvorved den foreløbige Lov er overtraadt, ikke blot være Bladets Redaktør eller »Ansvarhavende«, der vil blive straffet, men samme Skæbne vil ramme Forfatteren, dersom han kan udfindes, og Bogtrykkeren. Ogsaa Sætteren, der har sat den forbryderske Artikel, og Budet, der bringer den omkring, vil kunne belægges (!) med Straf.«

Ja, jeg véd ikke, hvad I føler. I har maaske nok betragtet »Avisen« som et Barn, der kunde være kaad og ond, men I skal dog ikke le ad den gode Advarsel, den her giver sine egne og Oppositionspressens Sættere, og tro, at den bare vil gøre Jer bange.

Men hvorledes I for Resten vil gebærde Jer, om I vil vedblive at danse paa en rygende Vulkan eller I helt vil forlade dette farlige Fag — det sidste var maaske det bedste — det maa blive Jeres egen Sag.

A.

*) Københavnernes Kælenavn for Politiets Cellevogn.

Vore Rejsende.

Det er ikke sjældent, at vore rejsende arbejdssøgende Kolleger beklager sig over det uheldige i, at de ikke er Medlemmer af den under Fællesrepræsentationen for dansk Industri og Haandværk sorterende og i de fleste Provinsbyer oprettede Central-Rejsekasse for Haandværkssvende eller med disse Ligestillede, enten af den Grund, at der ikke i den By, hvor de sidst havde Arbejde, fandtes nogen saadan oprettet, eller fordi de har været ligegyldige med deres Indmeldelse i denne Forening, der for et ugenligt Kontingent af 5 Øre for Gifte og 10 Øre for Ugifte i den Tid, man har Arbejde, byder sine Medlemmer, naar disse er paa Rejse som Arbejdssøgende i Provinserne (dog med mindst 3 Maaneders Mellemrum), 24 Timers frit Ophold (Kost og Logis) i de Byer, hvor Afdelinger findes — hvilket for Resten er i de allerfleste —, og som Regel en Rejsehjælp, naar intet Arbejde faaes, af $^1/_2$—1 Kr. Man vil let indsé, at dette er en meget betydelig Støtte. Regner man, at en Rejsende daglig tilbagelægger en Vejlængde af ca. 4 Mil — og mere opnaar den største Del gennemsnitlig ikke, naar de skal gaa, hvilket i de fleste Tilfælde finder Sted, for ikke for hurtigt at gennemrejse Landet —, da vil han jo have lige saa stor en Understøttelse af Central-Rejsekassen som den, man faar ved at erholde henholdsvis 40 og 33 Øre pr. Mil af »Dansk typografisk Forening« og »Den typografiske Forening« i København, hvilken Understøttelse selv den mest Sparsommelige kun daarlig kan faa til at slaa til ved Udgifternes Bestridelse. Ogsaa for Typograferne vilde det derfor være heldigt, om de ved Siden af deres egen Forenings Rejsehjælp kunde høste af Central-Rejsekassens Goder. De vilde derved blive i Stand til at kunne køre paa Jærnbanen, overalt i hver By at have et Døgns gratis Ophold og endda bestandig have lidt Mønt i Lommen. Ikke mindst for Københavnerne er der Anledning til at have Opmærksomheden henvendt paa Central-Rejsekassen, da de ca. 30 Øre, de fremtidig daglig vil faa mindre end Provins-Typograferne, i Virkeligheden er betydningsfulde for den Rejsende. Vel findes der endnu ikke nogen Afdeling af den nævnte Forening i København; men det var at ønske, om Oprettelsen af en saadan, der naturligvis i Lighed med Typografernes Foreninger skulde yde Gensidighed, maatte blive tagen under Overvejelse og snarest mulig virkeliggjort, da den er af stor Betydning ikke alene for vort, men for ethvert andet Fag, særlig i de nærværende mindre gunstige Tider, hvor Nødvendigheden af at kunne rejse og i det hele taget ved Selvhjælp at kunne afride saadanne økonomiske Storme, som Arbejdsløshed, Sygdom og andre Tilfældigheder kan fremkalde, mere og mere gør sig gældende. For Enhver, i hvis Lod det kan falde at komme paa Rejse, selv om man ikke for Tiden aner det, er det en Pligt mod sig selv at lade sig indmelde i Central-Rejsekassen — og man skulde da ikke tro, at 5—10 Øre ugenlig kunde afholde Nogen derfra —, da man ved at være Medlem af denne ikke alene sikrer sig en god Støtte, men tillige et anstændigt Ophold paa Rejsen i de af Centralforeningens Afdelinger oprettede Svendehjem, hvor baade Forplejning og Logis er udmærket, medens de gamle »Herberger« — til Dels paa Grund af, at de fleste ordenlige Svende er Medlemmer af Centralforeningen og saaledes har Adgang til dennes hyggelige Hjem — nu er og utvivlsomt fremdeles vil være reducerede til Vagabond-Knejper af en saadan Beskaffenhed, at Ingen, der tager Hensyn til sin egen eller sin Stands Ære, kan være bekendt eller i det hele taget tjent med at bo et saadant Sted. Desuden er det en Kendsgerning, at saa godt som ingen arbejdssøgende Rejsende har Raad til at indlogere sig paa et almindeligt Gæstgiversted.

Hensigten med disse Liniers Fremkomst er, at opfordre mine Kolleger til ret talrig i egen Interesse at indmelde sig i Central-Rejsekassen i de Byer, hvor denne har Filialer; hvor saadanne ikke findes, i den nærmeste Bys Afdeling, og for Københavns Vedkommende i den nærmestliggende Provinsby, hvorhen Kontingentet jo nemt kan sendes pr. Postanvisning maanedlig eller tjerdingaarlig, f. Eks. gennem en Fag-Filial eller ved stedlige Trykkeri-Inkassatorer, indtil det gaar op for de københavnske Arbejdere i de forskellige Fag, at Oprettelsen af en Gensidigheds-Afdeling af Central-Rejsekassen dér er en Nødvendighed for at faa nogen som helst Understøttelse paa Rejsen.

Horsens, i November 1885. P. J. Holst.

Avissats.

Avissats — det er det Arbejde, Sætteren gør mindst Stads af — han véd, det hører til Døgnliteraturen, der i Morgen læses af Alverden, men Guderne véd, hvor det er henne i Overmorgen. Med Bogsats er det en hel anden Sag — der er stor Forskel . . . .

Ja, lad os nu være ærlige — er der ogsaa saa stor Forskel? Er det for meget sagt, at mere end Halvdelen af de Bøger, vi trykker, ikke er andet end Avissats? Og er det underligt efter den Maade, hvorpaa Lærlingevæsenet nu drives? Naar man undtager et Par Trykkerier her i Byen, hvor Lærlingene staar hos Typografer, er de andre Steder overgivne til Faktoren, der har andet at bestille end være Læremester for en større eller mindre

Flok Drenge, eller ogsaa bliver de overladte til sig selv. Og i Provinserne er det værre. Nu er der jo i hver lille By Trykkerier med sin Avis, saa godt som ingen Akcidenser, men mere end nok af Lærlinge, som aldrig lærer at sætte andet end Avissats. Naar de bliver »udlærte«, maa de gøre Plads for andre Lærlinge — de er billigere end Typografer — og de skal jo kun bruges til Avissats. Naar de en Gang bliver udlært og kommer i et Bogsætteri, saa sætter de ogsaa Avissats — de har jo ikke lært andet.

Dette maa dog ikke forstaas saaledes, at det kun er Umuligheder, der kommer fra Provinserne; i Regelen er det »Opstikkere«, og er de saa i Besiddelse af nogen Evne til at tage efter, hvad de sér, og nogen Interesse for Faget, kan de komme til at indtage meget pæne Pladser; thi hvad de skal lære efter at de er »udlært«, maa de lære dem selv ved at se, ved at spørge, og mange lærer aldrig at sætte andet end Avissats.

Gør en Rejse gennem Landet, besøg Kollegerne paa Trykkerierne, alle Vegne vil Du faa samme Indtryk: der arbejdes kun paa Avisen, og naar Du spørger, om Lærlingene nogensinde sætter andet end Avissats, vil man svare Dig: ja — Avertissementer.

For ikke saa lang Tid siden kom jeg blandt andre Steder til en lille By paa Fyen, hvor der kun var ét Trykkeri og ét Blad, som endda for at bestaa maatte være farveløst — d. v. s. i politisk Henseende; ellers var det sort nok. Og Bladet var let at redigere. Samtidig med at Bogtrykkeren spiste sin Frokost, stregede han ud i de andre Blade, han tilbyttede sig, hvad der skulde sættes. Personalet bestod af ham selv, hans Datter og en Dreng. Det har været fremhævet som noget storartet, at gamle Jacob Davidsen, da han arbejdede som Sætter, satte Dansk efter tysk Manuskript, men han var dog kun en Vante mod Bogtrykkeren i den lille By, jeg taler om; naar han en Gang skulde skrive en Leder i Bladet, det vil sige skælde et af Byraadsmedlemmerne ud, saa satte han den selv — uden noget som helst Manuskript! Korrekturen slap han ogsaa let over; om Aftenen, naar der var udsat, læste han hele Bladet i Blyet; det var nemmere end at trække Korrektur af. Drengen havde aldrig prøvet paa at sætte en Regning, skønt han havde været halvfemte Aar i Lære; men han troede nok han kunde gøre det, naar han fik Lov til at forsøge.

Og der er mange Steder, hvor de unge Mennesker paa lignende Maade faar Undervisning i Bogtrykkerkunsten. Derfor har vi saa mange Bøger med Avissats. Vore Herrer Bogtrykkere, af hvilke mange kender noget til Typografien, og vore Herrer Forlæggere, af hvilke mange har ligesaa megen Sans for typografisk Arbejde som Bogtrykkerne, trøster sig med, at Folk i Almindelighed ikke kan se Forskel paa Bogsats og Avissats — Forfatterne kan i hvert Fald ikke, mange af dem kan ikke engang læse Korrektur. Vi burde have Huskorrektører, Typografer med faglig og boglig Dannelse; men Forlæggerne vil ikke betale dem, Bogtrykkerne heller ikke — saa undværer vi dem. Naar Folk sér et spraglet Omslag og smaa Sider paa stort, tykt Papir, saa har de ingen Forstand paa, om det er Avissats eller ej.

Er det ikke latterligt at bilde os selv ind, at Typografien er gaaet fremad paa Sætningens Omraade? Skriftstøberne er gaaet fremad — dem udenfor Danmark; her hjemme laver vi ikke saa meget originalt som en oldnordisk Indfatning —, de har overdænget os med Skrifter i alle mulige og umulige Snit, tunge Stenskrifter, spinkle Pindeskrifter, fantastiske Bajadsskrifter, græske, italienske og arabiske Ornamenter og Indfatninger, som man ofte sér blandet sammen paa den syndigste Maade. Saa er vi gaaet fremad paa Trykningens Omraade; men heller ikke det kan vi takke os selv for — det er Maskinbyggerne, vi kan takke derfor, og — Skriftstøberne. Men det almindelige Bogsætterarbejde stod højere for et halvt Hundrede Aar siden end nu. Det er dumt at vilde nægte det. Men de Gamle var saa pilne med deres Arbejde, med deres Udslutning, Brydning; de undgik Bindetegn, to Bindetegn under hinanden ansaas for utilladeligt. Et fransk Værk *Manuel de la Typographie*, 240 Sider, sat med Petit, 18 Cicero brede, blev trykt uden at benytte et eneste Bindetegn, »og uden at man derfor sporer nogen Uregelmæssighed i Afstanden mellem Ordene«.*) I samme Værk, hvoraf dette Citat er taget, anbefales det Sætteren, for ikke at ødelægge Typerne, kun at korrigere med Fingrene. Heraf tør man slutte, at enten har vore salige Forfædre sat uden mange Fejl, eller ogsaa har de haft Fingre som spidsede Blyanter.

—p.

Korrespondance.

Aarhus, den 8. November 1885.

Som man vil se af de sidste Numre af »Typ.-Tid.« er der i Aarhus oprettet en ny Forening, hvis Formaal er at sikre afdøde Kollegers Efterladte en Pengesum, hvormed disse kan blive i Stand til at slaa ind paa en eller anden Næringsvej og at afhjælpe en øjeblikkelig Nød, der i Reglen er Følgen, naar en Familie mister sin Forsørger. For at denne Forening skal kunne arbejde med Held er det imidlertid nødvendigt, at den faar en saa talrig Tilslutning som muligt, og det er

*) G. F. Ursin: Magasin for Kunstnere og Haandværkere. København 1828.

derfor mit Haab, at Bestyrelsens Henvendelse til Kollegerne Landet over ikke vil være forgæves, thi det er en Sag, som fortjener Anerkendelse og Tilslutning. Jeg opfordrer enhver Typograf, saavel de yngre som de ældre, til at indmelde sig i Foreningen; thi derved bereder man sin egen Familie en Hjælp, samtidig med at man gør en god Gerning for andre. At de ældre vil melde sig, tvivler jeg ikke om; men de yngre maa ogsaa støtte Sagen af al Evne, baade ved at indmelde sig i Foreningen og ved at arbejde derfor blandt Kollegerne; Bidraget til Foreningen kan ikke afholde nogen. Det er nødvendigt, at Typograferne sikrer sig paa saa mange Omraader som muligt, og ved at indmelde sig i *Typografernes Hjælpekasser* har man gjort en Begyndelse.

ARNOLD V. OLSEN.

En Forespørgsel.

I Anledning af de fra Aarhus udsendte Love for en Begravelseskasse, tillader jeg mig at forespørge Hovedbestyrelsen for »Dansk typ. Forening«, om det er Meningen, at der til Sommer skal afholdes et Repræsentantmøde, da det vistnok vil være af stor Interesse for mange at faa det at vide, idet ikke saa faa kunde ønske at indmelde sig som Medlem af en Kasse som den ovennævnte, men helst saa' den som et Led af »Dansk typ. Forening«s øvrige Virksomhed.

En Lokalformand.

Forskelligt.

Legater. Af afdøde Bogtrykkersvend Andreas Tornbergs Legat til »fattige og sygelige Mennesker, som kan bevise uagtet deres Svagelighed ikke at have været dovne eller levet af Almisse«, bliver der til Kyndelmisse næste Aar en ufuldstændig Legatportion paa 9 Kr. 24 Øre ledig.

Typografer eller Enker efter saadanne anmodes om, inden 1ste December d. A. til Magistratens 3dje Afdeling i Hestemøllestræde Nr. 4 at indgive en af paalidelige Attester ledsaget Ansøgning, hvortil Skemata vil kunne afhentes i Afdelingens 1ste Sekretariat hver Søgnedag fra Kl. 10—2.

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

CARL FREDERIK HANSEN, Trykker (udlært hos Calberg den 1. November; Vilh. Nielsens Bogtrykkeri).

C. C. MØLLENBERG (udlært hos Hoffensberg & Trap).

ALBERT CHR. HANSEN (udlært den 1. Oktober hos N. Cohen; Valentin & Lund).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

Fjeldsøes Trykkeri (1. og 2. B.) 3.00, Græbes (7. B.) 4.00, Triers (5. og 6. B.) 5.35, I. Cohens (4. og 5. B.) 6.75, Bordings (5. B.) 1.75, Jørgensen & Ko.s (5. B.) 0.45, Kihls 0.50, Schiellerups (6. B.) 0.50, »Dagbladet« (6. B.) 1.20, Bagges (7. B.) 2.35, Allers (6. B.) 4,00, Sivertsens (5. B.) 1.50, Hvidbergs (6. B.) 0.40, Elvius (4. B.) 0.75, Centraltrykkeriet (6. B.) 1.75, G. (5. B.) 0.25, »Politiken« (6. B.) 5.75, Hansons Stempelfabrik (6. B.) 1.00, Rotte-Søren & Ko. (1. B.) 0.50, »Adresse-Avisen« (6. B.) 0.75, N. Cohens (6. B.) 1.75 — ialt **43.15.**

Indkommen hos L. D. BERG: »National-Tidende« (4. B.) 4.25, do. (5. B.) 4.00. I alt med det tidligere hos Kassereren og hos mig indkomne **Kr. 309.88.**

RUD. BØHM.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Triers Trykkeri (15. og 16. B.) 6.15, I. Cohens (15. og 16. B.) 3.60, Jørgensen & Ko.s (16. og 17. B.) 3.45, Bagges (17. B.) 2.10, Allers (17. B.) 2.30, S. L. Møllers (15. og 16. B.) 3.79, Hoffensbergs (15. og 16. B.) 2.25, Sivertsens (14. B.) 1.25, Hvidbergs (17. B.) 2.95, Centraltrykkeriet (18. B.) 6.00, Nielsen & Lydiches (17. og 18. B.) 12.50, Thieles (13 Arbejdere, 16. B.) 3.85, Schiellerups (17. B.) 0.75, »Politiken« (17. B.) 6.00, Knudtzons (17. B.) 1.70, Hansons Stempelfabrik (17. B.) 1.25, Rotte-Søren & Ko. (17. B.) 0.50, »National-Tidende (17. B.) 6.85, nogle Bladsættere (16. B.) 2.10, »Adresse-Avisen (16. B.) 1.00, N. Cohens (18. B.) 27.50 — ialt **97.84.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 3,084.60.**

RUD. BØHM.

Typografernes Sangforening.

I Aften: Stemmevis Indøvelse af »Landkending« og »Løft dit Hoved«. Derefter samlet Kor.

De ærede Kolleger, der har bestemt sig til at ville synge med til Aarfesten. bedes møde i Aften, da de ellers ikke kan følge med Øvelsen. *Nye Medlemmer* sættes paa Stemme Kl. 10.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Nykøbing p. M., POVL EJLERSEN (udlært hos A. Nielsen i Nykøbing p. M. d. 1. November 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Viborg, N. CHR. THERKILDSEN (sidst arbejdet i Køge).
Skanderborg, JUL. HANSEN (sidst arbejdet i København).
do. CARL J. SØRENSEN (sidst arbejdet i Nakskov).

Bortrejste Medlemmer:

Skanderborg, JUL. HANSEN til København.
do. CARL SØRENSEN til Middelfart.
Roskilde, Sætter HANS HANSEN til København; arbejdsløs.
do. do. CHRISTIAN LARSEN til København; arbejdsløs.

KUNDGØRELSER.

Maskintrykker.

En ung paalidelig Trykker søger Plads her i Byen. Billet, mrkt. K. N. bedes tilsendt dette Blads Kontor.

En brugt, men god Hurtigpresse

ønskes *tilkøbs straks* paa billige Betalingsvilkaar. Billet, mrkt. »Hurtigpresse« med Opgivelse af Størrelse, Afbetalingsvilkaarene, Pris o. s. v., modtages paa dette Blads Kontor.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 47. | København, den 21. November 1885. | 12. Aargang.

Krise.

Det trækker op til Tordenvejr. I forrige Uge buldrede det allerede løs, Lynet slog ned adskillige Steder og nu smækker hele København Vinduer og Døre i for at sikre sig efter bedste Evne.

Det vil knapt hjælpe de Godtfolk stort; dertil har de sløset Tiden for meget hen. Ikke en Gang en Stump Lynafleder har de sørget for. Naar det nu knalder om Ørene paa dem, er det kun Løn som forskyldt. Den organiserede Arbejderstand har raabt dem det ind i Ørene, men de har stadigt vendt det døve til. Nu faar de det at føle.

Og dog — naar de falder, falder de blødt. Elendighed og Nød vil fremdeles vedblive at være terra incognita for dem. Falliter indenfor Bourgeoisiet er i Reglen ikke Livsspørgsmaal. Fallenten passer som oftest sit Snit og haler saa meget som muligt i Land og kniber det for ham, er der altid en eller anden Standsfælle, som har sin Interesse i, at Manden ikke bukker under. Det er ikke de store, det i Virkeligheden gaar ud over; det er her som over alt under det nuværende Samfundssystem de smaa, der kommer til at trække Læsset.

Thi Sagen er den, at det, der bevirker disse Kriser, ikke er Følgen af vilde Spekulationer eller, som naive Folk tror, udstrakt Kredit. Aarsagen ligger i forøget Produktion og forringet Konsum. At bevise dette er ikke vanskeligt. Man behøver kun at gaa til et industrielt Land som England. Man sammenligne efter nedenstaaende Tabel, hentet fra de engelske Mineinspektørers Beretning, Forholdet mellem Produktion og Producent:

	Produktion i Tønder.	Beskæftigede Arbejderes Antal.
1874	140.713,832	538,829
1875	147,700,313	535,845
1876	148,989,385	514,532
1877	148,846,260	494,391
1878	145,798,138	475,329
1879	145,366,369	476,810
1880	161,466,739	484,933

I 7 Aar er Produktionen **tiltaget** mér end **20 Millioner,** Arbejdernes Antal derimod **formindsket** med **53,896 eller 10 %.**

Og dette er endda under normale Forhold!!

Disse 53,896 Arbejdere, som er til overs paa Markedet konsumerer ikke, uagtet den kapitalistiske Produktion har frembragt en forøget Vareværdi af 20 Millioner Tønder. Der er altsaa Overflod af Varer. Følgelig daler Varens Pris. Den store Fabrikant formaar imidlertid at følge med dette Prisfald og paa Grund af sin forøgede Produktionsevne at kaste denne Vare paa Markedet til en fabelagtig billig Pris, en Pris, som gør det umuligt for Smaafabrikanten at følge med. Smaafabrikantens økonomiske Stilling undermineres og er Storfabrikanten endnu ikke naaet til Kapitalistværdigheden, vil hans Stilling ligeledes rystes. Derfor er der intet naturligere end disse Kriser, som komme lige saa sikkert som Trækfuglene. De berører alle Samfundslag, men tager haardest fat paa Arbejder- og Middelstanden. De forøger de Arbejdsløses Tal i rivende Fart og stiller ofte uovervindelige Krav til de organiserede Fags Kasser.

Men de fører ogsaa noget godt med sig. Thi det vil enhver kunne indse, at det kapitalistiske Produktionssystem paa denne Maade arbejder paa sin egen Ruin. For hver Krise, der kommer, skyller der et Stykke Middelstand over i de Besiddelsesløse Rækker. Jo hyppigere de kommer — og de er fast sammenvoksede med Kapitalismens Natur — jo hurtigere vil den arbejdende Klasses Emancipation gaa for sig. Det er tunge og haarde Tider at gennemgaa, men jo raskere de pløjes igennem, jo kortere vil Elendigheden vare.

Uorganiserede og lidet selvbevidste Arbejdere vil forvirres i saadanne Tider. De er særlig udsat herfor i Danmark. Der er intet Sted, hvor der findes mere Smaastads- og Hjemmefødningsfølelse end i dette Land. Det hænger i Folk som gammel Tobaksrøg i Klæder. Der er nu Typograferne. Medens man for 25 Aar siden Verden over organiserede sig saaledes som Samfundets økonomiske Forhold krævede det, tjener det som Karakteristik for danske Typografers Organisationstvang og Intelligents, at de i Provinserne blev optagne i Borgerforeningerne, hvad der skal have været umuligt for andre Arbejdere. Og hvor længe har det ikke varet, inden de fik Øjnene op for, hvor deres Stilling var.

De har kredset om de fine Lag i Befolkningen som Gedehamse om Syltetøj. Og nu da de har emanciperet sig fra disse gamle Pensionistideer, nu da de har taget fast Standpunkt, falder det dem dog ofte vanskeligt at hævde Stillingen.

Sandt nok, det kan være vanskeligt. Der er ikke noget, der bringer saa megen Modløshed ind i Rækkerne som voksende Arbejdsløshed. Og Typograferne har i de sidste Aar — som Følge af Overproduktionen — været belemret med denne den moderne Industris Kolera i overordenlig Grad. I 1884 naaede man op til at understøtte over 6 Gange mere end i 1883, hvor Maksimum var naaet. Man haabede den Gang, at man nu var kommet ud over de værste Vanskeligheder og at 1885 vilde bringe lysere Tilstande. Disse Forhaabninger er blevne skuffede. Og de *maatte* blive det. Enhver opmærksom Iagttager har uden Tvivl bemærket, at Produktionen i de sidste Aar langsomt men sikkert har naaet saadanne Dimensioner, at en Krise maa indtræde paa Grund af manglende Konsum. De københavnske Bogtrykkerier arbejder for Øjeblikket, hvor den største Travlhed skulde herske, med Halvdelen af deres sædvanlige Arbejdskraft. Og til den typografiske Organisations Kasse er der blevet stillet saadanne Krav, at man for et Aar siden ikke vilde have troet det muligt. Man læse:

Understøttelser i 1883	Kr.	312.00
— i 1884	—	1903.00
	Kr.	2215.00

1. Novbr. 1885.	Faste Understøttelser i 157 Uger	Kr.	1063.00
—	Det frivill. Fond 28. Febr. — 14. Oktbr.	—	1336.00
—	Strejker fra 16. Maj — 1. November	—	1371.66
		Kr.	3770.66

I ét Aar dobbelt saa meget som to Aars sammenlagte Understøttelse.

Disse Tal virker som Dryp fra en Tagrende. De tager hele den maanedlige og faglige Besindighed i Kraven og stiller den i Skammekrogen. Thi herom kan vel alle være enige, at selv den bedst organiserede faglige **isolerede** Organisation intet vil kunne udrette i Længden. Skal der blot kunne tænkes paa at kæmpes under saadanne Forhold, maa alle Fags Arbejdere staa Skulder mod Skulder. De siger i deres Højreforening, at de kan betragte Situationen med stor Sindsro. De har stadig Tilgang og deres Medlemsantal begynder i en *betænkelig* Grad at overstige de største Forhaabninger. Det kan de have Ret i. Hvorfor skulde de blive urolige? De gamle Pensionister er det altid ligegyldig, hvordan det staar til udenfor deres egen snævre Kreds. Og de unge af dem har jo nylig faaet højtidelige Forsikringer om, hvad bevidste og intelligente Arbejdere vilde betragte som Haan, at de er rigtig artige Børn, som nok skal faa Sukkergodt, naar de vedbliver med deres sædelige Opførsel. Og dog er de betænkelige ved deres stigende Medlemsantal. Det er saamænd meget naturligt. Thi de véd, at *det vil være dem en Umulighed at understøtte arbejdsløse — en Arbejdsløshed, som oven for vist, er uadskillelig fra moderne Produktion.*

Til den organiserede Arbejderstand vil der i de kommende Tider stilles store Krav. Dens Styrke og Kraft vil ligge i Sammenhold og Solidaritet. Enhver selvbevidst Arbejder med Forstaaelse af de nuværende Samfundsforhold vil derfor ved sin Tilslutning og Udholdenhed bevirke, at den arbejdende Klasses Emancipation sker saa hurtigt som muligt. V. P.

Af Rejsebogen.

(Af *g—r—n.*)

»Denne evige Higen, som aldrig faar Fred
Det er Fodrejsens dybeste Hemmelighed«.*)

Denne stadige Længsel efter det nye, det er det, der gør en Rejse saa tiltrækkende, saa man for Haabet glemmer Mindet.

Jeg spadserede op og ned ad Dækket paa Dampfærgen, der gaar fra Nyborg til Korsør. En tyk, klam Taage skjulte den skønne Udsigt, man ellers har paa Turen over Store Belt. Jeg kunde altsaa ingen Ting se, man kunde derfor give min Fantasi større Spillerum, og mærkelig nok, skønt vi jo bogstavelig sejlede gennem Skyerne, disse graa, tunge Skyer, der var sunken helt ned til Jorden, var jeg dog ikke i Graavejrsstemning. Jeg tænkte paa Korsør, som jeg om en lille Time skulde se for første Gang. Jeg ryddede op i min Hukommelses Kuffert for at finde nogle gamle Sager fra Korsør. Mange var der ikke: Fra »Kong Salomon og Jørgen Hattemager«, der foregaar i Korsør, vidste jeg, at her fødtes Baggesen, fra Danmarkshistorien vidste jeg, at her gjorde Karl Gustav Landgang, da han vilde erobre Riget, og fra paalidelige Folk vidste jeg, at paa Torvet stod en Statue af Frederik den Syvende — det var alt.

Men det maa dog være en fin By, velhavende, med god Brolægning og smukke Bygninger — det er jo den By mange fremmede Rejsende ser første Gang de kommer til Danmark — og det er jo altid rart at have det lidt pænt, naar der komme et fremmed Menneske.

Jeg havde nu tænkt mig, først at gaa hen paa Trykkeriet og hilse paa mine Kolleger og tilbringe

*) Hostrup: Æventyr paa Fodrejsen.

Aftenen sammen med dem ved et Glas Øl eller en Toddy. Jeg kendte ingen af dem — men vi var jo Kolleger. Der var vel nok fire eller fem. Jeg kunde maaske komme til at arbejde der nogen Tid, samle nogle flere Penge og saa rejse videre ned ad mod Syden.

Nu var vi der — i Korsør; — Gaderne var rigtignok ikke som jeg havde tænkt mig, Brolægningen og Husene heller ikke; men med Hensyn til Trykkeriet og Kollegerne vilde jeg forhaabenlig ikke blive skuffet. Endelig kom jeg til en Bygning, lille, gammel, graamalet, over hvis Port var sat et sort Skilt med hvide Bogstaver: *Bogtrykkeri*. Det var heller ikke som jeg havde tænkt mig. Jeg gik gennem Porten, over Gaarden, og bag en Bagbygnings dunkle Ruder opdagede jeg nogle Sætterkasser og en af de Kolleger, i hvis Selskab jeg skulde tilbringe en behagelig Aften. Endnu havde jeg ikke opgivet Haabet. Jeg traadte ind . . . Ak, Herrejemeni, nu brast det! Hvor her saa trist og mørkt ud! Og Kollegaen, jeg havde set nede fra Gaarden, var den eneste i Byen — saa var der tre Drenge.

Jeg maatte dog tale lidt med ham — om Tiderne, om Vejret — om Forholdene i Byen. Der arbejdedes fra 7 til 7 med saa stor Pavse om Middagen, som man behøvede til at spise sin Mad. Lærlingene, der fik Kost og Logis hos deres Principal, fik deres Mad serveret i Trykkeriet. Det forbyder nemlig Fabrikloven ikke; der staar bare, at der ikke maa holdes Maaltid i et Arbejdslokale, *medens der arbejdes*. Fabrikloven er virkelig en meget mild Lov.

Jeg tænkte ikke mere paa at spørge, om der var Brug for en Svend; jeg trykkede hjærtelig min Kollegas Haand og ønskede ham Velbekomme.

Om Aftenen drak jeg mit Øl alene.

Korrespondance.

Randers, den 16de Novbr. 1885.

Lørdag den 14. ds. afholdtes ekstraordinær Generalforsamling i den herværende Afdeling for at drøfte Spørgsmaalet om Tilslutning til den i Aarhus oprettede Hjælpekasse for Typografers Enker. Formanden anbefalede Sagen og opfordrede navnlig de Unge til ikke at staa tilbage ved denne smukke Tankes Gennemførelse. Man var Alle enige om det hensigtsmæssige ved en saadan Foranstaltning, men fandt, at det burde være en tvungen Sag, i hvilken Anledning man, efter Forslag af et Medlem, med 9 St. mod 1 (1 stemte ikke og 13 var fraværende) vedtog at slutte sig til Resolutionen fra Kolding og opfordre Hovedbestyrelsen for »Dansk typ. Forening« til at tage sig af Sagen og foranstalte denne fremdraget paa et Repræsentantmøde.

A. WESTERMANN.

Chicago, Ill., d. 15. Oktober 1885.

Tiderne er meget haarde her i Landet, d. v. s. for en skandinavisk Kollega at erholde Arbejde, men vi haaber snart paa bedre Tider. For nærværende Tid gaar over Hundrede skandinaviske Typografer ledige. Vi har sammensluttet os til en Forening under Navn: »*Scandinavian Typographical Association of Chicago*«, for derigennem at søge at overholde Arbejdspriserne samt paa anden Maade at understøtte hverandre.

ALEX SWARD.
Sekr.

Central Rejsekasse.

Da det ofte hænder, at den Understøttelse, som Foreningen giver sine Rejsende, er utilstrækkelig, navnlig naar vedkommende har rejst i længere Tid, saa tillader jeg mig at henlede mine Kollegers Opmærksomhed paa »De rejsende Haandværkssvendes Understøttelsesforening«. Denne Forening giver enhver, der er Medlem af Foreningen, frit Logi, Kost og under Tiden ogsaa Rejsepenge. Det har ikke lidt at sige at kunne faa Logi og Kost frit i hver By, naar man under uheldige Forhold er henvist til at vandre Landet rundt paa sine Ben. Jeg opfordrer derfor enhver til at støtte denne Forening, da det er i enhvers velforstaaede Interesse. Kolleger i Aarhus, der ville støtte denne Forening, kunne blive indtegnede hos mig.

Aarhus, den 8de November 1885.

ARNOLD V. OLSEN.

Forskelligt.

Legater. Af afdøde Bogtrykkersvend Andreas Tornbergs Legat til »fattige og sygelige Mennesker, som kan bevise uagtet deres Svagelighed ikke at have været dovne eller levet af Almisse«, bliver der til Kyndelmisse næste Aar en ufuldstændig Legatportion paa 9 Kr. 24 Øre ledig.

Typografer eller Enker efter saadanne anmodes om, inden 1ste December d. A. til Magistratens 3dje Afdeling i Hestemøllestræde Nr. 4 at indgive en af paalidelige Attester ledsaget Ansøgning, hvortil Skemata vil kunne afhentes i Afdelingens 1ste Sekretariat hver Søgnedag fra Kl. 10 – 2.

-- En Mr. Forster i Filadelfia har opfundet en Rotationsmaskine, der gennemsnitlig trykker 2000 Ark i Timen og samtidig falser, hefter, samler Ark til Bind og forsyner dem med Omslag, saaledes at Maskinen gør Bogbinderen unødvendig!

Opfinderen vil bygge en endnu større Maskine, som skal være i Stand til at levere indtil 100,000 Pjecer fiks og færdige pr. Dag.

— **Epigram.** Johannes Evald skrev i sin Tid følgende komiske Gravvers over Bogtrykker Godiches Enke:

Her ligger Madam Godiche,
Hun faldt, fordi hun stod ikke.
Gak Læser bort og rod ikke
Ved hendes Askes Boddike.

Den typografiske Forening.

MEDLEMMER TILTRAADTE FRA EN GENSIDIG FORENING:
Trykker JUL S. V. BENZIN (sidst arbejdet i Aarhus; arbejdsløs).
N. ANDERSEN (Falk S. Simonsen).

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

Græbes Trykkeri (8. B.) 3.15, Bordings (6. B.) 1.75, Hoffensbergs (Medlemmerne af den gamle Forening, 6. og 7. B.) 2.70, »Avisen« (6. og 7. B.) 3.60, G. (6. B.) 0.25, Schiellerups (7. B.) 0.50, »Dagbladet« (8. B.) 0.60, Allers (7. B.) 3,50, »Dagens Nyheder« (4. og 5. B.) 1.40, Hvidbergs (7. B.) 0.40, Sivertsens (6. B.) 1.50, Elvius (7. B.) 1.00, »Adresse-Avisen« (6. B.) 0.75, S. L. Møller (2. og 3. B.) 2.20, Centraltrykkeriet (7. B.) 2.00, Bagges (8. B.) 0.65, Rotte-Søren & Ko. (2. B.) 0.50 — ialt **26.45.**

Indkommen hos L. D. BERG: »National-Tidende« (6. B.) 4.00. I alt med det tidligere hos Kassereren og hos mig indkomne **Kr. 340.33.**

RUD. BØHM.

Til **Smede og Maskinarbejdernes Lock-out** har Undertegnede indtil Onsdag Aften endvidere modtaget:

Bordings (17. og 18. B.) 14.00, Jørgensen & Ko.s (18. B.) 1.25, O. C. Olsen & Ko.s (18. og 19. B.) 8.35, Thieles (13 Arbejdere, 17. B.) 3.85, Schiellerups (18. B.) 0.75, Allers (18. B.) 2.00, »Dagens Nyheder«s (17. og 18. B.) 2.40, Hvidbergs (18. B.) 2.95, Sivertsens (17. B.) »Adresse-Avisen« (17. B.) 1.00, nogle Bladsættere (17. B.) 1.85, Centraltrykkeriet (19. B.) 5.25, »National-Tidende (18. B.) 6.60, Hansons Stempelfabrik (18. B.) 1.25, »Avisen« (17. og 18. B.) 5.55, Knudtzons (18. B.) 1.55, Bagges (18. B.) 0.25, Eltongs (17. og 18. B.) 2.00, Typografer i Ringsted (15. og 16. B.) 5.50, Rotte-Søren & Ko. (18. B.) 0.50 — ialt **68.10.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 3,152.70.**

RUD. BØHM.

Fra Flyttedagen er Formandens Bopæl: Smedegade 3, 2. Sal t. G. Træffes hver Eftermiddag Kl. $3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$ og i Reglen hver Aften Kl. $8\frac{1}{2}$—$9\frac{1}{2}$.

Typografernes Hjælpekasser.

Fra Flyttedagen bor Undertegnede i **Blaagaardsgade 22, 3. Sal.** Træffes Søgnedage fra Kl. $1\frac{1}{2}$—$2\frac{1}{2}$ og Søndag Formiddag fra Kl. 10—1. N. HANSEN,
Kasserer.

Typografernes Sangforening.

I Aften indøves Södermanns Bryllupsmarche.
Nye Medlemmer sættes paa Stemme Kl. 10. STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Vi finder os herved foranlediget til at meddele, at vi *ikke* besvarer *anonyme* Henvendelser igennem »Typ.-Tid.«.
Aarhus, d. 17. November 1885. HOVEDBESTYRELSEN.

I *Holstebro* er Hr. C. F. KJÆRSGAARD valgt til Lokalforeningsformand i Stedet for Hr. Frederiksen, der er bortrejst.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er.

Nye Medlemmer:

Varde, C. STÆHR (udlært hos Kjelst i Varde d. 1. November 1885:
do. S. STAMPE (udlært hos Bølling i Varde d. 3. November 1885.
Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Varde, NICOLAI CARL NIELSEN (sidst arbejdet i Nykøbing p. M.)
Aarhus, JULIUS R. LYNG (sidst arbejdet i København).
Nykøbing p. M., C. CHRISTENSEN (sidst arbejdet i København).

Bortrejste Medlemmer:

Aarhus, JOHAN LAURSEN, JULIUS BENZIN.
Varde, FRANTZ SCHIØTT til Kolding; arbejdsløs.
Nykøbing p. M., Sætter CARL NIELSEN til Varde.
IVAN HUNDERUP til Haderslev; arbejdsløs.
Nakskov, HANS MARIUS HANSEN, arbejdsløs.

KUNDGØRELSER.

3 flinke Avissættere

som ogsaa er øvede i Annoncesætning, kan faa Plads i et Trykkeri i Jylland. Man henvender sig snarest hos Bogtrykker Falk S. Simonsen, Krystalgade 17. medbringende Anbefalinger.

Maskintrykker søges.

En praktisk og dygtig Trykker kan fra Nytaar (eller muligvis lidt før) faa Plads paa et større Avis- og Akcidenstrykkeri i Jylland. Der søges en Mand, som tidligere har arbejdet med Færdigtryksmaskine samt har Kendskab til Gasmotor som Drivkraft.

Ansøgning om Pladsen ledsaget af Anbefalinger, bedes i Billet, mrkt »Maskintrykker«, indsendt til dette Blads Kontor.

En Typograf, der er øvet saavel i Avis- som Akcidensarbejde samt Ombrækning, søger Plads straks eller senere. Billet, mrkt. »Sætter«, bedes indlagt paa »Typ.-Tid.«s Kontor snarest.

Kursus i Stenografi à 3 Kr.

om Maaneden, 3 Timer ugenlig fra Kl. 8—9 Aften. — Paa et 2-Maaneders Kursus læres at læse Stenografi; paa et 4-Maaneders saavel at læse som skrive Systemet. **Peter Hvidtfeldtstræde II, Stuen.**

En Journalist

ønsker at levere en ugenlig Korrespondance til et frisindet Provinsblad. Billet, mrkt. »Journalist«, modtager dette Blads Kontor.

Elegante ægte

Guld-Medaillons, à Kr. 5.00, *med Guld-Uhrkæde Kr. 10.00.*

Guld-Brystnaale, à Kr. 2.50, (forestillende Bogtrykkervaabnet).

Bestillinger bedes sendt til RUD. BØHM, Schiellerups Bogtrykkeri.

O. WIINBLAD,
Juvelér.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 48. | København, den 28. November 1885. | 12. Aargang.

En Redegørelse.

Som det vil være de fleste af vore Kolleger bekendt, har man i flere københavnske Bogtrykkerier for nogen Tid siden begyndt paa at angribe »Den typografiske Forening«s Medlemmers Foreningsret. Man har ikke alene indskrænket sig til at rette nærgaaende Forespørgsler til Arbejdssøgende, gaaende ud paa at udforske Vedkommendes politiske Anskuelse, man har endogsaa grebet til det hos politiske Fanatikere i høj Kurs staaende Middel: ved Udsultning at tvinge Arbejderen til at forandre Overbevisning.

Man skulde synes, at alle Arbejdere kunde enes om at gøre Front mod saadanne Bestræbelser.

De forenede Arbejdsgivere i forskellige Fag har imidlertid ved ihærdig at understøtte visse Elementer, som vi ikke nærmere skal karakterisere, men som vi er overbevist om, er Genstand for enhver ærekær Arbejders Had og Foragt, formaaet at skabe sig en, ganske vist lille, men til Gengæld sikker Stab af Hjælpere, som under de nuværende arbejdsløse Forhold kun i altfor høj Grad forøge Tilbudet af Arbejdskraft.

Den organiserede Arbejderstand maa opbyde alt for at forhindre disse Individers Fremtrængen og den *kan* forhindre det, naar der er Sammenhold, Solidaritet og Disciplin i dens Rækker. Et Fags Arbejdere, om end delt i to Organisationer, kan derfor meget godt i Forening virke sammen for Hævdelsen af deres foreningsmæssige Ret og de *bør* gøre det, saa snart lystne Arbejdsgivere under daarlige Konjunkturer paa alle Maader søger at sprænge Arbejdernes Organisation.

Thi det er baade en Æres- og Klogskabssag.

Æressag, fordi Arbejderne som *Klasse* har Forpligtelse mod sig selv til ikke at taale, at saadanne Angreb rettes mod deres Menings- og Ytringsfrihed.

Klogskabssag, fordi det, hvis det lykkes Arbejdsgiverne at knuse den ene Organisation indenfor et Fag, **kun vil være et Tidsspørgsmaal, naar den anden staar for Fald.**

»Den typografiske Forening«s Styrelse har med Forundring sét, at »Ny typografisk Forening« i lang Tid har ladet sig bruge som et Middel i denne Retning i Principalernes Hænder. Man har i flere Trykkerier systematisk søgt at skaffe Medlemmer af denne Forening Indpas paa »Den typografiske Forening«s Medlemmers Bekostning. Hensigten hermed er tydelig nok. Man tror i »Ny typografisk Forening«s Medlemmer at have fundet Folk, som i højere Grad end »Den typografiske Forening«s Medlemmer er villige til at underkaste sig d'Hrr. Arbejdsgiveres Ønsker.

Men dette er en Haan mod en faglig Organisation og de typografiske Arbejdere vil vide at vurdere den Fortjeneste, »Ny typografisk Forening« indlægger sig herved: thi det vil paa denne Maade *umuliggøres Arbejderne nogen Sinde at opnaa forbedrede Lønningsforhold,* **ja det vil endog vanskelig kunne tænkes, at de vil være i Stand til at holde Lønningssatserne paa det nuværende Niveau.**

Vi har hidtil ansét det for at være i Fagets Interesse saavidt muligt at undlade al Polemik imellem de to Organisationers Organer. Dels har vi ikke indsét Nytten af end ydermere at bidrage til den stedfundne Splittelse, dels har »Ny Typografisk Tidende« indeholdt Angreb, som kun fortjente Foragt, ikke Diskussion. Naar vi i Dag gør en Undtagelse herfra, er det, fordi vi mener at skylde vore Kolleger en Forklaring over Tildragelser, som vi ganske vist betragte for at være af intern Natur, men som godt kan taale at se Dagens Lys, især da man fra anden Side søger at fremstille Forholdene lidet overensstemmende med Sandheden. »Ny Typografisk Tidende«s Nr. 9 indeholdt nemlig følgende:

> »Man lader os ikke mere »sejle vor egen Sø«, som skrevet staar; der var et Skær, som skulde klares, hertil kunde man bruge vor Hjælp og saa syntes man, at hvad der havde ligget de to Foreninger imellem, kunde være glemt — saa længe. Parlamentærflaget hejstes, Kanonportene lukkedes, og der blev givet det hele et fredeligt Udseende; man fik en Fornemmelse af, at man vilde skænke os en Naade og Bevaagenhed, hvortil vi slet ikke trængte. . . . .

Den, der har skrevet dette, véd ikke, hvilken Pligt, der paahviler en faglig Organisation.

Et Trykkeris Personale, **baade »Ny typografisk**

Forening«s og »Den typografiske Forening«s Medlemmer, henvender sig til Styrelsen for »Den typografiske Forening«, udvikler og forklarer, hvorledes Arbejdsgiveren paa enhver Maade gør Indgreb i deres personlige Frihed, idet han enten søger at tvinge de beskæftigede Arbejdere over i en dem usympathisk Forening eller paa at trænge dem ud af enhver Organisation. Enkelte Stivnakker afskediges, andre staa for Tur. Kollegerne gør fælles Sag, harmfulde som de er over at skulle lade sig foreskrive, hvilken Forening de maa være Medlemmer af. Ogsaa »Ny typografisk Forening«s Medlemmer protesterer ivrigt, vel forstaaende Situationen. Man enes om at samles med den anden Organisations Styrelse, for i Fællesskab at drøfte de Forholdsregler, der bør træffes.

Man lægge Mærke til ét: Kontrasten mellem det engagerede Personale og »Ny typografisk Forening«s Styrelse og dens Organs Redaktion.

Denne Styrelse staar som rolig Tilskuer i lang Tid til de foretagne Overgreb. Først efter en alvorlig Henvendelse fra Personalet formaas den til at give Møde. Og da endelig en Erklæring afgives, for kort Tid efter at tages tilbage, fortæller den i sit Organ, at der fra vor Side har været Tale om at skænke den Naade og Bevaagenhed.

Dette er mér end latterligt, det er dumt.

Det er ikke os, der har skænket den Naade og Bevaagenhed, det er den, *der har undladt at gøre sin Pligt lige over for et brutalt Indgreb i den personlige Frihed.*

Og naar man i »Ny typografisk Tidende« synes at ansé en enkelt Passus i den afsluttede Gensidighedsoverenskomst ang. Rejse- og Sygehjælp mellem »Norsk Centralforening for Bogtrykkere« og »Den typografiske Forening« som en Fornærmelse, beror dette paa manglende Kendskab til de faktiske Forhold. *Thi denne Passus findes i alle de Kontrakter, der afsluttes med udenlandske Foreninger.*

De typografiske Arbejdere vil bide Mærke i denne Taktik. De vil huske, at man fra den anden Side har luret paa smaalige Interesser, i Stedet for at varetage Helhedens Interesse. Det vil stadig kime for deres Øren, at d'Hrr. Arbejdsgivere ved at strø Sukker for denne Forening, kun kan have til Hensigt helt og holdent at bringe dem under Aaget. Og derfor vil de ogsaa i endnu højere Grad end før indsé, at de kun ved at staa fast samlede som en kompakt Masse i deres gamle, soliderede Organisation, vil være i Stand til at afslaa alle Angreb paa det eneste mægtige Middel til at forbedre deres Lønningsvilkaar: Foreningsretten.

Styrelsen for »Den typ Forening«.

Fra Samfundets Kroge.

Der har tidligere her i Bladet været meddelt, hvorledes Lærlingefabriken i Fakse drives. Manden, der har Fabriken, er Bogtrykker C. OLSEN dersteds. For ikke lang Tid siden fik atter en af hans Drenge »udlært« og straks fik han det samme Tilbud, som er gjort tidligere »udlærte« — et Aar i »Forbundt« og 10 Kr. om Ugen i Løn. Den nybagte Typograf foretrak imidlertid at tage en Plads. — For Tiden drives Lærlingefabriken med følgende Mandskab: 1 Karl, 4—5 Drenge og Bogtrykkeren. Enhver vil kunne forstaa, at disse Lærlinge intet eller saa godt som intet lærer; de skal lære hverandre — og efter hvad Rygtet vil vide, er de lige dygtige alle 7! Jeg *opfordrer enhver hæderlig Kollega til ikke at modtage Arbejde paa »Fakse Avis«s Bogtrykkeri (hos Christian Olsen), Fakse.* En Mand, der som han saa aabenbart gaar ud paa at ødelægge Faget, bør ikke have en blot nogenlunde ordenlig Arbejder i sit Trykkeri, og jeg er ogsaa forvisset om, at ingen ærekær Kollega vil nedværdige sig til at tage Arbejde paa denne Drengefabrik. —n.

En Bemærkning i Parenthes.

Vi har modtaget følgende:

Hr. Redaktør! Tillad mig Plads for nedenstaaende Linier.

I »Socialdemokraten« for Fredag den 13. Novbr. — og senere — læses under »Bidrag til de udelukkede Smede«: Græbes Personale »med Undtagelse af Bynck og Christiansen« osv. Jeg har sét en Gang tidligere i »Typ. Tid.« dette »med Undtagelse af« anført for Græbes Bogtrykkeri, men ikke for noget andet Bogtrykkeri her i Byen, og finder det ligesaa chikanøst som uforskammet af Inkassatoren og de af mine Kolleger paa ovennævnte Trykkeri, som sympatiserer dermed, ligesom det forekommer mig at maatte have været Redaktørens Pligt den Gang, som Formand for «Typografisk Forening«, at have forhindret det.

Jeg har hidtil bidraget til de udelukkede Smede, baade da jeg arbejdede hos Luno og her, men da der for nogen Tid siden blev bevilget dem 250 Kr. som »Laan« og de i Forvejen havde faaet 1000 Kr., saa ophørte jeg med mit Bidrag. Jeg finder ingen Anledning til vedblivende at understøtte Smedene, naar vi selv har Arbejdsløse, som trænger ligesaa haardt, til med naar jeg hver Uge i »Typ. Tid.« sér, at der indkommer det dobbelte til hine.

Naar de gode Herrer ikke havde fremført denne »Undtagelse« af Chikane, saa havde de udtrykkelig op-

lyst, hvem der havde bidraget og helt udeladt mit Navn, men i Stedet for søger de paa den Maade at tvinge mig, de, som stadig raaber paa mere Frihed, men ikke tager i Betænkning at forsøge paa at indskrænke Andres. Kalder man det demokratisk?

C. CHRISTIANSEN,
Græbes Bogtrykkeri.

* * *

Naar Hr. Christiansen yttrer, at det havde været vor Pligt at forhindre, at den omtalte Bemærkning i Parenthes (med Undtagelse af Bynck) var kommen til at staa én Gang i »Typ. Tid.«, skal vi hertil svare, at en saadan Bemærkning for en sand Højremand kun kan være smigrende, og da Hr. Bynck var Medlem af den typografiske Højreforening, kunde det godt tænkes, at han havde forlangt tilkendegivet, at han ikke ved at understøtte de udelukkede Smede deltog i en Gerning, som enhver tro Estrupper, enhver Undersøger ved Københavns Understøttelsesforening vilde fordømme. I ethvert Tilfælde blev Bidragslisten fra Græbes Sættere af deres Inkassator udtrykkelig forlangt optaget i dens daværende Form. Da vi imidlertid fandt, at vi ikke mere end én Gang behøvede at vise Hr. Bynck denne smigrende Opmærksomhed, endskønt den nok kunde gavne ham paa højere Steder, strøg vi ved den anden Indbetaling hans Navn. Af den Grund blev den tredje og de følgende Indbetalinger ikke givet til os.

Yderligere Redegørelse i denne Sag synes os at være overflødig. RED.

Typografernes Hjælpekasse af 1885.

Da Tanken om at oprette *en Hjælpekasse for Typograferne udenfor København* fremstod og drøftedes i Aarhus Lokalforening, vandt det vistnok almindelig Sympati hos den Kreds, hvem den var bestemt at skulle komme til Gode, men samtidig beredte den en uventet Skuffelse, nemlig at det var tænkt at gøre den til en selvstændig Forening uden andet Forhold til »Dansk typ. Forening«, end at Hjælpekassens Medlemmer tillige skulde være Medlemmer af førstnævnte.

Det vilde vel næppe være for meget forlangt, naar en til vor Forening saa naturlig knyttet Udvidelse fremkom, at Hovedbestyrelsen da havde sat sig i Bevægelse for at faa en Drøftelse i Gang blandt Medlemmerne, saafremt det var saa paatrængende nødvendig, at denne Tanke blev realiseret med det samme. Dette synes Hovedbestyrelsen ikke at mene, og uagtet der nu forskellige Gange og paa forskellig Maade er varskoet derom — sidder Hovedbestyrelsen ganske rolig i denne Sag som saa ofte før. Er det Hovedbestyrelsens Mening, at saa snart der skal udrettes noget for Foreningen, da vil den først afvente, om ikke en eller anden Lokalforening skulde faa Lyst til at spille Hovedbestyrelse? Det maa absolut ansés for uheldigt, naar den øverste Ledelse for en ret talrig og livskraftig Forening i saa godt som alle Sager indtager et saa negativt Standpunkt, og for muligt at hidføre en Bedring i dette Forhold, er Hensigten med disse Linier.

Kolding, den 24. November 1885.

H. F. RASMUSSEN.

Paa given Anledning skal vi tillade os at oplyse om, at Hjælpekassen er traadt i Kraft fra den Dag, Lovene af Aarhus Typografer blev vedtagne, altsaa den 18. Oktober.

Vi skal fremdeles tillade os at anbefale ærede Kolleger at indmelde sig i den ny Hjælpekasse, til Trods for de af ærede Kolleger i Kolding og Randers vedtagne Resolutioner. Og om det end kunde være heldigere, at Kassen gik ind under »Dansk typ. Forening«, saa forekommer det os dog, at man af *den* Grund ikke bør undlade at støtte Sagen, idet man maa betænke, at ikke mange — hverken gifte eller ugifte — undlader at understøtte Afdødes Efterladte, naar Opraab derom udgaar, hvilket d'Hrr. Kolleger i Kolding selv har det mest eklatante Bevis paa fra det sidste Dødsfald der i Byen.

Endvidere skal vi oplyse om, at det netop har været Tanken, at Kassen bør ind under »Dansk typ. Forening«; men Bestyrelsen, hvoraf de 3 tillige er Medlemmer af Hovedbestyrelsen for »D. t. F.«, har indsét, at det ikke foreløbig kan lade sig gøre at sammensmelte de to Foreninger. Til næste Repræsentantmøde, som »D. t. F.« afholder, vil det blive foreslaaet, at Hjælpekassen gaar ind under hin Forening.

Her i Aarhus tæller Hjælpekassen de fleste af Lokalforeningens Medlemmer, og der er god Udsigt til at Sagen omkring i de forskellige Provinsbyer vil vinde den fornødne Tilslutning.

Aarhus, den 24. November 1885.

BESTYRELSEN
for Typografernes Hjælpekasse af 1885.

Forskelligt.

Notestregers Bredde maa selvfølgelig rette sig efter Formatets Bredde. Imidlertid er, saa vidt vides, en saadan normeret Bredde dog ikke fastslaaet noget Steds, og man kan derfor ogsaa se Notestregernes Bredde veksle i det utrolige, naar flere Sættere arbejde paa et Værk, og der i Forvejen ingen Aftale er truffen. Følgende Forslag kan derfor maaske have Interesse og give Anledning til Diskussion: Notestregernes Bredde skal forholde sig til Formatets Bredde som 1 : 5, de bør stedse afrundes af hele Cicero og bør ikke være smallere end 3 Cicero og ikke stige over 8 Cicero.

Dette giver følgende Skala:

Format-Bredde.	Notelinie.
til 17 Cicero.	3 Cicero.
18—22 —	4 —
23—27 —	5 —
28—32 —	6 —
33—37 —	7 —
38 og derover	8 —

Den typografiske Forening.

NYE MEDLEMMER:

NIELS ANDERSEN*) (har tidligere været Medlem af »Dansk typ. Forening«; Falk S. Simonsen).

Indvendinger imod Optagelsen maa ske senest 14 Dage fra Dato til Styrelsen.

*) Ved en Fejltagelse stod ovennævnte i forrige Nr. opført som »tiltraadt fra en gensidig Forening«.

Fra Lørdag den 5. December er Foreningens Lokale hos Hr. Restavratør Christensen, (C vi), Nørregade 21, Stuen.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

N. Cohen (7. og 8. B.) 8.50, »Politiken« (7. og 8. B.) 12.00, Kejlgaard & Sørups Tr. 0.50, Triers (7. og 8. B.) 6.35, Fjeldsøes (3. og 4. B.) 3.00, Bordings (7. B.) 1.75, Græbes (9. B.) 3.00, I. Cohen (6. B.) 2.80, »Dagbladet« (9. B.) 1.35, »Avisen« (8. B.) 2.20, G. (7. B.) 0.25, Schiellerups (8. B.) 0.75, Elvius (7. B.) 1.00, Allers (8. B.) 2.25, Hoffensbergs (Medlemmerne af den gamle Forening, 7. og 8. B.) 1.95, Hansons Stempelfabrik (7. B.) 0.50, Sivertsens (7. B.) 1.50, O. C Olsen & Ko. (4—6. B.) 9.56, »Adresse-Avisen« (7. B.) 0.75, Centraltrykkeriet (7. B.) 2.00 — i alt **61.96.**

Indkommen hos L. D. BERG: »National-Tidende« (7. B.) 4.25. I alt med det tidligere hos Kassereren og hos mig indkomne **Kr. 406.54.**

RUD. BØHM.

Til de **arbejdsløse Smede** har jeg modtaget følgende Bidrag:

N. Cohen (19. og 20. B.) 35.85, Lunos (17. og 18. B.) 3.70, »Politiken« (18. og 19. B.) 12.20, Triers (18. B.) 2.85, I. Cohens (17. B.) 1.80, Hoffensbergs (17. og 18. B.) 1.50, Thieles (13 Arbejdere, 17. B.) 3.75, Bordings (19. B.) 4.50, Allers (19. B.) 1.25, »National-Tidende« (19. B.) 6.45, Ølhandler A. Boesen 1.00, Hansons Stempelfabrik (19. B.) 0.50, Schiellerups (19. B.) 0.50, Sivertsens (17. B.) 1.25, »Adresse-Avisen« (18. B.) 0.50, Centraltrykkeriet (20. B.) 3.00. Knudtzons (19. B.) 0.65, Carl Lunds (17. og 18. B.) 2.00, Rotte-Søren & Ko. (19. B.) 0.50 — ialt **83.75.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 3,236.45.**

RUD. BØHM.

Typografernes Hjælpekasser.

Inkassatorerne bedes godhedsfuldt inden 15. December tilsende mig en Fortegnelse over Medlemmerne, indeholdende **fulde Navn** og Bopæl.

København, d. 24. November 1885. N. HANSEN, Kasserer.

Typografernes Sangforening.

I Aften fortsættes Indøvelsen af Södermanns Bryllupsmarche.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er.

Nye Medlemmer:

Aalborg, S. VONG (har tidligere været Medlem af »Dansk typ. Forening«.

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Randers, FERDINAND NIELSEN (sidst arbejdet i København).
Ringkøbing, H. F. HYGUM (sidst arbejdet i Aarhus).

Bortrejste Medlemmer:

Nestved, LOUIS JENSEN, arbejdsløs.
Rudkøbing, Sætter GEORG ANTON LOHMANN til København.

KUNDGØRELSER.

Til Typograf TEUDT har Undertegnede haft den Glæde at modtage fra: Schiellerup 0.50, Avisen 3.00, Politiken 2.60, Berling 3.80, Bording 1.65, I. Cohen 1.90, »Dags-Telegrafen« 2.45, Dagbladet 3.10, »Adresse-Avisen« 3.50, Nielsen & Lydiche 3.65, »Social-Demokraten« 1.55, Elvius 1.50, Fjeldsøe 1.00, Knudtzon 3.15, Bagge 1.25, Jørgensen & Larsen 3.35, Sivertsen 1.40, O. C. Olsen 6.15, Græbe 3.45, Luno 4.25 og Chr. Eltong 3.00. I alt **56.20.**

J. Jørgensen. C. F. Nielsen.
G. Kirschner. C. W. Nielsen.

At jeg har modtaget ovenstaaende Sum indbetalt bevidnes herved, og aflægger jeg herved ærede Kolleger min hjærteligste Tak.

København, den 23. November 1885. G. W. TEUDT.

En Typograf,

som har arbejdet i Udlandet, og har udmærkede Anbefalinger søger Plads *straks* som *Sætter* eller *Ombrækker*. Billet, mrkt. »Plads«, bedes *inden Onsdag* indlagt paa dette Blads Kontor.

Kursus i Stenografi à 3 Kr.

om Maaneden, 3 Timer ugenlig fra Kl. 8—9 Aften. — Paa et 2-Maaneders Kursus læres at læse Stenografi; paa et 4-Maaneders saavel at læse som skrive Systemet. **Peter Hvidtfeldtstræde II, Stuen.**

En Journalist

ønsker at levere en ugenlig Korrespondance til et frisindet Provinsblad. Billet, mrkt. »Journalist«, modtager dette Blads Kontor.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 49. | København, den 5. December 1885. | 12. Aargang.

Vore blokerede Trykkerier.

For længere Tid siden (i Nr. 43 for den 24. Oktober) fremsatte en Indsender, Hr. P. T., det Spørgsmaal, om det var klogt eller om det var nødvendigt at vedblive at holde seks—syv Trykkerier blokerede. Vi lovede den Gang at ville komme tilbage til dette Spørgsmaal, men Pladsen har hidtil forhindret os i at opfylde vort Løfte.

Vi véd meget godt, at den ærede Indsender langtfra staar alene i sin Tvivl om Nødvendigheden af at holde flere Trykkerier blokerede, i Særdeleshed, naar der er saa trang Tid paa Arbejde, som det nuomstunder er Tilfældet, og denne Tvivl har jo flere Gange skaffet sig Luft saa vel privat som paa en Generalforsamling i »Den typografiske Forening«. Der kunde jo ganske vist med Hensyn til Argumentationen om de daarlige Konjunkturer simpelthen svares, at et af de betydeligste Trykkerier, som vi holder blokeret, heller ikke er overanstrængt af for meget Arbejde, og at det altsaa ingenlunde har Brug for en Del af den ledige Arbejdskraft; men det er klart, at et saadant Svar langtfra vilde være udtømmende, idet det jo kun refererer sig til de øjeblikkelige Tilstande. Vi maa altsaa gaa dybere til Bunds for at finde Sagens Kærne.

Det er egenlig mærkværdigt, at vore Kolleger saa let kan glemme, hvad der bevægede Foreningen til at lukke de fem Trykkerier (Schultz's, Rigsdagens, Jul. Behrends, Carl Andersens og Volkersens).

Efter i en halv Snes Aar at have sukket efter en forbedret Bogsættertarif og efter én Gang at have spillet med høje Kort, lykkedes det jo omsider at faa nedsat en ny Tarifkommission, hvis Opgave det var at udarbejde en Tarif, der egnede sig til at indføres paa samtlige københavnske Bogsætterier. Et af de første Spørgsmaal, Principalernes Delegerede rettede til vore Afsendinge, var, hvilke Garantier »Den typografiske Forening« kunde byde med Hensyn til at faa Tarifen indført overalt i København; herpaa svaredes der fra vore Afsendinges Side, at Foreningen selvfølgelig vilde gøre det som en Pligt for sine Medlemmer, nøje at overholde den Tarif, man nu var i Færd med at skabe, lige som man ogsaa vilde søge at formaa de Bogtrykkere, der ikke var Medlemmer af Principalernes Forening, til at indføre denne — lykkedes det ikke hos en eller anden, maatte Foreningen selvfølgelig lukke vedkommendes Trykkeri for sine Medlemmer.

Da nu bl. a. Hr. Kancelliraad Schultz ganske pludselig og uden at nogen i de to Lejre havde Spor af Anelse derom, ved Fremlæggelsen af Tarif-Udkastet i de to kontraherende Foreninger stillede sig paa Bagbenene og erklærede, ikke at ville indføre Tarifen i sit Trykkeri, og da ligeledes de hos ham beskæftigede Sættere mere tog Hensyn til deres egne smaalige Sær-Interesser, i Stedet for at underkaste sig Helhedens Tarv, var Foreningens Stilling derved givet — det Schultz'ske Trykkeri saavel som nogle enkelte Smaa-Fyrtøjer, som heller ikke vilde indføre Tarifen, maatte blokeres. Dette Skridt var Foreningen altsaa nødsaget til at foretage for ikke at sætte Tarifens Eksistens paa Spil i de øvrige københavnske Trykkerier. En anden Sag var det ganske vist med Rigsdags-Sætteriets Blokade, thi denne havde man kunnet undgaa, dersom de ledende Mænd indenfor Principalforeningen kun vilde have vist lidt Imødekommenhed, thi det var bevisligt, at Arbejderne i nævnte Sætteri fik en langt højere Satspris end den, Tarifen hjemler, og dette gjaldt ikke alene Statens, men ogsaa det private Arbejde, der blev udført der. Vi gad vide, hvad Skade Principalerne kunde have haft af at behandle Rigsdagssætteriet som et Bladsætteri, selv med den Omstændighed for Øje, at der i samme ogsaa udførtes noget privat Arbejde, hvilket sidste oven i Købet kun blev udført dér for at holde Sætterne skadesløse i »Drivetiden« mellem Møderne. Vor Styrelse gjorde sig den Gang Umage nok for at undgaa den omtalte Blokade, men skulde dens Bestræbelser krones med Held, maatte dens Modpart have bestaaet af Mænd, som bedre kunde gøres tilgængelige for en liberal Opfattelse af de virkelige Forhold, i Stedet for at de som nu benyttede deres Overtag over os og nægtede os deres Medvirkning til at bevare Rigsdagssætteriet for de ærekære Typografer.

Svaret paa oven omtalte Spørgsmaal er herefter let nok at give: Blokaden af Schultz's, Behrends, Ander-

sens og Volkersens Trykkerier *kan kun hæves, naar vedkommmende Ejere erklærer at ville arbejde efter den almindelige Tarif,* medens Blokaden af Rigsdags-Sætteriet vilde kunne hæves, dersom der kunde opnaas Enighed derom mellem »Foreningen af danske Bogtrykkere« og »Den typografiske Forening«. Hvorvidt et yderligere Forsøg fra den sidstnævnte Forening i denne Retning vilde føre til et mere tilfredsstillende Resultat, end det der hidtil har kunnet opnaas, er dog mere end tvivlsomt.

Overhovedet maa man gøre sig det klart, at selv om Blokaden af de før nævnte Trykkerier ikke gør den forønskede Virkning, har »Den typografiske Forening« dog den absolute Pligt at opretholde denne, vil den ikke udsætte sig for at se Tarifen opsagt paa de »tarifftro« Arbejdssteder.

Hvad skal Enden blive?

Naar man i denne Tid, der skulde være den bedste for vort Fag, ser Kolleger flakke om paa Landevejen uden Arbejde, kan man ikke skjule for sig selv, at vi Skridt for Skridt gaar en mørk og uhyggelig Fremtid i Møde. Enhver, der ikke gaar i Søvne, maa kunne se, at den Tid ikke kan være fjærn, — den kan maaske endnu en Menneskealder holdes tilbage, men komme vil den —, da Arbejdere i vort Fag, Arbejdere, der maaske endog sidder med Familie, vil se sig nødsagede til at søge andet Erhverv for at opholde Livet. Det er just ikke glimrende Udsigter for en Arbejder, der har spildt 5—5½ Aar af sit Liv paa at lære en Profession, en Gang i Tiden at se sig tvunget til at ty til Fattiggaarden for at leve et Liv, der, naar det først kommer saa vidt, vistnok kun er En til Besvær. Grunden til disse mørke og truende Udsigter er ikke vanskelig at se. Det kan jo ikke være anderledes efter den Maalestok, hvorefter Lærlingeholdet drives. Trykkerierne er jo ligefrem oversvømmede af Lærlinge. — Ogsaa her i Byen er man godt med i den Retning, idet Hr. M. Assam, der allerede tidligere har været omtalt her i Bladet, for Øjeblikket har *5 (fem)* Drenge. Mellem Hr. Assam og disse fem Lærlinge har der i den sidste Tid været en Kurre paa Traaden, idet Lærlingene har nægtet at være Skraldemanden behjælpelig med Rensning af Skarnbøtten og Latrintønden; de sér ikke, at han vil deres bedste, og at den Tid maaske kan komme, da de bliver nødte til at ty til Renovationen som et Levebrød!

Svendborg, den 1. December 1885. A. O.

Om at sætte et Adressekort.

(Frit efter *Helvetische Typographia.)*

Et Blik paa de talrige Adressekort, der spredes ud, jævne som komplicerede, bringer os til at udtale et Par Ord om deres Formskønhed, Liniernes Stilling, Harmoni og Farve etc., for at vække Interessen for denne lille Gren af Akcidenssætningen.

»Sætningen og Trykningen af et Adressekort er en ganske almindelig Sag, som Enhver maa kunne gøre,« er sagt saa ofte. Men vi vil se, at det ikke er saa let og simpelt som det syntes. Ved Bestillingen af et Adressekort bliver gærne forlangt et Mønster, og Bestilleren finder vel ogsaa i Reglen et Kort, som tiltaler ham. Men maaske er netop det Kort, han foretrækker, fra et Fag, der passer saa lidt for hans Forretning som et Kort fra en Maskinfabrik til et fra en Blomsterhandel; den sorte tunge Skrift, man passende kan bruge til *Tærskemaskiner,* vilde det være smagløst at benytte til *Brudekranse.* Paa et Adressekort maa man ikke sætte *Kobbersmed* med samme lette og sirlige Skrift, som er anvendelig til *Barber;* man maa ikke med en lille Klodsskrift gøre Folk bange for en Barber med en tung Haand. Det er Ting, som strider mod god Smag og Harmoni. Et Adressekort maa ved Skriftvalget staa i Samklang med den Forretning, det anbefaler. Ligesom en Bogs Titelblad skal vække Lyst til at gøre sig bekendt med Bogens Indre, saaledes skal et Adressekort anbefale Forretningen, indbyde til at besøge den. Alt modsigende, uharmonisk maa ikke findes, ellers bliver den Effekt, man havde ønsket at frembringe, helt modsat.

Et smukt Adressekort, som formaar at vække Beskuerens Interesse, er en udmærket Anbefaling for en Forretning.

Som Regel burde altid gælde, at paa et Adressekort ikke Firmaets Navn, men dets Forretning blev den mest udmærkede Linie, og derfor burde sættes med en iøjnefaldende Skrift, lys eller mørk efter Forretningens Art, være den længste Linie paa Kortet, og placeres som den midterste Linie, ikke som øverste. Kortets øverste Linie bør i Reglen dannes af Navnet og fylde omtrent tre Femtedele af Hovedlinien. Den tredie fremhævede Linie (i Reglen Gadens Navn) sættes under Hovedlinien, og kan efter Omstændighederne være længere eller kortere end den øverste Linie. Nu først indretter man de mindre betydelige Mellemlinier.

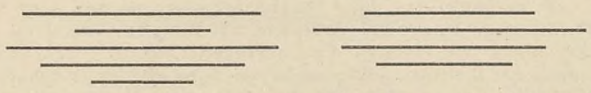
Til bedre Forstaaelse fremsætte vi her nogle Eksempler.

1.

Den første Linie paa ovenstaaende Eksempel tænker man sig altsaa som Firmaets Navn, den næste med en lys lille Skrift som »anbefaler sit« eller lign.; den tredie, Hovedlinien, Forretningen, den fjerde Gadenavnet, den femte en nærmere Betegnelse af Beliggenheden, f. Eks. »Stuen o. G.« eller lign., den sidste Bynavnet.

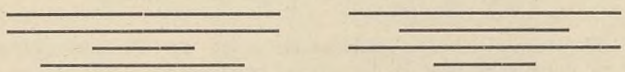
Har man et mindre Antal Linier til sin Raadighed, anbefales følgende:

2. 3.

To lige lange Linier er utilladeligt, og følgende Eksempler er Bevis paa Sætternes daarlige Smag eller Hjælpeløshed.

4. 5.

Spærrede Linier burde saa vidt muligt undgaas. undtagen hvor Ulighed mellem Bogstaverne, f. Ex. AV VA der paa flere Skrifter, hvor de ikke er underskaarne, i Forhold til IE viser store Afstande.

Et Kort bør ikke overlæsses med Tekst. Findes for meget Stof og intet kan udelades, maa Sætterne ved at ordne Linierne og ved Valget af Skrifterne sørge for, at det ikke faar Udseende af en sammentrængt Masse.

Et Adressekort, trykt med sort Farve, er at foretrække. Forlanges Farvetryk bør hovedsagelig vælges lyse Farver og hele Kortes Komposition maa da harmonisk veksle i lyst og mørkt. Bronce bidrager meget til en smuk Udstyrelse.

Typografernes Hjælpekasse af 1885.

Der har i de sidste Numre af »Typ.-Tid.« været rejst en Del Indvendinger imod den her i Byen oprettede »Typografernes Hjælpekasser af 1885«, som jeg ikke ganske kan være enig med d'Hrr. i. At det var heldigst om den var under »Dansk typ. Forening«, tror jeg nok, men et andet Spørgsmaal vil blive, om samtlige Medlemmer vil finde sig i den ikke ubetydelige Forhøjelse i det ugenlige Kontingent, der naturligt vilde indtræde, naar denne Afdeling kom til. At den senere skulde ind under »Dansk typ. Forening« har været Meningen fra første Begyndelse af. Jeg har den Tro, at det vilde være heldigst, om Foreningen foreløbig var uafhængig af »Dansk typ. Forening« og selv arbejdede sig op til at blive saa talrig som mulig. Derved vilde man faa et klart Overblik over, hvor stor Interessen var for denne Forening, man vilde faa en Kapital, stor eller lille, — man kunde overgive Hovedbestyrelsen som et Slags Grundfond og man vilde endelig blive fri for »*Tvang*«! Jeg er vis paa, at naar der foretages en Afstemning over, at enhver tillige *skulde* være Medlem af ovennævnte Kasse, der var mange, som af denne Grund vilde stemme *imod* den.

Det er derfor mit Haab, at mine ærede Kolleger vil se bort fra, om den skal ind under »Dansk typ. Forening« straks eller senere; thi medens man diskuterer derom kan der indtræffe Tilfælde, hvor det vilde være heldigst, om Kassen havde begyndt sin Virksomhed.

Slut Eder derfor til Foreningen inden Nytaar *alle*, som har Interesse for denne Sag, arbejd for dens Udbredelse Landet over, saa kommer vi nok over de andre smaa Vanskeligheder. ARNOLD V. OLSEN.

Som man vil have sét af »Typ.-Tid.«, har Kolding Lokalforening i Anledning af den ny stiftede Forening »Typografernes Hjælpekasse af 1885« paa en ekstra Generalforsamling i Begyndelsen af denne Maaned vedtaget en Resolution, som vel endnu er de fleste af »Typ.-Tid.«s Læsere i frisk Minde. I Begyndelsen af Referatet af nævnte Lokalforenings Generalforsamling staar der: »Der udspandt sig en længere Diskussion, under hvilken det **fra alle Sider** *) stærkt fremhævedes, at Foreningens Formaal var meget heldigt og at der ad den Vej vilde kunne sikres afdøde Typografers Efterladte en god Hjælp.« Dette er meget smukt; det udtaler Sympati for Sagen. — Omsider kommer Resolutionen. Denne skal jeg gaa let over, idet jeg (der er Medlem af ovennævnte Forenings Bestyrelse og tillige var Medlem af det Udvalg, der var nedsat til at udarbejde Love) kun skal bemærke, at det hele Tiden har været Udvalgets og nu er Bestyrelsens Mening, at »Hjælpekassen« med Tiden skulde ind under »Dansk typ. Forening«, men at man har tænkt at lade den ny Forening virke *selvstændig* en Tid for at sé, om Sagen vandt Tilslutning. Nu kommer imidlertid Kærnepunktet: den til Resolutionen stillede Ændring. Den gik ud paa, at der dog ikke lagdes Baand paa den enkeltes Ret til straks at melde sig som Medlem af Foreningen. Denne Resolution blev dog forkastet. Det vil med andre Ord sige, *at man ikke tillod den enkelte at indmelde sig i Foreningen.* Naar man sammenligner Lokalforeningens sympatetiske Udtalelser med den forkastede Ændring, saa vil man — mildest talt — finde det mærkeligt. Kolding Lokalforening gavner derved

*) Udhævet af Undertegnede.

Sagen paa en daarlig Maade; thi først fra alle Sider fremhæve Sagens Nytte og senere lægge Baand paa Lokalforeningens Medlemmer, det er — mærkeligt. — For en Sikkerheds Skyld skal jeg bemærke, at jeg skriver paa egne Vegne.

Aarhus, den 28. November 1885.

G. A. O. NELSON.

Korrespondance.

Aarhus, den 30. November 1885.

Da jeg for kort Tid siden opfordrede Kolleger til at indtræde i Haandværkssvendenes Understøttelsesforening, havde det maaske ikke været af Vejen tillige at opfordre københavnske Kolleger til at søge oprettet en lignende Forening i København, men da der nu ikke er en saadan Forening i København, saa skal jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa, at man i København kan blive Medlem ved at melde sig skriftlig til den nærmeste By, hvor en saadan Forening findes. Man skal have været Medlem i 3 Maaneder før man kan opnaa Understøttelse.

ARNOLD V. OLSEN.

Forskelligt.

Den »typografiske Forening« i Kristiania har haft den heldige Idé at afholde en Bazar, forbunden med Bortlodning af Gevinster, som har gjort overordenlig Lykke. Bazaren holdtes aaben i flere Uger og ved dens Afslutning viste der sig et Overskud af ca. 5000 Kr.

— Hr. F. Hurop, Forretningsfører for »Smede og Maskinarbejdernes Forbund«, anmodede forrige Tordag de forsamlede Bestyrelser for Fagforeningerne om at overbringe deres resp. Kolleger, som i en saa fortrinlig Grad har støttet de udelukkede Smede i Kampen for Foreningsretten, disses varmeste Tak. Denne Tak bringes herved til behagelig Kundskab for Bidragyderne i vort Fag.

Den typografiske Forening.

MEDLEMMER TILTRAADTE FRA EN GENSIDIG FORENING:
HENRIK HANSEN (sidst arb. i Aarhus; Herdahl jun.)

Foreningens Lokale er Nørregade 21 hos Hr. Restavratør Christensen, (C IV); Bibliotheket er samme Steds. Lokalet lukkes Kl. 2 og Bibliotheket Kl. 11.

STYRELSEN.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

Eltongs (1. og 2. B.) 2.00, »Avisen« (9. B.) 2.10, A. Hallengren (1. B.) 1.00, Hvidbergs (8. B.) 0.40, Sivertsens (8. B.) 1.50, G. (9. B.) 0.25, Nielsen & Lydiches (4.—8. B.) 18.65, Bordings (9. B.) 1.75, Kiels (2. og 3. B.) 1.00, Elvius (8. B.) 1.25, »Politiken« (9. B.) 5.50, Allers (9. B.) 2.00, Centraltrykkeriet (9. B.) 1.25, Græbes (10. B.) 3.10, »Adresse-Avisen« (9. B.) 0.75, Schiellerups (9. B.) 0,75, »National-Tidende» (9. B.) 4.25 — i alt **47.50.** Med det tidligere indkomne **Kr. 454.04.**

RUD. BØHM.

Til de **arbejdsløse Smede** har jeg indtil Onsdag endvidere modtaget: S. L. Møllers (17. B.) 1.15, Hvidbergs (19. og 20.) 3.25, Sivertsens (18. B.) 1.25, Thieles (11 Arbejdere, 19. B.) 3.20, »Politiken« (20. B.) 5.50, Allers (20. B.) 1.25, Centraltrykkeriet (21. B.) 1.25, Rotte-Søren & Ko. (20. B.) 0.50, »Adresse-Avisen« (20. B.) 0.50, »Avisen« (19. og 20. B.) 5,20, Schiellerups (20. B.) 0.50, »National-Tidende« (10. B.) 4.20, nogle Bladsættere (19. B.) 1.35 — ialt **29.10.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr 3,265.55.**

RUD. BØHM.

Typografernes Hjælpekasser.

Inkassatorerne bedes godhedsfuldt inden 15. December tilsende mig en Fortegnelse over Medlemmerne, indeholdende **fulde Navn** og Bopæl.

København, d. 24. November 1885.

N. HANSEN,
Kasserer.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10: Sangøvelse.
Listen til Deltagelse i et *Pølsegilde* sluttes i Aften.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer:

Kolding, CHRISTIAN JENSEN (sidst arbejdet hos O. C. Olsen & Ko., København).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Aarhus, OLE PETER HANSEN (Medlem af »Unterstützungsverein Deutscher Buchdrucker).

Bortrejste Medlemmer:

Aarhus, EMIL MØLLER; syg.
do. HENRIK HANSEN til København.
Kolding, Sætter TH. v. LAER til Flensborg.

KUNDGØRELSER.

Maskintrykker.

En paalidelig Trykker søger Plads her i Byen eller i Provinserne; gode Anbefalinger præsteres. Billet, mrkt. 45, indlægges paa dette Blads Kontor.

En Typograf,

flink og hurtig Sætter, ønsker Plads straks. Billet, mrkt. »E.«, indlægges paa dette Blads Kontor.

En dygtig Sætter-Trykker

kan faa Plads straks. Billet, mrkt. 100, modtager »Typ.-Tid.«s Ekspd.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 50. | København, den 12. December 1885. | 12. Aargang.

Kancelliraadens Bøde.

Vi vidste allesammen, at i Følge Principalforeningens Love skulde Kancelliraad Schultz bøde 200 Kr., fordi han ved Tarifens Indførelse kneb ud; men da der ikke eksisterer større Fortrolighed mellem Principalforeningen og os end mellem to Haner i en Hønsegaard, havde vi ingen Anelse om, hvorledes Principalforeningen vilde forholde sig til sin tidligere Formand. Nu har vi faaet det at vide: Principalforeningen vilde have sine 200 Kr., Kancelliraaden, der som bekendt har en stærk Vilje og ikke spørger nogen, hvad han maa, vilde ikke betale, og saa stævnede Foreningen ham for Gældskommissionen. Kancelliraaden gjorde gældende, at han ikke kunde bruge den omtvivstede Tarif i sit Trykkeri, at Bestemmelsen i Principalforeningens Love om den fastsatte Bøde kun kunde gælde i Tilfælde af Strejke, og endelig, at Flertallet ikke kan tvinge et Mindretal til at følge og efterkomme den vedtagne Tarif.

Retten fandt imidlertid, at da det i Foreningens Love hedder, at dens Formaal er at varetage Bogtrykkerstandens Interesser, og det i § 2 er anført, at dette skal varetages bl. a. ved Gennemførelse af Overenskomster, trufne mellem Principaler og Arbejdere, og da netop Forholdet mellem disse hører til Bogtrykkerstandens vigtigste Interesser, og Tarifen ikke skønnedes at gaa udenfor en Regulering af dette Forhold, saa bliver Citantens Paastand at tage til Følge, og Indstævnte skal altsaa betale Mulkten.

Kancelliraaden sparer dog en Øre ved den Lejlighed, idet Retten har nedsat Bøden til 199 Kr. 99 Øre, og naar han kommer og betaler sine 200 Kr., skal han have en Øre igen.

Kancelliraaden er ikke heldig med sine Processer: den, han for Oscar Larsen anlagde mod »Typografernes Hjælpekasser«, tabte han ogsaa.

Nu vil et Rygte vide, at Principalforeningen af Glæde over at have vundet Sagen, vil skænke Kancelliraadens 199,99 Øre og 1 Øre af egen Lomme til de arbejdsløse Typografer. Men man skal som bekendt være meget forsigtig med at tro paa Rygter.

Selvhjælp.

(Af A., S. & P.)

Det maa siges til Ære for Provins-Typograferne, at da Bestyrelsen for »Typografernes Hjælpekasse af 1885« fremkom med Tanken om Oprettelsen af en saadan, modtoges denne med særdeles Velvillie overalt, og da særlig af de Kolleger, der er eller har nærmere Udsigt til at blive Familieforsørgere. Imidlertid indvendes der fra forskellig Side, at den ærede Bestyrelse har forhastet sig med den smukke Tankes Realisation. Man gaar ud fra, at der forud for Oprettelsen burde have forelagt et statistisk Materiale, som nogenlunde kunde have overtydet Foreningens vordende Medlemmer om, hvorledes den vilde komme til at arbejde, med eller uden for stærkt Efterkrav af Ekstra-Kroner.

D'Hrr., der som Medlemmer af det i Aarhus nedsatte Udvalg har udarbejdet Lovene for »Hjælpekassen« og som er valgte til Bestyrelse, maa derfor undskylde os, naar vi drister os til at udtale, at deres Arbejde vistnok *ikke har været grundet paa eller støttet til nogen som helst Statistik,* men meget snarere er baseret paa et blot og bart Skøn. Har vi Uret i dette Punkt, skulde det glæde os snarest mulig at se d'Hrr.s statistiske Materiale offenliggjort her i Bladet til Bedømmelse. Skulde det end vise sig, at vi tager fejl i denne vor Opfattelse, saa fristes man dog til at antage, at Bestyrelsen har lavet Statistik efter de Dødsfald, der maaske f. Eks. i det sidste Tiaar er indtrufne blandt Provins-Typograferne. Men dette nytter næppe. Vi maa have Blikket henvendt paa, hvorledes Forholdet vil stille sig *i Fremtiden*, da det er indlysende, at jo ældre vore Kolleger, hvoraf den langt overvejende Del nu er i sin bedste Alder, bliver, desto hyppigere vil Dødsfald indtræffe, og saa er det et Spørgsmaal, om ikke Kontingentet i Forbindelse med Ekstra-Kronerne vil beløbe sig til en Sum, hvorfor man utvivlsomt billigere kunde tegne en Livsforsikring.

I Følge statistiske Oplysninger vil der om nogle Aar blandt f. Eks. 400 Medlemmer ikke kunne paaregnes under 10 Dødsfald om Aaret. Dette vil for

hvert Medlem andrage en aarlig Udgift af rigeligt ca. 12 Kr. eller — hvis »Hjælpekassen«, som der synes at arbejdes hen til, skulde blive et Led af »Dansk typ. Forening« — en Kontingentforhøjelse af nogle og tyve Øre ugenlig, hvad der vel i og for sig ikke vilde være uoverkommeligt for denne Forenings Medlemmer; men naar man sér, hvor haardt det til sine Tider kan være at erholde det nuværende Kontingent af 30 Øre, fristes man til at spørge, hvordan det saa vil gaa, naar Medlemmerne skal til at betale 50 à 60 Øre ugenlig i Medlemsbidrag?

Hvad angaar Sammensmeltningen, ansér vi denne af forskellige Grunde for uheldig. Man lægger nemlig ved denne et utilbørligt Baand paa Foreningens Medlemmer, idet de derved skal *tvinges* til at tegne en Art Livsforsikring, enten de føler Lyst dertil eller ej. For at faa Lov til at være Medlem af en Syge-, Rejse-, Arbejdsløsheds- og Begravelseskasse *skal* man paalægges et ikke lille Kontingent til en Livsforsikring. Man kan sige, at det er en kollegial Pligt; men denne Pligt forekommer os at være skét Fyldest ved Begravelseskassen. Hvad der gaar der udover, maa være en *frivillig* Sag. Der kan jo være Folk, som ingen nære Paarørende efterlader sig, og derfor ingen Interesse har af hele deres Livstid at skrabe sammen til fjærne Slægtninge eller — Fattigvæsenet! Tillige lukker man ved en saadan Kontingentforhøjelse Døren for enhver senere ønskelig Tilvækst til vor Organisation, ligesom »Hjælpekassen« jo ved et Formuefællesskab med »Dansk typ. Forening« vil være afhængig af Konjunkturerne i det hele og staa og falde med denne, uden at yde nogen Garanti. Og dertil kommer, at naar man gaar fra Typografiens Udøvelse — hvad mange om en Del Aar sikkert vil komme til for at kunne tjene Udkommet, paa Grund af den uforholdsmæssige Lærlingeantagelse, som en stor Del Principaler i vort Fag har Tilbøjelighed til, uden at skænke det en Tanke, om deres Udlærlinge kan finde Arbejde ved Faget eller ej — og saaledes mulig ikke har Raad til vedblivende at være Medlem af »Dansk typ. Forening«, *taber man jo ogsaa Retten til at yde Bidrag til og derved erhverve sine Efterladte en lille Sum ved sin Død af »Hjælpekassen af 1885«*, selv om man end i mange Aar har været Medlem af og ydet betydelige Bidrag til denne. — Vor Stand er jo nemlig ikke saaledes situeret som f. Eks. Lærerstanden eller andre Smaaembedsmænd, der er sikrede en fast Eksistens. Vi lider derimod af en al for stærk Tilgang, der utvivlsomt vil tvinge en Del Kræfter ud af Markedet.

I Livsforsikringsselskabet »Danmark«, som vi nævner netop fordi vi efter anstillet Undersøgelse har fundet denne at være (baade af inden- og udenlandske) den solideste og billigste, véd man forud, hvad man har at yde og hvad man kan vente herfor ved sin Død, ligesom man ogsaa efter længere Tids Forløb — hvis saadant blev nødvendigt for En eller Anden — kan gøre Laan til en moderat Rente hos det nævnte Selskab af lige saa stor en Sum, som man i Præmier har indbetalt paa Policen — for hvilken der ved Forsikring erlægges 1 Kr. og det sædvanlige Stempelgebyr, medens Lægeattesten, som fordres udstedt, betales af Selskabet —; og endvidere kan man — hvis man ikke kan betale Præmien — ligeledes efter en Del Aars Forløb sælge Policen til Selskabet og derved hæve omtrent alt, hvad man har indskudt. Dog burde man selvfølgelig undgaa at komme dertil. Naar man i dette Selskab vil yde Præmie, saa længe man lever, er denne henholdsvis hel-, halv- eller fjerdingaarlig for en Mand paa

20	Aar	.....	Kr.	1,42	0,72	0,37	pr. 100 Kr.
25	—	.....	—	1,65	0,85	0,43	» » —
30	—	.....	—	1,96	1,01	0,51	» » —
35	—	.....	—	2,37	1,21	0,62	» » —
40	—	.....	—	2,89	1,49	0,76	» » —
45	—	.....	—	3,58	1,84	0,94	» » —
50	—	.....	—	4,48	2,31	1,18	» » —

o. s. fr. til det 70de Aar, som er Aldersgrænsen for denne Art Forsikring.

Imidlertid vilde det være heldigst for Arbejderne at tegne sig for Livsforsikring *med ophørende Præmie ved 50 Aars Alderen*, selv om ogsaa Præmien i dette Tilfælde er lidt højere, da de Flestes Fortjeneste ved denne Alders Opnaaelse som Regel indskrænker sig. Til Sammenligning med ovenstaaende anføres derfor følgende Præmie-Skala-Uddrag, der gælder ophørende Præmie ved 50-Aars Alderen og hvorefter den henholdsvis hel-, halv- eller fjerdingaarlige Præmie er for en Mand paa

20	Aar	.....	Kr.	1,67	0,85	0,43	pr. 100 Kr.
25	—	.....	—	2,06	1,05	0,53	» » —
30	—	.....	—	2,66	1,36	0,69	» » —
35	—	.....	—	3,65	1,87	0,95	» » —
40	—	.....	—	5,61	2,87	1,46	» » —
45	—	.....	—	11,29	5,77	2,93	» » —

For hver *1 Øre*, hvormed man indskrænker Udgifterne til sit daglige Forbrug i eller udenfor Hjemmet af f. Eks. Bajerskøl, Brændevin eller Tobak, kan man i Aldrene 25—30 sikre sig en Udbetaling ved sin Død af 200—170 Kr.; spares der 5 eller 10 Øre daglig, bliver Summen 5 eller 10 Gange saa stor, altsaa 1000 eller 850 Kr. og 2000—1700 Kr. Det er indlysende, hvilken stor Hjælp en saadan Sum er for de Efterladte, navnlig hvis Forsørgeren dør i en yngre Alder og maaske for-

uden sin Hustru efterlader sig smaa Børn, som ikke selv kan forsørge sig.

Idet vi her har udtalt os om, at det vist vilde være en bedre Maade at assurere sig paa, naar man gjorde dette ved det nævnte Selskab, end ved at oprette en Hjælpekasse som den af 1885 — hvilket vi tillader os at antage, indtil Bestyrelsen for denne i et Tilsvar hertil afkræfter vor Antagelse —, skal vi oplyse, at nærværendes Fremkomst kun er et Udslag af den varme Interesse, hvormed vi følger vort Foreningslivs Udvikling, særlig med Hensyn til alt, hvad der hedder »Hjælp«, overfor hvilket Begreb vi gærne vilde bidrage vort til, at det bedste og tillige billigste Resultat kan opnaas for vore Kolleger trindt omkring. — Med Hensyn til den Bemærkning, som utvivlsomt vil fremkomme, at »naar Livsforsikringen skal ske i et Selskab udenfor vor egen Forening, bliver Tilslutningen forholdsvis for lille«, skal vi svare, at dette jo absolut maa blive Enhvers egen Sag; vi har kun oplyst, hvad man burde gøre, og naar en Mand er advaret forinden han falder i Brønden, kan det da umuligt være hans Advarers Skyld, at han omkommer. — Af de, der er over Aldersgrænsen for Livsforsikring, kan indvendes, at man herved søger at unddrage dem et Gode, som særlig de vilde have benyttet, hvortil vi imidlertid maa svare, at der ikke er saa mange af dem, at Provins-Typograferne ikke nok kunde afsé 1 Krone til disses Efterladte ved saadanne eventuelle Familieforsørgeres Død, for saa vidt Trang dertil var til Stede, som jo al Tid let kunde afgøres af og en Indsamling iværksættes ved de stedlige Kolleger.

Typografernes Hjælpekasse af 1885.

Et Tilsvar til d'Hrr. *Arnold V. Olsen* og *G. A. O. Nelson,* Aarhus.

»Kolding-Resolutionen« ang. ovennævnte Hjælpekasser synes paa et vist Sted at have frembragt en Del Bestyrtelse og en ikke ringe Portion af god Villie til at misforstaa; dersom dette sidste ikke havde været Tilfældet, vilde d'Hrr. Olsens og Nelsons Artikler i sidste Nr. af »Typ.-Tid.« vist næppe have set Dagens Lys.

Hvad gik »Kolding-Resolutionen« ud paa? Simpelt hen, at den ansaa Grundlaget for Hjælpekasserne for ufyldestgørende, og navnlig ansaa det som den største Hindring for Sagens Fremme, at Hjælpekasserne fremtræder som selvstændig Forening uden for »Dansk typ. Forening«, og sluttelig udtales det i Resolutionen: Lokalforeningen foreslaaer Hovedbestyrelsen at tage Sagen i sin Haand og forberede den til Behandling paa et Repræsentantmøde.

Denne Resolution synes ikke at kunne misforstaas, men man har da kastet sig over en til Resolutionen stillet Ændring, som gik ud paa, at der ikke lægges Baand paa den enkeltes Ret til at indmelde sig som Medlem af Hjælpekasserne. Denne Ændring blev forkastet, fordi man ønskede at have Resolutionen saa klar og tydelig som mulig — og ingenlunde for at øve »Tvang« overfor Medlemmerne, noget, Lokalforeningen slet ikke var berettiget til.

Imidlertid har d'Hrr. Olsen og Nelson med en egen Tilfredshed taget den til Resolutionen stillede Ændring frem, og paa denne bygger d'Hrr. deres Artikler. Hr. O. har jeg saa nemt ved at blive færdig med; den lille Ændring har givet ham Anledning til at raabe op med »*Tvang*« aldeles paa urette Sted. Hr. Nelson slaar forsvarlig fast, »*at man* (Kolding Lokalforening) *ikke tillod den enkelte at indmelde sig i Foreningen*«, og det finder Hr. N. »*mildest talt mærkeligt*«, thi »*derved gavner Kolding Lokalforening Sagen paa en daarlig Maade*«. Hr. N. er dog saa venlig at lade Kolding Lokalforening vederfares den Retfærdighed, at man fandt **Hjælpekassernes Formaal meget heldigt**.

Under al denne Virvar er det højst mærkeligt, at d'Hrr. ikke indlader sig paa en Drøftelse af det heldige eller uheldige i, at Hjælpekasserne straks optages som Led af »Dansk typ. Forening«; nej, det gaar man glat hen over, og anser det som forud godtgjort, at det vilde være uheldigt. Hr. O. siger rigtignok i de første Linier af sin Artikel, at han tror nok, at det var heldigt, om Hjælpekasserne var under »Dansk typ. Forening«, men i samme Aandedræt er han vis paa, at det, naar der skulde finde Afstemning Sted desangaaende, ikke vilde finde Bifald hos mange. Det er meget fremsynet af Hr. O., men mon det ikke skulde stamme fra, at Bestyrelsen for Hjælpekasserne »har indset, at det ikke foreløbig kan lade sig gøre«.

Paa Sagens nærværende Standpunkt har Kolding Lokalforening ikke Spor af Pligt til at drøfte, hvorledes man havde tænkt sig Sagen bedst realiseret. Man skulde synes, at »Dansk typogr. Forening«s Hovedbestyrelse her havde en uafviselig Pligt til at føre denne Sag frem for Medlemmerne enten paa den ene eller den anden Maade; men nej, paa Lokalforeningens Henvendelse svarer den kort og afvisende. Derved har denne Sag lidt en ikke ringe Skade.

»For en Sikkerheds Skyld« o. s. v. —

Kolding, d. 7. December 1885. H. F. RASMUSSEN.

Korrespondance.

Kolding, December 1885.

Der blev for ca. halvandet Aar siden — saa vidt jeg erindrer paa Repræsentantmødet i Odense — taget den Bestemmelse, at Medlemmerne af »Dansk typ. Forening« ved Bortrejse og Ankomst til en anden Lokalforening o. s. v. skulde opføres i »Typ. Tid.«, saa at der paa en nem Maade kunde haves »et lille Overblik«, og dette skulde ske for hver Uge, hvorfor den staaende Foreningsrubrik ogsaa lyder: »den i den **forløbne Uge** skete Til- og Afgang er«. Det kan umulig være undgaaet adskillige Medlemmers Opmærksomhed, at hvad der tilsigtedes ved denne Bestemmelse, aldeles ikke sker Fyldest; thi meget gaar paa denne Maade i Svang, — ja, hvad værre er, der synes her at udvikle sig en Kræftskade for at dække over enkelte Medlemmers — — naa, lad mig være fritaget for at benytte Udtrykket, enhver især kan jo selv føje det til. For saaledes blot at nævne et Eksempel skal jeg tillade mig at anføre, at der i Begyndelsen af Oktober Maaned for anden eller tredje Gang her i Tidenden fandtes en Anmodning fra Kolleger i Flensborg til danske Kolleger om at undlade at tage Plads i »Flensborg Avis«s (Jessens) Trykkeri. Ikke desto mindre gik Rygtet, at en af Kolding Kollegerne, trods denne gentagne Anmodning om at blive borte, havde taget Plads i nævnte Trykkeri; der fremkom intet i den ugenlige Meddelelse fra Kolding Lokalforening den Gang, saa adskillige tabte Tillid til Rygtet, og senere har der fra Kolding to Gange været ugenlig Meddelelse — men intet om »Flensborgeren« før nu i Lørdags *(to Maaneder efter at vedkommende er bortrejst fra Kolding til Flensborg).* Hr. Redaktør, maa jeg med Deres Tilladelse efterlyse den skyldige og den medskyldige for dette »ædle Træk«.

Nr. 40.

Forskelligt.

I Tyskland agiteres der i denne Tid meget stærkt for Opsigelsen af den i 1878 vedtagne Normal-Tarif. Oprindelig var det Meningen, kun at søge Tillæget til Tarifen forandret, men da Principalernes Formand i den almindelige Tarif-Revisionskommission nægtede sin Medvirkning hertil, er man bleven tvungen til at gøre Skridtet fuldt ud og at stræbe hen til at faa hele Tarifen forandret. Som en væsenlig Forandring i denne foreslaas det bl. a. at reducere Arbejdstiden fra 10 til 9 Timer.

Den typografiske Forening.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

Centraltrykkeriet (10. B.) 1.50, J. S. i H. 10.00, Nielsen & Lydiches (9. B.) 5.00, C. J. K. (1. B.) 1.00, Kiels (4. B.) 0.50, Græbes (11. B.) 3.10, Carl Lunds (1. B.) 1.10, O. C. Olsen & Ko.s (8. og 9. B.) 6.95, »Dagens Nyheder«s (6.—8. B.) 2.15, Schiellerups (10. B.) 0.75, »Dagbladet« (10. B.) 2.25, »Avisen«s (10. B.) 2.20, Elvius (9. B.) 1.00, »National-Tidende«s (9. B.) 5.20, Nic. Cohens (8. og 9. B.) 9.35, Hvidbergs (9. B.) 0.70, Triers (8. og 9. B.) 6.35, Allers (10. B.) 2.00, S. L. Møllers (5. og 6. B.) 1.75, »Politiken«s (10. B.) 5.00 »Adresse-Avisen«s (10 B.) 0.75, Sivertsens (9. B.) 1.50, Hoffensbergs (Medlemmer af den gamle Forening, 9. og 10 B.) 2.10, A. Hallengren 1.00, i alt **73.20.** Med det tidligere indkomne **Kr 527.24.**

RUD. BØHM.

Til de **arbejdsløse Smede** har jeg indtil Onsdag endvidere modtaget: Nielsen & Lydiches (19.—21. B.) 7.40, O. C. Olsen & Ko.s (20. og 21. B.) 4.00, »Dagens Nyheder«s (19. og 20. B.) 2.80, Schiellerups (21. B.) 0.50, Hoffensbergs (19. B.) 1.00, Hvidbergs (21. B.) 0.70, Allers (21. B.) 1.00, »Politiken«s (21. B.) 5.00, Rotte-Søren & Ko. (21. B.) 0.50, «Adresse-Avisen«s (20. B.) 0.50, Sivertsens (19. B.) 1.25, »National-Tidende« (21. B.) 5.10, Centraltrykkeriet (22. B.) 1.50, i alt **30.20.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 3,295.75.**

RUD. BØHM.

Typografernes Sangforening.

I Aften indøves »Hör oss, Svea«. Sangerne bedes møde præcis.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Roskilde, CHR. LARSEN (sidst arbejdet i Roskilde).
Aalborg, NIELS J. N. WENDT (sidst arbejdet i Kallundborg).
Ribe, IVAN HUNDERUP (sidst arbejdet i Aarhus).
Aarhus, EMIL MØLLER, syg; stod fejlagtig angivet som bortrejst i sidste Numer i Stedet for tiltraadt Lokalforeningen her.

Bortrejste Medlemmer:

Ribe, FRED. FERD. JENSEN til Kolding; arbejdsløs.
Køge, KNUD KJÆR PETERSEN; arbejdsløs.
Aarhus, F. WEISS til Kolding.

KUNDGØRELSER.

Til Typograf Laursen er indkommet: Fra Sivertsens Bogtrykkeri 2.50, Nielsen & Lydiches 5.75, N. Cohens 5,00, »Adresse-Avisen«s 3.20, Quist & Ko.s 1.00, Lunos 5.75, Carl Lunds 2.00, Hvidbergs 1.25, Thieles 7.00, Olsen & Ko.s 3.75, »Dagbladet« 3.75, Fjeldsøes 1.76, I. Cohens 2.40, Schultzs 15.00. S. L. Møllers 2.80, »Dags-Telegrafen«s 6.00, »Berl.-Tid«s 5.85, Græbes 1.95, Schiellerups 0.75, Bordings 1.65, »Avisen«s 2.25, »Politiken«s 2.45, Jørgensen & Ko.s 4.00, Hoffensbergs 4.00, Knudtzons 4.00, Triers 2.75, Elvius 1.00, Bagges 1.40, Aamodts 1.25, tilsammen **Kr. 102.21.** Skøndt det udsendte Cirkulære ikke er tilbagesendt mig, maa jeg dog betragte Indsamlingen for sluttet.

N. HANSEN.

Ovenstaaende Beløb er mig udbetalt, og takker jeg herved paa det hjærteligste mine ærede Kolleger, som ved deres Bidrag har støttet mig i min Sygdom.

Ærbødigst
R. W. LAURSEN.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.

TYPOGRAF-TIDENDE.

Organ for de typografiske Arbejderes Interesser.

Nr. 51. | København, den 19. December 1885. | 12. Aargang.

En Replik.

Styrelsen for »Ny typografisk Forening« er i sit Svar paa vor Redegørelse lige saa glad som en 10 Aars Purk over et Sæt nyt Tøj. Vi misunder ikke den ærede Styrelse denne forøvrigt noget barnlige Glæde, saa meget mindre som vi godt forstaar det pinlige i at være bleven set over Hovedet i saa lang Tid. Det fornøjer os derfor at vide, at den ærede Styrelse ikke længer for den Sags Skyld har flere søvnløse Nætter.

Det gør os ondt straks at maatte berøve den ærede Styrelse den Illusion, som den synes at vugge sig i angaaende vor Omtale af »Ny typografisk Tidende«s mindre sømmelige Journalistik. Denne Styrelse, som ellers selv tilstaar, at den i et Aar er blevet haanet og ignoreret, synes ikke at tro paa, at vi virkelig kun har haft Foragt tilovers for mange af dens Organs Beskyldninger og Forvrængninger. Vi skal nævne et Par Eksempler. Nr. 6 indeholder i en »faglig« Artikel følgende:

. . . . Man er endelig i typ. Forening naaet saa vidt, at man ikke generer sig for at indbyde en Skomager tor at kritisere Typografernes Organisation. . . . .

Det er dette, Styrelsen for »Ny typografisk Forening« kalder for »de rene Fakta«. Vi finder det baade dumt og gement. Dumt, fordi det vidner om et Klassehovmod, der er saa meget mere utaaleligt, som det næres af ligestillede Arbejdere; gement, fordi dette at haane en Mand for hans Livsstilling hører til de Midler, der kun benyttes af Individer, som rekruteres af et herskende politisk Partis Bærme.

Eller man læse et andet af den ærede Styrelses »rene Fakta«.

I en Omtale af typografiske Forhold, betitlet »Før og nu« af en Hr. Camillus, forekommer følgende:

. . . . Jeg er tilbøjelig til at tro, at Hr. Emil Petersen virkelig (tænk!) har følt Indignation ved Konfirmationsspørgsmaalets Fremkomst, men jeg er da ligesaa tilbøjelig til at tro, at han har raget Kastanier ud af Ilden for andre, for hvis personlige Interesser i det socialdemokratiske Parti Sagen havde en langt større Betydning end for ham. . . .

Saadanne tilslørede Sigtelser udslynges mod »Den typ. Forening«s Tillidsmænd! Naar kapitalistiske og reaktionære Dagblade atter og atter stempler Arbejdernes Tillidsmænd som Levebrødsmænd, udmaler, hvorledes de mæsker sig paa Arbejdernes Bekostning, forstaar vi det; ti de Godtfolk behøver saadanne Midler for overhovedet at gøre sig Haab om, at kunne bringe Splittelse indenfor Arbejdernes Rækker, men at en Styrelse for en faglig Organisation, som kender Forholdene, som véd, at der netop inden for »Den typ. Forening« kun findes to lønnede Poster og som end ydermere stadig fører Fred og Forlig i Munden, hvorledes den kan fremkomme med noget saadant, som at Tilslutningen til de øvrige Fagforeninger skulde være foretagen for at tilfredsstille enkeltes personlige Interesser, vidner kun i ringe Grad om den Sandhedskærlighed, «Ny typografisk Forening«s Styrelse saa frimodig giver sig selv og sine Medlemmer Patent paa.

Enhver vil kunne forstaa, at vi for saadanne Beskyldninger, ugrundede som de er, kun har én Følelse tilovers: Foragt.

Om Forholdene i Almindelighed iagttager den ærede Styrelse to Tempi: »rent Nonsens« og »komplet meningsløs«.

Vi saa oven for, hvorledes det hang sammen med de »rene Fakta«; vi skal nu komme til »det rene Nonsens«.

Der blev fra vor Side gjort gældende, at flere Principaler angreb »Den typ. Forening«s Medlemmers Foreningsret og at »Ny typ. Forening« lod sig bruge som et Middel i denne Retning. Angrebene var formet paa forskellige Maader. Principalerne havde dels udspurgt arbejdssøgende, hvilken Forening de var Medlemmer af, dels søgt at overtale enkelte hos dem beskæftigede Arbejdere til at melde sig ud af »Den typ. Forening« **og indtræde i „Ny typ. Forening“**, dels ligefrem afskediget Medlemmer af »Den typ. Forening«, uden at Arbejdsmangel fandt Sted.

Hvilken Hensigt har Principalerne haft dermed?

Kun denne ene at skaffe sig lydige Redskaber.

Eller tror man maaske, at det har været paa Grund af »Ny typ. Forening«s Medlemmers Dygtighed eller »ihrer blauen Augen wegen«.

Vi kender alle Forholdene under en Lønningskamp. Dels samler der sig Individer om det strejkende Fags Kasse, for at redde *deres* Part i Byttet, dels melder der

sig Folk til Arbejdsgiverne, rede til at optage det forladte Arbejde. Det falder ingen faglig Organisation ind at optage disse Folk. Vi tvivler ikke om, at »Ny typ. Forening« heller ikke vilde gøre det. Men naar man under arbejdsløse Forhold glat væk optager Folk, som paa Grund af Opgivelse af deres personlige Mening, tvungen dertil af Arbejdsgiverne, melder sig til Optagelse i en Arbejdsgiverne sympatetisk Forening — **og det er „Ny typ. Forening"** — da svigter man solidarisk Forpligtelse, naar man ikke paa det nøjeste undersøger, om de, der melder sig til Optagelse, gør dette frivillig eller ej. Og vi paastaar, at »Ny typ. Forening« svækker den faglige Organisations Modstandsævne i det hele, naar den under saadanne Forhold ikke gaar frem med den største Strænghed. Oplyses det om den Slags Medlemmer -- og *vi vil meddele »Ny typ. Forening«s Styrelse Oplysninger om saadanne allerede faldne Ytringer* — at de kun har meldt sig ind i »Ny typ. Forening« *for at sikre sig Pladser i Trykkerier* — **og det er skét i den seneste Tid** — da har Styrelsen for »Ny typ. Forening« en uafviselig Pligt til at lukke sine Døre for saadanne Medlemmer — *naar den vil bære Navn af faglig Organisation.*

Afgiver »Ny typ. Forening«s Styrelse en saadan officiel Erklæring, lover »Den typ. Forening«s Styrelse paa sin Side at formaa vore Kolleger i Norge til at stryge den formentlige fornærmelige Passus i Gensidighedskontrakten med Norsk Centralforening.

Og vi fastholder endnu, at denne Styrelse ikke har gjort sin Pligt i det af os nævnte specielle Tilfælde. Naar den skriver:

> . . . Og dette fremsætter den ærede Styrelse offentlig, skønt den *véd*, at der fra vor Side blev gjort forebyggende Skridt, saa snart Sagen kom til vor Kundskab, skønt den *véd*, at vi nægtede at optage som Medlemmer dem, der kunde antages imod deres oprindelige Ønske at have indmeldt sig i »Ny typ. Forening«, og endelig skønt den *véd*, at de to Typografer, overfor hvilke Tvangen skulde være øvet, bagefter — den ene endog skriftlig, med Tilbud om at skaffe Vidne paa sine Ord — uopfordret erklærede, at det længe havde været deres Agt at slutte sig til os . . .

da skal vi tillade os at oplyse de typografiske Arbejdere i Almindelighed om, *at »Ny typ. Forening«s Formand i lang Tid havde kendt dette Forhold* før end officiel Meddelelse indløb til den samlede Styrelse, at man desuagtet ikke foretog sig noget, *førend »Ny typ. Forening«s egne Medlemmer opfordrede Styrelsen til at optræde i denne Sag.*

Og derfor er den ærede Styrelses Talen om de forebyggende Skridt, saa snart Sagen kom til dens Kundskab, ikke stemmende med de faktiske Forhold.

Saaledes sér det ud med denne Styrelses »rene Nonsens«.

Og naar Grund til at paatale dette skulde være den, at vi ikke synes om, at »Ny typografisk Forening« overhovedet begynder (vi troede forøvrigt, at Medlemsantallet var i »betænkelig« Stigen) at faa Medlemmer, *hvorfor skulde da »Ny typ. Forening«s egne Medlemmer have gjort fælles Sag med os?* Ansér man dem for at arbejde imod deres egen Forenings Interesser? Nej, Sagen er den, at disse Medlemmer har forstaaet Situationen, de har, brydende med alle Forsørgelsesanstaltstheorier, netop i dette Angreb kun sét det, der skulde sés deri, et Angreb paa Foreningsretten. Og det er ikke nogen Hemmelighed, at de i lang Tid har undret sig over »Ny typ. Forening«s Styrelses reserverede Holdning.

Naar endelig den ærede Styrelse til Slutning anstiller nogle Betragtninger over en i vor Redegørelse forekommende Sætning, skal vi, for at hjælpe den til Forstaaelse af Situationen gentage, hvad vi skrev:

> Et Fags Arbejdere, om end delt i to Organisationer, kan derfor meget godt i Forening virke sammen for Hævdelsen af deres foreningsmæssige Ret og de *bør* gøre det, saa snart lystne Arbejdsgivere under daarlige Konjunkturer paa alle Maader søger at sprænge Arbejdernes Organisation . . .

Den ærede Styrelse staar sig altid bedst ved at citere fuldt ud. Vi vil spørge Styrelsen om en Ting: Var det for Samarbejdets Skyld, at den foreslog Gensidighed med »Dansk typ. Forening«, rejste Spørgsmaalet om Opsigelsen af Overenskomsten mellem Typografernes Hjælpekasser, satte Konfirmationen igennem i Typografernes Stiftelser?

Og hvis det ikke var det — og det indrømmer den ærede Styrelse os — hvor kan man saa tro, at det kunde falde os ind at splitte den Organisation, som Danmarks Typografer har brugt saa mange Aar til at skabe og som har kostet dem saa meget at bevare? Det samme er man i Provinserne klar over. Man siger, at de, som **har Skylden**, bør bøje sig. Og det er klart, at kun **de har Skylden, som ikke har villet underkaste sig et Foreningsflertals lovmæssige Beslutning.** Og derfor falder Ansvarets tunge Vægt paa dem, der uden at tænke paa Helhedens Interesse ikke har villet underkaste sig dette Flertal. Sandt nok, Flertallet af »Ny typ. Forening«s Medlemmer kan bære dette Ansvar, fast indgroede som de er i sikre Pladser. Men netop derfor vil denne Organisation aldrig faa nogen Betydning, fordi Flertallet af Danmarks typografiske Arbejdere véd, at de for det første aldrig opnaar saadanne Pladser, selv om de blev Medlemmer — uforenelig som det er med moderne Produktion — og at de for det andet *under en eventuel Lønningskamp aldrig kunde gøre tilstrækkelig Regning paa den Solidaritet og Hjælp hos disse bedre*

stillede, som er nødvendig for at naa de Formaal, en faglig Organisation har paa sit Program.

At den ærede Styrelse har Udholdenhed til endnu at optræde som politisk Lirendrejer, kan ikke undre den, som kender »Ny typ. Forening«s »rene Nonsens«.

Styrelsen for »Den typ. Forening«.

Vore Arbejdsløse.

Som det vil være Kollegerne bekendt, stillede Undertegnede paa en Generalforsamling Forslag om Indsamling af frivillige Bidrag til de Arbejdsløse i Faget. Forslaget vedtoges og har indtil Dato indbragt en Sum af 527 Kr. 24 Øre, trods det, at man samtidig indsamlede til Smede og Maskinarbejderne. Man mente den Gang fra anden Side, at en Forhøjelse af Medlemskontingentet af 10 Øre, til dermed at støtte de Arbejdsløse, vilde have været tilstrækkeligt, men dette har vist sig langt fra at være Tilfældet, idet den ad Frivillighedens Vej indkomne Sum, skønt *større* end den, man ved en Forhøjelse af Kontingentet kunne have opnaaet, ikke destomindre *ikke* har været tilstrækkelig til dermed at hjælpe vore arbejdsløse Kolleger. Jeg er imidlertid stadig af den Anskuelse, at det er den bedste Maade at hjælpe vore Arbejdsløse paa, nemlig ad Frivillighedens Vej, og at denne Maade at samle ind paa er at foretrække, idet der derved ikke lægges noget Pres paa Medlemmerne, og flere i »Typ.-Tid.« aflagte Regnskaber om Indsamlinger i forskellige Øjemed, f. Eks. til Understøttelse af en afdød Kollegas Efterladte, har jo ogsaa ret gode Resultater at opvise, og man maa anerkende den store Offervillighed, vore Kolleger har vist ved saadanne Lejligheder.

Lock-out'en er endt, og der turde maaske derfor være Anledning til at fremkomme med Forslag eller maaske rettere Anmodning til Kollegerne om at overføre den Sympati, man hidtil har vist for Smede og Maskinarbejderne, paa vore egne arbejdsløse Medlemmer. Disses Tal forøges stadig af flere Grunde, og Hovedgrunden maa vel søges i de daarlige Konjunkturer, der for Tiden hersker i vort Fag; men en anden Grund er den hensynsløse Maade, paa hvilken man ikke alene flere Steder her i Byen men ogsaa navnlig i Provinserne **oplærer Sættere**. Man arbejder stadig med en Massse Lærlinge og *en* eller *ingen* Svend, og naar disse unge Mennesker efter udstaaet Læretid i Reglen faar Afsked, da man saa skal have en ny Dreng i deres Sted, er der ingen andre Steder for dem at søge hen end her til Byen, det Sted, hvor de fleste Bogtrykkerier findes og hvor de derfor haaber lettere at kunne faa Beskæftigelse. — En anden Grund til at Tallet paa vore Arbejdsløse stadig øges, er den mærkværdige, for ikke ogsaa her at sige hensynsløse Maade, paa hvilken Principalerne optræder overfor *vor* Forenings Medlemmer, idet de, saa snart Arbejdet mindskes eller slipper op, straks afskediger disse og beholder »den ny«s, selv om »den ny«s kun tjener 10 Kr. om Ugen, og hvilke de jo i Følge Tarifen burde afskedige, da de ikke tjener den efter Tarifen normerede Løn, men Tarifen er jo af adskillige Principaler brudt i saa mange andre Henseender, saa hvorfor ikke ogsaa i denne; der maa være Logik i Tingene, man hjælper sig med 10-Kroners Mændene og hvem man ellers mener er mindre tilbøjelige til at hævde Tarifen; i det Hele taget kan lydige . . . . . og . . . . . *) vente at blive foretrukne for Mænd, der holder paa deres Ret, og adskilige Opsigelser vidner herom. — Set fra et fornuftigt Synspunkt er det naturligvis dumt at holde denne ledige Arbejdskraft gaaende her til Brug for Principalerne, saasnart disse behøver en forøget Arbejdsstyrke, men fra et moralsk Synspunkt er det efter min Formening vor Pligt at hjælpe disse arbejdsløse saa meget vi formaar. — Da jeg fra flere Sider har hørt Udtalelser af arbejdende Kolleger om, at de kun vilde yde Bidrag, naar disse særlig kom de gifte arbejdsløse til Gode, saa var det ikke af Vejen, om man delte Fonden i to Afdelinger, en for gifte, og en for ugifte, og det stod jo saa enhver arbejdende frit for, at yde, som han fandt for godt. Idet jeg slutter, vil jeg navnlig anmode de Kolleger, som staar i gode Pladser, om at skænke Sagen deres Velvilje. Julen staar for Døren, lad os derfor tænke dobbelt paa *vore Arbejdsløse!*

A. HALLENGREN.

* * *

Vi kan ganske slutte os til den ærede Indsenders Opfordring om at gøre en lille Kraftanstrængelse til Julen til Understøttelse af vore Arbejdsløse, derimod kan vi ikke tilraade hans Forslag om at dele Fonden i to Afdelinger, idet dette kun vilde medføre forøget Arbejde for dem, der har med Uddelingen af de indkomne Bidrag at gøre, men ingen praktisk Nytte. Hidtil er det arrangeret saaledes, at de Gifte fik 5 Kr. om Ugen og de Ugifte — for saa vidt Summen kunde strække til, hvilket 2 Gange ikke har været Tilfældet — 4 Kr. Det glæder os forøvrigt at kunne meddele vore Læsere følgende Skrivelse, som Formanden har modtaget fra Kolleger i Aalborg, og vi vil kun ønske, at det smukke Eksempel, som herved er givet, kunde faa ret mange Efterfølgere, thi det er haardt, uden egen Skyld at

*) Disse Udtryk kan ikke passere igennem den sidste »Provisoriske«s Skærsild. Red. Anm.

blive kastet paa Gaden, og til med i en Tid, da egenlig alle Hænder skulde have fuldstændig Syssélsættelse. Skrivelsen lyder saaledes:

Hr. Rud. Bøhm!

Det er mig en stor Glæde herved at kunne tilsende Dem 50 Kroner fra Kolleger her i Byen med Anmodning om, efter Samraad med den øvrige Bestyrelse af »Den typ. Forening«, at uddele denne Sum efter bedste Skøn til den forestaaende Julehøjhed blandt de mest trængende Arbejdsløse i vort Fag.

Aalborg, d. 14. Decbr. 1885.

Paa samtlige Kollegers Vegne

N. L. CHRISTENSEN.

Efter at foranstaaende var sat, modtog vi endnu følgende:

De Arbejdsløses Jul.

Naar vi, der staar i Arbejde og derfor nogenlunde kan beregne vor Jul, belaver os paa dens Komme, kan det ikke undgaas, at vi kommer til at tænke paa de Arbejdsløses Jul, deres Jul, som ingen Beregninger kan anstille, formedelst at de intet har at holde Jul for. Hvorledes skal deres Jul blive? Dette er et Spørgsmaal, som jeg mener, vi er de nærmeste til at besvare! Og Svaret maa og vil uden Tvivl blive dette: Lad os hjælpe dem til at faa en glad Jul, saa at de for en Stund kan — glemme deres lidet misundelsesværdige Stilling.

Ja, dette har været min Hensigt i Dag: at anraabe de arbejdende Kollegers noksom bekendte Godgørenhed. Lad os huske paa, at Julen er den Fest, hvortil alle glæder sig, saavel smaa som store, og saa af yderste Ævne understøtte vore Kolleger, der i længere eller kortere Tid har gaaet uden Arbejde, og som vist ser Helligdagene nærme sig med alt andet end glade Følelser, fordi de ikke véd, hvad de skal holde Jul for. Lad os i Dag rundt omkring paa alle Trykkerier iværksætte en Indsamling, hvortil vi alle yder det størst mulige Bidrag i Forvisningen om, at vi derved gør vort til at skabe de Arbejdsløse en glad Jul.

At jeg har taget Ordet i denne Sag, kommer af, at den, der var nærmest til at tage sig af den, nemlig Styrelsen for »Den typ. Forening«, hidtil har vedligeholdt en mærkelig Tavshed over for denne Sag, som fortjener alle Kollegers varmeste Interesse.

OTTO JENSEN.

Korrespondance.

Svendborg, den 7. December 1885.

»I sidste Nr. af »Typ.-Tid.« har en Indsender her fra Byen, Hr. A. O., sandsynligvis under Paavirkning af en »sløj« Uge, anmodet om Ordet for at offenliggøre sine mørke Tanker om Typografernes Fremtid. Uden at indlade mig paa Lærlingespørgsmaalet, i hvilken Retning jeg nærmest helder til den af Hr. J. P. Løye her i Bladet for nogle Aar siden udtalte Anskuelse, skal jeg tillade mig et Par Bemærkninger i Anledning af Hr. A. O.s Udtalelser om den Uddannelse, der bliver Lærlingene i Hr. M. Assams Bogtrykkeri her, til Del.

Hr. Assam er sikkert endnu af mange ældre Typografer erindret som en anerkendt dygtig Fagmand, og i København og andre Steder i Landet arbejder mange Typografer, udgaaede fra hans Trykkeri, som alle, der kender dem, vil erklære for duelige Arbejdere, Faget har Ære af. Men for at holde os til de stedlige Forhold, saa er der jo i det Trykkeri, hvor Hr. A. O. arbejder, beskæftiget en Sætter, som jeg haaber, Hr. A. O. vil indrømme, at ingen af de herværende Sættere kan siges at staa *over* i faglig Henseende. Ogsaa han har lært i Hr. Assams Trykkeri.

Skulde Hr. A. O. maaske ville indvende, at det nu ikke er som tidligere, men at der lægges mere Vind paa Latrintønderne, saa vil jeg foreslaa Hr. A. O., at han arrangerer en Prøve mellem de tre Drenge, der er i det Trykkeri, hvor han arbejder, og tre af Assams, han vil da føle, hvor Skoen trykker, og mulig komme paa Spor efter, hvori den største Fare ved Lærlingeuvæsenet stikker.

JOH. PETERSEN.

Kolding, d. 12. December 1885.

Onsdag den 9. December afholdt den herværende Lokalforening en ekstra Generalforsamling, hvor følgende forhandledes:

1. Hovedbestyrelsens Svar paa den i forrige Møde vedtagne Resolution angaaende »Hjælpekassen af 1885«. Svaret lød:

»I Anledning af Deres ærede Skrivelse angaaende Hjælpekassen meddeles, at Hovedbestyrelsen ikke for Tiden finder det heldigt at tage Sagen i sin Haand«.

Der udspandt sig i denne Anledning en livlig Diskussion, under hvilken der fremkom Forslag om at foranstalte en almindelig Afstemning i Lokalforeningerne angaaende Sagen. Dette Forslag vandt almindelig Tilslutning og vedtoges med 12 St. mod 2; 3 stemte ikke. Dernæst vedtoges at nedsætte et Udvalg paa 3 Medlemmer til at foranstalte det fornødne i Anledning af Afstemningen. H. F. RASMUSSEN stillede dernæst en Resolution, der vedtoges med et Par mindre Ændringer med 13 St. mod 2; 2 stemte ikke. Resolutionen lyder:

»Kolding Lokalforening erfarer med Beklagelse, at Hovedbestyrelsen indtager en tilbagetrukken Stilling over for Hjælpekassernes Inddragen under »Dansk typografisk Forening«, og ser ikke rettere, end at denne Sag derved lider en forbigaaende Ulempe«.

2. Der fremlagdes Regnskab over en i Lokalforeningen foretagen Indsamling til en Kollega, der er

gift, har flere Børn, og i Sommer har aftjent sin Værnepligt. Der var i alt indsamlet 219 Kr. 10 Øre, hvoraf 60 Kr. indsamledes straks i Foraaret for at vedkommende kunde købe sig til at ligge inde i Sommer. Resten, 159 Kr. 10 Øre, er indsamlet ugenlig, saaledes at Konen i de 6 Maaneder gennemsnitlig hver Uge har faaet udbetalt ca. $6^1/_2$ Kr. — Regnskabet godkendtes enstemmig.

Punkt 3 paa Dagsordenen egner sig foreløbig ikke til Offenliggørelse. F. GROTH.

Aarhus, d. 16. Decbr. 1885.

Onsdag den 16. December afholdt Aarhus Lokalforening en ekstraordinær Generalforsamling, angaaende et fra Hr. GROTH paa Kolding Lokalforenings Vegne udsendt Cirkulære med Stemmeseddel om »Typografernes Hjælpekasser«s Indlemmelse i »Dansk typ. Forening«. MICHAEL JENSEN valgtes til Dirigent, AXEL RISOM til Sekretær.

Efter Udtalelser af WEBER, ARNOLD OLSEN, AXEL RISOM, MICHAEL JENSEN, JENS LUND og NELSON, der alle skarpt fordømte Kolding-Kollegernes urigtige Optræden i denne Sag, og fremhævede det umulige i en øjeblikkelig Sammenslutning af de to Foreninger, da hverken »Dansk typ. Forening« eller »Hjælpekasserne«s Love (der som bekendt for længe siden er traadte i Kraft) tillader en saadan Sammenlutning, og da Sagen selvfølgelig vil blive bragt frem paa næste Repræsentantmøde vedtoges enstemmig følgende Resolution:

»Da Aarhus Lokalforening for Tiden ansér en Indlemmelse af »Typografernes Hjælpekasse af 1885« i »Dansk typ. Forening« for en komplet Umulighed, kan den ikke andet end *i høj Grad misbillige Kolding Lokalforenings uberettigede Fremfærd*«.

I Henhold hertil beslutter Aarhus Lokalforening ikke at udfylde de fra Kolding udsendte Stemmesedler.

Typografernes Hjælpekasse af 1885.

Skønt det saa langt fra har været min Mening at ville føre en Polemik med nogen om »Typografernes Hjælpekasse af 1885«, saa har jeg ikke villet undlade at give denne Sag min bedste Anbefaling. Jeg skal paa Forhaand oplyse, at det ingenlunde er nogen ny Tanke, der er kommen frem nu; den har været fremme her i Lokalforeningen for en 3 Aar siden; men den Gang var man ikke stemt for en saadan. Efterhaanden er flere og flere kommen paa det Rene med, at en saadan Forening vilde kunne være til megen Nytte og Resultatet er blevet, at Foreningen er bleven stiftet d. 18. Oktober.

I forrige Numer af »Typ.-Tid.« tillod jeg mig ganske vist at sige, at jeg ikke kunne være enig i de Indvendinger, der var gjort imod »Typografernes Hjælpekasse af 1885«. Det kom ganske naturligt af, at jeg ønskede Sagen realiseret hurtigst mulig. Jeg fandt nemlig, at Kollegerne ved at stille sig *pro* og *kontra*, kun ville hale Sagen ud, og svække Interessen for denne, hvad den ikke fortjener. Jeg kan imidlertid forsikre Hr. H. F. Rasmussen i Kolding om, at min Anbefaling for Sagen var kommen uden Hensyn hverken til den ene eller den anden Resolution; thi jeg har intet med Bestyrelsen at gøre. Jeg har kun udtalt min personlige Mening, hvilket vel maa være tilladt enhver. Hr. H. F. R. maa desuden erindre, at Lovene for Foreningen gælder et Aar, altsaa er det Meningen, at den i alt Fald i den Tid skal arbejde udenfor »Dansk typ. Forening«. Hvorfor skulde man da tøve med at slutte sig til Foreningen. Er der ikke Sandsynlighed for, at der kan indtræffe Tilfælde, hvor man saa vel i Kolding, Aarhus, Aalborg o. s. v. kunde ønske, at Foreningen havde begyndt sin Virksomhed? Der er ingen af os der véd, hvem Døden gør til sit Bytte. Saa er der et helt Aar at arbejde i, saa vel i Kolding som i Aarhus og andre Steder, et helt Aar til at drøfte Foreningens fremtidige Organisation og Virkemaade, og det skulde da være højst mærkeligt, om man ikke i den Tid kunde komme til en Forstaaelse, naar man havde *Villie* dertil. Er man virkelig *gunstig* stemt for denne Gren af Selvhjælpstanken, saa kommer vi, som sagt, nok over de smaa Vanskeligheder.

Jeg vil altsaa haabe, at Hr. H. F. Rasmussen vil være med til at arbejde for Sagens Fremme, da han jo sympathiserer med den. Fristen for Indmeldelse udløber jo til Nytaar og det vil saa vise sig, om Medlemsantallet ei saa stort, at man med Held kan arbejde videre i denne Retning.

Aarhus, d. 14. Decbr. 1885. ARNOLD V. OLSEN.

Forskelligt.

Fra de Besindiges Lejr. »Ny typ. Tidende«s bekendte Boston-Korrespondent, Hr. J. F., har i sidste Nr. af ovennævnte Blad beriget den nationaløkonomiske Literatur med en lille Perle af en »videnskabelig« Afhandling om økonomiske Kriser, væsenligst gaaende ud paa at slaa en Indsender, Hr. V. P., som i »Typ-Tid.«s Nr. 47 fremkom med en Artikel, omhandlende samme Æmne, fuldstændig til Jorden. Vi er nysgerrige efter at se, om V. P. rejser sig efter dette Fald.

Hvis vore Læsere skulde være i Uvished om, hvem den bekendte Korrespondent er, henviser vi dem til »Ny typ. Tidende«s Nr. 5, hvor man af samme berømte Forf. vil finde en teknisk typografisk Afhandling. Blandt andre ny Opfindelser, Hr. J. F. beriger sin Samtid med, læser man følgende: »Af megen Nytte er ogsaa Anvendelsen af pulveriseret Gibs ved Arbejder, hvor god Udslutning er vanskelig, f. Eks. buede Linjer. Man opløser Gibsen til en tynd Vælling og hælder den i de tomme Rum« . . . . Hr. J. F. er alsidig, som man sér.

Stakkels Mand for Resten. Det er vistnok ikke de eneste tomme Rum, der er hældt Vælling i.

— **Lønningskamp i Buda-Pesth.** Vore Kolleger i Buda-Pesth har alt i længere Tid anstrængt sig for at faa indført en saadan Betaling for deres Arbejde, at den nogenlunde kan bringes i Samklang med de dyre Forhold i Ungarns Hovedstad. De var forsigtige nok til at vente, indtil Forberedelserne til den ungarske Landes Udstilling gjorde det sandsynligt for dem at

føre en eventuel Kamp sejrrig til Ende. Der blev nedsat en Tarifkommission, som sammen med Delegerede fra Principalerne skulde udarbejde en ny Tarif. Det skal her bemærkes, at Arbejdstiden i Pesth hidtil har været 9 Timer om Dagen, medens Principalerne for nogen Tid siden gjorde Fordring paa, at Typograferne for Fremtiden skulde arbejde 10 Timer uden en tilsvarende Forhøjelse af Lønnen. Typografernes Fordringer gik i det væsenlige ud paa, at den hidtidige Arbejdstid skulde bibeholdes og at Minimumet af visse Penge sattes til 11 Gylden samt for ny Udlærte, der forblev paa det Trykkeri, hvor de havde udstaaet deres Læretid, til 8 Gylden i de første 2 Aar. Et almindeligt Møde af Principalerne akcepterede den sidstnævnte Fordring, medens man kun vilde indrømme et Minimum af 10 Gylden; endvidere vilde man kun vedtage Tarifen, saafremt der meldte sig saa mange Trykkerier, der vilde underkaste sig denne, at disse i alt repræsenterede 800 Typografer, o: omtrent $^4/_5$ af samtlige der i Byen beskæftigede typografiske Arbejdere. Herpaa svarede Typograferne, at Tarifen skulde forelægges til Underskrift for samtlige Principaler og saafremt disse nægtede dette, skulde Strejken erklæres. Et Telegram af 14. December meddeler at Sætterne havde nedlagt Arbejdet, men at de fleste store Trykkerier, navnlig de tyske erklærede sig villige til at gaa ind paa Forhøjelsen, hvorefter Arbejdet straks genoptoges.

I Følge senere Efterretninger antages Strejken *hurtig endt med en Sejr for Arbejderne.* De fleste Trykkerier er allerede i Mandags gaaet ind paa Fordringerne og de øvrige ventedes at ville give efter om Tirsdagen. — Det er en Selvfølge, at vore Kolleger i Ungarn har vor fulde Sympathi i deres Kamp for en bedre Eksistens.

— **Aarhus »Jule-Tidende«.** Under denne Titel har Hr. Bogtrykker ALFRED BJØRNBAK i Aarhns udgivet en »Adresse-Avis«, som det er os en Glæde at kunde give vor ubetingede Ros, idet dens typografiske Udstyrelse staar langt over den, man til daglig Dags er vant til at sé. Tidenden giver et klart og naturligt Billede af den Rigdom paa Akcidensskrifter og Indfatninger, som Bjørnbaks Bogtrykkeri er i Besiddelse af. Saa vel Sætningen som Trykningen er meget respektabel og kunde tjene som Mønster for mange Blade, der udgives her i Landet. Som noget enestaaende skal vi endnu notere, at Bladet bestaar af *12 Kol. Median*, hver Kol. med 4 Spalter Avertissementer, i hvilke der er indflettet en lille Fortælling samt nogle »Blandinger«.

Den typografiske Forening.

UDMELDTE:

T. A. KREINER, JULIUS NIELSEN.

Foreningens Lokale og Bibliotheket holdes lukket Lørdag den 26. December (2den Juledag).

Samtlige arbejdsløse Medlemmer, der ønsker Understøttelse af det frivillige Fond, bedes indfinde sig Fredag Formiddag Kl. 11 i Foreningens Lokale for at modtage Anvisningen. Ligeledes anmodes de Kolleger, der forestaar Indsamlingen, om at indbetale Bidragene senest førstkommende Onsdag til Formanden.

Til **det frivillige Fond for Arbejdsløse** har jeg endvidere modtaget Bidrag fra følgende Trykkerier:

Keilgaard & Sørups Trykkeri (4. B.) 1.00, Kiels (5. B.) 0.50, Bordings (9. og 10 B.) 4.25, Græbes (11. B.) 2.20, N. A. (1. B.) 0.35, Nüborg (1. B.) 0.50, A. Hallengren 1.00, Elvius (10. B.) 1.00, »National-Tidende«s (10. B.) 5.20, Allers (10. B.) 2.50, »Avisen«s (10. B.) 2.10, Hvidbergs (10. B.) 0.70, G. (9. og 10. B.) 0.50, »Politiken«s (10. B.) 5.75, Centraltrykkeriet (10. B.) 1.50, Schiellerups (10. B.) 0.75, Eltongs (3. og 4. B.) 2.00, Sivertsens (10. B.) 1.50, Hoffensbergs (Medlemmer af den gamle Forening, 10 B.) 1.05, Carl Lunds 1.10, Nielsen & Lydiche (10. B.) 6.00, alt **41.45.** Med det tidligere indkomne **Kr. 568.69.**

RUD. BØHM.

Til de **arbejdsløse Smede** har jeg indtil Onsdag endvidere modtaget: »National-Tidende« (22. B.) 4.10*), »Avisen« (21. og 22. B.) 4.60, Hvidbergs (22. B.) 0.50, Thieles (8 Arbejdere, 20. B.) 1.75, »Politiken« (22. B.) 5.50, Centraltrykkeriet (23. B.) 1.00, Rotte-Søren & Ko. (22. B.) 0.50, Schiellerups (22. B.) 0.50, Sivertsens (20. B.) 1.25, i alt **19.70.** Med det tidligere indkomne i alt **Kr. 3,315.45.**

RUD. BØHM.

*) I forrige Bidragsliste stod fejlagtig opført 5.10 i Stetet for 4.10.

Vort Medlem, ARTHUR SCHMIDT fra Dresden, er blevet udelukket af »Norsk Centralforening for Bogtrykkere« paa Grund af forsøgt Bedrageri imod nævnte Forening, hvilket vi herved finder Anledning til at meddele.

STYRELSEN.

Typografernes Sangforening.

I Aften Kl. 10 præcis: Sidste *Sangøvelse* i Aar. Da der om mulig skal læres to nye Smaasange, bedes alle møde.

STYRELSEN.

Dansk typografisk Forening.

Den i den forløbne Uge i Lokalforeningerne skete Til- og Afgang er:

Nye Medlemmer.

Rudkøbing, CARL CHRISTIAN EMIL CHRISTENSEN (udlært hos Redaktør Höeg i Rudkøbing, d. 16. Decbr. 1885).

Indvendinger mod Optagelsen maa ske inden 14 Dage til vedkommende Lokalforening.

Medlemmer, der er tiltraadte Lokalforeningen fra en anden Lokalforening.

Rudkøbing, CARL EMIL GEORG HANSEN (sidst arbejdet i Stubbekøbing; arbejdsløs).

Nestved, GEORG ANTON LOHMANN (Stege), arbejdsløs (sidst arbejdet i Rudkøbing).

Kolding, F. WEISS (sidst arbejdet i Aarhus).

Bortrejste Medlemmer:

Kolding, J. EPPLER til Odense.

Brevkasse.

Breve til Redaktionen bedes frankeret, da vi i modsat Tilfælde maa betale Straffeporto.

Paa Grund af Jule-Helligdagene udkommer der intet Nr. af »Typograf-Tidende« paa Lørdag.

Udgiver: »Den typografiske Forening«. Redaktør: RUD. BØHM, Pilestræde 36. Ekspeditør: L. D. BERG, st. Regnegade 17, 3. Sal.

Trykt hos M. TRUELSEN. København.